

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

UNIVERSITEIT

90000021

Digitized by

2:

~~10150~~

~~XXVII 3~~

~~1457~~ 4060

SCHOLA CORDIS

siue
AVERSI A DEO CORDIS
ad eundem reductio, et instructio.

Auctore

D. BENEDICTO HAËFTENO

Ultraiectiono,

Reformati monast. Affligeniensis,

Ordinis S. Benedicti,

Præposito.

*Loquar ad
cor. oſa. 8.*

*Audiam quid
loquatur in m.
Dominus.
Pſalm. 84.*

ANTVERPIÆ,
Apud IOANNEM MEVRSIUM,
ET HIERONIMUM VERDVSSIVM.

Cum gratia et privilegio.

1635.

ILLVSTRISSIMO
ET
REVERENDISSIMO
DOMINO
D. IACOBO
BOONEN,
ARCHIEPISCOPO
MECHLINIENSI,
BELGICÆ PRIMATI,
ABBATIÆ AFFLIGENIENSIS
PRÆLATO.

 CHOLAM hanc
CORDIS, quam tu-
multuario opere, &
velut aliud agens
scripsi; lubens meritoque IL-
LVSTRISSIMO nomini Tuo,
PRÆSVL AMPLISSIME,

EPISTOLA

inscripsi. Debebam sanè, neque
 una ex causa ; sed inter varias, il-
 læ mihi principes , quæ ipsum
 COR spectant. Quid enim in
 arcano sermone COR, nisi Tem-
 plum Dei viui, sed à Pontifice
 dedicandum: Altare diuini amo-
 ris igne iugiter ardens , sed à Sa-
 crorum Antistite consecran-
 dum : debitum summo Numini
 sacrificium, sed à Sacerdote offe-
 rendum? Tu verò, ILLVSTRIS-
 SIME & REVERENDISSIME
 DOMINE, Princeps Pastorum,
 & Animarum nostrarum Epif-
 cope, hiërarchicas has functiones
 CORDI meo, si dignaberis, im-
 pendes. Neque est cur addubi-
 tem. Restaurasti iam pridem
 egregio, regioque animo, mag-
 nisque-

DEDICATORIA.

nîsque impendiis AFFLIGEN-
NIENSE Templum; ipsum, Ara-
que in eo plures dedicasti; so-
lemne Sacrificium, gratulanti-
bus nobis, non semel in eo obtu-
listi: quidni confidam eadem
Libello huic meo abs Tuâ be-
nignitate exhibenda?

DIVINA lege ita olim san-
ctum fuit: Tolles de cunctis *Deuter.*
frugibus tuis primitias, & po- ^{26.2.}
nes in cartallo, pergesque ad
locum, quem Dominus Deus
tuus elegerit, ut ibi inuocetur
nomen eius: accedesque ad Sa-
cerdotem, qui fuerit in diebus
illis: suscipiensque cartallum de
manu tua, ponet ante Altare Do-
mini; & dimittes eas in conspectu
Dei tui. Præceptum hoc, quâ

EPISTOLA

licet , adimplere **COR**DI mihi
 est. Primum quod in homine
 nascitur, primum quod ab ho-
 mine poscitur, **COR** est : primus
 renouati **AFFLIGENII** Tui
 fructus, hæc **SCHOLA COR-**
DIS. Has igitur primitias, Vo-
 lumine hoc, velut vimineo in-
 clusas calathò, iuxta præceptum
 Domini, ad Te, **ILLVSTRIS-**
SIME & REVERENDISSI-
ME PRÆSVL, adfero ; vt eas
 ante Altare Dei sistas, eidemque
 pro me offeras. Canistri vilita-
 tem, & malè textam orationis
 structuram ipse ego non parùm
 erubesco ; sed fiduciam suggerit
COR non malum. Illam si de-
 spicias, hoc quæso respice ; quod
 vilissimis etiam rebus pretium
 con-

DEDICATORIA.

conciliat. Euangelica illa vidua *Lue. 21.*
 æra minuta duo in gazophyla-^{2.}
 cium misit ; at æterno Christi
 elogio tenue hoc munus com-
 mendatum fuit. Non in victimis
 (ait Seneca) licet optimæ sint, au- *Sen. lib. 1.*
 roque præfulgeant, Deorum ho- *de benef.*
 nos est ; sed piâ ac rectâ voluntate *cap. 6.*
 venerantium. Artaxerxi obequi- *Aelian.*
 tanti Paganus, nescio quis, è præ- *lib. 1. va-*
 terfluente Cyro flumine cauis *riar. hist.*
 manibus lympham obtulit. Do- *cap. 32.*
 num hoc, exiguum licet, aureâ
 phialâ exceptum, & in pretiosis-
 simis habitum fuit. Galliarum
 Regem Ludouicum Vndecimū
 Canon agricola prægrandiore
 donauit rapâ : munus fuit & hoc
 longè gratissimum, auroque re-
 pensum. Quis verò vndis, aut

EPISTOLA

rapis hoc pretium posuit, nisi
CORRECTUM? Et hoc ipso dum-
 taxat **ILLVSTRISSIMÆ GRA-**
TIÆ Tuæ foetum meum proba-
 ri desidero.

LAUDVM Tuarum præco-
 nia ut hîc prætermittam, facile
 permittes; qui honorifica hæc
 flabella, cum S. Martyre Ignatio
 flagella arbitraris. Nec Solem
 ego totâ Belgicâ prudentiæ, pie-
 tatis, misericordiæ, magnanimi-
 tatis, aliarumque virtutum radiis
 longè lateque coruscantem, ac-
 censâ faculâ illustrare conabor.
 Manent cælo reposita, quæ celari
 pro Tuâ modestiâ desideras, in-
 numera amplissimaque merita.
 Numerabit illa, remunerabit-
 que **CORDIVM** inspector Deus.
Nos

DEDICATORIA.

Nos interim in laude quoque
Tua gloriamur; & quidquid alij
meritissimæ cōmendationis in
Te conferunt, nostrum id arbi-
tramur; quia tanti Parentis, Filij.
Sed iniquus beneficiorum Tuo-
rum æstimator iure habear, si
vnum illud silentio inuoluero,
cuius vel sola recordatio nobis
est gratissima. Prudenti nempe
gubernatione, & industriâ Tuâ,
CORDATISSIME PRÆSVL,
id effecisti; vt non muros tan-
tùm, sed & mores nostros erige-
res; & potiolem CORDIVM, quàm
corporum curam Te habere de-
monstrares. Te enim cum primis
Auctore, Te Directore (ad quod
avidè hactenus aspirabamus) pri-
mæ illa Benedictinæ Regulæ
ob-

EPISTOLA

Galat. 4.
19.

obseruantia AFFLIGENTIO Tuo restituta fuit : quo nomine priscam loci famam, & nos ad pietatem pariter excitasti. Immò bis Tuos fecisti. Patrem enim iam antè exhibueras, nunc etiam Matrem; cùm Filiolos Tuos iterùm parturis, donec formetur Christus in eis.

Macte hac laude ANTISTES MAXIME ! & porrò etiam perge Spiritum illum resuscitare , cui B. BENEDICTVS seruiuit. Id , inquam , consilio, & precum Tuarum , quo vales auxilio effice , vt per IESVM CHRISTVM, quem similem nobis foris agnouimus, intùs, & in CORDE reformari mereamur. Eundem ego submississimè rogo,

DEDICATORIA.

gō , ILLVSTRISSIMAM &
REVERENDISSIMAM TVAM
GRATIAM efficacissimâ suâ
gratiâ ita prosequatur, nulla ut
ei, siue in spiritualibus, siue in
temporalibus desit benedictio;
& in extremo illo Iudicij die,
cum grege sibi credito audire va-
leat, VENITE BENEDICTI.

Quod CORDE, Animoque
voueo,

Illustrissimæ & Reuerend. D.T.

Humil's Filius, & Seruus
in Domino,

F. BENEDICTVS HÆFTENVS.

REGI SÆCVLORVM
IMMORTALI,
ET
INVISIBILI,
CORDIVM
SCRVTATORI,
ET
AMATORI,
DEO CORDIS MEI,
COR MEVM,

Et hæc quæ de eo, & cum eo me-
ditatus sum,

Dico, Consecroque.

Psal. 32.
15.

*VI enim COR, nisi ei qui
finxit singillatim CORDA
hominum? qui ea creauit, re-
demit, expurgauit? cui alteri COR,
quàm ei, qui tam seriò ait: Præbe fili
mi COR tuum mihi? Hæc autem quæ
de CORDE congeßi noua & vetera,
cui-*

euinam offeram, nisi eĩ qui nouit abs- Psal. 43.
condita CORDIS: & in cuius conspectu 22.
meditatio CORDIS mei semper? Tibi Psal. 18.
igitur, o Deus CORDIS mei, & pars 15.
mea Deus in æternum, Tibi, dixit Psal. 72.
26.

COR meum, exquisiuit te facies mea, Psal. 26.
faciem tuam Domine requiram. Ne 8.

auertas faciem Tuam à seruo tuo; sed
sicut respicere dignatus es ad Abel pue- Genes. 4.
rum tuum, & munera eius: ita, quæso, 13.

respice in me, & suscipe debitum Tibi
tributum CORDIS mei, & hoc, quod
cum eo Diuinæ Maiestati Tux dedico

Opusculum. Vtrūque, fateor, admo-
dum exile, nec dignum cui apponas

COR Tuum. Illud enim vitiis, eheu!
quàm plurimis coinquinatum; istud
simplici sermone nimis incultum. Sed

scio, Deus meus, quod probes CORDA, 1. Paral.
& simplicitatem diligas; vnde & ego 29. 17.

in simplicitate CORDIS mei hæc

qua-

qualiacumque lubens meritoque offero.

Votum mihi fuit, peccatores (quorum primus ego sum) reuocare ad COR suum; & ad Te Deum CORDIS sui. Verum, inanis est sermo meus, nisi Tu Deus, ei tribuas virtutē, quæ CORDA penetret. Frustrā hæc legētur, nisi Tu, qui solus habes clauēs CORDIS, illud aperire digneris. Quare rogo Te, ô Dilecte votorū meorum, voto huic benignus aspira; vt dum verba auribus percipiuntur, Tu intus ad COR loquaris, illudque immutes, & conuertas ad Te Creatorē & Redemptorem suum. Complacent, oro, dulcissimo CORDI tuo, eloquia oris mei, & meditatio CORDIS mei, diligere Te satagentis. Quæcumque verò in hisce Libris dixi de Tuo, agnoscas Tu, agnoscant & tui: si quæ de meo, agnoscas Tu, agnoscant & tui; quibus, vt minus valui, prodesse saltem volui.

IN

Psal. 18. oro, dulcissimo CORDI tuo, eloquia oris

15. mei, & meditatio CORDIS mei, dilige-

Aug. 15. re Te satagentis. Quæcumque verò in
de Trin. hisce Libris dixi de Tuo, agnoscas Tu,
in calce. agnoscant & tui: si quæ de meo, agno-

scas Tu, agnoscant & tui; quibus, vt minus valui, prodesse saltem volui.

IN SCHOLAM CORDIS

Reuerendi in Christo Patris ac Do-
mini D. BENEDICTI
HAEFTENI,

Monasterij AFFLIGENIENSIS Præ-
positi dignissimi.

COR Anima sedes, rapidi COR furnus amoris,
Vnde tot enata, tela timenda, faces;
Quàm vario, incōstans COR, sæpè ardore caleſcis;
Rarè Chriſte tuo, Cypria sæpè tuo:
Non ſic excuſſas, venti ludibria, naues
Hippotada, quaſſo, ventilat ira, ſalo.
Aeſtuat, & propriis COR mobile fluctuat auris;
Nec potius adductâ fiſtere vota manu:
Nunc placet oppanſo malè ſplendida gloria fuco,
Spiculaq; obtruſo calcare ſubdit honos:
Nunc inuat horriſico taratantia claſſica bombo,
Martiaq; egregio ſub Duce ſigna ſequi.
Nunc magis aurato ciſtas cumulare metallo,
Et grauidâ extremos ſindere puppe ſinus:

IN SCHOLAM CORDIS.

*Nec satis est; proprio fidunt hac pondere vota;
Grandior exciso germine turba subit.*

*Ancipiti trahitur studia in contraria mente;
Ut pila ab aduersa pulsa, repulsa manu:*

O COR, celestis, COR, floscule, lectule Sponsi,

O COR, ô Animapars quotacumque mea!

Quid te errabundum discrimina mille viarum

Ad portum impediunt sistere vota tuum!

E calo es: calum votorum meta tuorum;

Quid calo natum, turpiter haret humo?

In calo tuus est thesaurus; scandite vota;

Scande COR, in calo vitaq, spesq, tua est.

Mitte graues curas, diuise retia mentis;

Multiplicis valeat vana libido spei.

Disce vno cali, meliori ardore calere;

Disce vno vnus igne flagrare Dei:

Exige distractum, diuini ad CORDIS amussim,

Illud habet forma multa imitanda tua.

Ne dubites, hæc volue SCHOLAM, Liber iste docebit,

Prototypo, inconstans te, stabilire Cruce.

AD

A D

A V C T O R E M

S Y N C H A R M A.

INtima nosse sui CORDIS penetralia, & eius
Imposito motus flectere nosse iugo:

Nosse errabundum rectam ad rationis amussim,

Atque ad prototypon COR reuocare suum.

Sanctorum est diuina scientia, tutior omni

Siue tuâ Plato, siue Licurge tuâ.

Hanc BENEDICTE docet CORDIS SCHOLA,
vitaq, vestra:

Perge, manet tantum dogma perenne lythrum.

Applaudebit

F. BENEDICTVS RVTEAV,
Monasterij S. Dionysij Reli-
giosus Benedictinus.

• • 2

OR.

O R D O, E T I N D E X LIBRORVM, CLASSIVM, E T LECTIONVM. LIBER PRIMVS.

Præuia ad Doctrinam Cordis Introductio.

Le&t. I.	<i>Argumentum huius Scholæ.</i>	1
Le&t. II.	<i>Instituti nostri ratio.</i>	5
Le&t. III.	<i>Quid Cordis nomine significetur.</i>	10
Le&t. IV.	<i>Quid sit principale Cordis.</i>	15
Le&t. V.	<i>Schola Cordis Encyclopædia.</i>	20
Le&t. VI.	<i>De aliis scientiis, quæ in hac Schola explicantur.</i>	27
Le&t. VII.	<i>De Magistro, & Discipulis Scholæ Cordis.</i>	32
Le&t. VIII.	<i>Quam suauiter ad Scholam Cordis Magister inuitet.</i>	36
Le&t. IX.	<i>De modo docendi, quo Schola Cordis Magister vtitur.</i>	41

Le&t. X.

INDEX LECTIÖNVM.

Le&. X.	<i>De officio Discipuli Cordis Scholam frequentantis.</i>	48
Le&. XI.	<i>Monita quadam Discipulo Scholæ Cordis tradita.</i>	54
Le&. XII.	<i>Privilegia Scholæ Cordis.</i>	58
Le&. XIII.	<i>Hypotyposis totius Opusculi.</i>	65
Le&. XIV.	<i>Scholæ Cordis Compendium, eiusq; in Classes Distributio.</i>	76

LIBER SECVNDVS.

Auerſi Cordis ad Deum Conuerſio, & Directio.

PRIMA CLASSIS,

	<i>Cordis Auerſio.</i>	85
Le&. I.	<i>Cordis Fuga.</i>	89
Le&. II.	<i>Cordis Vanitas.</i>	97
Le&. III.	<i>Cordis Grauitas.</i>	105
Le&. IV.	<i>Cordis Auarities.</i>	117
Le&. V.	<i>Cordis Durities.</i>	125
Le&. VI.	<i>Cordis Diuiſio.</i>	135
Le&. VII.	<i>Cordis Inſatiabilitas.</i>	145

SECVNDA CLASSIS,

	<i>Cordis Reuerſio, & Expurgatio.</i>	154
Le&. VIII.	<i>Cordis Reuerſio.</i>	157
Le&. IX.	<i>Cordis Effuſio.</i>	169
	Le&. X.	

INDEX LECTIIONVM.

Le&t. X,	<i>Cordis Circumcisio.</i>	177
Le&t. XI.	<i>Cordis Contritio.</i>	187
Le&t. XII.	<i>Cordis Humiliatio.</i>	197
Le&t. XIII.	<i>Cordis Emollitio.</i>	207
Le&t. XIV.	<i>Cordis Mundatio.</i>	217

TERTIA CLASSIS.

	<i>Cordis Oblatio, & Examen.</i>	227
Le&t. XV.	<i>Cordis Donatio.</i>	231
Le&t. XVI.	<i>Cordis Sacrificium.</i>	245
Le&t. XVII.	<i>Cordis Ponderatio.</i>	255
Le&t. XVIII.	<i>Cordis Probatio.</i>	267
Le&t. XIX.	<i>Cordis Scrutinium.</i>	279
Le&t. XX.	<i>Cordis Rectificatio.</i>	289

LIBER TERTIVS.

Dei erga Cor humanum beneficia.

QVARTA CLASSIS.

Cordis illuminatio, & Spiritualis pro-
fectus.

		299
Le&t. I.	<i>Cordis Renouatio.</i>	303
Le&t. II.	<i>Cordis Illuminatio.</i>	315
Le&t. III.	<i>Cor Tabula Legis.</i>	329
Le&t. IV.	<i>Cordis Aratio.</i>	339
Le&t. V.	<i>Cordis Seminatio.</i>	351
Le&t. VI.	<i>Cordis Irrigatio.</i>	361
Le&t. VII.	<i>Cordis Flores.</i>	369

Le&t. VIII.

INDEX LECTIONVM.

Le&. VIII.	<i>Cordis Custodia,</i>	377
Le&. IX.	<i>Cordis Protectio.</i>	387
Le&. X.	<i>Cordis Scala.</i>	395
Le&. XI.	<i>Cordis Dilatio.</i>	403

QVINTA CLASSIS.

Cordis Perfectio, & cum Christo Vnio. 411

Le&. XII. *Cordis Inhabitatio.* 415

Le&. XIII. *Cordis Obsignatio.* 425

Le&. XIV. *Cordis Vulneratio.* 437

Le&. XV. *Cordis Inflammatio.* 451

Le&. XVI. *Cordis Vigilia.* 461

Le&. XVII. *Cordis Volatus.* 471

Le&. XVIII. *Cordium Vnio.* 477

Le&. XIX. *Cordis Quies.* 489

LIBER QVARTVS.

*Exercitatio Cordis in Christi
Passione.*

P R A E F A T I O.

*De utilitate meditandi Passionem Domini nostræ
JESV CHRISTI.* 497

SEXTA CLASSIS.

*Peregrinatio Cordis cum Christo Pa-
tiente.* 509

Le&. I. *Balneum Cordis, ex sudore Sanguini-
neo.* 513

** 4

Le&. II.

INDEX LECTIÖNVM.

Lect. II.	<i>Vinculum Cordis, ex Funibus Christi.</i>	519
Lect. III.	<i>Fulcrum Cordis, Christi Columna.</i>	525
Lect. IV.	<i>Stimulus Cordis, Christi Flagella.</i>	531
Lect. V.	<i>Sepimentum Cordis, Corona Spinea.</i>	539
Lect. VI.	<i>Pictura Cordis, ex Sindone Veronica expressa.</i>	545
Lect. VII.	<i>Cor Phiala Christo sitienti.</i>	551
Lect. VIII.	<i>Compunctio Cordis clauo timoris Dei.</i>	557

SEPTIMA CLASSIS.

Cordis cum Cruce & Crucifixo conformatio.

		563
Lect. IX.	<i>Cordis in Cruce expansio.</i>	567
Lect. X.	<i>Crucis in Corde plantatio.</i>	575
Lect. XI.	<i>Dedicatio Cordis Titulo Crucis.</i>	583
Lect. XII.	<i>Apertio Cordis lanceâ Longini.</i>	591
Lect. XIII.	<i>Mustum Cordis è Torculari Crucis.</i>	599
Lect. XIV.	<i>Azylum Cordis in Latere Vulnerato.</i>	607
Lect. XV.	<i>Speculum Cordis in Quinque Vulneribus.</i>	615
Lect. XVI.	<i>Thalamus Cordis in Christi Sepulchro.</i>	625

AV.

A V C T O R V M

Qui in his Libris citantur

S Y L L A B V S.

A

A Do.
Ælianus.

Alardus Gazæus.

Alphonfus Salmeron.

Ambrosius.

Andreas Capella.

Anselmus.

Antoninus.

Auroniſus Poſſeuſinus.

Antonius Senenſis.

Aristoteles.

Athanaſius.

Auguſtinus.

Auſonius.

B

B Alduinus Cabilliauus.

Baptiſta Mantuanus.

Baſilius.

Beda.

Benedictus.

Bernardus.

Bernardus Bauhusius.
 Biblia Sacra.
 Boëtius.
 Bonaventura.
 Breuiarium Romanum.

C

Cæsar Baronius.
 Cassianus.
 Cassiodorus.
 Catharina Senensis.
 Christophorus à Castro.
 Christophorus Fonseca.
 Chrysostomus.
 Cicero.
 Claudianus.
 Claudius Aqua-Viva.
 Clemens Alexandrinus.
 Cælius Rhodiginus.
 Cornelius à Lapide.
 Cornelius Ianssenius.
 Cyprianus.
 Cyrillus Alexandrinus.
 Cyrillus Hierosolymitanus.

D

Didacus Stella.
 Didymus.
 Diogenes Laërtius.
 Dionysius Areopagita.
 Dorotheus Abbas.

Elias

A V C T O R V M.

E

ELias Cretensis.
Ephrem.

Epictetus.

Eusebius Emiffenus.

Euthymius.

F

Ferdinandus Salazar.
Festus.

Franciscus Petrarcha.

Franciscus Ribera.

Fridericus Fornerus.

G

Gabriel Inchino.
Gaspar Sanchez.

Georgius Venetus.

Gertrudis Abbatissa.

Gilbertus Abbas.

Gregorius Magnus.

Gregorius Nazianzenus.

Gregorius Niffenus.

Gregorius Turonensis.

Guarricus Abbas.

Guillielmus Abbas.

H

Hector Pintus.

Hieremias Drexelius.

Hilarius.

Honorius Augustodunensis.

Horatius.
Hugo Cardinalis.
Hugo de S. Victore.
Hieronymus.
Hieronymus Cardanus.
Hieronymus Lauretus.
Hypocrates.

I

Iacobus à Vitriaco?
Iacobus de Paz.
Iacobus Ianſſonius.
Iacobus Pamelius.
Ioannes à Iesu Maria.
Ioannes Bochiuſ.
Ioannes Carthagena.
Ioannes Climachus.
Ioannes Gerson.
Ioannes Iunior.
Ioannes Lorinus.
Ioannes Nieſ.
Iſidorus Clarius.
Iſidorus Hispalenſis.
Ius Ciuile.
Iuſtinianus Imperator.
Iuſtinus Martyr.
Iuſtus Lipſius.
Iuſtus Orgelitanus.
Iuuenaliſ.

La-

A V C T O R V M.

L

L Actantius.
L Laurentius Beyerlinck.
L Laurentius Iustinianus.
L Laurentius Surius.
L Leo Magnus.
L Lucianus.
L Lucretius.
L Ludolphus Carthusianus.
L Ludouicus Blosius.
L Ludouicus Granatensis.
L Ludouicus de Ponte.

M

M Acharius
M Macrobius
M Marcus Eremita.
M Marsilius Ficinus.
M Martinus Delrio.
M Matthiolus.
M Maximus Taurinensis.
M Mechthildis.
M Michael Gislarius.
M Missale Romanum.

N

N Icephorus.
N Nicolaus Lyranus.

O

O Rigenes.
O Quidius.

INDEX

P

PAcianus.
 Paraphrasis Chaldaea.
 Paschasius Radbertus.
 Paulinus.
 Persius Poëta.
 Petronius Arbitër;
 Petrus Berchorius.
 Petrus Chrysologus.
 Petrus de Valderama.
 Philo Carpatius.
 Philo Iudæus.
 Piërius Valerius.
 Plato. Plautus.
 Plinius. Plutarchus.
 Prosper.
 Prudentius. Psellus.

Q

QVintus Curtius.

R

RAbanus Máurus.
 Radulphus.
 Raimundus Capuanus.
 Remigius.
 Richardus de S. Victore.
 Robertus Bellarminus.
 Ruffinus.
 Rupertus Tuitiensis.

Salv.

A V C T O R V M.

S

SAlonius.
Sebastianus Barradius.
Sedulius.
Seneca Philosophus.
Seneca Tragicus.
Septuaginta Interpretes.
Sozomenus.   **S**trabo.

T

Tertullianus.
Theodoretus.
Theophrastus.
Theophylactus.   **T**heresia.
Titus Bostrensis.
Titus Livius.
Thomas Aquinas.
Thomas Bozius.
Thomas Cantipratanus.
Thomas à Kempis.
Thomas Stapletonus.

V

Valerius Maximus.
Varro.
Vatablus.
Venantius Fortunatus.
Virgilius.   **V**itæ Patrum.

X

XAntes Pagninus.

F I N I S.

LAETETVR
COR
QVÆRENTIVM
DOMINVM.

. Psalmo 104. 3.

SCHO-

2

S C H O L Æ
C O R D I S
L I B E R P R I M V S.

Præuia ad Doctrinam CORDIS
introductio.

L E C T I O P R I M A.

Argumentum huius Scholæ.

C O R D I tuo, Lector
C O R D A T E, Gymna-
sium C O R D I S aperi-
mus; in quo de C O R-
D E tuo, ad C O R tuum
loquimur. Quidquid
enim hoc qualecunque
Opusculo pertractatur, eò potissimum
spectat, ut quale C O R hominis esse, quo-
modo ad Deum dirigi, illi aptari, ei-
demque vniri debeat, edoceamus. Multi
enim multa sciunt, & seipsos nesciunt:
Corpus curant, & C O R negligunt. Et ta-
men nihil tam nobis C O R D I esse debet,
A quàm

- Prouerb.* 4.23. quàm ipsum COR nostrum, à quo vita procedit. Caloris ac spirituum vitalium, sine quibus nec motus, nec sensuum functio obiri potest, officina & scaturigo est COR. Quare Heraclitus, ut asserit Aristoteles, sentiebat animam esse calidam exhalationem semper è CORDE fluentem. Quam sententiam etiam sacra Scriptura expressit, cum ait: Sermo scintilla ad commouendum COR nostrum, quâ extinctâ cinis erit Corpus nostrum, & Spiritus diffundetur tamquam mollis aer. Quod ita exponit Ianssonius: Vita nostra nihil aliud est, quàm igniculus viuax in Corde nostro, quod cum mouetur, à se emittit iaculaturque scintillas, (verba scilicet quæ loquimur) & fumum, nempe spirationem: non secus atque ignis motus eadem euomit. Proinde quemadmodum ignis, cum scintillæ deficiunt, redigitur in cineres: ita ubi desinit in nobis sermo, & CORDIS motus; Corpus etiam nostrum in cinerem abit. Totius igitur Corporis conseruatio à CORDE pendet. Sed & in Anima eodem modo agitur: habet enim ipsa spirituale quoddam COR; à quo ipsius vita, non minus quàm Corporis à CORDE materiali procedit. Nam à Castro Spiritus Sanctus diuini caloris officinam in CORDE nostro constituit; unde ait
- Apo-

Apostolus : Charitas Dei diffusa est in *Rom. 5.*
 CORDIBVS nostris per Spiritū Sanctum, 5.
 qui datus est nobis. Ex hoc autem fonte in
 omnes humanas actiones deriuatur calor
 spiritualis; qui tamquam scintilla quædam
 emicat in verbis, in factis, in cogitationi-
 bus. Extinctâ verò charitatis scintillâ, Ani-
 ma prorsus friget, & omnes actiones viuaci
 calore destituuntur; itaque Anima ipsa,
 læso eius CORDE, vitâ gratiæ priuatur.
 Quare quod in cælestibus illis orbibus est
 primum mobile; quod in vniuerso hoc,
 Sol; quod in plantis, radix; quod in cir-
 culo, centrum; quod in Paradiso fuit fons *Genes. 2.*
 ille qui irrigabat vniuersam faciem terræ; 10.
 hoc in homine est COR, à quo omnis lux,
 omnis calor, omnis motus, omniumque
 operationum principium in reliqua mem-
 bra deriuatur. Ex quibus liquido iam ap-
 parere potest, quam necessaria sit huius
 Scholæ Doctrina; quæ omnia illa tra-
 dit, & explicat; quibus CORDIS vita
 conseruari, & custodiri queat. Hinc quale
 vniuscuiusque COR est, talis & ipse est.
 Superbus, COR habet elatum; Humilis, de-
 pressum; Durus, lapideum; Compatiens,
 emollitum; Benignus, mansuetum. Qui
 fraudes dolosque meditatur, duplici COR-
 DE est: Sincerus & verax, simplici. Ambi-

4 SCHOLA CORDIS

tiosi COR vānum est; Voluptuarij graue: deniq; in brutum homo migrat, si ei COR bruti inferatur; Pecus in hominem transit, si ei COR humanum addatur. Optimo id exemplo sacra confirmat Scriptura: Nabuchodonosorem regem voluit Deus fieri bestiam, & inter illas velut vnā ex illis agere, ideòque iussit: COR eius ab humano commutetur, & COR feræ detur ei. Sed voluit bonus Deus vt hæc bestia denuò in hominem mutaretur: factum est, & super pedes suos quasi homo stetit, & COR hominis datum est ei. Ecce mutato CORDE, mutatus & homo est. Magna igitur sollicitudo CORDI nostro adhibenda est, ne in belluinum fortè degeneret; quotidieque hæc Schola frequentanda, quæ CORDIS directionem docet. CORDI, quod à cura sic dictum Isidorus tradit, diligentissima adhibenda est cura, si totos nos saluos velimus. Fuit id Romanis, & Ægyptijs in primis CORDI; apud hos enim bulla è collo in pectus dependere solebat, quo significabant; verba, quæ ore proferebant, CORDI respondere oportere. Apud Romanos, vt Pierius ex Macrobio refert, bulla CORDIS effigiem habebat, eratque pueritiæ ornamentum; quo indicabatur ingenuis pueris, se tūc

Dan. 6.
13.

Isidorus
lib. 11.
Ety. c. 1.
Pierius
Hierogly.
lib. 41.

Macrob.
lib. Sa-
6.

demum

LIBER I. LECTIO II.

demum homines futuros cogitarent, si
 CORDE præstarent. Quod si Gentiles
 hæ nationes tantam CORPIS curam ha-
 bendam putauerint, ut eam externo sym-
 bolo ab ipsa infantia pueris commenda-
 re voluerint; quid non deceat Christia-
 nos, qui certissimâ fide credunt Chri-
 stum Dominum eâ gratiâ de cælis in ter-
 ram descendisse, hominem assumpsisse, ut
 ijs CORPIS Scholam aperiret, in qua ab eo
 discerent mites esse, & humiles. CORDE? *Matth.*
 Quinimmò ideo Sanguinem suum fudisse, *II. 29.*
 ut illo CORPA nostra lauaret, atque emun-
 daret? Ideo, ut cum S. Iob loquar, viri *Iob. 34.*
 CORDATI audite me; & nolite abijcere *IO.*
 Doctrinam Scholæ huius: sed diligenter
 auscultantes, ponite eam in CORDIBUS
 vestris.

LECTIO II.

Instituti nostri ratio.

VM ad cuiuscumque tracta-
 tionis materiam ritè intelli-
 gendam, nō parum conducatur
 totius Operis formam, &
 structuram agnoscere; op-
 portunū fuerit in huius Libri fronte non-

nihil de eius Syntaxi, methodo, ac scopo præfari: ne quid Lectorē remorari possit.

ET primus quidē hīc Cardiogogiæ nostræ Liber, apparatus quemdam ad reliquos, & Prolegomena exhibet; quibus de ipso CORDE, eiusque, vī vocant, PRINCIPALI, de Scholæ CORDIS Magistro, Discipulis, excellentiā, amplitudine, prerogatiuis, similibusq; tractatur. Sequentibus deinde tribus Libris Doctrinam eam, quæ ad CORDIS directionem pertinet, expendimus: in qua explicanda primum varias, quæ de humano CORDE in Sacris litteris habentur sententias, in certas Classes ac titulos Ordine quodam digessimus: singula deinde lemmata copiosius expedientes; SS. in primis Patrum, aliorumque cuiuscumque ordinis Scriptorum verbis illustramus. Cum enim vix quidquam dici possit, quin dictum iam illud sit prius; placuit ipsos Auctores suis verbis loquentes potius audire, quàm rudi nostro stylo eorum conceptus Lectoribus repræsentare. Habent enim SS. Patres, veteresque Scriptores plurimum roboris, auctoritatis, atque elegantiae, quibus animus hominis efficacissimè conuincitur.

SECUNDO, tametsi ea quæ ad singulos titulos attulimus, per modum considerationum

tionum ferè tradiderimus ; placuit tamen
 Lectionum potiùs, quàm Meditationum
 nomine insignire : cum quòd Scholæ no-
 mine id magis congruere videretur: tum vt
 varij Auctores, (qui passim in hoc Opuscu-
 lo citantur, interque illos subinde etiam
 Poëtæ, Ethnicique Scriptores), melius suâ
 phrasi loquerentur : quod Meditationum
 forma non ita cōmodè forsitan admisisset,

LECTIONIBVS porrò singulis Disti-
 chon vnum præfiximus: vt ita rei summam
 breuissimè, & nō sine aliquâ voluptate ex-
 hiberemus. Ipse enim carminum flexus &
 numerus ; vt animum allicit, sic memoriæ
 firmitus hæret, variâque iucunditate men-
 tem permulcens, facit ne penè vñquam
 ea, quæ rectè percepit, obliuiscatur. Qua-
 re non malè quidam censuerunt, Poësin
 adulescentis animi nutricem & alumnam
 vocandam. Cū verò ea sit inter Poë-
 sin & Picturam societas, vt quod illa ver-
 bis, tropis, alijsque dictionum luminibus
 præstat ; hæc coloribus, lineamentis, atque
 vmbreis repræsentare conetur : vtraque
 item, quidquid in quouis genere præstan-
 tissimum reperit, id è multis in vnum,
 quod sibi proposuerit, transferat ; vt non
 tam à Personis, aut à natura discere, quàm
 potiùs his leges præscribere videatur :

*Anton.
 Possenin.
 biblioth.
 select. lib.
 17.*

Non leue operæ pretium me facturum arbitratum sum, si geminas has sorores in hoc Opusculo utcumque coniungerem: & quas breuibus istis Distichis comprehenduntur, eadē etiam Iconibus expressa oculis obicerem. Ut ita vtilitati sancta quædam ac salutaris voluptas, quæ ex Imaginum aspectu capi posset, sociaretur. Habent siquidem pictæ Imagines, præter delectationem quam adferunt, quamdam energiam ad hominum CORDA suauiter permouenda. Verissimum enim est quod Venusianus vates olim cecinit:

Horat.   *Sognius irroant animos demissa per aurem,
Quam quæ sunt oculis subiecta fidelibus, & quæ
Ipse sibi tradet spectator.*

August.   Cui quidem consentiens Hipponensis
Ep. 119.   Præsul, ait: quod ipse animi motus, quam
diu rebus adhuc terrenis implicatur, pigrius inflammatur; si verò feratur ad similitudines corporales, & inde ad spiritualia, quæ illis similitudinibus figurantur, ipso quasi transitu vegetatur; & tamquam in facula ignis agitato accenditur, & ardentiore dilectione rapitur ad requiem & quietem. Hæc Augustinus.

Ut igitur compendio dicam, Scopus mihi in hoc Opere non alius fuit; quam Imaginibus; oculis; versibus, aures; ipsis denique

denique Lectionibus, animum & Cor
 oblectare, instruere, & permouere. Id
 verò assecutusne sim, aliorum esto iudi-
 cium. Equidem affirmare non verebor,
 me afflictâ ferè valetudine hoc, quidquid
 est Libri, vni Confratrum meorum pro-
 perè admodum, ideoque (vt ingenuè ag-
 nosco) minùs prosperè, dictasse; & iam
 exaratum vix ipse mihi satisfacere po-
 tuisse: vt proinde leuiùs omninò laturus
 sim, si aliorum exactissimo iudicio non
 vsquequaque probetur. Stylo enim hîc
 vsus sum planè vulgari ac obuio, & verè
 cum S. Prospero dicere mihi licebit: De *S. Prospe.*
 acuratione dictionis elaboratæ non sa-
 tago; nec mihi pudori est, si disputatio
 mea, quæ fortè probatur in rebus, ali-
 quos inanium verborum sectatores horro-
 re incomptæ Orationis offendat. Nam si
 Demosthenes clarissimus Oratorum, nega-
 uit in eo positas esse fortunas Græciæ hoc
 an illo verbo vsus esset: quantò magis nos
 verba negligere debemus, qui sermonis vni-
 litatem potissimum spectamus? Neque
 admodum erubesco, quòd ex varijs Aucto-
 rum, quos adfero, verbis, polymita existat
 Orationis nostræ vestis: quia præsens Opus
 (vt de suo aiebat Macrobius) non eloquen- *Macrobi.*
 tiæ ostentationem; sed noscendorum & *lib. I. Sa-*

agendorum congeriem pollicetur. Et boni consulat Lector oportet, si præcepta morum, modò meis non obscurè, modò ipsis antiquorum & recentium verbis recognoscat; prout quæque se vel enarranda, vel referenda suggesserint.

LECTIO III.

Quid CORDIS nomine significetur.

VANDUQ VIDEM continuis nobis de CORDE futurus sit sermo; rationi omninò consentaneum videtur, ut varias, quas in sacra Scriptura habet significationes, hic aperiamus.

PRIMO autem significat notissimam illam in animalibus partem, quæ in medio iuxta pulmones sita est, ut per ipsum vitæ toti corpori undique subministretur: & ut spiritus vitalis, velut à centro, ad membrorum circumferentiam deferatur. Est autem COR membrorum omnium nobilissimum, primum quod Natura format; præcipuum inter viscera, & vitæ ipsius sedes; arteriarum & caloris natiui, quo animal regitur, quasi fons quidam & domicilium.

SECVN-

LIBRI. LECTIO III. II

SECUNDO, desumptâ hinc similitudine, COR medium locum significat; sic COR Maris, est profunditas illius: & COR terræ, centrum. Ita Ionas ad Dominum clamat: Et proiecisti me in profundum in CORDE Maris. Et Christus Dominus: Sicut fuit Ionas in ventre Ceti; sic erit Filius hominis in CORDE terræ tribus diebus, & tribus noctibus. Vbi COR terræ pro limbo Patrum accipitur, in quem Christus post mortem descendit. Is autem est circa infernum & circa centrum mundi, de quo D. Hieronymus ait: Sicut COR est in medio animalis; ita infernus in medio terræ esse perhibetur.

*Ion. 2. 4.
Mattb. 12. 40.*

Hieron,

TERTIO, significat COR omnia interiora Corporis, id est viscera; vt Psalmo 21. Factum est COR meum tamquam cera liquescens in medio ventris mei. Et: Gladius eorum intret in CORDA ipsorum. Et Osee 13. vbi nos legimus, dirumpam interiora iecoris eorum; in Hebræo est, interiora CORDIS eorum.

*Psal. 21. 15.
Psal. 36. 15.
Osee. 13. 8.*

QUARTO, COR ipsam Animam significat, vnde Psalmista ait: COR meum, & caro mea exultauerunt in Deum viuum; id est, Anima & Corpus gaudio gestierunt in Deo suo. Sic etiam accipitur illud Ieremiæ: Laua à malitia COR tuum.

*Pf. 83. 3.
Jer. 4. 14*

QVINTO, mentem quoque significat ;

Osee 7. vt apud Prophetam: Et factus est Ephrem
10. quasi columba seducta nō habens COR ; id

est, factus est demens, stolidus & amens. Et

Ier. 5. 21 alius Propheta: Audi popule stulte, qui
non habes COR. Sic etiam intelligitur il-

3. Reg. 3. lud in Oratione Salomonis: Dabis ergo
9. seruo tuo COR docile, vt populum tuum

iudicare possit. Similiter illud Saluatoris

Matt. 5. intelligi potest: Beati mundo CORDE,
8. quoniam ipsi Deum videbunt. Atque illud

Pf. 23. 4. Psalmistæ: Innocens manibus, & mundo
CORDE. Et à CORDE pro mente dicti

sunt vecordes, socordes, & excordes. Et

Cicero contrā, CORDATI, vt Auctor est Cice-
1. *Tusc.* ro. Et Nasica ille Sapiens dictus est COR-

Hieron. CVLVM. Et S. Hieronymus in Math. Scri-
bens nomen Lebbæi, quod à CORDE

deducitur, CORCVLVM interpretatur.

Sexto, accipitur aliquando pro iudi-
cio & intellectu ; vt apud eundem Psalmo-

Pf. 39. 13 graphum: COR meum dereliquit me. Et
Rō. 1. 21. apud D. Paulum: Obscuratum est infi-

Ephes. 1. piens COR eorum. Iterumque: Deus det
18. vobis illuminatos oculos CORDIS vestri,

vt sciatis quæ sit spes vocationis vestræ,
Cui affinis est significatio ea, quā COR

Pf. 104. sententiam significat. COR enim conuer-
ditur, cum sententia mutatur: Conuertit
COR

COR eorum, vt odirent populum eius. Et
 3. Regum 18. Et tu conuertisti **COR** co- 3. Reg.
 rum iterum. Vnde de non mutaturō sen- 18.37.
 tentiā dicitur : Confirmatum est **COR** ps. 111.
 eius, non commouebitur. 8.
COR in aliqua re, vel, ponere aliquid in
CORDE, aut super **COR**, idē est quōd
 diligenter meditari, considerare, & reco-
 gitare. Isaia 47. Non posuisti hæc super
COR tuum, nec recordata es nouissimi
 tui. Et Ezechielis 40. Fili hominis vi- Ezech.
 de oculis tuis, & auribus tuis audi, & po- 40.4
 ne **COR** tuum in omnia quæ ostendam ti-
 bi. Et Aggaei 1. Ponite **CORDA** vestra su- Aggaei. 1.
 per vias vestras. 5.

SEPTIMO, **COR** pro voluntate sæpissi-
 mē ponitur, vnde dicimus desideria **COR-**
DIS; atque ita accipitur cū Dauid ait: ps. 56.3.
 Paratum **COR** meum Deus. Et cū de
 Dauide Dominus ait: Inueni Dauid fi- Act. 13.
 lium Iesse, virum secundū **COR** meum. 22.
 Et Samuel: Quæsiuit Dominus virum 1. Reg.
 iuxta **COR** suum. Ita intelligendum est 13.14.
 præceptum Domini: Diliges Dominum Marth.
 Deum tuum ex toto **CORDE** tuo. Atque 22.37.
 ita intelligendus est Christus, cū dixit:
 Quod omne extrinsecus introiens in ho-
 minem, non possit eum coinquinare: quia
 non intrat in **COR** eius. Nihil enim ho-
 minem

minem coram Deo abominabilem & coinquinatum facit, nisi peccatum. Peccatum autem nisi sit voluntarium, peccationem non habet. Sic quoque accipitur illud Ecclesiastici: COR ingrediens duas vias, non habebit successus; hoc est, voluntas propensa ad vitia, eaque amplectens, virtutem fingens, & scelera honestatis specie regens, ambulans coram Deo per viam flagitiorum, & coram hominibus per viam virtutum, infelicem habebit successum. Externi quoque Scriptores in eadem significatione COR accipiunt, cum aiunt aliquid alicui CORDI esse, ut Virgilius:

9. *Eneid.*

cui carmina semper

*Et cythara CORDI, numerisq₃ intendere
neruos.*

ATQUE hæ sunt potissimæ CORDIS significationes in sensu literalī: Mysticas enim hīc præterimus, quas magnā copiā haurire licet ex Silua Allegoriarum nostri Hieronymi Laureti.

L E-

LECTIO IV.

Quid sit PRINCIPALE CORDIS.

NON infrequens apud SS. Pa-
 tres loquendi forma est, vt
 principem animæ partem,
 PRINCIPALE CORDIS ap-
 pellent: quod Platonici τὸ
 ἡγεμονικὸν nominare soliti sunt; de quo
 Cicero ait: Principatum autem dico, quod
 Græci ἡγεμονικὸν vocant: quo nihil quo-
 quo in genere nec potest, nec debet esse
 præstātius. Tertullianus verò idē definiens
 ait: esse summum in Anima gradum, vita-
 lem & sapientialem. Idipsum verò S. Hie-
 ronymus contra Iovinianum scribens,
 PRINCIPALE CORDIS vocat: Fratrue-
 lis, inquit, meus, mihi, & ego illi, in medio
 vberum meorum cōmorabitur; in PRIN-
 CIPALI CORDIS, vbi sermo Dei habet
 hospitium. Et ante eum Origenes ex eius-
 dem Sancti Hieronymi interpretatione:
 Quis, inquit, ita beatus, vt habeat hospi-
 tem in PRINCIPALI CORDIS, in me-
 dio vberum, in pectore suo sermonem
 Dei. Didymus verò in Libris de Spiritu

Cicero
 lib. 2. de
 Nat.
 Deor.

Lib. 1.
 cap. 17.

Homil. 2.
 in Cant.

Lib. 3.

Sancto

Sancto eadem voce utitur, quam etiam *Adytum* CORDIS appellat: Respondendum, inquit, ad id quod scriptum est: Quare impleuit Satanas Cor tuum? quod Satanas mentem alicuius, & PRINCIPALE CORDIS impleat, non ingrediens in eum, & in sensum eius; atque ut ita dicam, *Adytum* CORDIS introiens; (siquidem hæc potestas solius est Trinitatis) sed quasi callidus quidam, & nequam, ac fallax, fraudulentusque deceptor, in eos animam humanam malitiæ affectus trahit per cogitationes & incentiua vitiorum, quibus ipse plenus est. Ita Didymus. Quem imitatus videtur Sanctus Bernardus, qui PRINCIPALE Pectoris, & *Adytum* Pectoris interpretatur id, quod Sponsa dicit: Inter vbera mea commorabitur. Cassianus quoque ita loquitur, cum Domini verba, quibus Diabolo præcepit, ut animam Sancti Iob custodiret, ita explicat: Tantummodo eum amentem non facias, debilitato animæ domicilio, & intellectu inuaso, aut rationis organo, per quam eum tibi resistere necesse est, sauciato: neque obruas intellectum ac sapientiam resistentis, PRINCIPALE scilicet CORDIS eius tuo pondere præfocans. Quid autem sit CORDIS PRINCIPALE explicat Origenes: Potest, inquit,

Homil.
43. in
Cant.
Collat.
7. cap.
12.

inquit, intra se agere pars illa, quæ in eo *Hom. 9.*
 est pretiosissima omnium, quod quidam in *Exod.*
 PRINCIPALE CORDIS appellant, alij ra-
 tionalem sensum, aut intellectualem sub-
 stantiam, vel quomodocumque appellari
 potest in nobis, portio nostri illa, per
 quam capaces esse possimus Dei. Et S. Au- *Lib. de fi-*
 gustinus ait: PRINCIPALE nostrum, nem- *de &*
 pe partem Animæ rationalem, Spiritum *symb. c.*
 dici. Mens igitur ac Spiritus, PRINCIPA- *to.*
 LE CORDIS appellatur. Verum ulterius
 quæritur, quo in loco sedem habeat? Phi-
 losophi enim hîc in varias & monstrosas
 opiniones abierunt, quas recêset & explo-
 dit Tértullianus: qui & ἡγεμονικὸν esse, *Lib: de*
 & certo in Corpus recessu ei locum conse- *anima*
 cratum, ex compluribus Scripturis probat. *cap. 15.*
 Si enim, ait, scrutatorem & Dispectorem *Sap. 1.6.*
 CORDIS Deum legimus: si etiam Prophe-
 tes eius occulta CORDIS traducendo pro- *Prou. 23*
 batur: si Deus ipse recogitatus CORDIS in *Pf. 138.*
 populo præuenit. Quid cogitatis in COR- *Mat. 9.4*
 DIBVS vestris nequam! Si & Dauid:
 COR mundum conde in me Deus. Et *Pf. 50.12*
 Paulus: CORDE, ait, credi in iustitiam. *Rō. 10.10*
 Et Ioannes: CORDE, ait, suo vnumquem- *1. Ioā. 3.*
 quæ reprehendi. Si postremò, qui viderit *20:*
 feminam ad concupiscendum, iam adul- *Matt. 5.*
 teravit in CORDE: Simul vtrumque dilu- *28.*

B

cet,

- cet, & esse PRINCIPALE in Anima, quòd intentio diuina conueniat, id est vim sapientialem atque vitalem: quod enim sapit, viuendum est; & in eo thesauro Corporis haberi, ad quem Deus respicit. Eadem docet de resurrectione Carnis: cui etiam consentiunt, vt Pamelius annotauit, Philo Iudæus, Opusculo, de eo quòd deterius potiori insidietur. B. Hieronymus, libro secundo super Matthæum, capite decimoquarto. Theodoreus, sermone tertio de Prouidentia. Gregorius Nyssenus, Oratione prima de Resurrectione Christi. Solus Lactantius dubiū relinquit, an in CORDE, an verò in cerebro sit sedes mētis. Et in posterius hoc magis inclinatur. Verū Sanctus Hieronymus cum refutat; ad Fabiolam enim scribens, ait: Quæritur vbi sit Animæ PRINCIPALE? Plato in cerebro, Christus monstrat in CORDE: Beati mundo CORDE, quoniam ipsi Deum videbunt. Et, de CORDE procedunt cogitationes malæ. Hinc quoque Sanctus Ambrosius ait: COR tuum cogitationum tuarum est scaturigo. In eadem sententia est Aristoteles libro de sensu & sensibili, vt annotauit quoque Alardus Gaad col. 7. zæus; & Lucretius, qui libro tertio ita Cas. c. 12 cecinit:

Con-

Consilium , quod nos animum, mentemq₃ vocamus;

Idq₂ situm media regione in pectoris haeret.

ATQVE hæc quidem cā gratiā à nobis allata sunt , vt humani CORDIS dignitatem, & singularem eam, quā alijs membris præcellit, eminentiam ostenderemus. Nam etsi Anima sit tota in toto corpore, & tota in singulis eius partibus; in CORDE tamen, velut in Arce quadam, & regali Solio, principem locum sibi consecratum habet. Nihil proinde mirum est, si cogitare, reminisci, velle, desiderare, aliaque similia, quæ superiore capite attulimus, ipsi CORDI tribuantur: licet enim Anima per suas potentias istos actus eliciat; tamen, quia in CORDE præcipuè residet, ideo CORDI rectè ascribuntur. Ex quo capite & COR nostrum, & Doctrinam illam, quā illud ad omnem perfectionem instruitur, magis facere, atque æstimare debemus,

LECTIO V.

Scholæ CORDIS Encyclopædia.

DIGNITAS huius Scholæ ex eo capite cum primis elucet, quòd non angustis vnus scientiæ limitibus eius Doctrina comprehendatur, sed latissimè per omnes ferè artes euagetur. Nō enim triuialis hæc Schola, sed amplissima quædam Academia cēsenda est: in qua Encycliā Doctrinarū omnium disciplinā COR instruitur. Apparere id facilè poterit ex singulis propemodum Lectionibus: verūm vt tam Lectori voluptatem, quàm Scholæ nostræ commendationem adferamus, non inutile fuerit, Encyclopædiam hanc breuiter explicare.

ORDIOR à GRAMMATICA, quæ tres huius nominis, COR, literas ex spirituum quorundam Doctorum sensu ita explicat, vt sit; Custodia omnium rerum: vel, vt alijs placet; Cubiculum Omnipotentis Regis.

Lib. II. ETYMOLOGIÀ verò CORDIS, ex Isidori mente, deducitur à cura, quòd omnī curā custodiendum sit, in eo omnis sollicitudo

rudo & scientiæ causa maneat. Hic porro docetur anima declinare COR vanum, graue, insatiabile, durum. Comparare vero COR contritum & humiliatum, COR mundum & rectum, in quo Deus velut in tabula legem suam scribat. Traditur hic etiam COR nomen esse simplex, non compositum; quia diuidi omnino nequit: vult enim Deustotum COR sibi dari.

OPTIMA VERÒ CORDIS SYNTAXIS est, si construatur cum his verbis; dare, sacrificare, custodire, vigilare, vnire, & à solo nomine & numine Dei regatur.

QVOD POESIN spectat, non malè obseruatum, COR ideò ancipitem esse syllabam, & modò produci, modò corripì posse, vt denotaretur COR nostrum ad prospera & aduersa indifferens esse debere, aptumque vt quouis loco à Deo collocetur. Siue enim illud in camino tribulationis malleo aduersitatis, velut laminam quamdam, crebris ictibus longius producat, cum Dauide respondere debet: Paratum COR *Ps. 56. 8.* meum Deus: siue illud corripiat & reprehendat; itidem respondere debet: Paratum COR meum.

QVID VERÒ DE RHETORICA & DIALECTICA dicemus, cum Cardiogogus noster non in persuasibilibus humanæ sa. *I. Cor.*

Greg. li. I. Mor. cap. 5. pientię verbis, sed intus in CORDE sine strepitu verborum multò copiosius dicat quouis Demosthene aut Cicerone? multò efficacius COR conuincat, quàm acutissimi Philosophi suis syllogismis & argumentis? Nam vt rectè dixit Gregorius: Multum est omne os quod loquitur, si Deus interiorius in CORDE non clamet: qui etiam aspirat verba, quę audiuntur.

Pf. II. 3. Augst. IAM verò vt ad MATHEMATICAS disciplinas idescendamus, ARITHMETICA docet Deum, sicuti vnus est, ita vnicae columbæ suę vnum COR desiderare. Displacent enim ei qui in CORDE & CORDE loquuntur: qui duplices sunt animo, & multicordes. Diligit verò simplicitatem, & vnitatem CORDIS. Rectè ait Augustinus: Sicut omnia ab vno in multa processerunt: sic cuncta quę ad illud vnum redire conantur, necesse est exuere multitudinem: feliciter ergo Anima non diligit, donec ad vnum & summum bonum per amoris desiderium se conuertat. Hanc porrò CORDIS monadem adeò Deus amat, vt eum in amante & amato duo sint CORDA, velit ea in vnum coire, & colliguescere. Ternarius verò numerus in litera huius vocabuli COR apparens, eiusdem perfectionem designat. Perfectissimus enim numerorum

FORUM ternarius censetur; quia in se unitatem & numerum complectitur: cui & hoc contigit, ut inter duo summa, medium *Macrob.* quo vinciretur acciperet. In numero enim *1. de sō.* ternario est principium, medium, & *Scip.* finis: unde tria sunt omnia. Quamobrem *Georg.* Aristoteles affirmavit: nihil perfectum esse *vē. cat. 1.* nisi Trinitatem. Quia igitur *10. 3. c. 2.*

Numero Deus impare gaudet;

Arist. lib.

COR humanum, ternis atque imparibus *1. de cel.* descriptum literis, illi in primis characterum est. *et munda c. 1.*

IN eadem ferè consideratione hæret GEOMETRIA; quæ Pyramidis formam sua figura COR referre, ac triangulare esse expendit, atque hinc concludit, non nisi trigono illud impleri posse. Tantam enim nobis Deus Optimus Maximus contulit CORDIS latitudinem, ut toto mundo repleri nequeat. Sola enim est sanctissima Trinitas, quæ adæquatè totam CORDIS amplitudinem suâ maiestate occupet. Omitto alios considerare inveniri in voce COR.

Dimidium sphaera, sphaeram, cum principe Roma.

ASTROLOGIA verò ad sidera COR euehens, illud sursum tendere, in cælum scandere, & in Deo quiescere facit. Scalam

verò, & ascensionēs, quibus gradatim tam sublime nititur in CORDE disponit; quin immò quod in cælo est Sol, hoc in Corpore humano est COR scilicet, fons lucis & vitæ. Vnde Stoici mundum arbitantes esse animal magnum, sensu & ratione præditum, Solem propriè COR mundi esse

Tract. de censebant. Hinc Plutarchus ait : Stellæ sunt
facie in oculi lucentes in facie vniuersi; Sol vi præ-
orb. Lun. ditus CORDIS, vt hoc sanguinem & Spi-

ritum, sic Sol diffundit ex se vegetantem calorem & lucem. Terrâ & Mari Mundus quasi ventre & vesicâ vititur. Luna, inter Solem & terram, vt inter COR & ventrem, velut iecur, aut aliud molle viscus

S. Anton. est. Habet quoque COR magnam cum

1. par. ipso cælo similitudinem : vt enim cæ-

Sū. theo. lum numquam quiescit; ita continuò COR

log. tit. mouetur : & sicuti cessante motu cælorum,

4. c. 13. motus generationis & corruptionis, atque

etiam alterationis omninò cessaret ; ita

quoque si CORDIS motus intermitteretur,

vita animalis deficeret. Eadem quoque est

ratio de interiori CORDE Animæ, siue vo-

luntate ; quæ itidem quietis est expers, &

suo imperio omnes alias potentias mouet :

atque ita primo mobili aptè comparari po-

test. Quemadmodum enim illud suo motu

omnes inferiores orbes rapit : ita COR

&

& voluntas, omnibus alijs facultatibus imperant, easque suo nutu mouent.

QUAM suavis verò est ac sonora CORDIS MUSICA! quæ concordî harmoniâ dulcissimè sonat in auribus diuinæ maiestatis. Mutæ enim sunt omnes MUSICORVM voces, nisi Spiritu CORDIS animentur. Nam vt quidam dixit:

*Non vox, sed votum; non MUSICA chordula,
sed COR;*

Non clamor, sed amor psallit in aure Dei.

HINC spiritualis Phonaſcus nos admonet: Impleamini Spiritu Sancto, lo- *Ephes. 5.*
quentes vobismetipsis in Psalmis, & Hym- 19.
nis, & canticis spiritualibus; cantantes &
psallentes in CORDIBVS vestris Domino.
Fecit id sanctissima Virgo Cæcilia, quæ *Breuiar.*
cantantibus Organis soli Deo decantabat: *Rom.*
Fiat COR meum & Corpus meum immaculatum. Canticū hoc nouum (vt ait Pari- *Ioā. Ger-*
ſienſis Cancellarius) rationabiliter appella- *ſo 3. par.*
tur Canticordū, id est, Canticū CORDIS, *tract. 2:*
vel CORDIVM. Suum quippe ſubiectum, *de Cant.*
ſuum instrumentum, ſua chorda, quæ di-
citur à CORDE, ſuus auditus, ſua vox,
ſuum os, ſua modulatio eſt introrſus, vel
in CORDE mentis, vel in mente CORDIS.
Has verò CORDIS modulationes, etiam
tacente voce, ſolus Deus audit & intelligit;

- vnde Moyſi nulla verba proferenti, dixit :
Exod. 14 Cur clamas ad me. Clamabat enim **COR-**
15. **DE**, qui tacebat ore. Hunc verò cla-
 morem, & incenſum **CORDIS** deſide-
 rium percipiebat Dominus, de quo **Pſal-**
Pſ. 10. miſtacanit : Deſiderium pauperum exau-
17. diuit Dominus; præparationem **CORDIS**
 eorum audiuit auris tua. Quis melior;
 quæſo, concentus auribus percipi poſſit,
 quàm ſi **COR** & voluntas noſtra velut
 Baſſus quidam, æquabili tenore respon-
 deat Superiori; **CORDI**, ſcilicet & volun-
 tati Dei? Scribit Cardanus: ſi duæ teſtu-
 dines æquali ſono temperentur, alteriꝰque
Hieron. earum ſtramen imponatur, eundem cam
Card. prorsus ſonum, ſine vllò tactu, editu-
lib. 8. de ram, quæ in altera manu pulſata reſonat.
ſubtilit. Quid quæſo hoc eſt aliud, quàm dulciſo-
 na illa ſymphonia diuini & humani **COR-**
DIS? Hoc enim ſi cum illo per omnia con-
 ſentiat, qualemcumque ſonum diuinæ
 voluntatis audierit, eundem ſtatim re-
 præſentabit, & æquali prorsus voce re-
 ſpondebit. Nouerat hanc Muſicam Iu-
1. Mach. das Machabæus, qui dicebat: Sicut fue-
3. 60. rit voluntas in cælo, ſic fiat. Nouerat
Iob 1. 21 & Sanctus Iob, qui ærumnis planè obſi-
 tus, lætus decantabat: Dominus dedit,
 Dominus abſtulit; ſicut Domino pla-
 cuit,

LIBER I. LECTIO VI. 27
cuit, ita factum est : sit nomen Domini
benedictum.

LECTIO VI.

*De alijs scientijs quæ in hac Schola
explicantur.*

PRETER septem illas, quas
vocant Artes liberales, quas
in hac Schola explicari iam
vidimus, superiores etiam
scientias, Ethicam, Physicam,
Medicinam, Iurisprudentiam, Theolo-
giam, & quasdam etiam Mechanicas Artes
suo ambitu eadem Schola complectitur.
Quod breuiter Lectione hac declarabi-
mus.

ET quidem Moralem PHILOSOPHIAM
hic tradi, nihil opus est demonstrare :
cum omnia penè, quæ hoc Opusculo ex-
plicantur, Ethicè sapiant, & ad mores
componendos referantur.

QUAM multa verò ex MEDICINA pe-
tita de CORDIS situ naturali, figurâ, &
colore, de præcordijs, alijsque hic in-
feruntur? Quid quòd ea quæ de carnali
CORDE Hippocrates, Galenus, & post eos
tota Medicorum Schola tradunt, illa ipsa
in

in voluntatem nostram (quæ Animæ COR est) aptissimè conuenire demonstrantur?

Cornel. Sicut enim COR est officina Spirituum,
in c. 36. quos toti Corpori subministrat, per eosque
Ezech. est principium & causa omnis motus, &
 actionis animalis; ita voluntas est officina
 virtutis & vitij, meriti & demeriti, om-
 nisque actionis bonæ vel malæ.

TRADUNT Physici quatuor partes esse
 vitales, quibus maximè vita constat, &
 conseruatur; COR, Cerebrum, Hepar,
 Pulmonem. COR enim calorem & Spiritus
 Corpori subministrat; Hepar sanguinem,
 quo Corpus nutritur; Cerebrum Spiritus
 animales, quibus sensatio, intellectio,
 & motio localis conficitur; Pulmo quasi
 follis, CORDI dat refrigerium. Ita vita
 spiritalis constat rectâ voluntate, quasi
 CORDE; prudentiâ, quasi cerebro; iusti-
 tiâ, quasi Hepate, sanguinis decorisque
 effectore; continentia, quasi pulmone, af-
 fectus moderante, & refrigerante.

NE quid verò spiritualis MEDICINÆ
 desit; COR graue hîc alleviatur, durum
 emollitur, superbum & vanum deprimitur,
 & compungitur; denique à malis humo-
 ribus COR expurgandum & euacuandum
Thren 2. docetur, cum velut aqua iubetur effundi.
 19. Si quæ verò tubera, distorsiones, aut vlce-

ra CORDI fortè adnata fuerint, circumcidendum COR præcipitur, vt sanies effluat. Quid verò pijsſimus Animarum noſtrarum Medicus CORDI non facit, vt illius valetudinem aut tueatur bonam, aut corrigat malam? In ſacro etim ſudore ſuo, ægroto balneum; in Sanguine pretioſiſſimo, ſordido CORDI lauacrum præparauit. Vino etiam torculari Crucis è ſacro latere eius expreſſo, COR hominis lætificat: quîn & in eodem lateris thalamo, molliſſimum CORDIS lectulum ſtrauit. Ipſe ſiquidem MEDICVS eſt ſanans om- *Matt. 4.* nem languorem & omnem iniquitatem; 23. qui & ad hoc ſe miſſum teſtatur, vt mede- *Iſa. 61. 1* retur contritis CORDE. Atque hæc de MEDICINÆ ſcientia.

IAM verò ſi IVRISPRVDENTIAM, & legum cognitionem adire iuuat; inueniemus in hac Schola exactam tradi iuſtitiae formam, quæ eſt vnicuique ius ſuum tribuere. Proinde COR noſtrum non mundo, non carni, non diabolo; ſed vni Deo, cui ſolus iure debetur, totum ita dari mandatur, nulla vt pars, quantumcumque parua alteri cedat. COR verò ſic Deo donatum, æquiſſimâ lance expenditur, an ſtatutum à legibus diuinis pondus habeat. Quid verò de ipſis legibus dicemus, quas æternus

nus

2. Cor.

3.3.

nus Legislator digito suo in tabulis **COR-
DIS** carnalibus inscribit?

DE sacra verò **THEOLOGIA** superua-
caneum foret, probare illam hoc quoque
Opusculo includi, cùm potissimus eius
scopus sit auersum à Deo **COR** ad eum re-
ducere, iuxta diuinum eius **COR**, nostrum
rectum facere, diuinæ illud maiestati in
sacrificium offerre, illi **COR** vnire, vt in
eo tandem felicissimè quiescat. Diuinus
verò amor, Scholæ huius Gymnasiarcha,
COR illuminat, accendit, sursumque
subleuat, vt diuinas affectiones recipere
possit; quæ omnia ad Theologiam Mysti-
cam spectant. Lubens autem pertranseo,
plurima sacræ Scripturæ loca & Theolo-
giæ arcana hoc Libello recludi.

NEQVE verò aliæ Mechanicæ Artes
ab hoc Athenæo prorsus exulant. Agit
enim hic cælestis Doctor Negetium Chri-
stianum, atque ad spiritualem militiam
COR instruit; siue dum illud instar Forta-
litij, & Castri cuiusdam munitissimi, ense
diuini amoris tuetur, & velut excubias an-
te illud agit; siue dum scuto laboris sui, &
vniuersa Passionis suæ panoplia **COR** pro-
tegit aduersus ignita iacula inimici. Habes
& Vitruuius hîc suas partes; vt, tamquam
optimus Architectus, **CORDIS** domici-
lium

lium construat, quod spatiosissimum fiat Spiritus Sancti habitaculum; in quo, ut Bernardus dixit, spatia & deambulatoria *Bernard.* distinguat, ad opus divinæ maiestatis. *serm. 27* Quin & scalas, & ascensiones in CORDE in *Cant.* disponit, quibus ad cælum Deumque ipsum conscendat. Sed & columna Christi labantem CORDIS domum, dum opus est, opportunè fulsit, totum denique ædificium, titulo Crucis inscriptum, Deo dedicat, consecratque. Si pictura animum oblectat, ipsum COR hñc pro tabula est, aut potius pro telâ, in qua acu coronæ spinæ Dilecti facies depingitur.

DENIQUE nec de re rusticâ, atque agriculturâ diuinus amor Animam instruere neglexit. Vis spirituales videre Varronem? attende Scholæ huius Magistrum velut hortulanum quemdam, nunc aratro Crucis terram CORDIS proscindere, mox semina verbi Dei in COR iacere, deinde COR irrigare, ac flores colligere. Aliàs Crucis arborem CORDI inserit, multum torculari Crucis exprimit, quod CORDIS vase recipiatur. Totum denique CORDIS hortulum spinæ coronæ sepe circumdat, atque munit. Ex quibus omnibus liquidò patet, amplissimè sese Academiarum CORDIS disciplinas extendere, & omnium

32 SCHOLÆ CORDIS
omnium Artium Encyclopædiam in hoc
Gymnasio aliquousque edoceri.

LECTIO VII.

De Magistro & Discipulis Scholæ
CORDIS.

*Ambros.
lib. 2. de
Virgin.*

*Pf. 32. 15
Pf. 89.
12.*

*Ianſſon.
in prim.
expoſ. Pf.
32.*

VM, iuxta Sancti Ambrosij
assertionem, primus discen-
di ardor nobilitas sit Magi-
stri; dignissimum omnino
est, ut præcellentiam Magi-
stri huius Scholæ accuratiùs expendamus.
Non est autem alius CORDIS Magister,
quàm ille ipse, qui finxit singillatim COR-
DA hominum; qui scrutatur CORDA &
renes, omnesque Discipulos suos vult esse
eruditos CORDE in sapientia. Fingit enim
Deus CORDA hominum, non tantùm se-
cundùm substantiam; sed etiam secun-
dùm pietatis affectum. Sicut enim Deus
COR mundum creat in homine innoua-
tione iustitiæ, sic COR innouatum fingit
confirmatione Doctrinæ, idque singilla-
tim; quia alteri datur Spiritus sapientiæ,
alteri scientiæ, alteri fidei. Quamvis autem
omni tempore diuina bonitas hominum
CORDA salutarî instruxerit Doctrinâ, id
tamen

tamen luculentius per Vnigenitum Dei
 Filium Iesum Christum in Nouo præstitit
 Testamento ; ita enim olim de eo promi-
 serat Pater : Et feriam vobiscum pactum *Isa. 55. 3*
 sempiternum , misericordias Dauid fide-
 les. Ecce testem populis dedi eum , Ducem
 ac Præceptorem gentibus. Quàm sedulò
 autem hoc Doctõris munus Messias no-
 ster obiturus esset , idem Propheta alibi
 docet , dicens : Erunt oculi tui videntes *Idem 30.*
 Præceptorem tuum , & aures tuæ au- *21.*
 dient vocem post tergum monentis :
 hæc est via , ambulate in ea. Quis enim
 non miretur hanc diligentiam ? non enim
 expectat vt Discipuli ad Scholam ve-
 niant ; sed proteruos & fugitiuos ponè
 subsequitur , & blandissimè reuocat à via
 perditionis. Propheticas autem has pro-
 missiones in Nouo Testamento adimpletas
 esse , Apostolus testis est , qui ait : Multifa- *Heb. 1. 1*
 riam multisque modis olim Deus loquens
 Patribus in Prophetis , nouissimè diebus
 istis locutus est nobis in Filio , quem con-
 stituit heredem vniuersorum , per quem
 fecit & sæcula. Quid nobilius hoc Docto-
 re ? quem cælestis Pater in monte Thabor
 ad Magisterium promouit , & hoc ei te-
 stimonium dedit : Hic est Filius meus di- *Mat. 13*
 lectus , in quo mihi benè complacui , ip- *17.*
 sum

Baruch. sum audite? Hic, vt Baruch testatur, ad-
3.37. inuenit omnem viam disciplinæ, & tradi-
 dit illam Iacob puero suo, & Israël di-
 lecto suo. Hic ille est Magister, in quo re-
Col. 2.3. conditi sunt omnes thesauri sapientiæ &
 scientiæ Dei. Hic est, qui docuit sapientiam
1. Cor. 2. quamdam cælestem, quam nemo Prin-
8. cipum huius sæculi cognouit, quam præ-
 destinauit Deus ante sæcula in gloriam no-
1. Cor. 1. stram. Quis igitur non gloriatur in Domi-
31. no, se talem natum esse Magistrum? Non
Pf. 147. enim fecit Deus taliter omni nationi, & iu-
20. dicia sua non manifestauit eis. Quis hic
Deut. 4. non usurpet illud: Non est alia natio
7. tam grandis, quæ habeat Deos appropin-
 quantes sibi, sicut Deus noster adest cum
 etis obsecrationibus nostris? Quæ est enim
 alia gens sic inclyta, vt habeat ceremonias,
 iustaque iudicia, & vniuersam legem? Me-
Joel. 2. ritò igitur hortatur Propheta: Filix Sion
23. exultate in Domino Deo vestro, qui dedit
 vobis Doctorem iustitiæ. Felices prorsus
Psal. 93. Discipuli tali Doctore ac Magistro! Bea-
12. tus homo, quem tu erudieris Domine, &
 de lege tua docueris cum! Ex quibus iam
 facile videre est, quo honore hic Magi-
 ster prosequendus, quâ auuiditate au-
 diendus, quanto studio & animi pro-
 pensione illi in omnibus obediendum sit:
 quantam

quantam deinde diligentiam Discipulos adhibere par sit, vt omnes huius Magistri Lectiones, quas non verbis modo, sed & opere docuit, ediscant, & factis sese didicisse ostendant. Hoc enim est quod benignissimus Magister voluit, cum dixit: Disci- *Matth.*
te à me quia mitis sum, & humilis *COR. II. 29.*
DE. Itemque: Si ego laui pedes vestros, *Ioan. 13.*
Dominus & Magister, & vos debetis alter *14.*
alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.

IAM verò quinam sint huius Scholæ Discipuli, non admodum difficile explicatu est: omnes enim qui *COR* habent, & quibus sanitas *CORDIS CORDI* est, ad hanc Scholam pertinent, quibus Magister noster illud Iob dicere potest: Viri *COR. Iob. 34.*
DATI audite me. *IO.*

SED nec illi omninò exclusi sunt qui indigent *CORDE*, æterna enim Sapientia volens omnes Doctrinæ suæ participes facere, mittit præcones suos ad mœnia ciuitatis, qui clament: Si quis est paruulus, veniat ad me. Et insipientibus locuta est: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis. Relinquitte infantiam, & viuite; & ambulate per vias prudentiæ. Omnis igitur ætas, omnis sexus ad

hanc Scholam inuitatur & admittitur ;

- Pf.* 148. Iuuenes, & virgines, senes cum iunioribus,
 12. simul in vnum diues & pauper in hoc
Pf. 48.3. Gymnasio resident : soli illi ab huius Do-
 & trinae participatione secernuntur , qui re-
 belles lumini , nec post terga monentem
 1 *sa.* 30. præcepta ^{legit} audire dignantur , sed sponte in
 2 *l.* devia & præcipitia ruunt.

LECTIO VIII.

*Quàm suauiter ad Scholam CORDIS Ma-
 gister inuiset.*

DILECTISSIMVS Gymnasiar-
 cha noster non satis habet
 publicè ludum aperire, om-
 nes passim admittere, illisq̃ue
 absque argento & auro , aut
 villo pretio Doctrinam suam communica-
 re ; sed tenerrimè etiam omnes Discipulos
 (quos Filiorum loco habere non dedigna-
 tur) ad discendum inuitat & allicit ; idq̃ue
 voce tam suauis , & flexanimâ , vt non nisi
 à duro & lapideo CORDE respui possit.

- Psal.* 54. Molliti siquidem sunt sermones eius super
 22. oleum ; & ipsi sunt iacula , quibus intima
 CORDIS penetrantur & compunguntur.

Viuus

Vivus est enim sermo Dei, & efficax, *Hebr. 4.*
 & penetrabilior omni gladio ancipiti, *12.*
 pertingens vsque ad intima compagum *Pf. 118.*
 & medullarum, conuertens Animas, *130.*
 & intellectum dans paruulis. O quàm
 magna multitudo dulcedinis est in verbis
 diuini huius Magistri! lac & mel sub lin-
 gua eius, & labia illius lilia stillantia *Myrrham* *Claud.*
 primam, id est, electam, perfectissi- *Aquar.*
 mam, insigni odore fragrantem. In lilijs, *in Pf. 44.*
 si colorem spectes, puritatem: si odorem,
 suauitatem: si aureas intus virgulas, diui-
 nitatem intellige. Perinde est igitur ac si
 dicat: Verba quæ Sponsus meus profert,
 omni candore ac puritate conspicua sunt,
 omnimodis odoribus, ac suauitatibus re-
 ferta: denique talia, qualia esse decet quæ
 ab homine-Deo proferuntur, simul ha-
 bentia candorem, & iucunditatem amœ-
 nissimam, à lilijs; simul salubritatem mi-
 rificam, & vim arcendæ corruptionis, à
 Myrrhâ. Sed quanta gratia diffusa sit in *Pf. 44. 3.*
 labijs Magistri nostri, quæ verborum ip-
 sius energia, nullus melius explicare po-
 terit, quàm qui expertus est. Dilecta
 Sponsa clamat: Anima mea liquefacta est, *Cant. 5.*
 vt Dilectus locutus est. Duo Discipuli qui *6.*
 cum Magistro ibant in Emmaus ignito
 eloquio accensi, interrogant: Nónne Cor *Luc. 24.*
 nostrum *32.*

nostrum ardens erat in nobis , dum loque-
 retur in via , & aperiret nobis Scripturas ?
 Et qui missi fuerant à Pontificibus & Pha-
 risæis vt apprehenderent eum , cū audis-
 sent eius sermones , dixerunt : Hic est verè
 Propheta. Hic est Christus. Numquam sic
 locutus est homo , sicut hic homo. Cū
 autem in Synagoga doceret in Nazareth ,
 omnium oculi erant intendentes in eum.
 Et omnes testimonium illi dabant , & mi-
 rabantur in verbis gratiæ , quæ procede-
 bant de ore ipsius. Et cū in Caphar-
 naum doceret Sabbatis , stupebant in
 Doctrina eius , quia in potestate erat ser-
 mo ipsius. Meritò ergo Sanctus Petrus
 (cū abeuntibus quibusdam Discipulis in-
 terrogasset Christus : Numquid & vos vul-
 tis abire?) respondit omnium nomine :
 Domine , ad quem ibimus ? verba vitæ
 æternæ habes. Hunc igitur cælestem Magi-
 strum , dulcissimis atque efficacissimis ver-
 bis Discipulos suos ad hauriendam saluta-
 rem Doctrinam inuitantem & exhortan-
 tem , sedulò audiamus : Venite , inquit , fi-
 lij , audite me , timorem Domini docebo
 vos. Audite filij disciplinam Patris , & at-
 tendite vt sciatis prudentiam , donum bo-
 num tribuam vobis , legem meam ne de-
 relinquantis. Sed pulcherrimam prorsus
 Con-

Concionem, quam Magister noster sub nomine Sapientiæ ad Discipulos suos habuit, Salomon in Prouerbijs proponit: Numquid, ait, non Sapientia clamat, & *Prouerb.* prudentia dat vocem suam? In summis ex- 8. 1. celsisque verticibus supra viam, in medijs semitis stans, iuxta portas ciuitatis, in ipsi foribus loquitur, dicens: O viri, ad vos clamito, & vox mea ad filios hominum. Intelligite paruuli astutiam, & insipientes animaduertite. Audite, quoniam de rebus magnis locutura sum: & aperientur labia mea, vt recta prædicent. Veritatem meditabitur guttur meum, & labia mea detestabuntur impium. Iusti sunt omnes sermones mei, non est in eis prauum quid, neque peruersum, recti sunt intell gentibus, & æqui inuenientibus scientiam. Accipite disciplinam meam, & non pecuniam: Doctrinam magis, quàm aurum eligite. Melior est enim sapientia cunctis pretiosissimis: & omne desiderabile ei non potest comparari. Quibus verbis eximia Scholæ suæ emolumenta, vtilitatesque omninò maximas declarat, quod in suauissima illa conclusione, quâ, nonnullis interiectis, sermonem concludit, magis etiam facit, dum ita perorat: Nunc ergo filij audite me: Beati qui custodiunt vias meas. Audite

disciplinam, & estote sapientes, & nolite
abijcere eam. Beatus homo qui audit me,
& qui vigilat ad fores meas quotidie, &
obseruat ad postes ostij mei. Qui me inue-
nerit, inuenit vitam, & hauriet salutem
à Domino. Ne autem tantum vtilem esse
Sapientiae Scholam, & derelinentibus
illam nullas manere poenas, putaremus;
subiungit damna & supplicia, quæ deserto-
res Sapientiae incurrunt: Qui autem in me
peccauerit, ait, lædet animam suam. Om-
nes qui me oderunt, diligunt mortem.
Hoc autem faciunt vecordes & negligen-
tes Discipuli, qui salutem & vitam æter-
nam despiciunt, de quibus Ecclesiast. ait:

Eccli. 6. Quàm aspera est nimium Sapientia indo-
21. ctis hominibus, & non permanebit in illa

Os. 4. 14 excors. Sed non feret id impunè, populus
Prouerb. enim non intelligens vapulabit. Et, virga in

10. 13. dorso eius qui indiget CORDE. Audi igitur
quisquis huius Scholæ Discipulus, quisquis
CORDATUS es audi, & time hanc DO-

Ier, 6. 8. mini comminationem: Erudire Ierusalem,
ne fortè recedat Anima mea à te. Quid
autem est Animam Præceptoris nostri re-
cedere à Discipulo suo, nisi eum non am-
plius diligere? Vnde Scriptura dicit:

84p. 7. Neminem diligit Deus, nisi eum qui cum
28. Sapientia habitat. Vnde infelix & miser
est,

est, quisquis talis est, cuius etiam misericors Ps. 110.
 & miserator Dominus non vult misereri. 4.
 Nam vt Isaias ait : Non est populus sa- Isa. 27.
 piens, propterea non miserebitur eius qui 11.
 fecit eum; & qui formauit eum, non par-
 cet ei. Diligentes igitur Discipuli vigilate
 in Doctrina CORDIS; & apprehendite Ps. 2. 12
 disciplinam, ne quando irascatur Domi-
 nus, & pereatis de via iusta.

LECTIO IX.

*De modo docendi, quo Scholæ CORDIS
 Magister vtitur.*

ELSITUDO & dignitas Ma-
 gistri nostri facile arguit
 longè aliam esse ipsius do-
 cendi methodum, quàm sa-
 pientium huius mundi: Filij Baruch.
 enim Agar qui exquirunt prudentiam 3. 23.
 huius sæculi, iuxta desideria sua coaccruant
 sibi Magistros prurientes auribus, curiosi- 2. Tim.
 tatis scilicet, & nouitatis auidi. His verò 4. 3.
 Magistri ex æquo respondentes, in persua- 1. Cor.
 sibilibus humanæ sapientiæ verbis, in orna- 2. 4.
 tu sermonis, & dictionum phaleris, Audi-
 torum pruritu satisfacere student. At ve- Ioan. 6.
 rò Doctor noster verba vitæ habens, inu- 69.

Osea. 2. ad COR loquitur, illudque virtute diuini
14. verbi sui penetrat, immutat, & ad quodcū-
August. que voluerit inflectit. Omnia Ecclesie Ma-
Tract. 3. gisteria, ait Augustinus, forinsecus sonant,
in Epist. Cathedram habet in cælo, qui intus docet
Ioan. in CORDE. Nisi hic Magister adsit COR-
 DI audientis, otiosus est sermo cuiuscum-
Lib. 11. que Doctoris. Nam, vt Gregorius ait, mu-
Moral. in tum est os omne quod loquitur, si Deus in-
Iob c. 5. terius in CORDE non clamet: qui etiam
 aspirat verba quæ audiuntur. Qualiacum-
 que autem verba exterius proferantur, ni-
 hil omninò proderunt, nisi Dominus au-
 rem CORDIS adaperire dignetur. Quem-
 admodum autem qui equo aut curru vehi-
 tur, vsque ad limen domus tantum perue-
 nit, nec equo aut curru in conclaue ingre-
 di potest, quod qui pedes incedit, & cla-
 uem domus habet, facillimè præstat: ita
 verbum vocale vsque ad aures, scriptum
 verò vsque ad oculos tantum pertingit,
 quod autem Deus loquitur, in ipsum
 COR ingreditur, illudque ad omnem Dei
 voluntatem disponit, & inflectit; cuius
 virtutem Bernardus expertus, hæc ait:
Serm. 74 Viuum & efficax est Dei verbum, moxque
in Cant. vt intus venit, expergescit dormitantem
 Animam, mouit, & molliuit, & vulnerauit
 COR meum, quoniam durum, lapideum-
 que

que erat, & malè sanum; coepit quoque euellere, & destruere; ædificare, & plantare, rigare arida, tenebrosa illuminare, clausa referare, frigida inflammare, nec non & mittere praua in directa, & aspera *Is. 40. 4.* in vias planas, ita vt benediceret anima *Pf. 102.* mea Domino, & omnia quæ intra me sunt *1.* nomini sancto eius. Hæc Bernardus.

SED lubet particulariùs expendere sublimem illum, & internum docendi modum, quo cælestis Magister noster vtitur, quem non ab alterius, sed ex ipso sacro eius ore depromemus: ipse enim de fideli Anima ita apud Prophetam loquitur: Ecce *Osee 2.* ego lactabo eam, & ducam eam in solitudinem: & LOQVAR AD COR eius. *14.* Ac si dicat: suauissimo modo suadebo, & allciam Animam mihi desponsatam, & ducam eam in solitudinem, vbi separata ab huius sæculi tumultu, & hominum ac negotiorum turba, solum me audiet loquentem: amat enim secretum & secessum diuinus Sponsus, nec in publico arcana sua communicat. Quare Sponsam ita mellifluus Doctor admonendam censuit: O sancta Anima sola esto, vt soli omnium serues *Bernard. Serm. 40* teipsam, quem ex omnibus elegisti. Fuge *in Cant.* publicum, fuge & ipsos domesticos. An nescis te verecundum habere Sponsum, &

qui

Apoc. 3.
20.

qui nequaquam suam velit tibi indulgere præsentiam, præsentibus ceteris? Verum, modum quo ad COR loquitur Sponsus CORDIS, alibi magis explicat, cum ait: Ecce ego sto ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & coenabo cum illo, & ipse mecum. Quanta verò hæc est benignitas & clementia, quòd ipse Dominus inueniens ostia CORDIS nostri clausa, foris stet, & perseveret pulsans, & expectans donec aperiatur illi! Quis autem hic pulsus sit, ipse Dominus aperit cum ait: Si quis audierit vocem meam, significans se internâ allocutione, & voce ostium CORDIS pulsare. Quod explicatiùs etiam Sponsa declaravit, cum pulsum hunc, & vocem explicans, ita ait:

Cant. 5.
2.

Vox Dilecti mei pulsantis: Aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea: quia caput meum plenum est rore, & cincinni mei guttis nocturnum. Quasi dixisset: dum ego dormio, vigilante tamen CORDE, en Dilectus meus pulsabat ad ostium, & clamat: Aperi mihi soror mea, rogans & exhortans, ut omnibus intermissis ianuam CORDIS illi pandam.

Hic autem animaduertendum est, singula Sponsi verba totidem esse rationes,

nes, quibus Animam vrget, vt portam CORDIS aperire velit.

PRIMO ergo ait: Aperi mihi. Ac si dicat: aperuisti ianuam CORDIS tui diabolo, qui tuum sitiebat interitum, & æternam condemnationem: cur ergo non aperies mihi Creatori, Redemptori ac Protectori tuo, qui tuam cupio salutem, & æternam quæro saluationem? Aperuisti tyranno & adultero, aperi legitimo Domino & Sponso. Aperuisti lupo, qui intrauit vt perderet & mactaret, aperi proprio Pastori, qui intrare cupit, vt te pascat & tueatur.

SECUNDO, valdè intromitti postulat, ex eo quòd Sponsam quartò SVAM appellat, dicens: Soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea. Quasi sic loqueretur: mille titulis MEA es, & non aliorum, ideoque aperire mihi meritò teneris: non enim pulso ad ianuam alienæ domus, sed propriæ, quam ego creauì, feci, refeci, & plurimùm exornaui.

TERTIO, singula hæc nomina apertionem vrgent. Aperire mihi debes, quia de Incarnatione mihi Soror es; de Passione, Amica; de missione Spiritus Sancti, Columba; de Sacramentorum perceptione, Immaculata. Immò in ipsa iustificatione, quæ per Baptismum & Poenitentiam fit,

per

per gratiam, quâ diuinæ efficeris parti-
ceps naturæ, Soror mea es: per charitatem,
quâ mutua inter nos initur familiaritas;
Amica: per infusionem Sancti Spiritus
qui requieuit super te, Columba: per ex-
purgationem ab omni peccato, Immacu-
lata.

QVARTO, clariores causas ipse Spon-
sus adducit, dicens: Quia caput meum
plenum est rore, & cincinnati capitis mei
guttis noctium. Indicans se per multas no-
ctis horas stetisse ad fores pulsando, adeo
vt ex morâ tam longâ caput repletum fue-
rit rore, & cincinnati guttis pluuiæ; cum ta-
men ad primum pulsus aperiendum fuif-
set, si non quia frater & amicus eram; sal-
tem propter improbitatem, quia diu per-
seueraui pulsans, ita vt totus immadue-
rim. O mira Dei benignitas! ô stupenda
charitas! non suo, sed nostro commo-
do ostium CORDIS pulsat, nec illius in-
terest aperiamus, nec ne, sed nostra: &
Psal. 85. tamen patiens & multæ misericordiæ Do-
15. minus perstat ante ostium pulsans, & lon-
ganimiter expectans donec tandem ape-
riamus ei.

QVINTO denique valdè hîc ponderan-
dum est, quòd Sponsus hic insinuet, se nu-
do capite ad ostium CORDIS stetisse, nul-
la

la hinc tegumenti mentio est, & ros ac gut-
 tæ in cincinnos decidisse dicuntur. So-
 lent autem captiui nudato capite incedere.
 Quid igitur est Sponsum ad fores COR-
 DIS venire nudato capite, & rore & gla-
 cie pleno? nisi venire quasi captium, non
 ab alio quàm ab amore ipsius, propter
 quem immensos pertulit labores. Ac si di-
 cat: En ad ianuas tuas sto tamquam cap-
 tiuus, & seruus tuus, quia charitas mea er-
 ga te, me fecit tuum seruum, vt te à malis
 & miserijs tuis liberarem. Sic enim ait per
 Isaiam: Servire me fecisti in peccatis tuis, *Isa. 43.*
 præbuiſti mihi laborem in iniquitatibus *24.*
 tuis: nam propter te formam serui accepi,
 & humiliavi me vsque ad mortem, mor- *Phil. 2. 8*
 tem autem Crucis. Propter te caput meum
 spinis coronatum, plenum fuit sanguineo
 rore, & cincinni mei purpureis guttis
 mei cruoris. Intuere igitur hoc caput mei
 erga te amoris summum signum, & aperi
 mihi COR tuum. O stupenda diuinæ cha-
 ritatis dignatio! ô incredibilis hominum
 obduratio! qui tam amanti Sponſo aperi-
 re renuunt, vel pigrescunt. Væ illis, & mil-
 lies væ, qui per mentis obstinationem,
 COR DIS fores Deo fortiter occludunt,
 nec eius pulsationi & inspirationi vllum
 dant locum.

L E

LECTIO X.

*De officio Discipuli CORDIS Scholam
frequentantis.*

VIDIMVS docendi modum à
cælesti Magistro vsurpatum
superest iam indagemus, quâ
ratione Discipulus hanc Le-
ctionem excipere, eamque
Magistro reddere debeat. Tria autem no-
tare possumus, quæ ad hoc Discipuli offi-
cium spectant. Primum, vt loquentem
Doctorem audiat. Secundum, vt surgat
ad aperiendam CORDIS ianuam. Ter-
tium, vt expectanti foris Magistro, fores
pandat, cumque ad intima CORDIS pe-
netralia intromittat. Exemplum autem
tam boni Discipuli Sponsa in Cantico
præbuit; illa enim diligentissimè attendit
ad vocem Sponsi, vnde dicebat: Vox Di-
lecti mei pulsantis. Nisi enim attentis auri-
bus auscultasset, sine dubio vocem Dilecti
sui non agnouisset.

Cant. 5.
2.

DILIGENS quoque Præceptoris huius
Auditor fuit Regius Vates, qui canebat:
Pf. 84. 9. Audiam quid loquatur in me Dominus
Deus. Hoc igitur primum munus est Di-
scipuli

scipuli huius Scholæ, vt nimirum se subducent à tumultuante vitæ huius inquietudine, sedeat solus, & tacens suscipiat venas diuini susurri. Non enim in turba audire loquentem Dominum poterit; ducit enim Animam ad solitudinem, vt ibi ad COR illius loquatur. Hæc autem locutio ad COR directâ, primùm in aures incidit, ideòque illæ diuino verbo aperiendæ sunt. Auris enim bona torcular est, vinacea verborum retinens, & vinum spiritualis intelligentiæ ad cellarium CORDIS transmittens. Quare ad Discipulum spectat, canalem auditus sui diuino eloquio excipiendo apponere, vt ita pretiosus liquor in CORDIS vasculum influere possit.

SECUNDO, auditâ primâ Præceptoris sui voce, quâ introuitti postulat, & veluti audientiam petit; statim exurgere debet, vt pulsanti aperiat. Hoc ab eadem Sullamitide discere poterit, quæ ait: Surrexi, vt aperirem Dilecto meo. Ignavi enim est vocem quidem pulsantis audire, sed dissimulare, alijs intendere, aut stertere; nec vel semel se leuare, vt Dilecto aperiat. Excitata itaque Anima diuinâ voce alacriter furgat, &, præeuntis Sponsæ vestigia subsequens, tertium quoque officium diligenter impleat, Aperiat, inquam, Magi-

D

stro:

- Cant. 5.* Istro : Pessulum ostij mei, ait Sponsa, aperui Dilecto meo. Quid autem hoc est, nisi omnia impedimenta, quæ obstabant quò minus Dilectus ingredi posset, pariter remoueri, ita ut ne minimum pessulum reliquerim, quod non abstulerim? Plerumque enim accidit, ut in homine etiam pio aliqua passio, aut praua affectio prædominetur, quæ instar pessuli obicem præstet venienti Sponso, quam proinde auferre necesse sit. Benè ad hanc rem dixit Richardus de Sancto Victore: Sera cùm parua sit & angusta, latitudinem tamen ostij concludit; ut, nisi illâ resecatâ, patere non possit: ita hæc minima peccata venialia nisi rescindantur, non dignatur Dilectus ita venire ad Animam, ut perfectè ad eam intret, & perfectâ gratiâ eam repleat. Fuisse autem non magnum quid, sed exiguum quod ostium obseratum retinebat; vel inde patet, quòd non dicat se vectem abstulisse; sed tantùm pessulum. Pessulum autem ostio facimus, ut Magnus Gregorius dixit, cùm per voluptatem carnis aditum CORDIS contra Sponsum obseramus. Pessulum verò aperimus, cùm remotis voluptatibus fluxis COR nostrum in amorem Christi, quod priùs durum fuerat, soluimus, & Sponso pulsanti ad ostium introitum
- Cap. 35.*
in Cant.
- Cap. 5.*
Cant.

introitum liberum facimus. Quanto autem labore constiterit, ostium CORDIS referare, & pessulum reducere, ipsa Sponsa fati-
 tis declarauit, cū ait: Manus meæ stilla- *Cant. 5.*
 uerunt Myrrham, & digiti mei pleni 5.
 Myrrhâ probatissimâ; quod Psello inter- *Psellus.*
 prete ita sonat: Pessulis omnibus reductis,
 fores aperui; id est, carnis meæ mem-
 bris mortificatis, Animæ meæ sensus om-
 nes patefeci. Cui Nyssenens Gregorius *Homil.*
 consonat, qui ita Sponsam loquentem fa- *12.*
 cit: Accepi vim resurrectionis ex eo, quòd
 membra mea terrena mortua reddiderim,
 eamque membrorum mortificationem
 sponte meâ instituerim: non ab alio Myr-
 rha mihi in manus data, sed defluente illa,
 certo meo arbitratu. Quid enim per ma-
 nus, nisi operationes? quid per Myrrham,
 nisi mortificatio carnis accipitur? Sponsa
 igitur, ut Ambrosius loquitur, surrexit ape- *Lib. de*
 rire, & opera eius, & facta mortificata *Isaac,*
 sunt mundo: talis enim debet esse Anima, *cap. 6.*
 quæ verbum est receptura; ut moriatur
 mundo, & consepeliatur in Christo, sic
 enim Christus inuenitur, & tale sibi qua-
 rit hospitium.

SED notanda est hîc triplex Discipulo-
 rum differentia. Quidam enim stupidi &
 vecordes, ne quidem auscultant vocem

Præceptoris, parùm curantes loquatur nec ne. Alij audiunt quidem vocem; sed prædesidjâ ad illam non surgunt. Tertij & audiunt, & surgunt; sed pessulum non reserant, nec ostium aperiunt.

QVEMADMODVM enim dum Citharædi aliqui de nocte per plateas Citharam tangunt, quidam somno pressi non audiunt; alij etsi audiant, non tamen è lecto se proripiunt; alij verò dulcedine cantus illecti, ad ostium vel fenestram accedunt, vt Musicam Harmoniam audiant, sed statim lectum repetunt: ita quoque contingit quosdam Dei vocem non audire; alios verò audire quidem, sed negligere; alios deinde auditu diuini verbi plurimùm delectari, illique cum voluptate attendere; sed illo nihil ampliùs commoueri, quàm si Musicam quamdam Cantilenam audiuisent, de quibus Dominus conqueritur apud Ezechielem, cùm ait: Dicunt vnus ad alterum; venite, & audiamus quis sit sermo egrediens à Domino. Et veniunt ad te, quasi si ingrediatur populus, & sedent coram te populus meus, & audiunt sermones tuos, & non faciunt eos, quia in Canticum oris sui vertunt illos, & auaritiam suam sequitur COR eorum. Et es eis quasi Carmen Musicum, quod suauiter dulcique sono

Ezech.
33.30.

sono canitur : & audiunt verba tua, & non faciunt ea.

QUARTVM Discipulorum genus, est eorum qui auditâ Præceptoris voce, statim surgunt, pessulum remouent, ostium aperiant, & Dei præcepta opere exequuntur. De his Bernardus ait : Veram scientiam *Epist.* soli Christi Discipuli, id est, mundi con- 108. temptores, Dei munere assequuntur. Nec enim hanc Lectio docet, sed vnctio; non littera, sed Spiritus; non eruditio, sed exercitatio in mandatis Domini. Discendi igitur cupidus huius Scholæ Discipulus, nihil magis desideret, quàm vt omnibus creaturis tacentibus, vnus Deus loquatur secum, ad quem se conuertat & dicat : Loquere *1. Reg.* Domine, quia audit seruus tuus. Nec ad 3. 10. ostium cum morari permittat, sed cum Sponsa dicat: Apprehendam te, & ducam *Cant.* 8. in domum matris meæ, ibi me docebis. 2. Quænam autem hæc domus, nisi ipsum COR, quod diuinus Magister ingressus, Doctoralem sibi Cathedram in eo constituit, & velut in amplissimo Gymnasio sedentem ad pedes suos, cum Magdalena, *Luc.* 10. Sponsam erudit atque instruit. Propterea, 39. vt Bernardus monet, quoties suggestio- *Serm.* 1. nem boni senseris in CORDE tuo, da ho- *de Pen-* norem Deo; & age reuerentiam Spi- *tec.*

54 SCHOLÆ CORDIS
ritui Sancto, cuius vox sonat in auribus
tuis.

LECTIO XI.

*Monita quadam, Discipulo Scholæ
CORDIS tradita.*

T maiore cum fructu in hoc
Lycæo verferis, & faciliori
negotio omnem eius Doctri-
nam assequaris, Monita quæ-
dam ab ipso Magistro tradi-
ta hîc inculcanda erunt: quæ non ad hanc
modò, sed ad quamcumque aliam Scien-
tiam acquirendam, opportunissima inue-
nientur.

PRIMUM autem sit magna discendi cu-
piditas, nam, vt in prouerbio est,

Si fueris cupidus discendi, plurima disces.

Ioann.
Nieß.in
Alph.
Christ.
Sap. 6.
12.

Hinc ingeniosè quidam ait: Qui discit DI-
SCIPVLVS rectè appellatur, velut à quo
DISCI-PLVS debeat. Hoc verò sciendi
desiderium Cardiogogus noster ita com-
mendat: Concupiscite sermones meos, di-
ligite illos, & habebitis disciplinam. Clara
est, & quæ numquam marcescit Sapientia,
& facile videtur ab his qui diligunt eam,
& inuenitur ab his qui quærunt illam.
Præ-

Præoccupat qui se concupiscunt, vt his se prior ostendat.

SECUNDVM Monitum sit, vt qui in hac Schola proficere desiderat, ab omni peccato abstineat, & mandata Dei diligenter custodiat. In maleuolam enim Animam *Sap. I. 4.* non introibit Sapientia, nec habitabit in Corpore subdito peccatis. Audi verò Magistrum præceptum hoc inculcantem: Fili concupiscens Sapientiam, conserua *Eccli. I. iustitiam*, & Deus præbebit illam tibi. 33. Et cogitatum tuum habe in præceptis Dei, *Eccli. 6.* & in mandatis illius maximè assiduus esto, 37. & ipse dabit tibi COR, & concupiscentia Sapientiæ dabitur tibi.

TERTIA Admonitio est, quam tradit Sanctus Iacobus his verbis: Si quis autem *Iac. I. 5.* vestrum indiget Sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat: & dabitur ei. Meritò autem Orationis studium commendat, quia, vt Salomon ait: Si sapientiam inuocaueris, & in- *Prouerb. clinaueris. COR tuum prudentiæ, intelli- 2. 3.* ges timorem Dei, & Scientiam inuenies. Hinc de studioso & diligente Discipulo scriptum est: COR suum tradet ad vigilandum diluculo ad Dominum, qui fecit illum, & in conspectu Altissimi deprecabitur. Aperiet os suum in Oratione, & pro

delictis suis deprecabitur. Si enim Dominus magnus voluerit, Spiritu intelligentiæ replebit illum. Neque verò dubitandum est, an Deus scientiarum Dominus exaudire orantem velit, ipse enim (vt iam audiuius) dat omnibus affluenter, Et vel testis esse potest Salomon, qui scripsit:

I. Reg. 2. 3. Optaui, & datus est mihi sensus: & inuocaui, & venit in me Spiritus Sapientiæ.

Sap. 7. 7. Vis alterum? audi Siraïdem: Cùm adhuc iunior essem, priusquàm oberrarem, quaesivi Sapientiam palàm in Oratione mea. Ante Templum postulabam pro illa, & vsque in nouissimis inquiram eam. Et effloruit tamquam præcox vua, Lætatum est COR meum in ea.

His accedat QUARTVM Monitum, vt Orationi coniungat sedulum laborem.

Eccli. 6. 18. Fili, inquit Ecclesiasticus, à iuuentute tua excipe Doctrinam, & vsque ad canos inuenies Sapientiam. Quasi qui arat & seminat, accede ad eam, & sustine bonos fructus illius. In opere enim ipsius exiguum laborabis, & citò edes de generationibus illius. Hæc aliæque Monita Spiritus Sanctus passim in Sacro textu tradit; quibus ego tria hæc adiunxero.

PRIMVM, vt quicumque hæc legerit, Christum Scholæ huius Magistrum intus ad

ad COR loquentem audire sibi persuadeat: eius enim Doctrina hîc potissimum traditur, licet Sanctorum Patrum, aliorumque Auctorum sententijs passim illustretur.

SECUNDVM, vt sedatè admodum legat, & instar mundi animalis lecta ruminet, eaque conseruet, & conferat in CORDE suo.

TERTIVM, non in sola Lectione aut Meditatione sistat, sed ad opus quoque se accingat, & factis, quam audiuit Lectionem, exprimere satagat. Præstitit id Parisiensis quidam Scholasticus, qui Theologicas Scholas ingressus, cum ex Matthæo *scalacali* legi audisset: Diliges Dominum Deum *Matth.* tuum ex toto CORDE tuo, ille cunctis admirantibus subito surrexit, recedere volens. Cum verò interrogaretur à Magistro, quid esset sibi dictum vel factum, quare dimitteret Scholas suas? Ille respondit: Nihil; sed antequam plus audiam, istud: volo opere complere; & egressus, Religionem intrauit. Dignissimum hoc Scholâ nostrâ exemplum vehementer exopto vt quàm plurimi Discipuli imitentur. Quare mi Lector, vade, & tu fac *Luc. 10.* similiter. 39.

LECTIO XII.

Privilegia Scholæ CORDIS.

OLENT Academiæ, illaque
 loca in quibus generale viget
 studium, plurimis Exemptio-
 nibus, Immunitatibus, & Pri-
 vilegijs condecorari: partim
 vt ad illa auidius Discipuli confluant; par-
 tim vt maiori animi tranquillitate, & pace
 studijs incumbant. Nemini autem du-
 bium erit, quin Schola hæc CORDIS, quæ
 dignitate suâ alias omnes faciliè superat,
 amplissimis gaudeat Prærogatiuis: Sicut
 enim exaltantur cæli à terra, sic Schola
 CORDIS, in qua ille Magister præsidet,
 cui omne COR. patet, & omnis voluntas
 loquitur, exaltata est à Scholis filiorum
 hominum. Ex quo enim audita est in mon-
 te sancto vox Patris æterni dicentis:
 Hic est Filius meus Dilectus, in quo mihi
 benè complacui, ipsum audite; omnes
 Scholæ Philosophorum definientium, di-
 uidentium, & sine fine disputantium, loco
 suo ceciderunt: & nulla Ægyptiorum,
 Græcorum, vel Latinorum Academia cas-
 tis CORDIBVS amicorum Dei laude di-
 gna

Isa. 55. 9

Missal.
Rom.

Matt. 3.
17.

gna visa est. Atheniensium & Romanorum
 affectata eloquentia periit cum sonitu, &
 deputati sunt Sapientes eorū cum descen- *Baruch.*
 dentibus in infernum, quia derelique- 3. 12.
 runt fontem Sapientiæ æternæ, & viam
 disciplinæ ignorauerunt, neque intel-
 lexerunt semitas eius. Non est audita in
 terra Chanaan, neque visa est in Theman.
 Filij quoque Agar, qui exquirunt pruden-
 tiam quæ de terra est, negotiatores Merrhæ
 & Theman, & fabulatores, & exquisitores
 prudentiæ & intelligentiæ, viam Sapientiæ
 nescierunt, neque commemorati sunt semi-
 tas eius. Solus Unigenitus Dei Filius, Rex
 regum, & Dominus dominantium, qui
 propter nos homines in terris visus, &
 cum hominibus conuersatus est, hic adin-
 uenit omnem viam disciplinæ, & tradidit
 illam Iacob puero suo, & Israël dilecto
 suo. Et quis dubitet, quin hic tantus Do-
 ctor eximia prorsus Priuilegia Academiæ
 suæ indulserit? In hac enim nobilissima
 Schola non soluuntur tributa graua dolo-
 rum, & afflictionum, quæ nascuntur ex de-
 siderijs auaritiæ, ambitionis, voluptatis,
 & innumerabilium cupiditatum, quas à
 CORDE Magister noster resecat, & exter-
 minat. Profectò dum peccatores, quasi
 diaboli iumenta, portant pondera iniqui-
 tatum

tatum suarum ; Auditores Scholæ Iesu Christi vinculis peccatorum absoluti, gaudent libertate & immunitate filiorum Dei.

SED agendum Sacræ Scripturæ archiua discutiamus, vt inde Authentica Priuilegia Scholæ CORDIS depromere possimus. Etsi autem plurima inueniri queant, breuitati tamen studentes, quatuor aut quinque, eaque præcipua, enumerabimus.

PRIMUM igitur Priuilegium, sit eximia prorsus huius Scholæ vtilitas, quæ tanta est, vt meritò propter eam omnia huius mundi bona contemnantur. Hoc autem Priuilegium ipse Dominus, per manum Isaïæ Prophetæ, Discipulis suis largitus est, cum ait : Hæc dicit Dominus Redemptor tuus Sanctus Israël : Ego Dominus Deus tuus docens te vtilia, gubernans te in viâ qua ambulas. Hic enim COR à Deo Opt.

1. Timot. Max. instruitur in verâ pietate, quæ ad omnia utilis est, promissionē habens vitæ, quæ

4. 8. nunc est, & futuræ. Sobrietatem insuper & prudentiam docet, & iustitiam, & virtutē, quibus vtilius nihil est in vita hominibus.

Sap. 8. 7. Nouerat Priuilegij huius dignitatem æstimare ille, qui de vera CORDIS prudentia dicebat: Præposui illā regnis & sedibus, & diuitias nihil esse duxi in comparatione illius. Nec comparaui illi lapidē pretiosum: quoniam

quoniam omne aurū in cōparatione illius, arena est exigua, & tamquam lutū æstimabitur argentum in conspectu illius. Super salutem & speciem dilexi illam: venerunt autē mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius.

SECUNDVM Priuilegium, est multitudo pacis, quæ in CORDIS Gymnasio abundat: cū enim hīc tradatur modus COR cum Deo & proximo vniendi; perfectissima hinc oritur concordia, ex qua sequitur pax illa, quæ exuperat omnem sensum. In *Phil. 4.7* Scholis verò huius sæculi plurimæ vigent discordiæ, & quamuis clament: Pax, pax; *1s. 57. 21* non est pax impijs, dicit Dominus. Turbati enim sunt omnes insipientes CORDE; & *Pf. 75. 6.* *Pf. 13. 3.* viam pacis non cognouerunt. In hac verò Schola pax Christi exultat in CORDIBVS *Col. 3. 15* Discipulorum, in qua & vocati sunt. Pacificus enim Rex in CORDIBVS eorum, velut in Throno Salomonis, residens; efficit, *Luc. 11. 21.* ut in pace sint omnia quæ possident.

TERTIVM Priuilegium, titulo rectitudinis CORDIS impetratum, est gaudium in *Rom. 14. 17.* Spiritu Sancto, & inenarrabilis lætitia, quam Præceptor noster communicat ijs, qui recto sunt CORDE. Priuilegij huius *Pf. 35. 11* Authenticas literas expediuit Regius Vates, Calamus scribæ velociter scribentis, qui *Pf. 44. 2.* sæpius

- Pf. 15.9.** sæpiùs huius prærogatiuæ meminit: Iustitiæ, inquit, Domini rectæ, lætificantes
- Pf. 104.3** **CORDA.** Et: Lætetur **COR** quærentium
- Pf. 96.11** **Dominum.** Iterumque: Rectis **CORDE**
- Pf. 31.11** lætitia. Ac rursus: Lætamini in Domino, & exultate iusti, & gloriamini omnes recti **CORDE.** Nullus enim facile explicare potest, quanto gaudio Deus eos repleat, in quorum **CORDE** intus loquitur, docens
- Pf. 118. 32.** eos viam mandatorum suorum expeditissimè currere, cum gaudio **CORDA** eorum dilatat. Hinc idem David Domino dicebat: Testimonia tua exultatio **CORDIS** mei sunt. Quanta verò gaudij materia est, quòd intus in **CORDE** habeamus Magistrum, qui iustitiæ viam demonstret, qui lumine vultus sui **COR** irradiet, & in eo suauissimam legem suam scribat. Testatur
- Pf. 4.7.** id idem Psalmographus, dicens: Signatum est super nos lumen vultus tui Domine, dedisti lætitiam in **CORDE** meo. Nec
- 2. Reg.. 23. 2. &** deest Priuilegio huic debitum Sigillum:
- Act. 4. 25.** Spiritus enim Sanctus per os David locutus est, & sermo eius per linguam ipsius.

QUARTVM Priuilegium, est eximius honor Discipulorum Scholæ huius, quem consequuntur ex eo quòd huic Magistro subijciantur; sub Christo enim iacere
(vt

(vt ait Sanctus Paulinus) supra mundum *Paulin.*
 stare est; propter illum deijci, resurrectio *Epist. 4.*
 est: qui honori suo implicans suos, propè *ad Sene-*
 omnia nobis nomina sua communicauit. *rum.*
 Dedit enim potestatem Discipulis suis fi- *Ioã. 1. 12*
 lios Dei fieri; illisque, ad quos sermo eius
 factus est, ait: Dij estis, & filij excelsi om- *Pf. 81. 6.*
 nes. Quantus porrò & ille honor est, qui
 mundis CORDE defertur, cùm summi
 Regis amici constituuntur? Qui enim dili- *Prouerb.*
 git CORDIS munditiam, vt Scriptura ait, 22. 11.
 propter gratiam labiorum suorum habebit
 amicum Regem. Illum, inquam, Regem,
 qui magnificatus est super omnes reges 3. *Reg. 10*
 vniuersæ terræ, qui est Rex regum, & 23.
 Dominus dominantium, Rex magnus su- *Apoc. 19.*
 per omnes deos. Quid quæso honorabi- 16.
 lius Sapiencia CORDIS, quæ infinitus the- *Pf. 94. 3.*
 saurus est hominibus? quo qui vsi sunt, *Sap. 7.*
 participes facti sunt amicitiae Dei, propter 14.
 disciplinæ dona commendati. Nimis pro- *Pf. 138.*
 fectò honorati sunt amici tui Deus, nimis 17.
 confortatus est principatus eorum.

QVINTVM Priuilegium, ordine qui-
 dem hîc vltimum, sed excellentiâ sum-
 mum, est æterna beatitudo, Auditoribus
 huius Scholæ promissa. Viuæ enim vocis
 oraculo ipse Gymnasiarcha ore suo sacro
 ac benedicto dixit: Beati mundo CORDE, *Mat. 5. 8*
 quoniam

quoniam ipsi Deum videbunt. In Dei autem Opt. Max. visione summum hominis bonum, summa creaturæ rationalis felicitas constituta est. Et quidem licet consummata beatitudo, Auditoribus Scholæ huius, non nisi post hanc vitam præmij loco tribuatur, habent tamen etiam in hac vita initia quædam, & prælibationes eius felicitatis, quam firmissimâ spe expectant. Ut enim omnis gloria filiæ Regis ab intus est, ita etiam regnum Dei intra nos est, & pretiosissimum hunc thesaurum portant Discipuli Christi in vasis fragilibus Corporum suorum. Qui enim mundo sunt CORDE in hac vita ad eminentissimam puritatem CORDIS, passionibus non inquinati, adeò eleuantur, ut quodammodo finitimi esse videantur candori cælestis Ierusalem. Hi purgato oculo per donum intellectus, à Spiritu Sancto infusum, Deum in speculo, & in ænigmate videre dicuntur. Et quidem felicitas hæc inchoata Discipulorum Christi multò maior est, quàm omnis beatitudo, quam fingunt sibi homines, qui extra CORDIS Scholam vagantur. Et tamen hæc qualiscumque beatitudinis inchoatio perficietur à liberalissimo remuneratore Deo cum tanta, & tam ineffabili affluentia bonitatis, ut eam nec oculus viderit, nec auris

Psal. 44.
14.

1. Cor.
2. 9.

auris audierit, nec in COR hominis ascen-
derit; soli enim eam mouerunt, qui acci-
piunt.

LECTIO XIII.

Hypotyposis totius Opusculi

T porro vno intuitu totius
huius Opusculi Argumentum
Lectori velut in Tabula re-
praesentemus, non incon-
gruum fuerit, singulorum Le-
ctionum Synopsin quamdam exhibere, ex
qua eorumdem inter se series, & connexio
spectari ad oculum possit. Id autē ut lectur
incurandius sit, pulchrā quādam, atque ad-
modum elegantē ex veteri Testamento al-
legoriā obuclabimus. Quemadmodū enim
multa per vitrum, aut succina resplendent
gratis, & plus caloris obtinet radius a spe-
culo, aut aenea pelus reflexus: ita multo in-
curandius, ac vehementius animos nostros
afficit veritas per allegoricos typos relu-
cens. Figuram autem Libri nostri Argu-
mentum utcumque adumbrantem Spiritus
Sanctus in Deuteronomio expressisse vi-
detur; cum ritum, quo alienigena mulier
bello capta ad Iudaei coniugium admittit

*Hieron.
Lauret.
in adit.
ad Syl.
alleg.*

E

posset;

Deut. 21
10. posset, ita describit: Si egressus fueris ad pugnam contra inimicos tuos, & tradiderit eos Dominus Deus tuus in manu tua, captiuosque duxeris, & videris in numero captiuorum mulierem pulchram, & adamaueris eam, voluerisque habere vxorem, introduces eam in domum tuam: quæ radet cæsariem, & circumcidet ungues, & deponet vestem, in qua capta est: sedensque in domo tua, flebit patrem & matrem suam vno mense. Et postea intrabis ad eam, dormiesque cum illa, & erit vxor tua. In quibus verbis quintuplicem mulieris illius, (siue Animæ, quam illa designat) statum considerare licet. Primus est gentilitatis, quo à veri Dei cultu auersa, seruit dijs alienis. Secundus, quo à Iudæo capta, à gentilitate expiatur, & ad futuras nuptias præparatur. Tertius est desponsationis, quo Iudæo, futura vxor, despondetur. Quartus status est nuptialis, quo initum matrimonium consummatur. Quintus denique est vitæ conjugalis, perpetuam atque indiuiduam usque ad mortem societatem retinentis.

SED primò omnium dispiciamus quidnam sit iste Iudæus, qui tanto huius mulieris amore incensus fuit, vt pro ea in prælium descendere non detrectauerit. Hic autem alius non est, quàm Christus Dominus

mus Saluator noster, de quo Mystice olim
 Iacob prophetauit: Catulus Leonis Iuda, *Genes.*
 ad prædam fili mi ascendisti. Quem nam- *49: 9.*
 que (vt Gregorius ait) iste Leonis catulus *In Psal.*
 designat, nisi Redemptorem nostrum Ie- *4: Pœnit.*
 sum, de quo in Apocalypsi legimus: Quo- *Apo. 5: 5*
 miam vicit Leo de tribu Iuda? Hic igitur
 mundum ingressus, vt fortem armatum:
 superaret, & vniuersa spolia eius diriperet; *Luc. 11: 1*
 inter ceteros captiuos vidit mulierem pul- *22: 1*
 chram, cuius amore captus, eam in vxor-
 em accipere statuit. Quæ enim est hæc
 mulier pulchra, nisi quælibet Anima ad
 pulcherrimam Dei imaginem & similitu-
 dinem creata: habens cum eodem immor-
 talitatem, & constituta super omnia ope-
 ra manuum eius? minorata paulò minus *Ps. 8: 6.*
 ab Angelis, omnique decore ac varietate
 exornata. Sed pro dolor, hæc tam specio-
 sa, & venusta Anima declinans COR suum *Ps. 39: 5.*
 in vanitates & insanias falsas, recessit à *Lib. 2.*
 Deo salutari suo: recessit à CORDE suo, *Lectio 1.*
 & peregrè profecta in regionem longin- *Luc. 15:*
 quam, adhæsit creaturis; & commixta *13.*
 inter gentes, didicit opera eorum, colens *Ps. 105:*
 & adorans simulachra gentium, argentum *35.*
 & aurum opera manuum hominum. Quot *Ps. 113:*
 enim sunt ea, quæ Anima inordinato amo- *4.*
 re prosequitur; tot sibi idola fabricat, qui-

bus debitum summo Numini cultum scele-
ratissimè impendit. Hinc Anima, quæ abije

Leit. 2. *in vanitatem* CORDIS sui, & nihil nisi ho-
nores consecratur, Ioui, & Beelzebub
(quod muscæ idolum significat) sacrifi-
cium offert. Quæ verò affluentibus diuitijs

Leit. 4. *Auarum* COR apponit, Mammonæ, Asta-
roth, & Plutoni litat. Quid enim aliud est

Eph. 5. 5. Avaritia, Apostolo teste, quàm idolorum

Leit. 3. seruitus? Cuius verò COR *crapula & ebrie-*
tate aggrauatū est, is pro Deo Asmodæum,
Bacchum & Venerem deueneratur. *Quin-*
Philip. 3. immò huius Deus, venter est; Altare, men-
sa; Templum, culina; Sacerdos, coquus.

Leit. 7. Quid verò infelix, & præuaricatrix
Anima ab hisce dijs gentium expectat, nisi
vt *insatiabile* COR aliquo modo saturare
queat? sed nullâ aliâ omninò re infinita
CORDIS capacitas expleri potest, nisi
Deo ipso infinito. Quocumque igitur se
verterit, occupari potest; repleti non po-
test. Hinc miserum COR in tot partes

Leit. 6. diuiditur, quot sunt ea quæ colit, & quibus
seruit: atque ita tam variè diuisum interire
necesse est. Quia cum omnia salutis media
spernat, sensum sine sensu efficitur, & in

Leit. 5. *durissimum* lapidem obrigescit. Et hic est
miserandus ille status Animæ, dijs gentium
seruientis. Vicens verò miserator & mise-

ricors

ricors Dominus decoram hanc filiam Sion, quam alligauerat satanas, & vinctam detinebat; misericordiâ motus super illâ, *Luc. 13: 16.* non dubitauit pro eâ bellum suscipere, & in libertatem vindicatam sibi in coniugem assumere. Antequam verò eam ad thalami cōsortiam admittat, vult eam prius à Gentilitatis erroribus expurgari: quod vt faciat, supradictam illam ex Deuteronomio legem exactè obseruat. Primò enim, introducit eam in domum suam, dum eam monet, vt *ad COR reuertatur*: domus enim Dei *Leet. 8.* COR nostrum est. Secundò, vult vt radat cæsariem suam, id est (vt exponit noster Berchorius) vt per poenitentiam, & confessionem, omnem CORDIS immundam cogitationem auferat; ideoque iubetur Anima, velut aquam, *effundere COR suum* coram *Berchor. li. 5. Moral. c. 8. Leet. 9.* Domino: vt ita omnem peccatorum latentem faciem in confessione Domino aperiat, simulque veræ poenitentiae testes lacrymas & preces effundat. Tertiò, præcipitur vt futura hæc Sponsa circumcidat vngues, id est, omnem superbiam, & mortuam operationem resecet: quamobrem exacta CORDIS *Leet. 10.* *circumcisio* in hac Schola ei commendatur. Quartò, Gentilitatis vestes, quibus induta erat, exuere debet: id est, omnem malam conuersationem, & sæculares mo-

- res deponere; quod per veram CORDIS
Lect. 11. contritionem, & firmum non amplius pec-
 candi propositum fieri docetur. Quintò,
 requiritur vt sedeat in domo Sponsi, de-
 flens vno mense patrem & matrem suam;
Lect. 12. scilicet, per CORDIS *humiliationem* sedet, consi-
 derans, & deflens patrem & matrem; id
 est, mundum & carnem, & omnem quam
 exinde contraxit maculam & infectionem,
Ier. 15. 10. dicens cum Propheta: Væ mihi mater
 mea, quare genuisti me? Hisce porrò suspi-
 rij & gemitibus, accedente diuini amoris
Lect. 13. radio, CORDIS durities sensim *emollitur*,
 ac tandem ab omni maculâ in Sanguine
Lect. 14. Agni *emundatur*.

- HIS verò expiationis officijs expurga-
 ta Anima, digna redditur cælestis Sponsi
 connubio: quare ad tertium statum tran-
 siens, Christo iam desponsanda, ei COR
Lect. 15. suum & se totam offert, atque in suauissimi
Lect. 16. odoris *sacrificium* immolat. Sponsus au-
Ier. 17. 9. tem, qui scrutatur renes & CORDA, non
 sine multiplici examine hanc CORDIS
 oblationem admittit. Primò enim an iusti
Lect. 17. ponderis illud sit, ad libram & *balances ex-*
pendit. Deinde, ne fortè reprobum sit, ve-
Lect. 18. lut aurum in fornace illud *probat*. Tertiò,
 ne qua in imo CORDIS iniquitas delite-
 scat,

scat, profundum eius submissa bolide curiosissimè *scrutatur*. Quartò, num prauâ *Leet. 19.* intentione distortum fortè COR sit, illud ad rectitudinem diuini sui CORDIS, ceu infallibilem regulam, *collineat & exigit.* *Leet. 20.*

POST hæc examina, & vitæ purgatiuæ exercitia, COR sincerum & sibi dignum Sponsus inueniens, Animam statim ad sublimiorem statum euehit: in quo COR illuminatur, & in Spiritu proficere edocetur. Atque hic est status quem diximus desponsationis, de quo per Prophetam Dominus promiserat: Et sponsabo te mihi *Osee 2.* in sempiternum, & sponsabo te mihi in iustitia, & iudicio, & in miserationibus, & sponsabo te mihi in fide. Vt igitur Sponsam hanc sibi desponsset, ei que vicem reddat, quemadmodum illa in arrham desponsationis COR suum ei obtulit, ita vicissim diuinus hic Sponsus COR nouum, COR, inquam, suum Sponsæ suæ tradit. Neque verò munera, & paraphernalia bona in hac desponsatione desiderantur. Vtenim Assue- *Esther 2.* rus mundum muliebrem, & omnem ornatum selectis virginibus, è quarum numero Sponsam sibi assumeret, præbebat: ita quoque Rex regū, & Dominus dominantium, ipsemet comit, & ornat Animam, quam matrimonio suo destinauerit. Quare nouum

- Lect. 2.* COR, quod Sponsa suæ dedit, luce suâ illuminat : deinde legem suam, desiderabilem
Psa. 118. super aurum & lapidem pretiosum, CON-
Lect. 3. DI inscribit. Ne verò sterilis maneat tam speciosa Sponsa, & oprato fructu hæc careat ; benignissimus Sponsus agrum COR-
Lect. 4. DIS aratro præcendit, divini verbi semine con-
Lect. 5. spargit, gratiæ fluentis irrigat, &, exurgenti-
& 6. bus ex hac cultura floribus, candidissima
Lect. 7. CORDIS lilia colligit. Ne quis autem eo in-
Lect. 8. iuno, horum hunc subintraret, & fructus di-
& 9. riperet ; ipsemet pervigil excubitor custodit
Lect. 10. illum : & scoto laboris sui eundem prære-
Lect. 11. git. Docet deinde COR ad superna elevari, & ascensiones in eo disponere : illiusquo spatia, ad vberiora charismatum dona re-
Lect. 11. cipienda, dilatat. Ornata monilibus his Sponsa, ingreditur nuptialem thalamum ; & Dilecto votorum suorum copalatur, at-
Isa. 62, 5 que vivitur. Beata prorsus, ac ter beatæ nuptiæ quibus Epithalamium canens Isaias, dicebat : Gaudebit Sponsus super Spon-
Lect. 12. sam, & gaudebit super te Deus tuus, quia complacuit Domino in te, & terra tua inhabitabitur. Habitabit enim Iuuenis cum Virgine, & habitabunt in te filij tui. Qua-
Lect. 12. re, dilatato iam CORDIS edificio, inhabita-
 torem ei mittit Spiritum sanctum : æternum scilicet amorem suum, ut eo Spon-
 su

sum redamare discat; cumque, velut *signa-* *Lect. 13.*
culam CORDI suo impressum, semper &
 ubique circumferat. Hinc porro nouis
 amoris sagittis COR vulneratur: nouo in-
 cendio magis ac magis *inflammatur*; adeo *Lect. 14.*
 ut nec nocte, nec die quiescere possit: sed *& 15.*
 Corpore dormiente, COR *vigilet*. Cum vero *Lect. 16.*
 ignis sursum semper tendat, accensum cha-
 ritatis ardoribus COR, *sursum euolat*, cæ- *Lect. 17.*
 lumque petit: ut cum Dilecto suo sese *vniat*; *Lect. 18.*
 & in eo tandem felicissime *quiescat*. *Lect. 19.*

ATQUE hæc sunt diuini amoris exer-
 citia, quibus COR in via vnitiua, velut tha-
 lamo Sponsi, vacat & suauissime fruitur,
 Quia verò matrimonij vinculum, omnium
 rerum, tam prosperarum, quam aduersa-
 rum communio consequitur: hinc in
 Quarto Libro instruitur COR, communi-
 care Christi passionibus, & eum eo dulcis-
 simè conuersari. Non enim habet amari-
 tudinem conuersatio illius. Instituit ergo
 fidelis Anima cum patiente Sponso pere-
 grinationem, admodum sibi vtilem; cum-
 que sequens ad montem Myrrhæ, & ad *Cæt. 4. 6.*
 collem Thuris, ingreditur horum Gethse- *Luc. 22.*
 mani, ad Oliueti montem situm: vbi videns *43.*
 Dilectum suum in agonia prolixius oran-
 tem, & sanguineo sudore perfusum, *bal-* *Lib. 4.*
neum CORDI suo inuenisse sibi gratulans, *Lectio 1.*

in eodem illud abluit. Conspiciens verò Dilectum suum in exitu horti à truculentissimis Iudæis capi, ligari, atque huc illuc immanissimè raptari; orat iisdem funibus amoris suo constringi, & *vinculis chari-*

Leet. 2. *Cat. 1.3.* *tatis* trahi post illum, in odorem vnguentorum suorum. Alligata verò illi, eundem

per compita, & plateas vsque ad prætorium Pilati animosè sequitur. Vbi dum marmoreæ columnæ illum alligari vidit, eandem, iam Sacri Corporis illius contactu conse-

Leet. 3. *cratam, sustentaculum & sulcrum labanti* CORDI suo supponit. Quid verò ex flagel-

Pf. 128. *3.* *lis, & virgis, quibus supra dorsum mitissi-* mi Agni fabricauerunt peccatores, gene-

Leet. 4. *quibusdam, tardum* COR impellit, atque ad Dei seruitutem vrget. Nec spinæ coronæ consortium abhorret: illam enim, velut

Leet. 5. *sepem, CORDIS sui borto circumdat, & circumplectit; vt à feris, & à furibus tutus* esse queat. Comitata deinde Sponsam

Ioan. 19. *17.* *exeuntem ciuitatem, & baiulantem sibi* Crucem: cùm in via animaduertit Dilecti

faciem, in oblato à Veronica sudario, ad viuum expressam; quid non ingeniosus amor hîc audet? proponit enim velut prototypon sibi, Veronicæ illud velum; & arti-

Leet. 6. *ficiosâ acupicturâ illud in CORDE suo expri-* mere

mere conatur. Sitienti verò ante ipsam cruci-
 fixationem Dilecto, COR suum, velut phialam *Lea. 7.*
 vino compunctionis plenam, offert. Dum
 verò Saluatoris manus, & pedes clavis
 perfodi cernit; optat & ipsa clauo timoris *Lea. 8.*
 Domini COR suum configi. Immo & to-
 tum COR in Cruce extendi, & cum Christo *Lea. 9.*
 crucifigi desiderat. Quanta verò bona in
 Cruce Domini Iesu Christi inuenit! in
 qua sola gloriam suam, & honorem con-
 stituit. Hinc arborem Crucis CORDI suo in- *Lea. 10.*
 serit. Hinc Titulo, Christi capiti superposi-
 to, COR suum, in aeternum habitaculum, cru- *Lea. 11.*
 cifixo Iesu dedicat. Hinc vulnerari Longini lan- *Lea. 12.*
 cea; defluente è Crucis torculari musto
 potari auidissimè concupiscit. Nec satis
 hoc; sed yltrà ascendens ad COR altum,
 ad exaltatum COR Dei sui, in latere vulne-
 rato azylum CORDIS sui constituit. Ne ve- *Lea. 14.*
 rò Speculum tam speciosæ desit Sponsæ, è
 sacratissimis quinque vulneribus pulcherrimum *Lea. 15.*
 ei Speculum proponitur. Sed nec mortuum
 quidem, ac sepultum deserit: verum eo-
 dem quo amor eius tumulatur monumen-
 to, & ipsa COR suum velut thalamo inclu- *Lea. 16.*
 dit: expectans cum eo gloriosam Resur-
 rectionem,

ATQVE hæc est totius Opusculi nostri
 Synopsis, & Anacephaleosis.

LE.

LECTIO XIV.

*Scholæ CORDIS Compendium, eiusq; in
Classes Distributio.*

QVOD Mercatoribus in vfu
esse videmus, vt venditarum
atque emptarum rerum pre-
tia fingulatim annotata in ra-
tionum Libros referant; at-
que omnia tandem, subductis calculis,
ad vnam quamdam summam, quæ omnes
alias complectatur, reducant; id diligen-
tiores quoque Discipulos in Scholis imi-
tari conspiciamus. Quæ enim integris Li-
bris, toto Anno à Magistris diffusè admo-
dum tradi audierint, ea illi in breuissimum
quoddam Compendium, ac Summarium
redigere consueuerunt: vt ita memoriæ la-
bilitati aliquòusque succurrant; quæ plu-
rium ac variarum rerum non adeò facile
reminisci potest. Ne verò hæc industria
Scholæ nostræ deesset, visum mihi fuit
operæ pretium, totius nostræ Cardiogogix
quamdam Epitomen hîc Lectoribus exhi-
bere; non tam nostrâ inuentione, quàm
duorum peritorum huius Scholæ Discipu-
lorum

lorum ingenio compositam, atque elaboratam. Primum igitur Compendium, paucis verbis, nobis exhibet Angelicus Doctor Thomas Aquinas, quem quotidie flexis genibus ita, inter cetera, Domino supplicasse accepimus.

Da mihi, dulcissime Iesu, Cor peruigil, quod nulla abs te abducat curiosa cogitatio; da immobile, quod nulla deorsum trahat indigna affectio; da inuictum, quod nulla fatiget tribulatio; da liberum, quod nulla sibi vendicet violenta delectatio; & da rectum, quod nulla seorsum obliquet sinistra intentio.

Ex quâ precandi formulâ id discimus, sapientissimum hunc Doctorem totam CORDIS perfectionem in eo posuisse, ut illud cum Deo Creatore suo quam intimè esset unitum. Omnium enim rerum *S. Thom.* perfectio (ut idem docuit) in eo sita est, ut in primo coniungantur principio. Quare, ut *cip. lib.* CORDIS perfectionem assequeretur, *aduers.* rogandum sibi Omnipotentem Deum putauit, *impugn.* ut omnia illa auferret, quæ CORDIS *relig.* cum Deo unionem impedire possent: qualia in primis sunt, quinque illa ab eo recensita; videlicet curiositas, peruersa affectio, tribulatio, in creaturis delectatio, & sinistra intentio. Contra quæ COR peruigil, immobile, inuictum, liberum, & rectum sibi

sibi dari postulat. COR enim hiscè qualitibus præditum, non potest non esse cum Deo coniunctissimum. Quinimmo si rectè rem expendere voluerimus; quidquid de CORDIS bonitate, & perfectione dicere possumus; id totum COR *rectum* complectitur: & ided fortè id vltimo loco Sanctus Thomas expetebat. Quare si vno verbo totam Scholæ nostræ Doctrinam exprimere voluerimus; rectè dixerimus, eò omnia spectare, quæ hoc Opuscullo traduntur, vt COR hominis sit rectum cum Deo suo: id est, vt humanum COR, diuino CORDI; humana voluntas, diuinæ voluntati per omnia, & in omnibus respondeat, atque consentiat. Quod quidem fusiùs explicabitur Lib. 2. Lect. 20. Hortor interim vniuersos huius Scholæ Discipulos, vt suprâ scriptam illam Sancti Thomæ precationem, pro CORDIS perfectione adipiscenda, quotidie, atque etiam sæpiùs, recitare non negligant.

ALTERVM ex Sancti Dominici Scholæ Compendium nobis offert pius, atque eruditus Pater Ludouicus Granatensis: qui considerans summam Christianæ perfectionis vno IUSTITIÆ nomine appellari; cuius proprium sit, vnicuique dare quod suum est: Deo nimirum, Proximo;

& sibiipsi; ex eo conficit, hominem qui triplici huic debito satisfecerit, omnem iustitiam & perfectionem, quam profitetur, adimpleuisse. Quod si, ait, paucissimis verbis, *Granat. lib. 2.*
 & breui collatione velis discere, quomodo id fieri possit, dicam: triplici hac obligatione reddet homo perfectissimè omne suum *Duc. pec. cat. C. 14.*
 debitū; hoc est, si erga Deum habeat *COR* filij; erga primum, *COR* matris; erga se verò, *COR* atq; Spiritum iudicis. Sunt autem hæ tres iustitiæ partes, in quibus *Propheta* docet omnia nostra bona consistere; cum dicit: Indicabo tibi, ô homo, quid sit *Mich. 6.*
 bonum, & quid Dominus requirat à te: 8.
 utique facere iudicium, & diligere misericordiam, & sollicitum ambulare cum Deo tuo. Ex his enim tribus officiorum generibus, primum quidè spectat ad nos, nempe facere iudiciū; secundum ad primum, diligere misericordiā; tertium verò ad Deum, quod ipsa Prophetæ verba declarant, cum ait: Sollicitè ambulare cum Deo tuo. Singula verò hæc ita explicat. Cum ordinata in homine charitas à seipso incipiat; primò omnium attendere oportet officium illud, quod sibi ipsi homo debet: id est, facere iudicium, & *COR* iudicis assumere. Boni autem iudicis est, benè compositam & reformatam habere Prouinciam. Et quia

in

in homine, tamquam in parua Republica, duæ partes principales reformandæ sunt; Corpus scilicet, cum omnibus membris, & sensibus suis; atque Anima, cum omnibus affectibus, & potentijs: necesse est ut illæ partes reformentur, & benè ordinentur secundum regulam virtutis.

Mem.

Granat.

Cap. 16.

SECUNDO, debet homo proximo exhibere misericordiam, & Cor matris erga cum gerere. Considera autem quomodo prudens, & pia mater amans filium, admonet eum, si quod immincat periculum, succurrit illi in necessitate, suffert eius delicta cum patientia, nunc castigans iustitiâ, nunc dissimulans, & tegens prudentiâ. Animaduerte quomodo eadem mater gaudet in bonis, & contristatur in malis sui filij: non aliter atque si propria illius essent; quanto cum zelo utilitatem & honorem eius affectet; quàm piè, quàmque diligenter Deo semper pro illo supplicet; denique quòd magis sollicita sit pro salute filij, quàm pro sua propria; & quòd in se crudelis sit, & seuera; ut clemens sit, & pia erga filium. Si eò itaque peruenire tibi liceat, ut tali CORDE diligas proximum, iam ad perfectionem charitatis peruenisti. Si, inquam, hæc sex officia charitatis proximo præstiteris: Amare, Consulere, Subuenire,

nire,

nire, Sufferre, Ignoscere, Bonis exemplis docere; iam muneri tuo erga illum perfunctus es.

TERCIO, oportet hominem sollicitum Cap. 17.
ambulare cum Deo suo, & COR filij erga illum gerere, cumque illo CORDE diligere, quo filius solet patrem. Est enim vnum ex præcipuis Christi officijs, tale COR erga Deum homini immittere. Considera itaque nunc diligenter, quale sit COR filij erga patrem suum: quo sit in illum amor, quo timore, quâ reverentiâ, quâ obedientiâ, quo zelo honoris illius, quomodo seruiat illi gratis, quantâ cum fiduciâ recurrat ad illum in omni suâ necessitate, quàm patienter ferat correctionem, & castigationem illius, cum reliquis omnibus. Tali quoque & tu esto in Deum CORDE & animo; & absolute partem hanc iustitiæ adimplebis. Ad parandum verò COR huiusmodi, novem mihi præcipue virtutes videntur esse necessariae, quarum prima & principalis est amor: secunda, timor & reverentia: tertia, fiducia: quarta, zelus honoris Dei: quinta, pura intentio in exercitio diuini cultus: sexta, Oratio & rogatum ad Deum in omni periculo, & necessitate: septima, gratiarum actio pro diuinis beneficijs: octava, obedientia, & con-

conformitas nostræ voluntatis, cum voluntate Dei : nona , humilitas & patientia in omnibus flagellis , & tribulationibus , quæ nobis Deus immittit , quæ omnia pluribus idem Auctor persequitur. Nobis verò suffecerit pro Epitome huius Libelli ostendisse, oportere vnumquemq; hominē habere

erga { SEMETIPSUM }
 { PROXIMUM } COR { IUDICIS. }
 { DEVM } { MATRIS. }
 { FILII. }

Sed nimis fortassè diu in primo limine hæsimus , & discendi auidos Discipulos in hoc vestibulo remorati sumus : quare postremò hoc tantum adiungendum videtur.

Prouerb. QVEMADMODVM domus illa, quam Salomon scribit Sapientiam sibi ædificasse, in qua Auditoribus suis lautissimū exhiberet conuiuium, septem erat subnixa columnis: ita tota hæc Schola, in qua æterna Sapientia spirituale epulū CORDATIS proponit Discipulis, septē omninò cōstat CLASSIBVS; quarū singulæ plures continent Lēctiones, velut diuersa fercula mystici huius cōuiuij. Nam vt Sapientia non modò prudentes, & eruditos; sed etiā rudes, & indoctos ad cœnā suam inuitabat, dicens: Si quis est paruulus, veniat ad me; & insipientibus locuta est: Venite, comedite panē meum, & bibite vinum quod miscui vobis: ita in sequentibus

CLAS-

CLASSIBVS nō Perfectorū diuitaxat, sed & Incipientium, & Proficientium CORDA cibātur pane vitæ & intellectus. Quotquot enim triplicem illam vnius charitatis, siue perfectionis viam decurrunt; omnes ad hanc Scholam pertinent: omnes ad hanc mensam adhibentur. Prouidit siquidem sapientissimus Magister noster, vt singulis, pro diuersa conditione, & palato congruus esset cibus, & potus. PRIMA autem CLASSIS vecordes, vagosque habet Discipulos; qui necdum Scholā ingressi, necdum mensæ affidentes, ad vtramque adducendi sunt. In SECUNDA CLASSE viam ingredimur Purgatiuam, in qua Incipientibus subministramus panem subcinericium cognitionis propriæ, panem lacrymarum; & vinum compunctionis. His enim COR expurgatur, atque enutritur: quod in TERTIA CLASSE purum, atque emundatum Deo in sacrificium offertur: vbi mox exactissimum subit examen, & an tantā maiestate dignum sit; diligenti indagine disquiritur. QUARTA CLASSIS Proficientium est, qui Illuminatiuam viam perambulant: his, ne in viā deficiant, panis mundus, candidus, & azy-mus exhibetur: qui CORDIS eorum illuminationem, & profectum in Spiritu Mysticè designat. QUINTA CLASSIS, ad

F 2

quam

- quam Perfecti admittuntur, viæ Vnitivæ
habet exercitia: in quibus misericors Pater
filijs suis panem Angelorum de cælo præ-
stat; manna, inquam, absconditum, quod
Apoc. 2. nemo novit, nisi qui accipit. Hoc pane enu-
17. triti ad cælum subuolant, Deo vniri, & in
eo quiescere cibum sibi gratissimum, & de-
lectabilissimam refectionem reputant. In
SEXTA & SEPTIMA CLASSE, quædam
Dominicæ Passionis exercitia, tribus istis
vijs communia, continentur: è quibus ne-
mini non gustare licet. Christus enim pas-
Zach. 9. sus, est frumentum electorum; cibus viato-
17. rum in hoc sæculo peregrinantium, donec
ad cælestem patriam perueniant. In opipa-
1. Pet. 2. ra hac Passionis mensa, modò geniti in-
2. fantes lac inveniunt: in hac, Adolescen-
Pf. 103. tibus panis COR hominis confirmans ex-
15. hibetur: in hac, cibus grandium, solidus
cibus perfectorum copiosissimè ab illo sub-
ministratur, qui omnes inuitans dicebat:
Matth. Venite ad me qui laboratis & onerati estis,
11. 28. & ego reficiam vos.

SED hæc satis. Ite nunc Lectores, &
Condiscipuli mei: quisque vestras ingredi-
mini CLASES: & propositas à Magistro
Lectiões ordine euoluite, & sedulo me-
morizæ mandate.

FINIS LIBRI PRIMI.

SCHOLÆ

C O R D I S

LIBER SECVNDVS.

Auerſi CORDIS ad Deum Conuerſio & Directio.

PRIMA CLASSIS.

CORDIS Auerſio.

ILECTAM pacifico Salomoni Sponsam Agricultura operam dedisse, & custodiendis vineis prepositam, ex sacro Epithalamio satis constat. Christus quoque Dominus, verus Salomon,

qui Patrem suum agricolam; se verò vitem nominat, non aliam sibi Sponsam querit, quàm que vinea præfecturam suscipere, & rueri possit. Vineam autē hanc hominis esse Animam, Sancti Patres passim affirmant. Vinea primum vitis (inquit Ambrosius) radix defigitur: Anima fidei *Ambros.* radice plantatur, vitis maritatur arboribus: ita

Corpus Animæ, Anima Corpori coniungatur. Vitæ dum ligatur, erigitur; & recisa non minuitur, sed augetur: ita sancta plebs dum ligatur, erigitur; dum humiliatur, attollitur; dum reciditur, coronatur. Vitæ surculus veteri abscissus ab arbore, in alterius fœtur radicis inseritur: sic Anima ligni noxialis cicatricibus enodatis, in nouo Crucis ligno, tamquam piæ parentis gremio, fouentur & conquiescunt. Nos verò vt huius Scholæ structuram per singulas Classes ostendamus, ea quæ Sponsa circa vineas in Canticis Canticorum egisse se narrat, Animæ, & CORDI sic applicabimus, vt singulos CORDIS nostri status, ordine quodam, hîs designari demonstramus.

PRIMVS igitur CORDIS status is est, quo a Deo auersum, abiit post honores, voluptates, & vanitates suas: qui à Sponsa adumbratur, dum se ignorans abiit vaga post vestigia gregum, pascens hædos suos; & cum ad mentem reuersa conqueritur: Posuerunt me custodem in vineis, vineam meam non custodiui. Quod Bernardus explicans, ait: Quanto tempore inculta iacuit & deserta, redacta in solitudinem? prorsus defecerat vinum ex ea, arefactis præ sterilitate fidei, virtutū palmitibus. Erat fides, sed mortua. Quomodo enim non mortua sine operibus? Quantum nobis, ô vinea mea, furtiuus surreptum est machinamentis, eo ipso tempore, quo vigilantius intendere cœpimus curæ & custodiæ nostri? Quot,

Cāt. 1. 7.

Cāt. 1. 5.

Bernard.

Serm. 30

in Cant.

& quales piorum botros operum aut prefoca-
 uit ira, aut tulit iactantia, aut fedauit inanis
 gloria? Quanta ab illecebra gula, quanta ab
 acedia Spiritu, quanta à pusillanimitate Spi-
 ritus, & tempestate sustinuimus? Hac Bernar-
 dus. Atque hic est status vecordis Animæ, in fri-
 gidissima quasi hyeme constituta, quæ vineæ cul-
 turam prorsus negligit, ac deserit. Nempe imi-
 tatur primum parentem suum, qui nec ipse vi-
 neam suam custodiuit; sed permisit subrepere sibi
 vulpeculam dolosam, quæ vineam suam deflora-
 uit. Primus enim ille homo cum in honore esset, Ps. 48.
 non intellexit: comparatus est iumentis insipien- 13.
 tibus, & similis factus est illis. Talis quoque est
 illa Anima, quæ tota hac Classe vaga, sine
 CORDE oberrat, & de vno, in aliud vitium
 sese imprudens precipitat. Anima enim (vt Basi- Basil. in
 lius obseruauit) quæ indulgenter ac remissè viue- cap. 5.
 re finitur, perinde atque vinea quæpiam neglecta, Isaia.
 eluxuriat; & siluescit sarmentis, seqq. effundens
 circa incommoda, nec vllam adferentia frugem;
 natiuo succo exhauritur. Sed eam ita fugien-
 tem, & oberrantem ponè insequamur, & consi-
 derationis oculo diligenter obseruemus.

CORDIS FVGA .

Columba seducta non habens COR. *gea. 7. u.*

*Quam fugerit fugitiua , tuum COR , si COR haberes ,
Non meminisse mei , non meminisse Jui ?*

1.

LECTIO PRIMA.

CORDIS Fuga.

Columba seducta non habens COR.
Osee 7. 11.

*Quam fugeret , fugitiua , tuum COR , si COR
haberes ,*

Non meminisse mei , non meminisse sui

SCHOLAM CORDIS ingredi cupiens, antequam in ipsa penetralia te inferas, hinc in limine nonnihil subsiste: atque, vt ordine procedas, priusquam CORDIS tui qualitatem considerare incipias, diligenti indagine disquire, an reuera etiam COR habeas, & vbi nam illud sit? Etsi enim nemini dubium videatur, quin omnis homo viuens COR habeat, illudque non alio loco sit, quam in quo est ipsum animal: spirituali tamen loquendi modo, multi admodum inueniuntur CORDE prorsus destituti. Neque verò id paradoxum videri debet, cum Spiritus Sanctus in Sacra Scriptura auersas à Deo mentes, sine CORDE esse, aut CORDE indigere

Prouerb. indigere pronuntiet. Quid enim est aliud
 6. 32. quod Sapiens dicit: Qui Adulter est, pro-
Prouerb. pter CORDIS inopiam, perdet Animam
 11. 12. suam. Itemque illud: Qui despicit amicum
 suum, indigēs CORDE est: nisi quod Adul-
 teri, & amicorum contemptores, amentes,
 cæci, ac sine CORDE stolidi sint? Hinc in-
 fanos, stupidos, stultos, & ignauos; excor-
 des, & vecordes Latine dicimus: quasi sine
 CORDE. COR enim Sapientiæ sedes est.
 Nam vt Salomon dixit: In CORDE pru-
 dentis latet Sapientia. Sed alijs quoque
 Scriptoribus eadem phrasis vñtata est. Sic
 Plautus dixit de muliere: Cui pectus sa-
 piat, nam COR non potest, quia nullum ha-
Tertull. bet. Et Tertullianus contra Marcionem
 l. 4. c. 10. scribens, ait: Eum nec COR, nec cerebrum
 habere. Et Ausonius, ludens in Rhetorica-
 strum quemdam quòd reminisco dixisset,
 ait:

Auson. Reminisco Rufus dixit in versu suo
Epig. 47. COR ergo versus, immò Rufus non habet.
 Iterumque:
Epig. 48. Qui reminisco putat se dicere posse Latine
 Hic vbi COR scriptum est, legeret COR,
 si COR haberet.

CONSIDERA ergo PRIMO, Peccato-
 rem qui seductionem CORDIS sui sequi-
 tur, verè non habere COR, quia illud tran-
 stulit

stultit in illam rem, quam inordinate nimium concupiscit, & amat. Sic David dicebat: COR meum dereliquit me. Quod *Pf. 39.13*
 exponens S. Gregorius: COR nostrum, ait, *Greg. l. 4.*
 nos derelinquit, quando sic à concupiscentijs carnalibus vincimur, vt intentionem *in 9. c. 1.*
 CORDIS in terrenis, & carnalibus, *lib. Reg. tom. 2.*
 atque corporeis; & non in cælestibus, & spiritualibus ponimus. Superbus, COR suum in honoribus, & vana gloria ponit; & ideò cum ipso non est. Vnde Ieremias increpans dicebat: Audi popule stulte, qui non habes COR. Luxuriosi, & Gulosi COR, totum immersum est carnis voluptatibus, crapulæ, & ebrietati. Vnde Oseas: Fornicatio, vinum, & ebrietas auferunt COR. Atque idem de alijs omnibus *Osee. 4. 11.*
 peccatis verè dici potest: Qui enim peccat, fornicatur à Domino, & recedit COR eius retrò, oblitusque Dei sui, declinat semitas suas; à via mandatorum eius. Quanto igitur studio vitandum est peccatum, quod COR, mentem, & Sapientiam aufert! *Pf. 43.19*

CONSIDERA SECUNDO, Peccatorem comparari Columbæ excordi, & seductæ; ita enim apud Prophetam legimus: Factus est Ephraim quasi Columba seducta, non habens COR. Nihil dici potuit de *Osee 7. 11.*
 pecca-

Ribera
ibid.

peccatore elegantius : verè enim est quasi columba seducta. Et cùm multa habeat Columba, quæ laudat Scriptura (vt quòd celerrimè volat, quòd felle & amaritudine caret, quòd limpidas aquas amat, quòd cadauerum pastum refugit) hoc solum in eâ peccator imitatur, quòd facile seducitur; quòd non habeat COR. Fallaci quadam boni specie capitur, & breui cadau-
caque voluptatula illectus, vtrò se in laqueos, & in ipsas crudelissimorum hostium manus conijcit. Spoliatur, laceratur, nec irascitur spoliantibus, aut lacerantibus: sed libenter ad easdem ædes reuertitur, in quibus mala hæc pertulit, & graui-
ter vulneratus est. Non habet profectò
Deuter. COR, vtinam saperet, atque intelligeret,
32. 29. & nouissima prouideret! vitaret certè laqueos paratos; & caueret, intelligeret sæpè se cecidisse, nec fortio-
rem esse nunc, quàm cùm caderet.

CONSIDERA TERTIO, Difficile admodum esse COR ita custodire, vt à nobis non fugiat. Petulantium enim puero-
rum more semper se domo proripit, vt vanitatibus & lusibus suis indulgeat. Est veluti canis venaticus, pruriens pedi-
bus ad venationem, & ad prædam suam omni momento exire gliscens: quare
cùm

cum à sensuum oblectamentis nonnihil
 moueri cœperit, statim magno ardore in
 illa fertur; & ad ea, relicto Deo, cui ad-
 hærerere deberet, exire festinat. Magna hæc
 est, prô dolor! **CORDIS** nostri miseria,
 quam agnuit, & deplorauit Sanctus Au- *August.*
 gustinus: Vix, inquit, stat **COR** ad Deum *in Psal.*
 suum, & vult se tenere vt stet, & quodam- *85.*
 modo fugit à se, nec inuenit cancellos, qui-
 bus se includat, aut obices quosdam, quibus
 retineat auolationes suas, & vagos quosdã
 motus. Diceret vnusquisque sibi hoc con-
 tingere, & alteri non contingere; nisi inue-
 niremus in Scripturis Dei Dauidem oran-
 tem quodam loco, & dicentem: **Quoniam** *2. Reg 7.*
inueni, Domine, COR meum, vt orarem ad *27.*
 te. Inuenisse se dixit **COR** suũ, quã soleret
 ab eo fugere, & ille sequi velut fugitium;
 & non posse comprehendere, & clamare *Ps. 39. 13.*
 ad Dominum: **Quoniam COR** meum *Bernard.*
 dereliquit me. Similis est Bernardi quere- *in Medit.*
 la: Nihil est, inquit, in me **CORDE** meo *cap. 9.*
 fugacius, quod quoties me deserit, & per
 prauas cogitationes diffluit, toties Deum
 offendit: sibi non concordat, à se disso-
 nat, à se resilit, voluntates alternat, con-
 silia mutat, ædificat noua, destruit vete-
 ra, destructa reædificat, eadem iterũ,
 atque iterũ, alio & alio modo mutat, &
 ordinat:

ordinat: quia vult, & non vult; & nunquam in eodem statu permanet. Et post pauca: COR meum dum futurum non curat gaudium, nec diuinum quærit auxilium, ab amore cælestium elongatur, & in amore terrestrium occupatur. Cumque elabatur ab illis, & inuoluitur in istis, vanitas illud recipit, curiositas deducit, cupiditas allicit, voluptas seducit, luxuria poluit, torquet inuidia, turbat iracundia, cruciat tristitia: sicque miseris casibus, submergitur omnibus vitijs, quoniam vnum Deum (qui ei sufficere poterat) dimisit: Per multa dispergitur, & huc illucque quærit vbi requiescere possit, & nihil inuenit quod ei sufficiat, donec ad ipsum redeat. Omni igitur custodia custodiendum est COR, ne à nobis recedat.

CONSIDERA QVARTO, Maximum omninò damnum esse, CORDE carere: quemadmodum enim ab ipso vita procedit, & eo læso vicina est mors Corporis; ita quoque in spiritualibus CORDIS inopia, vt dicebat Salomon, perdit Animam. Rem mirā narrat Appianus Alexandrinus de duplici victimā ex corde. Iulius Cæsar die quo in curiā occubuit, Senatum ingressus de more fecit: apertā victimā COR defuit. Extispice nescio quid vaticinante de

Prouerb.
6.13.
Plin. lib.
11. nat.
Hist. cap.
37.

de Imperatoris obitu ; irrisit Iulius , & aliam admoueri iussit ; sed & hæc CORDE caruit. Quamuis verò id Cicero eludat , *Ciceroli.* victima sine CORDE certus mortis nuntius est : nam Etheluo quoque Pertinace , *2. de Diuinat.* eo die quo occisus est , sacrificante , negatur in hostia COR repertum. Sed quid hoc in Arcano Sermone designet videamus. Totos nos quanti sumus , Deo Optimo Maximo in sacrificium , & hostiam viuenti offerre debemus : verum si CORDE destituta sit victima , non tantum Deo displicebit ; sed & certissimum mortis Animæ nostræ indicium erit. Omnibus igitur modis prouidendum est , ne COR nostrum derelinquat nos , sed illud Deo in holocaustum offerre possimus : cui accepta non est oblatio , quæ CORDE caret ; vt enim Sapiens ait : Qui vanus & excors est , patebit contemptui. Opprobrium siquidem sempiternum dabit ei Dominus , nec euadet pœnas vitæ futuræ. Virga enim in dorso eius qui indiget CORDE. Virga autem in dorso (Bedâ allegoricè interpretante) est vindicta in posterioribus , id est , in sequenti vita. Vtinam hæc recogitet Anima , & horrore pœnarum perterrita , diligentissimè in CORDIS sui custodiam incumbat !

Prouerb.

12.8.

Pf. 77.

66.

Prouerb.

10. 13.

L E.

CORDIS VANITAS.

Qui minoratur CORDE, cogitat inania. *Eccles. 16. 17.*

Ambitio follis, vento distendit honorum—

COR vanum; hinc spirat nil, nisi grande NIHIL.

LECTIO II.

CORDIS Vanitas.

Qui minoratur CORDE, cogitat inania.

Eccli. 16. 23.

Ambitio follis, vento distendit honorum

COR vanum, hinc spirat nil, nisi grande

NIHIL.

EQVERE etiam nunc Anima mea, vagi & aberrantis CORDIS tui vestigia; & omnes auersiones eius, quibus recedit à Deo Factore suo, attentè considera. Aliâ enim viâ CORDATUS, aliâ vanus & Excors incedit. Ille, quæ Dei sunt cogitat: huius tota cogitatio CORDIS intentâ est ad malum; quam differentiam vt significaret Salomon, dixit: COR Sapiientis in dexterâ eius, & COR stulti in sinistrâ illius. Quod explanans B. Saloni-
COR, ait, Sapiientis in dexterâ eius, quia in-
tentio & cogitatio viri Sapiientis ad hoc
tendit, & ad hoc laborat, vt semper bona
operetur, quatenus in die Iudicii ad dexte-
ram Domini, id est, sortem iustorum stare
mereatur; & cum ipsis in æterna beatitu-
dine gloriari. COR verò stulti in sinistrâ
G illius;

Eccli.

10. 2.

B. Salo-
nius.

illius; quia & mala quæ cogitat, & malis operibus accumulatur: in die Iudicii à sinistris, id est, in sorte reproborum ponetur, & cum eis in æternum punietur. Sinistrorsum ergo abit **CON** stulti, & viam perditionis perambulatur. Sed nunc vade, Anima mea, & considera itinera eius: non ut ea sequaris; sed ut præcipitia, & pericula animaduertens, discas ea declinare. Prima autem semita quam ingreditur, vanitatis est, in quâ honoris fumo, & magni nominis umbrâ præstrictos gerens oculos, gloriam dignitatis affectat, & primas salutationes in foro, primos recubitus in coenis, primas in conuentibus concupiscit Cathedras. Vanum omninò est **CON**, quod miserrima ambitio, honorumque contentio occupauit: tumida omninò res est ambitus (inquit Seneca) vana, ventosa, nullum habens terminum; tam sollicita, ne quem ante se videat; quàm ne alium post se.

Seneca.

Epist. 85.

Chrysost.

hom. 43.

ad pop.

AVDI Chrysostomum honorum vanitatem Graphice depingentem: Nihil hominum gloriâ vilius. Nónne vides personas, quas in scena versantes induuntur, quàm sint pulchræ & splendidæ? potes mihi talem aspectum in veritate monstrare? Nequaquam. Numquid umquam earum amore captus es? Non. Quare? Quia vacuæ sunt,

sunt, & imitantur pulchritudinem; pulchræ tamen non sunt. Similiter & gloria inanis est, & gloriam quidem imitatur, non tamen est gloria. Dic enim mihi quid habet boni à multis circumspici? sicut enim larva occultat veritatem hominis vsq; ad vespertam, dimisso autem theatro, unusquisque apparet quod est: ita si post multas tuas laudes auditas domum reuertare, & solus sis, omnis gloria defluerit. In forum processisti; præsentem in te conuertisti? quid amplius? nihil, extinctum est, & euauit tamquam fumus diffusus. Quantæ sunt hæc quæso stoliditatis? quantæ dementiæ? ad vnum itaque spectemus, quomodo Deus nos laudet. Hæc Chrysostomus.

CONSIDERA quoque, comparari solere *Plin. lib. 11. cap. 32.* hanc gloriæ cupiditatē Chamæleonti, qui, ut Plinius ait, maximū habet pulmonem, & nihil aliud intus: ita quoque vani homines, præter ostentationem, & ventosam iactantiam, nihil prorsus habent. Utque idem Chamæleon non alio pascitur alimento, quàm aeris, ideoque ore est semper hiantē: similiter quibus Cor vanum est, nihil captant præter popularem auram, & inanem laudem, quā se sustentant. Sanctus vero Anselmus honoris cupidos, pueris papiones insequentibus, similes facit. Illi enim *Anselm. lib. simil. dum cap. 72.*

dum hos insequuntur, sæpè pedes offendunt; cum alicubi resedisse viderint, cautè incedentes, & manibus ad inuicem plaudentes, latenter eos comprehendere satagunt: sed cum iam apprehendere voluerint, papilio- nes subitò auolant: si quando verò eos apprehenderint, exultant de nihilo, quasi magnū quid fuerint adepti. Ita quoq; gloria studiosi, sæpiùs in grauià crimina inci- dunt, quibus Animam vehementer lædunt: aliquando verò cum viderint eos sibi para- tos, latenter accedunt, vt eos valeant obti- nere, quò dū appropiant vehementer gau- dent & exultant: sed cum propiùs atces- serint, eosq; se posse iam apprehendere pu- taucrunt, honores de manibus eorum se ex- cutiunt, & aliqua de causa ad alios aliquos se transferunt. Quos si quando adepti fue- rint, gratulantur, quasi aliquem verū hono- rem fuerint affecuti; cum ad veri honoris culmen peruenire non possint. Quid verò puerilius, aut vanius hoc studio cōcipi po- test? Quid autem est honor & gloria, nisi vapor quidā; &, vt ait Propheta, flos fœni, qui subitò exarescit, & decidit? Totus enim, vt ait Augustinus, splendor generis humani, honores, potestates, diuitiæ, typhi, minæ, tumores, flos fœni est. Floret illa do- mus, & magna domus; floret illa familia, & quàm

Isaia
40. 6.
August.
in Psal.
102.

quàm multis floret? aut quàm multis Annis
 viuunt? multi Anni tibi, breue tempus Deo,
 in comparatione longorū, & longè viuen-
 tium sæculorum, omnis flos cuiusque do-
 mus, sic est quomodo flos agri, vix est an-
 nua omnis pulchritudo Anni. Quidquid
 ibi viget, quidquid ibi candet, quidquid
 ibi pulchrum est, non perennat, immò per
 totum Annum duci non potest, ergo

Carpe nouos flores, dum flos nouus, & noua pubes;

Et memor esto auum sic properare tuum.

Quousque ergo filij hominū ambulatis in *Psal. 4.3*
 vanitate CORDIS vestri? vt quid diligitis
 vanitatem; & nō quæritis veritatem? Quò
 enim tendunt cogitationes, quæ exeunt de
 CORDIBVS vestris, nisi ad vanitatē, & in- *Psal. 39.5.*
 sanias falsas? nouit enim Dominus cogita- *Psal. 93.11.*
 tiones hominū, quoniam vanæ sunt. Et, qui *Eccli. 16*
 minoratur CORDE, cogitat inania. COR- *23.*
 DIS vestri paruitatem, vanitatis studium
 arguit, & recordes vos esse indicat. Quis
 enim CORDATVS illa tamquam delecta-
 bilia, & vera bona consecratur, quæ nō nisi
 vana sunt, & verum dolorē adferunt? tale
 autem est honoris & gloriæ studium. Vt
 enim qui tabaci vaporē bibit, quantumuis
 volupe id illi videatur, nil tamen nisi fu-
 mū haurit, sædumque exhalat odorē. Quid
 verò inde consequitur, nisi dolor? quem

*Pf. 51.9.
August.
lib. 4. de
Trinit.
cap. 1.*

stillantes ex oculis lacrymæ, capitis vertigo, anhela tussis satis superque testantur? ita qui honores consecantur, nihil solidi consequuntur: sed ut vanitatem quidē vorant, ita nil nisi vanitatis fumos emittunt, & magnum dedecus, pro quæsito decore, non rarò nanciscuntur. Auertat Deus à CORDIBVS nostris fascinationem vanitatis huius, tribuens ei, ut non præualeat in vanitate sua. Ego sentio (inquebat Augustinus) quàm multa figmenta pariat COR humanum: & quid est COR meum, nisi COR humanum? sed hoc oro Deum CORDIS mei, ut nihil ex eis figmentis pro solido vero eructem.

*Pf. 143.
7.*

CONSIDERA deinde COR nostrum esse instar thuribuli, aut cuiusdam foculi prunis referti, cui quidquid inieceris illud recipiet, & quemadmodum si thuribulo imponas aromaticos pastillos, tota domus suavi replebitur odore & suffitu; sin autem immiseris sulphur, tota horribili fætoe contaminabitur. Ita prorsus CORDI nostro accidit: si salutaribus illud occupetur Meditationibus; de Christi Passione, de diuinis beneficijs, memoriam abundantiae suauitatis eructabit; sin autem mundi vanitates, sceptræ, diademata, honores, dignitates, & his similia CORDE versaueris, nil nisi fætidus

tidus fumus ex illo egredietur. Non declines ergo, ô Anima mea, COR tuum in vanitates, & in res nihili; sed solida bona, quibus Animus pascitur, toto CORDE inquire. Non enim honores te facere possunt meliorem; sed si ijs delecteris, peiorem proculdubio efficient: experto id crede Salomoni; qui post Regalis solij sublimitatem, post diuitias longè maximas, honorem, & famam toto orbe vulgatissimam, omnesque voluptates, & delitias, quibus humanum COR perfrui posset, quasi ex altissimâ cathedrâ quid de omnibus his sentiret, ita proclamauit: Vanitas vanitatum, & omnia *Eccles.*
 vanitas. Quid habet ampliùs homo de vni- *I. 1.*
 uerso labore suo, quo laborat sub Sole?
 Itemque: Si Annis multis vixerit homo, & *Idem.*
 in his omnibus lætatus fuerit, meminisse *II. 8.*
 debet tenebrosi temporis, & dierum multorum: qui cùm venerint, vanitatis arguentur præterita. Quare per Ironiam tandem ita concludit: Lætare ergo Iuuenis in adolescentiâ tuâ, & in bono sit COR tuum in diebus iuuentutis tuæ; & ambula in vijs CORDIS tui, & in intuitu oculorum tuorum: & scito quòd pro omnibus his adducet te Deus in iudicium. Adolescentia enim, & voluptas vana sunt.

CORDIS AGGRAVATIO.

Filii hominum usquequô gravi CORDE? *Mat. 23.*

Cupula et ebrietas, solidi dno pondera plumbi,

Nata polo, sursum tendere, CORDA vetant.

3.

LECTIO III.

CORDIS Grauitas.

Filij hominum vsquequò graui CORDE?
 Psalm. 4. 3.

Crapula & ebrietas solidi duo pondera plumbi
Nata polo sursum tendere CORDA vetant.

CONSIDERA PRIMO, quòd
 Parens ille noster, vnus &
 solus Deus, vt ait Lactantius, *Lactant.*
 cum fingeret hominem, id *lib. 2. c. 1*
 est animal intelligens, & ra-
 tionis capax, cum ex humo subleuauit, &
 ad contemplationem sui Artificis erexit;
 quod optimè ingeniosus Poëta signauit:

Pronaq, cum spectant animalia cetera terram, Ouidius.

Os homini sublime dedit, calumq, videre Meta-

Iussit; & erectos ad sidera tollere vultu. mor.

Hinc vtique ἀνθρωποι Græci appellantur,
 quòd sursum spectet. Spectare autem nos
 cælum Deus voluit, vtique non frustra;
 nam & aues, & ex mutis penè omnia cæ-
 lum vident: sed nobis propriè datum est
 cælum rigidis, ac stantibus intueri, vt reli-
 gionem

gionem ibi quæramus, vt Deum, cuius sedes illud est, quem oculis non possumus, Animo contemblemur. Vt verò hoc faciamus, COR nostrum sursum tendere debet. Ipsi enim sibi renuntiant, seque hominum nomine abdicant, qui non sursum aspi-ciunt, sed deorsum. Humi enim miseri volutantur, cum deorsum quærunt, quod in sublimi quærere deberent. Quid ergo rebus inferioribus subiacet humanum COR? quid capiti suo terram homo superponit? cælum potius intueatur, ad cuius spectaculum cum excitat summus Artifex verus Deus. Ille sublimem vultum dedit, vt COR quoque ad sublimia conscenderet. At miser homo in terram suo vitio curuatur, pronusque in humum suâ sponte procumbit, altam mentem, & ad Patrem suum cum Corpore erectam ad inferiora deprimit, tamquam cum poeniteret non quadrupedem esse natum. Optimè proinde monet Boëtius :

Boët. de
Conso-
lat. Me-
tro 5.

*Qui recto cælum vultu petis, exerisq; frontem,
In sublime seras Animum quoque, ne graua-
ta pectus*

*Inferior fidat mens, Corpore celsius leuato,
Sursum igitur COR, sursum Animus, sur-
sum mens, totusque homo tendat, vt Au-
ctori suo coniungatur.*

CON-

CONSIDERA SECUNDO, Vt COR
 sursum vergat, debere esse leue, & à præ-
 grauante pondere iniquitatis liberum; le-
 uia enim sursum, graua deorsum feruntur.
 Quemadmodum igitur Podagrâ laboran-
 tem, vel aliter impeditos habentem pedes,
 nihil iuuat, si reliquum leue Corpus ha-
 beat: ita quoque nisi COR nostrum leue
 fuerit, ad cælum non conscendet. Quare
 summoperè vitanda est CORDIS graue-
 do: quod Regius Vates monuit, dicens:
 Filij hominum vsquequò graui CORDE? *Pf. 4. 4.*
 Quinam autem dicuntur graui CORDE,
 nisi illi qui talentum plumbeum iniquitatis *Zac. 5. 7*
 in CORDE insidens gerunt, nec eo depo-
 sito iugum Christi suaue, & onus leue in *Matth.*
 humeros accipiunt? Quid autem rectius *11. 29.*
 peccato conuenit, quàm nomen ponderis,
 aut oneris; quo nimirum ita prægrauatur
 peccator, vt in abyssum inferni submerga- *Exod. 7.*
 tur, sicut plumbum in aquis vehementibus. *14.*
 Hinc Apostolus monet, deponere omne *Heb. 12.*
 pondus, & circumstans nos peccatum. Et 1.
 Pœnitens Dauid deplorat iniquitates suas
 supergressas caput suum, & sicut onus graue *Pf. 27. 5.*
 grauatas super se. Ideoque se eorū pondere
 deorsum incuruatum: Miser, inquit, factus *Pf. 37. 7.*
 sum, & curuatus sum vsque in finem. Verè
 enim miser, & infelix est omnis peccator,
 qui

qui eò vsque se inclinât , terræque affigit,
vt se malignis Spiritibus pontem subster-
nat; & velut ab illis victus , eorum se pedi-
bus calcari permittat. Hoc est quod Do-

Isa 51. minus apud Isaiam dicit : Qui te humilia-
23. uerunt , dixerunt Animæ tuæ : Incuruare,
vt transeamus : & posuisti vt terram Cor-
pus tuum , & quasi viam transeuntibus. In

Gregor. quæ verba Gregorius : Malignis Spiriti-
hom. 31. bus in nobis locum damus , cùm terrena
in Euang. concupiscimus , cùm ad temporalia appe-
tenda curuamur. Pudeat ergo terrena
concupiscere , & dorso mentium ascen-
dentibus aduersarijs præbere. Quis non
Persianum illud exclamet :

O curua in terras Anima, & caelestium inanes!

Vel potius Davidicum Epiphonema de-
Pf. 4. 3. cantet : Filij hominum vsquequò graui
CORDE ? vt quid diligitis vanitatem , &
quæritis mendacium ? Verè enim (vt Chry-

Chrysof. sostomus obseruauit) optimè David COR
in Psal. 4 graue , malorum esse causam dixit , quod
cùm Aurigæ locum teneat , non solum
equum non cohibeat , sed etiam deorsum
præcipitet. Et cùm oporteat carnem alatum
efficere , cùm ægritudinum onere pessum-
datur. Quando ergo vel Auriga, vel Guber-
nator talis fuerit, quænam est spes salutis ?
Ne faciamus ergo COR graue , ne , quem-
admodum

admodum nauigia, quæ nimium habent
 faburræ, demergatur.

CONSIDERA TERTIO, Christum Do-
 minum in Euangelio edocuisse, quænam
 illa sint quæ maximè COR graue efficiant;
 cum dixit: Attendite ne grauentur COR- *Luc. 21.*
 DA vëstra crapulâ, & ebrietate, & curis *34.*
 huius vitæ. Sicut enim naus, ait Chry- *Chrysost.*
 sostomus, aquis impleta vt exhauriri *homil. 9.*
 nequeat, statim submergitur: ita & ho- *in Genes.*
 mo cum erapulæ & ebrietati seipsum
 exponit, in præceps vadit, & rationem
 suam submergit. Idemque alibi: Quem- *Homil.*
 admodum seruus, quando supra vires *45. in*
 quidquam impositum est, domino suo *Matth.*
 impudentius maledicit: sic & venter ni-
 mium plenus mentem, & cogitationem
 plerumque corrumpit; hinc est quod se
 cognoscere minùs potest. Contrà verò, vt
 Augustinus dixit: Cum Anima ab esu, *August.*
 & potù fuerit liberata, tunc se meliùs *lib. qq.*
 cognoscit. Sicut enim in Speculo sordi- *vet. &*
 do non se talem homo aspicit, qualis est; *nou test.*
 ita & escâ, & crapulâ si quis fuerit gra- *q. 10.*
 uatus, alterum se sentit, quàm est.
 Ita bonas omnes cogitationes, quas
 ieiunus & sobrius Animus facilè conce-
 pit, conceptas retinet, retentas in opus
 educit; vna crapula obruit, suffocat,
 extinguit.

extinguit. Quemadmodum enim fameli-
Maxim. ci Animus, ait Sanctus Maximus, panem
lib. 2. de imaginatur, & sitientis aquam: sic homi-
Charit. nis crapulosi, & ventri seruiantis Animus
 non nisi ciborum varias cupedias cogitat.
 Gnathonis Animus non nisi in patinis est,
 & culinæ vestibulum non egreditur. Ele-
Tertull. ganter Tertullianus de huiusmodi: Tota
li. contra eorum charitas in cacabis feruet, tota fides
Ifychicos. in culinis calet, tota spes in ferculis iacet,
Phil. 3. quorum Deus venter est, pulmo Tem-
19. plum, aqualiculus Altare, Sacerdos eo-
 quus. Voluptuarios hos homines porcis
Nyssen. Nyssenus comparauit: Nam vt porcorum
lib. de oculi naturâ in terram conuersi, rerum
Virginit. cælestium aspectum non habent; sic Ani-
cap. 5. mus Corporis luxu perditus, cum ad hu-
 milia, & ad ea quæ sunt pecudum inclina-
 tus sit, non cælum amplius, neque reliqua-
 rum rerum conuenientiam & decorem
 cernere poterit. Aded nimirum obbru-
 tescit, cui Cor graue est, & terræ affixum;
 quod iure merito Cor luteum appellan-
 dum Chrysostomus censuit.

CONSIDERA QUARTO, Ex crapula,
 & ebrietate, velut fœcundis parentibus,
 aliam nasci CORDIS grauitatem, quâ ni-
 mirum per libidinem terræ affigitur, aut
 potius in profundo terræ sepelitur: ita vt
 homo,

homo, quasi CORDE priuatus esset, omni
 Sapientiâ & intellectu destituatur. Acci-
 disse id legimus prudentissimo Regum Sa- 3. Reg. 3.
 lomoni, cui cum ex voto Deus dedisset 12.
 COR sapiens, & intelligens; in tantum, vt
 nullus ante eum similis ei fuerit, nec post
 surrexerit: (vnde etiam dicitur, accepisse 3. Reg. 4.
 Sapientiâ & prudentiam multatâ nimis, 29.
 & latitudinem CORDIS quasi arenam quæ
 est in littore maris) huius tamen tanti Re-
 gis deprauatum est COR per mulieres;
 adeo vt sequeretur Deos alienos: Nec 3. Reg.
 erat COR eius perfectum cum Domino 11. 29.
 Deo suo, sicut COR Dauid patris eius. Ab
 illa igitur CORDIS celsitudine mortalium
 omnium prudentissimum luxuria detraxit;
 adeoque Excordem reddidit, vt Idolola-
 tra fana gentilibus dijs vxorum suarum
 exstrueret. Causam autem huius reddit
 Bernardus: quod carnalium hominum Bern. 1. de
 COR libidine prægrauatum in ventrem nat. &
 eorum defluerit, & in brutum transierit, dignit. A-
 applicans enim eis illud Psalmi, Factum moris 1. 1
 est COR meum tamquam cera liquecens, psal. 21.
 in medio ventris mei, subdit: In angustia 15.
 quippe Corporis parte COR locatum est;
 vbi quasi medium superiorum sensuum
 arcem, & Corporis inferioris, sicut popu-
 li humilioris, quasi quamdam regeret &
 dispen-

dispensaret Rempublicam, totamque circumquaque cogitatum & actionum regionem; sed ad concupiscentiæ carnalis ignem degeneri quâdam mollitie liquefens, totum diffluit in ventrem, & in medium ventris, videlicet non sapiens nisi ea, quæ ventris sunt, & de ventre in ventris inferiora omnia confundens, omnia degenerans, omnia adulterans, amoris naturalem affectum pervertens in brutum quemdam carnis appetitum; non solum quæ non licet appetentem cum contumelijs Corporis, in passionibus ignominiae: sed adeo oblitum suæ antiquæ generositatis, ut qui creatus erat Deo soli, à corruptis, & corruptoribus suis æstimetur esse potius luxuriæ naturale domicilium, & vitiorum omnium prostibulum. Infelices qui tantum, naturâ reclamante, sibi viluerunt, ut Animæ suæ locum, qui proprius Dei Creatoris erat, & nulli creaturæ communicabilis; sedem satanæ, sedem spurcitiarum, & omnis immunditiæ constituerent!

CONSIDERA QUINTO, Aduersus hanc CORPIS noxiam grauitatem, optimum remedium esse, si illud à voluptatibus reuocemus, & inordinatis eius cupiditatibus fortiter resistamus. In toto enim isto Animi & Corporis nostri commercio id accidit,

*Isidor.
Clarius*

159.

dit, (vt scripsit Clarius) quod in stateris, vt
 quod vni additur, alterius fiat detrimen-
 tum: vt quo magis Corpus altitur, hoc
 totum ad Animi infirmitatem redun-
 det. Si cum is qui foris noster homo est, *2. Cor. 4.*
 corrumpitur, is qui intus est renouatur de
 die in diem, vt Apostolus scripsit. De-
 hendum igitur Corpori est, vt qui intus
 est CORDIS homo robotetur. CUR no-
 strum in mari huius sæculi nauigat, mille
 periculis ac procellis expositum: quanti-
 obrem si nimium grauetur, exonerandum
 erit, vt portum celestis patrie feliciter at-
 tingat. Solent enim Nauæ tempestatibus
 præsej, naufragium timentes, quæcum-
 que in navi sunt fluctibus committere, ne
 cum navi submergantur. Id ipsum nobis
 faciendum est, imminet enim omnibus
 horis horrenda tempestas, Mors, inquam;
 & illam subsequens extremum Dei iudici-
 cium, nemini non formidandum, de quo
 Iob dicebat: Semper quasi tumentes super *Iob 31.*
 me fluctus timui Deum. Quid igitur no- *23.*
 bis faciendum? proijciendas merces mun-
 danarum voluptatum, & inanes sollicitu-
 dines huius vitæ. Velut tempestate depre-
 hensi (ait Gregorius) pondus navis abijci- *Greg. in*
 mus, quando ab oppressa mente desideria *citat.*
 terrena remouemus; firque vt subleuata *cap. Iob.*

H

navis

2. Reg.
14. 26.

navis enatet , quæ mergebatur onerata :
quia nimirum curæ, quæ in hac vita depri-
munt , mentem trahunt in profundum.
Opportunum sanè foret , vt vnusquisque
dispiceret quotannis , immò singulis Men-
sibus , ac Hebdomadibus , quænam vo-
luptates, curæ, ac sollicitudines **COR** ma-
gius prægrauarent , easque si posset omninò
præscinderet ; sin minùs in parte minue-
ret. Ita typicè legimus Absalonem grauan-
tem cæsariem capitis semel in Anno toton-
disse , & ponderasse pondere publico.
Quid enim hoc in Arcano sensu significat,
nisi vt temporalium rerum voluptates, quæ
COR nostrum prægruant , quantum licet
abscindamus, easque iam præteritas non
nostro affectu, non corrupto **CORDIS** iu-
dicio , sed publico Sanctorum , & ipsius
Dei pondere appendamus ; easque vt verè
sunt nihili, ac pili faciamus.

LE

CORDIS AVARITIA.

Divitiæ si affluent, nolite cor
apponere. Psal. 62. 10.

COR ubi sit, queris vana et excors? scilicet hic est.

4. Est ubi, quod proprio plus tibi corde placet.

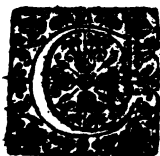
LECTIO IV.

CORDIS Auarities.

Diuitia si affluant, nolite COR apponere.

Psalm. 61. 11.

*COR vbi sit queris, vaga, & excors? scilicet hic est,
Est vbi quod proprio, plus tibi, CORDE placet.*

CONSIDERA PRIMO, Inter
ca impedimenta, quæ COR
nostrum maximè à Deo auo-
cant, & terræ affigunt, cum
primis numerari diuitias;

quarum vel amittendarum formido, vel
acquirendarum aut retinendarum sollici-
tudo, ita totum hominis Animum occu-
pat, vt nullum in eo diuinæ bonitati lo-
cum relinquat. Nemo enim alius, ait Sene- *Seneca*
ca, est Deo dignus, quam qui opes con- *Epist. 18.*
tempnit. Si vis vacare Animo, aut pauper *Idem*
sis oportet, aut pauperi similis. Vt adamas *Epist. 7.*
si iuxta magnetem ponatur, non patitur
attrahi ferrum: aut si admotum magnes
apprehenderit, adamas è diuerso rapit,
atque aufert: ita pecuniæ studium diffidet
cum Christiana pietate, & modis omni-
bus auocat, nec finit adhærescere Christo.
Vocatur ipse Christus, & verè etiam est Sol

Matth.
5. 8.

iustitiæ, qui non nisi à mundo oculo videri potest, sicut scriptum est: Beati mundo CORDE, quoniam ipsi Deum videbunt. At si diuitiarum pondera oculos nostros obstringant, radios diuini huius Solis, velut interiectum Corpus, impediunt, ne in Animum nostrum illabantur; non secus atque vmbra terræ Solem & Lunam intercurrentes, atrâ caligine Lunam obumbrat, eiusque Eclipsim facit. Hinc qui diuitijs student, nō tam diuitiarum domini, quàm veri serui sunt; non tam opes habent, quàm ab ijs habeantur.

Francis.
Petrarc.
dial. 53.

Multò crebriores inuenias, ait Petrar-cha, quos propheticus sermo notat viros diuitiarum, quàm diuitias virorum: sic nimirum cæca cupiditas, vilitasque Animi de-

Ps. 75. 6.

dominis, seruos facit. Dormierunt somnum suum, ait Regius Vates, & nihil inuenerunt viri diuitiarum in manibus suis. Infelices prorsus sunt hi viri diuitiarum, vera potius ipsarum mancipia, Ditis, Plutonis, & Mammonæ seruituti addicti, qui cælestem hereditatem negligunt, diuersi ab

Horat. li.

Ethnico Poëta, qui dicebat:

I. Ep. I.
Ambr. de
Nabut.
cap. 6.

Et mihi res, non me rebus, submittere conor.
Tolerabiliorem, ait Ambrosius, esse conditionem seruatorum: quia seruiunt hominibus, diuites Diti, & peccato, semper in vinculis & compedibus.

CON-

CONSIDERA, SECUNDO, Non in facultatibus crimen habere, nec malas esse diuitias: sed malam esse earum cupiditatem. Quare optimè admonet Psalmista dicens: Diuitiæ si affluant, nolite COR apponere. *Psal. 61.* Iubet Basiliius in homiliâ, cum admiratione *II.* hanc suspicere vocem, & animaduvertere, quòd suos diuitiæ possessores torrente prærapido ocyùs prætercurrunt, & alios alio modo mutant in dominos: sicut ex alto ruens loco fluuius accedit subitò, mox recedit; magis possibile esse ut aquam manu comprehensam contineas, quàm ut diuitias durabiliter cõserues. Quemadmodum fieri *Elias in Orat. 43* nō potest, ait Nazianzeni Scholiastes, Elias; ut qui aquam manu ceperit, eam constringendo retineat (per medios enim digitos elabetur) eodem modo fluxæ diuitiæ, si retinere tentes, effluent. Atque hæc est ratio cur diuitijs COR non sit apponendum, nec cùm fluxæ sint, simul COR effluat. Non vi- *Aug. in Psal. 61.* des, ait Augustinus, quia si ibi COR posueris, & tu flues? Sicut enim flumina currunt *Idem in Psal. 88.* in mare: sic cupidi homines in amaritudinē huius sæculi prolabuntur. Quare optimè ait Apostolus: Eos, qui volunt diuites fieri, incidere in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia, & nociua, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem.

ditionem. Quis igitur non vehementer timebit, ne COR diuitijs appositum, ab illis, velut à molari lapide, in profundum abyssi detrahatur, prorsusque submergatur? Expende verò quid phrasis illa velit, *appondere COR*; idem enim est, ac magni facere, & valde curare, vt ex alijs Scripturæ locis satis cõstat. Ita namq; Iob Domino dicebat:

Iob 7. 17 Quid est homo, quia magnificas eum? aut quid apponis erga eum COR tuum? Ita Sa-

Prouerb. 22. 17. sapiens monebat: Appone COR ad Doctrinam meam. Et ipse de se Salomon ait: Ap-

Eccles. 8. 16. posui COR meum vt scirem Sapiëntiam. Contra verò de obdurato Pharaone Moyses & Aaronis, aut potius ipsius Dei minas, pla-

Exod. 7. 23. gasq; contemnente dicitur: Auertitque se, & ingressus est domum suam, nec apposit COR etiam hac vice. Quod idem est, ac si dixisset, non animaduertit, non curauit,

sed prorsus contempsit. Diuitiæ igitur si habeantur, non ijs COR apponendum est; nec magni faciendæ, aut curandæ sunt. Vt enim Cicero ait: Nihil tam angusti, tamque parui Animi est, quàm amare diuitias: nihil honestius, magnificentiusque, quàm pecuniam contemnere.

CONSIDERA TERTIO, Quam ob causam COR diuitijs non sit apponendū. Hanc autem tradens Augustinus, ita ad Probam viduam

viduam scribit: Pertinet ad vidualem cu- *August.*
 ram tuam, diuitiæ si affluant, ne apponas *Epist. 121*
 COR, ne in eis putrescendo moriatur, quod
 fursum esse debet, vt viuat, Te in illorum
 numero deputa, de quibus scriptum est: Vi- *Psal. 21.*
 uent CORDA eorū in sæculum sæculi. Mo- *27.*
 ritur ergo COR, quod diuitijs apponitur.
 Quomodo enim illud viueret à Corpore &
 Anima tam longè separatum? Non enim in
 Corpore esse putandum est, quod opibus
 nimium adhæret: Vbi enim est thesaurus *Matth.*
 tuus, ait Christus, ibi COR tuum erit. Quod *6. 21.*
 manifesto exemplo S. Antonius de Padua *In Vita*
 comprobauit: Cum enim in exequijs cuius- *eius apud*
 dam vsurarij prædicta Christi verba pro *Surium,*
 Concione tractaret, inter cetera ait: Mor- *Tom. 3*
 tuus est hic diues, & sepulus est in inferno; *Luc. 16.*
 ite ad thesaurū eius, & in illius medio inue- *22.*
 nictis COR eius. Corpore iam humato, ab-
 ierunt homines, parentes & amici, & COR
 adhuc calidum in medio nummorum eius
 inuenerunt. Affine huic est quod ex Aucto-
 re de dono timoris refert Gabriel Inchino *Conc. de*
 de Auaro quodam, post plurimas diuitias COR-
 coaceruatas, subitanē morte extincto: DIS MŪ-
 cuius Corpus cum amici, vt quo genere *ditia.*
 mortis sublatus esset intelligerent, disseca-
 ri curauissent; COR eius minimè repere-
 runt. Quamobrem attoniti, ac stupefacti,

ad cistam, in qua thesauri illius asseruabantur, cucurrerunt, eaque reſerata, COR illius ibidem inuenerunt; ſed inter vngues diaboli, qui in ſpecie draconis theſauris illis incumbens, articulis, & vnguibus ſuis miſerum COR Auari illius diſcerpebat, atque dilaniabat; his verbis eos alloquens: Amicus veſter propter aurum & argentum hoc COR ſuum mihi vendidit, atque idcirco iure optimo meum illud eſt, non ipſius, mihiſque inde licet facere quidquid mihi collibitum fuerit. Permiſit Deus id ita fieri, vt omnibus ad oculum oſtenderet, veriſſimam eſſe ſententiam illam Euangelicam:

Matth. Vbi eſt theſaurus tuus, ibi eſt COR tuum.

6. 21. CONSIDERA QVARTO, Alias rationes cur diuitijs COR apponi non debeat; quas

Luc. 8. 6. Chriſtus Dominus indicauit, cum eas ſpinis, verbum Dei ſuffocantibus, ſimiles eſſe

Ludolph. de vita dixit. Spina enim primo & dolorem creat, cum inſigitur, & cum inſixa manet, & cum

Chriſt. part. 1. extrahitur: ſic diuitiæ magno labore acquiruntur, maiore timore conſeruantur, &

cap. 64. maximo dolore amittuntur, iuxta illud

Bernard. B. Bernardi: Diuitiarum, inquit, amor longe amplius deſiderio torquet Animam,

Serm. de conuerſ. ad Cler. quam refrigeret uſu; vtpote quarum acquiſitio quidē laboris, poſſeſſio verò timo-

cap. 12. ris, amiſſio plena doloris inuenitur. Secundo,

dò, vt colligi spinæ non possunt, quin manum lædant: sic comparari diuitiæ vix possunt, quin Anima lædatur. Tertiò, quemadmodum spinæ non nisi in extremitate pungunt, cum reliquum Corpus planum, & tractabile sit: ita diuitiæ nunc quidem videntur dulces; sed in morte horribiliter pungunt, vt sanguinem CORDIS eliciant. Nemo moriens tãto dolore afficitur, quanto Auarus. Vnde Sapiens: O Mors, quàm amara est memoria tua homini habenti pacem in substantia sua! Quartò, qui spinas laxâ, & apertâ manu tenet, illarum non pungitur aculeis: sin verò manum contrahat, quò magis contrahit, eò magis fauciat. Sic diuitiæ, si expansâ & liberali manu ferantur, noxiæ non sunt, sed causa meriti; si verò arctiùs eas comprimis, si auidè constringis, & tenes, si difficulter eas à te, perinde ac si viscera tua essent, auelli finas, iam Animum tuum mortiferis aculeis cruentant. Disce ergo illis COR non apponere; sed potiùs cum Sanctis illas contemnere, & nudum Christum nudus sequi: aut saltem, à nimio diuitiarum amore expeditus, signata ab eo vestigia vel à longe subsequere.

Eccli. 41
I.

CORDIS DVRTIES .

COR suum posuerunt ut adamantem,
ne audirent legem. *zach. 7. 12.*

*Nec te verba mouent, nec verbera, nec mea dona,
Ferre præduri COR adamantis habes.*
5.

LECTIO V.

CORDIS Durities.

*COR suum posuerunt ut adamantem, ne
audirent legem. Zachar. 7. 12.*

*Nec te verba mouent, nec verbera, nec mea dona,
Ferreus, praeuri COR adamantis habes.*

CONSIDERA PRIMO, Nihil
esse quod COR ita à Deo
aueriat, illiusque conuersio-
nem impediat, quam ipsius
CORDIS duritiem: hæc ipsi

Deo pertinaciter resistit, omniæque media
salutis respuit. Hanc Iudæis Sanctus Ste-
phanus ita exprobrauit, dicens: Durâ cer-
uice, & incircumcisi CORDE, & auribus;

*Act. 7.
51.*

vos semper Spiritui Sancto resistitis! Sed
quid est COR durum? COR durum, inquit
Origenes, in Scripturis dici videtur, cum
mens humana, velut cera frigore iniquita-
tis obstricta, signaculum Imaginis Diuinæ
non recipit. Cui consonat Philo, dicens:

*Orig. L. 1.
in Epist.
ad Rom.
Tom. 3.
Philolib.*

Anima, ceræ more, (vt priscus quidam ait)

*Quis di-
li*

ginâr. re- si dura sit, formas respuit, nec sibi finit im-
18 beres? primi : sin autem sit obsequens, aut medio-
 criter facilis, profundè sigilla recipit. Ita-
 que durum COR omnes Dei impressio-
 nes, inspirationes, admonitiones reijcit,
 quibus COR molle acquiescit. Quare op-
Bern lib. timè dixit Bernardus : Nemo duri COR-
3. Confid. DIS salutem vñquam est adeptus : nisi
cap. 2. quem fortè miserans Deus abstulit ab eo
Ezech. (iuxta Prophetam) COR lapideum, & de-
36. 26. dit illi COR carneum. Pergit verò ipse
 CORDIS duritiem Graphicè describere :
 Quid igitur, inquit, COR durum ? ipsum
 est quod nec compunctione scinditur, nec
 pietate mollitur, nec mouetur precibus; mi-
 nis non cedit, flagellis duratur. Ingratum
 est ad beneficia, ad consilia infidum, ad iu-
 dicia sæuum, intrecundum ad turpia, im-
 pavidum ad pericula, inhumanum ad hu-
 mana, temerarium ad diuina, præteritorum
 obliuiscens, præsentium negligens, futura
 non prouidens. Ipsum est cui præterito-
 rum, præter solas iniurias, nihil omnino
 non præterit, præsentium nihil non perit,
 futurorum nulla, nisi fortè ad vlciscendum,
 prospectio, seu præparatio est : & vt in
 breui cuncta horribilis mali mala comple-
 ctar, ipsum est quod nec Deum timet, nec
 hominem reueretur.

CON-

CONSIDERA SECUNDO ; Eam esse
 CORDIS humani duritiem, ut rigidissimis
 omnino rebus, & quæ vix arte domari
 possunt, comparetur. Sanctus Gregorius
 ait : *Ære, ac lapidibus insensibilium homi-* *Greg. lib.*
 num CORDA signantur; qui sæpè & super- *7. Mo.*
 nos ictus accipiunt, & tamen nullâ disci- *cap. 9.*
 plinæ percussione mollescunt. Sed & ipsa
 sacra Scriptura easdem adfert compara-
 tiones, durum COR vocans lapideum; ho- *Ezech.*
 mines verò hoc CORDE præditos, Deus *36. 26.*
 vocat populum duræ cervicis, filios durâ *Exod. 32*
 facie, & indomabili CORDE. Sic Isaias *9.*
 ait : Scio quia durus es tu, & nervus ferreus *Isaia 48.*
 cervix tua, & frons tua ærea. Nec diffi- *4.*
 militer Jeremias ait : Induraverunt facies *Jerem.*
 suas supra petram, & noluerunt reuerti. *5. 3.*
 Quorsum autem dicit supra petram? nisi ut
 designet maiorem esse CORDIS duritiem
 quàm lapidis, ferri, & æris. Constat sanè
 metalla, etiam durissima, igne lique-
 ri, & à fabro edomari. At filij hominum
 indomabili sunt CORDE, quod nec igne
 diuini amoris liquefcit, nec ictibus diui-
 narum comminationum emollitur. Mal- *Jerem.*
 leus conterit petras, & gutta excavat la- *23. 29.*
 pidem. In Christi Passione petrae quo- *Iob 14.*
 que scissæ sunt, & monumenta aper- *19.*
 ta; sola autem hominum CORDA, pro *Matth.*
 quibus *27. 51.*

Zachar.
7. 11.

Rupert.
in Za-
char.

quibus solis Deus patiebatur, nullo pietatis sensu permouentur, aut ad poenitentiam scinduntur. Vnde hæc dura, & obdurata CORDA adamanti à Propheta comparantur: Noluerunt attendere, & auerterunt scapulam recedentes, & aures suas aggrauauerunt ne audirent, & Cor suum posuerunt vt adamantem, ne audirent legem. In rerum yniuersitate nihil adamante durius esse multi scribunt; idque nomine suo Græco præfert. *Adamas* enim idem quod indomabilis dicitur, de quo tamen, vt Rupertus ait, illud mirandum, quòd cum tantæ sit duritiæ, solo perfusus sanguine hirci, statim dissoluitur. Verùm superat adamantem durities Cordis humani, illud enim nec sanguine hirci mollescit & sedatur, nec Sanguine illius Agni immaculati, qui se pro nobis in Crucis ara hostiam constituit, & Sanguinem profudit, vt Animos nostros perturbationum callo efferatos mitigaret, viamque muniret ad vitam immortalem consequendam. Hoc intuens D. Bernardus exclamat: O duri & indurati filij Adam, quos non emollit tanta vis amoris! Miratur & nostro tempore hanc CORDIS duritiem Bernardus alter, eamque his versibus perstringit:

Cal-

Caucasæ rupes dura, sunt robora dura, Bernard.

Duraq; tardipedum cornua cornu boum; Bauhu-

Dura flex, vitreumq; gelu, dens durus aratri; sim lib. I.

Duraq; de parijs mariora scissa iugis; Epigram.

Duraq; qua Siculis rostant montibus æra,

Ignibus ingenium vix domitura stum;

Et lasi quondam Brontes; Sceropesque satentar

Durius acerno nil adamante dari.

Dura hæc: sed qui oculis fitis te, Christe tuear

Pendentem teneras ad duo ligna manus;

Et tua purpureo torantia membra cruento; or. line

Diaq; vulnifico tempora cuncta rubo,

Qui videt hæc lentus, color neque carpitur igne,

Nec se Magdalens eliquat in lacrymas;

Robore, rapidus; & silice hic, cornuq; geluq;

Ferro, adamante, ære, & marmore durior est.

CONSIDERA TERTIO, Multiplicata

malæ, & maxima damna quæ CORDIS di-

rities adfert. Primò enim deseruntur à

Deo, qui durum COR habent; vnde Apo-

stolus ait: Tradidit eos Deus in desideria Rom. 1.

CORDIS eorum, in immunditiam. Et ipse 24.

Deus per Psalmistam: Non audiuit popu-

lus meus vocem meam, & Israël nò inten-

dit mihi. Dimisit eos secundum desideria

CORDIS eorum, ibant in adinventionibus

suis. Hi sunt qui transierunt in affectum Psal. 72.

CORDIS. Quicquid enim CORDE affecta-

runt, & concupierunt, hoc affecuri sunt,

I

omnia.

- omniaque eis ex voto successerunt. Secundò , tales , vt ait Sapiens , lætantur cum malè fecerint, & exultant in rebus pessimis, quorum viæ sunt peruersæ , & infames gressus eorum. Et iterum : Quasi per risum stultus operatur scelus. Tertiò , quod ex hoc sequitur , fiunt impudentes ad peccandum , vnde Ezechiel ait : Omnis domus Israël attrita fronte est , & duro
- Prouerb.* 2. 14. **CORDE.** Frontem , inquit Gregorius , **CORDIS** in impudentiam , atterit culpa frequens , vt quò crebrius committitur , eò de illa committentis Animus minùs recundetur. Atque ideò ad tantam **CORDIS** duritiam quandoque peccator peruenit , vt iam in correptione sensibilis non fit , quia qui vsu peccandi induruit , nullo modo corripientis verbum , id est , manum palantis sentit ; sicut Iudææ crebrius delinquenti dicitur : Frons meretricis facta est tibi , noluit erubescere. Hinc Quartò ad omnes Dei monitiones , & incipationes , aures , oculos , & **COR** clausum habent : Incrassatum est , inquit
- Prouerb.* 10. 23. **Christus** , **COR** populi huius , & auribus grauiter audierunt , & oculos suos clauserunt , ne quando videant oculis , & auribus audiant , & **CORDE** intelligant , & conuertantur , & sanem eos. Hinc sensim
- Ezech.* 3. 7. **Christus** , **COR** populi huius , & auribus grauiter audierunt , & oculos suos clauserunt , ne quando videant oculis , & auribus audiant , & **CORDE** intelligant , & conuertantur , & sanem eos. Hinc sensim
- Greg. homil.* 10. **Christus** , **COR** populi huius , & auribus grauiter audierunt , & oculos suos clauserunt , ne quando videant oculis , & auribus audiant , & **CORDE** intelligant , & conuertantur , & sanem eos. Hinc sensim
- in Ezech.* 3. 3. **Christus** , **COR** populi huius , & auribus grauiter audierunt , & oculos suos clauserunt , ne quando videant oculis , & auribus audiant , & **CORDE** intelligant , & conuertantur , & sanem eos. Hinc sensim
- Jerem.* 3. 3. **Christus** , **COR** populi huius , & auribus grauiter audierunt , & oculos suos clauserunt , ne quando videant oculis , & auribus audiant , & **CORDE** intelligant , & conuertantur , & sanem eos. Hinc sensim
- Matth.* 13. 15. **Christus** , **COR** populi huius , & auribus grauiter audierunt , & oculos suos clauserunt , ne quando videant oculis , & auribus audiant , & **CORDE** intelligant , & conuertantur , & sanem eos. Hinc sensim

sim demerguntur in profundum, vthon
 tantum contemnant remedia salutis, sed
 omninò insensibiles fiant, vt medijs etiam
 periculis indormiant. Audi Scripturam:
 Eris sicut dormiens in medio Mari; *Prouerba*
 & quasi sopitus Gubernator amisso cla- 23. 34.
 uo, & dices: Verberauerunt me, sed
 non dolui: traxerunt me, & ego non
 sensi. Quid verò malorum hanc ilia-
 dem consequitur, nisi quòd, Quintò,
 fiant omninò incorrigibiles; vnde de ijs
 ait Sapiens: Considera opera Dei, quòd *Eccles. 7.*
 nemo possit corrigere quem ille despexe- 14.
 rit. Et Sapientia: Nequam est natio co- *Sap. 12.*
 rum, & naturalis malitia ipsorum, & 10.
 non poterat mutari cogitatio eorum in
 perpetuum. Malum porrò hoc excipit
 malorum omnium maximum, finalis
 nempe impoenitentia, & vindicis Dei ira.
 Benignitas Dei. (inquit Apostolus) ad *Rom. 2.*
 poenitentiam te adducit, secundum au- 4.
 tem duritiam tuam & impoenitens Cor
 thesaurizas iram in die iræ. Quàm merito
 ergo dicit Scriptura: Cor durum ma- *Ecc. 3. 17*
 lè habebit in nouissimo. Etenim sicut
 Ægyptij, cum suo Pharaone obdurati, *Exod.*
 dum abeuntes Israëlitas persequuntur, flu- 15. 5.
 xibus Maris rubri inuoluti descenderunt
 in profundum quasi lapis: ita dura, &

obdurata CORDA, instar molaris lapidis, magno impetu ruunt in barathrum abyssi infernalis.

CONSIDERA QVARTO, Quantopere timere debeas, ne sensim sensu spiritali priueris, patiarisque te paulatim trahi, Bernard. & duci ad COR durum. Nec pergas qualib. 1. de rere, ait Bernardus, quid illud sit, si non Consider. expanisti, tuum hoc est. Solum est COR cap. 2. durum, quod semetipsum non exhorret; quia nec sentit. Expauescce ergo, Anima fidelis, & audi Psalmistam præclare adhortantem: Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare CORDA vestra. Psal. 94. 8. Audi & diuinum Paulum: Adhortamini Hebr. 3. vosmetipsos per singulos dies, donec hodie cognominatur; ut non obduretur quis ex vobis fallaciâ peccati. Caue peccatorum fallaciam, quæ in duri CORDIS scopulum, velut Syrenes fallaces, pertrahit. Dum enim peccato non resistitur, ad aliud mox prolabitur; atque ita in consuetudinem peccandi, & quamdam velut necessitatem homo adducitur. Vul- Bernard. neri vetusto, ait Bernardus, & neglecto lib. 1. de callus obducitur; & eò insanabile, quò Consider. insensibile fit. Enimuero nisi peccatrix cap. 11. Anima citò de remedio consolationem recipiat, de assiduitate contrahit stuporem

LIBER II. LECTIO V: 133

**tem : ita nimirum in CORDIS duritiam
itur , & ex illa , in auersionem. Quod
à CORDE nostro Deus CORDIS nostri
auertat.**

CORDIS DIVISIO.

Diuisum est COR eorum, nunc
interibunt : *osae. 10. 3.*

*Ne tibi cum totum dedcrim, vanissima, CORDIS,
Cur mihi, virgo, tua pars aliquanta datur.*

LECTIO VI.

CORDIS Diuifio.

*Diuifum est COR eorum, nunc in-
teribant. Oſeæ. 10. 2.*

*Me tibi cūm totum dederim, vaniſſima, CORDIS
Cur mihi Virgo tui pars aliquanta datur?*

CONSIDERA PRIMO, Be-
nigniffimum Deum humani.
CORDIS tam eſſe amantem,
vt ſolus ſibi illud expoſcat:
adeò verò zelotypuſ eſt, nul-
lum vt omninò in eius cōſortium admittat.
Hinc eſt quòd ſemper totum COR ſibi ex-
hiberi poſtulet; vult enim nos toto COR-
DE ad ſe conuerti. Ita enim per Ioëlem
dicit: Conuertimini ad me in toto CORDE Ioël. 2.
veſtro. Vult quæri toto CORDE; ita 12.
enim Moyſes edixit: Cūm quæſieris Do- Deuter.
minum Deum tuum, inuenies eum: ſi 4. 29.
tamen toto CORDE quæſieris. Et ipſe
Dominus: Quæretis me, & inuenietis: Ierem.
cūm quæſieritis me, in toto CORDE 29. 13.
veſtro. Vult ſeruiri ſibi toto CORDE:

- Deuter.* Quid enim petit Dominus Deus tuus, &
 10. 12. Israël, à te, nisi vt times Dominum Deum
 tuum, ac seruias ei in toto CORDE tuo?
 Amari vult toto CORDE; scriptum est
Matth. enim: Diliges Dominum Deum tuum, ex
 22. 36. toto CORDE tuo, & ex tota Anima tua, &
 3. Reg. in tota mente tua. Laudantur quoque qui
 8. 23. ambulant coram Deo toto CORDE suo.
 2. Para- Et qui toto CORDE sequuntur Deum,
 lip. 34. 31 Et qui custodiunt praecepta & testimonia,
Iudith & iustificationes Dei in toto CORDE suo.
 4. 17. Et qui orant Deum toto CORDE suo.
Prouerb. Munemur quoque habere fiduciam in
 3. 5. Domino ex toto CORDE nostro. Nullam
 igitur partem CORDIS abesse vult, qui
 toties totum CORDE postulat. Merito proin-
 de minatur Augustinus: Vae duplici COR-
 1. de! de suo partem faciunt Deo, & par-
 tem faciunt diabolo. Iratus Deus, quia sit
 ibi pars diabolo, discedit, & totum diabo-
 lus possidet. Quare mirandum minimè est
 1. si dixerit Propheta: Diuisum est COR-
 2. eorum, nunc interibunt. Quis enim viuat
 CORDE, vel Corpore diuiso? Iure proin-
 4. Reg. de reprobis erant, & à populo Dei segre-
 17. 8. gati Samaritani, eo quod & Dominum
 colebant, & pariter dijs Assyriorum ser-
 uiebant. Iure quoque Deus per Prophe-
 1. 5. tam maledicet eis, qui iurant in Domino,
 &

& iurant in Melchon, Idolo sic dicto.
 Quàm grauitè verò Elias increpat: Vt 3. Reg.
 quid claudicatis in duas partes? si Domi- 18. 21.
 nus est Deus, sequimini illum; si autem
 Baal, sequimini illum. Sic etiam Samuel
 monebat: Si in toto CORDE vestro re- 1. Reg.
 uertimini ad Dominum, auferre deos 7. 3.
 alienos. Quinam autem sunt dii alieni, nisi
 ea quæ homines relicto Deo diligunt, ac
 colunt? atque hinc existit CORDIS diui-
 sio, cum fieri non possit vt Deum eodem
 CORDE diligamus, quo diligimus mun-
 dum, & Deo contraria. Hinc Apostolus
 dicebat: Qui cum vxore est, sollicitus est 1. Cor. 7.
 quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori, 33.
 & diuisus est. Quomodo verò diuisus? in
 multas nimirum carus distractus, vt vni
 Domino vacare non possit; sed partem
 Deus, partem, & potiorem vxor, & filij
 sibi vendicent. Ita quoque in alijs quæ ama-
 mus accidit: COR enim hominis, vt Hugo
 ait, quod prius diuino amoris fixum, stabile
 perficit, & vnum amando vnum perman-
 se, postquam per desideria terrena deflue-
 re cœpit, quasi in tot diuisum est, quot ea
 sunt, quæ concupiscit.

CONSIDERA SECUNDO, Plurimis
 typicis figuris Deum nos instruxisse, vt illi
 totum COR offeramus. Non potuit stare 1. Reg.

Isaie
28.20.

Leuit.

19.9.

Deuter.

22.10.

Matth.

6.24.

Anselm.

Epist. 2.

ad Hugon.

Idolum Dagon, in eodem Altari cum Arca Dei. Coangustatum est stratum, ita ut alter decidat, & pallium breue utrumque operire non potest. Quæ enim hæc Ara? quis hic lectulus duos non admittens, nisi COR nostrum, geminos non capiens amores. Noluit Dominus agrum vnum semine conseri diuerso: noluit arari in boue, & asino iugo iugatis vno: noluit vestes lanâ linoque mixtim contexi, vel Iudæos ijs indui. Quæ omnia nihil aliud significant, quam diuersos affectus, sibi que dissimiles in eodem CORDE existere non posse. Et quod Christus dixit: Neminem posse duobus Dominis simul seruire: aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget; aut vnum sustinebit, & alterum contemnet. Prorsus enim ita est, non potest homo duos fines contrarios simul intendere; non potest ad oppositos terminos currere, & qui duos sectatur lepores, neutrum capit. Sapienter Sanctus Anselmus. Sic est de CORDE hominis & amore Dei, quomodo de vase & oleo. Nam sicut vas, quantò magis habet aquam, aut alium similem liquorem, tantò minus capit oleum: ita COR in quantum occupatur alio amore,

amore, excludit diuinum. Alia similitudine id exponit Nazianzenus :

*Namque duplex veluti cernens caput, oraq̃, Carm. 2.
bina,*

*Aut etiam geminas spectans in codice chartas,
Non totam verè poterit comprehendere formam,
Id licet obnixè studeat, sed parte retentâ,
Effugiet sparsū, & tenuem pars altera visum:
Sic Christo & mūdo quisquis partitur amorē,
Huius amor planè leuis est & frigidus: At qui
Totam Animi flammam penitus defixit in vno,
Ille procul dubio constans, & certus Amator.*

CONSIDERA TERTIO, Eos qui partim mundo, partim Deo COR suum tradunt; facillimè à diabolo superari. Similes enim sunt degeneri cuidam Aquilarum generi, quod in aqua venatur: vnum enim pedem clausum, more anseris, habet, quo natat; alterum aduncum & acutum, quo, more ceterarum Aquilarum, prædam rapit. Tales sunt, qui volunt duobus Dominis seruire; Deo, appetendo cælestia; & diabolo, amando terrena. Habent semper cum pede aquilino, pedem anserinum, cum affectu spirituali affectum terrenum. Ad vtramque ripam volunt pascere, & hîc cum delitiosis natare in fluxis fortunæ bonis; & sursum cum viris spiritualibus euolare, vt prædam cælestem

*Pet. Ber-
chor. re-
ductor
moral.
lib. 7.
cap. 2.*

caelestem rapiant. Sed isti degeneres sunt,
& à coruo, qui diabolum notare potest,
facile superantur. His accedat quod qui
Deo & mundo frui concupiscunt, omni
propterea voluptate (quam tamen tantopere
ambiunt) destituantur. Mundi enim gau-
dijs se totos tradere reformidant; à spi-
ritualibus verò excluduntur, quia Cor-
mundana fœce infectum, diuini fauoris in-
capax est: itaque miseri penduli hærent;
nec Deo, nec mundo coniuncti. Appositif-
simè proinde Virginem Nazianzenus hor-
tatur, vt se totam Christo tradat, nullâ
parte mundo relicta:

Nazian.
carm. 3.
in præ-
cept. ad
Virg.

*Sed te, ait, iunge Deo, procal hostem pelle ma-
lignum,*

*Christi tota manens; teneta nec subdita
carni.*

*Nec velat in lepida fieri solet orbe chorea,
Hanc dextra, hanc laua teneas; quantumq;
propinqua*

*Tantum etiam à Christo sis omnipotente re-
mota,*

Et final adducas Animum carnique, Deoq;.

CONSIDERA QUARTO, Quàm meri-
tò Animarum nostrarum Sponsus totum
Cor nostrum desideret: cum ille prior
seipsum vltro nobis totum impenderit.
Nam, vt canit Ecclesia:

*Se nascens dedit socium,**Breniar.**Comoscens in edulium,**Roman.**Se moriens in pretium;**Se regnans dat in premium.*

Quidquid de nostro assumpsit, totum nobis contulit ad salutem. Expende verò *Andreas* cum qui precipit se amari ex toto *Corde*, Capite prius lanceâ latus suum transfuerberari voluisse, ut eo patefacto *Cor* suum nobis *in* *Pena* donaret. Eum qui iubet se amari ex tota *12. post* Anima, primò Animam suam pretiosissimam, *Pent.* moerore & tristitiâ confici, & ad mortem usque, nostri causâ, coangustari voluisse. Eum qui mandat se ex omnibus viribus amari, nostri amoris gratiâ, omnes vires suas in Cruce consumpsisse, usque adeò, ut ipsi contritis, & exhaustis, in manus Patris Spiritum exhalaverit. Quin igitur totum *Cor* tradimus Deo, qui se totum nobis, & pro nobis obtulit? Poterat sanè clementissimus Redemptor noster Iesus, vel unicâ Sanguinis sui guttulâ, immò solo *Corde* gemmâ, milles nos, si fuissent, Mundos redimere: sed *Ephes.* propter nimiam charitatem quâ dilexit *2. 4.* nos, voluit totum Sanguinem suum, orbe toto pretiosorem, pro nobis effundere. Ut quid igitur avari, & parci erimus erga tam liberalem Amatorem, ut ei non

nisi

nisi modicam particulam CORDIS nostri largiamur ? Quænam hæc ingratitude & illiberalitatis species est , vt tantâ dilectione præuerti , tam exiguâ parte respondeamus ? immò ne respondeamus quidem , si adulterinis amoribus COR nostrum quoque pateat. Minus enim te , Domine , amat ; qui tecum aliquid amat , quod non propter te amat. Ille quippe singularis amor est , qui soli , non adiungit alterum. Sufficis , ô Anima , Deo ; sufficiat & tibi Deus , vt nullum præter eum Amatorem admittas ; nulli partem CORDIS tribuas , sed totum da illi , qui se totum tibi dedit. Reuoca omnem CORDIS tui affectum ab vniuersis rebus creatis , eumque in vnum coge , & vni Dilecto tuo totum impende , qui se tibi totum impendit.

*Nazian.
de Laud.
Virgin.*

Nam veluti latomi solertes , quiq; fabri-
lem

In lignis artem exercent ; cùm linea recta
Queritur , exactâque operâ captatur amuf-
sis,

Ex oculis vnum claudunt , & lumine toto
In socium fuso , visus acieq; coactâ
Recta , sequente , tenent , duro , vestigia ferro.
Sic collectus amor , propius coniungit aman-
tum

Pectora

*Pectora casta Deo; cupientem qui cupit, at-
que*

*Cernentem cernit, sicq; obuius aduenienti,
Quem quò quis plusquam cupit, hoc mage
cernit eundem,*

*Quòque magis cernit, tantò magis expetit
illum*

*Cernere: sicq; bonus semper conuoluitur
Orbis.*

CORDIS INSATIABILITAS.

Insatiabilis oculus Cupidi. *Ecclesi. 10. 9.* •

*Non triquetrum toto COR est satiabile mundo,
Solum, quæ facit, COR replet vna trias.*

7.

LECTIO VII.

CORDIS Insatiabilitas.

Insatiabilis oculus Cupidi.

Eccli. 14. 9.

*Non triquetrum, toto, COR est satiabile, mundo:
Solum que fecit, COR replet una Trias.*

CONSIDERA, Eam esse COR-
DIS tui capacitatem, vt nulla
creatura quantumuis magna
illud replere, ac satiare queat.
Vnde quidam Philosophus
interrogatus, quid minimum esset simul
& maximum; cum vnus dixisset esse ocu-
lum, eo quod membrorum sit minimum,
& tamen totum mundum, qui maximus
est, visu comprehendat. Respondit non
esse oculum, sed COR: quia COR non so-
lum mundum, sed & ea que supra mun-
dum sunt, adeoque res infinitas mente,
amore, & affectu complectitur; nec vlla
re, nisi Deo repleri, & satiari potest. Qui
pecuniam diligit (inquit Bernardus) non
K
fatiatur:

*Cornel.
inproëm.
in 12.
minor.
Propb.*

*Bernard.
lib. de*

Conuer.
ad Cler.
cap. 22.

fatietur : qui luxuriam diligit , non fatiatur : qui gloriam quærit , non fatiatur : denique qui mundum amat , numquam fatiatur . Sic fatui filij Adam porcorum vorando filiquas , non esurientes Animas , sed esuriem ipsam pascitis Animarum . Sola nimirum hoc edulio inædia vestra nutritur , sola fames alitur cibo innaturali . Non prius satiabuntur CORDA hominum auro , quàm aurâ Corpora fatientur , tantum enim

*Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia
crescit.*

atque ut canit Seneca :

Seneca in
Herc. Oe-
teo.

*Cupit hic gazis implere famem,
Nec tamen omnis plaga gemmiferi
Sufficit Istri ; nec tota sitim
Lydia vincit, nec quæ Zephyro
Subdita tellus, stupet aurato
Fulmine clarum radiare Tagum :
Nec si totus seruiat Hebrus,
Ruræq, diues cingat Hydaspes,
Intraq, suos currere fines
Spectet toto flumine Gangem,
Auidis, Auidis natura parum est.*

Hinc optimè Auarorum cupiditatem cum febricitantium siti Chrysostomus commemorat : Quemadmodum , inquit , qui acutè bilis ardore febricitant , non solum
Chrysost. hom. 28. in Matt.

nō ex-

extinguunt ardorem potu, verumetiam accendunt; sic qui Auaritiâ laborant, cum huic cupiditati, omni bili acerbiori, pecuniam offerunt, maiori seipsos flammâ incendunt. Hinc insatiabile COR Auari, numquam dicit, Sufficit; nec libidinosus satiatur voluptate;

Nam sibi cuncta petens, numquam saturan- Claud.

da Cupido;

Quæ velut immanes reſerat dum bellua ri-
ctus,

Expleri, paſciq; noquit.

Quis verò honorum titulis expleri COR-
DIS cupiditatem credat? cum de his
dicat Seneca: Numquam improbæ ſpei, *Seneca in*
quod datur ſatis eſt: omnia meruiſſe *lib. de*
ſe exiſtimat, nec ſatis pretio æſtima- *Benef.*
tum putat. Maiora enim cupimus, quò
maiora venerint, intentioque concita-
tior eſt: ambitio enim, ſiue cupidi-
tas, vt flammæ infinita vis, acrior eſt,
quò ex maiori incendio emicuit. Vo-
rè ſic eſt: nullo termino clauditur dig-
nitatum ambitus, quantumvis enim
Deus

Præclaris Auidos ornet honoribus,

Boëtius

Nil iam parta videntur,

lib. 2.

Sed queſita vorans ſeu rapacitas

Metro 2.

Alios pandit hiatus.

K 2

Nil

Nil ergo in hoc toto terrarum orbe inveniri potest, quod CORDI nostro sufficiat. Quid enim sunt omnia quæ mundus continet? Audi Sapientem quemdam:

*Lips. in
Epitaph*

*Humana cuncta fumus, umbra, vanitas,
Et scena imago, & (verbo ut absolvam)
NIHIL.*

Quomodo autem Nihilum hoc immensum CORDIS nostri sinum replere posset? *Bern. sup. per Euag.* Nimirum ad imaginem Dei facta Animæ Eccenoma (inquit Bernardus) ceteris omnibus reliqui- occupari potest, repleri non potest. De mus. se id Augustino loquenti credere possumus: *August.* Ego, ait, aliud, & aliud sequebar, *Soliloq.* & à nullo implebar: dum non in me inveni- *cap. 13.* niebam te, incommutabile, & singulare indiuifunt, vnum bonum, quod consecutus non ego; quod consecutus, non doleo; quod possidens, fatiatur totum desiderium meum.

CONSIDERA SECUNDO, Ipsam CORDIS humani figuram insinuare eiusdem immensam capacitatem: habet enim formam Pyramidis, quæ, uti sensu clarum est, perfectum efficit triangulum. Nulla autem alia figura triangularem replere potest, nisi ipsa quoque triangularis fuerit. Mundus autem, Cælum, Astra, Elementa, rotundæ, siue sphericæ sunt figuræ: non

non igitur quodlibet horum Cor trigonum adimplere potest. Semper enim in tribus angulis vacuitas apparebit : atque hinc conficitur , totum ne quidem mundum humani Corporis cupiditatem posse satiare. Declarauit id inexplabilis illa Alexandri Magni cupiditas , qui Anaxarcho comiti suo , ex auctoritate Democriti Præceptoris innumeros mundos esse referenti ; heu me (inquit) miserum , quod nec vno quidem adhuc sum potitus ! Angusta homini (inquit Valerius Maximus) possessio gloriæ fuit , quæ deorum omnium domicilio sufficit. Hinc Curtius scribit quemdam Alexandro dixisse : Si dii habitum Corporis auerit Animi tui parem esse voluissent , Orbis te non caperet. Alterâ enim manu Orientem , alterâ contingeres Occidentem. Quare de eo etiam Iuuenalis cecinit :

Valerius
Max.lib,
8.c.15.

*Vnus Pelæa Iuueni non sufficit Orbis,
Æstuat infelix angusto limite mundi,
Vt Gyare clausus scopulis, paruaq; Seripho.
Angustior quoq; desiderio illius fuit mundus
vniuersus ; de quo Petronius cecinit:*

Iuuenal.
Satyr. 10

*Orbem iam totum Victor Romanus habebat, Petron.
Quâ mare , quâ terra , quâ sydus currit arbiter
vtrumque,
Nec satiatus erat.*

in Satyr.

Admirare ergo , & obtupescere hanc tantam CORDIS tui immensitatem. O custos CORDIS (ait Bernardus) quam modicum , & cupidum COR habes ; paruum est , & magna capit ! Vix ad vnius milui refectiorem sufficere posset , & totus mundus ei non sufficit. Solo CORDE per totum mundum vago motu discurre , sine pedibus curris , sine manibus operaris , alas non habes , & volare non cessas. Diuitias quotidie congregas , & satiari non potes. Idemque alio loco ait : Humanum COR per multa dispergitur , & huc illucque querit ubi requiescere possit , & nihil inuenit, quod ei sufficiat , donec ad ipsum redeat. A cogitatione in cogitationem ducitur , & per varias occupationes , & affectiones variatur ; vt saltem varietate ipsarum rerum impleatur , quarum qualitate satiari non potest. Sic labitur CORDIS miseria , subtractâ diuinâ gratiâ. Contemne ergo , Anima mea, hæc omnia, quæ COR tuum implere non possunt. Contemne hæc visibilia ; quia non satiat oculus visu. Contemne narratu iucunda , & curiosis grata mentibus ; quia auris auditu non impletur. Contemne omnia , quæ etiam possessa vacuam , & inque-

Bernard.
de inte-
riori do-
mo cap.
63.

InMedit.
cap. 9.

Eccles.
1. 8.

inquietam te relinquunt. Ad quodcum-
 que me conuertero (ait Augustinus) vi- *August.*
 lescit mihi adeptum, quamuis acciderit *inPsalms*
 desideratum. Quando satiabitur deside- *102.*
 rium meum in bonis? non satiabor de
 mortalibus, non satiabor de temporali-
 bus; aliquid æternum donet, aliquid
 æternum concedat. Bonum tuum quæ-
 re, ô Anima mea, nemo bonus nisi vnus
 Deus; summum bonum, hoc est tuum
 bonum. Erige spem tuam ad bonum bo-
 norum omnium, ad eum qui satiat in bo-
 nis desiderium tuum.

CONSIDERA TERTIO, Solam San-
 ctissimam Trinitatem triangulare COR
 replere, & inhabitare. Anima mea quam
 creasti, Domine (ait iterum Augustinus) *Soliloq.*
 ita facta est capax maiestatis tuæ, quod *cap.30.*
 à te solo, & à nullo alio possit impleri;
 quando autem te habet, plenum est de-
 siderium eius: & iam nihil aliud quod
 desideretur exterius, restat. Dum au-
 tem aliquid exterius desiderat, mani-
 festum est, quod te non habet interiùs;
 quo habito, nihil est quod vltra deside-
 ret: cum enim sis summum, & omne bo-
 num, non habet quod desideret am-
 pliùs, sed possidet te omne bonum.
 Deus Pater enim memoriam, Filius

- intellectum, Spiritus Sanctus voluntatem perfectè replet: & ideo homo dicitur ad imaginem, & similitudinem Dei factus; ut summum bonum intelligeret, intelligendo amaret, amando possideret, possidenda frueretur. Deus quoque in nulla alia creatura quicuisse dicitur, quàm in homine. Creavit enim lucem, creavit firmamentum, creavit cælum, creavit terram, creavit Solem, Lunam, stellas, creavit volucres, pisces, bestias terræ; in nullo autem horum quicuisse refertur. Postquam autem creavit hominem ad imaginem suam, statim dicitur: Requieuit ab universo opere quod patrarat; deliquens ammirum se hominis Cyp̃r elegisse in habitationem, & locum quietis sue. Beata Anima (inquit Bernardus) apud quam Deus requiem invenit, & in cuius tabernaculo requiescit! Beata, quæ dicere potest: Et qui creavit me, requieuit in tabernaculo meo: negare siquidem requiem cæli ei non poterit. Ita quoque Sanctus Paulus testatur, habitare Christum per fidem in **COR- DIBVS** nostris. Quia Christus in fide, fides in mente, mens in **CORDE** est. Hic verò dulcissimus **CORDIS** nostri inquilinus, omnem eius cupiditatem ita explet; ut alteri cuiusque rei nullam omnino locum relin-

Genes. 1.
26.

Ibid.

Gen. 2. 2.

Bernard.

in Medit.

cap. 1.

Eccli. 24

12.

Ephes. 3.

17.

relinquat. Vis igitur, ô Anima mea, Deum
 intra CORNIS sinum tuum possidere, ille
 prius COR tuum possideat, & inhabitet.
 Rectissime enim inobruit Sanctus Prosper:
 Quem possidendi delectat ambitio, Deum,
 qui possidet omnia quæ creavit, expeditâ
 mente possideat; & in eo habebit quæ-
 cumque habere sanctè desiderat. Sed
 quoniam nemo possidet Deum, nisi qui
 possidetur à Deo; sit ipse primitus Dei
 possessio, & efficietur ei Deus possessor,
 & portio. Et quid potest eo esse felicius,
 cui efficitur suus Conditor census, & he-
 reditas eius dignatur esse ipsa Diuinitas?

*S. Prosper
 de vita
 Cōtempl.*

SECUNDA CLASSIS.

CORDIS Reuersio, & Ex-
purgatio.

IN alterâ hac Classe, præ-
uaricatrix Anima ad COR
reuerſa, primam illam tri-
plicis viæ ſemitam, quæ
Incipientium propria eſt,
& ab officio Purgatiuæ vo-
catur, Deo duce ingredi-
tur. Quæ enim hic traduntur Lectiones, eò ſerè
ſpectant, vt COR coram Deo effuſum à vitijs,
& concupiſcentijs circumcidatur; & per pœni-
tentiam conteratur, ac humilietur. Vt quod
anteà durum, & omni ſorde inquinatum fuit,
iam prorsus emolliatur, atque emundetur. Sta-
tum hunc celeſtis Sponſus expreſſit, cùm vineæ
cuſtodem Sponſam ita allocutus eſt: Iam hyems
transiit, imber abiit & receſſit; tempus puta-
tionis aduenit. Ac ſi dicat, Bernardo interprete:
Bernard. Tempus faciendi, ô Sponſa, quia hyems transiit,
Serm. 53 quando operari nemo poterat. Imber quoque,
in Cant. qui inundatione factâ operiebat terram, cultu-
ras impediēbat, & vel ſata necabat, vel ſeri
vetabat, is inquam imber excurrit, abiit, &
receſſit.

Cant. 2.
12.

Bernard.
Serm. 53
in Cant.

recessit. Nunc vernalis adest temperies, nunc operandi commoditas, nunc frugum, ac fructuum vicinitas. Deinde subdit, vbi, & quid primum operari oporteat. Tempus, inquit, putationis aduenit. Ad vineas ergo excolendas ducitur, quæ vt possent vberioribus fructibus respondere Colonis, ante omnia necesse est, sarmenta sterilia proijci, succidi noxia, putari superflua. Quid autem hoc est; nisi, vt Honorius Augustodunensis Honor. dixit: Quotidie refecare superfluam foliorum, apud Belhoc est, cogitationum & verborum luxuriam. rio. Infructuosi, ait Philo Carpathius, præscidendi Philo sunt rami, tollenda sunt omnia scelera, & Ani- Carpa- mæ ab omni peccatorum labe purgandæ ijs om- thius. nibus, quæ filii Dei, Sponsæ Christi esse volunt. Vitis quippe quæ ritè putatur (ait Theophrastus) Lib. 3. de melius germen, & fructum adfert, viuereq; causis diutius potest. Hinc etiam celestis Agricola spi- plant. ritualis vineæ palmites non ferentes fructum cap. 19. purgat, vt fructum plus adferant. Ad hanc Ioannis vineæ CORDIS nostri putationem, & purga- 15. 2. tionem omnis ea Doctrina pertinet, quæ Lectio- nibus huius Classis proponitur.

CORDIS REVERSIO.

Redite prœuaricatores ad COR *Isaie 46 8*

Quin mihi iam toties reuocata reuertens ad COR?

Nolle redire, merum velle perire, puta.

8.

LECTIO VIII.

CORDIS Reuersio.

Redite prauaricatores ad C O R.

Isaie 46. 8.

*Quia mihi iam toties renouata reuerteris ad
C O R?*

Nolle redire, merum velle perire puta.

AGATVM, & oberratum iam
satis, tempus tandem receptui
canere. Prosecula es hactenus,
O fidelis Anima, vestigia
CORDIS tui, ad omnia de-

siderabilia sua prono impetu proruentis.
Vidisti, inquam, recordis Animæ insanam
stultitiam, cum non tantum à Deo salutari
suo longè recessit, sed etiam à seipso; hoc
est, à CORDE suo. Mali enim, vt inquebat

Seneca.

Romanus Sapiens, ubique sunt, præter-
quam secum. Secum sanè non erat Augu-
stinus antequam ad Deum conuerteretur,
qui sic eidem conqueritur: Et ubi ego eram,
quando te quærebam. Et tū eras ante me,
ego autem & à me discesseram, nec me in-
ueniebam, quantò minus te. Sed auditan-

*August.
lib. 5. cōtra
Ies. c. 2.*

dem,

Isaïæ
46. 8.

dem, & exaudi Sponsum tuum per Prophetam monentem: Redite præuaricatores ad COR. Reuertere, ô præuaricatrix Anima, ad COR tuum, nec te itineris pœniteat, etiamsi tibi grandis restet via. Quot enim passibus à CORDE tuo recessisti, totidem quoque ad illud redire debes. Si proinde post Idola sensuum tuorum

Luc. 15.
13.

Actor. 7.
15.

COR abiit in regionem loginquam, magna tibi emetienda sunt spatia, vt ad illud reuertaris. Si cum filiis Israël CORDE reuersus es in Ægyptum, inde quoque tibi illud repetendum est, ne fortè vicinum tibi arbitraris. Quid vicinius nobis est

Gregor.

26. *Moral. cap.*
23.

(ait Magnus Gregorius) CORDE nostro? Quid vicinius nobis est eâ re, quæ intra nos est? & tamen cùm per prauas cogitationes spargitur, à nobis COR longiùs euagatur. Longè ergo Prophetam præuaricatorem mittit, cùm eum ad COR suum redire compellit; quia quò se exteriùs fudit, eò ad se vnde possit redire, vix inuenit. Miserere ergo Animæ tuæ placens Deo, & congrega COR tuum in sanctitate.

Eccl. 30.
24.

CONSIDERA deinde, quid sit reuerti ad COR, siue ad seipsum? Id verò optimè intelliges, si noueris quid sit exire à se, & recedere à CORDE. Vtrumque porrò

porrò pulchrè explicatur à Sancto Gre-
 gorio : Duobus modis , inquit , extra nos *Gregor.*
 ducimur ; quia aut per cogitationis lapsum *lib. 2.*
 sub nosmetipsos recidimus ; aut per con- *Dial.*
 templationis gratiam super nosmetipsos *cap. 3.*
 leuamur. Vtriusque verò exemplum affig-
 nans, ait : Ille (prodigus) qui porcos pa- *Luc. 15.*
 uit, vagatione mentis & immunditiæ sub *15.*
 semetipsum cecidit, qui tamen cum post-
 modum cœpit cogitare bona quæ perdi-
 dit, scriptum de illo est : In se reuersus,
 dixit : Quanti Mercenarij in domo pa-
 tris mei abundant panibus. Posterioris
 verò modi exemplum ponit Sanctum Pe- *Act. 12.*
 trum, qui de carcere ab Angelo eductus, *11.*
 dicitur ad se postea reuersus ; quia eius
 mentem in extasin Angelus rapuit, ita-
 que extra se quidem, sed super semetip-
 sum fuit. Vterque ergo ad se redijt, quan-
 do & ille ab errore operis se collegit ad
 COR, & iste à contemplationis culmine ad
 hoc redijt, quod in intellectu communi vt
 prius fuit. Hinc autem de priori CORDIS à
 nobis digressionem agimus, quam idem Gre-
 gorius ita delineat : Quoties per cogitatio- *Ibidem.*
 nis motum, nimium extra nos ducimur,
 & nos sumus, & nobiscum non sumus :
 quia nosmetipsos minimè videntes, per
 alia vagamur. Hinc iam facile apparet quid
 sit

*Lib. 5.
Contēpl.
cap. 8.*

*Hector
Pintus in
cap. 46.
Isaia.*

*Eccli. 21
7.*

*Luc. 15.
13.*

fit reuerti ad COR, vel semetipsum. Quod Richardus de Sancto Victore explicans, ait : Ab egressu , quasi ad conuersationis nostræ habitaculum reuertimur, quando post mundana negotia , ad circumspeditionem morum nostrorum mentis nostræ oculos reducimus, & intima nostra discutientes, quales ipsi simus studiosâ retractatione perscrutamur. Vis iam redire ad COR (ait recentior Doctor) cognosce teipsum : cogita, & tecum ipse reuolue, & interroga hæc omnia teipsum : Ego ubi sum ? quomodo uiuo ? quid ago ? quid spero ? quid desidero ? quid erit si sic moriar ? quò ibo ? & quas tandem poenas meorum scelerum persoluam ? Ecce hæ sunt semitæ quæ ad amissum COR te adducent. His enim considerationibus Timor Domini in mente generatur : Qui autem timet Dominum, conuertetur ad COR suum.

CONSIDERA TERTIO, Viuam Ideam, & exemplar, cum abitus à CORPÆ ; tum ad illud reditus, à Christo Domino tibi proponi in parabolâ filij prodigi. Hic enim accepto patrimonio peregrè profectus in regionem longinquam, ibi dissipauit substantiam suam uiuendo luxuriose. Et urgente fame adhæsit vni ciuium regionis

nis illius, qui misit illum in villam suam.
 Hic prodigi à CORDE suo abitus: hæc à
 seipso peregrinatio, quam peccator imi-
 tatur. Primò enim à Deo Patre suo rece-
 dens, abit in regionem longinquam. Re-
 gio hæc longinqua, ait Augustinus, obli-
 vio Dei est. Quanto enim quisque plus in
 prauo opere delinquit, inquit Beda, tan-
 tò à Dei gratia longius recedit, adeoque
 etiam à seipso. Quid verò longinquius,
 interrogat Ambrosius, quàm à se recede-
 re, nec regionibus, sed moribus separari,
 studijs discretum esse, non terris, & quasi
 interfuso luxuriæ secularis æstu, diuortia
 habere Sanctorum? Etenim qui se à Chri-
 sto separat, exul est patriæ, cuius est mun-
 di. In hac verò ciuitate quid agit? dissi-
 pat substantiam suam viuendo luxuriose.
 Nam quando egreditur homo à Deo, vt
 Theophylactus interpretatur, & se à timo-
 re Dei elongat, omnia diuina dona expen-
 dit. Propinqui enim Deo existentes, nihil
 tale, quod interitu sit dignum, facimus,
 iuxta id quod dicitur: Prouidebam Domi-
 num in conspectu meo semper, quoniam à
 dextris est mihi ne commouear. Illo autem
 longè à nobis absente, efficimur Apostatæ;
 facientes, & ferentes pessima quæque, iuxta
 illud: Ecce qui elongant se à te peribunt.

Aug. l. 2.

q. Euang.

q. 33.

Beda in

Luc. c. 15.

Ambros.

lib. 7. in.

cap. 15.

Lat.

Theophy-

lact.

Psal. 15.

Psal. 72.

L

At 27.

At non hîc stat miseria Peccatoris ; ad hæ-
ret enim vni ciuium , pascitque porcos.
Psal. 87. In terrâ enim obliuionis , & regione vmb-
7. 13. bræ mortis cacodæmoni peccator seruit ;
qui illum porcorum ministerio mancipat.
Titus. Vnde Titus Bostrorum Episcopus : In tur-
pitudinis, inquit, cœno, vltro citroque ali-
quantisper volutans , meritò inter porcos
censetur. Tandem in eiusmodi vitæ obscoe-
nitate diu multumque perstans , alijs quo-
que perditionis forma efficitur ; lasciuiæ,
luxuriæque dogmatis certâ quadam ratio-
ne illos pascens , & nutriens. Vel porci
Chrysosol. sunt ipsi dæmones , qui Corporum vitij
Serm. 5. saginantur & sordibus , vt loquitur Chry-
Hieron. sologus. Et Hieronymus : Dæmonum ci-
Epist. ad bus est ebrietas , luxuria , fornicatio , &
Damas. vniuersa vitia. Augetur porro deinceps
miseria, quòd cum fame propè pereat, cu-
piatque implere ventrem suum porcorum
filiquis , nemo tamen eas illi det. Cupit
quidem Peccator vitiorum delectatione
repleti ; sed insatiabilis est peccandi libi-
do. Huiusmodi enim dæmones , inquit
Euthy- Euthymius , neminem sinunt satiari vo-
mins. luptatibus , ne citius à peccato quiescat.
Semper enim excitant appetitum : at-
que hæc est Prodigii , & Peccatoris à Deo
Auersio.

IAM

IAM verò eiusdem conuersionem, & reditum ad Patrem CONSIDERA. In se autem reuersus dixit: Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus? Ego autem hîc fame pereor. Benè in se reuertitur, ait Mediolanensis Præsul, qui à se recessit. Etenim qui ad Dominum reditur, se sibi reddit; & qui recedit à Christo, se sibi abdicat. Attende verò duabus potissimum rationibus cum ad reditum impelli. Prima est consideratio pristinæ felicitatis, & abundantiae, quam habuit apud patrem; in cuius domo etiam Mercenarij abundant panibus; hoc est, vbi illi qui retributionis & mercedis intuitu Deo seruiunt, plurimis affluunt spiritualibus beneficijs. Altera ratio est, expansio egestatis & famis, quæ ad necem vsque eum opprimebat; dedit hæc vexatio intellectum vt ad COR suum rediret, & ad patrem properaret, vnde ait: Surgam, & ibo ad patrem meum. Surrexit, iuit, peccatum agnouit, veniam petijt, & consecutus est. Quod si & tu Anima mea, per huius vestigia longè à CORDE tuo recesseris, & in peccatorum voraginē incideris, noli in regione longinquâ diutius permanere; secuta es errantem, sequere poenitentem; secuta es abeuntem, sequere reuertentē. Cōsiderauit ille patriæ

Luc. 15.

15.

Ambros.

lib. 7. in

cap. 15.

Luc.

Luc. 10. felicitatem, seruitutis miseriam, & his se
37. stimulis ad redeundum incitauit. Vade
iam, & tu fac similiter.

CONSIDERA vlteriùs, tam benignam
super aliquos esse Dei misericordiam, vt
eos quasi inuitos, & vocanti Deo repug-
nantes, ad COR tamen efficacissimâ suâ
gratiâ redire compellat. Quemadmodum
Gen. 19. enim cùm Loth eiusque liberi ab Angelis
16. admoniti de Sodomâ exire dissimularent,
apprehenderunt Angeli manus eorum,
eduxeruntque de ciuitate: ita quoque cùm
Iob 24. aliqui rebelles sunt lumini, & ad omnes
13. Dei voces obsurdescunt, Deus eos quasi
manu apprehendens, potentissimo gratiæ
auxilio tandem reducit ad COR. Euenit
id Sancto Augustino, qui cùm Dei inspi-
ratione quasi colluctans per multas amba-
gones, & anfractus, tandem ad COR reuer-
sus est. Sed ipsum certamen hoc explican-
tem audiamus: Tu autem Domine, inter
verba eius (Poetiani) retorquebas me ad
ipsum, auferens me à dorso meo, vbi
meo, dum nollem me attendere;
me ante faciem meam, vt
urpis essem, & quàm di-
tus, & maculosus, & vlce-
m, & horrebam; & quò à
erat. Et si conabar à me
auertere

auertere aspectum, narrabat ille, quod narrabat. Et tu me rursus opponebas mihi, & impingebas me in oculos meos, ut inuenirem iniquitatem meam; sed dissimulabam, & conueniebam, & obliuiscabar. Quæ non in me dixi? quibus sententiarum verberibus non flagellaui Animam meam, ut sequeretur me conantem post te ire; & renitebatur? Recusabat, & se non excusabat. Consumpta erant, & conuicta argumenta omnia. Hæc Augustinus. Vtinam, benignissime Deus, ita quoque reducas me ad COR meum, & ad te meam rebellem compellas voluntatem. Vehementer enim reformido, ne serò forsitan, vel in die obitus mei, vel in extremo illo Iudicio arguas me, & statuas me contra *Psal. 49.* faciem meam. Quid enim tum faciam, 29. cum tempus faciendi elapsum fuerit? quomodo reuertar ad COR, cum æquissimo tribunali tuo COR sistetur, & nullum reuertendi supererit tempus? Seriùs de reuersione cogitat, qui vitæ periodum absoluit, & æternitatis terminum iam attingit. Intelligite hæc qui obliuiscimini *Ibid.* Deum, ne quando rapiat, & non sit qui eripiat.

CONSIDERA denique, fructum reuersionis ad COR: præterquam enim quòd

codem motu quo ad COR homo redit ;
etiam ad Deum reuertatur (quod sine du-
bio maximi omnino emolumenti est) hoc
insuper homo consequitur , vt veram &
stabilem pacem , atque Animi tranquillita-
tem nanciscatur. Testatur id Regius Va-
tes, cum ait : Dominus Deus loquetur pa-
cem in plebem suam, & super sanctos suos,
& in eos qui conuertuntur ad COR. Pacem
vtique quam mundus dare non potest : pa-
cem , quæ exuperat omnem sensum , quæ
custodit COR & intelligentiam nostram :
quam Deus CORDIS nostri, Princeps pa-
cis tribuit diligentibus se. Quisquis enim
frequenter , & feruenter per accuratum
conscientiæ examen ad COR suum reuer-
titur , magnâ in interiori homine pace
perfruetur. Experti id sunt Sanctorum
plurimi, atque in primis Beatissimus Pater
noster Benedictus ; de quo Sanctus Gre-
gorius scribens, cum dissolutorum Fra-
trum , qui oblato veneno eum interimere
studuerant , fugisse consortium, ita ait :
Tunc ad locum dilectæ solitudinis redijt ;
& solus in superni Spectatoris oculis habi-
tauit SECVM. Exponens verò quid sit se-
cum habitare, ait : Si sanctus vir contra
se vnanimiter conspirant , suæque con-
uersationi longè dissimiles , coactos diu
sub

Pf. 84.9.

Ioannis

14. 27.

Philipp.

4. 7.

Greg. lib.

2. dial.

cap. 3.

sub se tenere voluisset, fortassè sui vigoris
vsum, & modum tranquillitatis absconde-
ret, atque à contemplationis lumine suæ
mentis oculum declinasset. Dumque quo-
tidie illorum correptione fatigatus minùs
curaret sua, & se forsitan relinqueret, &
illos non inueniret. Hunc ergo venerabi-
lem virum SECVM habitasse dixerim,
quia in sua semper custodia circumspèctus,
ante oculos Conditoris se semper adspi-
ciens, se semper examinans, extra se men-
tis suæ oculum non diuulgauit. Imitare
Anima mea exemplum hoc, & ad COR
tuum reuersa,

*Tecum habita semper, nec te quasi amicum
174.*

CORDIS EFFUSIO.

Effunde, sicut aquam COR tuum
ante conspectum Domini. *Thren. 2. 19.*

*Vota quid ocluso, quid vulnera pectore celas,
Ante Deum fuisse COR natet, instar aque.*
9.

LECTIO IX.

CORDIS Effusio.

*Effunde, sicut aquam, Cor tuum ante
conspectum Domini. Thren. 2. 19.*

*Vota quid occluso, quid vulnera pectore calas?
Ante Deum fusa, Cor notet, instar aque.*

POSTQUAM Anima fugitiva
ad Cor suum reuerſa est, id
inprimis agere debet, vt
Cor suum etiam repugnans
& inuitum ad Dominum ad-
ducatur, & in illius sistat praesentia, immo
illud velut e Corpore suo effundat. Et hoc
est quod monebat Psalmographus, dicens:
Effundite coram illo CORDA vestra. Et Ps. 61. 9.
Threnodus Propheta: Effunde, sicut Thren. 2.
aquam, Cor tuum ante conspectum Do- 19.
mini. Nolite, inquit Augustinus, COR-
DA vestra retinere intra CORDA vestra:
effundite coram illo CORDA vestra, non
perit quod effunditis, ille enimceptor
meus; si suscipit: quid times effundere?
iacta in Domino curam tuam, & spera in Psal. 54.
cum. Pluribus autem modis phrasis illa, 23.

Effunde COR tuum, exponitur, omnesque ad nostrum institutum faciunt. Primum enim intelligitur COR euacuandum esse peccatis & vitijs: vnde Chaldaeus Paraphrastes vertit citatum ex Threnis locum: Effunde sicut aquam peruersitatem COR-
DIS tui; illudque ad poenitentiam reducito. Et quod lib. 1. Regum cap. 7.
 1. Reg. dicitur: Conuenerunt (filij Israël) in
 7. 3. Maspha, hauseruntque aquam, & effuderunt in conspectu Domini, & ieiunauerunt in die illa, atque dixerunt ibi, Peccauimus Domino. Idem exponit: Et effuderunt COR eorum in poenitentia, tamquam aqua coram Domino. Eodem modo S. Ambro-
Ambr. in sius ait: Euacuari COR omni labe malitiæ
Pf. 141. debet, vt capax fiat gratiæ spiritalis, ideo-
Ephes. 4. que Apostolus ait: Renouamini Spiritu
 23. mentis vestræ. Cum enim effunditur vetus malitia, noua sumitur gratia, quâ vnusquisque renouatur. Ita Medici non prius salutaria pharmaca exhibent, quàm vomitu materiam peccantem euacuauerint. Vas graueolente odore imbutum, odorati vnguenti influxum non recipiet, nisi diligenter prius eluatur: nec COR nostrum diuinæ gratiæ capax erit, nisi pestilens viti-
 orum odor ex eo effundatur. Si igitur, ô Anima, bono impleri desideras, effunde
 malum:

malum: melle te Deus implere vult, absinthium euome. Vinum in lagenam CORDIS infundere paratus est, si acetum effuderis. Expende verò moneri vt COR effundatur sicut aqua, non autē sicut oleum, cuius pars aliqua semper vasi adhæret: aqua verò ita tota effunditur, vt nihil in vase remaneat. Ita omnia peccata è CORDE prorsus effundenda sunt, vt nec remaneat (inquit Hugo Cardinalis) in signis exterioribus color, nec in verbis odor, nec sapor in affectu. *Hugo in cap. 2. Thren.* Debet porrò hæc CORDIS effusio fieri non coram hominibus, vt ab illis videamur; nec alio quoquam sinistro respectu, sed ante conspectum Domini, cui nimirum peccauimus. Effundebat ita COR suum Pœnitens Dauid, cùm Domino diceret: Delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitiam meam non abscondi. Dixi, confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. Tu igitur Anima, quæ secuta es Dauidem errantem, sequere etiam hoc modo pœnitentem. *ps. 31. 6.*

CONSIDERA SECUNDO, Ex modò dictâ CORDIS effusione, aliam quoq; subsequi, quam Prophetæ verbis designari Rabanus, Rupertus, & Paschasius intellexerunt, qui ait: Ille ergo effundit sicut aquam COR suum ante conspectum Domini, qui ex

inimico

intimo affectu CORDIS producit lacrymas compunctionis, quia sacrificium Deo

Psal. 50. Spiritus contritus : COR contritum
19. & humiliatum Deus non spernit. Huc facit expositio Gasparis Sanchez, quæ talis est : Ne cesses à lacrymis & precibus, donec exhaustis alijs lacrymarum fontibus, COR ipsum extabescat, & per stillantes oculos liquefactum emanet. Exemplum nobis huius effusionis peccatrix illa Mulier exhibuit, quæ in domo Pharisei, Domini, ad prandium sedentis, pedes copiosissimis lacrymis rigabat : quas non solum ex puncti CORDIS dolore emisit, sed inter ipsas quoque eliquatum COR suum, velut aquam, ante conspectum Domini effudit. Ignis enim diuini amoris, quo intus ardebat, COR eius adeò liquefecerat, vt illud in beatos Domini pedes effundere posset, vnde de ea scriptum est : Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Sic quoque Anna illa Phenennæ æmula, cum esset amaro Animo, & largiter flens oraret, multiplicaretque preces coram Domino, cum eam Eli temulentam æstimaret, respondit : Nequaquam Domine mi, sed effudi Animam meam in conspectu Domini. Imitare par hoc mulierum poenitens Anima, & è

CORDIS

Luc. 7.
38.

Luc. 7.
48.
1. Reg.
1. 15.

CORDIS fonte deduc riuos aquarum, & lacrymarum flumina, vt inter illa fluat, & natet COR tuum ante Dominum: CORDIS enim lacrymæ omnes maculas delent. Sordentem Animæ vestem lacrymæ lauant, & dant illis remissionis candorem, ait Augustinus. Et Cassiodorus: Fletus compunctionis est cibus Animarum, solatium peccatorum, lauacrumque culparum. Sicut enim post vehementes imbres, mundus aer & purus efficitur: ita & post lacrymarum pluuias, serenitas mentis sequitur, atque tranquillitas. Quid verò lacrymæ in Oratione valeant, optimè explicauit Climachus: Mœstiria, inquit, & gemitus ad Dominum clamant, timoris autem lacrymæ legatione funguntur. Porro illæ quas sancta charitas fundit, susceptas atque exauditas esse preces nostras indicant nobis.

*Aug. li. de
sal. doct.
Cassiod.
in Ps. 41.*

*Climach.
grad. 7.*

Ps. 71. 9.

*Judith 6.
14.*

CONSIDERA TERTIO, CORDIS effusionem maximè fieri in Oratione, quæ per hanc effusionem designatur; vnde David dicebat: Effundite coram illo CORDA vestra, & dicite: Deus adiutor noster in æternum. Similique loquendi formulâ dicimur, effundere preces, vel Orationem. Sic populus in libro Judith scribitur communi lamentatione & fletu, vniuerses preces

ces suas Domino effudisse. Et titulus Psalmi centesimi primi inscribitur : Oratio pauperis, cum anxius fuerit, & in conspectu Domini effuderit precem suam.

Pf. 141. Sic ipse David dicebat: Effundo in conspectu eius Orationem meam, & tribulationem meam ante ipsum pronuntio. Effundere ergo COR in Oratione, est velut aperto vase omnes CORDIS affectus, omnes dolores, omnia sensa Animi, omnia vota & desideria coram Deo exponere, & in eius sinum ac providentiam transfundere, ut ipse ijs succurrat, & provideat. Illustrissimum porro huius rei exemplum Christus Dominus exhibuit, qui instante Passione sua oravit ad Patrem in horto, & tribulationem CORDIS ante ipsum pronuntiabat. Et factus in agonia

Luc. 22. prolixius orabat: & factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram, ita ut simul preces funderet, & sanguinem. Obserua verò quintuplicem affectum verbo isto, Effunde COR tuum, insinuari; qui omnes à poenitentibus in Oratione usurpari possunt. Primus est ingentis doloris; sic enim valde afflicti, per lacrymas, gemitus, & quærimonias, solent suos dolores effundere in aures Amicorum, & audientium. Secundus humilitatis, quod

quòd Cor suum, instar aquæ in terram, cor-
 ram Deo quasi profundat. Tertius sinceritatis , quòd omnes affectus coram Deo effundat, nil celet, nil reseruet. Quartus resignationis, quòd omnia sua in Dei providentiam profundat & resignet. Quintus spei & fiduciæ, quòd omnes suos affectus, & vota à se quasi alienando, & abijciendo, vni Deo credat & committat. Disce affectus hos inter orandum excitare. Con- *Osee 14.*
 uertere , Anima fidelis, ad Dominum 2.
 Deum tuum, & per quinque hos canales *Thren.*
 effunde velut aquam Cor tuum ante con- 2. 19.
 spectum Domini Dei tui.

L E.

CORDIS CIRCVMCISIO.
 Circumcidite præputium
 CORDIS uestri. *Deuter. 10. 16.*

*Cruce capulum, chalybem cultro dat lancea, clavi
 Ferrum, hoc COR circum-cide deoq; sacra.
 10.*

LECTIO X.

CORDIS Circumcisio.

Circumcidite preputium CORDIS *vestri.*
Deuter. 10. 16.

Cruce capulum, chalybem cultro dat lancea; clauis
Ferrum, hoc COR circumcide, Deoq; sacra

ONSIDERA PRIMO, Præceptum olim datum esse selectæ à Deo genti Iudæorum de circumcidendâ carne suâ: cum ut à reliquis populis secernerentur; tum ut dolorosum pariter ac verecundum peccati Originalis cauterium in suo Corpore circumferrent, Christus verò Mediator noster, qui non venit legem soluere, sed adimplere, non secus ac alios ritus & instituta legalia, etiam hoc mandatum seruare voluit, & qui peccatum non fecerat, debitum violentum vulnus pro peccatoribus ipsis sponte assumpsit: in quo summum erga nos amorem ostendit, cum non tantum propter nos homines, & propter nostram salutem minoratus est paulò minus ab Angelis, humanam naturam induens; sed multum
M etiam

Gen. 17.
10.

Iosue 5.

2.

Luc. 2.

22.

1. Pet. 2.

22.

Heb. 2. 9.

Bernard.
Serm. 3.
de Cir-
cumcis.

etiam minoratus sit ab alijs, cùm non solum formam hominis, vt ait Bernardus, sed formam habet peccatoris, & infigitur quasi quodam cauterio latronis. Quid est enim circumcisio, nisi superfluitatis, & peccati indicium? Hanc autem non pro se, sed pro nobis membris suis suscipere dignatus est; pro quo infinitas ei gratias agere debemus. Verùm in hac carnali circumcissione, id nobis Christianis agendum incumbit, quod mysticè in Deuteronomio præceptum est: Si ambulans per viam, in arbore, vel in terra, nidum avis inueneris, & matrem pullis vel ouis desuper incubantem, non tenebis eam cum filijs, sed abire patieris, captos tenens filios, vt benè sit tibi. Quid autem est matrem dimittere, & pullos retinere, nisi quòd dimittenda sit literalis obseruantia quasi mater, & spirituales sensus quasi filij retinendi, vt

Deuter.
22. 6.

Angelicus Doctor exposuit. Inuenimus modò in procerâ sacræ Scripturæ arbore circumcisionis nidum, matrem, hoc est, carnalem mortiferamque circumcisionis obseruantiam dimittamus; pullos verò, hoc est, spiritales sensus, spiritalemque circumcisionem retineamus. Hæc autem spiritalis, Christianorum circumcisio est, Iudæorum illa carnalis erat.

S. Thom.
1. 2. q.
102. art.
6. ad 8.

modò in procerâ sacræ Scripturæ arbore circumcisionis nidum, matrem, hoc est, carnalem mortiferamque circumcisionis obseruantiam dimittamus; pullos verò, hoc est, spiritales sensus, spiritalemque circumcisionem retineamus. Hæc autem spiritalis, Christianorum circumcisio est, Iudæorum illa carnalis erat.

CON-

CONSIDERA igitur SECUNDO, Corporali circumcissione Christum Dominum spiritualement, & interiorem CORDIS circumcissionem nos docuisse: quemadmodum enim mortuus est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram; ita quoque asseuerare licet, circumcissus est propter circumcissionem nostram. Ideo, inquit Eusebius Emyssenus, circumcissus est Christus, ut eius nobis significationem commendaret, ut sicut occultum illud membrum per carnis circumcissionem pelliculâ exspoliatur, sic COR nostrum illicitis desiderijs intus exspolietur. Hinc toties nobis spiritualis CORDIS circumcisio in sacra Scriptura commendatur; de qua S. Paulus ait: Circumcisio CORDIS in Spiritu nō litterā, cuius laus non ex hominibus, sed ex Deo est. Et Moyses: Circumcidite præputium CORDIS vestri. Et: Circumcidet Dominus Deus tuus COR tuum, & COR seminis tui, ut diligas Dominum Deum tuum in toto CORDE tuo. Et Ieremias ait: Circumcidimini Domino, & auferte præputia CORDIVM vestrorum viri Iuda. Contrā verò CORDE incircumcisi in Scriptura reprobantur; conqueritur enim Dominus apud Prophetam: Omnis domus Israël incircumcisi sunt CORDE.

Rom. 4.

25.

Eusebius
homil. in
Oct. Nat.
tuit.

Rom. 2.

29.

Deuter.

10. 16.

Ibidem.

30. 6.

Ierem.

4. 4.

Ierem. 9.

26.

Ezechiel
44. 6.

Act. 7.
51.

Gal. 5. 2.

Et apud Ezechielem ; ad exasperantem domum Israël dici iubet : Sufficiant vobis omnia scelera vestra domus Israël , eò quòd inducitis filios alienos incircumcisos CORDE. Sanctus quoque Stephanus Iudæis exprobrans, dicebat : Dura ceruice, & incircumcisis CORDIBVS , vos semper Spiritui Sancto resistitis. Necessaria proinde est hæc CORDIS circumcisio ; illa verò Corporis in Christo mortua , æ mortifera facta est. Et sicuti de hac Sanctus Paulus dixit : Si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit : Ita de illâ meritò dicemus : Nisi circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Quis igitur non libenter admittat , immò etiam summis votis exoptet, hanc spiritualem circumcisionem, sine qua à Christi consortio alieni sumus ?

CONSIDERA TERTIO , Non vnum aliquod membrum , sed totum hominem spiritualiter circumcidi debere : Oculos oportet circumcidere , manus , pedes , linguam, memoriam, intellectum, voluntatem. Ab oculis vani , fallaces , turpesque aspectus ; à manibus tactus ; à pedibus itinera ; à lingua iuramenta, mendacia , detractiones , obscœna verba : denique à memoria, intellectu, & voluntate quidquid

Cyprian.
de Tat.

Deo displicet resecandum est. Etsi autem omnem

omnem tam membrorum, quàm affectio-
 num petulantiam, vt Cyprianus ait, gla- *Circūc.*
 dio Spiritus refecari immutabili decreto *tom. 3.*
 Deus mandauerit, tota tamen illa perfici-
 tur circumcisio, si solum COR circumcida-
 tur. Vt enim excisâ Arboris radice, omnes
 rami facillimè exarescunt; ita circumciso
 CORDE, omnes Animi affectiones, quæ ab
 eo, ceu rami, pullulant, facillè amputabun-
 tur. Quare videndum est, quid sit CORDIS
 circumcisio. COR, ait Sanctus Hierony- *Hier. in*
 mus, circumcidimus cultello Dei, & au- *Ezech.*
 fertur de CORDE nostro præputium, *cap. 44.*
 quando turpes cogitationes nequaquam
 exeunt de CORDE nostro, nec de nobis
 dicitur: Impinguatum est COR populi *Matth.*
 huius, & auribus suis grauiter audierunt. *13. 15.*
 Vanæ igitur cogitationes, inutiles sollici-
 tudines, & quidquid mentem inquinare
 potest, à CORDE abscindendum est. Non
 admodum dissimiliter hanc CORDIS cir-
 cumcisionem Bernardus exposuit: Quis in *Bernard.*
 vobis est, cuius voluntas circa vnum ali- *Serm. 2.*
 quid solet obstinatio inueniri? scindat *in Qua-*
 COR suum gladio Spiritus, quod est ver- *drag.*
 bum Dei: scindat illud, & in multas mi-
 nutias festinet dispartiri, alioquin non est
 conuerti ad Dominum in toto CORDE,
 nisi scisso CORDE. Potest tamen & aliter

hæc scissio CORDIS intelligi, vt si quidem prauum fuerit, scindatur ad confessionem; si durum, ad compassionem. Quid ni scindatur COR, vt visceribus effluat pietatis? Quid ni scindatur vlcus, vt sanies effluat? Quo verò cultro? non alio quàm petrino,

Iosue 5.2 vt illa olim à Iosue peracta fuit circumci-

1. Cor. sio; petra autem erat Christus, ait Paulus.

10. 4. Christi ergo circumcisi exemplum, petrinus est culter, quo suauissimè Christianus COR suum circumcidit. Quisquis enim Verbum caro factum cogitauerit octauo die pro peccatoribus circumciscum, & primitias sanguinis sui pro ipsis Deo Patri obtulisse, non difficulter à CORDE rescindet omnes noxias voluptates. Pudeat enim Christianum sub capite circumciso COR gerere incircumciscum. Cùm autem ferreo cultro

Iustin. in Iudæos in circumcissione vsos fuisse scribat

dial. con- S. Iustinus Martyr, etiam hunc nobis ex

tra Tryp. Christi Passione contemperauit Cardinalis

Vitriac. Vitriacus: Christus, ait, in Cruce positus in

Serm. 3. quinque locis vulneratus fuit, nos autem

de Cir- pro ipso spiritualiter circumcidamur cul-

cumfis. tello, cuius manubrium sit de ligno Crucis,

ferrum de clauis eius, chalybs de lancea,

quâ apertum est latus eius; vt omnem pec-

cati sanguinem ab Anima nostra abstraha-

mus. Pugione enim Crucis debemus sen-

fualitatem

sualitatem nostram transfigere, vt crucifigamur cum vitiis & concupiscentiis. Verè *Galat. 5.* namque circumcidimur, cum omnem à 24. nobis superfluitatem pro virili nostra rescamus.

CONSIDERA QVARTO. Spiritualis cir- *Barrad. tom. 1.*
cumcisionis vtilitates, & expende quæso *lib. 10.*
quid vineæ contingat, si non putetur, quid *cap. 6.*
febre laboranti ardentissimâ, si vena non
scindatur? quid capillos numquam ton-
denti? vngues numquam refecanti? id spi-
ritualiter homini illi, qui vitia cupiditates-
que minimè rescindit, reperies euenire. In *1. Mach. 4. 38.*
atriis templi virgulta nata viderunt prisci
illi viri, sicut in saltu, vel in montibus. Eo-
dem pacto in ipsis Corporis nostri mem-
bris, animæque facultatibus spinas, vepres,
vitiisque dumeta nata cernes, si cir-
cumcisionis falce nō rescindantur. Etenim
in obscuras rediguntur siluas, & aspera ne-
mora, in quibus leones, lupi, tygrides, id
est, varia peccatorum monstra, odia, periur-
ria, libido, auaritia, ambitio, aliæque huius-
modi feræ pascuntur. Si capillos Absalon *2. Reg. 18. 9.*
circumcidisset, ex illis quasi ex fune suspen-
sus non periisset. Capillorū incircumcisio
Absaloni interitum attulit, cogitationum,
ac cupiditatum incircumcisio nobis per-
niciem parit. Lapidēs nisi rescindantur,

ædificijs terrenis non sunt apti : homines
 verò nisi spiritualiter circumcidantur ,
 ædificijs cælestibus non sunt accommo-
 dati. Non rescissa , nec dolata ligna , ignis
 sunt pabulum : circumcissione spiritali mi-
 nimè circumcisi homines , tartareæ flam-
 mæ sunt esca , quæ perpetuo editur , num-
 quam absuntitur. Eia igitur , Anima , si
 æternos ignes evadere desideras , circum-
 cissionem hanc CORDIS non detrectes ;
 quam amas interiorem CORDIS sanita-
 tem , tam eius quoque circumcissionem di-
 lige ; vis in cælestis ædificij lapidibus con-
 numerari , malleum , sectiones , & tun-
 siones ne refugias. Arripe potius cultrum ,
 & amputa opprobrium Ægypti : postquam
 enim Hebræi circumcisi essent , dixit Do-
 minus ad Iosue : Hodie ab Ægypti oppro-
 brium Ægypti a vobis. Quanam hæc
 Ægyptus ? nisi mundus. Quodnam verò
 opprobrium Ægypti ? nisi ea quæ in mun-
 do sunt , Concupiscentia carnis , concu-
 piscencia oculorum , & superbia vitæ , quæ
 non est ex parte. Ab his verò circumci-
 dat te verbum Dei , ait Ambrosius , &
 gladius oris eius ; & sic Ægypti carebis
 opprobrio.

Iosue 5.
 9.

I. Ioan.
 2. 16.
 Ambr. in
 Ps. 118.
 Serm. 5.

EE-

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1000 S. MICHIGAN AVE.
CHICAGO, ILL. 60607
U.S.A.

CORDIS CONTRITIO.

COR contritum et humiliatum,
Deus non despicias. *Psal. 50. 19.*

*In partes quam mille velim contundere COR hoc,
Quod fuit auctori spontè rebelle suo.*
ii.

LECTIO XI.

CORDIS Contritio.

*COR contritum, & humiliatum Deus
non despicies. Psalm. 50. 19.*

*In partes quàm mille velim contundere COR hoc,
Quod fuit Auctori, sponse rebelle, suo.*

CONSIDERA PRIMO, Cùm
fractenus vagum & fugitium
à Deo COR, mundi ac carnis
semitas sectatum fuerit, illud
sicut in durissimum saxum
& lapidem abiisse, cui merito impropera-
ri posset Virgilianum illud:

Duris genuit te cautibus horrens

*Virgil. 4:
Æneid.*

Caucasus

Ad omnia enim Dei monita, minas, & sup-
plicia, durum COR obstinatissimè resistit,
nèque non plus permouetur,

Quàm si dura silax, aut stet Marpesia cautes: Idem 6.

Hoc autem COR vt Deo suo cedat, vt *Æneid.*

illi offeratur, tandemque vniatur, con-
teri debet, ac in multas partes commi-
nui. Quomodo verò perficitur ista duri
CORDIS contritio, & comminutio? *Isaia 38.*
Cùm poenitens peccator recogitat omnes 15.

Annos

Annos suos in amaritudine Animæ suæ,
& peccata omnia & singula, quæcumque
opere, verbo, vel solâ CORDIS cogitatio-
ne commisit ita detestatur, vt, si fieri posset,
omnino in nihilum ea redacturus esset.

Fornerius
in Ps. 50.

Mortarium igitur, in quo conteri & con-
teri COR debet, est conscientia peccatoris;
pistillus verò, dolor de peccatis assumptus;
quatenus illa Deo summam iniuriam irro-
garunt. Hæc, autem minutatim conteri &
confringi necesse est; vt satanas ea de-
nud se compacturum desperet; nam dum
in duritie veteri sunt solida, periculum
instat, ne rursus coalescant: Quod contra-
ctum est, ait Propheta, nequaquam sar-
cierur; quod contritum est, nequaquam re-
surgit. Scindite igitur, o Peccatores,
CORDA vestra; contritio eriminum fiat
in tot, ac tam minutis particulas & frag-
mina, nullum vt satanas idoneum repe-
riat, vel ad exiguum guttulam noxiæ volu-
ptatis; aut ad exiguum scintillulam noxia-
rum cupiditatum retinendam. Eueniat illi
quod Propheta exoptat: Et comminuetur
sicut lagena figuli conteritur contritione
perualida, & non inuenietur de fragmen-
tis eius testa, in qua portetur igniculus de
incendio; aut hauriatur parum aquæ de
fouea. Nullum igitur peccatum, quan-
tumuis

Isa. 2.
13.

Isa. 30.
14.

tumuis paruum, prætermittere debemus, ad quod se CORPIS nostri contritio, & intimus Animi dolor non extendat.

CONSIDERA SECUNDO, Quò solidior est lapis, eò difficilior est ad frangendum, adeoque malleo maiore contrundi debet. Quò duriora sunt aromatum grana, eò fortiori pistillo comminui, & conteri oportet. Cum verò humanum COR peccandi consuetudine instar durissimi saxi, ac rupis cuiusdam obriguerit, magno procul dubio opus erit pistillo, ut illud in minutissimas partes conteratur. Non sufficit, inquit Eusebius Emyssenus, *Eusebius* summis labijs dicere; Peccaui, parce, re. *homil. 7.* mitte. Et Saul dicebat: Peccaui, sed non ad Me obtinuit illam veniam, quam David una *nach.* poenitentiae voce promeruit. Et hoc quare? quia confessionem illam auda magis verba, quam gemitus exprimebant; quia non compensabat magnitudinem criminis lenta humiliatio supplicantis. Non leti agendum est contritione, ut delicta illa redimantur, quibus mors aeterna debetur; nec transitoria opus est satisfactione, pro malis illis, propter quæ paratus est ignis aeternus. Si volumus intelligere quàm graues apud se faciat Iudex noster hominum culpas, respiciamus ad poenas. Similiter

Cyprian. Serm. de lapsis. literalij Patres loquuntur. Audi Cyprianum : Quàm magna deliquimus , tam granditer defleamus. Alto vulnere diligens & longa medicina non desit ; poenitentia crimine minor non sit. Putasne tu Domini-
num citò posse placari , quem verbis perfidis abnuisti ? cui patrimonium præponere maluisti ? cuius Templum sacrilegâ contagione violasti ? Putas facile misereri tui , quem tuum non esse dixisti ?

Lib. 2. de poeniten. cap. 8. Consonam eidem Ambrosius poenitendi formam præscribit : Audiant qui agunt poenitentiam , quomodo agere debeant , quo studio , quo affectu , quâ

mentis intentione , quâ intimorum concussione viscerum , quâ CORDIS conuersione. Vide , inquit , Domine , quia tribulor , venter meus turbatus est à fletu meo , conuersum est COR meum in me. Cognouisti intentionem Animi , fidem mentis cognosce , & habitum Cor-

Thren. 2. 10. poris. Sederunt , inquit , in terra , tacerunt seniores filiæ Sion , & imposuerunt terram super caput suum , præ-

cinxerunt se cilicio virgines Ierusalem , defecerunt in lacrymis , oculi mei caligauerunt. Sic fleuit & Niniue populus ,

Ioan. 3. 5. & denuntiatum excidium ciuitatis euasit.

CON-

CONSIDERA TERTIO, Tunctionem
 pectoris, quam poenitentes sacrae Scriptu-
 rae exemplis instructi vsurpant, designare
 hanc CORDIS contritionem. Pectus enim
 tundimus tamquam COR, peccati sedem
 diuerberantes : Ex CORDE enim exeunt *Matth.*
 cogitationes malae. Quare Augustinus ob- *15. 19.*
 tritionem CORDIS, ait esse tunctionem pe- *Aug. iii.*
 ctoris, eamque frequentari solitam ad *Psal. 31.*
 verba illa Orationis Dominicæ : Dimitte *enar. 2.*
 nobis debita nostra, alibi testatur. Et San- *Idem lib.*
 ctus Cyprianus scribit, Publicanum pe- *50. hom.*
 ctus tundendo, peccata ipsa pulsasse in- *Cypr. in*
 tus inclusa. Sanctus Hieronymus tradit, Orat. *Hilarionem*
 Hilarionem pectus pugnis percussisse, *Dom.*
 quasi cogitationes cæde manus posset ex- *Hieron.*
 cludere. Sed paulò fusiùs Sanctus Au- *in vita*
 gustinus piam hanc cæremoniam expli- *S. Hilar.*
 cat : Tundere pectus, inquit, est arguere *August.*
 & castigare quod latet in pectore, & cui- *Serm. 8.*
 denti pulsu occultum castigare peccatum. *de verbis*
 Publicanus percussit pectus suum, quòd *Domini.*
 plagis ipse esset dignus ob peccata. Percu- *Luc. 18.*
 titur etiam pectus, & in eo COR ; vt ex- *13.*
 citetur quod dormierat ; dormit enim
 in peccatis COR & conscientia, neque
 peccati videt turpitudinem, neque sup-
 pliciorum æternitatem. Tunctionibus ex-
 citatur, vt aperiat oculos, hostes quibus
 circum-

circumseptus est cernat, & summum periculum toto conatu effugiat. Disce igitur, cum pium hunc ritum in Oratione adhibes, toties eidem hosce affectus, & interiorum contritionis actum adiungere; ut non tam simulachrum quoddam contritionis, quam ipsammet substantiam & Animam Deo exhibeas.

CONSIDERA Q V A R T O, Fructum Contritionis CORDIS illum esse, quod COR illud Deo maximè placeat; sicuti

Pf. 50. 19 Daudid ait: COR contritum & humilatum Deus non despiciet. Quomodo autem despiceret ille, qui sanat contritos

Pf. 146. 3. CORDE, & alligat contritiones eorum?

Isaia 57. 15. Quomodo despiceret, qui habitat cum contrito & humili Spiritu, ut viuificet Spiritum humilium, & viuificet COR contritorum? Quomodo despiciat, qui non respicit nisi ad pauperculum, & contritum Spiritu, & tementem sermones suos? Respexit ita contritum COR Petri flentis amarè, immò ipso suo intuitu, & pietatis respectu vehementem illum dolorem in eius CORDE excitauit. Respexit contritionem peccatricis Magdalenæ, & superbo Phariseo ostendit, dicens: Vides hanc Mulierem? vidēsne lacrymas? vides dolorem? vides amorem, quo COR eius

Luc. 7. 38.

eius conteritur, & quasi eliquatur? Respe-
 xit & Publicanum pectus suum tunden-
 tem, & dicentem: Deus propitius esto mi- *Luc. 18.*
 hi peccatori. Respexit hos, aliosque con- *13.*
 tritos poenitentes ille, qui à regalibus sedi- *Sap. 18.*
 bus venit, ut medeatur contritis CORDE, *13.*
 & prædicet captiuis indulgentiam, & clau- *Isa. 61. 1*
 sis apertionem. Augustinus porro scribit *August.*
 etiam impij Regis Achab poenitentiam *Serm. 58*
 Domino placuisse: Achab sacrificium con- *de rem-*
 triti & humiliati CORDIS Deo offerre *pbre.*
 non distulit. Non despexit illud Deus,
 sed maximè respexit, & Heliae ostendit,
 dicens: Nōne vidisti humiliatum Achab *3. Reg.*
 coram me? Quia igitur humiliatus est *21. 29.*
 mei causā, non inducam malum in diebus
 eius. Exclamat hic Hieronymus: O felix *Hier. in*
 poenitentia, quæ ad se Dei traxit oculos! *Epitaph.*
 quæ furentem sententiam Dei confesso er- *Fabiola.*
 rore mutavit. Vtteriùs verò S. Gregorius *Gregor.*
 hinc colligit, multò gratiore Deo esse con- *hom. in*
 tritionem CORDIS in homine prædestina- *Ezech.*
 to, si ei reprobandi Achab non displicuerit
 poenitentia. Pensandum est, ait, quomodo
 & in electis suis moeror amaritudinis pla-
 ceat, qui amittere timent Dominum, si sic
 ei placuit & reprobj Achabj poenitentia,
 qui timebat perdere præsens sæculum. Aut
 quomodo ei grata non sit spontanea affli-

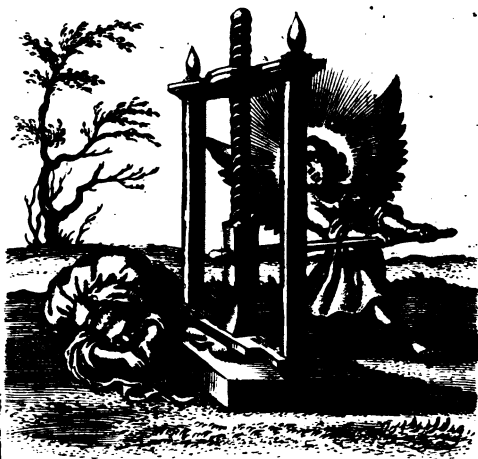
&io pro culpis, in eis, qui placent; si hæc ad tempus placuit, & in eis, qui displicebant.

*Petr. de valdera-
ma 1. p.
exerc. pro
fer. 6. post
Dom. 2.
Quadr.
Sap. 1. 4.* **CONSIDERA QUINTO, Quemadmo-**
dum putrefacta lintea, & nullis vñibus
apta, humanâ arte ita conteruntur, vt ipsâ
contrusione in candidissimam, maximeque
perpolitam chartam conuertantur: ita
quoque impurum COR, ad omnia pieta-
tis officia inutile, ad diuinæ gratiæ in-
fluxum clausum (vtpote quæ non intrat in
CORDE subdito peccatis) si per pœniten-
tiam, & Animi dolorem conteratur, pror-
sus candidum efficietur, adeoque politum,
vt in eo ipse Deus legem suam inscribat.
*Isaia 1.
18.* Si fuerint peccata vestra vt coccinum, ait
Isaias, quasi nix dealbabuntur; & si fuerint
rubra quasi vermiculus, velut lana alba
erunt. Quis igitur hanc virtutem non toto
CORDE amplectatur, quæ adeò nobis ne-
cessaria est, vt sine ea ab æternâ salute exci-
*Apoc. 21.
27.* damus? Nihil enim coinquinatum intra-
bit in cælestem illam ciuitatem Ierusalem.
Omnia verò inquinamenta CORDIS ab-
*Luc. 13.
3.* stergit & aufert contritio. Nisi pœniten-
tiam habueritis; omnes similiter peribi-
*Chrysof.
Serm. de
pœniten.* tis, ait ipsa Veritas. O pœnitentia, excla-
mat Chrysostomus, quæ peccatum mise-
rante Deo remittis, & Paradisum reſeras;
quæ

quæ contritum sanat hominem, & tristem
exhilaras, vitam de interitu reuocas, statum
restauras, honorem renouas, fiduciam
das, reformas vires, gratiamque abun-
dantiorem refundis. Itaque quàm chara
est vnicuique CORDIS sanitas, Animæ sa-
lus, æterna beatitudo; tam ei displicere
non debet salutaris pœnitentia, & vera
CORDIS contritio. Pigeat sanè peccare,
ait B. Pacianus, sed pœnitere non pigeat:
pudeat periclitari, sed non pudeat liberari.
Quis naufrago tabulam ne euadat eripiet?
quis sanandis vulneribus inuidebit? In-
cumbe ergo exercitio Contritionis pœni-
tens Anima, incumbe CORDIS dolori,
incumbe pœnitentiæ; vt eius saluari me-
dicamento bonæ valetudini restituaris.

*B. Pacia-
nus Epist.
1. ad Sym-
pronian.*

CORDIS HVMILIATIO.

Deprime COR tuum et sustine. *Ecclesi. 3. 3.*

COR, nimis, heu sese, gaudens sublimibus, effert;

Ni super impositum, deprimat illud, onus.
12.

LECTIO XII.

CORDIS Humiliatio.

Deprime COR tuum, & sustine.

Eccli. 2. 2.

*COR nimis, heu! sese gaudens sublimibus, effert;
Ni superimpositum deprimat illud onus.*

EMANA inter se Sorores
sunt, Contritio & Humilitas:
ideoque in sacra Scriptura
sepe coniunguntur; vt apud
Isaiam : Qui habitat cum *Isaia 57.*
humili Spiritu; vt viuificet *15.*
Spiritu humilium, & viuificet COR con-
tritorum. Nec Rex Dauid socias has virtu-
tes ab inuicem separauit, sed maximo vin-
culo connexas ostendit, cum ait: COR con- *psal. 50.*
tritum & humiliatum Deus non despicias. *19.*
Vel enim ad contritionem humilitas requi-
ritur, vel sine illa contritio Deo non placet.

CONSIDERA ergo PRIMO, COR no-
strum naturaliter sursum tendere, & exal-
tationis esse auidissimum. Cupidi siquidem *Bernard.*
sumus, ait Bernardus, ascensionis; exaltatio- *Serm. 3.*
nem concupiscimus omnes. Nobiles enim *de ascens.*
creaturæ sumus, & magni cuiusdam Animi, *Domini.*

Isa. 14.

13.

ideoque altitudinem naturali appetimus desiderio. Sed vae nobis, si voluerimus eum sequi, qui ait: Sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis. Heu in lateribus Aquilonis! frigidus est mons ille, non te sequimur. Illud enim, ascendere, superbi-
bire est, & COR exaltare, atque eleuare. Sic libro secundo Paralipomenon scribi-

2. Paral.

26. 16.

tur de Oziâ cum roboratus esset: Eleua-
tum est COR eius in interitum suum. Et
Alexandri Magni, Nabuchodonozoris,
& Ptolomæi Philopatris, qui superbissimi
fuerunt, COR dicitur exaltatum & eleua-
tum. Ascendere nobis sic non expedit, &
ascendendi tamen tenemur concupiscen-
tiâ. Quis docebit nos ascensum salubrem?
Ephef. 4. quis, nisi de quo legimus: Quoniam qui
9. descendit, ipse est & qui ascendit? ab ipso
demonstranda nobis erat ascensionis via,
ne ductoris, immò seductoris iniqui aut
vestigium, aut consilium sequeremur.
Christus qui descendit, ipse est & qui as-
cendit, immò in hoc ipso quod descende-
rit, ascendit. Suo ergo nos exemplo docuit,
descensum scalam esse ad ascendendum.

Matth.

11. 29.

CONSIDERA igitur SECUNDO, Quam
merito diuinus Præceptor noster dixerit:
Discite à me, quia mitis sum, & humilis
CORDE, & inuenietis requiem Animabus
vestris.

vestris. Ad quæ verba admirabundus exclamat Augustinus: Huccine redacti sunt *August. lib. de sancta Virgin. cap. 35.* omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi in te, vt hoc pro magno discamus à te, quàm mitis es & humilis CORDE? Itaque magnum est esse paruum, vt nisi à te, qui tam magnus es fieret, disci omninò non posset? ita planè. Non enim aliter inuenitur requies Animæ, nisi inquieto tumore digesto, quo magna sibi erat, quando tibi sana non erat. Quid sit autem humilitas CORDIS, exponit Bernardus. geminam distinguens humilitatem: alteram cognitionis, alteram affectionis, quæ hîc dicitur CORDIS. Priore, inquit, cognoscimus, quòd nihil sumus, & hanc discimus à nobis-ipsis, & ab infirmitate propriâ. Posteriore calcamus gloriam mundi, & hanc ab illo discimus, qui exinaniuit semetipsum, formam serui accipiens; qui etiam quæsitus in regnum fugit, quæsitus ad tanta probra, & ignominiosum supplicium Crucis, spontè obtulit semetipsum. Priorem autem cognitionis non discimus à Christo. Non enim quomodo ego vel tu, ait idem, inuenimus nos in veritate dignos dedecore & contemptu, dignos omni extremitate & inferioritate, dignos etiam suppliciis, dignos plagis, non inquam, ita & ille: quæ

Bernard. Serm. de Aduent.

*Phil. 2. 7
Ioan. 6.
15.*

tamen omnia expertus est, quia voluit tamquam humilis CORDE. Humilis videlicet illâ humilitate, quam CORDIS suavit affectio, non quam extorsit discussio veritatis. Tantò autem diligentius imitanda est hæc CORDIS humilitas, quantò illustriori exemplo nobis commendatur: præsertim verò quòd ipsa veritas contemptu & dedecore nos dignissimos faciat.

- CONSIDERA TERTIO, Cùm non utcumque Christus dixerit, qui humiliatus fuerit, exaltabitur; sed qui se humiliat, exaltabitur: necesse est, ut ipse te humilies, COR tuum deprimas, & humiliationem non exhorrescas. Humiliatio siquidem, Bernardo teste, via est ad humilitatem, sicut patientia ad pacem, sicut lectio ad scientiam. Onera igitur & pondera humiliationis CORDI superponenda sunt, ut postea subleuetur. Est enim COR nostrum palmæ non dissimile, cuius radix quantò plus opprimitur, tantò altius confurgit. Hinc inter Sponsæ laudes refertur: Statura tua assimilata est palmæ. Et David ait: Iustus ut palma florebit. Licet enim iustus hic conteratur & humilietur; copiosiores tamen, vel propter hoc ipsum fructus proferet. Terram igitur, unde sumpti sumus, consideremus, & velut pondus graue
- CORDI

CORDI nostro imponamus; ne vanè sese
 eleuet. Peccata nostra, quæ sicut onus gra- *Ps. 37. 5.*
 ue grauata sunt super nos, ad COR reuocemus; ut eius elationem comprimant. Sicut *Ambr. li.*
 apis, inquit Ambrosius, cum aëris motus *2. de Vir-*
 suspectos habet, lapillis sæpè sublati, per *gin.*
 inania se librat nubi, ne leue alarum remigium præcipitent flabra ventorum: sic
 si quis à vanæ gloriæ vento sibi timet, ne
 eius impulsu in transuersum rapiatur; suarum
 culparum & imperfectionum consideratione assumptâ, mentis suæ cogitationes
 libret, ut quantum vana laus attollere
 potuit, tantum alia deprimat. Sanctus vero *Chrysost.*
 Chrysostomus ait: Si vel vnius diei peccata in memoriam reuoces, faciet illa re- *hom. 20.*
 cordatio, ut facilè cristas demittas. Qui *in Matt.*
 cymbam contis per fluuium ducunt, cur- *Beyer-*
 runt per eam à prora ad puppim deorsum, *linck in*
 ut ascendat sursum; reuertuntur, *feriâ 2.*
 ut vtrò progrediantur: sic si ascendere vo- *Pascha.*
 luerimus sursum, descendamus deorsum
 per CORDIS submissionem, & humilem
 sui existimationem. Regrediamur retrò
 per nostræ fragilitatis considerationem,
 ut in sublime progrediamur. Humiliemur *1. Pet. 5.*
 ergo sub potenti manu Dei, ut nos exaltet *6.*
 in tempore visitationis. Quemadmodum
 enim in aqua fit ut tantò altius ascendat,

quantò illam quisquam ad ima deduxerit :
sic quò Animus humilior , eò altius atque
sublimius eleuabitur.

CONSIDERA QVARTO , Hanc COR-
DIS humiliationem ac depressionem tan-
tam esse debere , vt illius etiam signa in ex-

S. Bene- teriori conuersatione appareant. Vnde
dict. cap. Sanctus Pater noster Benedictus, erigens

7. Reg. Religiosis Discipulis suis cælestem quam-
dam scalam ad cælum, duodecim humilita-
tis gradibus distinctam ; vltimo loco hunc
gradum posuit: Si non solum CORDE Mo-
nachus , sed etiam Corpore humilitatem
videntibus se semper indicet, id est, in ope-
re, in Oratorio, in Monasterio , in horto,
in via, in agro, vel vbicumque sedens, am-
bulans, vel stans, inclinato sit semper capi-
te , defixis in terram aspectibus , reum se
omni horâ de peccatis suis existimans, iam
se tremendo Iudicio Dei præsentari existi-
met: dicens sibi in CORDE semper illud,
quod Publicanus ille Euangelicus , fixis in

Luc. 18. terram oculis dixit: Domine, non sum dig-
13. nus, ego peccator, leuare oculos meos ad
cælum. Et iterum cum Propheta: Incur-
uatus & humiliatus sum vsquequaque. Ita
enim coniungenda est humilitati CORDIS
humilitas Corporis, quæ externo illo ri-
3. Reg. 7. tu designatur. Sic Achab humiliatus am-
7. bulauit

bulavit demisso capite. Sic Esdras pro
 populo orans, dicebat: Deus meus confun- *1. Esdra*
 dor, & erubescio leuare faciem meam ad te; *9. 6.*
 quoniam iniquitates nostræ multiplicatæ
 sunt super caput nostrum. Et Manasses
 Rex: Non sum dignus intueri, & aspicere *Orat.*
 altitudinem cæli præ multitudine iniqui- *Manass.*
 tatum mearum. Iunge igitur, ô Anima,
 vtramque hanc humilitatem; vt humilitatis
 Magistro non displiceas. Formam tibi in
 hoc præbuit Hebræus Rex, qui Deo suppli-
 cans, dicebat: Domine, non est exaltatum *Ps. 130.*
 Cor meum, neque elati sunt oculi mei. Ne- *1.*
 que ambulavi in magnis, neque in mirabi-
 libus super me. Sed quid? si non humiliter
 sentiebam, sed exaltaui Animam meam;
 sicut ab lactatus est super matre sua; ita re-
 tributio in Anima mea. Id est, sicut Infans *Bellarmin.*
 recens ab lactatus manet in sinu, vel super *in illum*
 genua matris suæ, mœstus & plorans, quia *Psal.*
 priuatus est dulcedine lactis, quæ pro illo
 tempore summæ delitiæ ipsius erant; sic
 Anima mea priuetur dulcedine consolati-
 onis diuinæ, quæ meæ potissimæ ac penè
 solæ delitiæ sunt.

CONSIDERA QUINTO, Potissimos hu-
 militatis fructus esse, primò, quòd Deus
 humilium preces exaudiat: Respexit, in- *Ps. 101.*
 quit Dauid, in Orationem humilium, *18.*
 &

& non spreuit precem eorum. Et Ecclesiasticus : Oratio humiliantis se penetrabit nubes. Secundò, humilibus Deus in hac vita gratiam, in altera gloriam confert. Vnde

Ercli. 35 S. Iacobus ait : Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. De gloriâ verò Psalmographus canit : Tu populum humilem saluum facies, & oculos superborum humiliabis. Et Sanctus Iob : Qui humiliatus fuerit, erit in gloriâ ; & qui inclinauerit oculos, ipse saluabitur. Tertiò, præcipuus, & qui ex prioribus consurgit fructus est ; quòd per CORDIS humilitatem homo Deo appropinquet, & ipse Deus propior ei fiat. Quod pulchrè declarat Augustinus : Quisquis itaque poenitentiae recusat humilitatem, Deo propinquare non cogitat. Aliud est enim leuare se ad Deum : aliud est leuare se contra Deum. Qui ante illum se proiicit, ab illo erigitur. Qui aduersus illum se erigit, ab illo proiicitur. Certè altus est Deus, non cum attingit elatus. Omnia sublimia vt contingamus, attollimus nos : & si attingere non possumus, machinamenta aliqua, vel scalas quærimus ; vt sublimati sublimia contingamus. Contrà, Deus & altus est, & ab humilibus contingitur. Scriptum enim est : Propè est Dominus

his

Ercli. 35
21.

Iac. 4. 7.

Psal. 17.
28.

Iob 22.
29.

August.
hom. 50.
inter
Quin-
quag.
Idem in
Psal. 74.

his qui obtriuerunt COR. Tritura COR-
DIS, pietas, humilitas. Qui se conterit,
irascitur sibi: se habeat iratum, vt illum
habeat propitium: se habeat Iudicem, vt
illum habeat defensorem. Humilia ergo *Eccli. 7.*
valdè Spiritum tuum. Deprime COR tuum, 19.
& sustine; vt Deo coniungaris, & crescat *Ibid. 2.2.*
in nouissimo vita tua.

CORDIS EMOLLITIO.

Deus molliuit COR meum. *Job. 23. 16.*

COR. marmor. glaciale, Deus. ceu cera. liquefcet.

Vere cum tuus hoc ceperit ignis amor.

13.

LECTIO XIII.

CORDIS Emollitio.

Deus molliuit COR meum.

Iob. 23. 16.

*COR, marmor glaciale, Deus, teu cera liquecet;
Vrere cum tuns, hoc, cœperit ignis-amor.*

CONSIDERA PRIMO, Eam
esse diuinæ bonitatis cle-
mentiam, vt etiam obstina-
tissima CORDA nitatur emol-
lire. Hinc Sanctus Iob dice- *Iob 23.*

bat: Deus molliuit COR meum. Et Nahum *16.*

Propheta: Dominus patiens & magnus *Nahum*
fortitudine, indignatio eius effusa est vt *1. 6.*

ignis, & petrae dissolutæ sunt ab eo. Quod
Hieronimus interpretatur: Indignatio *Hieron.*

Dei, quæ diu sustentat peccantes, aliquan-
do non tota quidem prorumpit in pec-
nam; sed stillat in modum ignis, ad
dissoluendam duritiã CORDIVM, quæ
per petram signatur. Quis verò expli-
cet quot modis diuina illa bonitas COR-

DIS nostri duritiã edomare, & expugna-
re

Didac. re studeat? Quemadmodum namque qui
Stella in aliquid mollescere vult, prius impressum
cap. 8. manibus huc illuc versat; si adhuc resistit,
Luc. adhibet vñctionem, post vñctionem verò
 in aquam coniicit, postea in ignem, deinde
 ad incudem ducit; quòd si nec hoc modo
 mollire potest, tamquam omninò inutile
 abiicit. Sic Deus erga humana se gerit
 CORDA. Primò enim illa quasi manibus
 suis contrectans, benignâ Passionis suæ,
 grádiumque beneficiorum memoriâ mul-
 cet. Gratulatur sibi de hoc Augustinus,
August. cum Deo ita loquitur: Deinde paulatim,
lib. 6. tu Domine, manu mitissimâ & misericor-
Confess. dissimâ pertractans composuisti COR
cap. 5. meum. Secundò, illa inungit diuinis auxi-
 liis, & inspirationibus; quibus facilius pec-
 cati rigorem deponat. Tertiò, bonorum
 temporalium aquis inundat, vt gratias
 Auctori agendo, in memoriâ veniant
 delicti sui. Quartò, ignibus tribulatio-
 num, & infirmitatum vexat. Denique icti-
 bus mortis temporalis committit, vt vel
 saltem tunc resipiscant, & conuertantur. At
 verò si nihil istorum potest deperditam
 reuocare voluntatem, nulla mora est,
 quin huiusmodi miserrimi peccatores,
 quorum CORDA marmorea vllis non po-
 tuerunt mollescere viribus, in infernum
 coniician-

coniiciantur. Ne verò hoc tibi contingat,
 Dominum ora vt emolliat COR tuum; &
 magno clamore, magni Præsulis hanc vo-
 cem vsurpa: Rogo te Domine, per omnes *Aug. in*
 miserationes tuas, quibus de morte æter- *Meditat.*
 na liberati sumus, mollifica COR meum *cap. 35.*
 durum & lapideum, saxum & ferreum,
 tuâ sacratissimâ & potenti vñctione, &
 fac me per ignem compunctionis, coram
 te, omni horâ hostiam viuam fieri.

CONSIDERA SECUNDO, Maximam
 efficaciam habere verbum Dei, ad huma-
 ni CORDIS duritiam emolliendam. De eo
 siquidem scriptum est: Numquid non *Ieremi.*
 verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus, *23. 29.*
 & quasi malleus conterens petram? Ignis
 hic ænea hominum CORDA liquefcere fa-
 cit: Malleus verò, saxeæ & lapideæ COR-
 DA contundit, comminuit, & conterit:
 Nouerat huius ignis virtutem regius Va-
 tes, cum diceret: Ignitum eloquium tuum *Ps. 118.*
 vehementer, & seruus tuus dilexit illud. *48.*
 Nouerant & Discipuli illi Emmauntem
 petentes, qui cum frigidi prius essent, &
 Resurrectionem Domini penè despera-
 rent, ab ignoto, & ignito eius eloquio
 adeò accensi sunt, vt dicerent: Nonne *Luc. 24.*
 COR nostrum ardens erat in nobis, dum *32.*
 loqueretur in via, & aperiret nobis Scri-
 pturas?

O

pturas?

pturas? Et Sponsa nōne disertè protesta-
tur, ad vocem Sponsi Cor penitus lique-

Cant. 5. factum fuisse? Anima mea, inquit, lique-

6. facta est, vt Dilectus locutus est. Iam verò
quàm efficaciter malleus verbi Dei con-
terat petras durissimorum CORDIVM, vel
inde colligere licet, quòd ad solam eius au-
ditionem, vel lectionem, multi subito ad
Christum conuersi sint. Audito hoc ver-

In vita bo Euangelico in Ecclesia: Vade & ven-
per S. A- de omnia quæ habes, & da pauperibus,
than. & veni sequere me; Antonius fit Eremita.

In gestis Audito illo verbo: Venite benedicti Patris
S. Mar- mei, percipite regnum, &c. Apronianus
celli Pa- primùm in Christum credit, baptizatur,
pe. fit martyr. Auditâ illâ voce: Tolle, lege;
tolle, lege; moxque lectis illis verbis Apo-

Rom. 13. stoli: Non in comestationibus, & ebrie-
13. tatibus, non in contentione, & æmula-
tione, non in cubilibus, & impudiciis;
sed induimini Iesum Christum; Augusti-

Confess. nus plenè ad Christum conuertitur. Nico-
l. 8. c. 12. laus Tolentinas audiens pro Concione ex-

1. Ioan. plicari illam Ioannis sententiam: Noli-
2. 15. te diligere mundum, neque ea quæ in

Surius 10 mundo sunt, transit enim mundus, & con-
Sept. ex cupiscentia eius; subito in alium virum mu-

Antonio tatus, Ordinem fratrum Augustinianorum
Senen. in ingressus est. Quid verò contigit Moneto

ill

illi, qui de industria Reginaldi Ordinis
 Prædicatorum celeberrimi Ecclesiasticis
 Conciones declinabat, ne vel inuitus ad il-
 lum Ordinem raperetur? Hic in Sancti
 Stephani Martyris Natali comitum impor-
 tunitate tractus, primis statim verbis cap-
 tus est, cum illam vocem exponeret: Ecce *Act. 7.*
 video cælos apertos. Ita enim differe- *55.*
 bat, nunc quidem cæli portas ad beatitu-
 dinem patere, ita ut quivis ingredi possit;
 qui autem negligentes essent; & qui Deo
 COR suum clauderent; iis vicissim cælos
 claudi, ut deinde intrare non possint. Nec
 pluribus opus fuit; statim enim CORDE
 immutato, qui ad eam horam tam alien-
 nus fuerat à Religione, Religionis vo-
 luntatem concepit. Finitâ Concione, Re-
 ginaldum adiit, Animum suum expo-
 suit, cumque voti etiam vinculo adiun-
 cto confirmavit. Inclina & tu aurem
 CORDIS tui, ô Anima fidelis, & excipe
 dulcissima Sponsi eloquia in sacræ Scrip-
 turæ paginis, & priorum librorum le-
 ctione resonantia: hæc enim duritiem
 CORDIS tui efficaciam suam facile emol-
 lient. Ausculta (ait Gilbertus Abbas) & Gilbert.
 recale, quid locutus Mariæ Magdale-*Abbas,*
 næ, quid mulieri in adulterio depre-*Serm. 44*
 hensæ, quid Samaritanæ, Chananæ, in *Cant.*

tamen omnia expertus est, quia voluit tamquam humilis CORDE. Humilis videlicet illâ humilitate, quam CORDIS suavit affectio, non quam extorsit discussio veritatis. Tantò autem diligentius imitanda est hæc CORDIS humilitas, quantò illustriori exemplo nobis commendatur: præsertim verò quòd ipsa veritas contemptu & dedecore nos dignissimos faciat.

- CONSIDERA TERTIO, Cùm non utcumque Christus dixerit, qui humiliatus fuerit, exaltabitur; sed qui se humiliat, exaltabitur: necesse est, ut ipse te humilies, COR tuum deprimas, & humiliationem non exhorrescas. Humiliatio siquidem, Bernardo teste, via est ad humilitatem, sicut patientia ad pacem, sicut lectio ad scientiam. Onera igitur & pondera humiliationis CORDI superponenda sunt, ut postea subleuetur. Est enim COR nostrum palmæ non dissimile, cuius radix quantò plus opprimitur, tantò altius confurgit. Hinc inter Sponsæ laudes refertur: Statura tua assimilata est palmæ. Et David ait: Iustus ut palma florebit. Licet enim iustus hic conteratur & humilietur; copiosiores tamen, vel propter hoc ipsum fructus proferet. Terram igitur, unde sumpti sumus, consideremus, & velut pondus graue
- CORDI

CORDI nostro imponamus; ne vanè sese
 eleuet. Peccata nostra, quæ sicut onus gra- *Ps. 37. 5.*
 ue grauata sunt super nos, ad COR reuocce-
 mus; vt eius elationem comprimant. Sicut *Ambr. li.*
 apīs, inquit Ambrosius, cūm aëris motus *2. de Vir-*
 suspectos habet, lapillis sæpè sublatis, per *gin.*
 inania se librat nubiā, ne leue alarum re-
 migium præcipitent flabra ventorum: sic
 si quis à vanæ gloriæ vento sibi timet, ne
 eius impulsu in transuersum rapiatur; sua-
 rum culparum & imperfectionum consi-
 deratione assumptā, mentis suæ cogitatio-
 nes libret, vt quantum vana laus attollere
 potuit, tantum alia deprimat. Sanctus ve- *Chrysost.*
 rò Chrysostomus ait: Si vel vnus diei pec- *hom. 20.*
 cata in memoriam reuoces, faciet illa re- *in Matt.*
 cordatio, vt facilè cristas demittas. Qui *Beyer-*
 cymbam contis per fluuium ducunt, cur- *linck in*
 runt per eam à prora ad puppim deor- *feriā 2.*
 sum, vt ascendat sursum; reuertuntur, *Pascha.*
 vt vtrò progrediantur: sic si ascendere vo-
 luerimus sursum, descendamus deorsum
 per CORDIS submissionem, & humilem
 sui existimationem. Regrediamur retrò
 per nostræ fragilitatis considerationem,
 vt in sublime progrediamur. Humiliemur *1. Pet. 5.*
 ergo sub potenti manu Dei, vt nos exaltet *6.*
 in tempore visitationis. Quemadmodum
 enim in aqua fit vt tantò altius ascendat,

quantò illam quisquam ad ima deduxerit :
sic quò Animus humilior , eò altiùs atque
sublimiùs eleuabitur.

CONSIDERA QVARTO , Hanc COR-
DIS humiliationem ac depressionem tan-
tam esse debere , vt illius etiam signa in ex-

S. Bene- teriori conuersatione appareant. Vnde
dict. cap. Sanctus Pater noster Benedictus, erigens

7. Reg. Religiosis Discipulis suis cœlestem quam-
dam scalam ad cælum, duodecim humilita-
tis gradibus distinctam ; vltimo loco hunc
gradum posuit: Si non solùm CORDE Mo-
nachus , sed etiam Corpore humilitatem

videntibus se semper indicet, id est, in ope-
re, in Oratorio, in Monasterio , in horto,
in via, in agro, vel vbicumque sedens, am-
bulans, vel stans, inclinato sit semper capi-
te , defixis in terram aspectibus , reum se
omni horâ de peccatis suis existimans, iam
se tremendo Iudicio Dei præsentari existi-
met : dicens sibi in CORDE semper illud,
quod Publicanus ille Euangelicus , fixis in

Luc. 18. terram oculis dixit: Domine, non sum dig-
13. nus, ego peccator, leuare oculos meos ad
cælum. Et iterùm cum Propheta : Incur-
uatus & humiliatus sum vsquequaque. Ita

enim coniungenda est humilitati CORDIS
humilitas Corporis, quæ externo illo ri-
tu designatur. Sic Achab humiliatus am-
bulauit

3. Reg. 7.
21. 27.

bulavit demisso capite. Sic Esdras pro
 populo orans, dicebat: Deus meus confun- *1. Esdræ*
 dor, & erubescō leuare faciem meam ad te; *9. 6.*
 quoniam iniquitates nostræ multiplicatæ
 sunt super caput nostrum. Et Manasses
 Rex: Non sum dignus intueri, & aspicere *Orat.*
 altitudinem cæli præ multitudine iniqui- *Manass.*
 tarum mearum. Iunge igitur, ô Anima,
 vtramque hanc humilitatem; vt humilitatis
 Magistro non displiceas. Formam tibi in
 hoc præbuit Hebræus Rex, qui Deo suppli-
 cans, dicebat: Domine, non est exaltatum *Ps. 130.*
 Cor meum, neque elati sunt oculi mei. Ne- *1.*
 que ambulavi in magnis, neque in mirabi-
 libus super me. Sed quid? si non humiliter
 sentiebam, sed exaltaui Animam meam;
 sicut ab lactatus est super matre sua; ita re-
 tributio in Anima mea. Id est, sicut Infans *Bellarmin.*
 recens ab lactatus manet in sinu, vel super *in illum*
 genua matris suæ, mœstus & plorans, quia *Psal.*
 priuatus est dulcedine lactis, quæ pro illo
 tempore summæ delitiæ ipsius erant; sic
 Anima mea priuetur dulcedine consolati-
 onis diuinæ; quæ meæ potissimæ ac penè
 solæ delitiæ sunt.

CONSIDERA QUINTO, Potissimos hu-
 militatis fructus esse, primò, quòd Deus
 humilium preces exaudiat: Respexit, in- *Ps. 101.*
 quit Dauid, in Orationem humilium, *18.*
 &

& non spreuit precem eorum. Et Ecclesiasticus : Oratio humiliantis se penetrabit nubes. Secundò, humilibus Deus in hac vita gratiam, in altera gloriam confert. Vnde S. Iacobus ait : Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. De gloriâ verò Psalmographus canit : Tu populum humilem saluum facies, & oculos superbiorum humiliabis. Et Sanctus Iob : Qui humiliatus fuerit, erit in gloriâ ; & qui inclinauerit oculos, ipse saluabitur. Tertiò, præcipuus, & qui ex prioribus consurgit fructus est ; quòd per CORDIS humilitatem homo Deo appropinquet, & ipse Deus propior ei fiat. Quod pulchrè declarat Augustinus : Quisquis itaque poenitentiae recusat humilitatem, Deo propinquare non cogitat. Aliud est enim leuare se ad Deum : aliud est leuare se contra Deum. Qui ante illum se proiicit, ab illo erigitur. Qui aduersus illum se erigit, ab illo proiicitur. Certè altus est Deus, non cum attingit elatus. Omnia sublimia vt contingamus, attollimus nos : & si attingere non possumus, machinamenta aliqua, vel scalas quærimus ; vt sublimati sublimia contingamus. Contrà, Deus & altus est, & ab humilibus contingitur. Scriptum enim est : Propè est Dominus his

Ecli. 35
21.

Iac. 4. 7.

Psal. 17.
28.

Iob 22.

29.

August.
hom. 50.
inter

Quinquag.

Idem in
Psal. 74.

his qui obtriuerunt COR. Tritura COR-
DIS, pietas, humilitas. Qui se conterit,
irascitur sibi: se habeat iratum, vt illum
habeat propitium: se habeat Iudicem, vt
illum habeat defensorem. Humilia ergo *Eccli. 7.*
valdè Spiritum tuum. Deprime Cor tuum, 19.
& sustine; vt Deo coniungaris, & crescat *Ibid. 2.2.*
in nouissimo vita tua.

CORDIS EMOLLITIO.

Deus molliuit COR meum. *Job. 23. 16.*

COR. marmor. glaciale, Deus. ceu cera. liquefcet.

Vrere cum tuus hoc ceperit ignis amor.

13.

LECTIO XIII.

CORDIS Emollitio.

Deus molliuit COR meum.

Iob. 23. 16.

COR, marmor glaciale, Deus, te u cera liquecet;
 Vre re cum tuis, hoc, cœperit ignis-amor.

CONSIDERA PRIMO, Eam
 esse diuinæ bonitatis cle-
 mentiam, vt etiam obstina-
 tissima CORDA nitatur emol-
 lire. Hinc Sanctus Iob dice- *Iob 23.*

bat: Deus molliuit COR meum. Et Nahum *16.*

Propheta: Dominus patiens & magnus *Nahum*
 fortitudine, indignatio eius effusa est vt *1. 6.*

ignis, & petra dissolutæ sunt ab eo. Quod
 Hieronymus interpretatur: Indignatio *Hieron.*

Dei, quæ diu sustentat peccantes, aliquan-
 do non tota quidem prorumpit in pœ-
 nam; sed stillat in modum ignis, ad
 dissoluendam duritiam CORDIVM, quæ
 per petram signatur. Quis verò expli-
 cet quot modis diuina illa bonitas COR-

DIS nostri duritiam edomare, & expugna-
 re

Didac. re studeat? Quemadmodum namque qui
Stella in aliquid mollescere vult, prius impressum
cap. 8. manibus huc illuc versat; si adhuc resistit,
Lue. adhibet vñctionem, post vñctionem verò
 in aquam coniicit, postea in ignem, deinde
 ad incudem ducit; quòd si nec hoc modo
 mollire potest, tamquam omninò inutile
 abiicit. Sic Deus erga humana se gerit
 CORDA. Primò enim illa quasi manibus
 suis contrectans, benignâ Passionis suæ,
 gradiumque beneficiorum memoriâ mul-
 cet. Gratulatur sibi de hoc Augustinus,
August. cum Deo ita loquitur: Deinde paulatim,
lib. 6. tu Domine, manu mitissimâ & misericor-
Confess. dissimâ pertractans composuisti COR
cap. 5. meum. Secundò, illa inungit diuinis auxi-
 liis, & inspirationibus; quibus faciliùs pec-
 cati rigorem deponat. Tertiò, bonorum
 temporalium aquis inundat, vt gratias
 Auctori agendo, in memoriam veniant
 delicti sui. Quartò, ignibus tribulatio-
 num, & infirmitatum vexat. Denique icti-
 bus mortis temporalis committit, vt vel
 saltem tunc resipiscant, & conuertantur. At
 verò si nihil istorum potest deperditam
 reuocare voluntatem, nulla mora est,
 quin huiusmodi miserrimi peccatores,
 quorum CORDA marmorea vllis non po-
 tuerunt mollescere viribus, in infernum
 coniician-

coniiciantur. Ne verò hoc tibi contingat,
 Dominum ora vt emolliat COR tuum; &
 magno clamore, magni Præsulis hanc vo-
 cem vsurpa: Rogo te Domine, per omnes *Aug. in*
 miserationes tuas, quibus de morte æter- *Meditat.*
 na liberati sumus, mollifica COR meum *cap. 35.*
 durum & lapideum, saxeum & ferreum,
 tuâ sacratissimâ & potenti vnctione, &
 fac me per ignem compunctionis, coram
 te, omni horâ hostiam viuam fieri.

CONSIDERA SECUNDO, Maximam
 efficaciam habere verbum Dei, ad huma-
 ni CORDIS duritiam emolliendam. De eo
 siquidem scriptum est: Numquid non *Ieremi.*
 verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus, *23. 29.*
 & quasi malleus conterens petram? Ignis
 hic ænea hominum CORDA liquefcere fa-
 cit: Malleus verò, saxeæ & lapideæ COR-
 DA contundit, comminuit, & conterit:
 Nouerat huius ignis virtutem regius Va-
 tes, cum diceret: Ignitum eloquium tuum *Ps. 118.*
 vehementer, & seruus tuus dilexit illud. *48.*
 Nouerant & Discipuli illi Emmauntem
 petentes, qui cum frigidi prius essent, &
 Resurrectionem Domini penè despera-
 rent, ab ignoto, & ignito eius eloquio
 adeò accensi sunt, vt dicerent: Nonne *Luc. 24.*
 COR nostrum ardens erat in nobis, dum *32.*
 loqueretur in via, & aperiret nobis Scri-
 pturas?

O

pturas?

- pturas? Et Sponsa, nōne disertè protesta-
tur, ad vocem Sponsi Cor penitus lique-
Cant. 5. factum fuisse? Anima mea, inquit, lique-
6. facta est, vt Dilectus locutus est. Iam verò
quàm efficaciter malleus verbi Dei con-
terat petras durissimorum CORDIVM, vel
inde colligere licet, quòd ad solam eius au-
ditionem, vel lectionem, multi subitò ad
Christum conuersi sint. Audito hoc ver-
In vita bo Euangelico in Ecclesia: Vade & ven-
per S. A- de omnia quæ habes, & da pauperibus,
than. & veni sequere me; Antonius fit Eremita.
In gestis Audito illo verbo: Venite benedicti Patris
S. Mar- mei, percipite regnum, &c. Apronianus
celli Pa- primùm in Christum credit, baptizatur,
pa. fit martyr. Auditâ illâ voce: Tolle, lege;
tolle, lege; moxque lectis illis verbis Apo-
Rom. 13. stoli: Non in comessationibus, & ebrie-
13. tatibus, non in contentione, & æmula-
tione, non in cubilibus, & impudiciis;
sed induimini Iesum Christum; Augusti-
Confess. nus plenè ad Christum conuertitur. Nico-
l. 8. c. 12. laus Tolentinas audiens pro Concione ex-
1. Ioan. plicari illam Ioannis sententiam: Noli-
2. 15. te diligere mundum, neque ea quæ in
Surius 10 mundo sunt, transit enim mundus, & con-
Sept. ex cupiscentia eius; subitò in alium virum mu-
Antonio tatus, Ordinem fratrum Augustinianorum
Senen. in ingressus est. Quid verò contigit Moneto
Chron. ill

illi, qui de industria Reginaldi Ordinis
 Prædicatorum celeberrimi Ecclesiasticis
 Conciones declinabat, ne vel inuitus ad il-
 lum Ordinem raperetur? Hic in Sancti
 Stephani Martyris Natali comitum impor-
 tunitate tractus, primis statim verbis cap-
 tus est, cum illam vocem exponeret: Ecce *Act. 7.*
 video cælos apertos. Ita enim differe- *55.*
 bat, nunc quidem cæli portas ad beatitu-
 dinem patere, ita ut quivis ingredi possit;
 qui autem negligentes essent; & qui Deo
 COR suum clauderent; iis vicissim cælos
 claudi, ut deinde intrare non possint. Nec
 pluribus opus fuit; statim enim CORDE
 immutato, qui ad eam horam tam alien-
 nus fuerat à Religione, Religionis vo-
 luntatem concepit. Finitâ Concione, Re-
 ginaldum adiit, Animum suum expo-
 suit, cumque voti etiam vinculo adiun-
 cto confirmavit. Inclina & tu aurem
 CORDIS tui, ô Anima fidelis, & excipe
 dulcissima Sponsi eloquia in sacræ Scrip-
 turæ paginis, & priorum librorum le-
 ctione resonantia: hæc enim duritiem
 CORDIS tui efficaciam suam facile emol-
 lient. Ausculta (ait Gilbertus Abbas) & Gilbert.
 recale, quid locutus Mariæ Magdale-
 næ, quid mulieri in adulterio depre-
 hensæ, quid Samaritanæ, Chananæ, in Cant.
 Zac-

Zacchæo, Petro, Centurioni? Ad tot pietatis sermones & clementiæ, cuius non mollescat affectus, viscera liquefiant! Ad tam vehementes flatus Austrinos, etiam de durissimo pectore, quantumlibet anno-fa poterat glacies dissolui.

CONSIDERA TERTIO, Benigno Christi Domini intuitu, quem eiusdem amor vel subsequi, vel comitari solet, maximè

- Marc.* 14. **64.** CORDA emolliri. Vide Sanctum Petrum frigidum ad prunas se calefacientem, Dominum negantem, & instar solidissimæ petræ obrigescentem: mox verò cum idem benignissimus Dominus respexit Petrum, lapis solutus est, & profluxerunt aquæ, & Petrus fleuit amarè.
- Luc.* 22. **63.** Et unde, quæso, Magdalena in lacrymas tam copiosas resoluta, & eliquata est, ut
- Luc.* 7. **44.** iis Domini pedes rigaret, nisi ab aspectu clementissimi Iesu? id enim in Hymno asseuerat Ecclesia:

Breuiar.
Rom.

*Pater superni luminis,
Cum Magdalenam respicis,
Flammas amoris excitas,
Geluq; soluis pectoris.*

Neque hoc mirum, aut à ratione alienum videri debet: Christus enim, cum Sol Iustitiæ sit, hoc sibi proprium habet, ut radiorum suorum calore, frigore constricta

CORDA,

CORDA, fluidæ instar aquæ resoluat. Vnde quidam lacrymantem Magdalenam sic loquentem inducit :

Nix ego, Sol Christus; radiorum ardore liqueſco:

Nil mirum ex oculis, si fluat vnda, meis.

COR enim liquefactum (vt ait Paschasius) *Paschas.*
 præ amore Dei, quasi glacies ex calore re- *Rather-*
 soluitur, & sicut aqua effunditur. Agnouit *tus lib. 2.*
 diuini huius Solis miram efficaciam Isaias *in lam.*
 Vates, qui, quasi in Hyeme constitutus, *Ierem.*
 Solis huius ortum ardentibus hisce votis
 implorabat: Vtinam disrumperes cælos, *Isaie*
 & descenderes: à facie tua montes deflue- *61. 1.*
 rent! id est, superba mortalium **COR-**
DA vi gratiæ tuæ ad humilitatem, patien-
 tiam, omnemque virtutem liquarentur.
 Sicut exustio ignis tabescerent, aquæ ar-
 derent igni, id est, mollia & concupiscen-
 tiis humecta, ac viscosa hominum **COR-**
DA, igne charitatis exsiccata, inflamma-
 rentur. Quis non admiretur adeò feruen-
 tes Solis huius radios, à quibus etiam saxa,
 & lapides dissoluantur, & liqueſcant!
 In hunc enim sensum Sanctus Gregorius
 interpretatur illud Iob: Lapis solutus ca- *Iob 28. 2*
 lore, in æs vertitur. Tunc, ait, lapis solu- *Gregor.*
 tus calore, in æs vertitur, cum **COR** durum, *lib. 18.*
 & diuini amoris igne frigidum, eodem *Moral.*
 igne tangitur & liquatur; vt desideriorum *cap. 17.*

æstu ardeat, qui prius insensibilis manebat. Ex quo ardore emollitur ad amorem, & roboratur ad operationem; ut sicut prius durus fuerat in amore sæculi, ita se postmodum fortem exerat in amore Dei. Quid verò congruentius est, quam amori tribuere hanc liquefactionem, quæ id, quod alioquin durum est, redditur fluens? cum exploratum sit eos esse præcipuos amoris effectus, ut amantem impellat ad amatum, eundemque cum illo uniat; quæ certè unio tunc fit pulchrius, cum amor ipse sit mutuus, atque ad eò ambos amantes ad alterutrum fluidos faciat. Nec ignoramus, dilectum piarum Anima-

Glisterius
cap. 5.
Cant.
Expos.

Psal. 21.
15.

Guilliel.
Abb. a-
pud Del-
vio cap.
5. Cant.

COR meum tamquam cera liquefcens. Unde si liquefacta Anima fluat ad Iesum, & Iesus liquefactus ut cera, fluat ad ipsam Animam; quid exinde consequitur, nisi perfecta unio? Res Corporeæ cum per calorem extrinsecus liquefcunt, in semetipsas resoluuntur: Animæ verò cum per calorem intimum liquefcunt, non in semetipsas resoluuntur, sed in resoluentem. Resoluuntur à semetipsis, sed non in semetipsas; resoluuntur igne Dei, ab amore sui, in amorem Sponsi cælestis. Hoc Paulus insinuans, qui adhæret, inquit, Domino,

vnus

vnus Spiritus est. Et suam Animam hoc *1. Cor.*
 modo liquefactam indicans: Viuo, inquit, *6. 17.*
 ego, non iam ego, viuit autem in me
 Christus. O quàm dulcis hora, quando *Gilbert.*
 Anima, huic igneo torrenti, liquefacta *Abbas,*
 miscetur! quàm subtilis est in illo mo- *Serm. 44*
 mento, quàm extenuata, quàm mobilis! *in Cans.*
 Nihil tunc torporis habet, nihil duritiæ
 reliquum, nihil rigoris, tantummodò ca-
 lens & liquens.

CORDIS MVNDATIO

Lava a malitiâ COR tuum. *Jerem. 4. 14.*
fons scaturit lateris transfixi, e vulnere, sponsi.
Hoc CORDIS maculas abluc sponsa, tua.
14.

LECTIO XIV.

CORDIS Mundatio.

*Lana à malitia COR tuum.**Ierem. 4. 14.**Fons scaturit lateris transfixi è vulnere Sponsi,
Hoc CORDIS maculas ablue, Sponsa, tui.*

ONSIDERA PRIMO, In supernam illam ciuitatem Ierusalem, quæ tota (vt scribit Discipulus ille, quem diligebat Iesus) est aurum mun-

Apoc. 21.

dam simile vitro mundo, ornata omni lapide pretioso, illuminata claritate Dei, non intrabit aliquid coïnquinatum, aut abominationem faciens; sed omnes illius patriæ ciues (ad similitudinem ipsius ciuitatis) mundi, puri, & immaculati erunt. Prophe-

18.

ta quoque ille, cui incerta & occulta sapientia suæ manifestauit Deus, posita in-

Pf. 50. 8.

terrogatione: Quis ascendet in montem Domini? aut quis stabit in loco sancto eius? respondet; Innocens manibus, &

Pf. 23. 4.

mundo CORDE. His autem duabus partibus, ait Nyssenus, omnem Iustitiam com-

Nyssen. Orat. de

O 5

prehen- Ascens.

Matth.
23. 23.

prehendi. Munditia, siue Innocentia manuum, operum puritatem designat: CORDIS verò munditia, cogitationum & intentionum sinceritatem declarat. Tam interna, quàm externa mundities requiritur, vt ad cælestem beatitudinem quis admittatur. Pharisei neglectâ interiori puritate, solam externam curabant; in quos grauissimè Saluator noster ita inuectus est: Væ vobis Scribæ & Pharisei Hypocritæ! qui decimatis mentham, & anethum, & cuminum, & reliquistis quæ grauiora sunt legis, iudicium, & misericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa non omittere. Duces cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. Væ vobis Scribæ & Pharisei Hypocritæ! quia mundatis quod de foris est calicis & paropsidis, vt fiat id quod de foris est mundum. Væ vobis Scribæ & Pharisei Hypocritæ! quia similes estis Sepulchris dealbatis, quæ à foris parent hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitiâ; sic & vos à foris quidem paretis hominibus iusti, intus autem pleni estis Hypocrisi, & iniquitate. Ex Christi ergo mente prius interior CORDIS munditia quærenda est, quàm exterior Corporis.

poris. Araneæ hæc esse industria scribitur, *Fornerus*
 vt ruptam à muscis telam , reficere vo- *Conc. 90*
 lens , à medio incipiat , eamque ante So- *in Ps. 50*
 lis occasum perficiat. Nos iam inde à su-
 scepto Baptismo , in CORDIBVS nostris,
 velut à centro telam æternæ salutis ordi-
 mur ; quàm sæpè autem eam infernales
 muscæ ruperunt ? quàm impetuosè per-
 fregerunt ? Si porro eam reficere veli-
 mus , à centro , à CORDE eam incipere
 necesse est , & extrema huic operi ma-
 nus imponenda , antequam Sol gratiæ,
 & misericordiæ Dei nobis occumbat.
 Clama igitur cum Propheta : COR mun- *Psal. 50.*
 dum crea in me Deus , & Spiritum *12.*
 rectum innoua in visceribus meis. Ite-
 rumque : Fiat COR meum immacula- *Pf. 118.*
 tum in iustificationibus tuis , vt non con- *80.*
 fundar.

CONSIDERA SECUNDO, Si, vt Sanctus *Iob 25.*
Iob dixit, nemo mundus à sorde ; & Sa- *iuxta 70*
 piens : Quis potest dicere, mundum est *Proverb.*
 COR meum , purus sum à peccato ! *20. 9.*
 quàm foeda, deformis, & squalida sis, ô
 Anima, quæ hæctenus in viam CORDIS
 tui vaga abiisti post greges sodalium *Cāt. 1. 6.*
 tuorum ? Ambulasti enim in tenebris & *Isaie*
 lubrico , & inquinasti vestimenta tua ; *63. 3.*
 quin immò velut sus volutata es in vo-
 lutabro

2. Pet. 2. lutabro luti, & maculata es in iniquitate tuâ. Quàm meritò igitur de munda-
 22. dâ foeditate tuâ cogitare debes; audi Do-
 Ier. 2. 22. minum per Prophetam monentem: Lava
 Idem 4. à malitia COR tuum Ierusalem, vt salua
 14. fias: vsquequò morabuntur in te cogita-
 tiones noxiæ? Quamobrem verò COR-
 DIS immundi abluitionem omnipotens
 Deus requirit: nimirum cum illud sibi
 sacrificium offerri velit, planè mundum
 Leuit. 1. esse oportet. Ita enim olim præcepit, vt
 13. intestina & pedes hostiæ lauarentur aquâ.
 Quid enim hoc designat, nisi quòd affe-
 ctus CORDIS nostri (per pedes designati)
 & ipsius CORDIS interiores cogitationes
 (quas intestina denotant) ablui & purgari
 debeant, antequam ipsum COR offeratur
 Aquani- in sacrificium acceptabile? Sed & templum
 ua in Ps. Dei viui est COR nostrum, vt proinde
 118. etiam hoc nomine magnâ puritate nitere
 Exod. debeat. Si enim scriptum est, vel pedem
 30. 19. esse custodiendum, quo in materiale
 templum Dei ingredimur, ne quid con-
 taminatum, aut immundum in illud in-
 Exod. 3. grediatur; & si Moyses calceamenta depo-
 5. nere iubetur, id est, inuolucra carnalium
 cogitationum: quantâ tandem puritate
 debet esse conspicuum COR nostrum spi-
 rituale templum Dei, de quo Apostolus
 ait:

ait: Vos enim estis templum Dei vini, si- 2. Cor.
cut dicit Deus: quoniam inhabitabo in il- 6. 16.
lis, & inambulabo inter eos, & ero illorum
Deus, & ipsi erunt mihi populi?

CONSIDERA TERTIO, Ad ablutio-
nem CORDIS aquam cum primis esse ne-
cessariam; ne verò hanc per varia loca
anxiè nimis quæras, demonstrat tibi Za-
charias fontem copiosissimum: In die illa, Zachar.
ait, erit fons patens domui David, & ha- 13. 1.
bitantibus Ierusalem, in ablutionem pecca-
toris, & menstruata. Quis verò hic fons,
nisi Christus Dominus; fons & scaturigo
gratiæ, iustitiæ, & salutis? Sic enim hunc
locum interpretatur Sanctus Gregorius:
Fons quippe occultus est Vnigenitus Pa- Gregor.
tris, inuisibilis Deus. Fons verò patens, hom. 20.
est idem Deus Incarnatus: qui fons patens in Eze-
rectè domus David dicitur, quia ex Da- chiel.
vidis genere noster ad nos Redemptor
processit. Hi autem Ierusalem habitant,
qui in visione pacis intimæ mentem fi-
gunt. Peccator verò, & Menstruata est, vel
is qui delinquit in opere, vel mens quæ
labitur in prava cogitatione. An non fons
patens est Christus crucifixus, è quo quin-
que illi torrentes sanguinis profluxerunt?
In terrestri Paradiso fons erat, qui in Genes. 2.
quatuor capita diuisebatur, ut ita totam 10.
terram

terram irrigaret. In Paradiso Ecclesiæ Ie-
 sus crucifixus fons est, è cuius sacris vul-
 neribus quinque flumina scaturiunt, qui-
 bus abluuntur peccata totius mundi. Chri-
 stus est probatica illa piscina, quinque
 vulnerum porticus habens, in quam qui
 descenderit post motionem aquæ, sanus
 fit à quacumque detinetur iniquitate.
 Sanguis enim Iesu Christi emundat con-
 scientias nostras ab operibus mortuis pec-
 catorum. Hic Sanguis, ait Chrysosto-
 mus, effusus, vniuersum abluit orbem
 terrarum; hic Sanguis Sancta Sanctorum
 purgat. Quòd si eius figura tantam ha-
 buit vim, in Templo Hebræorum, in
 medio Ægypti, liminibus aspersus, dum
 ab Angelo percutiente seruauit, dum po-
 pulum emundauit, dum omnia sanctifi-
 cavit; quantò magis, veritas ipsa Sangui-
 nis huius? Hic Sanguis aureum Altare san-
 ctificauit; sine hoc Princeps Sacerdo-
 tum in penetralia ingredi non audebat.
 Sanguis Sacerdotes faciebat, hic Sanguis
 in figura peccata purgabat, hic Sanguis
 nostrarum Animarum salus est. Hoc la-
 uatur, hoc ornatur Anima, hoc incendi-
 tur; hic, igne clariorem reddit mentem
 nostram, & auro splendidior; huius
 Sanguinis effusio cælum peruium fecit.
 Accipe

Accipe igitur titulam memoriæ, & in eâ hauri cum gaudio de fontibus his Saluatoris efficacissimam aquam, quâ pollutum COR tuum abluas. Adhibe, inquam, velut manus, intellectus considerationes, & affectuum excitationes, iisque COR tuum perfrica, abluè, & emunda: immò verò totum COR in hoc Sanguineum lauacrum immerge; & sine dubio ascendet inde dealbatum. Beati, qui lauant stolas suas in Sanguine Agni! Nihil enim tam efficax, ait Bernardus, ad curanda conscientiae vulnera, nec non ad purgandam mentis aciem, quam Christi vulnerum sedula meditatio. Recurre ergo ad lauacrum hoc, & dic cum Ecclesia: Dealba me Domine, & munda COR meum; vt in Sanguine Agni dealbatus, gaudiis perfruar sempiternis.

Isa. 12. 3
Apoc. 22. 14.
Bernard.
Serm. 62
in Cant.
Missal.
Rom.

CONSIDERA QVARTO, Quò pertina-
cius maculae vestibus inhærent, eò accu-
ratiùs ac sæpiùs ablui debent:

(Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem, Horat.

Testa diu

lib. 1:

inquirebat ille) frequentiori indiget emun-
datione vas foedo liquore repletum: at-
que hinc leprosus mundandus septies
aspergi sanguine passeris immolati præ-
cipitur,

Epist.
Leuit.
14. 5.

4. Reg.
5. 14.

Psal. 50.
3.

cipitur, vt iure purgetur, ac deinde totum Corpus ablui. Naamanem Principem leprâ infectum septies lauari in Iordane oportuit, vt curaretur. David Rex non ignorans nullam esse lepram peccato foediorē, camque adeò tenaciter CORDI adhærere, vt vnâ vice ablui non posset, identidem se lauari supplici voce obsecrat: Amplius, inquit, laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Age igitur Anima, vis alterum lauacrum CORDI tuo expurgando præparare? admisce sanguineis Saluatoris fontibus aquam pluuiam, & largissimos imbres calidarum lacrymarum, ex peccati consideratione distillantium; iisque COR tuum ablue. Vt enim pluuia ex densâ nube Soli oppositâ, eiusque calore resolutâ, è mediâ aëris regione decedit: ita prorsus cum in nubem peccatorum nostrorum (quæ Solis Iustitiæ radios nobis occultat) diuini amoris flamma inciderit, facilè nubem dissoluit, & abundantissimam lacrymarum pluuiam progignit. Lubétne etiam hisce aquis acre lixiuium adiungere, ad abluendas etiam inueteratissimas maculas vestis nuptialis, quam in Baptismo induisti? Cola lacrymas tuas in vase CORDIS, per cineres Mortis, Iudicij, & Inferni; & assiduâ

affiduâ horum meditatione facile pristinum Animæ splendorem recuperabis. Memorare, ait Sapiens, nouissima tua, & *Eccli. 7.*
in æternum non peccabis. 40.

CONSIDERA QUINTO, Ingens præmium, quod mundis CORDE promissum est: Beati, ait Christus, mundi CORDE, *Matth. 5. 8.*
quoniam ipsi Deum videbunt. Hæc autem visio Dei, iis, tum in hoc sæculo, tum in altero conceditur. Hic quidem per Speculum in ænigmate, siue per contemplationem Deus videtur: in altera verò vita perspicuè, & facie ad faciem. Deus autem cum mundissimus sit, non nisi à mundo CORDE videri potest; vt enim ait Plato: Impuro, purum attingere nefas est. Et Nyssen: Quo enim modo Animus noster, qui inferiori huic carnis voluptati mancipatus est, atque in humanorum affectuum appetitionem totus incumbit, potest cognatum illud lumen, quod ve mente ipsa cernitur, vacuo, & libero sensu aspicere; cum is praua quadam atque inrudita anticipatione, ad humiles has res & lutulentas aciem intendat? In æternâ verò beatitudine felicissimè Deus à mundo CORDE videtur, amatur, & possidetur. Ibi, inquit Augustinus, tota virtus erit videre, ô Anima mea, quod amas; *August. lib. 22.*

P

&

de ciuit. & summa felicitas, amare quod vides: &
Dei. ibi beata vita in suo fonte bibitur, vbi
Veritatis visio clarissimè aperitur. Ibi va-
cabimus & videbimus, videbimus & ama-
bimus, amabimus & laudabimus ESSE
quod erit in fine, sine fine. Quod enim,
ô Deus, præparasti diligentibus te, fide
non capitur, spe non attingitur, charitate
non apprehenditur, desideria & vota
transgreditur, acquiri potest, æstimari
non potest.

TER.

TERTIA CLASSIS.

CORDIS Oblatio &
Examen.

COR à vitiis in precedenti
 Classe expurgatum, dig-
 num est quod supremo Nu-
 mini in gratissimum mu-
 nus, & sacrificium ac-
 ceptabile offeratur. Id au-
 tem in hac Classe fidelis
 Anima Dilecto suo dicat,
 & consecrat: Deus verò, qui à sacrificiis suis
 omnem vixum, & maculam abesse voluit,
 quiq; COR & renes scrutatur, non sine multi-
 plici ac diligenti examine Sponsæ suæ munus ad-
 mittit. Vnde, velut Argentarius, in statera
 COR illius appendit, in igne probat, fundum
 illius scrutatur, & ad rectissimam CORDIS
 sui amussim, illius rectitudinem explorat. Ea-
 dem fuit Sponsi circa Sponsæ suæ vineam cura
 & diligentia; ipse siquidem ait: Descendi in Cant. 6.
 hortum nucum, ut viderem poma conuallium, 10.
 & inspicerem si floruisset vinea. Vineam enim
 CORDIS nostri, quam plantauit dextera eius,
 quam Sanguine suo rigauit, quam Angelicæ cu-
 stodia

stodia maceriâ , & virentibus gratia sua sepi-
bus circumdedit, ipsemet visitat, & diligentissi-
mè inspicit, num fructuum spem faciat ; an verò
conuersa in prauum vinea aliena , igni sit desti-
nanda aeterno. Id verò Sponse adeò non ingra-
tum est , vt ipsa etiam Sponsum ad hoc inuitet ,

Cant. 7. *dicens : Veni Dilecte mi , egrediamur in agrum ,
II. commoremur in villis. Manè surgamus ad vi-
neas ; videamus si floruit vinea , si flores fructus
parturiunt. Quid enim hoc aliud est , quàm ro-
gare Sponsum, vt diligenter examinet, an vinea
labori Coloni respondeant. Atque in hoc exa-
mine , via purgatiua finitur. Flores enim vinea
ad Incipientes, quemadmodum fructus ad Prospi-
cientes pertinent.*

CORDIS DONATIO.

Præbe fili mi, COR tuum mihi. *Mat. 23. 26.*

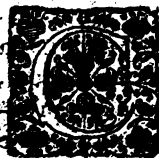
*Vnice CORDIS amor, timor vnice CORDIS Jesu,
COR tibi dono meum, COR mihi redde tuum.*
15.

LECTIO XV.

CORDIS Donatio.

Præbe fili mi COR tuum mihi.

Prouerb. 23. 26.

*Vnice CORDIS Amor, timor vnice CORDIS
IESV,**COR tibi dono meum, COR mihi redde
tuum.*

CONSIDERA PRIMO, Quem
admodum Regibus hono-
ris & subiectionis testandi
causâ, munera deferri so-
lent; ita Deum, qui est Rex
regum, & Dominus dominantium, præce-
pisse vt ei quoque munera deferrentur;
vnde dixit: Non apparebis in conspectu *Deuter.*
meo vacuus, sed offeret vnusquisque se- *16. 17.*
cundum quod habuerit, iuxta benedictio-
nem Domini Dei sui, quam dederit ei.
Ita prædictum est de pacifico Rege Salo-
mone Christo Domino: Adorabunt eum, *Psal. 44.*
quoniam ipse est Dominus Deus tuus. Et *14.*
filia Tyri in muneribus, vultum tuum de-
precabuntur omnes diuites plebis. Quibus

verbis significatur, Gentilitatem ad Christum conuersam, spiritualibus muneribus eum honoraturam, & deprecaturam; idque non tantum vilem plebeculam, sed ipsos etiam diuites plebis, immò etiam Reges fa-

Psal. 71. **10.** **Æturos.** Vnde in alio Psalmo dicitur: Re-

ges Tharsis, & Insulæ munera offerent; Reges Arabum, & Saba dona adducent. Id autem in Magis Christi adoratoribus ad litteram adimpletum fuisse, ex com-

Matth. 2. **11.** muni Sanctorum, & Ecclesiæ consensu constat. Illi enim apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, Arum, Thus, & Myrrham; quibus eum Deum, Regem, & hominem esse confessi sunt. Tu verò, Anima mea, quo dono, quæue oblatione Regem, Deumque tuum honorabis? non aliâ pror-

Bernard. **in Med.** **cap. 7.** sus, quam CORDIS tui. In omni namque Creatura, quæ sub Sole mundi vanitatibus occupatur, nihil humano CORDE subli-

mius, nihil nobilius, nihil Deo similius reperitur: quapropter nihil aliud quærit à te, nisi COR tuum. Hinc est quòd per Sa-

Prouerb. 23. **26.** lomonem dicit: Præbe fili mi COR tuum mihi. Quo loquendi modo, pulcherrimè indicat à cuius manu munus suscipere dignetur, quale illud esse debeat, & quo modo sibi præberi desideret. Singula proinde verba hæc attentius expendenda sunt.

CON-

CONSIDERA ergo SECUNDO, Cuius Ex Ga-
 COR sibi dari petat, nullius enim nisi fi- *briele In-*
 lij CORDE delectatur, ideoque dicit: Fi- *chinople-*
 li præbe mihi COR tuum. Non alloqui- *raque.*
 tur ergo Iudæos, Turcas, Ethnicos, Pu-
 blicanos, & qui in peccatis suis obdura-
 ti perseverant: illi enim non filij, sed *2.Pet.2.*
 inimici Dei sunt, & maledictionis filij. *14.*
 Eorum igitur CORDA postulat, quibus
 dedit potestatem filios Dei fieri, qui cre- *Ioannis*
 dunt in nomine vnigeniti Filij Dei, qui *1. 12.*
 Spiritum adoptionis filiorum receperunt.
 Qui Spiritu Dei aguntur (inquit B. Pau- *Rom.8.*
 lus) ij sunt filij Dei, coheredes autem *14.*
 Christi: si tamen compatimur, vt & con-
 glorificemur. Vna ergo ex conditionibus
 filij est, vt cum Christo patiatur & susti-
 neat: Flagellat enim Deus omnem filium *Hebr.12*
 quem recipit. Deinde eidem Patri filius *6.*
 obedire debet: Patres quidem carnis no- *Ibid.v.9.*
 stræ (inquit Apostolus) eruditores habui-
 mus, & reuerabamur eos: non multò ma-
 gis obtemperabimus Patri Spirituum? Pa-
 cem prætereà filius in domo Patris cælestis
 colere debet: Beati enim pacifici, quo- *Matth.*
 niam filij Dei vocabuntur. Denique illi *5.9.*
 sunt filij, qui Patrem imitantes student
 esse perfecti, sicut Pater cælestis per- *Matth.*
 fectus est. Si ergo Deo vis C O R esse *5.48.*
 gratum,

gratum, vide ne à numero filiorum excidas; in hoc vnum incumbere, ut has filij proprietates assequaris, ut verè filius Dei nomineris & sis.

CONSIDERA TERTIO, Quo modo sibi dari COR tuum petat. Non enim vult sibi illud commodari, non vendi; sed liberali donatione præberi, siue dari. Commodate enim nihil aliud est, quàm alicui alicuius rei vsum gratuito concedere, ita ut dominium eius maneat circa commodantem. Vendere, est accepto pretio rem aliquam distrahere. Donare verò, est gratuito & liberaliter rem alteri dare, ac tradere. Qui commodat quidpiam, paulò post quod commodauit recipit. Qui vendit quidpiam, pretium illius quod vendidit accipit. Qui verò donat quidpiam, nec vñquam recipit; nec vllum pro eo pretium flagitat. Commodant Deo COR suum, qui ad aliquod tempus illud diuino cultui tradunt, postea verò illud rursus mundi vanitatibus implicant; qui in maioribus solemnitatibus pietatem colunt, deinde verò, iis peractis, redeunt ad ingenium, & bacchanalia viuunt. Hi sunt quos temporales Christus vocat. Qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Qui autem sunt qui Deo

Matth.

13. 21.

Luc. 8.

13.

Deo COR vendunt , nisi illi qui ideo Deo seruiunt , vt eis statim pretium seruitutis suæ annumeret? tribuens illis diuitias & prosperitates huius sæculi : vel qui se ita Deo tradunt , vt id facturi non essent, nisi mercedem æternam , & præmium regni cælorum daturum se repromississet? Illi porrò COR suum liberâ donatione Deo offerunt , qui nec mercedis , nec præmij intuitu , sed solo illius amore id illi ita tradunt , vt numquam velint id rursus fieri sibi proprium , dicentes cum Propheta : Quid mihi est in cælo , & à te quid *Psal. 72* volui super terram? Deus enim gratis *25.* vult diligere , gratis sibi seruire , non quasi propositâ acceptione mercedis , quia ipsa merces tua summa Deus ipse erit , quem gratis diligis. Gratis igitur & liberaliter Deo COR tribuendum est , vt COR nostrum habeat Deum.

EXPENDE deinde , quòd dicat Deus CORDIS tui : Præbe MIHI COR tuum. *Proverb. 23. 26.* Non vult enim illud Mundo , non Carni , non diabolo impendi. Tam enim est CORDIS tui amans & cupidus , vt illud totum possidere , nec aliquem in societatem illius admittere velit. Quòd si tamen proximus in CORDE nostro locum aliquem inuenit , id illi contrarium non est : vnicus enim amor

amor est, quo Deus & proximus diligitur; cum non nisi propter Deum hic diligatur.

Aristoteles.

Vbi autem vnum propter alterum, ait Aristoteles, utrobique tantum vnum. Quemadmodum dum diligitur sanitas, & portio amara propter sanitatem, non illic duo sunt amores; sed vnus tantum amor. Vnico igitur & soli Dilecto CORDIS nostri COR largiendum est.

CONSIDERA QVARTO, Cur immensa illa maiestas partem hominis tam exiguam, quam est COR, sibi dari flagitet. Cuius quidem cum plurimæ sint rationes, tum vna hæc præcipua est; quod nemo tam pauper sit, qui illud dare non possit. Quis enim est qui CORDE careat? Alia verò si Deus exigat, plurimi se excusare possent. Aures, ad verbum Dei audiendum, non potest exhibere surdus. Oculos, ad peccata deploranda, aut Christum crucifixum intuendum, non habet cæcus, Os & linguam, ad preces fundendas, & diuinas laudes celebrandas, non habet mutus. Manibus, ad eleëmofynas largiendas, caret pauper & egenus. Ventrem, ad ieiunandum, non potest exhibere infirmus. Genua, ad orandum, non potest flectere debilis & decrepitus. Crura & pedes, ad peregrinationes faciendas, & Ecclesias frequentandas, exhibere

exhibere non potest claudus, & pedibus destitutus. Nullam proinde harum partium Deus exigit; sed COR tantummodò, quod quilibet dare potest. Potes mihi dicere, ait Sanctus Augustinus, non possum vigilare, non possum ieiunare, non possum peregrinari, non possum eleëmofynam facere, & mortuos suscitare: sed non potes mihi dicere, non possum diligere; quod CORDE fit. Adde his, & hanc rationem: quòd etsi Deo omnia Corporis nostri membra offerantur, vnicum tamen COR absit, non erit ei munus hoc gratum; quod enim olim dixit: Populus hic labiis me honorat, COR autem eorum longè est à me; *Isa. 29.* id ipsum de aliis omnibus membris verissimè dicere potuisset. Nulla enim opera Deo grata sunt, quæ ex CORDE non procedunt. Quod enim in arboribus est radix, id in homine est COR: vitiatâ radice, rami arboris arefiunt, flores defluunt, frondes pallescunt, fructus putrescunt: sanâ autem permanente radice, viuaces sunt rami, firmi flores, virentes frondes, & fructus maturi. Ita quoque si CORDIS radix integra fuerit, bona erunt opera nostra. Si radix sancta, ait Sanctus Paulus, & rami. Si verò malitia COR infecerit, mala quoque ex eo prodibunt opera. *Rom. II. 16.*

De

Matth. De CORDE enim, Christo teste, exeunt
 15. 19. cogitationes malæ, homicidia, adulteria,
 fornicationes, furta, falsa testimonia,
 blasphemiar. Quin & absque opere exter-
 no non rarò COR peccat, vt Psaltes testa-
 tur: Etenim in CORDE iniquitates opera-
Pf. 57. 2. mini in terra. Cum igitur omnes actus
 nostri valorem & pretium ex CORDE ha-
 beant, meritò illud Deus requirit: nec
 enim vel hominibus grata sunt munera,
 quæ non ex CORDE profiscuntur. Displi-
 cet seruus, qui non ex animo, sed ad ocu-
 lum, Domino seruit. Nihil Sponsus Di-
 lectæ suæ dedisse censebitur, nisi COR lar-
 giatur: nihil ab eâ vicissim petit, nisi vt
Cant. 8. ponat eum sicut signaculum super COR
 6. suum.

CONSIDERA QUINTO, Quorsum
 Deo COR tuum tradere debeas, nempe
 vt illi fiat gratum habitaculum, illudque
 efficiat conforme imagini diuini CORDIS
 sui. Debitum est ipsi COR multis omninò
 titulis, ob beneficia nimirum creationis,
 gubernationis, redemptionis, aliaque mi-
 nimè pauca. Accipitribus dari solet COR
 earum auium, quas prædati essent: Chri-
 stus ad prædam ascendit, dum Crucis lig-
 num conscendit, de quo vaticinatum Ia-
 cob multi intelligunt, cum de Iuda dixit:
 Ad

Ad prædam fili mi ascendisti. Christus *Gen. 49.*
 enim ex tribu Iuda prognatus, inter cete- *9.*
 ra nomina habuit: Accelera spolia detra- *Isa. 8. 3.*
 here, Festina prædari. Hic igitur è Cruce
 spolians diabolum, prædatus est COR
 nostrum: quare merito etiam illi dandum
 erit. Noli autem subducere COR tuum, cò
 quòd immundum fortè sit; ipse enim qui
 fons est, emundabit illud. Si prauum &
 distortum sit, ipse, qui diligit æquitatem,
 rectum efficiet illud. Si graue sit & pro-
 num in terram, ipse, qui de cælis est, sur-
 sum subleuabit. Si variis cupiditatibus, ve-
 lut luto plenum sit, ipse, qui ignis est, con-
 sumet eas. Si durum sit, ipse, qui omni-
 potens est, emolliet illud. Tantùm tibi
 tortuositas tua displiceat, & ex tota Ani- *Matth.*
 ma, ex tota mente, ex totis viribus COR *22. 37.*
 totum illi deuocas, qui se totum COR DI
 tuo tanto amore dedit; & sine dubio fa-
 cilè reformabit deformitates CORPIS tui.
 Cùm Socrati, vt Seneca tradidit, multi *Seneca*
 multa, pro suis quisque facultatibus, *lib. 1. de*
 offerrent; Æschines pauper auditor: Ni- *benefic.*
 hil, inquit, dignum te, quod dare tibi *cap. 7.*
 possum inuenio, & hoc modo pauperem
 me esse sentio. Itaque dono tibi, quod
 vnum habeo, meipsum; hoc munus roga,
 qualecumque est, boni consulas, cogi-
 tesque

tesque alios cum multum tibi darent , plus sibi reliquisse. Cui Socrates : Quid ni tu, inquit , magnum munus dederis ? nisi forte paruo te æstimes. Curabo ergo, ut te meliorem tibi reddam , quàm accepi. Tu verò, si Æschinem imiteris, &, non Socrati, sed Deo COR tuum obtuleris , sine dubio multò melius illud efficiet, tibi que reddet. Sed opportunè admodum hîc subiicietur

Modus COR Deo offerendi.

PRAXIM, modumque Deo spiritualiter COR nostrum , gratissimi instar muneris, offerendi , nobis tradiderunt SS. Gertrudis, & Mechtildis, duæ sorores , ambæ non solum carne , sed etiam Religione germanæ, ambæ Domino cohæserunt , ambæ Domino concorditer seruierunt. Sancta Mechtildis audiens aliquando in Offertorio cantari : Reges munera offerent tibi ; dixit Saluatori nostro : Ecquid est , ô Dilecte CORDIS mei , quod tibi nunc offeram, cum nihil dignum habeam maiestate tuâ? Respondit Saluator : Quinque modis præbebis mihi COR tuum, & gratum mihi munus obtuleris. Primò, illud mihi offeres velut arrham desponsationis,

*August.
Serm. 26
de verbis
Domini.
S. Mech-
til. lib. I.
cap. 42.*

tionis ; cum omni fidelitate CORDIS tui , incessanter me deprecans , vt igne amoris mei consumam quidquid per infidelitatem deliqueris. Secundò , offeres mihi velut murenulam auream , aut amatorium monile , cum internâ abnegatione omnium voluptatum huius mundi ; quæ COR tuum occupare vellent. Tertio , COR tuum velut Diadema mihi offeres , cum omni honore , qui tibi siue in hoc , siue in altero sæculo obtingere posset ; vt ego solus sim gloria & corona tua. Quarto , mihi offeres instar phialæ , ex qua ipse meam bibam dulcedinem. Quintò , mihi offeres vas electum , in quo meipsum reficiam. Ita Mechitildem suam erudiuit Dominus.

Sancta Gertrudis verò hanc , offerendi Domino COR , formulam tradidit , quâ ipsa sæpè vti consueuerat :

*Ecce Domine , COR meum abstractum ab omni Gertrud.
Creatura , integrâ voluntate offero tibi ; orans insinuat.
Vt abluas illud in virtuosâ aquâ sanctissimi diuin.
Lateris tui ; & decentissime exornes illud , piet. li. 3.
In pretioso Sanguine dulcissimi CORDIS tui , cap. 30.
Ac tibi conuenientissime coaptès illud , in
Aromatico vapore diuini amoris tui.*

Pulchrum quoque & venustum est
carmen , quo pius & Religiosus Poeta
Bernardus Bauhussus , COR suum vni

Q

Christo

Christo dedicat, quod ascribere non verebor :

Lib. Epi- Pallentes violas, immortalesque amarantbos,
gramm. Et calthæ aureolas, Phœbisequasq₃ comas,
 Reginaq₃ rosas, & florum, lilia, Reges,
 Albaq₃ narcissi, flauaq₃ texta croci;
 Iridaq₃ & nardum, ferrugineumq₃ hyacinthum,
 Et quidquid florum denique Chloris habet,
CHRISTE, tibi pleno meditabar fundere cornu,
 Veris opes volucres, deliciaq₃ breues :
 Iamq₃ ardens ibam totum tibi spargere Maium
 Purpureum, prasinum, coccineum, croceum;
 Nam Maij omnigenæ plumæ, omnigeniq₃ colores,
 Et multa in gremio floreæ messis erat.
 Hanc mihi sed subitò vertisti in pectore mentem,
 Et visus tacitâ es sic mihi voce loqui:
 Mitte rosas manibus vates meus; altera dona
 Poscimus; hæc olim Panq₃, Palesq₃ tulit.
 Altera dona Deo vero, sunt altera ferta;
 Non faciunt capiti talia ferta meo.
COR peto; io dabitur, dabitur **COR** dulcis **IESV** !
 Mille darem, **IESV**, si mihi mille forent.
 Eia **COR**, egredere: an clausa est via? pectora rûpe,
 Rumpe moras, rumpe & viscera, & egredere.
 Egreditur. Salve, ô Anima pars optima nostra!
 Vita delictum, principiumq₃ mea!
CORCVLVM, io gaude, iam felicissima fies
 Victima, Tergemino tota litanda **DEO**.
 Ergo nunc viola. i, melior violâ hoc mihi **COR** est:
 I ama-

I amaranthe, mihi hoc COR amaranthus erit.
Punica ite rosa, melior rosa nam mihi COR est:

Lilium i, melius liliolum COR erit.

I narcisse, mihi melior narcissus erit COR:

I hyacinthe, mihi hoc COR hyacinthus erit.

I croce, cum nardo, calthæq, ac irides ite,

COR mihi caltha, crocus, nardus, & iris erit.

CORCVLVM, io, IESV, sume hoc, mi dulcis IESV;

Deq, haustum latere hoc in latus abde tuum.

Viuo ego, non ego iam, viuit Nazareius in me:

Ille mihi solus CORQVE, animamq, facit.

Et vos Adamide, vos, ô! mecum pia CHRISTO

CORDA date. O, qui dat, quàm sine COR-

DE sapit !

CORDIS SACRIFICIUM.

Sacrificium Deo, spiritus
contribulatus. *Psal. 50. 19.*

*Non vituli cassine Deo placet hostia tauri:
COR mihi qui dedit, hic COR sibi poscit amor
16.*

LECTIO XVI.

CORDIS Sacrificium.

Sacrificium Deo Spiritus contritus.

Psalm. 50. 19.

*Non Vituli, castive Deo placet hostia Tauri,
COR mihi qui dedit, hic COR sibi poscit
amor.*

CONSIDERA PRIMO, Quem-
admodum Regibus tributa,
& munera deferri debent:
ita supremo illi Numini,
omnium rerum Domino, sa-

crificia in subiectionis protestationem offe-
renda sunt. Satis proinde non est, ô fidelis
Anima, quòd Regi sæculorum immortalibus *1. Timot. 1. 17.*
atque invisibili, COR tuum muneris loco
tradideris, verum soli Deo in sacrificium
idem offerre te oportet. Hoc in arcano
sensu Sponsus Animarum nostrarum petit,
cùm ait: Sanctifica mihi omne primoge- *Exod. 13*
nitum. Et alibi: Iure perpetuo omne pri- *2.*
mogenitum erit meum. Quid verò? An *Num. 18*
suprema illa Maiestas adeò desiderat, *15.*
ovium, boum, hircorum, caprarum, cete-

Q₃

rarum-

1. Cor.

9. 9.

Psal. 49.

13.

rarumque animantium primogenita, ut illa sibi offerri præcipiat? Numquid Deo cura est de bobus? ait Sanctus Paulus. Quin & ipse Deus: Numquid manducabo carnes taurorum, aut sanguinem hircorum potabo? Cur ergo omnia illa primogenita Deo offerentur? Cur illa iure perpetuo vult esse sua? Si omnium legalium differentias hostiarum, vnâ Corporis & Sanguinis IESV CHRISTI Filij sui oblatione consummauit, quid adhuc primogenitorum victimas exquirat? Aliud ergo hîc sub litteræ cortice latet mysterium, aliaque à nobis primogenita Deus per hæc verba exigit. Spirituale est primogenitum, quod hîc Deus postulat; nempe COR nostrum: illud enim ante alia membra primò formatur, & ab Aristotele primum viuens, & vltimum moriens nuncupatur. Hoc gratum Domino sacrificium, quodque præ omnibus aliis illi placet. Hoc mysticè in Abrahæ Patriarchæ nostri sacrificio adumbratum, teste Augustino, fuit. Quod Abraham illi dictum est, da mihi vnicum dilectum filium; idipsum dicit tibi Sapientia: Da mihi fili COR tuum: ipsum est Dilectus & vnicus filius tuus. Quid metuis offerre COR tuum? offer sacrificium,

Genes.

22. 2.

August.

Serm. 46

de temp.

cium , contritionem CORDIS Domino Deo tuo , & dicei cum Propheta : Holocaustis non delectaberis. Sacrificium Deo Spiritus contribulatus , COR con- *Psal. 50.*
 tritum & humiliatum Deus non sper- 18.
 nit. Nihil metuas , tali sacrificio oblato ;
 & illi acceptum erit , & quod obtuleris ,
 integrum tibi permanebit.

Agnouit idipsum & Prudentius , qui
 Abrahamæ sacrificio nos instrui docet , vt ea
 quæ nobis sunt gratissima , Deo offeramus.
 Sic autem ait :

Senex fidelis prima credendi via est

Abram , beati seminis serus Pater ,

Adiecta cuius nomen auxit syllaba ,

Senile pignus qui dicauit victima :

Docens ad aram cum litare quis velit ,

*Quod dulce CORDI est , quod pium , quod
 vnicum ,*

Prudent.

præf. in

Psicho-

machia.

Deo libenter offerendum credito :

Sed nil CORDI gratius est , quàm ipsum
 sibi met COR ; vnde amantes , Personas
 eas quas nimio amore depereunt , suum
 CORCVLVM , Animæ suæ dimidium vo-
 care soliti sunt , id insinuantes tam il-
 las sibi charas esse , quàm proprium COR.
 Si igitur id quod maximè diligimus , Deo
 offerendum est , nihil dignius illi offerri
 potest CORDE nostro.

CONSIDERA SECUNDO, Quâ de causâ COR Deo sacrificari debeat. Israëlita enim illi ideò iubebantur primogenita sua offerre, vt haberent iugem memoriam liberationis suæ ex Ægypto. Hanc enim effecit & procurauit Deus per eadẽ primogenitorum totius Ægypti. Quia ergo tunc cecidit Deus primogenita Ægypti; vt Hebræos, quasi primogenitos suos, indeliberaret; & quia tunc intacta seruauit primogenita Hebræorum habitantium in Ægypto: hinc indictâ lege eadẽ sibi offerri, ac quasi sua, & à se conseruata sibi reddi depoposcit: sed hæc in figura contigerunt eis. Nos verò de Ægypto huius mundi, de domo seruitutis, & manu inimicorum nostrorum per Christum liberati, maiori iure illi primogenita nostra debemus. Ille enim non primogenita Ægypti pro nobis occidit; sed ipse Vnigenitus Dei Patris, primogenitus Virginis Matris, pro nobis immolatus est. Quantis igitur titulis hostiam CORDIS nostri sibi vendicat! Aduerte porrò mystici huius sacrificij quemlibet Sacerdotem esse, magnos, paruos, nobiles, ignobiles, diuites, pauperes, Ecclesiasticos, sæculares, feminas, viros. Quodnam verò huius sacrificij Altare? munda conscientia. Quæ

victi-

Cornel. a
Lap. in
cap. 13.
Exod.

Luc. 1.
74.

victima? Cor contritum, Spiritus con-
 tribulatus, eadem enim hæc multorum
 sensu sunt. Quis culter, quo victima ex-
 coriatur? scrutinium CORDIS, dolor Ani-
 mi, confitens lingua. Quis ignis, hostiam
 absumens? ille, scilicet, quem Filius ho- *Luc. 12.*
 minis venit mittere in terram, & voluit *49.*
 vehementer accendi; diuina, inquam,
 charitas, quæ totum sacrificium exurit.
 Quæ verò huius ignis ligna? intenta bo-
 nitatis Dei, & diuinorum beneficiorum
 consideratio, ex quâ diuinæ charitatis
 flamma indefinenter accenditur; hinc
 scriptum est: Ignis in Altari semper ar- *Leuit. 6.*
 debit, quem nutriet Sacerdos, subiiciens *12.*
 ligna manè per singulos dies. Debet enim
 fidelis quisque (ait Gregorius) ne in eo *Gregor.*
 charitatis flamma deficiat, in excitatio- *lib. 27.*
 nem amoris, exempla Patrum, vel præcep- *Moral.*
 ta Dominica ministrare. Congruitque hoc *cap. 7.*
 fieri manè, quia prima diei pars est. Post-
 positis ergo cogitationibus vitæ præsen-
 tis, hoc priori loco quisque fidelium cogi-
 tet, ut quibus valeat nisibus, studium cha-
 ritatis inflammet, atque ita succendatur
 sacrificium CORDIS sui.

CONSIDERA TERTIO, Neminem ab
 hoc sacrificio excusari posse, quia ut re-
 cte S. David ait: In me sunt Deus vota *Psal. 55.*
 tua, *12.*

tua, quæ reddam laudationes tibi. Ac si aperte dicat, inquit idem Gregorius:

Gregor. Etsi exterius munera offerenda non habeo, intra memetipsum tamen inuenio, quod in ara tuæ laudis impono; quia qui nostrâ datione non pasceris, oblatione

CORDIS melius placaris. Ante Dei oculos numquam est vacua manus à munere, si fuerit arca CORDIS repleta bonâ voluntate. De CORDIS igitur arcâ, ait

August. super Psal. 55. Augustinus, profer laudis incensum, de cellario bonæ conscientiæ profer sacrificium fidei, quidquid profers accende

August. in Psal. 134. charitate. In te sint vota, quæ reddas laudes Deo. Idemque alibi: Si congereris offerre Domino tuo sacrificium gratum illi & acceptum, sicut antea vouebantur sacrificia in vmbra futurorum;

fortè non inuenires in grege tuo placitum taurum, in capris hircum, aræ Domini dignum, nec in ouili tuo arietem dignum ad victimam Domino tuo: & non inueniens satageres quid faceres, & diceres fortè Deo, volui, & non habui. Numquid potes de laude dicere; volui, & non habui? ipsum voluisse, laudasse est. Non enim verba à te quærit Deus,

Rom. 10. 10. sed COR. Cum potes, ore confitere ad salutem: cum non potes, CORDE crede ad iustitiam.

stitiam. CORDE laudas, CORDE benedicis, CORDE in aram conscientiae victimas sacras imponis; & respondetur tibi: Pax in *LUC. 2. 14* terra hominibus bonae voluntatis. Habe- *LUC. 19. 8* bat hoc sacrificium laudis Zacchaeus in patrimonio suo, habebat vidua in sacculo suo, habebat, nescio quis hospes, in dolio suo. Sed nec illo caruit Sanctus Iob, dum *Iob 1. 12* omnibus caruit. Quidquid facultatum ha- *Aug. in* buerat diabolus ademit; abstulit. Hereditatem, interfecit filios, ablatis omnibus *Psa. 55.* solus remansit Iob. Sed in illo erant vota laudis, quae redderet Deo, in illo planè erant. Arcam sancti CORDIS sui fur diabolus non inuaserat, plenus erat unde sacrificaret. Audi quae habebat, audi quae protulit: Dominus dedit, Domi- *Iob 1. 21* nus abstulit; sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. O diuitiae interiores, quò fur non accedit! Has igitur Dominus requirit: has ei lubens offer.

CONSIDERA QUARTO, Nullum prorsus esse sacrificium, quo diuina illa Maiestas magis placatur, quàm sacrificium CORDIS. Apud homines enim (vt Bernardus *Bernard.* ait) COR ex verbis; apud Deum verò verba *in Cant.* pensantur ex CORDE. Et Gregorius: Deus *Gregor.* non attendit verba deprecantis, sed COR orantis.

orantis. Ex hoc metitur, & æstimat bona nostra, quæ etiam si parua fuerint, magna erunt, si ex magno CORDIS affectu procedant. Quare idem Gregorius rectissime

Idem homil. 5. in Euang. inquit: COR Dominus, non substantiam pensat; nec perpendit quantum in eius sacrificio, sed ex quanto proferatur. COR est, quod Deum nobis propitium reddit, flectit, & quodammodo ad nos inclinât. Nam ut benè quidam cecinit:

Bapt. Mant. *Virga recens Zephyris, nervo curuabitur arcus,*

Ignem chalybs, adamas sanguine, CORDE Deus.
Cur verò ita ei præ omnibus COR placet? quia nimirum bonam voluntatem significat: vel potius ipsum nihil aliud est, quam
Arist. 2. lib. Ana-ly. bona & prompta voluntas. Magis autem, Philosopho teste, eligenda est voluntas sine actione, quam actio sine bona voluntate. Quod luculentiùs Poëta effatus est, dicens:

Onid. lib. 3. de Pöte Eleg. 4. *Ut defint vires, tamen est laudanda voluntas:*

Hac ego contentos, auguror esse, Deos.

Hac facit ut veniat pauper quoque, gratum ad aram,
Et placeat casus, non minus agna, boue.

Quàm placuit Deo sine externo opere se-

Gen. 12. ria voluntas Abrahami, dum filium suum

18. Isaac immolare voluit? ex quo hoc consecutus est, ut ex semine eius Christus nasceretur. Promptâ igitur voluntate COR

tuum

tuum mystico Altari conscientię tuę impone, vt in eo igne charitatis succensum, instar holocausti Deo offeratur in odorem suauitatis. Ora quoque cum Azariâ, *Dan. 3.* vt possis inuenire misericordiam, & in 39. Animo contrito, & Spiritu humilitatis Cor tuum suscipiatur. Ora, inquam, & dic: Sicut in holocausto arietum, & taurorum, & sicut in millibus agnorum pinguium; sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, vt placeat tibi: quoniam non est confusio confidentibus in te.

CORDIS PONDERATIO.

Appendit CORDA Dominus, *proverbia*

Quod mihi donasti magno pro munere, non est.

Si neget hoc, iusti ponderis aqua bilanx.

17.

LECTIO XVII.

CORDIS Ponderatio.

Appendit CORDA Dominus.

Prouerb. 21. 2.

*Quod mihi donasti, magno pro munere; non est,
Si neget hoc, iusti ponderis aqua bilanx.*

ONSIDERA PRIMO, Non
satis esse Deo quomodo-
cumque COR offerre, nisi
tale omnino sit quod oculis
diuinæ Maiestatis placeat.

Probæ Nummularij non tantum explo-
rant an nummus sit probæ monetæ, verum
videlicet aurum, vel argentum, an auri-
chalcum, vel stannum; verum etiam ne
quid illi (vrait Cassianus) à legitimo pon- Collat.
dere diminutum sit censurâ trutinæ dili- I. c. 20.
genter inquirunt, Non secus Deus, qui in
mensura, numero, & pondere omnia Sap. 11.
disposuit, diligentissime examinat an 21.
CORDA, atque alia omnia, quæ ei offerun-
tur, integrum etiam pondus habeant.
Quodd si leuioris illa inuenerit ponderis,
tamquam adulterina reiiicit. Hinc Spiri- Prouerb.
uum ponderator Dominus à Salomone 16. 2.
vocatur:

vocatur : quòd non tantùm internas COR-
DIS cogitationes penitus inspiciat ; sed
etiam appendat, libret, & leuésne sint, an
graues, lance suæ æstimationis expendat.

Ibidem

v. 11.

Hinc rursus dicitur : Pondus & statera iu-
dicia Domini sunt ; qui in balance iudicat
operum nostrorum integritatem ; atque
hoc iudicium iustissimum est, quia à suo
æquilibrio numquam deflectit. Serio pror-
sus optabat Sanctus Iob ad hanc trutinam

Iob 31.

6.

examinari, cùm diceret : Appendat me
Deus in staterâ iustâ, & videat simplici-
tatem meam. Atque alibi ita loquitur :

Idem 6.

2.

Vtinam appenderentur peccata mea, qui-
bus iram merui, & calamitas, quam pa-
tior, in staterâ : quasi arena maris, hæc
grauior appareret. Contrâ verò de impio

Dan. 5.

27.

Baltassar scriptum est : Appensus es in sta-
tera, & inuentus es minus habens. Quod
idem est, ac si diceret : Appensa sunt in bi-
lance diuinæ iustitiæ, & examinis, opera
tua, bona & mala, ô Baltassar, atque in-
uentus es habere minus probitatis, & bo-
norum operum ; plurimum verò habere
superbiæ, crapulæ, & iniquitatis : ergo non
mereris amplius regnare, nec viuere. Dili-
genter igitur attende, ô pia Anima, ne
COR illud, quod Deo offerre cupis, nimis
leue sit, adeoque ab eo reprobetur.

C ON-

CONSIDERA SECUNDO , Non raro inueniri apud homines pondera duplicia, maius & minus; & stateras iniquas, quibus fraudem fucumque aliis faciant, dum pro arbitrio suo appendunt, prout ipsi volunt : Mendaces enim sunt filij hominum (ait *Psal. 61.* Psaltes) in stateris, vt decipiant de vanitate in idipsum. Verum non ita agitur apud iustissimum illum **CORDIUM** scrutatorem , qui non nisi æquâ lance omnia pensat. Statera siquidem dolosa, abominatio est apud Dominum; pondus æquum, voluntas eius. Hinc fit, vt multa hominibus bona ac recta videantur, quæ tamen si ad diuinitatis stateram librentur, reprobæ apparebunt : Omnis via viri recta sibi videtur, ait Sapiens, appendit autem **CORDA** Dominus. Qualecumque enim opus sit in externâ apparentiâ , & hominum æstimatione, Deus illud non ex opere, sed ex **CORDE** & affectu , à quo prodit, pensat. Atque ideò cum Cain & Abel ei sacrificia offerrent, scribitur , respexisse ad Abel , & ad munera eius. Notat verò Gregorius , cur primò dicatur Deus respexisse ad Abel , quàm ad munera eius : Quia omne quod datur Deo, ex dantis mente pensatur. Idcirco non Abel ex numeribus, sed ex Abel munera oblata placuerunt.

R

cuerunt.

- cuerunt. Ex dantis quippe CORDE, id
LUC. 21. quod datur accipitur. Æra duo minuta
 2. Hebrææ viduæ quantilli pretij credebantur, ad illam argenti molem, quæ à Pharifæis iactabatur? & tamen hanc illa longè superabant; vnde ipsius veritatis elo-
Ibidem. quio ita commendatur: Verè dico vo-
vers. 3. bis, quia vidua hæc pauper plusquam omnes misit. Quare autem plus misit?
Marc. 12 quia de penuriâ suâ, omnia quæ habuit
 42. misit, quia promptiori Animo, & alacriori voluntate duo minuta dedit. Quare
Cyprian. de ea ita Cyprianus: Dominus non de pa-
tract. de trimonio, sed de Animo opus eius exami-
op. 6. nans, & considerans non quantum, sed
Eleemos. ex quanto dedisset, dixit: Vidua ista plus omnibus misit in dona Dei. Nihil enim Deo offertur ditius bonâ voluntate, quam etiam pauperes & inopes exhibere possunt. Hæc verò cui deest, quantumvis magna offerat, Deo minimè grata erunt; quia videlicet iusti ponderis non sunt. Magna in oculis hominum videbantur opera Sardicensis Episcopi, non tamen ita erant in oculis Dei; vnde Apocalypti-
Apoc. 3. cus Angelus ei ait: Non inuenio opera
 2. tua plena coram Deo. Appareant illa hominibus splendida, habeas nomen quod viuas, non tamen mensuram iustam imple-
 sti,

sti, quia mortuus es. Adimple ergo ea quæ adhuc defunt. Pone ergo, ô Anima mea, COR tuum in Dei statera, vt quantum tibi ad veram iustitiam etiamnum desit li-
quidò cognoscas: dic cum Sancto Augusti-
no: Domine ante te est omne desiderium *August.*
meum, ante te tota cogitatio mea. Tu om-
nium Spirituum ponderator, & utrùm ra- *conf. lib.*
dix sit dulcis an amara, de qua foris pul- *10.*
chra folia emittuntur, tu Iudex interiùs
melius nosti, & perscrutaris.

CONSIDERA TERTIO, Quòdnam sit
pondus, ad quod COR tuum in staterâ
expendi debeat: de eo autem ita in veteri
lege olim Deus edixit: Omnis æstimatio, *Leuit. 27*
siclo sanctuarij ponderabitur. Sola enim *25.*
sanctuarij pondera fallaciarum erant ex-
pertia. Hinc oblationes, quas Principes *Num. 7.*
Israël, & capita familiarum Domi- *13.*
no obtulerunt, semper expensâ scribun-
tur iuxta pondus sanctuarij; quasi in-
gratum Domino foret, aut ab integri-
tate deficeret, quod huius ponderis
mensuram non æquaret. Quisnam ve-
rò sicles sanctuarij, nisi ipsum COR
Dei nostri, iuxta quod perfectio COR-
DIS nostri exigi debet? Hinc optabat
Salomon, vt COR populi sui esset per- *3. Reg. 8.*
fectum cum Domino Deo, & ambularet *61.*

in decretis eius. Ita COR Aſa ſcribitur perfectum fuiſſe cum Domino cunctis diebus ſuis. De Abiâ verò contrà aſſeritur : Nec erat COR eius perfectum cum Domino Deo ſuo, ſicut COR Dauid patris eius. Sed quæ erat perfectio CORDIS Dauid? quod pondus in altera bilance poſitum fuit, ex quo perfectio Dauidici CORDIS colligi deberet? non aliud ſanè quàm COR ipſius Dei. De eo enim ſcriptum eſt : Quæſiuit ſibi Dominus virum iuxta COR ſuum. Hinc ergo deducitur illud COR perfectum eſſe cum Domino, quod eſt iuxta COR Domini; ſive ſecundum meſuram & æqualitatem (quo ad ea homini eſt poſſibilis) CORPIS diuini. Quid autem eſt quod COR noſtrum maximè demonſtret diuino CORDI eſſe conforme, niſi recta intentio? Deus enim rectus eſt, & diligit eos qui recto ſunt CORDE. Praua, & diſtorta intentio à diuino CORDE diſſidet; nec æquâ lance cum eo componi poteſt: hæc ſi operi admisceatur, reprobum eſt munus quod Deo offertur. Quod enim eſt Corpus ſine vita (ait Richardus de Sancto Victore) hoc eſt opus ſine intentione bonâ. Quælibet actio quamuis bona videatur, tamen quaſi mortua iudicatur, ſi non per intentionem bonam animatur. Nou-

rat

rat hanc S. David Deo cum primis charam & acceptam esse; ideoque dicebat: Holocausta medullata offeram tibi. Non est Deo gratius holocaustum **CORDE** nostro: verumtamen si medullâ careat, iam acceptum non erit Deo. Medulla autem hæc est interior **CORDIS** nostri intentio. Nihil enim, vt Augustinus ait, interius medullis nostris. Interiora ossa sunt carne, medullæ interiores sunt ipsis ossibus. Quisquis ergo in superficie colit Deum, magis placere vult hominibus. Aliud autem intus sentiens, non offert holocausta medullarum, cuius autem medullam inspicit, ipsum totum accipit. Illa igitur opera medullata sunt holocausta, quibus voluntas, seu intentio bona inest: nullo modo vult Deus ossa exsucca, arida, emedullata. Reperias multos qui frequenter orent, Sacris etiam intersint, non rarò inediâ se macerent, stipem dent, sed, heu quàm nihil medullæ inest his operibus! sunt hæc quidem velut candida, nitidaque ossa; sed deest medulla, Spiritus, recta intentio, pius affectus, qui hæc opera subuehat ad Deum. Rectè proinde monet Gregorius: vt omne bonum quod agitur per intentionem, semper ad cælestia leuetur. Hanc enim velut medullam sacrificij sui Deus

*Psal. 65.
15.*

*Aug. in
Psal. 65.*

*Greg. I. I
in Ezech.
hom. 4.*

Hebr. 4. ante omnia requirit ; cuius sermo viuis &
12. efficax , & penetrabilior omni gladio an-
 cipiti, pertingit vsque ad diuisionem Ani-
 mæ ac Spiritus, compagum quoque ac me-
 dullarum , & discretor cogitationum &
 intentionum CORDIS.

CONSIDERA QVARTO, Vt CORDIS
 tui sacrificium , & munus non abiicia-
 tur à Deo , tamquam leuioris ponderis,
 non satis esse , si ei hoc examinandum
 committas ; sed consultissimum omninò
 iudicari , vt ipse ad trutinam respicias ,
 & integritatem CORDIS tui prius ad lan-
 cem expendas , quàm illud Domino
 Deo tuo offeras. Nam vt rectè Basilus
Basil. in inquit: Cuilibet nostrum statera à Con-
Psal. 61. ditore omnium apparata , per quam re-
 rum naturam possit probè discernere. Po-
 sui ante faciem tuam vitam & mortem,
 bonum & malum , duas inter se contra-
 rias naturas , has tu examina , & dili-
 genter expende , quid vtilius sit. Tibi
 namque propria datur libra , quæ suffi-
 ciens discrimen boni & mali demonstrat;
 corporea namque pondera in libræ lan-
 cibus probamus : quæ verò ad instituen-
 dam vitam eligenda veniunt , per libe-
 rum Arbitrium decernimus , quòd mo-
 mentum æquale ad vtrumlibet possis cape-
 re.

re. In liberi ergo Arbitrij libra rectam
 constitue intentionem, sinistram verò &
 præposteram longiùs abiice. Recta verò *Ex med.*
 intentio hæc est, quæ bonum finem in *Iac. de*
 operando respicit; hic autem ut varius *Paz. par.*
 esse potest, ita multiplex quoque est in- *1. cap. 8.*
 tentio bona. Primò enim, occurrit in- *tom. 3.*
 tentio seruorum, qui ex timore seruili,
 ne in æternum puniantur, Dei man-
 data custodiunt. Secunda intentio, Mer-
 cenariorum est, qui inclinant COR suum *Pf. 118.*
 ad faciendas iustificationes Domini, *112.*
 propter retributionem. Tertia intentio, fi-
 liorum est, qui Deo obsequuntur, ut ei
 placeant, & quia illi, quem verâ chari-
 tate diligunt, displicere formidant. Hæc
 autem tres rursus habet gradus: quorum
 primus, intentio recta dicitur; quæ ope-
 ra non solum bona, sed etiam media,
 siue indifferentia purè facit ex amore Dei,
 ut ipsi placeant. In secundo gradu, sim-
 plex intentio ponitur, quâ quis Deo pla-
 cere, cumque honorare intendit, & in
 omnibus quæ agit Deo, intellectu, & affe-
 ctu inhærere nititur, cumque prouidet *Pf. 15. 8.*
 in conspectu suo semper. Tertius gradus,
 intentionem Deiformem complectitur,
 quâ homo ita in Deum fertur, ut non
 magis consolationem, quàm desolatio-

204 SCHOLA COR. LIB. II. LEC. AVII.
nem ; non magis prospera , quàm aduer-
sa ; non magis honorem , quàm infamiam
requirat. Aspira , Anima mea , gradatim
ad hanc perfectionem intentionis , vt ita
COR tuum in diuina lance appensum , in-
ueniatur integri & iusti ponderis , iuxta
pondus sanctuarij , COR videlicet Dile-
cti tui,

LE-

CORDIS PROBATIO.

Sicut igne probatur argentum, et aurum camino,
ita CORDA probat Dominus. *proverb. 17. 3.*

*COR, rutilo, dilecta, tuum pretiosius auro,
Impuram scoriam si prius ignis edat.*
18.

LECTIO XVIII.

CORDIS Probatio.

*Sicut igne probatur argentum, & aurum
camina, ita CORDA probat Dominus.*

Proverb. 17. 3.

*Cor tuum dilecta, tuum pretiosius auro,
et argentiariam si prius ignis edat.*

CONSIDERA PRIMO, Neuti-
quam satis esse, ut COR no-
minum, velut aureus num-
mus Deo ablatus, iusti sit
ponderis. Sed hoc insuper
ut non sit adulterinus, peccans
in aurum. Ad peritum enim Argenta-
rium, siue Nummularium spectat, probare
an nummus sit probæ monetæ, puta ve-
rum aurum, an aurichaleum, aut verum
argentum, aut stannum præfulgens: qua
de re constitutio extat Gratiani & Theo-
dosi Augustorum lib. 3. de Vete. Numif. *L. I. ff. ad*
ma. Examinandum quoque est, an sit pu- *leg. Iul.*
rum putum, id est, nullâ alterius metalli *pecul.*
permixtione vitiatum: qua de re cautum
est lege Iuliâ peculatus, ne quis in aurum,
argen-

- argentum, æs publicum quid indat, néve
L. 9. ff. ad immisceat. Et expressius lege Corneliâ,
leg. Cor- vt qui in aurum vitij quid addiderit, qui
nel. de argenteos nummos adulterinos conflauit,
falsa. rit, falsi crimine teneatur. Inde ærofa
 pecunia dicitur, quæ multum æris admixtum habet. Argentarius autem, vt auri vel argenti puritatem cognoscat, illud in igne conflatur. Illud porrò officium in Scripturâ sacrâ Deo ipsi tribuitur, qui eo modo hominum CORDA probet, & examinet. Ita enim apud Malachiam scribitur de Christo: Ipse enim quasi ignis conflans, & quasi herba fullonum: & sedebit conflans & emundans argentum, & purgabit filios Leui, & colabit eos quasi aurum, & quasi argentum. Ignis autem, in quo Deus hominum CORDA probat, ex communi Patrum, & sacræ Scripturæ sensu, est tribulatio, siue humiliatio. Vnde Ecclesiastici secundo, dicitur:
Eccli. 2. In igne probatur argentum, homines verò
4. receptibiles in camino humiliationis. Et
Sap. 3. 5. Sapientiæ tertio, de Iustis scribitur: In paucis vexati, in multis benè disponentur: quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se. Tamquam aurum in fornace probauit illos. Disce ergo, ô Anima mea, aduersa non timere, aut illis imminenti-
- bus,

bus , nimio Animo contrahi ; hæc enim qualis sis probabunt.

CONSIDERA SECUNDO , Sicut ignis liquando aurum ab eo separat alia metalla, ostenditque an etiam verum aurum sit: ita etiam tribulatio ostendit probumne, an reprobum sit COR nostrum in conspectu Domini ; vt per Ezechielem Dominus dicit : Eò quòd versi estis, omnes in scoriam, *Ezech. 22. 20.* propterea ecce ego congregabo vos in medio Ierusalem , congregatione argenti, & æris, & stanni, & ferri, & plumbi in medio fornacis, vt succendam in eâ ignem ad conflandum. Quod eleganter exponens Gregorius, ait : Purgare eos per ignem tribulationis volui, & argentum illos vel *Gregor. 3 part. cum re past. cap. 14.* aurum fieri quæsiui ; sed in fornace, mihi in æs, stannum, & ferrum, & plumbum versi sunt : quia non ad virtutem, sed ad vitia etiam in tribulatione proruperunt. Æs quippe dum percutitur, amplius metallis ceteris sonitum reddit. Qui igitur in percussione positus, erumpit ad sonitum murmurationis, in æs versus est in medio fornacis. Stannum verò, cum ex arte componitur, argenti speciem mentitur. Qui verò simulationis vitio non caret in tribulatione, stannum factus est in fornace. Ferro autem vtitur, qui vitæ proximi

proximi insidiatur. Ferrum itaque in fornace est, qui nocendi malitiam non amittit in tribulatione. Plumbum quoque ceteris metallis est grauius. In fornace ergo plumbum inuenitur, qui sic peccati sui pondere premitur, vt etiam in tribulatione positus, à terrenis desideriis non leuetur.

Ezech. 24. 12. Hinc rursum scriptum est : Multo labore sudatum est, & non exiuit de ea nimia rubigo eius, neque per ignem.

Ignem quippe nobis tribulationis ad-mouet, vt in nobis rubiginem vitiorum purget : sed nec per ignem rubiginem amittimus, quando & inter flagella vitio non caremus. Hinc Propheta iterum

Jerem. 6. 28. dicit : Frustrà conflauit conflator, malitiæ eorum non sunt consumptæ, argentum reprobum vocate eos. Tribulatio ergo instruet te, an sis plumbum, ferrum,

stannum, æs; an verò argentum, an purum aurum : qualis erat S. Dauid, qui de fornace probationis egressus, dicebat : Pro-

Pf. 6. 3. basti Cor meum, & visitasti nocte : igne me examinasti, & non est inuenta in me

Iob 23. 10. iniquitas. Et S. Iob : Probauit me quasi aurum, quod per ignem transit. Et An-

Tob. 12. gelus Tobiae dixit : Quia acceptus eras

13. Deo, necesse fuit vt tentatio probaret te.

1. 25. Dic ergo & tu cum Propheta : Proba me

Domine,

Domine, & tenta me : vre renes meos, &
COR meum.

CONSIDERA TERTIO , In fornace
ignis aurum purificari, perfici, ac splen-
descere. Ad hoc autem admisceri solet
argento purgando plumbum, vt ex Iere-
mia patet : Defecit sufflatorium, in ig- *Ierem. 6.*
ne consumptum est plumbum, frustra 29.
conflauit conflator. Plumbum, ait Ma- *Math. li.*
thiolus, miscetur conflationi, quia plum- *5. c. 58.*
bi adminiculo facilius metalla igni ce-
dunt. Eodem hoc modo sicut igne pro- *Prouerb.*
batur argentum, ita CORDA probat Do- *17. 3.*
minus. Conflator enim Deus est, ignis *Salaz. in*
autem tribulatio & tentatio, sufflato- *prouerb.*
rium diaboli instigantis afflatus, qui ten-
tationis ignem accendit. Plumbum,
quod maximè graue est, & præter alio-
rum metallorum morem, terræ infos-
sum crescit; nouissimæ mortis memo- *Cyrl. li.*
riam & metum significare docet Cyril- *thesau.*
lus Alexandrinus. Mortis sanè memo-
ria accommodatissima est ad COR præ-
seruandum, ne à tribulatione lædatur,
sed eâ magis expurgetur. Sicut enim au-
rum, ait Chrysostomus, in camino *Chrysost.*
non læditur; sic stabilem Animam tri- *hom. 14.*
bulatio non lædit. Quid operatur ca- *variis in*
minus? aurum mundat: quid operatur *Mat. loc.*
tri-

tribulatio ? tolerantiam , amplioremque patientiam : abscindit enim diffidium , & coadunat Animam , & sobriorem reddit. Omne igitur gaudium existimare debet pius homo , cum in tribulationes varias inciderit , cum per illas purgetur , & ad virtutis perfectionem magnis passibus prouehatur. Marcet sine aduersario virtus. Tunc apparet quanta sit , quantum valeat , polleatque , cum quid possit , patientia ostendit. Nempe , ut cordial. par. & i lateres , nisi vehementi igne coquantur , mox ubi aquam biberint , dissoluuntur , & in minutissimas micas abeunt ; igne autem , quo consumendi viderentur , & in cineres redigendi , ita roborantur & obdurescunt , ut nullâ aquâ dissolui queant , fiantque ad ædificia aptissimi : ita omninò iusti , quos ingentes tribulationes frangere , & è statu mentis dimouere posse cuipiam videbantur , ex eisdem tantum Animi robur , fortitudinemque tantam concipiunt & acquirunt , ut nullis rerum aduersarum fluctibus lædi queant , sed ad ædificium spirituale maximè idonei reddantur , qui viui & electi lapides in eo fiant.

Psal. 33. 20. CONSIDERA QVARTO, Tametsi graues & multæ sint tribulationes iustorum , necessarium

cessarium tamen esse, ut inuictâ patientiâ
 illas sustineant, hac consideratione mu-
 niti, quod nondum omnis scoria à **COR-**
DIBVS eorum excocta sit. Potest enim, *Chrysost.*
 Chrysostomo teste, Deus omnia grauiâ *hom. 4.*
 hodie soluere; sed donec nos purgatos *ad pop.*
 videat, donec videat factam conuer- *Antioch.*
 sionem, & pœnitentiam firmam, &
 inconcussam, non dissoluit tribulatio-
 nem. Etenim Aurifex, donec aurum benè
 purgatum videt, de conflatorio non
 extrahit: sic & Deus non abducit tribu-
 lationem, donec nos penitus emundaue-
 rit. Et S. Augustinus: Numquid lucet *Aug. in*
 aurum in fornace Aurificis? in monili lu- *Psal. 61.*
 cebit, patiatur ergo fornacem ut purga-
 tum à sordibus veniat ad lucem. Fornax
 mundus, palea iniqui, aurum iusti, ignis
 tribulatio; Aurifex Deus; quod vult Au-
 rifex facio, ubi me ponit tolero. Iubeor
 ego tolerare, nouit ille purgare, ardeat
 licet, palea ad incendendum me, illa in
 cinerem vertitur, ego sordibus careo.
 Quintimodò Cassianus docet, viros san- *Cassian.*
 ctissimos magnis infirmitatibus traditos, *coll. 7.*
 pro leuissimis quibusque delictis; cum *cap. 29.*
 in illis, ne tenuissimum quidem næ-
 tum in die iudicij inueniri patiatur diui-
 na clementia, omnem **CORDIS** eorum
 S scoriâ

scoriam excoquens in præfenti, vt eos, tamquam aurum vel argentum ignitum, ad illam perpetuitatem, nullâ indigentes per-
Isa. I. 25. nali purgatione, transmittat. Et excoquam, inquit, ad purum scoriam tuam: & auferam omne stannum tuum, & post hoc vocaberis ciuitas iusti, vrbs fidelis. Sed & *Aug. in*
Psal. 61. gustinus: Sic etiam, inquit, de puro argêto sordidatur aurum, si admiscetur illi: sordescit enim aliquid cû inferiori miscetur naturæ, quamuis in suo genere non sordidat. Sic Animus noster quibusdam sordescit, quæ etsi ex suo genere munda sunt, tamen inferiora sunt; atque in his etiam expurgandis igne opus est. Sæpè enim accidit, vt Deus hominem in labores, molestias, & tribulationes, quasi in ignem coniciat, vt Animum eius à quibusdam infimis rebus minimè malis, aut turpibus secernat, & ad meliora traducat. Noli ergo abhorreere tribulationem, quæ tantum CORDI tuo bonum affert.

CONSIDERA QUINTO, Quemadmodum aurum etsi durissimum, virtute ignis molle & flexile redditur; vt Aurifabri malleo in certam formam, verbi gratia, calicis, thuribuli, candelabri, phialæ, & crateris, efformari queat, immò etiam in, laminas tenuissimas, & subtilissima fila subinde pro-

producat : ita quoque COR hominis
 insti in camino tribulationis excoctum, &
 multis velut malleorum ictibus crebrò cō-
 tusum, magis ac magis dilatatur, vt à Deo
 optimo Artifice in omnem formam, iuxta
 sanctissimum eius beneplacitum, facile
 redigi possit. Docet id Augustinus, expla-
 nans illud Psalmi: In tubis ductilibus, & *Psal. 97.*
 voce tubæ corneæ: Ductiles, ait, tubæ, *6.*
 æreæ sunt, quæ tundendo producuntur. *Aug. in*
 Si tundendo, ergo vapulando eritis tubæ *Psal. 9.*
 ductiles in laudem Dei productæ. Sic cū
 tribulamur, tribulatio, tunso; profectus,
 productio est. Quomodo sonuit, & quā
 suauiter tuba ductilis; qui in tribulatione
 percussus, gratias agit! Ecce, inquit fabri-
 cator Deus, illam tubam perficere volo:
 non perficiam, nisi fundam. Malè sonabat
 antè quā produceretur. Nunc produ-
 ctus, & facta tuba ductilis, laudes Dei so-
 nabit, quæ antea blasphemias intonuit.
 Disce ergo, ô Anima, in aduersis & tribu-
 lationibus non obmurmurare, non con-
 queri de Deo; sed magis lauda Deum, quia
 ex spina quā pungeris, nascitur rosa quā
 coroneris. Id enim quod in præsentī est *Idem in*
 momentaneum, & leue tribulationis no- *Psal. 52.*
 stræ, supra modum in sublimitate æter-
 num gloriæ pondus operatur in nobis.

2. Cor. 4. Quinimodò non sunt condignæ passion-
 17. nes huius temporis, ad futuram gloriam
 quæ reuelabitur in nobis. Age igitur Ani-
 ma, quantumuis in camino probationis
 COR tuum diutiùs crueietur, gratias Deo
 age: & cum tribus pueris in fornace ar-
 denti conclusis lauda, glorifica, & benedic
 Dominum Deum cæli & terræ. Non enim
 comburetur COR tuum in medio flammæ
 ardentis, sed purius, illustrius, & gloriosius
 inde egredietur

LE-

CORDIS SCRVTINIVM.

Prauum est COR omnium et inscrutabile.

Quis cognosceret illud? Ego Dominus

scrutans COR et renes. *Jerom. 17. 9.*

Solus ego immensam CORDIS perscrutor abyssum.

Nautica quam potis est haud penetrare bolis.

LECTIO XIX.

CORDIS Scrutinium.

Prauum est COR omnium, & inscrutabile: quis cognosceret illud? Ego Dominus scrutans COR & renes.

Ierem. 17. 9.

Solus ego immensam CORDIS perscrutor abyssum,

Nautica, quam portu est haud penetrare, bolis.

CONSIDERA PRIMO, Humani CORDIS Arcana adeò homines latere, ut nullus ea cognoscere queat. Quare Propheta COR hominis inscrutabile *Ier. 17. 9*

nominauit. Verè enim est, ut Bernardus Bernard. dixit, abyssus multa. Sicut enim abyssus *tract. de* exhaustiri non potest, sic COR hominis à *int. dō.* cogitationibus suis euacuari non potest; *cap. 44.* sed continuo volubilitate in eo voluuntur. Mare magnum est, & spatiosum mani- *Psal. 103* bus: illic reptilia, quorum non est nume- *25.*

rus. Sicut enim reptile latenter rept, & sinuosis anfractibus huc & illuc deambulat: ita conscientiam hominis venenata

Ioan. 3. 8 cogitationes intrant, & exeunt; vt nesciant homines vnde veniant, aut quò vadant. Hoc benè cognouerat qui dicebat: *Præter. 17. 9.* uum est COR hominis, & inscrutabile: & quis cognoscet illud? Quòd scrutationem non recipit, nec cognitionem COR hominis, etiam Augustino abyssus est. Si profunditas, inquit, est abyssus, putamus quòd COR hominis abyssus est. *Aug. in. Psal. 41.* Quid enim est profundius hac abyssò? loqui homines possunt, videri possunt per operationem membrorum, audiri in sermone, sed cuius cogitatio penetratur? cuius COR inspicitur? Quid intus gerat, quid intus possit, quid intus agat, quid intus disponat, quid intus velit, quid intus nolit, quis comprehendet? Hinc Philosophus quidam optabat CORDA hominum esse vitrea, vt fundus eorum perspicì posset; ne quis in illo dolus, vel fraus resideret. Eàdem de causâ Momus, apud Lucianum in Hermotymo, reprehendit Vulcanum; quòd homini non dederit COR fenestratum, atque perspicuum. *S. Mach. bom. 15.* quoque dixit: COR esse infinitæ profunditatis, in quo sint triclinia, cubicula, fores, vestibula: ad quæ nulli hominum pateat accessus. Quare latebræ eius, nulli prorsus perspectæ sunt.

CON.

CONSIDERA SECVNDO, Solius Dei
 esse, intimas CORDIS cogitationes perno-
 scere: omnia enim CORPA scrutatur Do-
 minus, & vniversas mentium cogitationes
 intelligit. Quinque enim habet Deus the-
 sauros absconditos, quos ita sibi soli asser-
 uat, vt eorum clauem nulli alteri vmquam
 tribuat. Primus est, creatio ex nihilo; quæ
 ita cuiuscumque creaturæ potestatem ex-
 cedit, vt nemini, præterquam soli Deo, at-
 tribui valeat: vnde solus Creator omnium
 vocatur. Secundus est, gloria & honor; qui
 ipsi à creaturis debetur, dicente Apostolo: *1. Paral.*
 Soli Deo honor & gloria. Et ipse Domi-
 nus: Gloriam meam alteri non dabo. *28.9.*
 Tertius est, iniuriarum vindicta: Mihi vindi-
 ctam, & ego retribuam, dicit Dominus. *1. Tim. 1.*
 Quartus, determinatum tempus extremi *17.*
 Iudicij de quo Christus Dominus: De die *Isa. 42.8*
 autem illâ & horâ nemo scit, neque Angeli *Heb. 10.*
 cælorum, nisi solus Pater. Quintus thesau- *30.*
 rus est, cogitationum CORDIS cognitio; *Mat. 24.*
 vnde Deus apud Prophetam ait: Ego Do- *36.*
 minus, scrutans COR & renes. Altissimè *Ier. 17.9.*
 proinde CORDI nostro imprimendum est,
 Deum penitissimos eius recessus intueri:
 ideoque nihil cogitatione voluendum,
 quod oculis omnia inspicientis Dei displicere crediderimus. Quamuis enim Domi-

nus sit in cælo, in aula sancta sua; tamen, ut
ex Prudentio canit Ecclesia,

Speculator astat desuper,

Qui nos diebus omnibus,

Actusq; nostros prospicit,

A luce prima in vesperum.

*Aug, se-
liloq.*

cap. 14.

Quantâ verò diligentia vel vnius solius
hominis actiones contemplerur, Augusti-
nus agnouit; qui ita Deum alloquitur: Sic
gressus meos semitasque consideras, & die
noctuque super custodiam meam vigilas,
omnes semitas meas diligenter notans,
Speculator perpetuus, veluti si totius crea-
turæ tuæ cæli & terræ oblitus, tantum me
solum consideres, & nihil sit tibi curæ de
aliis. Neque enim tibi crescit lux incom-
mutabilis visionis tuæ, si tantum vnum
aspicias; neque minuitur, si innumera
videas, & diuersa. Sed perge ulterius,
Anima mea, cum eodem Augustino con-
siderare; quam accurato scrutinio inti-
ma CORDIS tui Deus rimetur. Quicquid
(inquit) facio, ante te facio; & illud quic-
quid est quod facio, melius tu vides,
quam ego qui facio. Quicquid enim
semper operor, tu pariter semper præsens
ades; utpote perpetuus inspector omnium
cogitationum, intentionum, delectatio-
num, & operationum mearum. Et non so-
lum

Ibid.

lùm intentionem , sed radicis eius medul-
 lam intimam disertissimâ tuæ lucis veritate
 colligis, numeras, intueris, & consignas; vt
 reddas vnicuique , non solum secundum
 opera , vel intentionem , sed etiam secun-
 dum ipsam interiorem absconditam medul-
 lam radicis, de qua procedit intentio ope-
 rantis, Hoc est fortè, quod iam dixisti no-
 bis : Considerabo nouissima eorum. Et *Deut. 32.*
 quod de te Domine dicitur : Vniuersorum *20.*
 finem ipse considerat, quoniam tu quidem
 in omnibus, quæ agimus , finem intentio-
 nis magis, quàm actum operationis atten-
 dis.

CONSIDERA TERTIO , Impiam prorsus
 esse malorum hominum persuasionem, qui
 vt peccatis suis fræna laxent , fingunt Deo
 incognita esse abscondita **C O R D I S** : &
 quòd præuaricantes ab eo non videantur.
 Hos Isaias vocat profundos **C O R D E** : Vt *Isa. 29.*
 qui profundi estis **C O R D E** , vt à Domino *15.*
 abscondatis consilium : quorum sunt in
 tenebris opera, & dicunt : Quis videt nos,
 & quis nouit nos ? Pluribus porrò eosdem
 perstringit Ecclesiasticus: Omnis homo qui *Ecclesi. 23.*
 transgreditur lectum suum , contemnens *25.*
 in Animam suam , & dicens : Quis me vi-
 det , tenebræ circumdant me , & parietes
 cooperiunt me , & nemo circumspicit me,
 quem

quem vereor ? delictorum meorum non memorabitur Altissimus. Et non intelligit quoniam omnia videt oculus illius, & non cognouit quoniam oculi Domini multò plus lucidiores sunt super Solem, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum CORDA intuentes in absconditas partes. Domino enim Deo antequam crearentur omnia sunt agnita : sic & post perfectum respicit omnia. Quid luculentius dici potuisset ? sed ne Ethnicos quidem hæc veritas latuit.

*Laërt. in
eius vita.* Thales enim Milesius percunctatus, an facta hominum Deos fallerent ? Ne cogitata, inquit, ut non solum manus, sed etiam mentes puras habere debeamus : cum secretis cogitationibus nostris cæleste Numen adesse credimus. Hinc Ægyptij Deum hieroglyphicis notis adumbrare volentes, oculum pingebant sceptro incumbentem, significantes Deum omnia regere, omnia videre. Oculatior enim est ficto Poëtarum

*Apoc. 4.
6.* Argo, & symbolicis illis animalibus, quæ plena scribuntur oculis antè & retrò. Ille igitur tam perspicax, intima CORDIS penetralia diligentissimis oculis scrutatur, videtque quid in illis lateat. Danda igitur opera est, ne quid irrepat in COR nostrum, quod vel minimam mali speciem habeat. Sæpè enim

enim COR nobis rectum videtur, quod iamen COR DIS scrutatori Deo prauum, distortum, & malum iudicatur.

CONSIDERA QVARTO, Non tantum Deo perspecta esse opera & cogitationes COR DIS humani, sed ea etiam publicè reuelanda in extremo Dei Iudicio. Tunc *1. Cor. 4.* enim illuminabit abscondita tenebrarum, *5.* & manifestabit consilia CORDIUM. Tunc fundum COR DIS omnibus erit perspicuum; tunc in ipso COR DE, quasi in conscriptâ seedulâ, legetur quidquid hominūquam fecit, dixit, cogitauit. Tunc, secundum *Ambrosii in Psal. 1.* Danielem, libri conscientiarum aperientur, scripti non atramento, sed flagitiorum inquinamento, inquit Ambrosius. Sed *Basil. lib. de vera virginitate.* Basilium de his loquentem audiamus: Quæ prius corpore, quasi veste contecti, minimè habere putabamur, ea nudata se omnium oculis ingerent, nullusque iam vel negationi, vel defensionis erit locus; quando ipsa cernentur opera in suo Auctore conspicua. Non enim confusè, sed singula per partes, ut sese habeant, velut in pictura, noscentur. Et Sanctus Ephrem: Vnusquisque cernet *Ephrem lib. de vera po-* ante faciem suam exposita opera sua, siue *lib. 6. 4.* bona illa, siue mala præmisit. Formidabiles libri aperientur, in quibus scripta sunt opera nostra, & actus, & verba, & quæ-

cum-

cumque egimus in hac vita; nec solum actus, sed & cogitationes, & intentiones

Chrysof. CORDIS. Quid tunc nobis miseris fiet (ait
hom. 5. Chrysostomus) cum omnia orbi vniuerso
in Epist. palam facta, in tam aperto, tamque illustri
ad Rom. theatro denudata, hominum partim nobis cognitorum, partim incognitorum oculis subiiciuntur? Vnusquisque, cum Ambrosio, dicere posset: Vae mihi, quia latere cupio, & latere non possum! quomodo enim latebo, qui inscripta in pectore meo generis mei indicia peccatorum? Quod si tum in libro CORDIS nostri bona opera descripta inuenire velimus, satagamus modo, ut semper bonas cogitationes in CORDE foueamus, immò Deum, CORDIS scrutatorem, supplices inuocemus, ut semper rationabilia meditantes, eo inspirante, cogitemus quæ recta sunt; eodemque gubernante, & illa faciamus. Pro quo hinc subnectitur

ORATIO ECCLESIAE.

DEVS, cui omne COR patet, & omnis voluntas loquitur, & quem nullum latet secretum; purifica per infusionem Sancti Spiritus, cogitationes CORDIS nostri: ut te perfecte diligere, & dignè laudare mereamur.

CORDIS RECTIFICATIO.

Rectis CORDI Lætitia. *Psal. 96. n.*

Ad rectam persape, mei, COR, Cordis amissim,

Si rectum cupias, exige nata, tuum.

20.

LECTIO XX.

CORDIS Rectificatio.

Rectis CORDE Letitia.

Psalm. 96. II.

*Ad rectā. per sepe mei, COR, CORDIS. amussim,
Si rectum cupias, exige, nata, tuum.*

CONSIDERA PRIMO, Ultra
suprà dicta examina, Ama-
torem CORDIVM Deum,
alio etiam modo oblato sibi
CORDIS explorare integri-
tatem. Nam instar fabrorum cæmentario-
rum, & Architectorum, ad libellam, re-
gulam, & amussim, CORDIS rectitudi-
nem explorat. Voluntas Dei, ait Augusti-
nus, sic est, quomodo regula. Ecce, puta, *August.*
torsisti regulam; vnde habes corrigi? *in Psal.*
Illa autem integra manet: regula est enim
incommutabilis. Quàm diu integra est
regula, habes quo te connectas, & cor-
rigas prauitatem tuam: habes vnde corri-
gas, quod in te tortum est. Atque hinc *Idem in*
definit rectos CORDE esse, qui sequun- *Psal. 35.*
tur in hac vita voluntatem Dei, non ei resi- *conc. I.*

T

stentes,

Idem in stentes , neque diffidentes. Et rectum
Pf. 100. COR dicitur hominis , qui omnia quæ vult
 Deus , ipse vult. Rectus est enim Deus : &
 ideò COR recto adhærens , tamquam in-

Idem in citur. Distortum verò & prauum COR
Pf. 146. vocat, quod non se corrigit ad Deum, &

Idem in Deum vult distorquere ad se. Quomodo
Pfal. 31. distortum lignum , etsi disponas in pau-

mento æquali , non collocatur, non com-
 paginatur, nec adiungitur; sed semper agi-
 tatur & nutat, non quia inæquale est , vbi
 posuisti ; sed quia distortum est quod po-
 suisti : ita & COR tuum, quàm diu prauum
 est , & distortum , non potest collinari
 rectitudini Dei; & non potest in illo col-

1. Cor. 6. locari, vt hæreat illi, & fiat rectum. Qui
17. autem adhæret Domino , vnus Spiritus

Pfal. 77. est. Generatio autem praua , quæ non di-
8. rexit COR suum , non est creditus cum
 Deo Spiritus eius. De his erat Simon Ma-

Act. 8. gus , cui Petrus Apostolus dixit : Non est
22. tibi pars, neque sors in sermone isto : COR

enim tuum non est rectum cum Deo. Ibi
 enim ostendit , quia non potest esse re-
 ctum sine Deo. Si ergo subrepsit tibi hu-
 mana infirmitas , & coeperis aliud velle ,
 quàm Deus vult : videas prauitatem COR-
 DIS tui extra regulam; figas illud ad regu-
 lam,

lam, & dirigatur in Deum COR tuum, quod in homine coeperat esse prauum, vt fiat rectum secundum Deum.

CONSIDERA SECUNDO, Hanc esse in hominibus magnam & vsitatam peruersi- *August.*
tatem, quia cum debeant viuere ipsi se- *in Ps. 48.*
cundum voluntatem Dei, Deum volunt viuere secundum voluntatem suam. Et cum ipsi nolunt corrigi, illum volunt deprauari: rectum non arbitantes quod ille vult, sed quod ipsi volunt. Volun- *Idem in*
tas Dei est aliquando vt sanus sis: ali- *Psal. 35.*
quando vt ægrotes. Si quando sanus es, dulcis est voluntas Dei; & quando ægro-
tas, amara est voluntas Dei: non recto
CORDE es. Quare? quia non vis volunta-
tem tuam dirigere ad voluntatem Dei,
sed Dei vis curuare ad tuam. Sic agens;
eris insulsus puer in domo patris, amans
patrem si tibi blanditur; & odio ha-
bens, quando te flagellat: quasi non
& blandiens, & flagellans hereditatem
paret? Quapropter inter rectum COR,
& prauum COR hoc interest: Quisquis *Idem in*
homo quidquid patitur præter suam vo- *Psal. 31.*
luntatem, afflictiones, mœrores, labo-
res, humiliationes, non tribuit nisi volun-
tati Dei iustæ, non illi dans insipientiam,
quod quasi nesciat quid agat, quia talem
T 2 flagel-

flagellat, & talibus parcit; ipse est rectus
CORDE. Peruersi autem **CORDE** sunt, &
 prauī, & distorti, qui omnia quæ patiun-
 tur mala, iniquè se pati dicunt, dantes illi
 iniquitatem, per cuius voluntatem pa-
 tiuntur: aut quia non audent ei dare ini-
 quitatem, auferunt ei gubernationem.
 Quia ipse, inquit talis, non potest face-
 re iniquum; iniquum autem est, vt ego
 patiar, & ille non patiatur: concedo enim
 vt sim peccator, certè sunt peiores qui læ-
 tantur, & ego tribulor: quia ergo hoc
 iniquum est, vt etiam peiores me læten-
 tur, & ego tribuler, qui aut iustus, aut mi-
 nus peccator quàm illi sum: & certum est
 apud me, quia Deus non faciet iniustum.
 Deus non gubernat res humanas, nec cura
 est illi de nobis. Ergo prauī **CORDE**, id
 est, distorti **CORDE**, tres habent senten-
 tias: aut non est Deus, dixit enim stultus
 in **CORDE** suo; Non est Deus: aut iniustus
 Deus est, cui hæc placent, & qui hæc fa-
 cit: aut non gubernat Deus res humanas,
 nec cura est illi de omnibus. In istis tribus
 sententiis magna impietas est. Caue ergo
 Anima, hanc impietatem, ne distorto
CORDE cum Deo tuo non consentias.

CONSIDERA TERTIO, Quo ad praxim
 & exercitium huius virtutis, imitari nos
 debere

debere Heliotropium, de quo eleganter
 Plinius : Heliotropij miraculum, inquit, *Lib. 22.*
 sæpius diximus, cum Sole se circumagen- *Hist. nat.*
 tis, etiam nubilo die : tantus sideris amor *cap. 21.*
 est. Noctu verò velut eius desiderio con-
 trahit cæruleum florem. Sol noster, volun- *Drexel.*
 tas Dei est : hæc nobis non semper extra *de con-*
 nubem illucet, serenis turbidi dies miscen- *formit.*
 tur, quos pluuiæ, venti, grandines infe- *volunt.*
 stant. Nemo Christianorum est, qui non *lib. 2.*
 sæpius sentiat hanc cæli grauitatem & tur- *cap. 2.*
 bulentas tempestates. At nos, instar He-
 liotropij, cum Sole nostro, cum diuina
 voluntate, nosipsos circumagamus, die-
 bus etiam nubilis; tantus sit nostri sideris
 illius amor. Talis fuit Sanctus Iob, qui in
 mediis ærumnis dicebat : Dominus dedit, *Iob 1.21*
 Dominus abstulit : sicut Domino placuit,
 ita factum est : sit nomen Domini bene-
 dictum. Et : Si bona suscepimus de manu *Idem 2.*
 Dei, mala quare non sustineamus ? *10.*
 Ecce rectum COR, ait Augustinus, nam *August.*
 quia fixum COR eius erat in Domino, idè *in Ps. 93.*
 rectum. Quia enim rectus est Deus ;
 quando in illo figis COR, forma tibi fit,
 vt sit tibi COR rectum. Conformauerat se
 huic formæ Sancta Gertrudis, quæ gra- *Insinuat.*
 ui infirmitate detenta, cum ei Dominus *diuin. li.*
 appareret, vnâ manu ferens sanitatem, al- *3.c.53.*

terâ infirmitatem, vt vtram mallet, eligeret: illa vtrasque respuens, ac inter vtrasque Domini manus, procedens in feruore Spiritus, accedebat ad COR illius, ipsius laudabilissimam inquirens voluntatem, ac dicebat: Toto CORDE desidero, vt non meam respicias voluntatem; sed tuum in omnibus beneplacitum circa me perficias. Sed, quod vehementer admireris, Epictetus Ethnicus Philosophus in hoc sensu se fuisse scribit: Appetitum meum, inquit, obedientem præbui Deo: vult ille me febricitare? volo & ipse. Vult me aliquâ re potiri? volo & ipse. Non vult? nolo. Mori me vult? mori igitur volo. Quis adhuc me prohibere potest contra meam sententiam, aut cogere? Vir prudens ita rem considerat, hanc rationem secum init; si Deo se dediderit, se iter tutò confecturum. Quid est istud, dedere se Deo? vt quod ille voluerit, & ipse velit; & quod ille noluerit, & ipse nolit. Quê ergo istud fiet? quomodo fieret aliter, nisi considerandâ Dei voluntate & administratione. Idemque alibi: Melius, inquit, illud iudico quod Deus vult, quàm quod ego. Adhæreo illi vt Minister & pedisequus: cum illo desidero, cum illo expeto. Denique quod ille vult, idem & ipse volo. Imitemur hanc vocem, vel potius

*Lib. 3.
dissert.
cap. 26.*

*Idem lib.
4. diss.
cap. 7.*

potius cum Christo dicamus: Non mea *Luc. 22.*
voluntas, sed tua, ô Deus, fiat, Et meus *42.*
cibus est, vt faciam voluntatem Dei Pa- *Ioan. 4.*
tris. *34.*

CONSIDERA QVARTO, Quemad-
modum in maioribus ciuitatibus, plerum-
que Horologium quoddam primarium
est, ad quod cetera omnia vt plurimum di-
riguntur: ita prorsus æquissimum est, vt
nostra nos horologiola, voluntatem quif-
que nostram, ad illud supremum, cæ-
leste, magnitudinis infinitæ Horolo-
gium, hoc est, ad diuinam voluntatem
attemperemus. Vt enim Thomas à Kemp-
pis ait: Nihil Domine, amatorem tuum, *Thom. 2*
& cognitorem beneficiorum tuorum, *Kemp. de*
ita lætificare debet, sicut voluntas tua *imitat.*
in eo, & beneplacitum æternæ dispo- *Christi.*
sitionis tuæ. Nam voluntas tua, & *lib. 3.*
amor honoris tui, omnia excedere de- *cap. 22.*
bet; & plus eum consolari, magisque pla-
cere, quàm omnia beneficia sibi data,
vel danda. Idemque Christum ita con-
sulentem inducit: Opta semper, & ora, *Idē cap.*
vt voluntas Dei integrè in te fiat. Ecce *23.*
talis homo ingreditur fines pacis & quie-
tis. Quòd si vltèriùs praxim & modum
huius conformitatis cum diuinâ volun-
tate requiras, audi Deum ipsum S. Catha-

*S. Cath.
Senens.
in Dial.*

rinæ Senensi italoquentem : Ad perfectio-
nem si peruenire desideras, tibi est in sum-
mâ humilitate persistendum, & ex verâ
atque intimâ miseriæ & inopiæ tuæ cog-
nitione, id vnum iugiter, vehementer-
que affectandum, vt mihi soli pareas,
meamque solius voluntatem obserues.
Quò autem id præstare queas, necesse est,
vt per mentis conceptum, & Animi existi-
mationem, tibi habitaculum circum vndi-
que concameratum, ex solius meæ volun-
tatis materia construas; teque eo inclu-
das, & semper inhabites, vt quocumque
eas, numquam egrediaris; quocumque
prospicias, numquam extra aspicias; sed
tuos mentis & Corporis sensus mea sem-
per circumstet voluntas, nec quicquam
aliud loquaris, cogites, aut efficias, nisi
quod mihi placet, & meæ esse voluntatis
credas; sicque te quidquid agendum erit,
Sanctus Spiritus edocebit.

Pf. 72. 1.

CONSIDERA QUINTO, Quàm bonus
Israël Deus his, qui recto sunt CORDE!
Vt enim taceam immensos fructus diuini
huius exercitij, id sanè per illud fideles
Dei serui assequuntur, vt maximo in gau-

Prouerb.

12. 21.

Psal. 96.

dio perpetuò versentur: Non enim con-
tristabit iustum quidquid acciderit ei.
Et rectis CORDE lætitia. Atque ita San-
ctus

& Paulus dicebat : Repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra, Quia, ut ait Ambrosius, non frangitur Sapiens doloribus Corporis, nec vexatur incommodis; sed etiam in ærumnis beatus manet. Quia non in delectatione Corporis vitæ beatitudo, sed in conscientia pura ab omni labe. Hæc autem conscientia securitas, ex eo oritur, quod voluntas nostra cum Dei voluntate optimè consentiat. Quare Catharina illa Senensis, Virgo sanctissima dicere solebat: Bonæ mentis homines esse quàm simillimos Seruatori nostro, qui, uti beatitudinem Animæ in ipsis etiam tormentis numquam amisit; ita nec illos eam perdere: cum hæc consistat in conformatione propriæ voluntatis cum diuinâ. Optimè ergo dixit Sanctus Dorotheus: Eum qui diuinam voluntatem in omnibus sequi conatur, in curru vehi cum omnibus Crucibus ipsi alioqui ferendis; alios qui hanc itineris agendi rationem & compendium ignorant, ponè sequi pedites, & onerosas Cruces aut morosè trahere, aut laboriosè ferre. Itaque expeditus & gaudens homo voluntati Dei conformis, per medias ærumnas ad cælestem patriam securus pergit: Lætamini ergo in Domino, & exultate

2. Cor.

7. 4.

Lib. I. de

Iacob.

cap. 8.

Drexel.

de conf.

volunt.

lib. 3.

cap. 6.

Dorothe.

Serm. de

obedien.

Psal. 96.

T 5

iusti: 11.

iusti: & gloriamini omnes recti CORDE.

OBSERVET hîc studiosus huius Scholæ Discipulus, in omni Oratione, hac resignatione vtendum esse, quam nos Christus Dominus, cùm in horto orans, tùm in Oratione Dominica docuit, præscribens dicendum: Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. B. Gertrudis volens omnia Christi membra salutare, trecenties sexagies quinques dicebat: O benignissime Iesu, fiat voluntas tua, & non mea. Atque hoc Deo sacrificium longè omnium gratissimum esse intellexit. Narrat Alphonsus Salmeron fuisse hominem, qui Orationis loco, totum ordine Alphabetum recitarit (vtique perplexâ necessitate pressus) & hanc apposuerit clausulam: Domine, iunge tu litteras, & quod tibi magis placet, mihi quæ magis expedit, largire. Cùm quidam Fratres, vt Ruffinus refert, quemadmodum orarent, B. Macharium requisissent, respondit illis dicens: Non sunt nobis necessaria superflua verba, sed extendere tantum manus, ac dicere debemus: Deus, quomodo vis, & sicut tibi placet, ita fiat. Optimus orandi modus. Nam & Pachomius assidue precabatur, vt Domini voluntas in omnibus impleretur.

FINIS LIBRI SECVNDI.

SCHO-

Matth. 6
10.

Salmer.
tom. 10.
tract. 11

Ruffin. in
vit. Pat.
lib. 3.
nũ. 207.

SCHOLÆ
C O R D I S
L I B E R T E R T I V S.

*Dei erga C O R humanum
 beneficia.*

Q V A R T A C L A S S I S.

C O R D I S illuminatio, & Spiritualis
 profectus.

*VÆ ad hanc Classẽ, post
 diligens examen, promotã
 est Anima, illuminatũam
 viam ingreditur; atque
 inter Proficientes recense-
 ri deinceps meretur. Hic
 enim Sponsæ vinea, quæ
 antea floruit, optatos iam fructus profert. Teste Gregor.
 enim Gregorio, vinea florent, cum CORDA si- lib. 12.
 delium bona opera proponunt; sed fructum non Moral.
 pariunt, si ab eo quod proposuerint, aliqui- cap. 26.
 bus terroribus victi infirmentur. Fructus igitur
 bonorum operum, & virtutum exerci-
 tia in hac Classe proponuntur: nec iam am-
 pliùs inquiritur, an vinea floruerit; sed qua-
 si præteritã iam floritione, absolutè dicitur:*
Vinea

Cant. 2. Vineæ nostræ floruit. Et : Vineæ florentes dederunt odorem suum. Hæc fragrantia ex vitis floritione fluit iam adultâ, quando nimirum flosculi incipiunt prodere minutas, & adhuc planè acerbæ gemmulas vuarum, quæ sensim Solis ardore in perfectos racemos maturescant. Vineæ Bernard. ergo in hoc statu à Bernardo sic describitur: Vt sit **Serm. 30** in fide plantata, in charitate radicata, defossa in **Cant.** sarculo discipline, stercorata Pœnitentium lacrymis, rigata Prædicantium verbis, & sic sanè exuberans vino, in quo est letitia; sed non luxuria: vino totius suauitatis, nullius libidinis. Huius vineæ dicamus fidem, vitem; virtutes, palmites; botrum, opus; deuotionem, vinum. Quæ quidem omnia, COR ad illuminationem & spiritualem profectum disponunt: & talia sunt ea, quæ sequentibus Lectionibus elucidantur.

CORDIS' RENOVATIO.

Dabo vobis COR novum, et spiritum novum
ponam in medio vestri. *Eccl. 56. 26.*

*Cui nova cuncta placent, vetus o, COR, pone; novumq;
Quod tibi pro veteri sponsa repono, cape.*
21.

LECTIO PRIMA.

CORDIS RENOUATIO.

*Dabo vobis Cor nouum, & Spiritum
nouum in medio vestri.*

Ezech. 36. 26.

*Cui noua sancta placent, vetus sibi, Cor pōne,
nouumq;*

Quod tibi pro veteri, deus repono, cape.

CONSIDERA PRIMO, Dile-
ctissime, Cor tuum desiderare, vt re- *Ephes. 4.*
noueris Spiritu mentis tuæ, & *24.*
induas nouum hominem, qui
secundum Deum creatus est
in iustitia & sinceritate veritatis. Quare ad-
monet Apostolus eius, vt deponas secun-
dum pristinam conuersationem veterem
hominem, qui corrumpitur secundum de-
sideria erroris, & sis in Christo noua crea- *2. Cor.*
tura. Non potes autem noua creatura, no- *5. 17.*
uusque homo fieri, nisi COR accipias no-
uum. Renouatio enim hæc magis interior,
quàm exterior est, & nisi à CORDE pro-
cedat, permanet homo in vetustate sua.
Ideò Deus admonens peccatores ad pœ-
nitentiam, præscribit vt COR nouum
sibi faciant: Proiicite, inquit, à vobis *Ezech.*
omnes *18. 31.*

omnes præuaricationes vestras, in quibus præuaricati estis, & facite vobis COR nouum, & Spiritum nouum; & quare moriemini domus Israël? Indicans sine dubio peccatorem moriturum, nisi faciat sibi COR nouum. Ex quo iam facile vides, quanta necessitas indicta tibi sit renouandi COR tuum. COR enim peccati facibus pollutum, emundari nullatenus

Fornex potest, nisi omninò innouetur. Nam vt
Concion. æneam, fusilemque statuat omninò detur-

52. in patam, foedeque mutilatam, Artifex pri-
Psal. 50. stino splendori nequit reddere, nî ea in

partes diffracta, igne liquefacta, nouæque formæ aptata, nouo labore fundatur, & expoliatur: ita humanum COR spurcitiis contaminatum, pristinae dignitati numquam plenè restituetur, nisi per contritionem prius diffringatur, igne diuini amoris lique scat, & à Dei manu renouetur, iterumque quasi creetur. Id verò per diuinæ gratiæ infusionem, in iustificatione peccatoris, efficitur. Ex quo capite, augetur quoque necessitas renouandi COR. Cùm enim pretiosissimi illius vini, diuinæ gratiæ receptaculum sit, mundum sine dubio esse debet. Quare Christus Dominus dicebat: Non mitti vinum nouum in vtres veteres, sed in vtres nouos. Designans mustum

Matth.
9. 17.

mustum Spiritus Sancti nouo CORDE
esse excipiendum.

CONSIDERA SECUNDO, Nec veteris
CORDIS exspoliationem, nec eiusdem re-
nouationem, solis naturæ viribus, absque
diuinæ gratiæ auxilio, vlllo modo fieri pos-
se, proindeque feruentibus precibus à Dei
bonitate esse postulandam. Faciebat id Re-
gius Vates, cùm ita Dominum alloqueba-
tur: COR mundum crea in me Deus, & *Psal. 50.*
Spiritus rectum innoua in visceribus *12.*
meis. Quid verò hoc est? an Dauid COR
non habebat, cùm Dominum deprecare-
tur? omninò: sed intelligebat se adeò cor-
ruptum & deprauatum habere COR, vt
nouo penitus egeret, vt in virum alterum
mutaretur. Fornicatio, ait Propheta, aufert *Osee 4.*
COR. Carebat igitur CORDE, qui adulte- *11.*
rium commiserat. Quin ipse Dauid ad ni- *Psal. 72.*
hilum redactum se fatetur. Et de Peccatore *22.*
Ezechiel ait: Nihili factus es. Verè enim *Ezech.*
nihil est Peccator, qui à charitate excidit, *18. 19.*
quæ vita Animæ est. Quare Sanctus Pau-
lus dicebat: Si charitatem non habuero, ni- *1. Cor.*
hil sum. Cùm igitur COR Dauid quasi an- *13. 2.*
nihilatam esset, meritò rogauit, vt Deus illi
COR nouum crearet. Creare enim, est ali-
quid de nihilo producere, quod solius Dei
est. Inuoca ergo, Anima mea, Deum COR-

Pfal. 50. **DIS** tui, vt **COR** mundum in te creet. In-
 12. uoca Patrem Spirituum, vt Spiritum re-
 ctum innouet in visceribus tuis.

CONSIDERA TERTIO, Non frustra
 te pro renouatione **CORDIS** Domino sup-
 plicaturum; adeò enim liberalis est, vt
Pfal. 10. non tantum petitiones **CORDIS** diligen-
 17. tium te, sed & præparationem **CORDIS**
 eorum exaudiat. Sed & vlteriùs eò im-
 mensa eius misericordia progressa est, vt
Ezech. amplissimis verbis **COR** nouum nobis
 36. 26. promitteret: Dabo vobis (inquit) **COR**
 nouum, & Spiritum nouum ponam in
 medio vestri: & auferam **COR** lapideum
 de carne vestrà, & dabo vobis **COR** car-
 neum. Et Spiritum meum ponam in me-
 dio vestri: & faciam vt in præceptis meis
 ambuletis. Quid dulcius, aut gratius
 nobis polliceri posset? Sed vide, quæso,
 quomodo **CORDIS** renouationem Deus
 instituat. Primum enim aufert **COR** la-
Exod. 23 pideum, id est, durum & obduratum
 22. instar lapidis, quale fuit Pharaonis, &
Plin. lib. Iudæorum. Tradunt non ignobiles Scri-
 11. 37. ptiores, Plinius, Plutarchus, & Rhodigi-
Plutarc. nus, Hermogenem Leonidam, Aristome-
in Parall. nen, Meslenum, Lyfandrum, reipsa **COR**
 & *Rho-* hirsutum & pilosum habuisse; quod eos
digin. lib. duri, asperi, & crudelis **CORDIS** fuisse, ac
 4. c. 16. veluti

veluti bruta quædam, significabat. Contrà verò, Sanctus Basilius, lenitate CORDIS, ab Auctore naturæ repræsentari autumat CORDIS immunitatem ab omni malitiæ, nequitiaæve pilositate; quâ illi sunt affecti, quorum CORDA carnalium ac terrenarum rerum cupiditatibus; atque illecebris, affluentissimæ instar fontium scatebræ, exundant. Ablato autem bruto hoc atque lapideo CORDE, tribuit Deus COR nouum, COR carneum, leue, tersum, atque molle: quo nimirum intelligitur voluntas facilis, obsequens, & instar carnis flexilis: quæ Dei instinctus, legem, & impressiones statim excipit, sibi quæ imprimens opere etiam exequitur. Quid autem dicam de hoc nouo CORDE? An non ipsum est COR Domini nostri Iesu Christi? Postquam enim dixit: Spiritum nouum ponam in medio vestri; paulò post quasi illud exponens subiunxit: & Spiritum meum ponam in medio vestri; innuens Spiritum nouum, esse Spiritum suum. Cùm autem Spiritus & COR hîc vnum censeantur, facile conficitur COR nouum, quod Deus dat, esse ipsum COR Dei. Admiretur sanè, & obstupescat B. Iob incredibilem illam supremi Numinis philanthropiam, quâ Deus hominibus, benefacere, illiusque recordari dignatur:

*Basilius
in Hexa-
meron.*

*Ezech.
36. 26.*

Iob 7.17 Quid est homo, exclamat, quia magnificas
cum , aut quid apponis erga eum COR
tuum? Maius profectò videtur , quòd ip-
sum etiam COR suum homini donare
Deus dignetur; id verò adeò ingenuo &
amico facit modo , vt præ amoris mag-
nitudine dicere non vereatur : Amantem
Animam COR suum deprædari, atque eri-

Cant. 4. pere. Vbi enim Vulgata lectio habet: Vul-
9. neraſti COR meum, soror mea Sponsa,

Gisler. & vulneraſti COR meum; ex Hebræo ver-
Delrio in tunt Pagninus, & Vatablus: Abstulisti mi-
cap. 4. hi COR. Eodemque sensu Septuaginta

Cant. vertentes *ἐκχαρδίζων*, ab aliis intelli-
guntur, tantumdem dixisse, atque excor-
Ambros. diaſti me. Siue, vt Ambrosius habet, COR

Serm. 16 meum cepisti. Hic enim est insignis ille
in Psal. amoris effectus, qui Animam rapit in rem
118. amatam, vt magis sit vbi amat, quàm vbi

Matth. animat. Vbi enim est thesaurus, ibi est &

6.21. COR. Trahit enim res adamata Amantis
COR ad se. Vnde optimè dicebat ille :

Ex Iubilo COR meum à me transiit,

S. Bern. Simul post Iesum abiit.

Matth. Quemadmodum enim Regnum cælorum
11.12. vim patitur, & violenti rapiunt illud : ita
& Sponsus Animarum noſtrarum, qui est
ipsa felicitas Regni cælestis, vim patitur,

Cæt. 4.9. & violenter abripitur ab vno oculorum
Sponsæ

Sponsæ suæ, & vno crine colli eius. Ligatur, inquam, & ad nos attrahitur viuâ fide, & integrâ obedientiâ; adeò quidem efficaciter, vt se Dilectæ suæ negare non possit, sed COR suum illi libentissimè tribuat. Quare vterius hâc considera,

Quomodo Christus Dominus quibusdam COR suum tribuerit.

NON desunt in Ecclesia Dei credibilia satis testimonia, quibus id quod iam dictum est, luculenter satis confirmetur. De S. enim Gertrude legimus, quòd cùm mœsta esset, quòd in horis Canonicis non rarò ex humanâ fragilitate laberetur, Dominus illi apparens, præsentauerit illi quasi propriis manibus suis COR suum Deifi- *Insinuat.* catum, in similitudine lampadis ardentis, *Diuina* dicens: Ecce COR meum dulcissimum, *Pietatis* semper venerandæ Trinitatis Organum, *lib. 3.* oculis mentis tuæ prætendo, cui omnia *cap. 25.* quæ per te minus supplere sufficis, fiducia- liter pro te supplenda commendabis. Et sic omnia coram oculis meis apparebunt summè perfectâ. Sed ipsa quoque Gertrudis, de admirando hoc munere ita loquitur: Addidisti etiam mihi inter hæc, in- *Lib. 2.* æstimabilem amicitiae familiaritatem im- *cap. 33.*

pendere, diuersis modis illam nobilissimam Arcam Deitatis, scilicet Deificatum COR tuum præbendo in copiam omnium delectationum mearū; nunc gratis dando, nunc, ad maius indicium mutuae familiaritatis, illud mihi pro meo commutando, cum quo multa occulta secretorum iudiciorum & deliciarum tuarum mihi mani-

Lib 2. festasti. Pari fauore quoque sororem eiusdem S. Mechtildem diuina bonitas profecta est. *Gratie* Cū enim Feriā quartā post *spir. tual.* Pascha, in Introitu Missæ cantari audiret: *cap. 16.* Venite benedicti; mirabili gaudio repleta, Domino dixit: O vtinam & ego vna de benedictis essem Animabus, quæ aliquando illam tuam dulcissimam vocem audient. Cui respondit Dominus: Eris tu sanè vna ex illis, idque certò credas, atque ideò COR meum tibi trado in pignus, quod semper tecum habebis, & cū promissionem meam adimpleuero, tum illud mihi, in huius rei testimonium restitues. Insuper, do tibi COR meum in domum refugij, vt vbi ex hac vita discefferis, alio loco non recipiaris. Hoc porrò munere suscepto, magno amore, & reuerentiā erga COR Iesu ferebatur. Instante autem horā, quā migratura erat ex hoc mundo, Dominus summæ Maiestatis Iesus eam lumine

mine diuinitatis suæ totam illustrans, suauiter *Spir. c. 14*
 blandaque voce inuitauit his verbis: Veni *Matth.*
 benedicta Patris mei, posside paratum tibi *25. 24.*
 Regnum à constitutione mundi. Tunc ni-
 mirum ipse Dominus commonefecit eam
 doni illius excellentissimi, quo ante aliquot
 annos (cùm eadem verba ad Missam can-
 tarentur) donauerat illi COR suum in pig-
 nus amoris. Igitur illa beata Anima, in
 ipsum COR Iesu suauissimum admissa,
 sempiternæ gloriæ, gaudiisque cælesti-
 bus feliciter fuit sociata. Stupendum verò
 est quod de Sancta Catharina Senensi tra-
 ditum accepimus. Hæc die quadam, vehem-
 entissimè amoris Christi Domini Sponsi
 sui vulnere sauciata, instanter ab eo petiit,
 vt à se COR suum, & propriam volunta-
 tem radicitus euelleret, quò omnibus in
 rebus sine vllâ tergiuersatione se illi obse-
 quentem, atque morigeram præberet. Vi-
 debatur autem illi sic oranti in visione
 venire Christus, & latus sinistrum aperi-
 re, ablatoque CORDE recedere. Quod
 cùm eius Confessarius parui faceret,
 eamque parum sanæ mentis esse crede-
 ret, ecce illi quadam die è Sacello Eccle-
 siæ exire volenti, cum multa luce Chri-
 stus apparuit, in manu ferens COR quod-
 dam rubicundum & illustre, propiusque

*Raimūd.
 Capuan.
 lib. 2. in
 vita cap.
 16. apud
 Surium
 tom. 2.*

accedens, illud in sinistrum Virginis latus imposuit, dicens: Ecce, filia mea, habes pro CORDE tuo COR meum; clausoque latere recessit. Sed ne putaretur hoc inane phantasma, illo in loco cicatrix permansit, quæ à sociis eius frequenter visa est. Quid autem ex hac adeò stupendâ CORDIS mutatione fuerit consecutum, faciliè quisque poterit diuinare. Non enim rerum omnium Conditor, hac mirabili ratione tam diu apud se COR illius retinere voluit, nisi ut illud ardentissimo amore, & gratiarum omnium affluentiam repletet. Cuius rei eadem sancta Virgo certissima testis est, quæ incredibilem charitatis ardorem in CORDE suo sentiebat: prorsus ut diceret, tantam in Animâ suâ puritatis, & humilitatis renouationem existere, ut ad ætatem quatuor vel quinque annorum se rediisse putaret.

DE admirandâ verò hac CORDIS permutatione, non inuenustum Epigramma in Sanctam hanc Catharinam Senensem quidam panxit.

COR sine CORDE mihi est, sine vita viuere, vita:

Qui sine utroq, dedit viuere, utrumq, tulit.

Nec tulit ut sine utroq, forem, sed uiuat ut in me

*COR sine CORDE, nouum COR sibi finxit
amans.*

Nunc

*Nunc neque velle meum est, neque nolle : at
Amantis vtrumque,*

*Qui mihi me rapuit, COR mihi cùm rapuit.
Viue igitur, mea vita, meum COR: discet amare*

Hinc, qui se nimium, dum sibi viuit, amat.

Non admodum dissimili amoris præroga-
tiuâ erga S. Lutgardem diuina bonitas vsa *Canti-*
est : cui, cùm velut alteri Esther faculta- *prat. l. 2*
tem fecisset petendi quod vellet, respon- *vita eius*
dit illa: Volo, Domine, COR tuum. Et Do- *cap. 6.*
minus : Quin ego potius, ait, & COR
tuum. Respondit illa: Sit ita Domine, at
sic tamen, vt CORDIS tui amorem COR-
DI meo attemperes; & in te COR meum
possideam, omni tempore tuâ protectio-
ne securum. Facta est igitur ab eo die quæ-
dam permutatio CORDIVM, vel potius
vnio Spiritus creati & increati, per gratiæ
excellentiâ. Deinceps enim ita Christus
CORDI Virginis inhæsit, eam commu-
niens & protegens, vt nec tentatio carnis,
immò ne turpis quidem cogitatio mentem
eius vel temporis puncto infestârit.

CORDIS ILLUMINATIO.

Illuminabuntur CORDA uestra. *Luc. 2. 10.*

Lux de luce Deus, cæci lux vnica mundi,

CORDE graues tenebras discute luce tuâ.

22.

LECTIO II.

CORDIS Illuminatio.

Illuminabuntur CORDA vestra.

Eccli. 2. 10.

*Lux de luce Deus, cæci. lux unica, mundi,**CORDE graues tenebras discede luce tuâ.*

CONSIDERA PRIMO, Nihil miserabilius aut infelicius esse CORDE obtenebrato, & à diuinâ luce prorsus excluso. Qui enim ambulat in tenebris, nescit quò vadat, atque hinc mille *Ioan. 12.* incurrit pericula. Versatur enim in perpetuâ quasi nocte, & densissimâ caligine, in qua iustitiæ Solem, & veritatis lumen frustra requirat; quia nulla societas luci ad tenebras. Quàm meritò ergo ex- *2. Cor. 6.* clamat Augustinus: Væ, væ tenebris *August.* meis, in quibus iacui! Væ, væ cæcitati *Soliloq.* illi, in qua videre non poteram lumen cæli! *cap. 31.* Væ, væ præteritæ ignorantiae meæ, quando non cognoscebam te Domine! Periculum verò quod hisce tenebris Anima incurrit, pulchrè descripsit Psalmista, cùm Deo ita loqui-

- Ps.* 103. loquitur : Posuisti tenebras , & facta est
 20. nox : in ipsâ pertransibunt omnes bestię
 siluę. Catuli Leonum rugientes , vt ra-
 piant , & quęrant à Deo escam sibi. Quod
Lib. 17. morali sensu ita explicat Gregorius : Te-
Moral. nebras Dominus ponit , cū peccatis iu-
cap. 37. dicia rependens , lumen suę intelligentię
 subtrahit. Et nox efficitur , quia prauorum
 mens ignorantię suę erroribus cęcatur,
 In qua omnes bestię siluę pertranscunt,
 dum maligni Spiritus sub opacitate frau-
 dis latentes , in reproborum CORDIBVS
 prauitates suas explendo percurrunt. In
 qua & catuli Leonum rugiunt , quia ne-
 quissimarum , sed tamen eminentium pote-
 statum ministri Spiritus importunis tenta-
 tionibus insurgunt. Qui tamen à Deo es-
 cam appetunt , quia nimirū capere Ani-
 mas nequeunt , nisi iusto iudicio præualere
 diuinitus permittantur. Quis non exhor-
 rescat immanes has feras , præsertim in te-
 nebris constitutus? Quis non timeat , ne ab
 iis rapiatur & deuoretur? Quis non aspiret
Ioan. 1. ad lucem veram , quę illuminat omnem
 7. hominem venientem in hunc mundum ?
 Illâ enim exoriente , omnes illę ferę in an-
 tra se recipiunt , vt ibidem Regius Vates
 subdidit : Ortus est , inquit , Sol , & in
 cubilibus suis collocabuntur. Exibit ho-
 mo

mo ad opus suum. Vbi enim veritatis lumen obcæcatum COR collustrarit, furgentur omnes effrænatae cupiditates, & illuminatus homo pergit ad opus suum, id est, mandatorum diuinorum obseruantiam, & virtutis studium; cui absque Dei luce vacare non potest. Nam vt Augustinus ait: Sicuti oculus Corporis etiam *August. lib. de Nat. & grat. cap. 16.* perfectissimè sanus, nisi luce adiutus, non potest cernere; sic etiam homo perfectissimè iustificatus, nisi æternâ luce iustitiæ dignitus adiuuetur, non potest rectè viuere.

Ora ergo cum eodem Augustino: O splendor Paternæ gloriæ, qui sedes super Cherubim, & intueris abyssos: lumen veridicum, lumen illuminans, lumen indeficiens, in quem desiderant Angeli prospicere. Ecce COR meum coram te est; discute tenebras eius, vt amoris tui claritate plenius perfundatur. *August. in Medit. cap. 18.*

CONSIDERA SECVNDO. In principio cum Deus cælum & terram crearet, *Gen. I. I.* tenebræ erant super faciem abyssi, dixitque Deus: Fiat lux, & facta est lux. Super faciem quoque CORDIS nostri densissimæ sunt tenebræ ignorantiae & peccatorum, in quibus permanere nos oportet, nisi Deus, qui dixit de tenebris lumen *2. Cor. 4. 6.* splendescere, ipse illuxerit in CORDIBVS nostris,

Iob 7.17 Quid est homo, exclamat, quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum COR tuum? Maius profectò videtur, quòd ipsum etiam COR suum homini donare Deus dignetur; id verò ad eò ingenuo & amico facit modo, vt præ amoris magnitudine dicere non vereatur: Amantem Animam COR suum deprædari, atque eri-

Cant. 4. 9. pere. Vbi enim Vulgata lectio habet: Vulnerasti COR meum, soror mea Sponsa,

Gisler. & Delrio in cap. 4. vulnerasti COR meum; ex Hebræo vertunt Pagninus, & Vatablus: Abstulisti mihi COR. Eodemque sensu Septuaginta

Cant. Ambros. vertentes *ἐκκαρδιωσας*, ab aliis intelliguntur, tantumdem dixisse, atque excor-

Serm. 16 in Psal. 118. diasti me. Siue, vt Ambrosius habet, COR meum cepisti. Hic enim est insignis ille amoris effectus, qui Animam rapit in rem

Matth. 6. 21. amatam, vt magis sit vbi amat, quàm vbi animat. Vbi enim est thesaurus, ibi est &

COR. Trahit enim res adamata Amantis COR ad se. Vnde optimè dicebat ille:

Ex Iubilo COR meum à me transiit,

S. Bern. Simul post Iesum abiit.

Marth. 11. 12. Quemadmodum enim Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud: ita & Sponsus Animarum nostrarum, qui est ipsa felicitas Regni cælestis, vim patitur,

Cæt. 4. 9. & violenter ab vno oculorum Sponsæ

Sponsæ suæ, & vno crine colli eius. Ligatur, inquam, & ad nos attrahitur viuâ fide, & integrâ obedientiâ; adeò quidem efficaciter, vt se Dilectæ suæ negare non possit, sed COR suum illi libentissimè tribuat. Quare vterius hâc considera,

Quomodo Christus Dominus quibusdam COR suum tribuerit.

NON desunt in Ecclesia Dei credibilia satis testimonia, quibus id quod iam dictum est, luculenter satis confirmetur. De S. enim Gertrude legimus, quòd cùm mœsta esset, quòd in horis Canonicis non rarò ex humanâ fragilitate laberetur, Dominus illi apparens, præsentauerit illi quasi propriis manibus suis COR suum Deificatum, in similitudine lampadis ardentis, *Insinuat. Diuine* dicens: Ecce COR meum dulcissimum, *Pietatis* semper venerandæ Trinitatis Organum, *lib. 3.* oculis mentis tuæ prætendo, cui omnia *cap. 25.* quæ per te minus supplere sufficis, fiducia- liter pro te supplenda commendabis. Et sic omnia coram oculis meis apparebunt summè perfectâ. Sed ipsa quoque Gertrudis, de admirando hoc munere ita loquitur: Addidisti etiam mihi inter hæc, in- *Lib. 2.* æstimabilem amicitiae familiaritatem im- *cap. 33.*

pendere, diuersis modis illam nobilissimam Arcam Deitatis, scilicet Deificatum COR tuum præbendo in copiam omnium delectationum mearū; nunc gratis dando, nunc, ad maius indicium mutuae familiaritatis, illud mihi pro meo commutando, cum quo multa occulta secretorum iudiciorum & deliciarum tuarum mihi manifestasti. Pari fauore quoque sororem eiusdem S. Mechtildem diuina bonitas profecuta est. Cū enim Feriā quartā post Pascha, in Introitu Missæ cantari audiret: Venite benedicti; mirabili gaudio repleta, Domino dixit: O vtinam & ego vna de benedictis essem Animabus, quæ aliquando illam tuam dulcissimam vocem audient. Cui respondit Dominus: Eris tu sanè vna ex illis, idque certò credas, atque ideò COR meum tibi trado in pignus, quod semper tecum habebis, & cū promissionem meam adimpleuero, tum illud mihi, in huius rei testimonium restitues. Insuper, do tibi COR meum in domum refugij, vt vbi ex hac vita discefferis, alio loco non recipiaris. Hoc porrò munere suscepto, magno amore, & reuerentiā

Lib 2. festasti. Pari fauore quoque sororem eiusdem S. Mechtildem diuina bonitas profecuta est. Cū enim Feriā quartā post
Gratie dem S. Mechtildem diuina bonitas profecuta est. Cū enim Feriā quartā post
spir. tual. cuta est. Cū enim Feriā quartā post
cap. 16. Pascha, in Introitu Missæ cantari audiret: Venite benedicti; mirabili gaudio repleta, Domino dixit: O vtinam & ego vna de benedictis essem Animabus, quæ aliquando illam tuam dulcissimam vocem audient. Cui respondit Dominus: Eris tu sanè vna ex illis, idque certò credas, atque ideò COR meum tibi trado in pignus, quod semper tecum habebis, & cū promissionem meam adimpleuero, tum illud mihi, in huius rei testimonium restitues. Insuper, do tibi COR meum in domum refugij, vt vbi ex hac vita discefferis, alio loco non recipiaris. Hoc porrò munere suscepto, magno amore, & reuerentiā
Ludouic. erga COR Iesu ferebatur. Instante autem
Blosius in horā, quā migratura erat ex hoc mundo,
append. Dominus summæ Maiestatis Iesus eam lumine
ad Monit.

mine diuinitatis suæ totam illustrans, suauiter *Spir. c. 14*
 blandaque voce inuitauit his verbis: Veni *Matth.*
 benedicta Patris mei, posside paratum tibi *25. 24.*
 Regnum à constitutione mundi. Tunc ni-
 mirum ipse Dominus commonefecit eam
 doni illius excellentissimi, quo ante aliquot
 annos (cùm eadem verba ad Missam can-
 tarentur) donauerat illi COR suum in pig-
 nus amoris. Igitur illa beata Anima, in
 ipsum COR Iesu suauissimum admissa,
 sempiternæ gloriæ, gaudiisque cælesti-
 bus feliciter fuit sociata. Stupendum verò
 est quod de Sancta Catharina Senensi tra-
 ditum accepimus. Hæc die quadam, vehem-
 entissimè amoris Christi Domini Sponsi
 sui vulnere sauciata, instanter ab eo petiit,
 vt à se COR suum, & propriam volunta-
 tem radicitus euelleret, quò omnibus in
 rebus sine vllâ tergiuersatione se illi obse-
 quentem, atque morigeram præberet. Vi-
 debatur autem illi sic oranti in visione
 venire Christus, & latus sinistrum aperi-
 re, ablatoque CORDE recedere. Quod
 cùm eius Confessarius parui faceret,
 eamque parum sanæ mentis esse crede-
 ret, ecce illi quadam die è Sacello Eccle-
 siæ exire volenti, cum multa luce Chri-
 stus apparuit, in manu ferens COR quod-
 dam rubicundum & illustre, propiusque

*Raimund.
 Capuan.
 lib. 2. in
 vita cap.
 16. apud
 Surium
 tom. 2.*

accedens, illud in sinistrum Virginis latus imposuit, dicens: Ecce, filia mea, habes pro CORDE tuo COR meum; clausoque latere recessit. Sed ne putaretur hoc inane phantasma, illo in loco cicatrix permansit, quæ à lociis eius frequenter visa est. Quid autem ex hac adeò stupendâ CORDIS mutatione fuerit consecutum, facile quisque poterit diuinare. Non enim rerum omnium Conditor, hac mirabili ratione tam diu apud se COR illius retinere voluit, nisi ut illud ardentissimo amore, & gratiarum omnium affluentiam repletet. Cuius rei eadem sancta Virgo certissima testis est, quæ incredibilem charitatis ardorem in CORDE suo sentiebat: prorsus ut diceret, tantam in Animâ suâ puritatis, & humilitatis renouationem existere, ut ad ætatem quatuor vel quinque annorum se rediisse putaret.

DE admirandâ verò hac CORDIS permutatione, non inuenustum Epigramma in Sanctam hanc Catharinam Senensem quidam panxit.

COR sine CORDE mihi est, sine vita viuere, vita:

Qui sine utroq₃ dedit viuere, utrumq₃ tulit.

Nec tulit ut sine utroq₃ forem, sed uiuat ut in me

COR sine CORDE, nouum COR sibi finxit

amans.

Nunc

*Nunc neque velle meum est, neque nolle : at
Amantis vtrumque,*

*Qui mihi me rapuit, COR mihi cùm rapuit.
Viue igitur, mea vita, meum COR: discet amare*

Hinc, qui se nimium, dum sibi viuit, amat.

Non admodum dissimili amoris præroga-
tiuâ erga S. Lutgardem diuina bonitas vsa *Canti-*
est: cui, cùm velut alteri Esther faculta- *prat. l. 2*
tem fecisset petendi quod vellet, respon- *vita eius*
dit illa: Volo, Domine, COR tuum. Et Do- *cap. 6.*
minus: Quin ego potius, ait, & COR
tuum. Respondit illa: Sit ita Domine, at
sic tamen, vt CORDIS tui amorem COR-
DI meo attemperes; & in te COR meum
possideam, omni tempore tuâ protectio-
ne securum. Facta est igitur ab eo die quæ-
dam permutatio CORDIVM, vel potius
vnio Spiritus creati & increati, per gratiæ
excellentiæ. Deinceps enim ita Christus
CORDI Virginis inhæsit, eam commu-
niens & protegens, vt nec tentatio carnis,
immò ne turpis quidem cogitatio mentem
eius vel temporis puncto infestârit.

CORDIS ILLUMINATIO.

Illuminabuntur CORDA uestra. *Ruth. 2. 10.*

*Lux de luce Deus, cæci lux vnica mundi,
CORDE graues tenebras discute luce tuâ.*

22.

LECTIO II.

CORDIS Illuminatio.

Illuminabuntur CORDA vestra,

Eccli. 2. 10.

*Lux de luce Deus, cæci - lux vnica, mundi,
CORDE graues tenebras discede luce tuâ.*

CONSIDERA PRIMO, Nihil miserabilius aut infelicius esse CORDE obtenebrato, & à diuinâ luce prorsus excluso. Qui enim ambulat in tenebris, nescit quò vadat, atque hinc mille *Ioan. 12. 35.* incurrit pericula. Versatur enim in perpetuâ quasi nocte, & densissimâ caligine, in qua iustitiæ ^{III}Solem, & veritatis lumen frustra requirat; quia nulla societas luci ad tenebras. Quàm meritò ergo ex- *2. Cor. 6. 14.* clamat Augustinus: Væ, væ tenebris meis, in quibus iacui! Væ, væ cæcitati illi, in qua videre non poteram lumen cæli! *August. Soliloq. cap. 31.* Væ, væ præteritæ ignorantiae meæ, quando non cognoscebam te Domine! Periculum verò quod hisce tenebris Anima incurrit, pulchrè descripsit Psalmista, cùm Deo ita loqui-

- Pf.* 103. loquitur : Posuisti tenebras , & facta est
 20. nox : in ipsâ pertransibunt omnes bestię
 siluę. Catuli Leonum rugientes , vt rapiant , & quęrant à Deo escam sibi. Quod
- Lib.* 17. morali sensu ita explicat Gregorius : Te-
Moral. nebras Dominus ponit , cū peccatis iu-
cap. 37. dicia rependens , lumen suę intelligentię
 subtrahit. Et nox efficitur , quia prauorum
 mens ignorantię suę erroribus cęcatur,
 In qua omnes bestię siluę pertranscunt,
 dum maligni Spiritus sub opacitate frau-
 dis latentes , in reproborum CORDIBVS
 prauitates suas explendo percurrunt. In
 qua & catuli Leonum rugiunt , quia ne-
 quissimarum , sed tamen eminentium pote-
 statum ministri Spiritus importunis tenta-
 tionibus insurgunt. Qui tamen à Deo es-
 cam appetunt , quia nimirū capere Ani-
 mas nequeunt , nisi iusto iudicio præualere
 diuinitus permittantur. Quis non exhor-
 rescat immanes has feras , præsertim in te-
 nebris constitutus? Quis non timeat , ne ab
 iis rapiatur & deuoretur? Quis non aspiret
- Ioan.* 1. ad lucem veram , quę illuminat omnem
 7. hominem venientem in hunc mundum ?
 Illâ enim exoriente , omnes illę ferę in an-
 tra se recipiunt , vt ibidem Regius Vates
 subdidit : Ortus est , inquit , Sol , & in
 cubilibus suis collocabuntur. Exhibit ho-
 mo

mo ad opus suum. Vbi enim veritatis lumen obcæcatum COR collustrarit, fuggantur omnes effrænatae cupiditates, & illuminatus homo pergit ad opus suum, id est, mandatorum diuinorum obseruantiam, & virtutis studium; cui absque Dei luce vacare non potest. Nam vt Augustinus ait: Sicuti oculus Corporis etiam perfectissimè sanus, nisi luce adiutus, non potest cernere; sic etiam homo perfectissimè iustificatus, nisi æternâ luce iustitiæ dignatus adiuuetur, non potest rectè viuere. 16.

Ora ergo cum eodem Augustino: O splendor Paternæ gloriæ, qui sedes super Cherubim, & intueris abyssos: lumen veridicum, lumen illuminans, lumen indeficiens, in quem desiderant Angeli prospicere. Ecce COR meum coram te est; discute tenebras eius, vt amoris tui claritate plenius perfundatur.

*August.
lib. de
Nat. &
grat. cap.*

*August.
in Medit.
cap. 18.*

CONSIDERA SECVNDØ. In principio cum Deus cælum & terram crearet, tenebræ erant super faciem abyssi, dixitque Deus: Fiat lux, & facta est lux. Super faciem quoque CORDIS nostri densissimæ sunt tenebræ ignorantiae & peccatorum, in quibus permanere nos oportet, nisi Deus, qui dixit de tenebris lumen splendescere, ipse illuxerit in CORDIBVS nostris,

Gen. I. I

2. Cor.

4. 6.

- nostris , ad illuminationem scientiæ clari-
 tatis Dei. Aspira ergo ad hanc lucem;
Lucæ 1. & dic: Illuminare his , qui in tenebris , &
79. in vmbra mortis sedent; ad dirigendos pe-
 des nostros in viam pacis. Audi Augusti-
 num multipliciter diuinam lucem implo-
August. rantem : Lux , inquit , inuisibilis , cui om-
Soliloq. nis abyssus humani CORDIS est visibilis.
cap. 3. Ecce , tenebræ sunt super faciem abyssi
 mentis meæ , tu es lumen. Ecce , caligo
 tenebrosa super aquas CORDIS mei , tu
 es veritas. O verbum , per quod facta
 sunt omnia , & sine quo factum est nihil !
Ioan. 1. Verbum quod est ante omnia , & ante
 quod nihil. Verbum creans omnia , sine
 quo omnia nihil. Verbum regens omnia;
 sine quo nihil sunt omnia. Verbum , quod
 dixisti in principio : Fiat lux , & facta est
 lux: Dic etiam mihi : Fiat lux , & facta
 sit lux , & videam lumen , & cognoscam
 quidquid non est lumen , & lumen te-
 nebræ ponantur. Et sic sine tua luce ,
 non est veritas. Adest error , adest vani-
 tas , non est discretio , adest confusio :
 adest ignorantia , non est scientia : ad-
 est cæcitas , non est visio : adest inuium ;
 non est via : adest mors , non est vita.
Cap. 4. Væ mihi misero toties obcæcato ; quia
 tu lux , & ego sine te. Dic verbum, De-
 mine,

mine, fiat lux; vt videam lucem, & vitem tenebras; videam viam, & vitem inuium; videam veritatem, & vitem vanitatem; videam vitam, & vitem mortem.

Illuminare Domine, lux mea, illuminatio *Pf. 26. 1.* mea, & salus mea, quem timebo? Sunt *Idem Sombræ* tenebrarum, quibus operior in *lil. c. 12.* hac abyſſo caliginosi carceris huius, in qua prostratus iaceo, donec aspiret *Cant. 2.* dies, & inclinentur vmbre, fiatque *17.* lux in firmamento virtutis tuæ. Vox *Pf. 28. 4.* Domini in virtute, vox Domini in magnificentia, dicat: Fiat lux, & effugentur tenebræ: & appareat arida, germinetque terra herbam virentem, & facientem semen, fructum bonum iustitiæ Regni Dei.

CONSIDERA TERTIO, Præ-*Num. 8.* cepisse olim Deum, vt in Sanctuario *2.* suo ad Australem partem poneretur aureum candelabrum, habens lucernas septem. Tabernaculum hoc, quod Templorum figuram referebat, Animam hominis iusti designat, vt enim ait Apostolus: Templum Dei estis vos, & *1. Cor. 3.* Spiritus Dei habitat in vobis. Quid *16.* verò candelabrum hoc in spirituali CORDIS nostri Sanctuario collocandum aliud adumbrat, quàm lucem illam, quâ

- quâ hominis Animus à Spîritu Sancto collustratur? Lucernæ autem in candelabro ardentes, illas lucernas denotant,
- Lucæ 12.* de quibus Dominus dixit: Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris. Sed audi Origenem eleganter admodum candelabrum CORDIS
- 35.* explicantem: Sciat, inquit, Christianus, sibi in Sanctis candelabrum luminis collocandum, ut sint ei lucernæ semper ardentes, & lumbi succincti, & ipse, tamquam servus, qui expectat Dominum suum redire de nuptiis. Sed istud candelabrum in Austro collocet, ut ad Aquilonem respiciat. Accenso enim lumine, id est, vigilantem CORDE, respicere semper debet Aquilonem, & observare eum, qui ab Aquilone est. Ab Aquilone enim accenduntur mala uniuersæ terræ. Vigilans ergo, & sollicitus, & ardens, intueatur semper astutias diaboli, & semper aspiciat, unde sit ventura tentatio, unde hostis irruat, unde inimicus obrepit. Ut autem hoc videre, ô Anima, possis, ora Deum illuminatorem tuum, ut lumen hoc in CORDE tuo accendat; & dic cum Propheta: Quoniam tu illuminas lucernam meam: Deus meus illumina tenebras meas. Et cum Augustino: O, lux quæ
- Origin. hóm. 9. in Exod.*
- Ierem. 1.* 14.
- Psal. 17.* 29.

quæ semper luces, & numquam obfus- *August.*
 caris, illumina me. Aufer quæso squam- *Soliloq.*
 mas caliginis antiquæ, radio tuæ illumi- *cap. 34.*
 nationis, ô splendor inaccessibilis, ut
 videam me, ut videam te. Væ cæcis ocu-
 lis, qui te non vident, Sol illuminans
 cælum & terram! Væ caligantibus oculis,
 qui te videre non possunt! Væ auerten-
 tibus oculis, ut non videant veritatem!
 Væ non auertentibus, ut videant vani-
 tatem! Nequeunt enim oculi assueti te-
 nebris, summæ veritatis radios intueri;
 nec sciunt de lumine aliquid æstimare,
 quorum est in tenebris habitatio. Tene-
 bras vident; tenebras diligunt, tenebras
 approbant: de tenebris euntes in tene-
 bras, nesciunt, ubi corruant. Miseri qui
 nesciunt, quid amittant; & miseres
 vtique qui sciunt quid amittant; qui ca-
 dunt apertis oculis, & descendunt in in-
 fernum viuentes.

CONSIDERA QVARTO, Magnum
 beneficium, quod Deus CORDI tuo præ-
 stat, cum illud illuminat. Primò enim
 illud splendidum facit. Deinde ab omni
 terrore ac metu liberat. Primum illud
 exposuit Isaias, dicens: Orietur in tene- *Isa. 58.*
 bris lux tua, & tenebræ tuæ erunt sicut *10.*
 meridies. Et requiem tibi dabit Dominus

X

sem.

semper , & implebit splendoribus Animam tuam. Alterum autem illud David
Psal. 29 confitetur , dicens : Dominus illuminatio mea , & salus mea , quem timebo?
I. Quis enim timeat , si Deum illuminatorem sibi præsentem habeat , qui facem ei præferat , ut omnia pericula deuiteat ? Explicat utrumque hoc beneficium Chryso-
Chrysost. stomus : Non sic , ait , mundus est clarus
Hom. 21 oriente radio , ut Anima illustratur , &
ad pop. splendidior fit à Spiritu gratiam suscipiens.
Antioch. Et diligentius rerum naturas disce. Nocte enim terras tenente , & tenebris caligantibus , sæpè funiculum quis cernens , serpentem esse putavit ; & amicum accedentem , tamquam inimicum fugit ; strepitum quempiam sentiens , trepidus factus est : factâ autem die , nihil tale fieret , sed omnia qualia sunt , apparent. Quod & in Anima nostra contingit. Postquam enim gratia veniens , mente tenebras expulit , rerum veritatem discimus , & nobis fiunt despicabiles res prius tremendæ : nec enim ampliùs mortem timemus , diligenter ex hac faciâ introductione discentes , quòd mors non est mors , sed somnus , & dormitio temporaria ; non pauperiem , non morbum , non aliud quid huiusmodi timentes , scientes quòd
ad

ad meliorem tendimus vitam, ab omni liberam inæqualitate. Si ergo in tenebris exortum tibi sit lumen **CORDIS**, gratus esto Deo tuo, & dic: En ego filius ancillæ tuæ, per fidem tuam flecto cervicem **CORDIS** mei, sub pedibus maiestatis tuæ, gratias agens, quoniam dignatus es per tuam misericordiam illuminare me. Ecce video, gratias ago: ecce video lumen cæli, interlucet oculis mentis meæ radius desuper à facie luminis tui, & lætificat omnia ossa mea. O si perficeretur in me! Auge, quæso, luminis Auctor, auge quæso quod interlucet in me. Dilatetur, obsecro, dilatetur ex te.

CONSIDERA QUINTO, Non satis esse, à Deo lumen in **CORDIS** lucerna accendi; sed diligenter quoque providendum esse, ne fortè extinguatur. Quævis enim mala actio lucem istam extinguit. Vnde quod S. Paulus dixit: Spiritum nolite extinguere; ita Chrysostomus interpretatur: Spiritum non extinguatis, hoc est, donum Spiritus. Extinguit autem Spiritum, vita impura. Nam quemadmodum, si quis lucis huius lychno, & aquam inspergeret, & pulverem, & si nihil horum inspergeret, sed oleum tantum eximeret, lucem extingueret: ita

1. Thess.

5. 19.

Chrysost.

hom. 11.

in 1. Ep.

ad Thess.

cap. 5.

habet & donum Spiritus. Siue namque re terrenas, & rerum fluxarum curas insperferis, exstingues Spiritum. Siue etiam, si tu nihil tale feceris, aliunde tamen tentationis vehemens impulsus, instar cuiusdam venti irruerit, & flamma valida non fuerit, aut parum olei habuerit, aut foramen seu ostium non claueris, omnia peribunt. Foramina in nobis sunt oculi, & aures. Ne sinas istis occurrere validum malitiæ flatum, alioquin lychnum exstinguet: sed obtura foramina timore Dei. Janua os est, claudere. Exstinguitur quoque lucerna, si oleum deficiat: quando misericordiam non facimus, exstinguitur Spiritus. Etenim ex misericordia Dei, Spiritus sancti lumen in nobis accenditur. Cautè igitur accensum lumen custodiamus, & ut filij lucis ambulemus. Fructus enim lucis est in omni bonitate, & iustitia, & veritate.

Ephes. 5.
9.

Quàm necessarium, quamque utile nobis sit CORDIS lumen, Sancta Mater Ecclesia satis ostendit; quæ in quotidianis Hymnis frequentissimè illud à Deo flagitat: adeò ut hunc ex illis Centonem confecerimus.

H Y M.

HYMNVS,

PRO CORDIS Illuminatione.

Splendor paterni luminis gloriæ,
De luce lucem proferens,
Lux lucis, & fons luminis,
Dies diem illuminans:

Verusq; Sol illabere,
Micans nitore perpeti,
Iubarq; Sancti Spiritus
Infunde nostris sensibus.

Cedant tenebræ lumini,
Et nox diurno sideri,
Vt culpa, quam nox intulit,
Lucis labasciat munere.

Phantasma noctis decidat,
Mentis reatus subruat,
Quidquid tenebris horridum
Nox attulit culpa, cadat.

Consors paterni luminis,
Lux ipse lucis, & dies,
Aufer tenebras mentium,
Nouumq; lumen ingere.

Sunt multa fucis illita,
Quæ luce purgentur tuâ,
Tu lux Eoi sideris,
Vultu sereno illumina.

Mens ecce torpet impia,
 Quam culpa mordet noxia,
 Obscura gestit tollere,
 Et te Redemptor querere.

Repelle tu caliginem
 Intrinsecus quàm maximè,
 Vt in beato gaudeat
 Se collocari lumine.

Te te Redemptor, quasumus,
 Reple tuo nos lumine;
 Per quod dierum circulis
 Nullis ruamus actibus.

Lux sancta nos illuminet,
 Manensq; nostris sensibus,
 Noctem repellat saculi,
 Purgata seruet pectora.

Lucem fides inueniat,
 Sic luminis iubar ferat,
 Vt vana cuncta terreat,
 Hanc falsa nulla comprimant.

O lux beata Trinitas,
 Et principalis Vnitas!
 Nostris refulge sensibus,
 Infunde lumen CORDIBVS.

Praesta Pater piissime,
 Patriq; compar vnice,
 Cum Spiritu Paraclito,
 Regnans per omne saculum.

Amen.

LE.

CORDIS TABVLA LEGIS.

Dabo legem meam in uisceribus eorum,
et in CORDE eorum scribam eam. *Jerem. 31. 33.*

Scribo nouam teneri nunc CORDIS in equore legem,

Cum uetus in duris sit mihi scripta petris,

23.

LECTIO III.

COR Tabulâ Legis.

*Dabo legem meam in visceribus eorum,
& in CORDE eorum scribam eam.*

Jerem. 31. 33.

*Scribo novam, teneri nunc CORDIS in aque-
re, legem,*

Cum vetus in duris sit mihi scripta petris.

CONSIDERA PRIMO,
Deum nolle oblatum sibi
COR permanere vacuum;
sed eo viens tamquam char-
râ, legem suam illi inscribit,
atque hæc est gratia Novi Testamenti.

Cum enim veterem legem olim in lapi- *Deut. 9.*
deis tabulis digito suo scripssisset, pro- 10.

misit in Novo Testamento, se eam scri-
pturum in CORDIBVS fidelium; ita
enim apud Jeremiam loquitur: Hoc erit

factum quod feriam cum domo Israël: *Ier. 31.*
Post dies illos, dicit Dominus, dabo le- 33.
gem meam in visceribus eorum, & in
CORDE eorum scribam eam. Hæc

autem legis scriptura in CORDE, fit

X 5

per

Lib. de Spir. & *Quid sunt ergo leges Dei, ab ipso Deo*
litt. c. 21 scriptæ in C O R D I B V S , nisi ipsa præ-
Luc. 11. sentia Spiritus sancti, qui est digitus Dei,
 20. quo præsentē diffunditur charitas in C O R -
Rom. 13. D I B V S nostris, quæ plenitudo legis est,
 10. & præcepti finis? Ex hoc capite B. Pau-
1. Tim. 1.5 lus vocat Corinthios, & in iis omnes fi-
2. Cor. 3. deles, Epistolam Christi. Manifestati, in-
 3. quit, quod Epistola estis Christi, mini-
 strata à nobis, & scripta non atramento,
 sed Spiritu Dei viui: non in tabulis lapi-
 deis, sed in tabulis Cordis carnalibus.
 Jam, si & tu Dei Epistola esse desideras,
 & gratiam Noui Testamenti percipere
 concupiscis, præpara C O R tuum ad hanc
 scripturam recipiendam. Ad quod, primò
 requiritur, vt sit veluti charta munda,
 nullo peccati inquinamento maculata:
Ambros. Noli tollere de C O R D E tuo legem
rom. 2. Dei, & affigere legem peccati. Noli
in Psal. scribere in sensibus tuis diaboli illecebras,
 118. & Dei delere mandata. Noli, sæcula-
Octon. rium more, C O R tuum facere mappam
 14. Geographicam, in qua totus mundus,
 cum suis regnis, prouinciis, & ciuitatibus
 depictus sit; sed effice eam chartam mun-
 dam, cui lex Dei possit inscribi. Secundò,
Deut. 10 quemadmodum Deus olim voluit dolari
 tabu-

tabulas lapideas , quibus digito suo legem inscripturus erat ; ita **COR** tuum debet esse omninò planum , & leuigatum , ita vt nulla omninò scabrities scripturam Dei impediat. Quare dolabrâ mortificationis continuò dolandum erit , vt legem gratiæ & amoris suscipere possit. Tertiò , debet **COR** esse molle instar ceræ ; in pugillaribus enim cerâ illitis nihil stylo exarari potest , nisi illa mollis ductilisq̃ue fuerit : ita requirit **S. Paulus** tabulas **CORDIS** carnei , id est non duri , instar lapidis ; sed teneri , tractabilis , atque docilis. Si igitur nonnihil induratum fuerit **COR** tuum , diuino illud amore emollire , & liquefacere stude , vt in eo lex Dei conscribatur. Præparato ita **CORDE** tuo , scriptorem illius , cum Augustino ita inuoca : Scribe Domine Deus digito tuo in pectore meo , dulcem memoriam tui melliflui Nominis , nullâ vmquam obliuione delendam. Scribe in tabulis **CORDIS** mei voluntatem tuam , & iustificationes tuas ; vt te immensæ dulcedinis Dominum , & præcepta tua semper , & vbique habeam præ oculis meis.

*Aug. in
Med. cap.
36.*

**CONSIDERA SECVNDO, Cur
Deus**

- Deus velit legem scribi in **C O R D E**,
Deut. 10. quia non satis est, vt illa seruetur in arcâ,
 2. sicut tabulæ Moysis; vel in tabernacu-
1. Reg. 10 lo, sicut Deuteronomium; illic enim
 25. abeunt in obliuionem: vnde filij Israël
 librorum horum non sunt recordari, im-
 mò pro perditis eos habuerunt, donec
4. Reg. summus Sacerdos Helcias, regnante Jo-
 22. 8. siâ, eos in Templo inuenit. Neque satis
 est, legem scribere in vestibus, sicut fa-
Matt. 23. ciebant Pharisei, magnificantes fim-
 5. brias, & dilatantes phylacteria. Nec
Prouerb. ligare eam in digitis, & quasi signum in
 7. 3. manu, vel inter oculos gestare, nec scri-
 bere in limine & ostiis domus sufficit: hæc
 enim tantum externa quædam memoriæ
 adiumenta sunt. Neque verò in auribus
 tantum lex Dei esse debet; potest enim
 diabolus ab his auferre, & impedire ne
 ad intima penetret. Nec solo intellectu,
 aut memoriâ seruari debet: sic enim ser-
1. Cor. 8 uanti, teste Bernardo, dicit Apostolus:
 1. quoniam scientia inflat. Denique & me-
Bern. ser. moriam faciliè delet obliuio. In solo ergo
5. de ad- **C O R D E** lex Dei scribi, & seruari debet.
uent. Do- Quando verò censebitur Deus hanc in
mini. **C O R D E** scribere, nisi cùm voluntati
 piæ erga legem Dei affectiones, compla-
 centias, impulsus, promptitudinem, &
 tan-

tandem charitatem infundit ; vt voluntas dicat : Domine da quod iubes , & iube quod vis. Hoc enim maximum est Dei erga nos beneficium , quod magnificare , & grato animo recolere debemus. Ita faciebat S. Ambrosius , dicens : O verè testator *Ambros.* æternus , qui nostris **CORDIBVS** leges as- *tom. 2. in* figit suas , & scribit in sensibus ; vt nihil *Psal. 118* aliud cogitare , nisi diuina præcepta possi- *Octop. 14* mus : nihil aliud sentire , nisi Dei oracula debeamus. Dedit gratiam , reformauit naturam , sibi que comminiscens , qui obliuisci nihil solet , memoriam meorum abstulit peccatorum , mihi que dedit legem præceptorum suorum.

CONSIDERA TERTIO , Exempla eorum qui legem Dei in **CORDE** suo posuerunt. Primus sit Christus Dominus , qui in Psalmo Deo Patri dicit : In capite *Psal. 39* libri scriptum est de me , vt facerem volun- *8.* tatem tuam : Deus meus volui , & legem tuam in medio **CORDIS** mei. Quæ verba S. Paulus de Christo exponit ; & sensus *Hebr. 10.* est , cum libentissimè accepisset decretum *5.* Patris , de liberando per mortem humano genere , idque tam ardenti desiderio desiderasse , vt legem illam , non qualitercumque in **CORDE** , sed in medio **CORDIS** sui posuerit. Secundum exem-
plum

- plum sit sacratissimæ Virginis Mariæ, quæ
Luc. 2. omnia verba & mysteria Filij sui conser-
19. uabat, conferens in CORDE suo. Ter-
Psal. 118. tium Davidis dicentis: In CORDE meo
11. abscondi eloquia tua, vt non peccem
 tibi. Itemque: Scrutabor legem tuam, &
 custodiam illam in toto CORDE meo.
 Nusquam enim melius, quàm in COR-
 DE custoditur, quæ & ipsum COR cu-
 stodit: quare COR potius auferri, quàm
 de CORDE legem Domini, pati oportet-
 ret. Est enim continuum iustorum exer-
 citium, legem Dei habere in CORDE; ex
 quo provenit, vt omnia eorum verba,
 & opera, legi Dei sint conformia. Quod
Psal. 36. testatur Psalmista, cum ait: Os iusti medi-
30. tabitur sapientiam, & lingua eius loque-
 tur iudicium. Vis scire vnde hoc proue-
 niat? quia lex Dei eius in CORDE ipsius. Et
Matth. quia ex abundantia CORDIS os loquitur,
12. 34. hinc secundum legem Dei prudenter ver-
Psal. 111. ba profert, & disponit sermones suos in iu-
6. dicio. Magnoperè igitur studere debemus,
 vt lex Dei sit scripta in CORDIBVS nostris.

CONSIDERA QVARTO, Consueuisse
 olim Christianos verba quædam Euange-
 lij, instar Bullæ, ex collo amuleti loco sus-
 pendere: quo nimirum significabatur, ia-
 crum Christi Euangelium debere CORDI

nostro esse insculptum. Ita de S. Cæcilia
 Virgine & Martyre, in eiusdem Officio
 canit Ecclesia: Virgo gloriosa semper *Breuiat.*
 Euangelium Christi gerebat in pectore. *Rom.*
 Quod ab aliis quoque factitatum inueniri,
 Cardinalis Baronius asserit: Et si fidem, *Baronius*
 inquit, præstemus S. Andreæ Apostoli *an. Chri-*
 Actis, etiam Apostolorum temporibus id *sti. 232.*
 usurpatum apparet. Sancta, piaque ma-
 iorum hæc fuit consuetudo, nisi aliquâ
 accedente superstitione labefactetur.
 Eius meminit & Ioannes Chrysostomus,
 dicens: Non cernis, ut mulieres & parui *Hom. 19*
 pueri pro magna custodia collo Euangelia *in Matt.*
 suspendunt, & ubique circumferunt, quo-
 cumque abierint? In more id quoque fuit
 tempore S. Gregorij, qui Theodelindæ *Greg. lib.*
 Reginæ Longobardorum, cum Adalvval- *12. Epist.*
 dum infantulum peperisset, misit pro mu- *7.*
 nere phylacteria (sic vocat. quas veteres
 nominare consueuerant Bullas, ad collum
 appendi solitas) nempe Crucem cum ligno
 S. Crucis Domini, & lectionem S. Euange-
 lij thecâ Persicâ inclusam. Hic autem mos
 etiamnum apud Christianos viget; ex quo
 Chrysostomus hortatur, Euangelium in
 CORDE describi: Tu Euangelij mandata,
 & leges mente describas; non auro, nec
 argento hîc est opus, & pecuniis, nec
 li-

Chrysost.
loco ci-
tato.

*Tract. 7.
in Ioan.*

librum emere : voluntate solâ vobis est opus, & affectu Animæ expergefactæ, & securius habebis Euangelium ; non extrinsecus, sed in Animæ penibus ipsum reponens. Eodem modo Augustinus, laudans Euangelium doloribus capitis opponi, iubet illud quoque ad C O R collocari. Cùm caput, inquit, tibi dolet, laudamus, si Euangelium ad caput tibi posueris, & non ad ligaturam cucurreris. Ad hoc enim perducta est infirmitas hominum ; & ita plangendi sunt homines, qui currunt ad ligaturas, vt gaudeamus, quando videmus hominem in lecto suo constitutum iactari febribus & doloribus ; nec alicubi spem posuisse ; nisi vt sibi Euangelium ad caput poneret : non quia ad hoc factum est, sed quia prælatum est Euangelium ligaturis. Si ergo ad caput ponitur, vt quiescat dolor capitis ; ad C O R non ponitur, vt sanetur à peccatis ? fiat ergo. Quid fiat ? ponatur ad C O R, vt sanetur C O R.

Psal. 118. CONSIDERA QUINTO, Quid efficiat lex Dei in C O R D E posita, hæc enim hominem præferuat à peccato ; unde de Dauid dicebat : In C O R D E meo abscondi eloquia tua. Quare autem ? vt non peccem tibi. Et in altero Psalmo :

Lex

Lex Dei eius in CORDE ipsius, & non *psal. 36.*
 supplantabuntur gressus eius. Id est, non *31.*
 nutabunt, non labentur pedes eius. Libe-
 rat, inquit Augustinus, à laqueo, verbum *August.*
 Dei in CORDE. Liberat à viâ prauâ, *in Ps. 36.*
 verbum Dei in CORDE. I liberat à lapsu,
 verbum Dei in CORDE. Tecum est, cuius
 verbum à te non recedit. CORDE autem
 quid mali patitur, quem custodit Deus?
 Quemadmodum igitur Deus in arcâ vn-
 dique auro tectâ, iussit tabulas legis repo-
 ni: ita & nos in arcâ CORDIS nostri, diui-
 ni amoris auro rutilante, Euangelicam le-
 gem, velut pretiosissimum thesaurum, re-
 condamus.

ARATIO CORDIS.

Conuertar ad uos, et arabimini et
accipietis sementem. *Ezech. 36. 9.*

*CORDIS agrum, Crucis cia tuę proscindat aratrum,
Cui verbi inspergas semina, sponse, tui.*
24.

LECTIO IV.

CORDIS Aratio.

Conuertar ad vos, & arabimini, & accipietis sementem. Ezech. 36. 9.

CORDIS agrum, Crucis, eiâ, tuæ proscindat
ar. trum,
Cuius ar. trum, spargas semina, Sponse, tui.

CONSIDERA PRIMO, COR
tuum esse terram, siue agrum
cælestis Agricolaë, in quem
granum frumenti seminare
decreuerit. Hic porro ager
priusquam semen suscipiat, subigendus
primò, & aratro proscindendus est. Quod-
nam autem erit mysticum CORDIS nostri
aratrum, nisi illud, quod è ligno Sanctæ
Crucis, & Lanceâ, quæ sacratissimum
Christi transfixit latus, compingitur? Ob-
seruauit enim Iustus Lipsius, Aratrum *Lib. I. de*
Crucis figuram exprimere; quod Maximi *Cruc.*
Taurinensis testimonio confirmat, qui ait: *cap. 9.*
Ut bonus Agricola, cum parat terræ so- *Maxim.*
lum vertere, non nisi per signum Crucis *Taurin.*
id facere conatur. Dum enim aratro den- *de Cruce*
Dō. hō. 2.
Y 2   tale

tale subiicit, affigit aures, stiuam inserit, figuram Crucis imitatur. Compactio enim ipsa, similitudo quædam est Dominicæ Passionis.

Iustin. Martyr. Et S. Iustinus Martyr: Considerate, inquit, omnia quæ in mundo sunt, an sine signo hoc Crucis gubernentur, an possint præbere sui usum. Terra non aratur sine co.

Hinc iam facilè colligitur, quid in spirituali sensu arare significet. Si enim Venerabili

Bedæ credimus; arare nihil aliud est, quàm

Luc. cap. 9. quasi quodam compunctionis instrumento, ligno, & ferro Dominicæ Passionis, duritiem sui CORDIS atterere, atque ad proferendos bonorum operum fructus aperire. Quod paulò fusiùs explicauit Hugo

Cardinalis: Manum ad aratrum mittere, est

Luc. 9. per compunctionem, & Dominicæ Passionis memoriam, COR exarare. In aratro est

stiuæ, lignum scilicet cui arans innititur; & aliud lignum, cui vomer infigitur. Per lignum ergo, cui arans innititur, intelligitur contritio CORDIS: per vomerem, qui terram scindit, intelligitur memoria Dominicæ Passionis, quæ quodammodo COR hominis scindit. Nemo enim tam saxei pectoris est, cuius COR non emolliat memoriâ Dominicæ Passionis. Et eam præcipuè debet homo habere in memoria, quia cum tantum beneficium ad memoriam re-

ducitur,

ducitur, ad amorem benefactoris amplius Animus accenditur. Pone ergo, ô Anima, acerbissimam Christi Domini Passionem super COR tuum, idque non perfunctoriè, aut leuiter; sed in ea ita meditare, vt profundè COR tuum penetret, illud conterat, & frequentes in eo sulcos ducat.

CONSIDERA SECUNDO, Satis non esse, vt CORDE Passionem Christi consideres, nisi etiam ad praxin te conuertas, eamque operibus ipsis, quantum quidem licet, imiteris. Hoc est enim quod Sponsus à fidei Animâ requirit, cum ait: Pone me vt signaculum super COR tuum, vt signaculum super brachium tuum. Quasi enim non satis esset, passum pro nobis Christum Iesum in CORDE, velut impressum signaculum, circumferre; voluit insuper, vt idem ipsum brachiis nostris imprimeremus: quod utique facimus, cum omnes actiones nostras, mores, conuersationemque vitæ Christi conformamus. Vult ergo, inquit Theodoretus, Saluator noster, vt eum pro signaculo in contemplationibus, & actionibus nostris habeamus; & notâ ipsius in omnibus nostris tum dictis, tum factis imprimamus. Quod ipsum Deus insinuauit, cum Moyse dixit: Inspice, & fac secundùm exemplar, quod tibi in monte monstratum est. Non enim solum

*Cant. 8.
6.*

*Theodor.
in cate-
na.*

*Exod. 25
40.*

dicat inspicere, sed inspicere & fac: quo nimirum monemur, non modò considerandum nobis esse eximium illud patientiæ exemplar, quod nobis in Caluariæ monte monstratum est: verum etiam iuxta illud actiones nostras esse dirigendas. Quomodo igitur ad praxin reuocabimus spirituale hoc aratrum Sanctæ Crucis, ut eius vomere terram CORDIS nostri proscindamus? si nimirum exemplo Christi crucifixi, dolores omnes, cruciatus, & aduersitates, quæ nobis in hac vita, siue à Deo immittuntur, siue ab hominibus inferuntur, æquo Animo tolerare studeamus. Docuit hoc Chrysostomus, qui ita scribit: Quemadmodum aratrum immit-

*Chrysost.
hō. 4. ad
pop. An-
tioch.*

*Ioël. 2.
13.*

tens deorsum, terram aperit, tutam seminibus custodiam parans, ne iacta in superficie remaneant, sed in ipsos terræ sinus immittantur, & in tuto radices figant: sic & nos facere necessarium; & tamquam aratro tribulatione videntes, CORDIS profundum scindere. Hoc enim & Propheeta admonet, dicens: Scindite CORDA vestra, & non vestimenta vestra. CORDA igitur scindamus, ut si qua dolosa herba, & improba cogitatu nobis inest, radicitus eam vellamus, & puras pietatis seminibus terras exhibeamus.

CON-

CONSIDERA TERTIO, Tum quoque
 spiritali modo COR arari, cùm illud
 mortificationis vomere proscinditur. Ni-
 hil enim terram CORDIS nostri tam ap-
 tam reddit ad diuinarum inspirationum
 semina suscipienda, quàm veræ mortifi-
 cationis studium. Hæc enim omnes noxias
 herbas, spinas, & tribulos ex CORDIS
 nostri agro radicitus excindit. Mortifi-
 catio igitur aratrum est, Ager COR, bo-
 ues verò, siue iumenta aratrum ducentia,
 ipsa est Anima; quæ COR suum conte-
 nere, sulcis variis discindere, & glebas di-
 uidere debet. Sed forsitan mireris, &
 cum S. Bernardo dicas: Ergone bestię su- *Bernardus*
 mus nos! bestię prorsus. Homo enim cùm *Serm. 3.*
 in honore esset, non intellexit, compa- *super Ps.*
 ratus est iumentis insipientibus, & similis *Qui ha-*
 factus est illis. Quid ni igitur brutorum *bitat.*
 labore exerceatur, qui iis se peccando *Ps. 13. 21*
 æqualem fecit. Dignus est, ait S. Pauli- *Paulinus.*
 nus, opere iumentario, qui semetipsum *Epist. 4.*
 lumine rationis orbauerit, & in similitu- *ad Sere-*
 dinem belluarum Corporis seruus, abie- *num.*
 cerit. Noli ergo, ô Anima, ab hoc aratro
 te subducere, noli arandi laborem subter-
 fugere; sed potiùs dic cum Propheta:
 Vt iumentum factus sum apud te, & ego *Psal. 72.*
 semper tecum. Vis autem par boum tibi 23.

assignati, qui hoc aratrum ducant? intellectum; & voluntatem tuam coniunge; illisque mortificationis studium perface. Nihil enim iuuat intellectu cognoscere, quæ mortificatione amputanda sunt; nisi etiam voluntas consurgat, ad eandem sedulo in opus producendum. Quis autem hic mysticus erit arator, nisi Christus Iesus, CORDIS nostri amor? Ille stiuam tenebit, ille animalia diriget, ille aratrum terræ infiget; ille cessantes boues diuini timoris flagello extimulabit. Sine Christo enim, quantumcunque laborauerimus, nihil in mortificationis studio proficiemus. Ille exemplar nostrum, formam totius mortificationis in vita sua nobis expressit; ille scopus noster, ad quem studium hoc dirigamus; ille Amor, quo ad hoc incitamus, & impellimur, esse debet. Hic si nobis adsit, feliciter admodum procedet aratio CORDIS nostri. Rogandus proinde ille est, ut officium hoc subire non dedignetur, quod fecisse videtur Augustinus, cum ita rogauit: Mitte (quæso) manum pietatis tuæ in me: & tolle de me, quidquid offendit oculos pietatis tuæ in me. Coram te, Domine, est sanitas, & infirmitas mea. Illam precor serua, istam sana. Si enim dignaris in agro tuo

C O R-

*August.
in Medit.
cap. 36.*

CORDE meo serere bonum semen ,
necesse est , vt manu pietatis tuæ spi-
nas prius euellas vitiorum meorum.

CONSIDERA QVARTO , Vt
ager excultus dicatur , non satis esse ,
vt semel iterumve per illum aratrum
ducatur , aut vt pauci in eo fiant sulci :
sed totus omninò quantus quantus est
exarari , & continuis sulcis describi de-
bet. Neque verò id sufficit , vt id vno
alterove Anno fiat ; sed quotannis re-
sumendum est aratrum , si quolibet
Anno semine conspergatur. Ex hoc autem
discimus , non exiguo temporis spatio
mortificationis studium definiri debe-
re ; sed vsque ad vitæ finem in ea per-
seuerandum esse. Quod exemplo suo
nos Christus docuit , qui de Cruce
descendere noluit nisi mortuus , quan-
tumvis Iudæi clamarent : Christus Rex
Israël , descendat nunc de Cruce , vt
videamus & credamus. Ita & nos (in-
quit Bernardus) quicumque sequimur
caput nostrum , tota die hac , quâ plas-
mati & redempti sumus , non cesse-
mus agere poenitentiam ; non cessemus
tollere Crucem nostram , perseueran-
tes in ea , sicut ipse perseuerauit , do-
nec dicat Spiritus , vt requiescamus à la-

Marc. 15
32.

Bernard.
Serm. 1.
in die
Pascha.

- Apoc. 14* boribus nostris. Neminem audiamus ;
13. non carnem & sanguinem , non Spiritum
 quemlibet , descensum à Cruce suaden-
 tem. Persistamus in Cruce , moriamur
 in Cruce : deponamur aliorum manibus,
 non nostrâ leuitate. Totâ igitur vitâ in
 spirituali aratione permanendum est, scri-
Exod. 23 ptum est enim : Sex diebus operaberis, die
21. septimo cessabis arare. Sex autem dies om-
 ne tempus huius vitæ designant , septimus
 verò dies Sabbati & quietis , tempus futu-
 ri sæculi. Quid igitur , Anima , requiem
 speras ante Sabbatum ? quid cessas ab
 opere , nondum consummatis sex diebus ?
 perseuera igitur in mortificationis agricul-
 tura , nec retrahas manum semel aratro
Luce 9. impositam : Nemo enim mittens manum
62. suam ad aratrum , & aspiciens retrò , aptus
 est Regno Dei.

CONSIDERA QUINTO , Quàm ne-
 cessaria hæc sit CORDIS exaratio : quam
Prouerb. à Salomone discere potes, qui ait : Propter
20. 4. frigus piger arare noluit , mendicabit
Salon. ergo æstate. Quod Salonius ita interpreta-
 tur : Piger in hoc loco illum significat , qui
 propter desidiam , & huius mundi aduer-
 sitatem (quæ per frigus designatur) in Dei
 seruitio negligit laborare : & idcirco in
 futuro Dei Iudicio mendicabit ; quia non
 habebit

habebit opera bona , pro quibus accipere mereatur beatitudinem : Quia quid- Galat.
6.8.

quid seminauerit homo , hoc & metet. Matth.
25.8.

Accidit id fatuis Virginibus, quæ oleo deficiente , ad prudentes dixerunt : Date nobis de oleo vestro. Sed cur , inquires , dies Iudicij & Regnum Dei æstati comparatur ? quia tunc omnia nostræ tristitiæ nubila transibunt , & vitæ illius dies æterni Solis claritate fulgebit. Paulò aliter explicat Hugo Cardinalis , qui sic ait : Vir frigore charitatis intepescens , sui

*Hugo
Cardin.*

CORDIS agrum aratro pœnitentiæ proscindere non vult , & bonis operibus conferere : mendicabit ergo æstate. Nimirum, instante iam morte , morbo ingrauescente , & febre exæstuante , postulabit tempus pœnitentiæ : & non dabitur ei. Inc lamabit : Inducias vsque manè ; & tritum illud morientium canticum lugubri voce intonabit :

O mihi prateritos referat Deus optimus Annos.
Clamabit , eiulabit , sed frustra : quia non dabitur ei. Hoc igitur te ad arandi laborem assiduum acriter exstimulet : magis autem spes fructus vitæ æternæ. Nam vt Sanctus Paulus ait : Qui arat , arare debet in spe fructus percipiendi. Ad spirituales igitur arationem, quam mortificationem

I. Cor. 9.
10.

esse

esse docuimus , eo modo accedendum
est , quo Ecclesiasticus monuit ad Sapien-
Eccli. 6. tiam esse eundum. Quasi is qui arat , in-
19. quit , & feminat , accede ad eam , & su-
stine bonos fructus illius : in opere enim
ipsius exiguum laborabis , & citò edes de
generationibus illius.

LE

SEMINATIO IN COR.

Verbum seminatum est in CORDE. *Mat. 13. 19.*

*Semina iam terra manda diuine colone,
Ne nostri, sterilis, sit tibi, CORDIS ager.*
25.

LECTIO V.

CORDIS Seminatio.

Verbum seminatum est in CORDE.

Matth. 13. 19.

*Semina in terra manda, diuine Colone,
Ne sterilis sit tibi CORDIS Ager.*

CONSIDERA PRIMO, Quo
fine creatus sis? quid agas?
quò tendas? cur in hoc mun-
do positus? quorsum vitam
hanc degas? Vis hoc scire?
audi Veritatem ipsam: Ego posui vos, vt Ioan. 15.
eatis, & fructum afferatis, & fructus ve- 16.
ster maneat. Arbores omnes sumus, in Vi-
ridario cælestis Agricolaë plantatæ, vt fru-
ctum demus in tempore opportuno. At
omnis arbor, quæ non facit fructum bo- Matth.
num, excidetur, & in ignem mittetur: 3. 10.
Iam enim securis ad radicem arborum po-
sita est. Omnis proinde cura & sollicitu-
do CORDIS nostri hæc esse debet, vt fru-
ctum adferamus: nemo verò fructum ad-
ferre potest, nisi prius in se habeat semen
illius. Vnde verò id homini pauperi &
inopi,

inopi , & qui ex se nihil habet ? Non despondeamus hîc Animo , benignus est Dominus , qui implet omne animal benedictione , ipsemet sementem faciet.

Pf. 144. 15. *Ecce enim exiit qui seminat seminare semen suum. Quis verò hic sator ? nisi*

Luce 8. 5. *Christus Dominus ; de quo Beda : Exiit feminans ad seminandum, quia Dominus è sinu Patris egrediens, venit in mundum, & verbum veritatis seminavit. Seminator ergo Christus , semen est verbum Dei , ager COR nostrum. Semen nisi in terram iaciatur, fructum non facit. Sparge triticum in aëre , vel aquâ , vel igne, nihil reportabis fructus. Eundem in modum Dei verbum , nisi in COR incidat , non pariet emolumentum. Si in aures tantum verbum auditum , si in oculos tantum verbum scriptum incidat , quid proderit ? Id verò erit in aqua , vel aëre seminare. Quemadmodum terra in medio mundi sita , semen excipit : ita COR, quod in medio hominis est locatum , excipiat verbum , foueat , ad fructum ducat.*

CONSIDERA SECUNDO , Quales dispositiones COR tuum habere debeat, vt recepto semine, fructum postea producat, Nam vt ex Christi parabola constat, tribus

tribus perditis partibus seminis, vna tantummodo saluatur; non quidem seminantis causâ, sed suscipientis (ait Chrysostomus) culpâ terræ: hoc est, propter reluctantem, atque repugnantem Animam. Vna enim pars seminis cecidit secus viam, & conculcata est, & volucres cæli comederunt illam. Secunda seminis pars cecidit supra petram, & natum semen aruit, quia non habebat humorem. Tertia inter spinas, à quibus suffocata est. Quarta in terram bonam, & fecit fructum centuplum. Quæ Christus Dominus ipsemet sic explicat: Qui secus viam, hi sunt qui audiunt, deinde venit diabolus, & tollit verbum de CORDE eorum, ne credentes salui fiant. Qui enim secus viam publicam ambulant, multas distractiones pariuntur, multum Animo vagantur, prout multa & varia ab illis cernuntur. At in audiendo verbo Dei, Animo collecto, & attento esse oportet; ne, si vel ad momentum vageris, aliud agens, aliud cogitans, de repente diabolus id rapiat, alias atque alias immittens cogitationes. Sicut enim semen negligenter iactum, nec postea terrâ obductum, volucres cæli rapiunt, & comedunt: sic verbum Dei ne-

Z

gligen-

*Chrysost.
hom 45.
in Matt.*

Lucâ 8.

5.

*Staple-
ton. in
Domin.
Sexages.*

gligenter acceptum , nec Animo recon-
ditum , sed oscitanter auditum , atque
ita à nobis contemptum , dæmones ra-
piunt , & comedunt ; quia de nostro con-
temptu vehementer gaudent , & volupta-
tem magnam capiunt. Quare , vt inquit

Chrysoft. Chrysoftomus, ne quid tale nos patiamur;
in cap. 13. diligentiam, magnitudine Animi, & iugi me-
Matth. moriam semina obducamus.

hom. 45. **C O N S I D E R A T E R T I O**, Semen

Matth. quod supra petram cecidit, designare eos,
13. 20. qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt

verbum , & hi radices non habent : quia
ad tempus credunt , & in tempore tenta-
tionis recedunt. Verbum enim Dei , nisi
ad ipsum **C O R D I S** fundum penetret ,
altasque defigat radices , fructum non
profert ; quantumvis superficietenus Ani-
mum non nihil moueat , & audientem
oblectet. Qui enim crescere posset sine
radice ? Hi autem temporales , qui ad
tempus tantum credunt , radices non

Ephes. 3. habent ; quia non sunt in charitate radi-
17. cati & fundati , nec Christum habent per
fidem in **C O R D E** habitantem. Sicut er-
go cadente pluuiâ , lapides quidem foris
madescent , intus verò sicci & duri
permanent : sic dura **C O R D A** , im-
breth

brem diuini eloquij cum gaudio susci-
piunt, sed intùs sicci & aridi permanent,
malâ consuetudine aditum gratiæ violen-
ter prohibente.

CONSIDERA QVARTO, Semen
quod in spinas cecidit, eos significare qui *Matt. 13.*
audierunt, & à sollicitudinibus, & diui- 22.
tiis, & voluptatibus vitæ euntes suffo-
cantur, & non referunt fructum. His enim
tribus suffocatur Dei verbum, etiam intimè
in CORDA receptum, & compunctione
vehementi consecutâ; ita sanè vt fructi-
ficare incipiens, atque emendationem
conceptam operari, mox in ipso progres-
sus exordio, quasi nascens herbula, re-
primatur, extingatur, & velut onere
imposito suffocetur. Danda igitur est
opéra, ne COR nostrum sit velut via
publica, in qua à prætereuntibus se-
men conculcetur: ne sit lapideum &
durum, quod semen non recipiat: ne
spinis diuitiarum, voluptatum, ac sol-
licitudinum sit circumseptum, adeoque
semen verbi Dei suffocetur. Claudenda
igitur sunt ostia CORDIS, ne peruium ma-
neat: igne deuotionis ipsum COR emol-
liendum, contra omnem duritiam: eradi-
candæ vepres & sentes, ne semen enatum

supprimant : sed fiat terra bona, & proferat fructum. Animaduertendum autem hic est, defectum fructuum in hac parabola non referri in nimiam siccitatem, aut pluuiam, vel Solis, vel frigoris, vel grandinis, vel venti defectum; sed totam culpam in ipsam terram conferri. Quod enim verbum Dei fructum in nobis non edat, non accidit ob defectum diuinæ doctrinæ intus suadentis, vel gratiæ Dei, aut Spiritus sancti irrigationis, sed ex nostro vicio. Ille enim qui Solem suum oriri facit super bonos & malos, nihil debuit facere telluri suæ, quod non fecit : unde perditio tua ex te est, ô Anima mea, tantummodò in Deo tuo auxilium tuum.

Matt. 5.
45.

Osee 13.
9.

Luca 8.
15.

Salme-
ton. tom.
7. tract.
9.

CONSIDERA QUINTO, Terram bonam vocari à Christo, eos qui in CORDE bono & optimo, audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia. Terra bona est, COR ab humanis affectibus & terrenis perturbationibus vacuum, & liberum: quàm primùm enim vitia ab Animo tollimus; quæ nos nostrâ culpâ contraximus; & solùm illud relinquimus, quod optimè ab optimo Opifice creatum est, continuò diuinum

num semen in nobis fructum edit. Verum, quia caro concupiscit aduersus Spiritum, & perpetua inter ytrumque pugna est, magnâ est opus tolerantia, & fortiter in acie perstandum. Et ob eam causam dixit, per patientiam fructum afferri. Quare & in alio loco ait: In

Galat. 5.

17.

Luca 21.

19.

Matth.

24. 13.

Ps. 118.

11.

Luca 2.

19.

Matth.

Z 3

fusi- 3. 9.

suscitare filios Abraham. Et si vepribus ac
 spinis repletum sit, diuinâ aspirante gra-
 tiâ, terra illa inculta fieri potest hortus
 voluptatis.

Ezech.

36. 35.

LE.

CORDIS IRRIGATIO.

Rigabo hortum meum Plantationum. Ec. 24. 25.

Telluri clausum, celo patet: implue rorem,

CORDIS ab hoc vario flore virescet humus.
26.

LECTIO VI.

CORDIS Irrigatio.

Rigabo hortum meum plantationum.

Eccli. 24. 42.

*Telluri clausum, celo patet, implue rorem,**CORDIS ab hoc, vario flore virefcet humus.*

CONSIDERA PRIMO, Satis non esse, bonum semen in terra esse seminatum, nisi illud superueniente pluuiâ, aut aquis irrigetur. Testatur enim Christus, natum se *Luca 8.* men aruisse, quia non haberet humorem. Quare Axa querebatur datam sibi *Iosue 15.* terram Australem & arentem, à qua ob defectum humoris, nullos, vel exiguos sperabat fructus: vnde suspirans postulabat ei iungi irriguam. COR quoque nostrum, licet verbi Dei suscepit semen, nisi gratiâ Dei irrigetur, est velut terra sine aqua, vt inquebat Daud; hoc est, est *Lorinus* luti ager aridus, diuturnoque Sole per- *in Psal.* uustus, qui idcirco quasi aperto ac hiante *142.* ore, præ nimia quâdam, vt ita dicam, siti, *Z s* expetit,

expetit, & expectat à Deo ipso imbrem,
vt afferre fruges queat, vt ornari floribus,
vestiri que herbis possit. Aqua autem, quæ
CORDIS hortulus irrigari debet, gratia
est Spiritus Sancti, vt exponit Gregorius,
in illa verba Job : Si continuerit aquas,
omnia siccabuntur. Si emiserit eas, sub-
uertent terram. Aquæ, inquit, nomine,
Sancti Spiritus gratia designatur, sicut
Ioannes ait : Qui credit in me, sicut di-
cit Scriptura, flumina de ventre eius
fluent aquæ viuæ. Hoc autem dixit de Spi-
ritu, quem accepturi erant, credentes in
eum. Si continuerit aquas, omnia sicca-
buntur; quia si Sancti Spiritus gratia ab
audientis mente subtrahatur, arescit pro-
tinus intellectus, qui iam per spem viri-
descere in audiente videbatur. Similiter
Bernardus : Irrigationem maximè necessa-
riam habent nouellæ plantationes, alio-
quin aut minus proficient, aut ex toto
peribunt præ siccitate. Quærat ergo deuo-
tionis aquas quisquis seminauerit bono-
rum operum semina, vt irrigatus fonte gra-
tiæ, bonæ conuersationis hortus non ares-
cat, sed in perpetuâ viriditate proficiat.

CONSIDERA SECVNDO, Gen-
tiles olim Ioui Plunio supplicasse, cùm ni-
mirum pluuias desiderarent, quem & ab
Indiis

*Lib 10.
Moral.
cap. 6.*

*Ioan. 7.
38.*

*Serm. 2.
in Nat.
Dom.*

*Strabo
lib. 15.*

Indis hac de causa cultum Strabo testis est. Tertullianus quoque meminit aquili *Tertull.* ciorum, quæ Ioui immolabantur ad aquas *Apolog.* eliciendas in magnâ siccitate. Nos autem *num 40* Deo fonti gratiarum, qui pluuiæ Pater, *Iob 38.* & stillarum rosis genitor in Scriptura di- *28.* citur, supplicare conuenit, ut pluuiam *Psal. 67.* voluntariam hereditati suæ segregatam *10.* in Cor nostrum demittat, ut terra nostra det fructum suum. Arentem *CORDIS Lib. 2.* hortulum, inquit Paschasius Radbertus, in *La-* sicut terram sine aquâ penitus coram Do- *men. 16-* mino Animam expandat, ut suis irriget im- *remia.* bribus, qui siccâ de rupe aquas manare iussit. Clamabo ergo cum Propheta: Extendi manus meas ad te, Anima mea, *Psal. 142.* sicut terra, sine aqua tibi; complue *6.* me (ait Augustinus) ad faciendum fru- *Aug. in* ctum bonum. Dominus enim dabit be- *Pf. 142.* nignitatem, ut terra nostra det fructum *Psal. 84.* suum. Sicire tibi possum Domine, me *13.* irrigare non possum, idèd sitiuit Anima mea ad Deum viuum, quando veniam, nisi quando venerit? Sitiuit Anima mea *Pf. 41. 3.* ad Deum viuum, quia Anima mea velut terra sine aqua tibi. Abundat mare, inundat, copiosum est, fluctuat, sed amarum est. Discreta est aqua, apparuit arida Anima mea, irriga eam, quia velut terra

terra sine aqua tibi. Citò exaudi me Domine. Quæ enim mora, quando sic sitio, ad inflammandam sitim meam? Pluuiam differebas, vt hauriens imbibere, non respuerem quod influeres. Si ergo ideò differebas, iam da: quoniam Anima mea velut terra sine aqua tibi. Veni, ô, fons aquæ viuæ, & irriga vniuersam superficiem terræ CORDIS mei: tui roris abundantia longo ariditatis squalore marcescentia viscera visitando fœcunda.

CONSIDERA TERTIO, Deum valdè esse propitium, & benignum, vt preces has exaudiat. Ipse enim est, qui
 Ps. 146. operit cælum nubibus, & parat terræ
 8. pluuiam. Quin ipse se hoc officio functu-
 Eccli. 24. rum promittit, cùm ait: Ego sapientia
 40. effudi flumina, ego quasi trames aquæ immensæ de fluuiio, ego quasi fluuij Doryx, & sicut aquæductus exiui de Paradiso. Dixi: Rigabo hortum meum plantationum, & inebriabo prati mei fructum. Quàm validè verò hæc spem nostram confirmant! Quis enim defuturas arenti Cordi suo aquas suspiceretur, cùm audit horti sui plantatorem esse tramitem aquæ immensæ, fluuium, & aquæductum? Et ne de voluntate effundendi hanc aquam quis dubitet, vtrò testatur se non modò hortum

hortum rigaturum; sed & vndarum abundantiam pratum inebriaturum. Quantumcumque igitur aridum, siccum, & inaquosum fuerit **COR meum**, in te Domine sperabo: Lignum enim habet spem, si praecisum fuerit, rursus virescit, & rami eius pullulant. Si senuerit in terra radix eius, & in puluere emortuus fuerit truncus illius; ad odorem aquae germinabit, & faciet comam, quasi cum primum plantatum est. Quid ni ergo secundum multitudinem miserationum tuarum, & mihi *Pf. 50. 14.* dederis, Domine, ut sit Anima mea quasi hortus irriguus, de te fonte viuo largiter *Ierem.* irrigatus, qui germinare eam faciat flores *3 I. 12.* rosarum, & lilia conuallium. *Cant. 2.*

CONSIDERA QVARTO, Quem *I.* admodum vberem fructuum prouentum ager ille exhibet, qui irrigationi respondet: ita poena, maledictio, & infelicitas eum consequitur, si post multos imbres, nullum proferat fructum. Dicit siquidem Apostolus: Terra saepe venientem super se bibens imbrem, & generans herbam *Hebr. 6.* opportunam illis à quibus colitur, accipit *7.* benedictionem à Deo: proferens autem spinas ac tribulos, reprobata est, & maledictio proxima, cuius consummatio in combustionem. Cum timore, inquit *Chry.*

Hôm. 10 Chrysostomus, audiamus sermonem Dei,
in Epist. cum timore & tremore multo; non sunt
ad Hebr. hæc minæ Pauli, non sunt hominis, ver-
 ba Spiritus Sancti sunt, Christi sunt lo-
 quentis in eo. Infelix prorsus est Anima,
2. Reg. 1. quæ montium Gelboë instar, maledicto
21. subiacer, in quam necros, nec pluuiæ di-
 uinæ gratiæ descendit. Multò tamen infe-
2. Cor. 6. licior est Anima illa, quæ in vacuum gra-
1. tiam Dei recipit, & eidem non coopera-
Hebr. 10 tur, sed Spiritui gratiæ contumeliam facit:
29: Omni proinde sollicitudine id curandum
Hebr. 12. est, ne gratia Dei in nobis vacua existat,
2j: idque omni ratione videamus, ne quis
 desit gratiæ Dei. Non enim tam illa (quod
 multi conqueruntur) nobis deest, quàm
 nos illi. Quanta enim passuri videmur, &
 subinde etiam pollicemur, si diuinæ gratiæ
 imber **C O R D I S** nostri hortum irrigaret.
 At verò quòd nihil faciamus, non inde
 euenit, quòd gratia nobis desit; sed quòd
 eandem negligamus, nec illi cooperari
 studeamus.

L E-

CORDIS FLORES.

Dilectus meus descendit in hortum
suum, ut lilia colligat. *Cant. 6. 1.*

*Hæc tibi, nata tuo de semine, consecro sponse
Lilia, et his patrium floribus addo solum.*
27.

LECTIO VII.

CORDIS Flores.

*Dilectus meus descendit in hortum suum,
ut lilia colligat. Cant. 6. 1.*

*Hæc tibi, nata tuo de semine, confecro Sponse,
Lilia; & his, patrium, floribus, addo solum.*

CONSIDERA Primò, Agricolam eâ potissimum de causâ hortum plantare, terram aratro proscindere, semen inspergere, sata & plantata rigare, ut tandem eorumdem fructu pascatur, aut florum amœnitate delectetur. Quis enim plantat vineam, ait Apostolus, & de fructu eius non edit? Quorsum autem credis, ô fidelis Anima, Dilectum tuum, velut Colonũ & Agricolam, in COR tuum verbum Dei seminasse, imbrem gratiæ suæ illi largiter impluisse, & multiplicem culturam adhibuisse; nisi ut flores & fructus illi proferret? An non ipse ait: Descendi in hortũ nunc, ut viderem poma conual-

1. Cor. 9.

7.

Cant. 6.

10.

A a

lium,

- lium, & inspicerem si floruisset vinea, & germinallent mala punica? Et ipsa Sponsa
- Cant.* 4. agnoscens se hortum conclusum, cuius
12. emissiones paradisus malorum punico-
rum, cum pomorum fructibus, suauissi-
Cant. 5. 1. mè inuitat Sponsum, dicens: Veniat di-
lectus meus in hortum suum, & come-
dat fructum pomorum suorum. Neque
verò frustrata est desiderio suo, celerem
enim Dilecti sui aduentum, quidve in
horto egerit gratulabunda decantat: Di-
Cant. 6. 1. lectus meus descendit in hortum suum,
ad areolam aromatum, ut pascatur in hor-
tis, & lilia colligat. Diligit enim hortos &
Luce 22. flores, qui in florido Nazarethi agro
39. concipi voluit, qui in horto Oliueti pro
Ioan. 19. more suo orabat, & Passionem suam in
41. horto auspicatus est, qui in horto sepeliri,
Ioan. 20. & velut hortulatus Dilectæ illi Magdale-
14. næ apparere dignatus est. Hic ille, qui
Prov. 8. delicias suas testatus est esse cum filiis ho-
31. minum; CORDA illorum floridos hortos
fieri desiderat, ut in illis voluptatem ca-
1. *Cor.* 3. piat. Hinc ipse est, qui hortos hos plantat,
7. qui rigat, qui incrementum dat, cui pro-
inde meritò omnis eorum prouentus de-
betur.

CONSIDERA SECUNDO, Quid
Sponsus in horto CORDIS tui quæ-
rat,

rat, quid ibi faciat. Expressit id secreto-
rum Dilecti sui conscia Sullamitis, cum ait:
Dilectum suum descendisse ad arcolam *Cant. 6.*
aromatum, ut pascatur in hortis, & lilia *1.*
colligat. Flores ergo & lilia querit flori-
dus Sponsus, qui pascitur inter lilia.
Quid ni lilia querat, ipse flos campi, & *Cant. 2.1*
lilium conuallium? Et quia similis simili
gaudet, non aliam Sponsam desiderat,
quam quæ & ipsa sit lilium. Ita enim ait:
Sicut lilium inter spinas, sic amica mea in- *Cant. 2.2.*
ter filias. Omnipotens enim (ut quartus
Esdræ liber habet) ex omnibus floribus *Cap. 5.*
orbis vnum sibi lilium delegit. Hæc au- *24.*
tem est vnica Columba, & dilecta Spon-
sa veri Salomonis. Sed iam ipsa lilia,
Bernardo ductore & Doctore, conside-
ra: Quærenda, inquit, in Spiritu hæc *Bernard.*
refectio inter lilia; nam corporea co- *Serm. 70*
gitare, ridiculum est. Quin ipsa lilia *in Cant.*
spiritualia à nobis demonstranda erunt.
Quæ ergo sunt illa lilia, è quibus spe-
cies decoris eius? Procede, inquit, & *Pf 44. 5.*
regna; propter veritatem, & mansue-
tudinem, & iustitiam. Lilia sunt, lilia,
inquam, orta de terra, nitentia super
terram, eminentia in floribus terræ,
fragrantia super odorem aromatum. Ergo
inter hæc lilia Sponsus, & omnino ex

his speciosus, & pulcher. Bonum autem liliū veritas, candore conspicuum, odore præcipuum, cuius odor animat fidem, splendor intellectum illuminat. Est & mansuetudo liliū, habens innocentiae candorem, & odorem spei. Quod autem iustitia liliū sit, recordamini de Scriptura; quia iustus germinabit sicut liliū, & florebit in æternum ante Dominum. Ne-

Matt. 6. quaquam hoc liliū hodie est, & cras in clibanum mittitur, quia in æternum florebit.

Pf. III. Et florebit ante Dominum, cuius in memoria æterna erit iustus. Sunt multa apud Sponsū, & alia lilia præter hæc: quis illa enumeret? nempe quot virtutes, tot lilia. Et fortasse propterea ipse se liliū appellavit, quod totus versetur in liliis; & omnia quæ ipsius sunt, lilia sint: Conceptio, Ortus, Conuersatio, Eloquium, Miracula, Sacramenta, Passio, Mors, Resurrectio, Ascensio. Quid horum non candidum, & non suauissimè redolens?

CONSIDERA TERTIO, Ex ipso lilio Animam edoceri, quibus virtutum monilibus exornari debeat, ut cælesti placeat Sponso. Candor enim ille exterior & interior, qui in liliis relucet, illibatam Corporis & Animi puritatem designat. Lilia si attrahentes, honorem & decorem suum perdunt:

dunt : Castitatis nitor quouis attractu, mi- *Delrio in*
nimâ etiam cogitatione obfuscatur. Lilio- *Florid.*
rum candor in ipsis præcipuè est foliis, *Marian.*
quo instruimur non CORDIS modò, sed *Prima.*
etiam linguæ & verborum castitatem re-
tinendam. Quòd verò eadem folia ab imo
fursum assurgant, & repandi in morem
scyphi compaginata labelli superioris ex-
tima leniter fibris re-tortis obloquent : id
innuit mentis deuotione Animum in cæ-
lum efferendum, reflectendam tamen cha-
ritatem etiam erga proximos, quibus offi-
cia pietatis, dum opus est, deferenda sunt.
Aduerte prætereà, ait Bernardus, de me- *Bernard.*
dio floris huius quasi virgulas aureas pro- *Serm. 70*
deantes, & cinctas candidissimo flore, *in Cant.*
pulchrè ac decenter disposito in coronam.
Aurum verò illud sex staminibus proten-
sum, ardentem charitatem, quæ in COR-
DIS nostri meditullio rutilare debet, de-
signat. Sine hoc auro, vile est castitatis ar-
gentum. Venale cælum est, sed non nisi
obryzo emitur. Castitas sine charitate,
lampas sine oleo, hæc deficiat, cum fatuis
Virginibus à nuptiis excluderis ; audies:
Clausæ est ianua, nescio vos. Amoenus ille *Matth.*
scapi viror, firmæ & erectæ spei sceptrum *25. 10.*
sibi vindicat. Bulbosa radix multis tunicis
inuoluta, accuratissimam CORDIS & lin-

- Pf.* 140. 3. quæ custodiam nobis cōmendat: vt ostium circumstantiæ labiis nostris, & sedulam circumsp̄ctionem omnibus sensibus apponamus. Caulis lilij rigidus, enodis, erectus; fortitudinē & perseverantiam in bonis propositis edocet, vt firmiter in benè deliberatis, absq; vlla inflexione perpetuò persistamus. Scapi folia tactu lenia & glabra, mansuetudinem, & comem affabilitatem significant. Quòd verò ea, quæ radici propiora sunt cernamus maiora, altiora verò minora; id indicare potest, opera nostra bona, quæ vixdum è CORDIS radice pullulant, magna hominibus principiò videri; quò verò quis maiores in virtute progressus fecerit, cæloque abfuerit minus, tunc cum opinione suâ decrescere, minimum, ac vilissimum sibi videri. Omnes has virtutes quæcumque Anima habuerit, verè lilium erit, verè ornata incedet in vestitu deaurato, circum-
- Pf.* 44. 10. amicta virtutum varietate; adeò, vt ne
- Luca* 12. 27. ipse Salomon quidem in omni gloria sua coopertus fuerit sicut illa. Quàm benè
- Bernard.* 70. mecum ageretur, si vñquā ab hac pessima se-
- Serm.* 70. gete, iniquitatum videlicet atq; vitiorum,
- in Cant.* antillum terræ meæ vendicare extirpando & excolendo sufficiam, vnde vnum saltem tale lilium producere possim: si
fortè

fortè & penes me pasci interdum dignetur, is qui pascitur inter lilia.

CONSIDERA QVARTO, & expende *Bernard.*
admonitionem S. Bernardi: Tu ergo qui *Serm. 71*
hæc audis vel legis, cura habere lilia penes *in Cant.*
te, si vis habere hunc habitatorem liliorum habitantem in te. Opus tuum, studium tuum, desiderium tuum, lilia esse protestentur, moralis quidam rerum ipsarum candor atque odor. Habent & mores colores suos; habent & odores. Neque enim in Spiritibus idipsum est color & odor, non magis quam in Corporibus Ergo de colore, conscientia consultetur; de odore, fama. Porro colorem operi tuo dat Cordis intentio, & iudicium conscientiae. Nigra sunt vitia, virtus candida est: inter hanc atque illa, conscientia consultata discernit. Quod ergo de CORDE puro & conscientia egreditur bona, candidum est, & est *1. Tim.*
virtus. Si autem & bona fama secuta fuerit, *1. 5.*
& lilium est; quippe cui nec candor lilij desit, nec odor. Sponsus itaque, & cum sit virtus, in virtutibus complacet sibi: & cum sit lilium, libenter inter lilia commoratur: & cum sit candor, delectatur candidis.

CORDIS CVSTODIA .

Omni custodiâ serua COR tuum. *Prou. 4. 23.*

Quam bene conclusum vigil hic COR protegit hortum.

Prostricto munit quem timor ense, Dei.

28.

LECTIO VIII.

CORDIS Custodia.

Omni custodia serua COR tuum, quia ex ipso vita procedit. Prouerb. 4. 23.

Quàm bonè conclusum vigil hic COR protegit hortum,

Prostricto, munis, quem timor, ense Dei

CONSIDERA PRIMO. Humanum COR esse pretiosissimum thesaurum, à Dei benignitate nobis donatum; vnde Christus Dominus dicebat :

Bonus homo de bono thesauro CORDIS sui profert bona. Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus Corporis nostri, quod supremus Plastes de limo terræ formauit. Hic autem thesaurus, quò pretiosior est, cò maiori etiam curâ, ac sollicitudine seruari debet. Deprædari enim desiderat (ait Gregorius) qui thesaurum publicè portat in viâ, aut cum non satis tuto loco collocat.

Matth.

12. 35.

2. Cor. 4.

7.

Gregor.

hom. 11.

in Euaang.

Aa 5

Quemad.

Quemadmodum autem pretiosa in arca
occludi solent ; ita quoque COR nostrum
arcæ mandandum , ne diripiatur. Et sa-
nè locus , vbi natura COR reposuit , arca
à Medicis nominatur : sic enim totam
viscerum intercapedinem appellant. Quæ-
nam verò hæc arca sit , optimè exponit
Remig. Remigius : C O R (inquit) mundum
qui seruat , beatus est. Eius autem mun-
ditia sic seruanda est , quemadmodum
Virgo muliebrem mundum in theca re-
ponit , ne sordes attingant : sic Anima
C O R suum in purâ abdit conscientiâ ,
ne labes inquinent peccatorum. Itaque
pura conscientia C O R D I pro theca est ,
quæ designari potest in præmolli illo ,
firmoque membranæ inuolucro , quod
C O R operit , & περικάριον Græcè ap-

Hypoc. l. pellatur , Latine verò præcordium. Hæc
deCorde. autem tunica , vel potius sacculus , hu-
more quodam aqueo semper est plenus ,
qui humor eò spectat , vt C O R , quod
affiduo motu cietur nantis in morem ,
leniter admodum , & sine labore , &
lassitudine motus explicet suos , ne si ad
latera præcordiorum impingeret , læde-
Salaz. in retur. Non aliter C O R nostrum , si à
Cap. 3. bonâ conscientiâ , quasi à sanis præcor-
Prou. 8. diis , vndique cingatur ; leni admodum
atque

atque suauissimo motu impellitur. Si vero conscientiaε περιπαρδον, ablato illo humore dulcissimo; per culpam deficiat, **COR** grauissimè torquetur. Constrin- git igitur, atque custodit **COR** bona conscientia: quare danda est opera, vt bonum habeamus testimonium conscien- **2. Cor. 1.**
tiæ nostræ. **12.**

S E D fortè non inutile fuerit, bonum hunc thesaurum **CORDIS** nostri, cui tot fures inhiant, apud fidum aliquem custodem & tutorem deponere, qui fideliter illum asseruet. Quis verò me- **Iob 7. 20**
lior, quàm Seruator noster, qui Custos **Pf. 126.**
hominum appellatur? Nisi enim Do- **1.**
minus custodierit hunc thesaurum, fru- **2. Tim. 1.**
strà vigilat qui custodit eum. Tu verò **12.**
potens es, Domine, depositum meum **Claud.**
seruare, quod apud te deposui. Reserua **Aquai-**
tibi clauem **CORDIS** mei, ne quis **ua in Pf.**
alius aperire possit, & thesaurum suf- **118.**
furari. Tu es enim clavis David, quæ **Apoc. 3.**
claudis, & nemo aperit. Obligna annu- **7.**
lo, & sigillo tuo, ne quis effringere **Gen. 48.**
audeat: ipse custodi partem tuam, quam **22.**
de Amorrhæo tulisti in gladio & arcu **Matth.**
tuo. Solus enim, ligato mundi Principe, **12. 29.**
vafa captiuitatis diripuisti.

CON-

- CONSIDERA SECUNDO, COR nostrum esse quasi hortum voluptatis, in quo Sponsus Animæ nostræ deliciatur & quiescit. Deliciæ enim ei sunt esse cum filiis hominum. Hortus hic bonarum cogitationum semine conspersus, profert flores honestatis & virtutis, & germinat fructus bonorum operum. Qualis verò hic esse debeat, describit Sponsus in Cantico,
- Cant.* 4. cum Sponsam vocat hortum conclusum, 12. fontem signatum. Debet enim hortus CORDIS nostri aduersus mundi huius turbines (ut inquit Ambrosius) septo
- Ambros.* 10. diuinæ muniri protectionis, nullis sæculi flabris inquietari. Variarum igitur
- Epistol.* 82. sepe virtutum, humilitate, castitate, silentio, modestiâ, aliisque hic hortus cingendus est, ne videlicet pateat ad rapinam, furibusq; inaccessus vitæ redoleat, fragret oleam, rosam renideat, ut, in vite religio, in olea pax, in rosa pudor sacratæ Virginitatis inoleascit, ait idem Ambrosius. Nec
- Ambros.* 1. de verò sepimento tantum opus est huic hortu; sed omnia etiam ostia diligenter ob-
- Virgin.* 2. seranda sunt, ne qua parte vulpes paruulæ subintrare possint, aut singularis ferus illum forrè deuastet. Ostia porrò
- Psal.* 79. 14. hæc, sensuum sunt organa, quæ diligenter claudenda sunt, ne per illa mors irrêpat.

irrêpat. Monet illud Sapiens , cùm ait :
 Sepi aures tuas spinis, & linguam nequam *Ecclesi. 28*
 noli audire : ori tuo facito ostia , & se- 29.
 ras auribus tuis. Sponsus, ait Ambrosius, *Amb. 1. 3.*
 vult clausam esse ianuam , cùm pulsat : *de virg.*
 ianua nostra , os nostrum est ; Christo
 propemodum soli debet aperiri : nec
 aperiatur , nisi antè pulsauerit Dei ver-
 bum. Quid tibi cum ceteris ? Soli Chri-
 sto loquere , soli fabulare Christo : Si *1. Cor.*
 enim mulieres in Ecclesia taceant , quan- *14. 34.*
 tò magis non decet patère Virginis ianuâ.
 Citò insidiator pudoris obrepit , citò
 verbum excidit , quod reuocare deside-
 res. Si Euæ clausa fuisset ianua , nec
 Adam deceptus fuisset , nec respondisset
 interrogata serpenti ; introiuit mors per *Jerem. 9.*
 fenestram , hoc est , per Euæ ostium : in- 21.
 greditur mors per ostium tuum , si fal-
 sum loquaris , si turpiter , si procaciter ;
 postremò si vbi non oportet loquaris.

CONSIDERA TERTIO , COR tuum
 non quemlibet hortum esse , sed insignem
 illum Paradisum voluptatis , quem plan- *Gen. 2. 8.*
 tauerat Dominus Deus à principio , quem
 maximâ curâ custodiri voluit. Expulsis
 enim inde præuaricatoribus parentibus
 nostris , Cherubim illi præstituit flam-
 meum atque versatilem gladium vibran- *Genes. 3.*
 tem , 24.

- tem, omnesque ab eiusdem ingressu arcentem. Cùm igitur (ait S. Macharius, & Marcus Heremita) Scripturam audieris enarrantem, quæ pertinent ad Paradisum, ad Adamum, & ad Serpentem, omnibus affectionibus semotis, ad COR tuum conuertere Animum, & reperies ibi Paradisum, Quantum enim Paradiso potiti sunt primi parentes, centies tantum in Paradiso spiritali oblectamur, verè nos & continenter consolante gratiâ Dei. Quare nos quoque summoperè desideremus, ipsum seruare mandatum: vt permanentes in verbo Domini, fruamur nunc, & in futuro sæculo deliciis Spiritus. Vt enim expulsus est Adâ, qui gustarat de ligno scientiæ: ita qui terrena sapiunt, permanere non possunt in verbo Christi, quemadmodum scriptum est:
- Iacob. 4.* Amicitia huius mundi, inimica est Dei,
4. Quocircà iubet Scriptura, vnumquemque
Prou. 4. hominem omni custodiâ seruare COR
23. suum: vt conseruans in eo verbum, tamquam Paradisum, fruatur gratiâ, nec audiat Serpentem intus se implicantem, & consulentem quæ faciunt ad voluptatem. Sed quis æmulum hunc Serpentem ab horto CORDIS excludat? Statuatur, Domine, ante oculos meos flammeus ille, atque
Genes. 3. versatilis gladius; timor, inquam, Domini;
24.

mini ; timor pœnarum inferni, quarum
recordatio hortum CORDIS muniat atque
tueatur.

*Hoc custode procul pelle,
Rex Christe piissime,
Omne nefas inimici,
Mundo CORDE, & Corpore,
Paradiso redde tuo
Nos solâ clementiâ.*

*Breuiar.
Rom.*

Vel quod magis mihi in votis est, ô dilecte
votorum meorum , Tu ipse propugnare
digneris hortum requiei tuæ , atque ab
eo quàm longissimè insidiantes illi be-
stias propelle. Abige , ô Deus CORDIS
mei , Serpentem insidiantem , Leonem
rugientem , Lupum rapientem , Aprum
vastantem , vulpes paruulas demolientes,
omnes deniq; insidias inimici longissimè
repelle. Floridum illum Salomonis lectu-
lum sexaginta fortes ambiunt ex fortissi-
mis Israël : omnes tenentes gladios , & ad
bella doctissimi : vniuscuiusque ensis super
femur suum, propter timores nocturnos,
Sed pro sexcentis illis fortissimis, satis mihi
tu vnus, & solus es Deus meus, misericor-
dia mea, & refugium meum , susceptor
meus, & liberator meus. Exurge ergo, pro-
tectior meus, & dissipentur inimici tui,
& fugiant qui oderunt me, à facie tua.

Cant. 2.

15.

Cant. 3.

7.

ps. 143.

2.

ps. 67. 2.

Ita,

Ita, quæso, per omnes miserationes tuas, CORDI meo contingat; vt læto Animo Epinicion Victori meo decantem, & dicam: *Dextera tua, Domine, magnificata est in fortitudine; dextera tua Domine percussit inimicum: & in multitudine gloriæ tuæ deposuisti aduersarios tuos!*

Exod. 15.
6.

Ps. 90. 1. CONSIDERA QVARTO, Quantâ in pace & tranquillitate hortus, & castrum CORDIS versetur, quod habitat in adiutorio Altissimi, & in protectione Dei cæli commoratur. Solent dicere homines

Bernard. huius sæculi, inquit Bernardus, bonum
serm. 46. castellum custodit, qui Corpus suum cu-
ex paruis. stodit; ego autem non sic: sed sterquilium vile custodit, qui custodit Corpus

Galat. 6. suum: quoniam qui seminat in carne, de
8. carne metet corruptionem. Colendum igitur, custodiendumque magis Animæ castrum, quoniam ex ipso vita procedit. Sed castrum istud in terra inimicorum situm, vndique impugnatur, & idcirco omni custodia, id est inferius, superius, antè & retrò, à dextris & à sinistris munendum est. Occlude ergo valvas CORDIS tui pessulo timoris & amoris Dei, si velis in pace possidere atrium tuum.

CORDIS PROTECTIO.

Dedisti eis scutum CORDIS, laborem tuum. *Thos. 3. 63.*

Egide COR tanti mea lux defende laboris,

Quem pro CORDE tuus ferre cœgit amor.

29.

LECTIO IX.

CORDIS Protectio.

*Dedisti eis scutum CORDIS, laborem
tuum. Thren. 3. 65.*

*Evide COR tanti, mea lux, defende laboris,
Quem pro CORDE tuus, ferre cœgit amor.*

VILITIA est vita hominis su- *Iob 7. 1.*
per terram. Undique enim
hostibus cingimur, qui COR
nostrum oppugnare non ces-
sant. Quid enim est COR no- *Theodor.*
strum, nisi præstantissima humani Corporis *Serm. 3.*
pars, quæ Regis instar, omnium totius Cor- *de prou.*
poris membrorum imperiû sibi commissum
habeat? COR nostrum castrum Omnipoten-
tis Regis est, ab eo nobis, omni sollici-
tudine custodiendum traditum. Castrum
verò hoc plurimi aduersarij obsident. Hinc
mundus, mundaniq; sagittarij dirigunt va-
nitatis iacula, vt sagittent in obscuro rectos *Psal. 10. 3.*
CORDE. Illinc, blandiens Caro emol-
lit sermone; suos super oleum, & ipsi *Psal. 54.*
sunt iacula. Isthinc, dæmon nequissi- *22.*
mus tela ignea vibrat, & nihil non agit, *Ephes.*
vt COR fauciet. Quid verò, an non *6. 16.*
& gladium euaginauerunt peccatores, *Psal 36.*
B b 2 inten- 14.

intenderunt arcum suum, vt deiiciant pauperem, & inopem, vt trucident rectos CORDE? Quis verò à tanto hostium ag-

- Pf.* 90. 5. mine infirmum COR liberabit? Quis proteget illud à timore nocturno, à sagittâ volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incursu, & dæmonio meridiano? De nocte enim, & de die, palàm & manifestè COR nostrum iugiter impugnatur, vt meritò vnusquisque laborare debeat, sicut bonus miles Christi, & fortissimo propugnaculo COR suum munire, ne vllis pateat hostium stratagematibus. Omnes, inquit Augustinus, munita CORDA habere volumus, vt nihil intret *Aug. in* quod malè suggeratur. Vnde autem intret, *Psal.* 99. quis nouit? Et pugnamus quotidie in vno CORDE nostro. Vnus homo in CORDE suo cum turba luctatur.

- SED quantumuis aduersarij multi, etsi certamen forte, pugna quotidiana; ne-
2. Esd. 4. tiquam desperandum est. Dominus enim
20. pugnat pro nobis, ipse protector noster,
Pf. 17. 3. & cornu salutis; ipse liberator CORDIS nostri.

CONSIDERA enim, quemadmodum carneum hoc Corporis nostri COR vndique munierit, vt ex eo discas eundem minime defuturum principali CORDIS tui;
 hoc

hoc est, menti & CORDI interiori. De illo autem audi Chrysostomum splendidissime eloquentem: Quoniam, inquit, COR mem- *Hom. II ad pop. Antioch.*
brorum nostrorū principalissimum est, & totius vitæ nostræ firmitas est ipsi tradita, & ipso quomodocumque percussio nascitur mors, solidis & duris ossibus hoc vndique circummuniuit (Deus) & pectoris prominentiis, & tergi ipsum posterius muniens. Ne verò continuè saliens, & in ita, huiusmodique motibus palpitans, ossium asperitati circumstantium infligens, conteratur & doleat, multas membranas subextendit, & pulmonem supposuit, velut molle quoddam stratum ipsius saltibus apponens, ut impetū erumpens ex hoc nihil noxium patiatur. Hæc Chrysostomus. Ad hunc ergo, qui carnem CORDIS tui ita vndique protexit, intrepidus conuola, hunc inuoca contra omnes hostiles insultus, & dic: Protector noster adspice Deus, *Psal. 83. 10.*
& veni in adiutorium CORDI meo. Expugna, Domine, impugnantes me: apprehende arma & scutum, & exurge in adiutorium mihi. *Psal. 34. 2.*

CONSIDERA deinde, multiplex scutum à Deo protectore tuo, CORDI tuo suppeditari. Primum enim diuina gratia impenetrabile scutum est, quod contra

- omnes inimicorum machinationes COR reddit tutum. Vnde Apostolus ait: Optimum est, gratiâ stabilire COR. Deinde validum quoque scutum exhibet Oratio, quâ subsidium à Deo petimus, ipsumque iratum nobis, placamus. Sicut de Aaron scriptum est: Propterans homo sine querela deprecari pro populis, proferens seruitutis suæ scutum, Orationē, & per incensum deprecationem allegans, restitit iræ, & finem imposuit necessitati. Nec minus, velut umbone, COR defenditur a verbo Dei: Omnis enim sermo Dei igneus, clypeus est sperantibus in se. Ita sacrarum Scripturarū scuto retudit Christus tela diaboli. Huic affine omninò est scutū fidei; quo, ut Paulus ait, omnia tela nequissimi ignea possumus extinguere. Veruntamen cum vniuersa vanitas sit omnis homo viuens, & fortissimum Antagonistam habeamus, mendacij patrem, qui mendacio Protoplastes sefellit, & nec ipse in veritate steterat, opus est & scuto veritatis, de qua Psalmista: Scuto circumdabit te veritas eius. Quisnam verò hic clypeus? nisi ipse qui ad hoc venit in mundum, ut testimonium perhiberet veritati, plenus ipse gratiæ & veritatis; qui de se verissimè pronuntiauit: Ego sum via, veritas, & vita. Ipse COR nostrum protegit,
- &

& circumdat; ut undique nos paratos inueniat & clausos, omnesque aditus sensus nostri scuto veritatis tegantur.

SED attentius hinc expende, quomodo Christus Dominus scutum CORDIS nostri fuerit. Nullum sanè ei bellum cum Deo Patre umquam fuit, & tamen clamat in Psalmo: Sagittæ tuæ infixæ sunt mihi. *Pf. 37. 3.* Vnde verò hoc in eo qui peccatum non *1. Petri. fecit, nec Parentem suum umquam offen-* *2. 27.* dit? Hinc nimirum; quia vidit Filius Dei *Bellarmin. Parentem suum in nos armatum, vidit ar-* *Conc. 5.* cum & sagittas iam paratas, vidit gladium *in Pf. 90.* exacutum ac districtum; vidit ab alterâ parte, nos omnes inermes, & qui neque viribus, neque prudentiâ tela iræ diuinæ declinare possemus. Quid igitur? Misericordiâ motus, inter nos & Deum se medium constituit; &, tamquam si clypeus noster fuisset, omnes plagas, omnes ictus, omnia vulnera, omnia tela, quæ in nos à Deo dirigebantur, in Corpore suo ipse excepit: Vulneratus *Isaia 53.* est propter iniquitates nostras, & attritus est propter scelera nostra. Quid, quæso, magis præstare poterat, quam ut se clypeum CORDIS tui faceret, ut ipse percuteretur, & tu post terga eius tutus maneres? Dilige, Anima mea,

2. Reg.
22.3.

vicemque redde huic protectori tuo; cui cum Dauide meritò decantes: Dominus petra mea, & robur meum, & Saluator meus. Deus fortis meus, sperabo in eum; scutum meum, & cornu salutis meae: eleuator meus, & refugium meum: Saluator meus, de iniquitate liberabis me.

Thren. 3.
65.

Hector
Piutus in
Thren.

CONSIDERA ulterius, non modò Christum passum, clypeum nobis esse; sed ipsam etiam eius Passionem, alapas; flagella, vulnera, Crucem, omnesque eius dolores, munimentum CORDIS nostri esse; de quo accipi potest illud Prophetæ: Dabis ei scutum CORDIS, laborem tuum.

Aug. in
Manual.
cap. 2.

Quod perinde est, ac si diceret: Tu Christe Sancte, dabis hominibus laborè tuum, quem propter eos suscipies, vt sit illis scutum, quo in tentationibus suis protegantur. Tua Passio, erit illorum protectio; tuus labor, erit illorum clypeus. Nam in labore, & in vulneribus Domini nostri Iesu Christi, est remedium nostrum constitutum. Experto id credamus Augustino, qui ait: Cùm me pulsat aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera Christi. Cùm me premit caro mea, recordatione vulnerum Domini mei resurgo. Cùm diabolus mihi parat insidias, fugio ad viscera misericordiæ Domini mei, & recedit

dit à me. Si ardor libidinis moueat membra mea, recordatione vulnerum Domini nostri, Filij Dei, extinguatur. In omnibus aduersitatibus non inueni tam efficax remedium, quàm vulnera Christi. In illis dormio securus, & requiesco intrepidus.

Ibi securus decantabo: Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti me, nec dele-

Psf. 29. 2.

ctasti inimicos meos super me. Si constant aduersum me castra, non timebit

Psf. 26. 3.

COR meum. Si exurgat aduersum me prælum, in hoc ego sperabo. Meritò sanè in hoc scuto confidit Exercitus Christi, populus acquisitionis eius, in quem rectè cadat illa Moyſis benedictio: Beatus es tu

Deuter.

Israel! Quis similis tui popule, qui saluaris in Domino? scutum auxilij tui, & gladius gloriæ tuæ: negabunt te inimici tui, & tu eorum colla calcabis.

CORDIS SCALE.

Ascensiones in CORDE suo disposuit. *Mat. 23. 6.*

*Vin' scalis dilecta poti conscendere sedes ,
Hic prius in proprio construe CORDE gradus.*

30.

LECTIO X.

CORDIS Scalæ.

Ascensiones in CORDE disposuit.
 Psal. 83. 6.

Vin' Scalis, Dilecta, poli conscendere sedes?

Hic prius, in proprio, construe, CORDE gradus.

NON casu, neque absque rationabili causa factum est, ut in magnificum illud Salomonis Templum quindecim gradibus ascenderetur; ut enim S. Gregorius considerat: Salomon *Gregoræ* cælestium scrutator secretorum, & diuine *Prefat.* receptaculum sapientiæ, sic Templum *in 6. Ps.* illud manufactum edidit, ut exinde *Pœnit.* Templum aliud non manufactum signaret, quatenus ex corruptibili terrenæ domus ædificio, incorrupta cælestis Templi quodā modo imaginaretur pulchritudo. Ad illud namque Templum, quod ex viuis in cælo lapidibus construitur, non plantæ aut spatiosa peruenitur viâ, vel gressu ascenditur corporeo, sed processu fidei, & charitatis ascensu. Hinc namque Propheta dicit:

- Pf. 83.6.** dicit: Beatus vir, cuius est auxilium tuum abs te, ascensiones in CORDE suo disposuit. Dixit ascensiones in CORDE beati viri dispositas: & vnde ascendere debeamus ostendit, cum ait: In valle lacrymarum. In eâ namque exilij nostri damnationem deplangimus, & innumerabiles corruptionis humanæ deflemus molestias. Hæc est vallis, quam Sancti viri mentis affectibus indefinenter exire disponunt, & ad illud ineffabile bonum, ad illud in-
- 1. Cor. 2. 9.** æstimabile gaudium ascendere, quod nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in COR hominis ascendit. Sed quod in COR hominis non ascendit, (inquit Augustinus) COR
- Serm. 126. de diuersis.** hominis illuc ascendat. COR ibi habemus, & non sine causâ audiemus: Sursum CORDA. In valle lacrymarum ascensiones disponamus, vt perueniamus ad montem
- Bernard. Serm. 21 in Cant.** gaudiorum. Quam pauci, ait Bernardus, post te, ô Domine Iesu, ire volunt: cum tamen ad te peruenire nemo sit qui nolit,
- Psal. 15. 11.** hoc scientibus cunctis, quia delectationes in dexterâ tuâ vsque in finem. Et propterea volunt omnes te frui, at non ita & imitari; conregnare cupiunt, sed non compati. Optant extrema iustorum, sed non ita & principia. Non curant quærere, quem tamē desiderant inuenire; cupientes consequi, sed

sed non & sequi. Vis ergo, ô Anima mea, peruenire ad montē Domini, ad tabernaculū Dei, ad Templū non manufactum; nō otiaudū tibi, sed gradatim ascendendum. Nisi enim per gradus, ad culmen non peruenitur. Ascendendo, nō volando attingitur summitas scalæ, quam Iacob in somnis *Gen. 28.* vidit. Nemo repente fit summus; sed paulatim, quasiq̃ue per gradus ad perfectionem peruenitur. Qui enim intūs est homo *2. Cor. 4.* noster, renouatur de die in diem. Quam- *16.* diu igitur degis in conualle plorationis, in miserā hac & ærumnosā vitā, mysticam scalam erigere, gradus Templi construere, ascensiones in C O R D E disponere oportet. Quid autem est (ait Augustinus) ascen- *Aug. in* dere in C O R D E? Proficere in Deum. *ps. 122.* Quomodo omnis qui deficit, non descendit, sed cadit: sic omnis qui proficit, ascendit.

CONSIDERA iam, quanam sint gradus, siue ascensiones, quibus in Deum proficitur, quasq̃ue in C O R D E disponere debemus. Cassiodorus ait, tot scandi gra- *Cassiod.* dus, quot quis auxilio Domini vitia vincit; tot quemque gradibus cuchi, quot vitiis fuerit absolutus; & quantum in valle, seu conualle lacrymarum, pœnitentiæq̃ue humilitate satisfaciendo descenderit. Ex quo

Philip. 3.
13.

quo sequitur, ut quis virtutibus etiam ascendat, & prouehatur, atque quotidie proficiat, in priora extendendo seipsum, præteritorum autem obliuiscens. Atque hic sensus ex ipso Psalmo elicitur. Explicans enim David quænam sint ascensiones in

Pf. 83. 7.

CORDE disponendæ, ait: Ibunt de virtute in virtutem. Ascendunt quidē & mali, nam

Pfal. 73.

superbia eorum, qui te, Domine, oderunt, ascendit semper. Et mali homines, & sedu-

23.

2. Tim.

ctores, proficient in peius. At hi ascensus meri sunt descensus, ut in eos quadrare

3. 13.

Pfal. 72.

possit quod ait Psalter: Deiecisti eos, dum alleuarentur. Et rursus: Ascendunt vsq; ad

18. &

Pf. 106.

cælos, & descēdunt vsq; ad abyssos; Anima eorum in malis tabescebat. Nam quantò

29.

plus ascendunt per elationem superbiæ, & incrementum malitiæ; tantò plus in gehennam descendunt; & Anima, quæ yidebatur pinguis in bonis, tabescit in malis.

CONSIDERA ergo, ascensiones has, siue virtutum gradus, in CORDE esse ponendos; non in manibus, non in pedibus, non in aliis tantum Corporis membris, Non enim actiones externæ, quantumuis bonæ videantur, (ut iam aliquoties diximus) Deo placent, nisi ex intimo CORDE procedant. Deus enim intuetur COR. Quare feruentes, & solidi virtutum actus, ex
intimo

1. Reg.

16. 7.

intimo CORDIS affectu prodeuntes, exercendi sunt, si verè proficere, & ascendere voluerimus. Errant porrò, & verè descendunt, qui ascensiones has in CORDE quidē disponunt, sed non, suo: in alieno enim eas constituunt, cū virtutum opera ideò exercent, vt videantur ab hominibus, & *Matt. 6.* ab iis æstimentur. Quid enim aliud hoc *5.* est, quàm ascensionem suam non in CORDE, sed in ore & opinione hominum ponere.

Si igitur, ô Anima mea, verè ascendere concupiscis, rectoque ordine ascensionis gradus disponere, primo loco humilitas tibi collocanda est. Quemadmodum enim ille, qui dixit in CORDE suo, in *Isaia 14.* cælum ascendam, vsque ad infernum demersus est: ita qui in CORDE humiliato, *13.* auxilio & gratiâ Dei, ascensiones disponit, verè exaltatur. Deus enim qui humiliare respicit, *Psal. 112.* COR contritum & humiliatum non *6.* despicit. Quomodo autem humilitas COR *Psal. 50.* sursum erigat, optimè exponit S. Augustinus: Bonū est, inquit, sursum habere COR, *19.* non tamen ad seipsum, quod est superbiæ; *August. lib. 14.* sed ad Dominum, quod est Obedientiæ; quæ nisi humilium non potest esse. *Dei. c. 13.* Est igitur aliquid humilitatis, miro modo quod sursum faciat COR; & est aliquid elatio-

elationis, quod deorsum faciat **COR.** Hoc quidem quati contrarium videtur, vt elatio sit deorsum, & humilitas sursum. Sed pia humilitas facit subditum superiori; nihil est autem superius Deo: & ideò exaltat humilitas, quæ facit subditum Deo. Elatio autē, quæ in vitio est, eò ipso, quò respuit subiectionem, & cadit ab illo, quo non est quicquam superius, & ex hoc erit inferius, &

Pf. 72. 18

fit quod scriptum est: Deiecisti eos, dum extollerentur. In vanum ergo ascendit, qui ab humilitate non incipit, & per eam in semetipso prius descendit. Docuit hunc ascendendi modum veræ humilitatis Magister, Altissimi Filius; de quo legimus: Quoniam qui descendit, ipse est & qui ascendit.

Ephes. 4.
10.

Serm. 4.
de Ascens.
Domini.

Ab ipso, testante S. Bernardo, demonstranda nobis erat ascensionis via: ne ductoris, immò seductoris iniqui aut vestigium, aut consilium sequeremur. Quia ergo non erat quò ascenderet, descendit Altissimus, & suo nobis descensu suauem ac salubrem edicauit ascensum. Descendit de monte potentiae, carnis infirmitate circumdatus; descendit de monte scientiae, quoniam placuit

1. Cor. 1.
21.

Deo per stultitiam prædicationis, saluos facere credentes. Quid enim tenello Corpore, & infantilibus membris videtur infirmius? Quid indoctius apparet paruulo, qui

qui sola matris vbera nouerit? Quis impotentior eo, cuius omnia membra clauis affixa, cuius omnia dinumerantur ossa? Quis insipientior eo, qui tradebat in mortem Animam suam; & quæ non repperit, tunc exsoluebat? Vides quàm multum descenderit, quantum à potentiâ suâ, quantum à sapientiâ suâ exinanierit semetipsū. Sed non potuit altius montem bonitatis ascendere, nec suam cōmendare expressiūs charitatē.

E I A igitur, Anima mea, ascensionis cupida, si de valle lacrymarum, ad Paradisum deliciarum ascendere concupiscis, sequere vestigia præcedentis te Ducis tui, curre in odorē vnguentorū eius, qui verè fuit humilis CORDE. Perge de virtute in virtutem, donec videas Deum deorum in Sion. Perge, inquam, & ascende de deserto, innixa super Dilectū tuum. Si enim tibi innitaris, cades: nā perditio tua ex te, tantummodò in Deo tuo auxilium tuum. Et maledictus, qui ponit carnem brachium suum. Habita igitur in adiutorio Altissimi, & in protectione Dei cæli commorare. Beatus enim, cuius est auxilium ab ipso! Etenim benedictionem dabit legislator, & qui dedit ascendendi consilium, dabit & auxilium; & innitentem sibi, perducet in Regnum Patris sui.

CORDIS DILATATIO.

Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti

COR meum Psal . 118 . 32 .

Quam volupe est quod amare prius COR duxit amarum,
Angustam lato currere CODE^R viam .

31 .

LECTIO XI.

CORDIS Dilatatio.

*Viam mandatorum tuorum cucurri, cum
dilatasti COR meum. Psal. 118. 32.*

*Quàm volup' est, quod amare prius; COR duxit
amarum,*

Angustam, lato, currere; CORDE, viam!

ONSIDERA, Præsentem vi-
tam hanc, quam in exilio de-
gimus, aliud non esse, quam
viam quamdam ad vitam
æternam; esse spirituale sta-
dium, quod nobis velociter est decurren-
dum; esse iter ad cælestem Ierusalem, ad
quam continuo nos ambulare oporteat.
Quàm multi verò ab hoc itinere defle-
ctunt? quanti stadium hoc detrectant?
quot sunt, qui errantes in solitudine, in Ps. 106.
iniquoso; viam civitatis habitaculi non 4.
inveniunt? Quàm sæpè parum in viâ De-
progredimur? Quoties subsistimus? quo-
ties lassī, ab ambulando in totū desistimus,
atque humi iacemus? Miseri sanè, & mise-
rabiles filij Adæ, quos labor stultorum Eccles.
affligit, cum nesciunt in urbem pergere! 10, 15.

Cc 2

At

At vnde, precor, hæc miseria? nisi quia ad-
Pf. 118. hæret pavimento Anima nostra, adhæret
25. huic pulueri & terræ; corpori scilicet, quod
Sap. 9. 15 corrumpitur, & aggrauat Animam. Nam
S. Bern. (vt inquit Bernardus) quantæuis perfe-
Serm. 21. ctionis Anima, quamdiu quidem gemit sub
in Cant. corpore mortis huius, & huius sæculi ne-
quam, retinetur inclusa carcere, vincula ne-
cessitatibus, torta sceleribus; lentius, segni-
usque assurgat necesse est, ad contemplan-
da sublimia: nec omninò liberum habet
Apoc. 14. sequi Sponsum quocumque ierit. Hinc la-
4. crymola vox illa gementis: Infelix ego
Rom. 7. homo, quis me liberabit de corpore mor-
24. tis huius! Sed & altera causa est; quia dor-
Pf. 118. mitat Anima nostra, præ tædio & defati-
28. gatione lassata. Sunt enim (ait idem Ber-
Serm. 32 nardus) qui in studiis spiritualibus fatiga-
in Cant. ti, & versi in teporem, atque in defectu
quodam Spiritus positi, ambulant tristes
vias Domini, CORDE arente, ac tædente,
accedunt ad quæque iniuncta.

CONSIDERA SECVNDO, Vt malum
hoc ex frigore, tristitiâ, & angustia COR-
DIS oritur: ita eiusdem remedium aptis-
simum esse, C O R D I S dilatationem, id
est, gaudium in Spiritu Sancto. Physicè
Lorinus enim loquendo, tristibus comprimitur
in Pf. 4. C O R, in angustumque contrahitur, ac
obruitur

obruitur noxio humore : lætis spargitur sanguis , ac laxantur quodammodo spatia CORDIS, ipsumque dilatatur. Quod indicat rubedo totius oris in ridentibus : & in affectis contrariâ perturbatione , pallor ; sanguine ad COR sese cogente. Hinc Augustinus exponit illud : In tribulatione dilatasti mihi ; ab angustiis tristitiæ , in latitudinem gaudiorum me duxisti. Dilatato autem CORDE , inenarrabili dulcedine curritur via mandatorum Dei. Expertus id testatur David , dicens : Viam mandatorum tuorum cucurri , cum dilatasti COR meum. Neque enim , inquit Ambrosius , poterat viam currere , si COR eius coarctaretur angustiis. Idem prorsus & nobis accidit : dormitante enim Animâ præ tristitiâ , segnes & lassî residemus , & tantum non currimus , sed & trahi indigemus. Quod optimè , suo more , exponit Bernardus : Propterea , (inquit) opus habeo extrahi , quoniam refriguit paulisper in nobis ignis amoris tui , nec valemus à facie frigoris huius currere modò , sicut heri & nudiustertius. Curremus autem postea , cum reddideris lætitiâ salutaris tui , cum redierit melior temperies gratiæ , cum Sol Iustitiæ incaluerit , & pertranserit tentationis nubes , quæ hunc operire ad ho-

*Psal. 4. 1.**Pf. 118. 32.**In illum locum.**Serm. 21 in Cant.**Psal. 50. 14.*

ram cernitur, atque ad leuem flatum auræ blandioris, solito cœperint vāguenta li-
Cāt. 1. 3. quescere, & aromata fluere, & dare odo-
 rem suum. Tunc curremus, & in odore illo curremus. Iam verò, si quæras quomo-
 do hæc CORDIS dilatatio fiat? quomo-
 do spirituale hoc gaudium in CORDIBVS nostris à Deo immittatur? audi eundem

Serm. 32 in Cant. Bernardum: Vbi contigerit tale aliquid pati (fastidium scilicet & tædium viæ) si misertus Dominus appropiet nobis in viâ, quâ ambulamur, & incipiat loqui de cælo; qui de cælo est; nec non favorabile quippiam cantare nobis de Canticis Sion, narrare etiam de Ciuitate Dei, de pace Ciuitatis: dico vobis; erit pro vehiculo Animæ dormitanti, & pigritanti læta narratio: ita ut pellat omne fastidiū ab Animo audiētis, & à Corpore fatigationē. An tibi aliud vel

Pf. 118. 28. pati, vel petere ille videtur, qui ait: Dormitauit Anima mea præ tædio, cōfirma me in verbis tuis? Et nōne cū obtinuerit, clamabit: Quomodo dilexi legē tuam, Domine! tota die meditatio mea est. Cogitatio igitur, & desiderii cælestis patriæ, COR dilatât; quod hunc in modum explicat S. Au-

Ibidem. 97. gustinus: Desiderium, sinus est CORDIS nostri. Quod autem desideramus, nondum videmus, sed desiderando capaces effici-

cimur:

cimur : vt , cūm venerit quod videamus,
 impleamur. Sicuti enim si velles implere
 aliquem sinum , & nosti quāmagnum
 est , quod dabitur ; extendis sinum vel
 sacci, vel vtris, vel alicuius rei : nosti quan-
 tum missurus es , & si vides quia angustus
 est sinus , extendendo facis capaciorem.
 Sic extendat oportet Anima nostra cupi- *Traet. 34*
 ditatem suam , & sinu capaciore quærat *in Ioan.*
 comprehendere, quod oculus non vidit, *1. Cor. 2.*
 nec auris audiuit, nec in *COR* hominis as- *9.*
 cendit. Desiderio isto *COR* dilatante, gra- *Prou. 4.*
 ditur Iustus semitas æquitatis , quas cūm *12.*
 ingressus fuerit , non arctantur gressus
 eius , & currens non habebit offendicu-
 lum. Incipientes enim humi repunt, Pro-
 ficientes ambulant , Perfecti currunt ; im-
 mō vt Aquilæ volant , & non deficiunt, *Isaia. 40*
 Quis det nobis , vt Salomoni datum fuit, *31.*
 latitudinem *CORDIS* , sicut arenam ma- *Pf. 118.*
 ris , vt sine vllō impedimento, viam man- *32.*
 datorum Dei transcurrere valeamus!

TERTIO CONSIDERANDA hīc, & ex-
 pendenda est, non minus curiosa, quā pia
 quæstio. Cūm arcta sit via , quæ ducit ad *Matt. 7.*
 vitam , cur Dauid hīc dicat : Dilatatum *14.*
 esse *COR* , & non potius ipsam viam,
 quæ dilatanda videbatur , sicut alibi di-
 cit : Statuisti in loco spatioſo pedes meos? *Pf. 30. 9.*

Hilar. in Respondet S. Hilarius: C O R dilatatum
Pf. 118. esse, in quo Sacramentum Patris & Filij
residet: in quo capaci habitatione Spiritus
Sanctus dilatatur. Nec Dauidem potuisse
antè viam Dei currere, quàm ipse illa dig-
na & ampla Deo efficeretur habitatio. Si-
militer Ambrosius: Vide denique distan-
tiâ: Via fit angustior, C O R latius, vt Patris,
& Filij, & Spiritus Sancti sustineat man-
sionem: ne veniat verbum Dei, & pulset, &
videns C O R D I S eius angustias, dedigne-
tur habitare. Admirans porro S. Bernar-
dus tantam C O R D I S capacitatem, excla-
Bernard. mat: O quanta illi Animæ latitudo, quan-
serm. 27. ta & meritorum prærogativa, quæ diui-
in Cant. nam in se præsentiam & digna inuenitur
suscipere, & sufficiens capere! Quid illa,
cui & spatia suppetunt, & deambulatoria,
ad opus quidem Maiestatis? Dicit enim
2. Cor. 6. Deus: Inhabitabo in illis, & inambulabo.
16. Quàm autem latum est, vbi deambulat
Deus? in hac latitudine diffunditur cha-
Rom. 5.5 ritas in C O R D I B V S nostris per Spiritum
Sanctum, qui datus est nobis. Dicamus er-
Aug. 1. 1. go Deo: Angusta est domus C O R D I S
Confess. nostri, quò venias ad eam, dilatetur abs te.
cap. 5. Ruinosa est, refice eam.

ALTERA quæstio hîc moueri potest,
Quomodo dilatato C O R P E, curratur via
man-

mandatorum Dei, cum multum illa habeat moeroris, atque tristitiæ: Per multas enim tribulationes oportet nos intrare in Regnum cælorum? Multiplex ad hoc est responsio; ostendens quomodo etiam in tribulatione COR dilatetur. Primò enim, dilatatione CORDIS, donum magnanimitatis Deus confert, quo infortunia quæque generosè perferuntur, & qui tribulationes 2. Cor. 4. patiuntur, non angustientur, ita Didymus, 8.

Chrysostomus, & Euthymius observant, in illud Psalmi: In tribulatione dilatasti mihi. Ps. 4. 1.

Secundò, Liberiore, inquit Chrysostomus, campo fruitur, quem tribulatio compellit sese à turpibus amoribus abstrahere, quibus dum res secundæ erant, constringebatur, & affligebatur. Quemadmodum qui laborat febre, si voluptati vacet, maiores experitur dolores: si abstineat, iucundam sanitatem recuperat. Tertiò, Iustus, tamquam ductile aurum, tribulationis malleo percussus, in plures laminas distenditur ac dilatatur, itaque fit vas ad diuina dona recipiendum capacissimum. Hinc de Paulo electionis vase Christus dixit: Ego autem ostendam ei, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Act. 9. 15.

Quartò, Quòd pius magis coangustatur carne, hoc magis dilatatur Spiritu. Est enim veluti palma; quæ in

C c 5

infe-

QVINTA CLASSIS.

CORDIS Perfectio, & cum Christo Vnio.

POST flores, fructusq;
 & lætam vindemiam, ip-
 sum vinum tandem de-
 gustandum est. Id verò
 quàm copiosè Dilecta Sul-
 lamitidi indulserit diui-
 nus Salomon, ipsamet gra-
 tulabunda decantat, cùm non vnum aut alte-
 rum calicem sibi propinatum; sed in cellam vi-
 nariam admissam se afferit: Introduxit me Rex, Cant. 2.
 ait, in cellam vinariam. Quenam verò hac cella 4.
 vinaria, nisi perfectorum Via vnitiva, in qua
 diuini amoris musto potantur,

Læti bibentes sobriam

Ebrietatem Spiritus?

Esse verò charitatem vinum illud, quod in Dei
 vinariâ cellâ bibitur, ipsa Sponsa testatur, cùm
 subdit: Ordinavit in me charitatem. Atque
 hæc est salutaris Doctrina huius Classis, sua-
 uissimus huius promptuarij potus. Hic enim primò
 traditur, quomodo per inhabitantem Spiritum
 Sanctum,

Rom. 5. 5 Sanctum, charitas Dei in CORDIBVS nostris diffundatur. Quomodo per amorem COR nostrum Dilecti signaculo obfignetur. Quid verò non facit Spiritus Sanctus, dum Animam inhabitat! sagittis suis CO & vulnerat, igne

Cat. 2. 5. suo illud incendit, vt exclamare cogatur: Fulcite me floribus, stipate me malis; quia amore languco. Aut vt Septuaginta legunt: Vulnerata charitate ego sum. Quemadmodum autem languidus, & vulneratus, vix aliud quàm dolorem suum cogitare possunt, aded vt dormientes de

Cat. 5. 2. eo somnient; ita & Sponsa ait: Ego dormio, & COR meum vigilat. Hinc quoque mora impatiens, ad Dilectum suum iugiter aspirat; & cum Corpore nequeat, COR suum sursum mittit, vbi pascit, vbi cubat Dilectus eius in meridie. Quare nihil aliud affectat, quàm vt amem cum Dilecto suo efficiatur; vt inuenso eo, quem diligit Anima eius, teneat eum, nec dimittat; sed mutuo semper intendat amori, quod indicant illa voces: Dilectus meus mihi,

Cant. 2. & ego illi. Itemq;: Ego Dilecto meo, & ad me conuersio eius. Tandem votorum hac summa est, vt in Dilecto suo quiescat, & leua eius sub capite suo posita, dexterâ illius amplexari mereabar. Itaq; sic quiescentem nulla filiarum Ierusalem suscitare, neque euigilare faciat, donec ipsa velit. Sed agendum nunc suauissimas has Lectiones ordine percurramus.

L E-

CORDIS INHABITATIO.

Misit Deus spiritum filij sui in

CORDA nostra . *Ad Galat. 4. 6.*

Spiritus, ô mea lux, CORDIS, tuus, incolat ædem.

Sponse, vt amore tuo, mi redamcris, amans.

32.

LECTIO XII.

CORDIS Inhabitatio.

*Misit Deus Spiritum Filij sui in Corda
nostra. Galat. 4. 6.*

*Spiritus, ô mea lux! CORDIS, tuus, incolat
adens*

Sponsus, amore tuo, me sedamoris, Amans.

CONSIDERA PRIMO, Im-
mensum Amorem Dei erga
humani genus, cui usque
adeo deliciae sunt esse cum
filiis hominum, ut ad eos

Prou. 8.

31.

Ioan. 14.

23.

etiam venire, eos inhabitare, & mansio-
nem apud eos facere non dedignetur. Hæc
autem CORDIS nostri inhabitatio, etsi à
tribus Personis Sanctissimæ Trinitatis fiat,
potissimum tamen tribuitur Spiritui San-
cto, qui charitas & bonitas dicitur; ita
S. Paulus ait: Charitas Dei diffusa est in
CORDIBVS nostris per Spiritum Sanctum,
qui datus est nobis. Ut autem Spiritus San-
ctus à Patre Filioq; procedit: ita ab utroq;
mitti dicitur. Christus enim ait: Mittam
vobis à Patre Spiritum veritatis. Eundem

Rom. 5. 5

Ioan. 14.

26.

verò

verò & Pater mittere dicitur, dicente

Galat. 4. Apostolo: Misit Deus (Pater) Spiritum
6. Filij sui in CORDA nostra. Expende verò,

& admirare stupendam Dei erga nos homines misericordiam. Planè (inquit

Serm. 1. Guarricus,) ineffabilis diuinæ circa nos

de Pent. dignatio charitatis! Parum erat Patri tradidisse Filium, vt redimeret seruum: nisi daret & Spiritum Sanctum, quo seruum adoptaret in Filium. Dedit Filium in pretium redemptionis, dedit Spiritum in priuilegium adoptionis: se denique totum seruat hereditatem adoptatis. O Deum (si fas est dici) prodigum sui, præ desiderio hominis! An non prodigum, qui non solum sua, sed & seipsum impendit, vt hominem recuperaret, non tam sibi, quam homini ipsi? An non prodigum, qui sicut proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum: sic nec Spiritui Sancto pepercit (vt ita loquar) sed nouâ, & mirâ largitate, super omnem carnem effudit eum? Quid, quòd & luteam carnis nostræ domum dulcis hospes Animæ inhabitare non grauetur? Quanta verò est dignitas habere in CORDIS hospitio aduentum Dei!

CONSIDERA SECUNDO, Præparandum, & exornandum esse CORDIS habitacu-

bitaculum, in quo tantus hospes excipien-
 dus erit. Certè, inquit Gregorius, si do- *Homil.*
 mum nostram quisquam diues, aut præpo- *30. super*
 tens amicus intraret, omni festinantia do- *Euang.*
 mus tota mundaretur, ne quid fortasse
 esset, quod oculos amici intrantis offende-
 ret. Tergat ergo sordes prauis operis, qui
 Deo præparat domicilium **C O R D I S** :
 Quoniam in maleuolam Animam non in- *Sap. 1. 4.*
 troibit sapientia, nec habitabit in Corpore
 subdito peccatis. Spiritus enim Sanctus
 (qui sapientiæ auctor est) effugiet fictum,
 & auferet se à cogitationibus, quæ sunt sine
 intellectu. Hoc est, teste Hieronymo, re- *In c. 63.*
 eedat à cogitationibus stultis. His ergo *Isaia.*
 verbis innuitur, Spiritum Sanctum, & æter-
 nam Sapientiam non habitare cum mun-
 danis hominibus, quantumuis in oculis
 suis sapientes esse videantur: quantumuis
 prudentes, & sublimes secundum sæculum
 cogitationes in **C O R D E** foueant, quæ apud
 Deum non nisi stultitiæ & insaniæ sint
 falsæ. Sapientia enim huius mundi, stultitia *1. Cor. 3.*
 est apud Deum. Spiritus Sanctus verò cru- *19.*
 ditus interest cogitationibus. Hinc Chri- *Prou. 8.*
 stus Dominus dicebat: Patrem datum *12.*
 Spiritum veritatis, quem mundus non pos- *Ioan. 14.*
 set accipere, quia non vidit eum, nec scit *17.*
 eum. Sic autem (vt exponit Augustinus)

D d

mun-

Tract. 74 mundum dixit non posse accipere Spiritum Sanctum, sicut etiam dictum est: *Prudentia* carnis inimica est Deo, legi enim Dei non est subiecta, nec enim potest: velut si dicamus, iniustitia iusta esse non potest. Mundum quippe ait hoc loco, mundi significans dilectores, quæ dilectio non est à Patre; & ideò dilectioni huius mundi, de qua satagimus ut minuatur, & consumatur in nobis, contraria est dilectio Dei, quæ diffunditur in CORDIBVS nostris per Spiritum Sanctum. Ita Augustinus. Aliam porro rationem assignat S. Gregorius: Quia sicut Spiritus Sanctus inuisibilis est, ita omnem quem repleuerit, ad desideranda inuisibilia accendit. Et quoniam mundana CORDA sola visibilia diligunt, hunc mundus non accepit, quia ad diligenda inuisibilia non assurgit. Sæculares enim mentes quantum se foris per desideria dilatant, tantum ad receptionem illius finis mentis angustant. Relinquenda igitur prudentia Carnis, abiicienda sapientia mundi; immò totus mundus deferendus est, ut Spiritus Sancti tabernaculum effici mereamur: sed & ipse Deus inuocandus est (sine cuius numine, nihil est in homine) ut Sancti Spiritus nobis adsit gratia, quæ CORDA nostra sibi faciat habitacula, expulsis inde cunctis vitiis spiritualibus.

Vbi

Vbi enim sunt, ô Spiritus Sancte, in homi- *August.*
 ne' deliciæ tuæ? vbi præparasti in me dig- *Soliloq.*
 num sanctuarium maiestatis tuæ, ad quod *cap. 28.*
 introiens habeas delicias delectationis tuæ?
 Mundum enim coenaculum decet te mun-
 dans virtus, quæ non nisi à mundis COR-
 DIBVS videri potes, multò magis nec ha-
 beri. In homine autè vbi est templum tam
 mundū, vt te suscipiat, qui regis mundum?
 Quis potest facere mundum, de immundo
 conceptum semine? Nonne tu qui solus es?
 Ab immūdo enim quis mundabitur? Nam
 & secundum legem, quam dedisti patribus
 nostris in igne comburenti montem, & in
 nube tegente aquā tenebrosam, quidquid
 tetigerit immundus, immundum erit. Om-
 nes autem nos quasi pannus menstruātæ, de
 massa corrupta & immunda venientes, ma-
 culam immunditiæ nostræ, quam celare,
 præsertim tibi, qui omnia vides, nō possu-
 mus, in frontibus portamus. Quare mundi
 esse non possumus, nisi tu mundaueris, qui
 solus es mundus. Ergo veni cælitus, veni *August.*
 Sancte Spiritus, Consolator optime, dulcis *Medit.*
 hospes Animæ, iam CORDIS mei penetra- *cap. 9.*
 libus potenti illabere virtute, & tenebro-
 sa quæque neglecti laris latibula corusci
 luminis tui fulgore habitator lætifica; tui-
 quæ roris abundantia, longo ariditatis.

marcentia squalore, visitando fecunda. Credo enim quòd quemcumque inhabita-
taueris, Patris ac pariter Filij domicilium
condis. Beatus, qui te merebitur hospitem;
quoniam per te, Pater & Filius apud eum
facient mansionem!

Hom: 30. in Euāg. CONSIDERA TERTIO, Differentem
admodum esse modum, quo Spiritus San-
ctus fidelium CORDA subintrat. In quo-
rumdam etenim CORDA (vt Gregorius lo-
quitur) venit, & mansionem non facit: quia
per compunctionem quidem Dei respec-
tum percipiunt, sed tentationis tempore
hoc ipsum quod compuncti fuerant, ob-
liuiscuntur: sicque ad perpetranda peccata
redeunt, ac si hæc minimè planxissent. Qui
ergo Deum verè diligit, qui eius mandata
custodit, in eius CORDE Dominus & ve-
nit, & mansionem facit: quia sic cum diui-
nitatis amor penetrat, vt ab hoc amore,
tentationis tempore non recedat. Magnâ
igitur curâ prouidendum nobis est, vt Spi-
ritum hunc Sanctum in CORDE recipia-
mus, & receptum sedulò retineamus: ne
villo, quod absit, peccato eum contriste-
mus; atque ita à CORDIS nostri habitacu-
lo expellamus.

CONSIDERA QUARTO, Quæ sint
signa inhabitantis Spiritus Sancti. Hæc au-
tem

tem optimè explicat Gregorius: *Habitare in Corpore Animam, probant vitales sensus Corporis: habitare in Anima Spiritum, probat vita spiritualis. Illud ex visu, & auditu dignoscitur; istud ex charitate, & humilitate, ceterisque virtutibus, iisque maximè, quas tamquam fructus Sancti Spiritus enumerat S. Paulus, hoc modo: Charitas, Gal. 5. Gaudium, Pax, Patientia, Longanimitas, 22. Bonitas, Benignitas, Mansuetudo, Fides, Modestia, Continentia, Castitas. Commoda porro & utilitates inhabitantis in COR-
DIBVS nostris Spiritus Sancti, hoc modo exponit Bernardus: Quia mandatū accepimus, vt declinantes à malo faciamus quod bonum est; vide quemadmodum Spiritus in vtroque adiuuat infirmitatem nostram. Ad declinandum enim à malo, tria operatur in nobis: compunctionem, supplicationem, remissionem. Initium enim reuertendi ad Deum, poenitentia est; quam sine dubio Spiritus operatur, non noster; sed Dei. Quis enim cum ad ignem venerit algens, & fuerit calefactus, dubitauit ab igne ei venisse calorem, quem habere non poterat sine illo? Sic ergo qui prius in iniquitate fuerat frigidus, si postmodum feruore quodam poenitentiae accendatur, alium sibi Spiritum, qui suum arguit, &*

*inMoral.**Gal. 5.**22.**Serm. de Pentec.*

422   S C H O L A   C O R D I B V S
diudicat, non dubitet aduenisse. Secundò,
quia non prodest pœnitere de culpa, nisi
supplices pro venia; hoc etiã Spiritus ope-
ratur, qui postulat pro nobis gemitibus
inenarrabilibus. Tertiò, qui donat vt po-
stulemus, idem quoque quod postulamur
ipse donat: & sicut in nobis, interpellat pro
nobis; ita in Patre delicta donat cum ipso
Patre, Aduocatus noster ad Patrem in
CORDIBVS nostris, Dominus noster, in
CORDE Patris.

PORRO ad faciendum bonum, quid
in nobis Spiritus bonus operatur? Profe-
ctò monet, & mouet, & docet. Monet me-
moriã, rationem docet, mouet volunta-
tem. Memoriz suggerit bona in cogita-
tionibus Sanctis, atque ita ignauiam no-
stram, torporemque repellit. Propterea
quoties huiusmodi suggestionẽ boni sen-
seris in CORDE tuo, da honorem Deo, &
age reuerentiã Spiritui Sancto, cuius vox
sonat in auribus tuis. Sed cum multi ad-
moniti vt benè faciant, minimè sciant quid
agendum sit, nisi adsit denuò gratia Spi-
ritus Sancti; & quam inspirat cogitationem,
doceat in opus proferre; vacua in nobis
Iacob. 4. erit gratia Dei. Sed quid? scienti bonum,
17. & non facienti, peccatum est illi gratia.
Propterea non solùm moneri, & doceri;
verùm

verum etiam moueri, & affici ad bonum
 necesse est, ab eo utique Spiritu, qui ad- *Rom. 8.*
 iuuat infirmitatem nostram, & per quem 26.
 in CORPIBVS nostris diffunditur chari- *Rom. 5. 5*
 tas, quæ est bona voluntas. Orabo igitur
 Deum, vt Spiritum rectum innouet in vis- *Psal. 50.*
 ceribus meis, & Spiritum Sanctum suum 12.
 non auferat à me : sed magis Spiritu prin-
 cipali confirmet me Spirituum Pater, vt *Gal. 5.*
 Spiritu ambulans, desideria carnis non 16.
 perficiam,

Dd 4

LE

OBSIGNATIO CORDIS.

Pone me, ut signaculum, super
COR tuum. Cant. 8. 6.

*Quod gerit, inscriptum. COR Patris Epistola, verbum,
Sponsa, tibi dius, molle, sigillat amor.*

33.

LECTIO XIII.

CORDIS Obfignatio.

*Pone me vt signaculum super COR
tuum. Cant. 8.6.*

*Quod gerit inſcriptum, COR, Patris, Epiftola,
Verbum,
Sponſa tibi diu, molle ſigillat amor.*

ATTENDE, Dilecta Deo
Anima, ipſum Sponſum
tuum amandi præceptum
tibi tradere, atque à te ex-
poſcere, vt iugiter eius re-
corderis, nec vnquam eius memoriam
deponas. Præceptum illud in amoris Can-
tico his verbis expreſſit: Pone me vt ſigna-
culum ſuper COR tuum. Quæ multiplici
ſenſuum varietate foecunda, vberem medi-
tationis & inſtructionis materiam tibi
ſuggerunt.

PRIMO enim CONSIDERA, Signacu-
lum hoc, ſiue ſigillum, accipi pro inſtru-
mento, quo vtimur ad obſignandum,
quod Annulus Signatorius apud antiquos
D d 5 vocatur.

*Cant. 8.
6.*

vocatur. Solebant autem in annulis exprime effigies eorum, quos charissimos habebant, eosq; in digito manus sinistrae, qui minimo proximus est, gestabant : in hoc enim digito neruulus quidam, qui à CORDE procedit, terminatur ; cui dum annulus imponitur, COR quasi coronâ honestatur, simulque id significatur, eum nobis maxime CORDI esse, cuius imagine pala annuli insignita est; hoc sensu loquitur Dominus, cum Zorobabel sibi charum fore significans, ait: Assumâ te Zorobabel serue meus, & ponâ te quasi signaculû, quia te elegi. Et apud Ieremiam idem Dominus: Viuo ego, inquit, si fuerit Iechonias annulus in manu dextera mea, inde euellâ eum. Iuxta hunc igitur sensû, quod Dilectus tuus à te requirit, ô Anima, hoc est, ita me charû & dilectû habeas, quemadmodû hominibus chara sunt propria signacula; & sic me in tuo gestes CORDE, vt in digito deferri solet annulus signatorius, quē nullus inde eripiat.

CONSIDERA SECVNDO, Annulis hisce obsignari solere litteras, vnde in Scriptura sæpius legimus, nomine Achab, vel Assueri missas litteras, eiusdē Regis annulo obsignatas : vt secretû ac ratum id haberetur, quod in illis continebatur. Proinde hoc sensu Sponsus requirit, vt Anima sit

Aggei. 2.
22.
Ierem.
27.24.
Gisler. in
Cant. c. 8

3. Reg.
21. 8.
Esther. 3.
13.

fit quasi viua Epistola, in qua Verbum Patris digito Dei, qui est Spiritus Sanctus, exaratum sit; utque eadem Epistola Sponsi sigillo obsignetur: nimirum ut CORDI, tamquam emollitæ ceræ, ipsa Dilecti effigies imprimatur, atque ita agnoscatur à quo litteræ istæ scriptæ sint.

ANNULO quoque obsignantur, quæ diligenter custodiri volumus; sic Scriptura ait: Regem Darium misso Danièle in lacum leonum, posuisse lapidem super os laci, quem obsignauit annulo suo, & annulo Optimatum suorum, ne quid fieret contra Daniëlem. Et Clemens Alexandrinus in hunc usum scribit à viris Annulum aureum dari solere Sponsis, non quidem ad ornatum, sed ut ea obsignent, quæ domi digna sunt quæ custodiantur, propterea quod seruandæ domus ad eas cura pertineat. Exigit ergo Sponsus hisce verbis CORDIS custodiam. COR enim receptaculū est celestium thesaurorum, in quo gratia, charitas, sapientia, & ipse Spiritus Sanctus diffunditur, ac habitat. Cū autem CORDE nihil sit instabilius, maximā indiget custodiā; ac propterea Sponsus ait: Pone me ut signaculum super COR tuum, ut ego ipse custodiam illud, & cuncta quæ in illo habes; ne hostes audeant illud contingere, quod

Dan. 6.
16.

Lib. 3.
Pedag.
9. cap. 2.

Cant. 8.
6.

quod tanto vident munitum sigillo. Id-
Lib. 1. 2. circò (inquit D. Gregorius) signaculum re-
Mor. c. 4. bus ponitur, ne quâ diripientium præsum-
 ptione temerentur. Sponsi ergo in **COR-
 DE** signaculum ponitur, quando fidei eius
 mysterium in custodiam nostræ cogitatio-
 nis imprimitur; ut ille infidelis seruus, ni-
 mirum noster Aduersarius, cum signata
CORDA fide considerat, tentando in eâ
 irrumpere non præsumat.

CONSIDERA TERTIO, Morem esse
 quarundam gentium, eorum quos dili-
 gunt notas, & signa quædam sibi impri-
 mere, vel super **COR**, vel super brachia:
 ut eos licet absentes, quoquo modo ha-
 beant præsentem, nulla quæ illos ex ipsorum
CORDE deleat obliuio. Ita Sponsus no-
 bis portandus in **CORDE** est, & quasi cælo
 insculpendus; ut cum Paulo dicere possi-
Galat. 6. mus: Ego enim Stigmata Iesu in Corpore
17. meo porto; id est, mancipium Christi
Lud. de sum, miles, & vehemens illius amator
Pont. in sum: & idè eius Stigmata inusta, vel in-
Cant. sculpta in Corpore meo gero, ut omnes
 sciant interiùs, & exteriùs; **CORDE**, &
 opere, non meum iam esse, sed Christi; &
 illum viuere in me ut Crucifixum, quia
Gal. 2. 19 Christo confixus sum Cruci, & semper
2. Cor. 4. mortificationem Christi Iesu in Corpore
 meo

meo porto, ut vita illius manifestetur in
 meipso. Quemadmodum igitur Antichri- *Apo. 13.*
 sti serui habituri dicuntur characterem *16.*
 bestiae in dextera manu, aut in frontibus
 suis: ita Animae Christo desponsatae, signum *Apo. 7.*
 Dei vivi non tantum in frontibus, *3.*
 non tantum in manibus, aut aliis Corporis
 membris, sed intimo CORDE gestare de-
 bent infixum; ut sicut portamus imaginem *1. Cor.*
 terreni hominis, ita portemus & caelestis. *15. 47.*

Optimè in hunc sensum dixit Ambrosius:
 Signaculum Christus in fronte est, signa- *Lib. de*
 culum in CORDE. In fronte, ut semper *Isa. 6. 8.*
 confiteamur; in CORDE, ut semper dili- *Tam. 1.*
 gamus; signaculum in brachio, ut semper *Cant. 6.*
 operemur. Luceat ergo imago eius in
 confessione nostra, luceat in dilectione,
 luceat in operibus & factis, ut si fieri po-
 test, tota eius species exprimatur in nobis.

CONSIDERA QUARTO, Oportere
 EOR nostrum esse velut numisma famini
 Regis, gerens impressam illius imaginem.
 Vult Saluator noster (ait Theodoretus) ut
 eum pro signaculo in contemplationibus,
 & in actionibus nostris habeamus, & no-
 tam ipsius tum dictis, tum factis imprima-
 mus. Sic enim erunt numismata regia,
 non adulterina, sed regiam imaginem
 praefereant. Quemadmodum ergo numi-
 mi,

430
 mi, valorem suum habent à Regis effigie :
 ita opera & cogitationes, quæ ex CORDE
 prodeunt, meritum omne à Christo ha-
 bent; & in quantū COR est conforme COR-
 DI eius, cuius imaginem gerit; in tantum
 erit Deo acceptum. Agnosce quoque, Ani-
 ma, te Dei denarium esse, signatum lumine
 vultus eius; atque idcò te non tui ipsius esse;
 sed illius cuius imaginem & superscrip-
 tionem geris. Dominus enim, viso Cæ-
 saris nummo, dicens: Reddite ergo quæ
 sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei
 Deo, tantum dicere voluit, vt Augusti-
 nus exponit: Quemadmodum Cæsar à
 vobis exigit impressionem imaginis suæ;
 sic & Deus: vt quemadmodum illi red-
 ditur nummus, sic Deo Anima lumine
 vultus eius illustrata, atque signata. Non
 immeritò nos monet Ambrosius, vt ima-
 ginem hanc nitidam & splendentem con-
 seruare studeamus: Apostolus, inquit, in
 Spiritu nos dicit esse signatos: quoniam
 Patris imaginem habemus in Filio, sigil-
 lum Filij habemus in Spiritu. Hac Trinita-
 te signati, caueamus diligentius, ne quod
 accepimus pignus in CORDIBVS nostris,
 aut morū leuitas, aut vllius adulterij fraus
 resignet. Sed quia, nisi Dominus custodie-
 rit COR, in vanum laborant qui custodiunt
 illud:

Pf. 4. 7.

Matth. 22. 21.

In Pf. 4.

Lib. I. de virginib.

Tom. 4.

Ephes. 4.

303

illud : rogandus est Deus **CORDIS** , vt il-
lius splendorem conseruare dignetur. Illu-
mina Domine vultum tuum super nos.
Impressisti nobis vultum tuum, fecisti nos
ad imaginem & similitudinem tuam, feci-
sti nos nummum tuum, sed non debet ima-
go tua in tenebris remanere. Mitte radium
sapientiæ tuæ, repellat tenebras nostras, &
fulgeat in nobis imago tua.

*Aug. in
Psal. 66.*

CONSIDERA QUINTO , Praxim
& fructum huius exercitij. Praxis enim
eius consistit in continuâ memoriâ præ-
sentiae Dei in **CORDE** nostro existentis ,
& velut Templum suum inhabitantis.
Templum enim Dei Sanctum est, inquit
Apostolus , quod estis vos. Commendat
hoc exercitium S. Basilius : Agendum assi-
duè , vt ex perpetuâ ac purissimâ recorda-
tione , impressam in **CORDE** nostro de
Deo cogitationē, veluti indelebile aliquod
signum circumferamus. Idemque rursus :
Est verò Dei inhabitatio , insidentem in-
tùs Deum memoriâ complecti ; hacque
nos ratione Templū Dei efficimur ; quan-
do nec terrenis curis perpetuus tenor me-
moriæ interpellatur , nec improuisis per-
turbationibus intellectus tumultuatur : sed
hæc omnia effugiens vir amore Dei præ-
ditus , ad Deum ipse secedit, Sed de hoc

1. Cor. 3.

17.

*In Reg.
fusa disp.*

Epist. 1.

EXER-

exercitio alij fufius. Fructus autem vt multiplex eft, ita cum primis eminet gaudium in Spiritu Sancto, quo abundè perfunduntur illi, qui Dei memoriam CORDI fuo altiffimè imprimunt. Expertus id teftatur

Ps. 76. 4. Reginus Propheta, dicens: Memor fui Dei,
2. Mach. & delectatus fum. Et Iudas Machabæus,
15. 26. & qui cum eo erant, manu quidem pugnantes, fed Dominum CORDIBVS orantes, fcribuntur proftaffe non minus triginta quinque millia, præfentiâ Dei magnificè delectati. Gaudebant hi, & exultabant infestiffimorum hoftium agmine circumdati, ob folam præfentis Dei memoriam. Nam

Ex Iubilo
S. Bern.

Iefu dulcis memoria

Dat vera CORDIS gaudia;

Sed fuper mel, & omnia,

Eius dulcis præfentia.

Nil canitur fuauius,

Auditur nil iucundius,

Nil cogitatur dulcius,

Quàm Iefus Dei Filius.

Etenim eft ipfe benigniffimus Dominus

Iefus decus Angelicum,

In aure dulce canticum,

In ore mel mirificum,

In CORDE nectâr calicum.

Exem-

Exempla quedam huc spectantia.

VISVM est hanc Meditationem exemplis quibusdam illustrare, quibus admirando modo diuina bonitas ostendit, quàm gratum sibi sit, per piam memoriam in humano CORDE commorari. Primum autem sit, quod Angelicus Doctor in hunc modum enarrat: Beatus Ignatius in tantum nomen Christi dilexit, vt cùm Traianus requireret ab eo, vt nomen Christi negaret, respondit: Quòd de ore eius remoueri non posset; & cùm ille minaretur, ipsi caput abscindere, & Christum de eius ore remouere, dixit: Etsi de ore abstuleris, numquam tamen de CORDE abripere poteris. Hoc enim nomē CORDI inscriptum habeo, & idèd ab eius inuocatione cessare non valeo. Quod audiens Traianus, & probare cupiens, serui Dei abscisso capite, COR eius extrahi iussit, & inuentum est habens nomen Christi in se scriptum litteris aureis. Posuerat enim super COR suum hoc nomen quasi signaculum.

AFFINE huic est, quod de Beata Mar. Granat. garita de Castello Ludouicus Granatensis Conc. 3. refert: Cùm enim frequentissimè in Natiuitatis Dom. n. 3

B. Thom.
in opusc.
de expos.
orat. Dom.
min. se-
cutus
Adonem
Trenir.
in Mart.
tyrol.

757
 tiuitatis Domini nostri mysterij contem-
 platione versaretur, maximisque in eo de-
 liciis frueretur, ac post mortem intestina
 ab eius Corpore extraherentur, vbi COR
 eius ab eâ, quâ pendeat intestinorum
 parte, abscissum fuit, vnio quidam insigni
 magnitudine & pulchritudine, non sine
 ingenti miraculo inde erupit: in qua, velut
 in tabula quadam, Dominicæ Natiuitatis
 imago sculpta erat, eademque Virgo geni-
 bus flexis ibidem ante Dominicum Præ-
 sepe collocata. Qui quidem vnio ad hunc
 vsque diem in Sacrario domus Beati Do-
 minici (cuius illa tertium Ordinem pro-
 fessa erat) seruatur. Aliud exemplum Tho-
 mas Bozius recenset, & asserit se vidisse
 Corpus Claræ Virginis de monte Falco,
 & COR eius, in quo insculptus est Chri-
 stus Cruci affixus, ex eadem carne flagra,
 quibus est cæsus; columnam cui alligatus,
 omnia denique simulachra, quibus eius
 perpeffiones referuntur.

Lib. 15.
de sign.
Eccl. c. 3.
Tom. 2.

Lib. 1.
Apum
cap. 15.
part. 8.

CANTIPRATANVS aliud nobis sup-
 peditat, & ait: De quodam Martyre, pro-
 pe nostra tempora, veridicâ relatione sus-
 cepi: cû captus quidam gentili tyranno
 seruiret, & ille eum honestissimè tractaret,
 Martyr autem gemebundus incederet, mi-
 ratus Tyrannus causam tristitiæ, quærit,
 &

& quare cum seruis aliis non gauderet? cui Martyr: Cum aliis, inquit, gaudeo, sed semper tristis incedo, quia mortis Dei mei memor, continuè in CORDE meo Passionis eius stigmata porto. Hæc mox vt Tyrannus audiuit, grauiter indignatus; Et ego, inquit, experiar quæ dixisti. Nec mora, exemptore vocato, iubet aperto pectore Martyris, COR eius euelli, & per medium cultro secari. Vbi statim, mirante Tyranno cum suis, res miranda conspici- tur; quia pro sigillo, pars vna CORDIS Crucifixi Christi imaginem continens, reperitur. Quo viso, Tyrannus mox credidit, & cum omnibus suis sacrum Baptisma suscepit.

CVIDAM personæ Deus reuelare dignatus est, quanto amore S. Gertrudem Insinuat. diuin. Illebiensem Ordinis S. P. N. Benedicti piet. l. i. prosequeretur: ei enim inter cetera dixit: cap. 4. Nusquam optatiori, congruentiorive modo me inuenire potes, quàm aut in Sacramento Altaris; aut in huius meæ Dilectæ Mechtile. lib. 1. de vineâ quadam pulcherrimâ deambulan- grat. spir. tem vidit. cap. 41.

CORDIS VVLNERATIO.

Tetendit arcum suum, et posuit me quasi
signum ad sagittam. *Thim. 5. 12.*

*Mille cor hoc validis, mea lux, transfige sagittis,
Pharmaca sunt tua quæ vulnera dextra facit.*

34.

LECTIO XIV.

CORDIS Vulneratio.

*Tendit arcum suum, & posuit me
quasi signum ad sagittam.*

Thren. 3. 12.

*Mille COR hoc validis, mea lux, transfige sa-
gittis.*

*Pharmaca sunt, tua quæ, vulnera, dextra
facit.*

PRECIOUS ille formâ *Pf. 44. 3.*
præ filiis hominum, in cu- *1. Per. 1.*
ius vultum etiam desiderant *12.*

Angeli prospicere, CORDIS
nostri regnum sibi vindicare
delectatur; dum amore nos possidere,
vnus nobiscum fieri, & verus Emmanuël,
id est, nobiscum Deus esse concupiscit. At
quibus armis hoc regnum sibi obtinet? iis
proculdubio, de quibus David ad eum ait:
Specie tuâ & pulchritudine tuâ intende, *Pf. 44. 5.*
prosperè procede, & regna. ac si diceret:
Insignis illa species & pulchritudo, instru-
menta sunt, quibus pacificus Rex intendit,
sive pergit in victoriâ, prosperè procedit,
Ecce 3 regio

regio & triumphali more equum vel quadrigam ascendit; & gloriosissimè regnat.

Coloss. 1. Ipse enim est imago Dei invisibilis, Primogenitus omnis creaturæ, in omnibus

15. primatum tenens; quia in ipso complacuit omnem pulchritudinem inhabitare. Quare non immeritò bis speciosus à Dilectâ Sullamite prædicatur, dum ait: Ecce tu

Cant. 1. pulcher es, Dilecte mi, & decorus. Diuina

15. ergo illa pulchritudo est, quæ CORDA nostra domat, sibi quæ subiecit, ut in iis regnare delitiosissimè possit. Quod pul-

In Reg. fus. diss. cherrimè declarat Magnus Basilus: Cum præceptum nobis sit, ut charitatem in

quest. 2. Deum habeamus, in ipso confestim ortus nostri initio vim quamdam nanciscimur, per quam nostrapte sponte ad ipsum diligendum impellamur; nam rerum pulchrarum naturâ appetentes sumus. Verum, quid est, quæso, pulchritudine diuinâ admirabilius? quæ notio Dei maiestate excogitari gratiosior potest? quod eiusmodi desiderium, quis secum comminisci queat, cuiusmodi est illud, quod Animæ vitiis omnibus perpurgatæ diuinitus ingeneratur adeò vehemens, adeòve intolerandū?

Cant. 2. quæ verè, sincere quæque dicere illud possit: Ego

5.

amore lægueo. Et: Vulnerata charitate ego sum. Inexplicabiles prorsus, nec ulli pro digni-

dignitate enarrabiles, quæ è fulgurantissimo fonte illo diuinæ pulchritudinis intermicant, ac profiliunt fulgetræ. Ex hac pulchritudine, velut è pharetrâ quadâ, sagittæ illæ procedunt, de quibus Daudid : Sagittæ *Pf. 44. 7.* tuæ acutæ, in **CORDA** inimicorum Regis. Exiuit enim Rex noster cum arcu & corona, vt populos sibi subiiceret & vinceret, sed vicit sagittis, quas infixit in **CORDA** inimicorum Regis. Quos enim inimicos inuenit, iaculis transfixit amoris, & amicos sibi fecit. Hæc sunt vulnera diligenti; quæ, Salomone teste, meliora sunt, *Prou. 27. 6.* quàm oscula odientis.

CONSIDERA SECUNDO, Sagittam hîc & sagittarium eundem esse : sagitta enim charitas est, sagittarius Deus : Deus *Ioan. 4. 16.* autem est charitas. Quisquis diligit Deum, sagitta hæc in **CORDE** eius hæret, & sagittarius sagittam sequitur, & ambo manent cum amante. Qui enim manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Sed audi Nyssenum eleganti oratione hoc explicantem : Sagittarius, ait, eiaculatus hoc telum, est ipsa dilectio ; & Deum esse dilectionem, sacris è Litteris didicimus, qui quidem telum electum, Deum illum vñigenam ad eos mittit qui seruâtur, Spiritu vitæ triplicem cuspidis aciem inun-

Ec 4

gens,

gens, vt cum in quem immiffa fuerit, vnâ cum telo & ipfo fagittario in vnum colligat. Itaque videt iam Anima, per diuinos gradus in fublime deducta, dulcedinem dilectionis, tamquam telum in fele, quo vulnerata eft. O præclarum vulnus! ô dulce plagam, per quam vita ad interiora penetrat, quali quoddam oftium & ianuam

Hom. 2. in Cant. tibi aperiens ipfâ diuifione! Quàm pulchrum eft, inquit Origenes, quàm decorum, vulnus è charitate accipere! Alius iaculum carnei amoris accepit, alius terreno cupidine vulneratus eft; tu nuda membra tua, & præbe te iaculo formoso; liquidem Deus fagittarius eft. Audi Scripturam de hoc eodem iaculo, immò vt amplius admireris, audi ipfum iaculum quid loquatur: Posuit me in fagittam electam, & in pharetra fua feruauit me, & dixit mihi: Magnum eft tibi hoc vocari puerum meum. Intellige fagittam, quid dicat, & quomodo à Deo fit electa. Quàm beatum eft, hoc iaculo vulnerari!

CONSIDERA TERTIO, Quàm neceffarium fit, vt C O R nostrum hâc fagittâ

4. Reg. 13. 17. transfigatur. Hæc eft enim fagitta falutis Domini. Hæc fagitta, cum adducat ipfum fagittarium Iefum, veram quoque adfert

In Pf. 37. salutem. Hoc vulnus, inquit Auguftinus, ad

ad veram salutem rapit ; & qui hoc vulnere non fuerit vulneratus , ad veram sanitatem non poterit pervenire. Magis verò id explicat Gregorius , dum ait : **CORDA** nostra malè sana sunt , cum nullo Dei amore fauciantur , cum peregrinationis suæ ærumpnam non sentiunt , cum erga infirmitatem proximi nec minimo affectu languescunt. Sed vulnerantur , ut sanentur ; quia amoris sui spiculis mentes Deus insensibiles percutit , moxque eas sensibiles per ardorem charitatis reddit. Vnde & Sponsa dicit : Vulnerata charitate ego sum. Malè enim sana Anima , atque in huius exilij statu cæcâ securitate prostrata , nec videbat Deum , nec videre requirebat ; percussa autem charitatis eius spiculis , vulneratur in intimis affectu pietatis , ardet desiderio contemplationis , & miro modo vivificatur ex vulnere , quæ prius mortua iacebat in salute. Transfige ergo , ô Divine sagittarie , tam salutaribus , tamque efficacibus sagittis **COR** meum , ut tui amore & desiderio langueat.

CONSIDERA QVARTO , Effectus piæ huius sagittationis. Ut enim penetrante sagittâ **COR** nostrum , cum sanguine simul exit & vita : ita intrante charitate & sagitta amoris Dei , exit à nobis amor proprius.

E c 5

prius.

Lib. 6.

Moral.

cap. 14.

Cant. 2.

5.

prius. Testatur id saucia Sponsa, dum non

Cant. 2. semel ait: Amore langueo. ac si diceret:
5. Sagitta illa electa, quæ me Dilectus meus

vulneravit, ignita est, æstum inducit, & languorem: languorem salubrem, languorem vitalem, quo quis sibi moritur, ut Christo

Apud viuat. Nam (ut benè Guilielmus Abbas)

Delrio in languor iste intelligitur etiam defectus sui-
cap. 2. mer ad se. Quantum quis proficit in amore

Cant. Dei, & quantò quis propius accedit ad Deum; tantò plus deficit in amore sui, & tantò longius à se diuellitur: idè quò quis in Deo validior, in se est languidior; quò quis plus amat Deum, hoc seipsum magis contemnit. Alios porrò effectus exponens

Hom. 15. Gregorius, ait: Mens quæ iam talis est, nul-
super lam præsentis sæculi consolationem reci-

Ezechiel. pit; sed ad illam quam diligit, medullitus suspirat, fertet, anhelat, anxietur: vilis ei fit ipsa salus sui Corporis, quia transfixa est vulnere amoris. Mala autem est salus CORDIS, quæ dolorem huius vulneris nescit. Cum verò anhelare iam in cælesti desiderio, & sentire vulnus amoris coeperit, fit Anima salubrior ex vulnere, quæ prius ægrotabat ex salute.

CONSIDERA QUINTO, Salutares hos effectus in Sanctis apparere, quorum pectora Dei amor penetrauit, de quibus

bus Basilius : Si quando Sanctorum viro- *Quaest. 2.*
 rum quempiam Dei pulchritudo circum- *in Reg.*
 fulsit, intolerabilem illorum in Animis de- *fus. disp.*
 fixum desiderij aculeum reliquit : quippe
 qui, cum vehementer eos vitæ huius tœde-
 ret, in voces illas erumpere soliti essent :
 Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus *Pf. 119. 5*
 est ! Et : Quando veniam & apparebo ante *Pf. 41. 3.*
 faciem Dei ? Et : Dissolui, & esse cum Chri- *Ph. 1. 23*
 sto melius est. Et : Sitiuit Anima mea ad *Pf. 41. 3.*
 Deum fortem viuum. Et : Nunc dimittis *Luc. 2.*
 seruum tuum Domine. Vehementer enim *29.*
 vitam hanc, veluti tetrum quemdam carce-
 rem abhorrebant ; vsque adeò difficiles ad
 cohibendū Animis erant ij, quorum men-
 tes Dei amor perstrinxerat. Ecce hæ sunt *Pf. 119. 4*
 sagittæ potentis acutæ. His sagittis, ait Hie- *Ep. 140.*
 ronymus, & Cleophas in itinere, cum alte- *ad Princ.*
 ro vulneratus aiebat : Nōne Cor nostrū *Luc. 24.*
 ardenserat in nobis ? & in alio loco legi- *32.*
 mus : Sicut sagittæ in manu potentis, ita filij *Pf. 126.*
 excussorum. His sagittis totus mundus vul- *4.*
 neratus & captus est. His sagittis vulne-
 rata Magdalena ad Christum in domo *Luc. 7.*
 Pharisei accumbentem cucurrit, vt pecca- *37.*
 torum veniam obtineret. Quam verò cha-
 ritate vulnerata esset, exteriora eius quæ
 faciebat opera, facilè declarabant, de qui-
 bus canit Ecclesia :

Amore

*Breniar.**Rom.**Amore currit saucia**Pedes beatos ungere,**Lauare fletu, tergere**Comis, & ore lambere.**Lib. 8.**Confess.**cap. 8.**Lib. 9.**Confess.**cap. 2.**Ribera**l. i. c. II.**eius vita.*

Nec spe suâ frustrata est; quæ enim venerat ægra, reuerfa est sana. Tactus & hisce iaculis fuit B. Augustinus, cum de se aiebat: Insaniebam salubriter, & moriebar vitaliter; gnarus quid mali essem, & ignarus quid boni post paululum futurus essem. Fremebam ego Spiritu, indignans turbulentissimâ indignatione; quod non irem in placitum & pactum tecum Deus meus, eò quod eundum esse omnia ossa clamabant. Sagittaueras tu C O R nostrum charitate tuâ; & gestabamus verba tua transfixa visceribus: & exempla seruorum tuorum, quos de nigris lucidos, & de mortuis viuos feceras. Congesta in sinum cogitationis nostræ vrebant, & absolvebant grauem torporem, ne in ima vergeremur, & accendebant nos validè. Sed stupendum prorsus est, quod hoc in genere Sanctissimæ Virgini Theresæ accidit: Astantem quippe ad latus sinistrum sibi vidit Angelum, formâ corporeâ indutum, quem de Seraphinorum numero fuisse ex miro oris splendore Sancta Mater credidit. Hic aureum manu iaculum oblongum, &

& loco cuspidis flammulâ obarmatum
 vibrabat, quod ipse CORDI illius, vt vi-
 debatur, infixum cum educeret, ipsa
 simul euelli præcordia credebat, & in-
 genti diuini amoris æstu C O R penitus
 flammescere. Sed & longè antè S. Gertru- *Lib. 2.*
 dis idem charitatis beneficium à diuino *Infinuat.*
 amore consecuta est; vt enim ipsa refert, *diuin.*
 personam quamdam obligauerat, vt sin- *pier. 6. 5.*
 gulis diebus ante Imaginem Crucifixi hæc
 verba diceret: Per tuum transuulnera-
 tum C O R, transfige amantissime Do-
 mine, C O R eius iaculis amoris tui; in
 tantum, vt nihil terreni continere possit;
 sed à sola efficaciâ tuæ diuinitatis conti-
 neatur. Cuius precibus confidebat se asse-
 cutam, quod postea ei euenit. Die enim
 Dominicâ sensit se appropinquasse diui-
 no CORDI Christi Domini, idque tam
 per interioris gratiæ infusionem, quàm
 per euidentis signi in Imagine Crucifixi
 demonstrationem. Videbatur enim ei de
 vulnere dextri lateris Crucifixi prodire
 tamquam radius Solis, in modum sagittæ
 acutus, qui affectum eius blandè allexit.
 Sed non ita satisfactū fuit desiderio aman-
 tis Sponsæ, donec alio quodam die Chri-
 stus Dominus ei adfuit, velut ex improui-
 so infigans vulnus CORDI eius, cum
 his

*Lib. 5.
Insinuat
diuin.
piet. cap.
27.*

his verbis: Hic confluat tumor omnium affectionum tuarum. Alio quodam tempore dum quidam Frater in Capella prædicans inter cetera dixit: Amor est aurea sagitta, quâ si quid sagittauerit homo, hoc sibi quodammodo vendicat: ergo stultus est, qui amorem suum terrenis occupat, cælestia negligendo. Ad hæc verba eadem Sancta Gertrudis inardescens, dixit ad Dominum: O vtinam ego haberem hanc sagittam! quia absque dilatione te vnicum Dilectum Animæ meæ transfigere vellem, vt te semper retinerem. Quod cum diceret, vidit Dominum versus eam tenentem auream sagittam, & sic respondentem: Tu proponis me vulnerare, si auream sagittam haberes; ergo, cum ego hanc habeam, volo te transfigere in tantum, quòd numquam amplius ad priorem redibis sanitatem. Iam dicta ergo sagitta videbatur tripliciter reflexa, scilicet in prima parte, in media, & prope finem. Per quod dabatur intelligi triplex vis amoris, quam in Anima effecit eam vulnerando. Prima enim reflexio, cum pertransierit Animam, eo modo ipsam vulnerat, vt more languentis, omnia transitoria penitus sibi reddat insipida; in tantum, vt de cetero in nullo talium valeat delectari, aut consolari. Secunda

cunda autem pertransiens, facit Animam more febricitantis (qui ex acerbitate doloris cum maxima impatientia expetit medicinam) supra modum impatienti desiderio æstulare, ad hærendum Deo: cum omnino sibi impossibile videatur, citra ipsum aliquo modo posse respirare. Tertia deinde pertransiens, Animam ad tam inæstimabilia perducit, quòd nulla alia similitudo dici potest, quàm quòd Animam quasi à Corpore separando, nectareis torrentibus diuinitatis facit iucundè ingurgitare.

EIVSDEM gratiæ quoque consors fuit germana S. Gertrudis soror, Mechtildis, *Lib. 2.* quæ è medio Crucis aureæ sagittam probè *grat.* acutam exilientem vidit, quæ amantissimè *Spirit.* COR eius transfixit. In ipsa verò CORDIS *cap. 20.* sui vulneratione, Dilectū Animæ suæ hæc dicentem audiuit: Dilecta mea, tota huius mundi substantia impar est, vt oblectare possit vnicā Animam, cuius suprema gloria & salus in eo consistit, vt poenas, & tribulationes sustineat. Quis mihi det, Domine Deus, vt cum his Sanctis tuis salubriter vulnerari merear! Saucia, quæso Domine, interioris hominis arcana tui amoris iaculo; *Ang. in* & tepentis iccoris medullas sagittis salutaribus penetrando succende, atque amore *Meditat. cap 9.* tuo intima mentis & Corporis vniuersa depasce. Pone me vt signum ad sagittam, *Thren. 3.*

& percutere obsecro durissimam petram
 C O R D I S mei, piâ & validâ cuspide di-
 lectionis tuæ ; & altius ad ima potenti
 virtute penetra , vt luceam , & langueam
 desiderio amoris & pulchritudinis tuæ ;
 quam ostendes mihi cum apparuerit glo-
 ria tua.

L E-

CORDIS INFLAMMATIO.

Concaluit COR meum intra me, et in meditatione
mea exardescet ignis. *Psal. 38. 4.*

*Perge Amor et succende mei penetralia CORDIS;
vivat ut in patrio, ceu Salamandra, rogo.*
35.

LECTIO XV.

CORDIS Inflammatio.

*Concaluit COR meum intra me, & in
meditatione mea exardescet ignis.*

Psalm. 38. 4.

Perge, & succende mei penetralia COR-

Finat ut succenda, & saluandam, rogo.

CONSIDEBA PRIMO, COR-
dis nostri creator Deus no-
lter, ignis deuorans atque *Deut. 9.*
consumens est: deuorat enim 3.
peccata, & cōsumit veterem
vitam, innovatq; totum hominem. Quare
etiam flagrantia, ardentia, atq; ignita COR-
DA desiderat; vt his se coniungat, ac vniat.
Vniri enim nō possunt nisi ea, quę aliquo
modo sunt similia. Cū autem humana
CORDA multo gelu constricta, & prorsus
algida essent, adeoq; à Deo maximè dista-
rent, missus est Vnigenitus Dei Patris, vt
CORDA hominū prępararet, quò Auctori
suo coniungi possent. Testatur id ipse Chri. *Luc. 12.*
stus, cū ait: Ignē veni mittere in terram, 49.

F f 2

&

432   S C H O L A   C O R D I S
& quid volo nisi ut accendatur? Hæc terra,
C O R nostrum est : quemadmodum enim
frigidum, & infimum terræ elementum, in
media est mundi sede conglobatum ; sic
C O R humanū in medio Corporis est con-
stitutum, terram amans, & terrena sapiens.

Hom. 30 Terra, ait Gregorius, vocata sunt C O R D A
in Euang. terrena, quæ dum semper in se infimas co-
gitationes congerunt, à malignis spiritibus
conculcantur. Sed ignem Dominus in ter-
rā mittit, cū afflatu Sancti Spiritus C O R-
D A carnalium incendit, Et terra ardet, cū
C O R carnale, in suis pravis voluptatibus
frigidū, relinquit concupiscentias præsen-
tis sæculi, & incenditur ad amorē Dei. De

In Psal. hoc ignē præclarē Ambrosius : Dominus
118. ignem Nouo sparfit Testamento, qui se-
cretos mentium diuinæ ardore cognitio-
nis inflammaret affectus ; qui vaporem fi-
dei, & deuotionis adoleret ; qui cupidita-
tem virtutis accenderet. Hoc igne calefa-

Thren. 1. ctus dicit Ieremias: Et erat ignis flammige-
13. rans in ossibus meis. Hoc sermonum igne
cælestiū vaporati Cleophas, & ille alius qui
simul cum Domino ab Ierusalem vsque ad
Luc. 24. castellū confecerant iter, dicebant: Nōne
32. C O R nostrum ardens erat in nobis, cū
aperiret nobis Scripturas? Vis etiam accen-
di diuino hoc igne ? inuoca eum qui solus
dare

dare potest, & cum Ecclesiâ supplici voce clama: Veni Sancte Spiritus, reple tuorum *Missal.* CORDA fidelium, & tui amoris in eis *Rom.* ignem accende.

CONSIDERA SECVNDO, Nefas olim fuisse summo Sacerdoti Aaron, ingredi in Sancta Sanctorum, nisi prius assumpto thuribulo, quod de prunis Altaris impleffet, compositum thymiama in incensum obtulisset. Quid autem hoc significat, nisi quod CORDA nostra, tamquam aurea quædam thuribula, igne Spiritus Sancti replenda sunt, cui thymiama variarum virtutum, & suffitus Orationum imponantur, atque ita ad cælestium promissorum beatitudinem desideria nostra extendantur? Quantum verò scelus sit, thuribulum CORDIS nostri alieno igne implere, stupendo exemplo Nadab & Abiu filij *Leuit. 10* Aaron demonstrarunt. Qui alienum ignem *I.* thuribulis suis imponentes, vt cum coram Domino offerrent, egressus ignis à Domino deuorauit eos, & mortui sunt. Ignis hic alienus, est quæuis cupiditas, quæ *Radulph.* igni sacro, id est, charitati est contraria. *in Leuit.* Charitas enim est ignis è cælo missus, & Animæ à Deo inditus; ignis verò alienus est, cum Anima ardet irâ, auaritiâ, luxuriâ, inquit Radulphus. Hæc enim non Deus,

Serm. 2. fed caro, vel dæmon Animæ suggerit & in-
in Purif. dit. Habet enim, vt Bernardus loquitur,
B. Maria. etiam Aduersarius noster (vtpote peruer-
 sus diuinorum operum æmulator) habet,
 inquam, ignem suum & ipse; ignem con-
 cupiscentiæ carnalis; ignem inuidiæ & am-
 bitionis; quem Saluator in nobis non ac-
 cendere, sed extinguere venit. Denique si
 quis alienum hunc ignē in diuino offerre
 præsumperit sacrificio, etiam si Patrem ha-
 beat Aaron, morietur in iniquitate suâ.
 Auertat benignissimus Deus, ne alienus hic
 ignis in nobis succendatur, sed potius ignē
 sui amoris accendat Deus in CORDIBVS
 nostris. Dulcis Christe, bone Iesu, charitas,
 Deus meus, accende me totum igne tuo,
 amore tui, suauitate & dulcedine tuâ, iu-
 cunditate & exultatione tua, voluptate &
 concupiscentia tuâ; vt totus dulcedine
 amoris tui plenus, totus flammâ charitatis
 tuæ succensus, diligam te Deum meum ex
 toto CORDE meo, totisq̃ue medullis præ-
 cordiorum meorum, habens te in CORDE,
 in ore, & præ oculis meis semper, & vbi-
 que: ita vt nullus pateat in me locus adul-
 terinis amoribus.

CONSIDERA TERTIO, Præcepisse
Leuit. 6. olim Deum, vt ignis in Altari suo sem-
 12. per arderet, quem nutriret Sacerdos, subii-
 ciens

ciens ligna manè per singulos dies. Præceptum hoc accommodatissimè ad nostrum propositum ita explicat S. Gregorius: Altare Dei, inquit, Cor nostrum est; in quo iubetur ignis semper arderè: quia necesse est, ex illo ad Dominum charitatis flammam indefinenter accendere. Sacerdos ligna subiiciens, est fidelis quisque, qui, ne in eo charitatis flamma deficiat, debet in excitationem amoris exempla Patrum, vel præcepta Dominica ministrare. Debetque hoc fieri manè, quia manè prima diei pars est: postpositis cogitationibus vitæ præsentis, hoc priori loco quisque fidelium cogitet, ut quibus valeat nobis, studium charitatis inflammet. De hoc igne ibidem Dominus ait: Ignis iste perpetuus erit, qui numquam deficiet in Altari. Numquam enim charitas à CORDE nostro abesse debet, quæ, nisi ipsi nos extinguamus, durabit in omnem omninò æternitatem; siue enim Prophetiæ euacuabuntur, siue linguæ cessabunt, siue scientia destruetur, charitas numquam excidit. Caue igitur, Anima mea, perpetuum hunc ignem extinguere; ne in perpetuas detrudaris tenebras. Ignis autem iste, ut idem Gregorius ait, in CORDE nostro citius extinguitur, nisi adhibitis

*Lib. 27.
Moral.
cap. 7.*

*1. Cor.
13. 8.*

Vbi supr.

exemplis Patrum, & Dominicis testimoniiis reparetur. Amplectere igitur, Anima mea, Sacerdotale hoc ministerium; & per singulos dies manè per aliquod tempus ignem hunc nutrias, & nunc ligna Dominicæ Crucis, nunc diuinorum beneficiorum materiam Altari subiicias; vt in eo diuini amoris flamma exardescat: nam vir

In Leuit. perfectus, vt Radulphus ait, totâ nocte huius sæculi, & præsentis vitæ, ignis sui, id est, charitatis & feruoris flammam illustrare seruare debet: vt vero manè (æternæ gloriæ) illucescente, sub Dei præsentia in æternum fulgeat. Succende ergo,

Aug. in Medit. Domine, COR meum, succende mentem meam igne illo tuo, quem misisti in terram, & voluisti vehementer accendi, vt Sacrificium Spiritus contriulati, & CORDIS contriti obortis lacrymis quotidie

Ibid. cap. 35. offeram tibi. Dulcis Christe, bone Iesu, reple semper COR meum inextinguibili dilectione tui, continuâ recordatione, adeò vt sicut flamma vrens, totus ardeam in tui amoris dulcedine; quem & aquæ multæ in me numquam possint extinguere.

CONSIDERA QVARTO, Varias ignis proprietates, ex quibus faciliè cognosces, num in thuribulo & Altari CORDIS tui, diuini

diuini amoris ignis impositus sit. Plurimas enumerat S. Dionysius Arcopagita, *Lib. de celesti Hierarc. cap. 15.* ex quibus paucas hîc adferemus. Primò enim cùm lucidissimus sit, ipse tamen non admotâ materiâ, in qua suam vim, suumque ostendat officium, in seipso occultus atque incognitus manet: ita ignis diuini amoris, non nisi in benè compositâ Animâ relucet, non nisi in moribus cœlestis conuersationis apparet, vt videant homines & glorificent Patrem, qui in cœlis est, tanti *Matt. 5. 6.* ignis Auctorem. Secundò, ignis omnia su-
perat, & ea quibus infederit, in suum traducit officium. CORDA etiam charitas accendit, eaque lucida atque ardentia efficit. Considera ferrum, quid illo durius? quid frigidius? & tamen si ignem concipiat, nō tantum in se mollescit, & ardet; verum etiam alia incendere potest. Idipsum in duro & frigido CORDE Dei charitas efficere valet. Tertiò, & ignis, & Amor, omnibus sibi appropinquantibus sui consortium tradit: cùm enim

Flammescit igne charitas,

Accendit ardor proximos:

nec tamen propterea mutuati luminis, aut ardoris detrimenta sentit. Quartò, ignis renouat omnia calore vitali, fulgoribus apertis illuminat, teneri miscerique

non potest : Diuinus Amor COR renouat, mentem illuminat, nec terrenis miscetur affectibus. Quintò, ignis superiora semper petit, nullaque vi ad inferiora adigi potest:

Col. 3.1.

ita quos Amor Dei tetigit, quæ sursum sunt sapiunt, quæ sursum sunt quærunt, & Corpore in terris positi, CORDE versantur in cælis. Sextò, in qualibet suscipiente materia, suæ maiestatis potentiam ignis indicat, efficax, potens, omnibus inuisibiliter præsens. Quàm aptè verò hæc

1. Cor.

13.4.

in charitatem quadrant : charitas enim patiens est, benigna est, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, ipsisque operibus ostendit, quid in hominum CORDIBUS efficiat. Septimò, ignis si negligatur, non esse videtur; attritu autem veluti irritatione quadam, continuò lucentem excitatur in flammam : quid hoc aliud est, quàm quòd diuina beneficia, & fidei nostræ mysteria, quæ huius ignis ligna & materia sunt, nisi confricentur, & assiduâ meditatione ac vehementi desiderio atterruntur, flamma huius ignis minimè appa-

August.

Solil. 34.

ret? O igitur, Deus meus, ignis qui semper ardes, & numquam extingueris, accende me! ô lux quæ semper luces, & numquam ob-

obfuscaris, illumina me ! ô vtinam arde-
rem ex te ! Ignis Sancte , quàm dulciter
ardes , quàm secretè luces , quàm deside-
ranter aduris ! Væ iis , qui non ardent
ex te ! væ illis , qui non illuminantur
ex te !

L E.

CORDIS VIGILIA.

Ego dormio, et COR meum uigilat. *cant. 5. 2.*

Te vigil exquirat COR, dum sopor occupat artus,

Nec sine te noctu, nec potis esse die.

36.

LECTIO XVI.

CORDIS Vigilia.

Ego dormio, & COR meum vigilat.

Cant. 5.

Te vigil exquirat COR, dum sopor occupat

animum,

ut non te noctu, nec post occasum

CONSIDERANDA fidelis Ani-
ma, quid diligens amor in
suis corporis COR illius opere-
bus, dum illa occupavit.
Id enim efficit, ut etiam dum
dormiunt, mentis tamen eorum vinculis
corporeis soluta, sui que inter Animus, soli-
tas suas cogitationes volvere non desinat.
Nam, ut ait Chrysostomus, consuevit Hom. 10
Anima, quæ interdum cogitat, eadem in de pæni-
sommis per phantasiâ cernere. Testatur tent.
id Dilecta Deo Sponsa, cum in sacro Epi-
thalamio ita canit: Ego dormio, & COR Cant. 5.2.
meum vigilat. Quod Iusto Orgelitano ex- Iust. Or-
ponente: Ego à temporalibus delectatio- gel.
nibus, consopitis quodammodo sensibus,
conquiesco; sed futura desidero, æterna-
que

que conquiro, sic dormio, sic vigilo. Hunc
verò Sponsæ somnum, & CORDIS vigiliam
non vno modo SS. Patres exponunt, om-
nes tamen ad CORDIS instructionem
maximè conducunt. Quare

*Epist. 21.
ad Anisiū
l. 3. Epi-
stolarū.*

CONSIDERA PRIMO, Intelligi hīc
dormitionem illam, quā iustus dormit
vitiis, & concupiscentiis carnis, vigilet ve-
rò virtutibus. Est enim somnus Sanctōrū,
ait Ambrosius, feriatuſ ab omnibus Corpo-
ris voluptatibus, ab omni Animi perturba-
tione tranquillitatē menti inuehens, & pla-
ciditatem Animæ; vt tamquam soluta nexu
Corporis, se ableuet, & Christo adhæreat.

*Tom. 3.
in exhor-
tat. ad
Virg.*

Quare idem Antistes alibi sic exhortatur:
Cū Christus venerit, vigilantem te inue-
niat, vt paratus sis; dormiat caro tua, vigilet
fides; dormiant illecebrę Corporis, vigilet
CORDIS prudētia; membra tua redolcant
Crucē Christi, & sepulturæ odorē, vt nihil
iis somnus caloris infundat, nullos excitet
motus: ipsa est Anima, quæ se Christo ape-
rit, quam nulli vapores carnis exagitant.

*Tract. 57
in Ioan.*

CONSIDERA SECUNDO, Quomodo
S. Augustinus Sponsæ somnum intelligat
cessationem ab operibus externis, bonis
etiam & licitis, à quibus abstineat, vt mens
internæ vacet sapientiæ; quod eleganter sic
explicat: Tutiùs, inquit, veritas auditur,
quàm

quàm prædicatur ; vix non subrepat cuius
 hominum quantulacumque iactantia , in
 qua vtique coinquinantur pedes. Et paulò
 post : Proinde in iis qui libenter & humi-
 liter audire nouerunt, & vitam quietam in
 studiis dulcibus & salubribus agunt, sancta
 deliciatur Ecclesia, & dicit : Ego dormio,
 & **C O R** meum vigilat. Quid est hoc ?
 nisi ita quiesco , vt audiam ; otium meum
 non impeditur nutriendæ desidiæ, sed per-
 ciendæ sapientiæ. Ego dormio, & **C O R**
 meum vigilat ; vaco, & video quoniã tu es
 Dominus, quoniam sapiẽtiam scribo tem-
 pore otij, & qui minoratur actu, ipse perci-
 piet eam. Ego dormio, & **C O R** meum vigi-
 lat ; ego requiesco à negotiosis actibus, &
 Animus meus diuinis se intédit affectibus.

CONSIDERA iam **TERTIO**, Vt affinis
 sit huic S. Augustini explicationi , ea quæ
 somnũ explicat per quietẽ ab exterioribus
 Marthæ operibus, **CORDIS** verò vigiliam
 meliorem Mariæ partem , studium Ora-
 tionis intelligit : quo sensu S. Petrus mo-
 net : Vigilate in Orationibus. Quin & ip-
 sum Petrum , & dormientes cum eo Apo-
 stolos Christus Dominus hortatur : Sic
 non potuistis vnâ horâ vigilare mecum ?
 Vigilate , & orate ; vt non intretis in
 tentationem. Clarè insinuans , se Apo-
 stolis

Psal. 45.

11.

Eccl. 38.

25.

Luc. 10.

42.

1. Pet. 4.

17.

Matt. 26

40.

In Orat.
Domin.

stolis eam vigiliam commendare, quæ fit non solum oculis corporeis; sed mentis. Quare S. Cyprianus ait: Alienari & rapi ineptis cogitationibus inter orandum, esse vigilare oculis, & CORDE dormire: cum debeat Christianus, & cum dormit oculis, CORDE vigilare, sicut scriptum est ex persona Ecclesiæ loquentis in Cantico Canti-

Cant. 5. 2. corum: Ego dormio, & COR meum vigilat. Quapropter sollicitè, & cautè Apostolus admonet, dicens: Instate Orationi, vigilantes in eâ; docens scilicet & ostendens, eos impetrare quod postulant de Deo posse, quos Deus videat in Oratione vigilare. Cum ergo ad orandum te contuleris, ô Anima mea, intra in cubiculum tuum, dicito Corpori & sensibus, ac omnibus terrenis curis & cogitationibus: Manete foris ad ostium, & requiescite ibi donec ego orem, & COR meum coram Deo vigilet.

Intenta (enim) supplicatio

Dormire COR mundum vetat.

Sed & meditatio CORDIS, quæ in conspectu Dei fit, somnum ab oculis mentis, & à palpebris CORDIS dormitationem excludit. Vt enim Climachus asseruit: Anima quæ verbum Domini quotidie sine intermissione meditatatur, solet per soporem

rem quoque in eodem immorari. Somni ipsi (inquit Basilii) pietatis exercendæ meditationes quædam sint; quæ enim nobis *Hom. ad Iulian.* sopore depressis occurrant imaginationes, consueuerunt ut plurimum contingere ceu extremus quidam tenor susurri lenis, aut soni editi, id quæ ex curis quas tecum agitaueris interdium. Tantis per enim dum viuatur, cuiusmodi fuerint studia, exercitationesque nostræ, istiusmodi necesse sit in somnia se dormientibus nobis ingerere. Sanè ad eum modum indiuisè, & continenter oraueris. Talis somnus fuit Sacratissimæ Virginis Genitricis Dei Mariæ; de qua hæc ait Ambrosius: Dormire non prius *Lib. 2. de virgine.* cupiditas, quàm necessitas fuit. Et tamen cum quiesceret Corpus, vigilaret Animus, qui frequenter in somnis aut lecta repetit, aut somno interrupta continuat, aut disposita gerit, aut gerenda prænuntiat.

CONSIDERA QUARTO, Sublimiorem CORDIS vigiliam, quæ per contemplationem fit, sopitis Corporis sensibus, SS. Patres hîc agnoscere. Gregorius Papa ait: *In Cant.* Sancti viri, dum terrena omnia despiciunt, dum tumultus mundi omninò fugiunt, dum otium in via Dei assumunt, nequaquam ut torpori vacent ea dimittunt; sed interiùs laborantes, quæ sint illa, ad quæ

G g

facti

*Hom. 10.
in Cant.*

facti sunt, in CORDE aspicere contendunt. Neque enim ut torpeant dormiunt, sed ut liberiùs æterna contēplentur, à transitoriis rebus quiescunt. Pulchrè autē hunc somnū & vigiliam contēplationis explicauit Gregorius Nyssenus: Somnus simulachrū mortis est; nam per somnum omnis sensuum effectio in Corporibus remittitur, & Corporis ipsius velut omnis intensio laxatur, & curarum in homine velut obliuio inducitur, & metus sopitur, & ira mitigatur, & malorū omnium sensus adimitur. Hinc discimus, eam quæ se iactat Corpore dormire, ac mēte vigilare, ipsam seipsā sublimiorem esse redditam. Reuerà enim in illo, in quo mēns sola sibi viuit, à nullo sensu molestata, quasi quodam somno Corporea natura libratur, vereq; visio tranquillitate quādam sopitur. Nimirum tunc oculus Animæ liber, ac solutus est; nec patitur se deorsum trahi, intuens dumtaxat ea, quæ celsiora sunt rebus sub aspectū cadentibus: tunc auditus, velut amissis effectiōibus suis, mortuus iacet, occupatā mente rebus iis quæ rationem omnem longè superant. Reliqui sensus, qui ad brutorum naturam aliquantò propius accedunt, ne recenseri quidem hīc debent. Etenim cadauerosi cuiusdam foetoris instar, longè tum ab Animo

mo remouentur , & odoratus sagaciter
 odores peruestigans , & gustatus obsequio
 gulæ destinatus, & præter hos etiam tactus,
 organum illud sentiendi seruire & cæcum,
 quod fortassè tantum cæcorum causâ na-
 tura condidit. Atque his omnibus quasi in
 quodam somno quiescentibus , effectio
 CORDIS pura est, & sursum spectat ratio,
 nullo eam motu sensus circumstrepente.
 Eam ob causam Anima , quotiescumque se
 solâ veri boni contemplatione oblectat,
 omni rei voluptuariæ dormit : & omni
 motu Corporeo sopito, nudâ puraq; men-
 te , quasi per diuinam quamdam vigiliam,
 Dei patefactionem recipit. Hactenus Nys-
 senus. Cuius vltima verba de arcanorum
 reuelatione confirmans Ambrosius, ait: *Epist. 60.*
 cundum hoc S. Iacob diuina dormiens vi- *ad Ani-*
 debat mysteria , quæ vigilans non viderat: *sum.*
 de cælo ad terras aërem peruium Sanctis
 Angelis, respicientem Dominum, & polli-
 centem terræ eius possessionē: itaque breui
 somnio dormiens impetrauit , quod mag-
 no labore postea acquisiuit. Felix profectò
 Anima, quæ ita in pace, in idipsum dormit *Psalm. 4. 9*
 & requiescit ! cui nox illuminatio in deli- *Ps. 138.*
 ciis eius ! quàm meritò hæc dicere poterit : *11.*
 Consolabitur me lectulus meus, & releua- *Iob. 7. 13*
 bor loquens mecum in stratu meo. Felix

- Ps. 15. 11** Sponsa, quæ vacat, & videt, quàm suavis
est Dominus; cuius sanè somnū ipse Spon-
Cāt. 2. 7. sus interturbare vetat, dum ait: Adiuro
vos filiæ Ierusalem, per capreas ceruosque
camporum, ne suscitetis, neque euigilare
faciatis Dilectam, quoadusque ipsa velit.
Quis mihi det suavi hoc sopore ita obdor-
mire, ita CORDE vigilare, vt cūm venerit
Luc. 12. Dominus, inueniat vigilantem: & cum sa-
37. pientibus Virginibus introducat ad nup-
tias. Tribue mihi, ô Dilecte votorum meo-
rum

*Ambr. in
hymn.*

*Vt cūm, profunda, clauseric
Diem, caligo noctūm;
Fides tenebras nesciat,
Et nox fidei luceat.*

*Dormire mentem ne finat,
Dormire culpa nouerit;
Castos fides refrigerans,
Somni vaporem temperet.*

*Exuta sensu lubrico,
Te CORDIS atra somnient:
Nec hostis inuidi dolo
Pauor quietos suscitet.*

L E-

CORDIS VOLATVS.

Quæ sursum sunt quærite, quæ
sursum sunt sapite. *conoss. 3.2.*

Quis mihi Chaonij geminas dabit alitis alas,

Pertasum terre quæis cor ad astra volet.

37.

LECTIO XVII.

CORDIS Volatus.

*Quæ sursum sunt querite , quæ sursum
sunt sapite. Coloss. 3. 1.*

*Quis mihi Chaonij geminas dabit alitis alas,
Pertasum terra, quæis COR, ad astra volet?*

QVAM diu sumus in hoc Cor- 2. Cor. 5.
pore , peregrinamur à Do- 6.
mino. Exules, cheu! filij Euæ
in hac lacrymarum valle er-
ramus , & vagamur instabi-
les, longè remoti à patriâ : non enim hîc
habemus manentem ciuitatem , sed futu- Hebr. 13.
ram inquirimus. Quænam verò hæc , 14.
nisi illa quæ sursum est Ierusalem ma- Galat. 4.
ter nostra ? Ascendit in illam , qui de 26.
cælis descendit Mediator Dei & homi- Tim. 2. 5
num , homo Christus Iesus ; vt & nos ad
illam suspirare , & ascendere doceret.
Quò enim præcessit gloria Capitis , eò Leo Ser.
spes vocatur & Corporis. Liberos igitur de Ascēs.
CORDIS oculos ad illam altitudinem , in
qua Christus est , erigamus. Sursû vocatos Idem
Animos, desideria terrena non deprimant; Serm. 2.

G g 4 ad

ad æterna præelectos, peritura non occupent; viam veritatis ingressos, fallaces il-

Bernard. lecebræ non retardent. Non discordet
in Cant. COR nostrum à facie nostrâ; non habea-

mus faciem sursum, & COR deorsum; non
stemus recti Corpore, & CORDE repa-
mus in terrâ: & si peregrini sumus in viâ,
leuemus CORDA in cælum, vt imitemur

Philip. 3. cum qui ait: Nostra autem conuersatio in
20. cælis est. Sursum ergo COR, sursum cogita-

Aug. in tionē, sursum amorem, sursum spem ne pu-
Psal. 85. trescat. Quia laborasti & messuisti, tritu-
post prin. rasti & ventilasti: quæris locum tritico tuo,

Idem quæris locum thesauro tuo? Ecce Domi-
Serm. 50 nus Deus dat tibi consilium de CORDE
de temp. tuo: Vbi enim, inquit, fuerit thesaurus
tuus, illic erit & COR tuum. Leua, inquit,
COR in cælo, ne putrescat in terra. Consili-
um est eius, qui te vult saluare, non per-
dere. Sequere, Anima mea, consilium hoc;
& stans in terrâ, COR affige cælo. Vis scire
quomodo? Deum diligendo. Machina
Lib. 6. enim CORDIS (vt inquit Gregorius) est
Moral. vis amoris, quæ dum COR à mundo ex-
cap. 17. trahit, in alta sustollit.

CONSIDERA verò, hanc CORDIS
elevationem, quæ per amorem fit, ipsâ
CORDIS figurâ & qualitatibus nobis insi-
nuari.

LIBER III. DE CORDIS VITIIS. 7/5
 nuari. Primò enim constat, COR esse
 pyramidale, cuius orificium cælum spe-
 ciet, conus verò terram. Quid autem
 hoc aliud designat, nisi nos CORDE, id
 est, amore & affectu cælum respicere de-
 bere: terram verò, & terrena, puncto
 tantùm tangi oportere. Heliotropium her-
 ba est Solaris, ita dicta, quòd se circum-
 agat cum Sole, ad illum folia sua con-
 uertens, eius cursum sequitur; verùm, ra-
 dicem numquam mutat, semper eam in
 terrâ defixam habet. Ita multi Solem iusti-
 tiæ, Christum Deum nostrum sequi viden-
 tur; sed foliis tantùm & externâ apparen-
 tiâ, cùm radicem, & CORDIS intentio-
 nem terræ inhærentem habeant. Contrà
 verò vapores graues, qui virtute Solis à
 terra extolluntur, quasi quærentes ipsum
 Solem, sursum petunt, seque condensantes
 in nubes lucidas, volitant post illum: ita
 oportet COR nostrum à terrenis affecti-
 bus eleuare, Christū totâ intentione quæ-
 rere, vt fulgidæ nubes efficiamur, de qui-
 bus aiebat Isaias: Qui sunt hi, qui vt nubes
 volant? *Isaiæ 60.*

8.

CONSIDERA deinde, COR esse valdè
 calidum, quam quidem qualitatem leuitas
 consequitur; quare etiam sursum moueri
 appetit, indeque fit, vt latior & crassior

G g 5

eius.

eius pars superiorem occupet locum. **Que**
 sanè innuitur , amorè Dei in **CORDIBVS**
 nostris diffusum, **COR** ad superna dilatare,
 & quasi additis alis ad sublimia, cælumque
 euehere. **COR** igitur, quod Dei amore ar-
 det , rectà cælum petit ; quod autem non
 amat, nec sapit ea quæ sursum sunt , ad ter-
 ram vergit , & luto infigitur: idque totum
 inde accidit, quòd frigidum sit, & supera-
 bundante iniquitate refrixerit charitas, atq;
 hinc **COR** graue efficitur, quod pondere
 suo deorsum tendit. Magna sanè est eius,
 qui talis est , miseria : **COR** enim habet in-
 uersum, & superiori parte acutū , inferiori
 dilatatum ; cælum vnico puncto vix tan-
 gens , ad infima verò latissimè diffusum.
 Contra naturam igitur facit, qui **CORDE**
 in terrâ hæret, quod ad cælestia bona na-
 tum, & destinatum est. **Quis** dabit **CORDI**
 meo pennas sicut columbæ , & volabo , &
 quiescā? Volabo ad patriam illam supernā,
 patriam cælestē, in qua requies & pax sum-
 ma est: in terrâ autem hac non est **CORDI**
 requies, sed labor , & dolor , & afflictio
 Spiritus. Da igitur , ô Deus **CORDIS** mei,
 da, quæso, toto desiderio , & omni studio
 tendere quò te ascendisse credimus , vt in
 præsentī quidem miseriâ solo tenear Cor-
 pore, tecum autem sim cogitatione semper
 &

Coloss. 3.
 2.

Pf. 54. 7.

Eccli. 1.
 17.

August.
in medit.
cap. 37.

& auiditate; vt ibi fit COR meum, vbi tu es thesaurus meus desiderabilis, & incomparabilis, multumque amabilis. Assumat, Domine, assumat, rogo, Spiritus meus pennas, & volitet, & non deficiat; volet, & perueniat vsque ad decorem domus tuæ, *Ps. 25. 8.* & locum habitationis glorię tuæ. Requiescat in te, Deus meus, COR meum. Præbe mihi, rogo, contemplationis pennas, quibus indutus, ad te volitem sursum; & quia omne sinistrum deorsum iacet, tene COR meum, ne ad ima tenebroſæ vallis corruat; ne interueniente vmbrâ terræ, à te vero iustitiæ Sole separetur, & obductâ tenebrarum nebulâ, prohibeatur alta respicere. Idcirco sursum tendo ad pacis gaudia, lucisque delectabilem & serenissimum statum. Tene COR meum manu tuâ, quia sine te ad altiora non rapitur. Illuc festino, vbi summa pax regnat, & iugis tranquillitas rutilat. Tene, & rege Spiritum meum, & assume illum secundum voluntatem tuam, vt te duce, ascendat in illam regionem vbertatis, vbi pascis Israël in æternum pabulo veritatis.

CORDIS VNIO.

Dabo eis COR unum. *Ezech. ii. 19.*

Unanimes animę, concordia viuunt CORDA,

Vnum quęis velle, et nolle dat vnus amor.

38.

LECTIO XVIII.

CORDIVM Vnio.

Dabo eis COR vnum.

Ezech. II. 19.

*Vnanimes Anima, concordia viuite CORDA,
Vnum quæis velle, & nolle, dat vnus Amor.*

CONSIDERA PRIMO, Inter præclaros illos, & prorsus eximios fauores, quos Animarum nostrarum Sponsus Dilectis suis exhibet, principem facile locum insignis illa prærogatiua obtinet, quòd per amorem CORDI nostro intimè coniungatur, & quodammodo vniatur. Amor enim strictissimo vinculo CORDA connectit; est enim, vt Augustinus dixit, quasi iunctura quædam duo aliqua copulans, vel copulare appetens, amantem scilicet, & quod amatur. Hoc est quod S. Dionysius refert de Sancto Paulo: Amor, inquit, vim habet vniendi res inter se; nec finit, vt qui amat, sit Dominus sui ipsius, sed transit in rem amatam; idcirco magnus ille Amator dicebat: Vnio, iam *Gal. 2.*
non 20.

*Lib. 8. de
Trinit.*

Dionys.

Ps. 15. 11 Sponsa, quæ vacat, & videt, quàm suavis
est Dominus; cuius sanè somnū ipse Spon-
Cāt. 2. 7. sus interturbare vetat, dum ait: Adiuro
vos filiæ Ierusalem, per capreas cernosque
camporum, ne suscitetis, neque euigilare
faciatis Dilectam, quoadusque ipsa velit.
Quis mihi det suavi hoc sopore ita obdor,
mire, ita **CORDE** vigilare, vt cūm venerit
Luc. 12. Dominus, inueniat vigilantem: & cum sa-
37. pientibus Virginibus introducat ad nup-
tias. Tribue mihi, ô Dilecte votorum meo-
rum

*Ambr. in
hymn.*

*Vt cūm, profunda, clauserie
Diem, caligo noctium;
Fides tenebras nesciat,
Et nox fidei luceat.*

*Dormire mentem ne finas,
Dormire culpa nouerit;
Castos fides refrigerans,
Somni vaporem temperet.*

*Exuta sensu lubrico,
Te **CORDIS** alta somnient:
Nec hostis inuidi dolo
Pauor quietos suscitet.*

L E-

CORDIS VOLATVS.

Quæ sursum sunt quærite, quæ
sursum sunt sapite. *cor. 3. 2.*

Quis mihi Chaonij geminas dabit alitis alas,

Pertasum terre quæis COR ad astra volet.
37.

LECTIO XVII.

CORDIS Volatus.

*Quæ sursum sunt querite , quæ sursum
sunt sapite. Coloss. 3. 1.*

*Quis mihi Chaonij geminas dabit alitis alas,
Perta sum terra, quæ COR, ad astra volet?*

QVAM diu sumus in hoc Cor- 2. Cor. 5.
pore , peregrinamur à Do- 6.
mino. Exules, cheu ! filij Euæ
in hac lacrymarum valle er-
ramus , & vagamur instabi-
les, longè remoti à patriâ : non enim hîc
habemus manentem ciuitatem , sed futu- Hebr. 13.
ram inquitimus. Quænam verò hæc , 14.
nisi illa quæ sursum est Ierusalem ma- Galat. 4.
ter nostra ? Ascendit in illam , qui de 26.
cælis descendit Mediator Dei & homi- Tim. 2. 5
num, homo Christus Iesus ; vt & nos ad
illam suspirare , & ascendere doceret.
Quò enim præcessit gloria Capitis , cò Leo Ser.
spes vocatur & Corporis. Liberos igitur de Ascēs.
CORDIS oculos ad illam altitudinem, in
qua Christus est , erigamus. Sursū vocatos Idem
Animos, desideria terrena non deprimant; Serm. 2.

G g 4

ad

ad æterna præelectos, peritura non occupent; viam veritatis ingressos, fallaces illecebræ non retardent. Non discordet

Bernard. in *Cant.* COR nostrum à facie nostrâ; non habeamus faciem sursum, & COR deorsum; non

stemus recti Corpore, & CORDE repamus in terrâ: & si peregrini sumus in viâ, leuemus CORDA in cælum, vt imitemur

Philip. 3. 20. cum qui ait: Nostra autem conuersatio in cælis est. Sursum ergo COR, sursum cogitatione,

Aug. in tione, sursum amorem, sursum spem ne putrescat. Quia laborasti & messuisti, tritum

Psal. 85. *post prin.* rasti & ventilasti: quæris locum tritico tuo, & non quæris locum CORDI tuo? & non

Idem quæris locum thesauro tuo? Ecce Dominus Deus dat tibi consilium de CORDE

Serm. 50 de temp. tuo: Vbi enim, inquit, fuerit thesaurus tuus, illic erit & COR tuum. Leua, inquit,

COR in cælo, ne putrescat in terra. Consilium est eius, qui te vult saluare, non perdere. Sequere, Anima mea, consilium hoc;

Lib. 6. enim CORDIS (vt inquit Gregorius) est

Moral. vis amoris, quæ dum COR à mundo ex-

cap. 17. trahit, in alta sustollit.

CONSIDERA verò, hanc CORDIS eleuationem, quæ per amorem fit, ipsâ

CORDIS figurâ & qualitatibus nobis insinuari.

nuari. Primò enim constat, COR esse pyramidale, cuius orificium cælum spectet, conus verò terram. Quid autem hoc aliud designat, nisi nos CORDE, id est, amore & affectu cælum respicere debere: terram verò, & terrena, puncto tantùm tangi oportere. Heliotropium herba est Solaris, ita dicta, quòd se circumagat cum Sole, ad illum folia sua conuertens, eius cursum sequitur; verùm, radicem numquam mutat, semper eam in terrâ defixam habet. Ita multi Solem iustitiæ, Christum Deum nostrum sequi videntur; sed foliis tantùm & externâ apparentiâ, cùm radicem, & CORDIS intentionem terræ inhærentem habeant. Contrà verò vapores graues, qui virtute Solis à terra extolluntur, quasi quærentes ipsum Solem, sursum petunt, seque condensantes in nubes lucidas, volitant post illum: ita oportet COR nostrum à terrenis affectibus eleuare, Christum totâ intentione quærere, vt fulgidæ nubes efficiamur, de quibus aiebat Isaias: Qui sunt hi, qui vt nubes volant? *Isaie 60.*

8.

CONSIDERA deinde, COR esse valdè calidum, quam quidem qualitatem leuitas consequitur; quare etiam sursum moueri appetit, indeque fit, vt latior & crassior

G g 5

eius

777
eius pars superiorem occupet locum. Quo
sanè innuitur, amorē Dei in CORDIBVS
nostris diffusum, COR ad superna dilatare,
& quasi additis alis ad sublimia, cælumque
euchere. COR igitur, quod Dei amore ar-
det, rectà cælum petit; quod autem non

Coloss. 3. amat, nec sapit ea quæ sursum sunt, ad ter-
2: ram vergit, & luto infigitur: idque totum
inde accidit, quòd frigidum sit, & supera-

bundante iniquitate refrixerit charitas, atq;
hinc COR graue efficitur, quod pondere
suo deorsum tendit. Magna sanè est eius,
qui talis est, miseria: COR enim habet in-
uersum, & superiori parte acutū, inferiori
dilatatum; cælum vnico puncto vix tan-
gens, ad infima verò latissimè diffusum.
Contra naturam igitur facit, qui CORDE
in terrâ hæret, quod ad cælestia bona na-
tum, & destinatum est. Quis dabit COR DI

Pf. 54. 7. meo pennas sicut columbæ, & volabo, &
quiescā? Volabo ad patriam illam supernā,
patriam cælestē, in qua requies & pax sum-
ma est: in terrâ autem hac non est COR DI

Eccli. 1. requies, sed labor, & dolor, & afflictio
17. Spiritus. Da igitur, ô Deus CORDIS mei,

August. da, quæso, toto desiderio, & omni studio
in medit. tendere quò te ascendisse credimus, vt in
cap. 37. præsentī quidem miseriâ solo tenear Cor-
pore, tecum autem sim cogitatione semper
&

& auiditate; vt ibi fit COR meum, vbi tu es thesaurus meus desiderabilis, & incomparabilis, multumque amabilis. Assumat, Domine, assumat, rogo, Spiritus meus pennas, & volitet, & non deficiat; volet, & perueniat vsque ad decorem domus tuæ, *Ps. 25. 8.* & locum habitationis glorię tuæ. Requiescat in te, Deus meus, COR meum. Præbe mihi, rogo, contemplationis pennas, quibus indutus, ad te volitem sursum; & quia omne sinistrum deorsum iacet, tene COR meum, ne ad ima tenebroſæ vallis corruat; ne interueniente vmbrâ terræ, à te vero iustitiæ Sole separetur, & obductâ tenebrarum nebulâ, prohibeatur alta respicere. Idcirco sursum tendo ad pacis gaudia, lucisque delectabilem & serenissimum statum. Tene COR meum manu tuâ, quia sine te ad altiora non rapitur. Illuc festino, vbi summa pax regnat, & iugis tranquillitas rutilat. Tene, & rege Spiritum meum, & assume illum secundum voluntatem tuam, vt te duce, ascendat in illam regionem vbertatis, vbi pascis Israël in æternum pabulo veritatis.

CORDIS VNIO.

Dabo eis COR unum. *Ezech. ii. 19.*

Unanimes animę, concordia vivite CORDA,

Vnum quęis velle, et nolle dat vnus amor.

38.

LECTIO XVIII.

CORDIVM Vnio.

Dabo eis COR vnum.

Ezech. II. 19.

*Vnanimis Anima, concordia viuite CORDA,
Vnum quæis velle, & nolle, dat vnus Amor.*

CONSIDERA PRIMO, Inter præclaros illos, & prorsus eximios fauores, quas Animarum nostrarum Sponsus Dilectis suis exhibet, principem facile locum insignis illa prærogatiua obtinet, quòd per amorem CORDI nostro intimè coniungatur, & quodammodo vniatur. Amor enim strictissimo vinculo CORDA connectit; est enim, vt Augustinus dixit, quasi iunctura quædam duo aliqua copulans, vel copulare appetens, amantem scilicet, & quod amatur. Hoc est quod S. Dionysius refert de Sancto Paulo: Amor, inquit, vim habet vniendi res inter se; nec finit, vt qui amat, sit Dominus sui ipsius, sed transit in rem amatam; idcirco magnus ille Amator dicebat: *Viuo, iam non* 20.

*Lib. 8. de Trinit.**Dionys.**Gal. 2.**non 20.*

non ego, viuit autem in me Christus. Vt autem quàm arctum sit hoc vinculum, quo amantium CORDA inuicem colligantur, Scriptura declaret, assimilat illud vnioni isti, quâ glutinæ res coniungi solent. Ita explicare volens amorem, quo Sichem Di-

Gen. 34.

3.

Deut. 10

15.

1. Reg.

18. 1.

Super

Dionys.

cap. 7. de

Angel.

Hierarc.

nam filiam Iacob deperibat, ait: Conglutinata est Anima eius cum eâ. Et de Deo ipso Moyses ait: En Domini Dei tui cælū est, & cælum cæli, terra, & omnia quæ in eâ sunt: & tamen patribus tuis conglutinator est Dominus, & amauit eos, elegitque semen eorum. Sic de duobus amantissimis illis legitur: Anima Ionathæ conglutinata est Animæ David, & dilexit cum Ionathas quasi Animam suam. Quibus verbis significatur, Animas illas, quasi glutino quodâ amoris inter se strictissimè coniunctas fuisse. Hæc enim est natura amoris, quam pulchrè explicat Hugo de S. Victore: Verus amor, inquit, siue charitas, nullū patitur medium inter se, & obiectum, quod Deus, sed vehementer tendit in ipsū immediatè, & ideo numquam quiescit, donec omnia transeat, & ad ipsum Dilectum, & in ipsum veniat. Vnde subdit ibidem: Dilectio siue amor, impetum sequens ardentis desiderij sui, nec dissimulare valens, donèc ad amatum peruenerit, amato appropinquat quantum

777
tum potest ; & eò ampliùs sitiens intrare
ipsum, cupit esse cum ipso, & esse tam pro-
pè, vt si fieri posset, hoc idem ipsum sit
quod ipse. Nihil enim velocius, nihil acu-
tius, nihil subtilius amore aut penetrabi-
lius : quia naturâ suâ non quiescit, donec
naturaliter amabilis totâ penetrauerit vir-
tutem, & profunditatem, & totalitatem
quantum potest. Quantum autem gesticbat
illa Dei amatrix S. Theresa, amoris funi-
bus Deo intimè connexa, dum ita caneret:

*Illâ diæ charitatis Diæ
Vincula, quæ me implicant,*

*B. Theres.
in Cant.*

Deum meæ potestatis

Et captiuum indicant.

Indicant captiuum Deum,

Et in libertatem, meum

COR ligando, vindicant.

Sed dum video captiuum,

Me tenente, Deum viuum,

Præ dolore morior!

Morior, dum cesso mori,

Tacta spe sublimiori

Vitæ de qua glorior.

CONSIDERA SECUNDÒ, CORDIVM
hanc coniunctionem ita ab aliquibus ex-
plicari, quasi duæ Animæ conflarentur
in vnâ. Ita Augustinus dicebat: Amicos, *L. 4. conf.*
& se inuicè diligentes, signis illis à CORDE *cap. 8.*
aman.

*Christop.
Fonseca
lib. de
amore
cap. 7.*

amantium & redamantium procedentibus, per os, per linguam, per oculos, & per mille motus gratissimos, quasi fœmitibus Animos conflare, & ex pluribus vnum facere. Huc spectat Platonis commentum: Olim Vulcanus, inquit, obuius fuit duobus coniunctissimè amicis, quibus cùm plurima benevolentiae signa ostendisset, iussit eos rogare aliquid, præsertim quod in officinâ eis suâ placere posset. Illi cùm præsentem occasionem prehendere vellent, supplices rogarunt, vt (cùm faber Deorum esset, cui non difficile est artis suæ potentiâ, instrumentorumque vsu accommo- quiduis efficere) colliquaret eos, vnumque ex duobus redderet: atque ita consequerentur amoris sui finem, qui est Animæ Corporisque vnitas. Votum hoc amantium homines explere non possunt: at spiritali quodam modo hominum Conditor Sanctis Animabus id largiri solet. Non semel enim legitur Christus C O R suum vniuisse C O R D I S. Mechtildis: Cùm enim hæc Sancta à communione Deo gratias egisset, multumque cum illo collocuta fuisset, visum ei fuit Christum Dominum l. 2. c. 14. C O R eius assumere, effundere, liquefacere, & in diuinum C O R suum illud exprimere, ita vt duo illa C O R D A in vnum coalescerent.

*Lib. 1.
grat. Spi-
rit. c. 1.
c. 42. &
l. 2. c. 14.*

rent. Illique dixit: Dilecta mea, id vnicę *Lib. 3.*
 volui, & desideravi, vt per flagrantia desi- *cap. 27.*
 deria hominum CORBA ita mihi vnirentur,
 nihil vt ipsi proprio voto expectant, sed
 omnia sua desideria secundum COR meū
 disponant: non secus ac duo venti simul
 spirantes, non nisi vnicū & eundem ac-
 rē impellunt. Proprius porro ad Platonis
 figmentum accedit, quod reuera Deus
 cum S. Geritudo egit, de qua Blossius re- *In appēd.*
 fert Dominum de hac sua Sponsa eulāam *Monit.*
 dixisse: Ego totus sum illius, & iam per *Spiriti*
 amorem inseparabiliter mihi vnui, sicut
 argentum & aurum per ignem in vñum
 metallum conflantur. Quam felix Anima
 est, quę taliter Dilecto suo adhæret, quā
 duleis vnio, quā Sponsū suū Dilecta
 strictissime tenet, nec dimittit, sed in ip-
 sū quodammodo mutatur! Per hęc vē-
 rō similitudinibus hanc coniunctionē
 Nazianzenus explicat: Quomodo, inquit, *Orat. 21*
 stilla aquę modica, multo infusa vino, de-
 ficere à se tota videtur, dum & saporem
 vini induit, & colorem; & quomodo fer-
 rum ignitū & candens, igni simillimū
 fit, pristinā propriāque formā exutum; &
 quomodo Solis luce perfusus aer, in eam-
 dem transformatur lūminis claritatem,
 adeo vt non tam illuminatus, quā ipsū
 H h lumen

lumen esse videatur : sic omnē tunc (id est, eo tempore , quo Anima Deo est intimē vnita) in Sanctis humanam affectionem quodam ineffabili modo necesse erit à se-ipsâ liquefcere, atque in Dei penitūs transfundi voluntatem.

CONSIDERA TERTIO, Amorem non tantū Amantium CORDA vnire , in vnum conflare ; sed vnum quodammodo alterum se efficere : amans enim velut in
In Cano- amatum transformatur. Si terram amaue-
nic. Ioan. ris, inquit Augustinus, fies terra; si dilexeris
Osea. 9. cælum, cælum eris; si Deum, audeo dicere,
IO Deum quoque fies. Immo id ipsum Pro-
pheta insinuauit, dicens : Facti sunt abominabiles, sicut ea quæ dilexerunt : quasi hoc vellet, mutari amantem in amoris ob-
In com- iectum. Hanc ob causam Aristoteli, amicus
ment. ad dicitur alter ego. Marsilius Ficinus dicit,
Platon. amorem esse amici Speculum , in quo sui imaginem atque veram effigiem speculari queat : & si amor reciprocus sit , recipro-
cum quoque esse eius effectum. Videndum igitur in quem scopum CORDIS nostri desideria tendant; si enim ea in Deum ferantur, Deo coniungemur, & diuinæ efficiemur participes naturæ. Quo sanè nihil dignius, nihil excellentius excogitari potest. Quantæ, quæso, nobilitatis, quantæ digni-
tatis

tatis est, Deo vniri? qui enim adhæret **1. Cor. 6.**
Deo, vnus Spiritus est. **17.**

CONSIDERA QVARTO, Vnionem,
ac transformationem hanc non esse natu-
ralem, sed spiritualement; non enim muta-
tur natura vnus rei in aliam, sed mutantur
CORDA, affectus, desideria, & tota vita. Ita
mater, quæ impensè filium diligit, sui ob- *Lud.*
lita, id agit quod filio suo vtile nouerit; *Gran. de*
flet cum fiente, arridet ridenti, cum infir- *perfect.*
mo infirmatur, omnisque eius cura & co- *amoris*
gitatio in illo, & pro illo est: adeò quidem, *Dei. c. 1.*
vt quemadmodum vmbra Corporis imi-
tatur omne id quod facit Corpus, & sequi-
tur eius motus atque figuras; sic etiam, si
videre possemus duo illa CORDA, cerne-
remus quale vnum est, tale & alterum esse,
accidentiaque & motus, quæ in vno mu-
tantur, in illo quoque mutari. Anima igitur,
quæ sic Deum amat, transformatur in
illum, ita vt quidquid ille vult, & ipsa velit;
& quidquid Deo displicet, & Animæ dis-
pliceat: quidquid ille vel amat vel odit,
idem & illa amat, atque oderit; nec ratio-
nem habet sui, sed solius Dei, eiusdemque
gloriæ. Itaque in omnibus, & per omnia,
est ipsi & Deo,

Velle duobus idem, nolle duobus idem.

Mutatâ porrò voluntate propriâ in vo-

Hh 2

lun-

luntatem Dei, confestim mutatur & vita;
 & omnia opera, quæ ab illa procedunt.
 Quemadmodum enim cùm resecatur ab
 arbore ramus, & furculus illi inseritur,
 fructus qui in illo furculo nascuntur, non
 iam ampliùs sunt naturæ illius resecati ra-
 mi, sed inserti furculi: sic abscisâ volunta-
 te hominis, & insertâ illâ Dei, fructus ver-
 borum, operum, & cogitationum, quæ ab
 illâ procedunt, non sapiunt iam ampliùs
 voluntatem hominis antiquam, sed Dei
 nouam. Vis ergo cognoscere, ô Anima, an
 Cor tuum vnitum sit Cordi Dilecti tui,
 vide an amet ea, quæ ille diligit; oderit,
 quæ illi sunt aduersa; & in omnibus cum
 eius voluntate consentiat.

Lud. gra-
naten. de
perfect.
amor.
Dei c. 20

CONSIDERA QUINTO, Cùm
 vnio fieri non possit, nisi inter res quo-
 dammodò similes (neque enim aqua vniri
 potest igni, nec oleo; neque ferrum cretæ,
 cò quòd hæc dissimilia sint) debet Cor
 Deo vniendum aliquam illius gerere si-
 militudinem, quæ quò maior erit, cò etiam
 perfectior erit cum Deo coniunctio. Tres
 autem proprietates in Deo obseruauit
 Plotinus Philosophus, quas homo habe-
 re debeat, si Deo vniri desideret: Deus
 enim est vnus, & summus, & bonus. Pro-
 inde, inquit, qui vniri vult bono, ei quæ
 sim ilis

similis effici, debet abstinere ab omnibus malis; qui summo, ab omnibus inferioribus; qui vni, à multis. Quo loco, paucis verbis tres gradus tradit ad hanc vnionem necessarios. Primus, & maximè necessarius est, abstinere ab omnibus rebus malis: hoc est, ab omnibus peccatis. Secundus, & perfectior est, abstinere ab omnibus rebus inferioribus, vilibus, & abiectis; etiamsi malæ non sint: vt vacare negotiis sæcularibus, contractibus, commerciisque & negotiationibus; etsi enim hæc illicita non sint, tamen exercitia sunt vilia, abiecta, & seruo Dei indigna: nisi fortè aut obedientia, aut charitas aliud postulent. Tertius est perfectissimus, abstinere scilicet à *πολυπραγμοσύνη*, hoc est ab occupationum multitudine: etiamsi nec malæ sint, nec viles; sed bonæ, dummodo sint superflue, hoc est, quando occupationes plures sunt & grauiiores, quàm vt debilitas Spiritus & Corporis nostri ferre queat. Vísne igitur, Dilecta Deo Anima, vniri bono? declina à malo, & *Psal. 36.* quasi à facie Colubri fuge peccatum. Vis 27. coniungi summo? quæ sursum sunt quæ- *Ecc. 21. 2* re, quæ sursum sunt sapias, non quæ super *Col. 3. 1.* terram. Vis vnico adhærere? noli turbari *Luc. 10.*

- Eccli. 11** erga plurima, neque in multis sint actus
10. tui; sed vnum pete, vnum require, vni
intende, qui tibi intendit, vnico Dilecto
Cant. 2. CORDIS tui; vt illi dicere queas: Dile-
16. ctus meus mihi, & ego illi. Et rursus:
Ibid. 7. Ego Dilecto meo, & ad me conuersio
10. eius.

L E.

CORDIS QUIES.

conuertere anima mea, in
requiem tuam. *Psal. 114. 7.*

Mobīle COR nullā potis est requiescere sede,

Unus ei centrum nam Deus, vna quies.
39.

LECTIO XIX.

CORDI **Q**uiet.

*Convertere Anima mea in requiem
tuam. Psal 114. 7.*

*Mobile COR, nullâ patis. est requiescere sede,
Vnus ei centrum nam Deus, una quies.*

CONSIDERA PRIMO,
Omnia quæ à Deo Optimo
Maximo creata sunt, cer-
sum locum & terminum ha-
bere, in quo, tamquam in
suo centro & fine, permaneant ac requie-
scant. Creavit Deus cælum, & Angelis im-
plevit. Creavit terram, & animantibus,
reptilibus, fructibus, ac plantis eam im-
plevit. Creavit mare, & piscibus imple-
vit. Quis homini locus proprius restat? aut
quid nunc homini Deus dabit, in quo
quiescat? cetera omnia præoccupata sunt.
Nam ignis elementum homini convenire
non poterat faciliè, quo ad Corpus corru-
ptibili, & quo ad Animam variis cupidi-
tatibus per peccatum plus satis accenso &
inflammato. Cum nihil ergo donandum
Hh 5   fu-

superesset, Deus homini seipsum dedit; solus Deus hominis hereditas esse voluit.

Ps. 15. 5. Dominus pars hereditatis meæ; & portio
Ps. 141. 6. mea in terra viventium. Hinc quàm diu
 homo peregrinatur à Domino, irrequie-

In Manu. tum est COR eius, vt testatur Augustinus:
cap. 25. COR humanum, inquit, in desiderio æter-

nitatis non fixum, numquam stabile potest
 esse: sed omni volubilitate volubilius, de
 alio in aliud transit, quærens requiem vbi
 non est. In his autem caducis & transito-
 riis, in quibus eius affectus captiui tenen-
 tur, veram requiem inuenire non valet;
 quoniam tantæ est dignitatis, vt nullum
 bonum, præter summum bonum ei suffi-
 cere possit. Ab hoc vero bono dum elon-
 gatur, per multa dispergitur, & prorsus
 diffluit in varias ineptias. Conqueritur de

In Medit. hoc grauitè S. Bernardus: COR meum,
cap. 9. COR vanum, vagum, & instabile, dum suo

ducitur arbitrio, & diuino caret consilio,
 in seipso non potest consistere; sed omni
 mobili mobilius, per infinita distrahitur,
 & hac atque illac per innumera discurrit.
 Et dum per diuersa requiem quærit, non
 inuenit; sed in labore miserum, à re-

Aug. l. 1. quæ vacuum manet. Causam verò hu-
cons. c. 1. Quia fecisti nos Domine ad te; & in-
 quietum

quietum est COR nostrum , donec requiescat in te.

CONSIDERA SECVNDO , Omne studium in eo te ponere debere, vt relictis omnibus, COR tuum redeat ad Deum, in quo solo Animæ quies , & tranquillitas inueniri potest. Meritò enim monet Propheta: Surgite, & ite, quia non habetis hîc *Mich.2.* requiem. In vniuersis enim quæ fiunt sub *10.* Sole, labor , & dolor, & afflictio Spiritus. *Eccles.1.* est. Hinc COR impij, qui Deum non quærit, ab Isaia dicitur , quasi mare feruens, *Isaia.57* quod quiescere non potest. COR enim nostrum in hoc Corpore , quasi in carcere compeditum detinetur, vnde in eo minimè, quiescere pōtest. Auicula caueâ inclusa , etsi optimis cibis abundè nutriatur, *Stapl. in prompt. moral.* numquam tamē quiescit, sed perpetuè saltitat, exitum è caueâ quærens ; vt malit *Dom.12.* foris simplici herbâ sustentari, quàm in *postPent.* caueâ delicatissimè ali. Sic Anima, ergastulo Corporis inclusa , vtcumque falsis cupiditatibus obsequatur , requiem tamen & satietatem, nisi in solo Deo non inuenit. Festinemus igitur appropinquare Deo , festinemus ingredi in requiem Domini. Columba emissa ex Arcâ Noë , cū *Gen.8.9.* non inuenisset vbi requiesceret pes eius, reuersa est ad eum in Arcam. COR nostrum,

nostrum, in diluuiū aquarum multarum, quibus hic mundus vndique inundatur, nullam prorsus inuenire requiem potest; reuertatur ergo ad Noë, cuius nomen requiem significat: reuertatur ad Deū, vnde exiuit; Deus enim refugiū, & requies Animarum nostrarum. Audi Christum ad re-

Matth. quiem inuitantem: Venite ad me omnes
11. 28. qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiā
 vos, Tollite iugum meum super vos, & in-

Aug. l. 4. uenietis requiem Animabus vestris. Audi
conf. cap. & seruum Christi increpantem, & tantum
12. non compellentem: Redite præuaricatores

ad Cor, & inherete illi qui fecit Cor. Sta-
 te cum eo, & stabitis. Requiescite in eo, &
 quieti eritis. Quò itis in aspera? quò itis
 bonum quod amatis, ab illo est: sed quan-
 tū est ad illum, bonū est & suauē. Sed ama-
 rum erit iustē, quia iniustē amatur deserto
 illo, quicquid ab illo est. Quò vobis adhuc
 & adhuc ambulare vias difficiles & labo-
 riosas? non est requies, vbi quæritis eam.
 Quærite quod quæritis, sed ibi non est,
 vbi quæritis. Beatam vitam quæritis in re-
 gione mortis, non est illic. Quomodo
 enim beata vita, vbi nec vita? Sed qui ita
 vitam & requiem quærendam monet, do-

Idem in ceat idem quænam sit vera CORDIS quies.
Manu. Reuerā hæc est (inquit) vera CORDIS re-
 quies,

quies, cum totum in amorem Dei per desiderium figitur, nec quidquam aliud appetit; sed in eo quod tenet, felici quadam dulcedine delectatur, delectando iucundatur. Si verò vanā aliquā cogitatione, vel rerum occupatione inde aliquantulum abstractum fuerit, summā cum festinatione illuc redire festinat, exilium reputans, alibi quā ibi moram facere. Sed hoc scio, Domine Deus meus, quia ubicumque sum sine te, malè est mihi præter te; non solum extra me, sed etiam in me; quia omnis copia quæ non est Deus meus, mihi est egestas. Satiabor tunc, cum apparuerit gloria tua.

*Mem. so-
lil. 7. 13.*

Psalm. 16.

CONSIDERA TERTIO, Quanto desiderio Sancti viri ad hanc CORDIS requiem aspirant, quā grauitèr conquesti fuerint se adhuc Corporeo carcere conclusos, ab illā requie præpediri. Audi Davidis suspiria: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est! habitavi cum habitantibus Cedar, multum incola fuit Anima mea. Iterumque: Educ de custodia Animā meam, ad confitendum nomini tuo. Et: Quem admodū desiderat Cervus ad fontes aquarum, ita desiderat Anima mea ad te Deus. Ac si diceret: O fons vitæ, vena aquarum viuientium, quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ, de terrā desertā, inuā & in-

15.

Ps. 119.

5.

Ps. 141. 8.

Ps. 42. 2.

Aug. so-

lil. c. 35.

Ps. 62. 3

quosā,

quosâ , vt videam virtutem tuam & gloriam tuam, & satiem ex aquis misericordiæ sitim meam ? Sitio , Domine , fons vitæ es, satia me. Sitio, Domine, sitio te Deum

Psal. 62. viuū. Sitiuit in te Anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea. O quando veniam,

Ps. 41. 3. & apparebo ante faciem Dei ! Quis dabit mihi pennas sicut columbæ ? & volabo , &

In Medit. cap. 27. requiescā. Nihil, ait Augustinus, mihi tam dulce, quàm cum Domino meo esse: præbe

mihi rogo, pennas, quibus indutus , ad te volitem sursum. Non minoribus æstuabat desideriiis vas illud electionis S. Paulus ,

Philip. I. qui coarctatū se scribit, desiderium habens dissolui, & esse cum Christo. Quàm graui-

Rom. 7. ter alibi exclamat: Infelix ego homo ! quis me liberabit de corpore mortis huius ?

24. Quorsum autem liberari optabat, nisi quia suspirabat ad patriam, & requiem Domini sui ? Quis nō similiter cum his Sanctissimis

Hector. viris suspiret, & anhelet ad Deum finem suum , & centrū Animæ suæ ? Si enim aues

Pint. in quærunt aërem, pisces aquam , ignis terræ

cap. 23. ignem elementarem (cuius locus est spatium inter conuexum aëris & concuum

Ezech. lunæ) si omnia denique quærunt suum locum & centrum, & illuc tendunt ; cur nos non quæremus Deum , qui est quies nostra, nostrū centrum, & summum bonum ?

Si

Si flumina magno impetu tendunt in mare, quia, ut ait Salomon, exeunt à mari; cur nos non amabimus, non aspirabimus, non tendemus omni conatu amoris in Deum, in illud immensum mare bonitatis diuinæ, vnde processimus?

CONSIDERA QVARTO, Quanta sit lætitia illius CORDIS, quod in summo bono quiescens, inebriatur ab ybertate Domus Dei! quæ voluptas illius Animæ, quæ postquam in omnibus requiem quæsiuit, in hereditate Domini moratur. COR II. humanum (inquit S. Augustinus) COR indigens, COR expertum ærumnas & miseras, immò obrutum miseriis, quantum gauderes, si in his omnibus abundares? Interrogo ultimam intimam tuam, si capere possent gaudium suum, de tantâ beatitudine suâ. In hac enim beatitudine inuenit homo quem diligit Anima sua. Inuenit post longam peregrinationem, ciuitatem habitationis; post nauigationem, portum; post exilium, patriam; post diurnum opus, lectulum quietis; post laborem, mercedem; post pugnam, præmium. Hedera, arborem quâ sustentatur, & in altum surrigitur, mille ramis quasi brachiis stringit, eamque amplexatur; quia suam ab illâ perfectionem & erectionem accipit.

Quis

Quis mihi det, ô Dilecte mi, gaudium & felicitas CORDIS mei, vt inueniam te, vt requiescam in te ! apprehendam te, & innitar super te, nec dimittam te in æternum.

Psal. 72. Mihi enim adhærere Deo bonū est. Quod si torpida sit Anima mea, & tantæ bonitatis

Aug. in intuitu non moueatur, trahe me post te, ô *Medit.* Magnes CORDIS mei, vt post te expeditē

cap. 35. in odorem vnguentorū tuorum currens, *Cāt. 1. 3.* vsque ad tuæ pulchritudinis visionem effi-

caciter satiandus quantocius, te quoque duce merear peruenire. Factus sum Domine ad videndum te, & nondū feci pro-

Pl. 26. 8. pter quod fecisti me. Miserere mei, & exaudi me. Tibi enim dixit COR meum, exquisiuit te facies mea, faciem tuam Domine

Ansel. in requiram. Eia nunc ergo tu Domine Deus *prolog.* meus, doce COR meum, vbi & quomodo

cap. 1. te quærat ? vbi & quomodo te inueniat ? vbi & quomodo in te requiescat ? Tu es enim Animæ meæ centrum, Tu CORDIS mei requies, Tu cupiditatis meæ satietas, Tu votorum summa meorum, Tu desideriorum omnium consummatio.

Boët. 1. 3. Tu requies tranquilla piis, te cernere Finit, *Metro. 9.* Principiū, Rector, Dux, Semita, Terminus idem.

FINIS LIBRI TERTII.

C O R D I S

LIBER QVARTVS.

*Exercitatio CORDIS in Christi
Passione.*

P R Æ F A T I O.

De vtilitate meditandi Passionem
Domini nostri Iesu Christi.

*Fasciculus Myrrha Dilectus meus mihi,
inter vbera mea commorabitur.*

Cant. I. 12.

CONFECIMVS DI-
uinâ adiuti gratiâ,
triam dierum iter,
& auersum olim à
Deo. COR, per tri-
plices viæ spiritualis
semitas ad felicissimam, cum beni-
guissimo Animarum Sponso, vnio-
nem

Quis mihi det, ô Dilecte mi, gaudium & felicitas CORDIS mei, vt inueniam te, vt requiescam in te ! apprehendam te, & in-
nitar super te, nec dimittam te in æternum.

Psal. 72. 28. Mihi enim adhærere Deo bonũ est. Quod si torpida sit Anima mea, & tantæ bonitatis

Aug. in intuitu non moueatur, trahe me post te, ô
Medit. Magnæ CORDIS mei, vt post te expedite

cap. 35. in odorem vnguentorũ tuorum currens,
Cant. 1. 3. vsque ad tuæ pulchritudinis visionem effi-

caciter satiandus quantocius, te quoque duce merear peruenire. Factus sum Do-
mine ad videndum te, & nondũ feci pro-

Psal. 26. 8. pter quod fecisti me. Miserere mei, & ex-
audi me. Tibi enim dixit COR meum, ex-
quisiuit te facies mea, faciem tuam Domine

Ansel. in requiram. Eia nunc ergo tu Domine Deus
prolog. meus, doce COR meum, vbi & quomodo

cap. 1. te quærat ? vbi & quomodo te inueniat ?
vbi & quomodo in te requiescat ? Tu es
enim Animæ meæ centrum, Tu CORDIS
mei requies, Tu cupiditatis meæ satietas,
Tu votorum summa meorum, Tu deside-
riorum omnium consummatio.

Boët. 1. 3. Tu requies tranquilla piis, te cernere Finis,
Metro. 9. Principiũ, Rector, Dux, Semita, Terminus idem.

FINIS LIBRI TERTII.

C O R D I S

LIBER QVARTVS.

Exercitatio C O R D I S *in Christi*
Passione.

P R Æ F A T I O.

De vtilitate meditandi Passionem
Domini nostri Iesu Christi.

Fasciculus Myrrha Dilectus meus mihi,
inter vbera mea commorabitur.

Cant. I. 12.

CONFECIMVS DOMINUM adiuti gratiâ,
tristem dierum iter,
& auersum olim à
Deo. COR, per tri-
plices viæ spiritualis
semitas ad felicissimam, cum beni-
guissimo Animarum Sponso, vnio-
nem

I i

nem

CORDIS QUIES.

conuertere anima mea, in

requiem tuam. *Psal. 114. 7.*

Mobile COR nullâ potis est requiescere sede,

Unus ei centrum nam Deus, vna quies.

39.

LECTIO XIX.

CORDI ~~QUIES.~~

*Conuertere Anima mea in requiem
tuam. Psal 114. 7.*

*Mobilo COR, nullâ potis est requiescere sede,
Vnus ei centrum nam Deus, una quies.*

CONSIDERA PRIMO,
Omnia quæ à Deo Optimo
Maximo creata sunt, cer-
tum locum & terminum ha-
bere, in quo, tamquam in
suo centro & fine, permaneant ac requie-
scent. Creauit Deus cælum, & Angelis im-
pleuit. Creauit terram, & animantibus,
reptilibus, fructibus, ac plantis eam im-
pleuit. Creauit mare, & piscibus imple-
uit. Quis homini locus proprius restat? aut
quid nunc homini Deus dabit, in quo
quiescat? cetera omnia præoccupata sunt.
Nam ignis elementum homini conuenire
non poterat facillè, quo ad Corpus corru-
ptibili, & quo ad Animam variis cupidi-
tatibus per peccatum plus satis accenso &
inflammati. Cum nihil ergo donandum

H h 5

su-

superesset, Deus homini seipsum dedit; solus Deus hominis hereditas esse voluit.

Pf. 15. 5. Dominus pars hereditatis meæ; & portio
Pf. 141. 6. mea in terra viventium. Hinc quàm diu
 homo peregrinatur à Domino, irrequie-

In Manu. cap. 25. tum est COR eius, vt testatur Augustinus:
 COR humanum, inquit, in desiderio æter-

nitatis non fixum, numquam stabile potest
 esse: sed omni volubilitate volubilius, de
 alio in aliud transit, quærens requiem vbi
 non est. In his autem caducis & transito-
 riis, in quibus eius affectus captiui tenen-
 tur, veram requiem inuenire non valet;
 quoniam tantæ est dignitatis, vt nullum
 bonum, præter summum bonum ei suffi-
 cere possit. Ab hoc vero bono dum clon-
 gatur, per multa dispergitur, & prorsus
 diffluit in varias ineptias. Conqueritur de

In Medit. cap. 9. hoc grauitè S. Bernardus: COR meum,
 COR vanum, vagum, & instabile, dum suo

ducitur arbitrio, & diuino caret consilio,
 in seipso non potest consistere; sed omni
 mobili mobilius, per infinita distrahitur,
 & hac atque illac per innumera discurrit.
 Et dum per diuersa requiem quærit, non
 inuenit; sed in labore miserum, à re-
 quie vacuum manet. Causam verò hu-

Aug. l. 1. conf. c. 1. ius Hipponensis Præsul assignans, ait:
 Quia fecisti nos Domine ad te; & in-
 quietum

quietum est COR nostrum , donec requiescat in te.

CONSIDERA SECVNDO , Omne studium in eo te ponere debere , vt relin-
 &is omnibus, COR tuum redeat ad Deum,
 in quo solo Animæ quies , & tranquillitas
 inueniri potest. Meritò enim monet Pro-
 pheta: Surgite, & ite, quia non habetis hîc *Mich.2.*
 requiem. In vniuersis enim quæ fiunt sub *10.*
 Sole, labor , & dolor, & afflictio Spiritus. *Eccles.1.*
 est. Hinc COR impij, qui Deum non quæ- *18.*
 rit, ab Isaia dicitur , quasi mare feruens, *Isaia.57*
 quod quiescere non potest. COR enim no- *27.*
 strum in hoc Corpore , quasi in carcere
 compeditum detinetur, vnde in eo mini-
 mè, quiescere pòtest. Auicula caueâ in- *Stapl. in*
 clusa , etsi optimis cibis abundè nutriatur, *prompt.*
 numquam tamen quiescit, sed perpetuè *moral.*
 saltitat, exitum è caueâ quærens ; vt malit *Dom.12.*
 foris simplici herbâ sustentari, quàm in *post Pent.*
 caueâ delicatissimè ali. Sic Anima, er-
 gastulo Corporis inclusa , vtcumque falsis
 cupiditatibus obsequatur , requiem tamen
 & satietatem, nisi in solo Deo non inuenit.
 Festinemus igitur appropinquare Deo ,
 festinemus ingredi in requiem Domini.
 Columba emissa ex Arcâ Noë , cùm *Gen.8.9.*
 non inuenisset vbi requiesceret pes eius,
 reuersa est ad eum in Arcam. COR
 nostrum,

nostrum, in diluuiò aquarum multarum,
quibus hic mundus vndique inundatur,
nullam prorsus inuenire requiem potest;
reuertatur ergo ad Noë, cuius nomen re-
quiem significat: reuertatur ad Deū, vnde
exiuit; Deus enim refugiū, & requies Ani-
marum nostrarum. Audi Christum ad re-

Matth.
11. 28. quiem inuitantem: Venite ad me omnes
qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiā
vos, Tollite iugum meum super vos, & in-

Aug. l. 4.
conf. cap.
12. uenietis requiem Animabus vestris. Audi
& seruum Christi increpantem, & tantū
non compellentem: Redite præuaricatores
ad Cor, & inherete illi qui fecit Cor. Sta-
te cum eo, & stabitis. Requiescite in eo, &
quieti eritis. Quò itis in Æspera? quò itis
bonum quod amatis, ab illo est: sed quan-
tū est ad illum, bonū est & suaue. Sed ama-
rum erit iustè, quia iniustè amatur deserto
illo, quicquid ab illo est. Quò vobis adhuc
& adhuc ambulare vias difficiles & labo-
riosas? non est requies, vbi quæritis eam.
Quærite quod quæritis, sed ibi non est,
vbi quæritis. Beatam vitam quæritis in re-
gione mortis, non est illic. Quomodo
enim beata vita, vbi nec vita? Sed qui ita
vitam & requiem quærendam monet, do-

Idem in
Manu.
cap 29. ceat idem quænam sit vera CORDIS quies.
Reuerà hæc est (inquit) vera CORDIS re-
quies,

quies, cum totum in amorem Dei per desiderium figitur, nec quidquam aliud appetit; sed in eo quod tenet, felici quadam dulcedine delectatur, delectando iucundatur. Si verò vanā aliquā cogitatione, vel rerum occupatione inde aliquantulum abstractum fuerit, summā cum festinatione illuc redire festinat, exilium reputans, alibi quā ibi moram facere. Sed huc scio, Domine Deus meus, quia ubicumque sum sine te, malè est mihi præter te, non solum extra me, sed etiam in me; quia omnis copia quæ non est Deus meus, mihi est egestas. Satiabor tunc, cum apparuerit gloria tua.

*Mem. So-
lil. 4. 13.*

*Psal. 16.
15.*

*Pf. 119.
5.*

*Pf. 141. 8
Pf. 41. 2.*

*Aug. So-
lil. c. 35.*

Pf. 62. 3

CONSIDERA TERTIO, Quanto desiderio Sancti viri ad hanc Cordis requiem aspirant, quā graviter conquesti fuerint se adhuc Corporeo carcere conclusos, ab illā requie præpediri. Audi Davidis suspiria: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est! habitavi cum habitantibus Cedar, multum incola fuit Anima mea. Iterumque: Educ de custodia Animā meam, ad confitendum nomini tuo. Et: Quem admodū desiderat Cervus ad fontes aquarum, ita desiderat Anima mea ad te Deus. Ac si diceret: O fons vitæ, vena aquarum viventium, quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ, de terrā desertā, inuiā & in-

quosā,

quosâ , vt videam virtutem tuam & gloriam tuam, & satiem ex aquis misericordiæ sitim meam ? Sitio , Domine , fons vitæ es, satia me. Sitio, Domine, sitio te Deum

Psal. 62. viuū. Sitiuit in te Anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea. O quando veniam,

Ps. 41. 3. & apparebo ante faciem Dei ! Quis dabit mihi pennas sicut columbæ ? & volabo , &

In Medit. cap. 27. requiescā. Nihil, ait Augustinus, mihi tam dulce, quàm cum Domino meo esse: præbe

mihi rogo, pennas, quibus indutus , ad te volitem sursum. Non minoribus æstuabat desideriiis vas illud electionis S. Paulus ,

Philip. 1. qui coarctatū se scribit, desiderium habens dissolui, & esse cum Christo. Quàm graui-

Rom. 7. ter alibi exclamat: Infelix ego homo ! quis me liberabit de corpore mortis huius ?

24. Quorsum autem liberari optabat, nisi quia suspirabat ad patriam, & requiem Domini sui ? Quis nō similiter cum his Sanctissimis viris suspiret, & anhelet ad Deum finem

Hector. suum , & centrū Animæ suæ ? Si enim aues

Pint. in quærunt aërem, pisces aquam , ignis terræ

cap. 23. ignem elementarem (cuius locus est spatium inter conuexum aëris & concauum

Ezech. lunæ) si omnia denique quærunt suum locum & centrum, & illuc tendunt ; cur nos non quæremus Deum , qui est quies nostra, nostrū centrum, & summum bonum ?

Si

Si flumina magno impetu tendunt in mare, quia, ut ait Salomon, exeunt à mari; cur nos non amabimus, non aspirabimus, non tendemus omni conatu amoris in Deum, in illud immensum mare bonitatis diuinæ, vnde processimus?

CONSIDERA QVARTO, Quanta sit lætitia illius CORDIS, quod in summo bono quiescens, inebriatur ab ybertate Domus Dei! quæ voluptas illius Animæ, quæ postquam in omnibus requiem quæsiuit, in hereditate Domini moratur. COR II. humanum (inquit S. Augustinus) COR indigens, COR expertum ærumnas & miseras, immò obrutum miseriis, quantum gauderes, si in his omnibus abundares? Interrogo ultimam intimam tuam, si capere possent gaudium suum, de tantâ beatitudine suâ. In hac enim beatitudine inuenit homo quem diligit Anima sua. Inuenit post longam peregrinationem, ciuitatem habitationis; post nauigationem, portum; post exilium, patriam; post diurnum opus, lectulum quietis; post laborem, mercedem; post pugnam, præmium. Hedera, arborem quâ sustentatur, & in altum surrigitur, mille ramis quasi brachiis strinxit, eamque amplexatur; quia suam ab illâ perfectionem & erectionem accipit.

Quis

Quis mihi det, ô Dilecte mi, gaudium & felicitas CORDIS mei, vt inueniam te, vt requiescam in te! apprehendam te, & in-
nitar super te, nec dimittam te in æternum:

Psal. 72. Mihi enim adhærere Deo bonū est. Quod
28. si torpida sit Anima mea, & tantæ bonitatis

Aug. in intuitu non moueatur, trahere me post te, ô
Medit. Magnes CORDIS mei, vt post te expedire

cap. 35. in odorem vnguentorū tuorum currens,
Cāt. 1. 3. vsque ad tuæ pulchritudinis visionem effi-

caciter satiandus quantocius, te quoque
duce merear peruenire. Factus sum Do-

Pl. 26. 8. mine ad videndum te, & nondū feci pro-
pter quod fecisti me. Miserere mei, & ex-
audi me. Tibi enim dixit COR meum, ex-

Ansel. in requiram. Eia nunc ergo tu Domine Deus
prolog. meus, doce COR meum, vbi & quomodo
cap. 1. te quærat? vbi & quomodo te inueniat?

vbi & quomodo in te requiescat? Tu es
enim Animæ meæ centrum, Tu CORDIS
mei requies, Tu cupiditatis meæ satietas,
Tu votorum summa meorum, Tu deside-
riorum omnium consummatio.

Boët. 1. 3. Tu requies tranquilla piis, te cernere Finis,

Metro. 9. Principiū, Rector, Dux, Semita, Terminus idem.

FINIS LIBRI TERTII.

C O R D I S

LIBER QVARTVS.

*Exercitatio CORDIS in Christi
Passione.*

P R Æ F A T I O.

De vtilitate meditando Passionem
Domini nostri Iesu Christi.

*Fasciculus Myrrha Dilectus meus mihi,
inter ubera mea commorabitur.*

Cant. 1. 12.

ONSECIMVS DI
uinâ adiuti gratiâ,
tristem dierum iter,
& auersum olim à
Deo. COR, per tri-
plices viæ spiritualis

semitas ad felicissimam, cum beni-
gnissimo Animarum Sponso, vnio-
nem

I i

nem

nem adduximus : adeò quidem , vt ad consummatam huius Scholæ perfectionem, nihil iam ampliùs superesse videri posset. Verùm, cùm inter omnia pietatis exercitià, nihil sit quod efficacius C O R à peccatis auertat, ad omnem vehementiùs virtutem impellat, & diuini amoris flammis ardentius succendat, quàm fedula Meditatio acerbissimæ Passionis Domini nostri IESU Christi; vtile omninò, immò penè necessarium est, vt in ea quoque C O R nostram frequentissimè exerceatur, & maximo studio illi incumbat. Certum enim est (vt Origenes dixit) quia vbi mors Christi Animo circumfertur, non potest regnare peccatum. Est enim tanta vis Crucis Christi, vt si ante oculos ponatur, & in mente fideliter retineatur, nulla concupiscentia, nulla libido, nullus furor, nulla superare possit inuidia; sed continuè ad eius præsentiam, totus ille peccati, & carnis

*Orig. in
c. 6. ad
Rom.*

carnis fugatur exercitus. Hæc Origenes. Cui consonat mellifluus Bernardus, dicens: Mirabilis Passio tua Domine Iesu, quæ passiones omnium nostrum propulsauit, propitiata est omnibus iniquitatibus nostris, & nulli umquam pesti nostræ inuenitur inefficax. Quid enim tam ad mortem, quod non tuâ morte saluetur? Iam verò quis explicet, quot & quàm eximiæ virtutes in sacra Domini Passione resplendent? Quamuis enim in omni vitâ suâ Saluator noster omnium virtutum Magistrum se exhibuerit, multò tamen perfectiùs, ac luculentiùs in morte sua eas toti mundo spectandas proposuit. Non ita elucet candidum Liliū inter spinas, quàm pulcherrimæ Christi virtutes in medio atrocissimarum poenarum coruscant. Optimè proinde dixit Apostolus: Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Tota enim Christi

*Be n. ser.
in Fer 4.
He dom.
Pen.*

*1. Pet. 2.
21.*

*August.
Tract.
119. in
Ioan.*

Passio nihil aliud fuit, quàm Schola virtutum, in qua (vt Augustini verbis vtar) lignum, cui affixa sunt membra patientis, cathedra fuit Magistri docentis. Quid verò de diuino amore dicam, cùm hîc nō tam scintillæ quædā, aut flammæ erumpant; sed maximi incendij fornax

Vbi supr.

succensa videatur. Quis enim cum Bernardo non obstupescat excessū diuini amoris, quem Christus in

Eph. 2. 4.

Passione ostendit? Propter nimiam charitatē suā, quā dilexit nos Deus, vt seruum redimeret, nec Pater Filio, nec sibi Filius ipse pepercit. Verè nimiam, quia mensuram excedit, modum superat, planè superemi-

*Ioan. 15.
13.*

nens vniuersis. Maiorem, inquit, charitatem nemo habet, quàm vt Animam suam ponat quis pro amicis suis. Tu maiorem habuisti, Domine, ponens eam etiam pro inimicis. Cùm enim adhuc inimici essemus, per mortem tuam, & tibi reconciliati sumus, & Patri. Quænam

*Rom. 5.
10.*

alia

alia videbitur esse, vel fuisse, vel fore
 huic similis charitati? Vix pro iusto *Rom. 5.7*
 quis moritur, tu pro impiis passus es;
 moriens propter delicta nostra, qui
 venisti iustificare gratis peccatores;
 seruos facere fratres; captiuos, co-
 heredes; exules, reges. Hæc tanta
 charitas planè digna est cuius Medi-
 tatio sic mentem occupet, sic totam
 sibi vendicet Animam, vt omninò
 vitium curiositatis exsufflet. Ita Ber-
 nardus. Ob hos tam eximios fru-
 ctus, Alberto etiam Magno iudice, *Tract. de*
 simplex recordatio, vel Meditatio *Missa.*
 Passionis Christi, pluris æstimanda,
 quàm sextâ qualibet Feriâ ieiunare,
 vel se verberare, vel dictim Psalte-
 rium integrũ recitare. Meritò pro-
 inde aure CORDIS excipienda est
 breuis illa quidẽ, sed optima S. Au- *Lib. de*
 gustini ad Virgines exhortatio: To- *S. Virgin.*
 tus, inquit, vobis figatur in CORDE, 6.54.
 qui pro vobis fixus est in Cruce. Fe-
 cit id amans & amata cælesti Spon-
 so Anima, quæ dicebat: Fasciculus *Cæt. 1.12*

Myrrhæ Dilectus meus mihi, inter
vbera mea commorabitur. Id est :
Sponsus meus, ob Pasionis asperi-
tatem, & mortis amaritudinem, est
mihi velut Myrrhæ fasciculus, quem
in medio C O R D I S mei gestabo,
vt eius odore recreer. Quàm pru-
denter verò hîc monet Bernardus:

Ser. 43. Tu quoque si sapiſ, imitaberis Spon-
in Cant. ſæ prudentiam, atque hunc Myrrhæ
tam charum fasciculum, de Princi-
pali tui pectoris (nec ad horam) pa-
tieris auelli; amara illa omnia quæ
pro te pertulit, ſemper in memoriâ
retinens, & affiduâ meditatione re-
uoluens, quò poſſis dicere & tu: Fas-
ciculus Myrrhæ Dilectus meus mi-
hi, inter vbera mea commorabitur.

Ibidem. Quod vt omninò perſuadeat, pro-
prium ſubiungit exemplum. Sed &
ego, inquit, Fratres, ab ineunte meâ
conuerſatione, pro acervo merito-
rum, quæ mihi deeſſe ſciebam, hunc
mihi fasciculum colligare, & inter
vbera mea collocare curaui, colle-
ctum

etiam ex omnibus anxietatibus, &
 amaritudinibus Domini mei. Pri-
 mum videlicet infantilium illarum
 necessitatum, deinde laborum quos
 pertulit in prædicando, fatigationū
 in discurrendo, vigiliarum in oran-
 do, tentationum in ieiunando, lacry-
 marum in compatiendo, insidiarum
 in colloquendo, postremo periculo-
 rum in falsis fratribus, conuitiorum,
 sputorum, colaphorum, subsannatio-
 num, exprobrationum, clauorum,
 horumque similium, quæ in salutem
 nostri generis sylua Evangelica co-
 piosissimè noscitur protulisse. Hæc
 meditari dixi Sapientiam, in his iu-
 stitiæ mihi perfectionem constitui,
 in his plenitudinem scientiæ, in his
 diuitias salutis, in his copias merito-
 rum. Ex his mihi interdum potus sa-
 lutaris amaritudinis, ex his rursus
 suavis vnctio consolationis. Propte-
 reà hæc mihi in ore frequenter, sicut
 vos scitis : hæc in C O R D E semper,
 sicut Deus scit : hæc stylo meo ad-

modum familiaria, sicut apparet:
 hæc mea sublimior interim Philoso-
 1. Cor. 2. phia, scire Iesum, & hunc cruci-
 2. fixum. Hunc & vos dilectissimi tam
 dilectum fasciculum colligite vo-
 bis; hunc medullis inserite CORDIS,
 & hoc munite aditum pectoris, vt
 & vobis inter vbera commoretur.
 Hactenus Bernardus, more suo sua-
 uissimè. Cuius quidem tam Sancti
 Patris vt monitis obtemperaremus,
 extremo hoc Libro præcipua Do-
 minicæ Passionis mysteria & instru-
 menta CORDI meditanda propo-
 nimus, vt illa in Myrrhæ quemdam
 fasciculum colligata, in medio vbe-
 rû, in meditullio, inquam, CORDIS
 collocari queant. Vt autem (quod
 maximè hîc spectandum est) affe-
 ctus magis inardesceret, Soliloquio-
 rum stylo vfi sumus: quòd omninò
 consideremus id Lectoribus, huius-
 que Scholæ Discipulis fore gratius.
 Venite igitur ad mensam hanc, &
 Cæt. 5. 1. comedite, & inebriamini charis-
 simi.

simi. Comedite, hîc, coctum in ligno
 Crucis, panem, qui C O R hominis *Ps. 103.*
 confirmat. Bibite, de calcato à Di- *16.*
 lecto votorum vestrorum torculari,
 vinum C O R hominis lætificans. *Ibid. v. 15*
 Quotidie aliquam Libri huius Le- *Hier. in*
 ctionem discite, quotidie huius Le- *Epist. ad*
 ctionis sumite bolum; hunc non *Eustoch.*
 transglutiendo, sed magnâ morosi-
 tate mastigando, hinc inde transf-
 fert per ora, vt sentire dulcedinem
 valeatis. Audite denique quid vni-
 cuique vestrûm magnus Romanæ
 Ecclesiæ Præsul dicat Gregorius: *Lib. 6.*
 Compatere, inquit, Salvatori nostro *Mor. 6.*
 Iesu, memoriam Passionis & vulne-
 rum eius, in C O R D E tuo, habendo:
 certissimè confidens, quòd eius
 consolationis socius in futuro effi-
 cieris, si eius tribulationis in præsen-
 ti socius inuenitis: nec enim pro
 ipso piè lugentibus, gloriam suam
 negabit; qui nec Magdalenæ dolen- *Ioan. 20.*
 ti, & ipsum quærenti, resurrectio- *15.*
 nem suam occultari voluit.

I i 5 . RHYT.

RHYTHMICA
S. BONAVENTURAE
CARDINALIS
PARÆNESIS,

Ad Dominicæ Passionis medi-
tanda Myſteria.

Recordare, frater pie,
Septem vicibus in die,
Passionis Domini:
Per quam sumus liberati,
Et aeternæ vitæ dati,
Et supremo lumini.
Quando sedes, stas, & iaces,
Quando loqueris, & taces,
Fessus cùm quieveris:
Christum queras, in quo speras:
Crucifixum CORDE geras,
Ubicumque fueris.

Dili-

*Diligenter pone mentem,
Super Christum patientem,
Ut ei condoleas.*

*Christi mortem, Christiane,
Plange serà, plange manè,
Et in planctu gaudeas.*

*Quàm despectus, quàm deiectus
Rex calorum est effectus,
Ut saluaret saculum!*

*Esuriuit, & sitiuit,
Pauper, & egenus iuit
Usque ad patibulum.*

*Recordare paupertatis,
Et extrema vilitatis,
Et grauis supplicij.*

*Si es compos rationis,
Esto memor Passionis,
Fellis, & absynthij.*

*Cogitans hac ingemisce,
Et in istis planctum misce,
Et CORDIS mæstítias.*

*Corpus ange, CORDE plange,
Mentem frange, manu tange,
Christi mortis semitas.*

Virum

*Virum respice dolorum,
Et nouissimam virorum,
Fortem ad supplicia.
Tibi gratum sit & aquum;
Iam in Cruce mori secum,
Compati conuitia.
Quando vides te afflictum,
Desolatum, ita victum,
Ut quasi deficias;
Christi cogites dolores,
Graues pœnas, & mœrores,
Sputa, contumelias.
Bone frater, quidquid agas,
Crucifixi vide plagas,
Et ei compatere.
Omni tempore sint tibi
Quasi spirituales cibi,
His gaudenter fruire.*

SEXTA

SEXTA CLASSIS.

Peregrinatio CORDIS cum Christo patiente.

QUAM ignominiosa Discipulis, tam Christo tristis admodum fuit, fuga illa, quâ Apostoli omnes *Luc. 24.* relicto eo, iam Iudeorum 50. manibus comprehenso, turpiter fugerant. Tantum vero hac desertio

Saluatori nostro dolorem attulit, ut de ea non semel in Sacra Scriptura conquestus sit. Noti *Iob. 19.* mei, ait apud Iob, quasi alieni recesserunt à me. 13. Iterumq; : Fratres mei praterierunt me, sicut *Iob. 6. 15* torrent, qui raptim transit in conuallibus. Et per Psalmistam: Qui iuxta me erant, de longè steterunt. *Pf. 37. 13* Contra verò, eximiam laudem merentur illæ Mulieres, quæ secuta fuerunt Iesum à *Matt. 27* Galilæa, & baiulantem sibi Crucem comitabantur, plangentes & lamentantes eum, quarum etiam lacryma Christo Domino non ingrata fuerunt. Piæ hæc femina, **S E X T A** huius **C L A S S I S** Hypodidascale erunt, suorumq; exemplum

- emplo fidelem Animam docebunt, vt toto COR
DE sequatur Dilectum suum, non tantum vsque
ad nuptias Cana Galilæa, vbi bonum vinum ex
aquâ factum fuit; vel in desertum, vbi panes mul-
tiplicauit; aut ad montem Thabor, in quo bonum
videbatur Petro esse; vel hortum tandem Geth-
semani, in quo ille dormiebat: sed vsque ad ip-
sum montem Caluarie. Maxima enim hominis
gloria est, cum Deo ambulare, Christum sequi,
& eius vestigia imitari. Cum Rex David rebel-
lis filij persecutionem declinans, nudis pedibus
Oliueti montem ascenderet, suamq; calamita-
tem, calentibus lacrymis, aspectu lamentabili
desleret, plangens & eiulans; vniuersus populus,
& ipse colacrymando sequebatur. Sequere &
tu, Anima mea, Dilectum tuum, à Discipulo
venditum, trans torrentem Cedron hortum
Gethsemani subeuntem. Sequere ligatum, per
picos & plateas immaniter protractum, sequere
diuersa tribunalia subeuntem, sequere ad Pilati
pratorium, in quo durissimè flagellis caditur,
spinis coronatur, & tandem morti adiudicatur.
Vade cum illo Cruce onusto vsque in Caluarie
montem; & ibi cum eodem te, & COR
tuum crucifige, vt cum Apostolo dicere possis:
Gal. 2.19 Christo confixus sum Cruci, & mihi mundus
Ibid. 6. crucifixus est, & ego mundo. Hæc est enim
14. salutaris peregrinatio, quam Lectiones huius
Classis te docebunt, hæc est digna Christi sponsa
fide-

fidelitas, vt sequatur Agnum quocumque ierit. Apoc. 14
Sequere ergo audacter & generosè , quia vt 4.
Sponsus tuus ait : Qui sequitur me, non ambulat Ioan. 8.
in tenebris, sed habebit lumen vitæ. 12.

L E-

BALNEVM CORDIS , EX
SVDORE SANGVINEO.

Multo labore sudatum est, et non exiuit
de câ nimia rubigo eius. *Ezech. 24. 12.*
Balnea, sanguinei sponsi sudata cruore ,
COR agrum hic tibi quæ dat Paradisus, adi.
40.

LECTIO I.

Balneum CORDIS, ex sudore
Sanguineo.

*Multo labore sudatum est, & non exiuit
de ea nimia rubigo eius.*

Ezech. 24. 12.

Balnea sanguinei Sponsi sudata cruore
COR agrum, hic tibi que dat Paradisus, addi.

VSCVLTA, ô Anima mea,
vocem Dilecti tui, ad Para-
disum suum te inuitantis:
Veni in hortum meum, so- Cāt. 5. 1.
ror mea Sponsa, melli
myrrham meam cum aromatibus. Non Iudith.
vereatur bona puella introire in Paradi- 12. 12.
sum Dilecti sui, vt honorificetur ante fa-
ciem eius. Quia enim primus parens tuus Gen. 3. 7.
in Paradiso peccauit, vbi & sub arbore Cāt. 8. 5.
malo corrupta est mater tua, vbi violata est
genitrix tua: Ingressus est Sponsus tuus
alium hortum, vt ibi progenitorum tuo-
rum, tibi que congenitum delictum expia-
ret, vt vnde mors oriebatur, inde vita re- Missale
fur- Rom.

K k

514 SCHOLA CORDIS
surgeret. In horto, propter vetiti cibi esum,
primus parens in lethalem morbum inci-
derat: venit secundus Adam in hortum,
vt pestiferum humorem, quem in eo prior
fluxerat, per sudorem foras expelleret;

Breuiar. Et medelam ferret inde,

Rom. ex Hostis vnde leferat.

Fortun. Ingredere & tu coinquinata Anima, in
Ier. 4. 14 hortum Sponsi tui, sanguineo eius sudore
irriguā, ingredere vt laues à malitia Cor

Dan. 13. tuum. Ingressa est aliquando Susanna in
15. pomarium suum, vt lauaretur; at depre-

hensa ab impuris senibus, in angustias in-
cidit longè maximas, & graue mortis pe-
riculum. Ad Sponsi verò tui hortum si la-
uanda accesseris, nullum adibis discrimen;
sed magis lauaberis ab iniquitate tua, &

Pf. 50. 8. super niuem dealbaberis. Vt enim in vete-
Gen. 2. 6. ri illo Paradiso fons ascendebat de terra,

irrigans vniuersam superficiem terræ: ita
& in nouo hoc Dilecti tui Paradiso, de
sacro eius Corpore fons scaturit aquæ vi-
tæ, vt irriget superficiem terræ CORDIS
tui. Hic est ille fons, qui de domo Domini
egreditur, irrigans torrentem spinarum.

Ioel. 3. 18 Sanguineus, inquam, de Domini Corpore

Hier. in profluit fons, vt spinas CORDIS nostri, vi-
Ioel. tia & peccata, quæ nullam frugem habuere
iustitiæ, commutet in Domini noualia;

&

& ariditatem nostram riget aquis largissimis; & pro spinis ac vepribus, flores multiplices virtutum germinemus, & lilia castitatis, & rosæ pudoris ac virginitatis exuberent: vt in terra CORDIS nostri appareant flores rosarum, fusi cruoris colore vernantes. Hic est, ô Sponsa, fons patens domui Dauid, & habitantibus Ierusalem, *Zachar.* in ablutionem Peccatoris & menstruatae. *13, 1.*

Hic igitur lauare, & mundaberis. Benedictus sis tu Domine Deus meus, qui in sudore vultus tui præparasti lauacrum immundo CORDI meo. Temperasti mihi, ô Sponse sanguinum pretiosissimum balneum, de cruore tuo calidum, de admixtis lacrymis tuis temperatū. Intermisecit, *Surius* cælesti consilio, Imperator Constantinus *Tom. 6.* immane balneum, ex innocentium sanguine lepræ curandæ causâ præparatum: *in vita* ego sanè in innocentissimi Sanguinis tui *s. situe-* balneo, in horto tuo præparato, *stri c. 9.* COR meum abluam, & dealbabo illud in Sanguine Agni. Languet prorsus ægrum COR meum; at sanum efficietur, si hoc lacrymarum, sudorum, sanguinisque tui balneo innatare possit. Verè enim effusus hic sanguis Medici, factum est medicamentum phrenetici; & infirmitas tua, Domine Iesu, nostra facta est fortitudo. Fortitudo tua

nos creauit, infirmitas recreauit. Fortitudo fecit, vt quod non erat esset; infirmitas tua fecit, vt quod erat non periret. Cùm enim C O R meum sicut aquam bibisset iniquitatem, & inde in hydropisin,

Matt. 4. paralyfin, variosque morbos incidisset, tu,
23. ô cælestis Medice, sanans omnem languorem & omnem infirmitatem, misericordiâ motus, languores nostros ipse tulisti,

Isa. 53. 4 & dolores nostros ipse portasti. In te omnem medicamentorum vim, quâ C O R meum egebat, expertus es; atque ita, cùm ego noxios humores desudare debe-

Luc. 22. rem, tu pro me Sanguinẽ sudasti, tu apertis
44. vndiq; venis cruorem tuum effluere permisisti, tu expurgantẽ fellis & aceti potionem pro me admisisti, vt mihi sanitatem tribueres. Væ vobis crudelissima peccata

Isa. 7. 13 mea, quibus parũ visum est molesta fuisse hominibus, nisi molesta fuissetis & Deo meo! Gratiaẽ verò tibi, Domine Iesu, qui in Sanguine tuo incircumciso C O R D I meo præparasti balneum simul, & lauacrum. Complateat, obsecro, tibi, vt in eodem abluas me, & sanitati restituas infirmum C O R meum. Lique scat illud tantæ charitatis ardore. Si enim durissimus Adamas hirci sanguine mollescit, quomodo non duritia C O R D I S mei sicut cera liquefiet attractu
Sari-

Sanguinis Agni immaculati? Repurga Domine, COR hoc lixiuio Sanguinis tui, & emunda ab omni inquinamento, ab omni scoria & rubigine. Non contingat mihi, vt de ingrato CORDE meo, nimiumque obdurato, veterem illam querelam iterare cogaris: Multo labore sudatum est, & non exiuit de eo nimia rubigo eius. Immunditia tua execrabilis: quia mundare te volui, & non es mundata à sordibus tuis. Amplius igitur laua me Domine, ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me. Iterum ergo, iterumque rogabo

Ezech.
24.12.13

Ps. 50.4.

Te iuste Iudex CORDIVM,
Vt auferas piacula,
Sordesq₃ CORDIS abluas,
Doneq₃ Christe gratiam,
Vt arceantur crimina.

Breuiar.
Rom.

Laua Domine in Sanguine tuo,
Laua COR hoc sordidum,
Riga COR hoc aridum,
Sana COR hoc saucium,
Flecte COR hoc rigidum,
Foue COR hoc frigidum,
Rege COR hoc deuium.

Missale
Rom.

VINCULVM CORDIS EX.
FVNIEVS CHRISTI.

Traham eos in funiculis Adam, et
in uinculis charitatis. *osae. ii.*

Crimina te, duro, fateor, mea, fune ligarunt,

Dulcior, astringat COR tibi, funis, amor.
41.

LECTIO II.

VINCULUM CORDIS, ex Funibus
Christi

Traxam eos in funiculos Adam,
in vinculis charitatis.
Oscæ. 11, 4.

Criminosa te dolo, fateor, mea, fune ligarunt.
Cor astringat COR tibi funis amor.

CONCEPIT Anima mea
frequenter sequi te, ô bone
Iesu, quocumque ires; sed
cheu! funes peccatorum cir- ps. 118. 6
cumplexi sunt me, & aggra- Thren. 3.
uati sunt compedes mei, vt incedere non 7.
valeam. Traxi, proh dolor! iniquitatem in- Isaiæ 5.
funiculis vanitatis, & quasi vinculum plau- 18.
stri peccatum. Dicere & ego cum Manasse
possum: Incuruatus sum multo vinculo 2. Para-
ferreo, vt non possim attollere caput lip. 36.
meum: & non est respiratio mihi. Ita sci-
licet, ita iniquitates suæ capiunt impium, Prou. 5.
& funibus peccatorum suorum constri- 22.
gitur; ita ergo victus, & compeditus, non

K k 4 possum

Pf. 138.
16.

Thren. 4.
20.

Pf. 118.
101.

2. Reg. 3.
34.

Ioan. 12.
23.

1. Reg.
25. 33.

possum currere, immò ne ambulare quidem post vestigia pedum tuorum. Neque verò ignorantì hunc morbum, & languorem meum commemoro: Imperfectum enim meum viderunt oculi tui. An non enim, ô Domine Iesu, Spiritus oris nostri, captus es in peccatis nostris, cui diximus: In umbrâ tuâ viuemus. Propter manus meas operantes iniquitatem, traditus es in manus peccatorum: & quia nimîâ libertate primus Adam pater meus extendit manus suas ad Arborem vetitam, manus tuæ ligatæ fuerunt: & quia à via mala nō prohibui pedes meos, ideò pedes tui compedibus aggrauati sunt. Non igitur nescis, Domine, quàm parum expeditus sum ad currendam viam tuam. Cor meum, quod igneæ naturæ, atque admodum mobile creasti, multo torpore saucium, graui catenâ deuinctum iacet, adeoque per se ire non potest, quò tantoperè tamen affectat. Quid igitur faciam, ô desiderium C O R D I S mei? obsecro te per funes & vincula, quibus propter me alligari dignatus es, astringe C O R meum tibi, & trahe illud post te; primùm quidem ad Crucem, inde verò vsque ad cælum. Tu enim dixisti: Cùm exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum. Benedictū sit eloquium Domini

Domini mei ! Fiat mihi secundum verbum tuum, ô Verbum æternum. Trahe me ad te, qui exaltatus es in Cruce pro me; trahe me in funiculis Adam, & in vinculis charitatis. Vincula enim dolorum tuorum, vincula charitatis nobis effecta sunt; quibus nos tibi alligare dignaris. Tenax enim funiculus amor: amor affectuosè trahit, cui est idipsum alloqui, quod est allicere; nihil amoris tenacius vinculo, nihil trahentius. Dicā ergo cum Sponsā tuā: Trahe me, post te curremus in odorem vnguentorum tuorum. Fessa sum, deficio; noli me deferere, sed trahe me post te, ne incipiam vagari post amatores alios, nec curram quasi in incertum. Trahe me quodammodo inuitam, vt facias voluntariam: trahe torpentem, vt reddas currentem. Tu quidem, ô Domine, exultasti vt Gigas ad currendam viam salutis nostræ; sed quis mihi det, vt sine timore de manu inimicorum meorum liberatus curram post te, & sequar te: nisi enim sequar te, numquam dabitur assequi te, numquam consequi te. Trahe me igitur post te, trahe meum vinculo perfectionis, vt sequatur te, & alligetur tibi.

QVAM verò gloriosa sunt CORDI meo hæc vincula tua, hi funiculi tui, qui diffi-

culter rumpuntur. Meritò de iis cum Da-
 uide exultabundus canam : Funes cecide-
 runt mihi in præclaris. Præclara enim sunt
Ps. 15. 6. vincula , quæ me tibi , teque mihi deuin-
 ciunt. Dicam & de illis, quod de Sapientia
Eccli. 6. scriptum est : Erunt mihi compedes tui in
 30. protectionem fortitudinis, & bases virtu-
 tis , & torques tui in stolam gloriæ : decor
 enim vitæ est in illis, & vincula tua alliga-
 tura salutaris. Quàm libenter igitur inii-
 ciam pedes meos in compedes tuos , &
 COR meum dabo ligandum vinculis dul-
 cissimæ charitatis tuæ ! Quis mihi hoc tri-
 buat, vt cum Paulo gloriari possim in vin-
 culis meis , & vocari victus Iesu Christi :
Phil. 1. qui idcò gaudio repletus est, quòd vincu-
 13. la eius manifesta fierent in Christo, in om-
Chrysost. ni prætorio , & in ceteris omnibus. Vin-
hom. 8. in ctum enim esse propter te , Domine Iesu,
Epist. ad illustrius est, quàm siue Apostolum , siue
Ephes. Doctorem, siue Euangelistam esse. Magna
 dignitas hæc, & Regno quouis ac Consu-
 latu maior ; qui diligit & ardet Christum,
 eligit potius vincula ferre propter Chri-
 stum , quàm cælos inhabitare : non enim
 caput ita splendidum reddit imposita co-
 rona margaritis conspicua , vt catena fer-
 rea quæ propter Christum fertur. Quid
 autem ? si tam gloriosum est pro Christo
 alli-

alligari, quid erit cum Christo colligari,
 illique astringi? Mihi certè adhærere Deo *Psal. 72.*
 bonum est, & absolutum à vinculis pecca- *28.*
 torum vinculis perpetuæ charitatis alligari
 Amori meo, pro me alligato, victo, &
 crucifixo. Ita quæso mihi contingat, Do- *Ambros.*
 mine Iesu! Quis enim refugiat vincula *lib. 3.*
 tua, quæ soluunt, & non alligant? vincula *Epist. 25.*
 tua, vincula charitatis; gloriosius ab his
 astringimur, quàm ab aliis absolui-
 mur & relaxamur. Vincula tua voluntaria *Hieron.*
 sunt, & vertuntur in amplexus: quique his *Ep. 127.*
 fuerit colligatus, dicet: Sinistra eius sub *Manf. 27*
 capite meo, & dextera eius complectetur *Cant. 8.*
 me. Fruar, obsecro, his vinculis tuis Amor *3.*
 meus, & innoda COR meum CORDI tuo,
 vt vnus tecum efficiar spiritus, vt vnus esse
 possim de numero eorum, de quibus Pro-
 pheta tuus dixit: Post te ambulabunt, vin- *Isaia. 45*
 cti manicis pergent, & te adorabunt, teque *14.*
 deprecabuntur.

L E-

FVLCRVM CORDIS,
CHRISTI COLUMNA.

Confirmate CORDA v^{ost}ra. *Jacob. 5. 8.*

Non flores, non poma, meum COR debile poscit,

Fulcīt hęc tua me, Christe, columna satis.

42.

LECTIO III.

Fulcrum CORDIS, Christi
columna.

Confirmata CORDA vestra.

Iacob 5. 8.

*Non steres, domus mea COR debile poscit,
Fulciet hanc tua me Christe columna satis.*

VAN instabile, & labile est
COR nostrum! Quasi mare *Isa. 57.*
frequens, quiescere non potest, 20.
huc atque illuc fluctuat, & *Iob 14.2*
numquam in eodem statu
permanet. Dignè pensare, & sufficienter *Bern. de*
estimare non valeo; quæ sit illa tam mul- *interiori*
tiplex cogitationum CORDIS mei volu- *domo c.*
bilitas, & tam inquieta & infatigabilis ve- *64.*
locitas, quæ per tam multa, tam varia, tam
infinita discurrere me facit. Nullâ enim
horâ, & nullo temporis momento quie-
scere possum; sed per infinita spatia loco-
rum, & volumina temporum, mirâ festina-
tione pertranseo. Facilius atomos mun- *Cap. 62.*
di possem dinumerare, quàm motus COR-

D16

- DIS** mei. Velocitas animalium & volatili-
um meis motibus æquiparari non potest.
Desideriorum meorum non est modus,
quæ discurrunt per innumerabiles formas
creaturarum tuarum. Cogitationes **COR-**
D I S mei in vnum figere non possum,
quia valdè dissipatæ sunt, torquentes **COR**
Iob 17. meum, & rapiētes illud in diuersa.
11. Quis mihi det, ô desiderata tranquillitas
mea, vt procella mea mutetur in auram,
Ps. 106. & silcant omnes fluctus eius? Vtinam,
29. Domine, opponeres mari huic turbido
vectem columnam tuam, & diceres: Usque
huc venies, & non procedes ampliùs; &
Iob. 38. hîc confringes tumentes fluctus tuos. Non
11. possum, Domine, conqueri satis instabili-
tatem & inconstantiam **C O R D I S** mei,
Isaie 7. quod subitò mouetur, sicut mouentur lig-
2. na sylvarum à facie venti. Fluctuat etiam
sicut naus in medio mari. Esto tu, Domi-
ne, anchora huius nauiculæ, & alliga eam
solidissimæ columnæ tuæ, ad quam pro me
Ephes. 4. alligatus es, vt non ampliùs circumferatur
14. omni vento. Sentio, Domine, quàm debile
& infirmum sit **COR** meum, quàm cre-
bro timore vacillet, quàm sæpè deiiciatur
Ps. 54. 9. à pusillanimitate Spiritus & tempestate,
quàm frequenter deficiat atque desperet.
Nescio sanè, an hoc nō ipsa figura **C O R D I S**
mei

mei me admoneat : superius enim latum,
 inferne in conum definit , adeoq; puncto
 insistere nequit , nisi ab alio sustentetur,
 aut eidem fortè alligetur. Quare, ô Domi-
 ne, firmamentū meum, & refugium meum, *Pf. 17. 3.*
 oro te, suppone labanti CORDI meo co-
 lumnā tuam, quæ suffulciat me : nisi enim
 adhibueris manum tuam, citò subuertetur *Eccli. 27*
 domus CORDIS mei. Creatoris enim om- 4.
 nitenentis omnipotentia causa est sub- *Prosper*
 stendi omni creaturæ. Corroborata igitur, *in sen-*
 Domine, C O R meum, & sustenta me ; *tentiis.*
 confirma columnas eius, vt non corruat.

DILECTA illa Sponsa tua, ô Rex paci-
 fice, defectionē CORDIS patiens, exclama-
 bat : Fulcite me floribus, stipate me malis, *Cāt. 2. 5.*
 quia amore langueo. Ego verò præ delitio-
 sis illis fulcimētis, eligo mihi fortissima co-
 lumnā tuā, quam brachia tua circumplexa
 sunt, & cui te alligatum credo, non vt ab ea
 firmitatem acciperes, sed vt illam tu for-
 tior fulcires. In hac columnā ego spera- *Pf. 26. 3.*
 bo, per hanc sustentabor, & erit mihi
 columna, vt requies. Neque verò marmori *Eccli. 36*
 innitor, dum hac columnā fulcio C O R 26.
 meum ; sed tibi ipsi fortitudo mea. Non
 enim diuido te à columnā illā, ad quam
 amore mei alligari dignatus es, Deus meus, *Iob. 26.*
 coram quo columnæ cæli contremiscunt. 11.

Tu

Ps. 70. 3. Tu ergo ipse es columna mea, & firma-
Heb. 1. 3. mentum meum, qui portas omnia verbo
 virtutis tuæ. In te ergo recumbet debile
 COR meum, vt incedens per vias huius vi-
 tæ, & sensim ascendens de deserto, cum
Cāt. 8. 5. Sponsa tua innitar super Dilectum meum.
 Veniant venti, excitentur tempestates, in-
Iudæ 1. 13 surgant fluctus feri maris, firmiter stabit
 COR meum, firmissimâ hac columnâ su-
Ps. 26. 6. stentatum. Si consistant aduersum me ca-
 stra, non timebit COR meum. Si exur-
 gat aduersum me prælium, in hoc ego
 sperabo. Quis mihi det, ô Dilecte mi,
 vt tecum alliger ad columnam, & strin-
 gam te, & fortior efficiar alligatus, quàm
 solutus? Nōne enim vitis, dum suis flagel-
 lis palum cui alligatur amplectitur, ab ipso
 sustentatur? Ita & quisquis tibi innititur,
 stabilis & constans permanebit, nec vacil-
Ps. 111. labit vñquam, quia scriptum scit: Confir-
7. matum est COR eius, non commouebitur,
Hebr. 13. donec despiciat inimicos suos. Stabilire
9. igitur digneris gratiâ tuâ COR meum, tu
Missale qui es fragilitatis humanæ singulare præ-
Roman. sidium; & concede, vt, qui sine te subsistere
 non valeo, columnæ Passionis tuæ sub-
 nixus, inueniar semper in fide tua stabilis,
 & in amore tuo constans.

*Lectio IV, quæ hîc sequitur, est
 ligata post quatuor folia. I.E.*

STIMVLVS CORDIS CHRISTI FLAGELLA.

Virga in dorso eius, qui indiget CORDE. *provi. 10. 15.*

Cessat iners, cessant tua cum vigilare flagella:

Coge, Amor, inuitum COR meliora sequi.

43.

LECTIO IV.

Stimulus CORDIS, Christi
Flagella.

Virga in dorso eius, qui indiget CORDE?
Prouerb. 10. 13.

Cessat iners, cessant tua cum vigilare flagella,
Coge Amor inuitum COR meliora sequi.

CONTREMYIT COR meum
intra me, & conturbatum
est vehementer; dum con-
sidero te, mitissime Agne,
planè nudum, & columnæ
crudeliter alligatum, flagellis durissime
cædi, ac laniari. Quis credidisset, Domi-
ne, eò vsque progressuram iniquitatem
filiorum hominum quos creasti, vt supra
dorsum Creatoris sui fabricarent pecca- *Pf. 128.*
tores, & prolongarent iniquitatem suam? *3.*
Obstupefcite cæli super hoc, & portæ *Ier. 2. 12.*
eius desolamini: Angeli pacis flete, & *Isa. 33. 7*
omnes habitatores terræ vlulate; quia *Idē 47. 2*
ille, de quo scriptum est: Flagellum *Pf. 90. 10*
non appropinquabit tabernaculo tuo,
Ll 2 nunc

- nunc non vno flagello, sed innumeris cingitur, pectusque Dei capax, tabernaculum quod sanctificauit Altissimus, impiâ militum manu laceratur. Rabidi illi canes, qui
- Pf. 45. 5.* circumdederunt te, mansuetissime Iesu,
- Iob. 16.* conciderunt te vulnere super vulnus, &
- 15.* nullâ commiseratione moti, nullo sanguine satiati, supra dolorem vulnerum tuorum addiderunt. Sed mirandum magis est, quòd ad hoc spectaculum non commoucantur CORDA nostra, quæ certissimâ fide credunt, quòd propter scelus populi tui percussus sis, quodque disciplina pacis nostræ super te sit. Dignissimum quidem est, vt seruus sciens voluntatem Domini, & non faciens, plagis vapulet multis; sed quòd tu Vnigenite Fili Dei, cuius cibus fuit vt faceres voluntatem Patris, flagellatus fueris totâ die, vt quæ non rapuisti exolueres, indignissimum omninò, atque ab omni sensu alienum est. Verùm hoc consilium æterni Patris tui fuit, vt liuore tuo sanaremur. Omnes enim nos quasi oues erraucramus, vnusquisque in viam suam declinauerat; at Pater misericordiarum posuit in te iniquitatem omnium nostrum, atque ideò percussus à Deo, & humiliatus, vulneratus es propter iniquitates nostras, attritus propter scelera nostra.

Gratiæ

Gratiæ tibi, Domine Iesu, qui propter flagitia **C O R D I S** nostri, in flagellis paratus *Psal. 37.* fuisti, & irā Patris tui castigatus mitigasti. 18.

S E D iam reuertere ad **C O R** tuum, ô Anima mea, & vide quid hîc discere debeas, & facere **C O R D I** tuo. Si enim **C O R** filij habes, non debet respuere flagella, quibus enim Deus tamquam filiis loquitur, dicit: Fili mi noli negligere disciplinam *Prou. 3.* Domini, neq; fatigeris dū ab eo argueris; 11. quem enim diligit Dominus castigat, flagellat autē omnē filium quem recipit. Flagellatio ergo, filij Dei nota est. Nete ergo *Heb. 12.* 6. sine flagello speres futurum, nisi fortè cogites exheredari: nullus enim filius sine *Aug. in Psal. 31.* flagello; etiam vnicus Dei Filius licet sine peccato, non tamen sine flagello. Audi porrò, ô Anima mea, loquentem deinceps Apostolum ad **C O R** tuum, & flagella velut filiorum Dei characterem commendantem ausculta: Tamquam filiis vobis *Heb. 12.* offert se Deus. Quis enim filius, quem 7. non corripit Pater? Quòd si extra disciplinam estis cuius participes facti sunt omnes, ergo adulteri, & nō filij estis. Multiplicentur ergo, Domine, super me flagella, vt hereditatem filiorum tuorum possim accipere, & conformis fieri imaginis Filij tui, *Rom. 8.* 29. pro me flagellati.

SED quæ utilitas CORDI meo, quæve
Rom. 3.2 necessitas illud flagellandi? multa per om-
nem modum. Primum quidem vt castiga-
tione voluntariâ, & CORDIS afflictione,
peccata per ipsum commissa expientur,
atque ita ab æterno damnationis flagello
liberetur. Ideò enim flagella tua peccan-
tibus nobis immittis Domine, vt miseri-
corditer parcas; sic enim de posteris Da-
Psal. 88. uid dixisti: Si iustitias meas profanaue-
32. rint, & mandata mea non custodierint, vi-
sitabo in virgâ iniquitates eorum, & in
verberibus peccata eorum: misericordiam
autem meam non dispergam ab eo, neque
nocebo in veritate mea. Clementiæ ergo
2. *Reg. 7.* tuæ est, Domine, quòd iniqua gerentes ar-
14. guas in virgâ virorum, & in plagis filio-
rum hominum. Væ autem iis qui cum ho-
Ps. 72.5. minibus non flagellabuntur, cum dæmo-
nibus enim postea flagellabuntur; tales sunt
Iob. 21.9 impij illi, de quibus Iob: Domus eorum
securæ sunt & pacatæ, & non est virga Dei
super illos; sed qualis virga eos maneat,
mox aperit, dicens: Ducunt in bonis dies
suos, & in puncto ad inferna descendunt.
Corripe me igitur, Domine, in virgâ filio-
rum hominum., ne in æternum proicias
me. Deinde COR hoc meum vecors, tar-
dum, ac pigrum stimulo indiget ac scuticâ,

quâ excitetur ad currendam viam manda- *Pf. 118.*
torum tuorum. Flagellum equo, & chamus 32.
asino, (dixit Sapiens) & virga in dorso im- *Prou. 26.*
prudentium. **C O R** meum, velut equus re- 3.
fractarius restitat, vnde flagello & calcari-
bus eget. Pigrum est instar Asini, nec gres-
sum promouet nisi flagelletur. Stultum est,
& viam prudentiæ ignorat, nec ingreditur
eam, nisi virgâ coactum.

ASSIDUA ergo ei, Domine, flagella tua, *Eccli. 30.*
ne in insipientia pereat. Instar trochi est 1.
C O R meum, consistere in cono non potest
nec moueri, nisi flagris impellatur: tam pa-
rum scilicet, Domine, amat te, tam pa-
rum currit post te, vt nisi tribulatione &
flagellis adigi non possit ad quærendam
faciem tuam; in eorum nempe numero
est, de quibus Regius Vates dixit: Mul- *Pf. 15. 4.*
tiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea
accelerauerunt. Gratulabor mihi igitur,
Domine, in tuis flagellis, quæ ad me-
liora, immò ad te Optimum **C O R** meum
impellunt.

SED quid vltra boni latet in his flagel-
lis? erudiunt sanè imprudens **C O R**, & Sa-
pientiam ei tribuunt. Stultitia enim col-
ligata est in **C O R D E** pueri, & virga *Prou. 22.*
disciplinæ fugabit eam, vt inquit Sa- 15.
piens; qui alibi quoque ait: Virga, *Prou. 29.*
L 4 atque 15.

1. atque correptio tribuit sapientiam. Et
Prou. 23. Virga in dorso eius, qui indiget **C O R D E**.
 2. Quam multi insipientes, socordes, immò
 sine **C O R D E** redierunt ad **C O R**, post-
Jerem. quam flagellis Domini afflicti sunt, Testis
 31. 18. Ephraim transmigrans, & dicens: Casti-
Eccli. 23. gasti me, & eruditus sum, quasi iuenculus
 2. indomitus. Quis igitur superponet in co-
 gitatu meo flagella, & in **C O R P E** meo
 doctrinam sapientiæ, ne incrementum igno-
 rantiae meae, & multiplicentur delicta
Eccli. 23. mea, & peccata mea abundant? Domine
 1. Pater, & Dominator vitae meae, per Vni-
Missale genitum Filium tuum pro me flagellatum,
Roman. te humiliter rogo, ut flagella tuae iracun-
 diae, quae pro peccatis meis mereor, auct-
 ritas: & pro iis flagella aduersitatis de pa-
 ternâ tuâ manu patienter suscipiam; ut iis
 eruditus, discam sicut Filius tuus ambula-
 uit, & ipse ambulare; & adoptionem filio-
 rum Dei merear recipere.

LE-

SEPIMENTVM CORDIS CORONA
SPINEA .

Sepiam viam tuam spinis. ORA. 2. 6.

Ne carcat tua spina rosis, COR concolor amet,

Horto areet stygias, seps diadema feras.

44.

LECTIO V.

Sepimentum CORDIS, Corona
Spinca.

Sepiam viam tuam spinis.

Osee. 2. 6.

*No careat tua spina rosis, COR concolor armet;
Horto arcet stygias, seps-Diadema, feras.*

ENIGNISSIME Domine ;
cui deliciae sunt esse cum fi- *Prou.8.*
liis hominum, voluisti COR *31.*
meum fieri quasi Paradisum
deliciarum, & hortum vo-
luptatis , quem ipse caelestis Hortulanus
plantasti , & aquis gratiae tuae rigasti , vt
vnus essem de numero eorum , de qui-
bus Propheta tuus dixit : Eritque Ani- *Ierem.*
ma eorum quasi hortus irriguus. Spiri- *31.12.*
tualem autem hunc hortum , ô caelestis
Sponse , saepe visitas & ingrederis , siue
vt deambules in Paradiso ad auram post
meridiem , siue vt consideres num quid *Gen.3.8.*
in culturâ eius desit, videasque si floruit
vinca,

- Cant.* 7. vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica. *Quin & descendis in Cāt.* 6. 1. hortum nuncum, ad areolam aromatatum, ut pascaris in hortis, & lilia colligas, come-
Cāt. 5. 1. dasque fructum pomorum tuorum. Quare, cum tanta sit tibi horti CORDIS mei cura, tamque frequens ad eum accessus, serio mihi procurandum est, ut talis omnino sit, qualem desiderat Anima tua. Quid autem inter cetera de horto tuo, vnicam Columbam tuam deprædicans, dixisti?
- Cant.* 4. Hortus conclusus, soror mea Sponsa, hortus conclusus; iterasti autem verbum istud, ut designares duplici munitione COR posthum egere: una enim ei satis non est maceria. Omnimodis igitur mihi hoc curandum est, ut sepem horto meo circum-
- Psal.* 79. ducam, ne forte Aper de sylua exterminet cum, aut singularis ferus depascatur cum.
- Cant.* 2. Timendum quoque ei est à vulpibus parvulis, quæ demoluntur vineam, quam & destructâ maceriâ vindemiant omnes qui prætergrediuntur viam. Tanti igitur refert hortum hunc esse benè conclusum, & sepe circumdatum; ubi enim non est sepes,
- Eccles.* 36. 29. diripietur possessio. Ut igitur fiam ædificator sepium, unde mihi earum materiam conquiram? ubi inueniam rubum aut dumum, vepres, & textiles ramos, è quibus hanc

hanc mihi sepem plectam? Liceat mihi,
 O Rex pacifice, ad hoc vti spineo diade- *Cant. 3.*
 mate, quo coronauit te impia mater Syna- *II.*
 goga in die lætitiæ CORDIS tui, & de-
 sponſationis cum Anima mea. Terra enim
 nostra, quam sudore vultus tui irrigasti,
 fentes & spinas protulit tibi. Tu verò, O *Ierem.*
 Domine, qui factus es velut colonus, *14.8.*
 agrum hominis pigri, quem totum reple-
 uerant vrticæ & spinæ, expurgasti, atque *Prou. 24.*
 ideò vineæ tuæ pampinis, & agri tui spi- *30.*
 cis (vt messis tempore Agricolaë solent)
 coronari voluisti:

Omnia nostrorum accipiens spineta malorum. Sedul.
 Redimitus es igitur spinis, vt terræ COR- *l. 4. car.*
 DIS nostri spinas extirpares, & peccati *Tertul.*
 aculeos in tui capitis tolerantia obtunde- *de corona*
 res. *milit.*

SERTVM ergo hoc spineum erit sepes
 CORDIS mei, quæ faciliè illud tutabi-
 tur ab incurſantium bestiarum iniuriâ.
 Coronent se alij roſis, ego ad honorem
 spinis coronati pro me Capitis mei, spi-
 neam coronam CORDI meo circumplec-
 tam; in huiusmodi lætabor, & eſſe sub *Iob 30.7*
 ſentibus delicias computabo: hæc, velut li- *Cant. 2.2.*
 lium inter spinas, COR meum à vellican-
 tium manibus liberum permanebit. Armat
 ſpina roſas, armabunt hæc spinæ hortum
 COR-

CORDIS mei contra omnes aduersarios.

Clem. Hoc enim Diadema inimicum iis , qui in-
Alexand. fidiantur, eos prohibet : iis autem , qui in
l. 2. ped. Ecclesiâ simul versantur, amicum ; eos cir-
c. 8. cumsepit & munit. Hæc corona est flos
eorum , qui crediderunt in eum , qui fuit
glorificatus ; cruentat autem & castigat
eos, qui non crediderunt. Meritò sanè se-
pem **CORDIS** ex spinis tuis contexam.

An non enim consilium tuum illud est, ô
Sponse suauissime? Numquid non per os

Eccli. 28 Ecclesiastici dixisti : Sepi aures tuas spinis?
28. Cùm enim aures , oculi , reliquaque sen-
suum organa , portæ velut **CORDIS** sint ,
per quas omnia sensibilia in ipsum **COR-**
DIS penetrare intrant , optimè omninò
iubes, vt si **COR** velimus habere munitum,
ostia illius spinis obturemus , atque vndi-
que hortum nostrum spinis sepiamus.
Aliud porrò beneficiū, dilectissime Spon-
se **CORDIS** mei, in spinis tuis mihi proui-
disti. Videns enim multiplices fornicatio-
nes **CORDIS** mei , quamque sæpè currat
ad virum alterum , dixisti per Prophetam
Osee. 2. tuum : Ecce ego sepiam viam tuam spinis,
6. 7. & sepiam eam maceriâ , & semitas suas
non inueniet ; & dicet : Vadam , & reuer-
tar ad virum meum priorem : quia bene
mihi erat tunc, magis quàm nunc. Spinæ
enim

enim tribulationum, quas misericorditer
 sæuiens sæpiùs immittis, **CORDA** nostra
 ita concludunt, vt non liceat eis ire quò
 desiderabant, sed reuertantur ad te virum
 suum priorem: sicut olim Israëlitæ, cùm *Psal. 77.*
 occideres eos, quærebant te & reuerteban- *34.*
 tur, & diluculò veniebant ad te. Sed &
 spinea corona tua, Domine, & considera-
 tio dolorum, quos ea tibi inflixit, sepiet
 viam **CORDIS** mei spinis, ne excurrere
 velit & vagari post greges sodalium suo- *Cant. 1.6.*
 rum, ne sectari velit delectabilia & vani-
 tates sensuum; sed maneat in horto tuo
 tecum, consors spinarum & tormentorum
 tuorum. Eligam ergo, cùm Lectissima
 Sponsa tua Catharina Senensi, spineam
 coronam præ aureâ, illaq; **COR** meum cir-
 cumcingam, timens, multumque reformi-
 dans, sub capite spinato membrum esse de-
 licatum. Muniat, oro Domine, **COR**
 meum spinea corona capitis tui, vt per
 medios tribulationum aculeos, ad immar-
 cessibilem coronam gloriæ tandem per-
 tingere merear. Amen.

L E.

PICTVRA CORDIS EX SINDONE.

VERONICÆ EXPRESSA.

*Signatum est super nos lumen vultus tui Domine,
dedisti letitiam in CORDE meo. Psal. 4. 7.*

Inspecte prototypum, consige in sindone CORDIS.

Dilecti faciem spinca pingat acus.
45.

LECTIO VI.

PICTURA CORDIS, ex Sindone
Veronicæ expressa.

*Signatum est super nos lumen vultus tui
Domine, dedisti letitiam in CORDE
meo. Psal. 4. 7.*

*Inspice prototypon, tensiq, in sindone CORDIS
Dilecti faciem spinea pingat acus.*

VAM felix, Domine, munere tuo, quàm fortunata fuit illa Veronice, siue Veronica; quæ tibi sub trabali Cruce gementi, præque laboris, itinerisque molestiis extremè fatigato, & tantum non fatiscenti sudarium obtendit, quo vultum tuum benedictum, sanguine, sudoreque conspersum abstergeres. Recepit verò Mnemosynon omni veneratione dignissimum; velum siquidem illud venerandæ faciei tuæ applicatum, viuam eiusdem effigiem impressam retinuit, magno piæ illius menti solatio. Desideraui & ego sæpissimè, ô speciose formâ Ps. 44. 3.
M m præ

- præ filiis hominum, faciem illam tuam decoram, & plenam gratiarum, faciem illam,
- 1. Pet. 1.** in quam desiderant Angeli respicere, im-
- 12.** primi CORDI meo, tamquam mollissimæ ceræ, vt perpetuam tui retineret imaginē.
- Iob. 19.** Quoties optavi, vt celte sculperetur in simile CORDIS mei viua effigies serenissimi vultus tui ! Nosti Domine, quàm sæpè concupiui, vt clauī illi, qui cæli fabricatrices manus tuas, & beatissimos pedes tererant, efficerentur mihi cælum, quo profundissimè exararem, incideremque te in lamina CORDIS mei ! O quoties tibi
- Psal. 26. 9.** dixit COR meum : Exquisiuit te facies mea ! faciem tuam Domine requiram. Ne auertas faciem tuam à me ! Quoties dixi : Ostende mihi faciem tuam, & decorem vultus tui, quem deprecantur omnes diuites plebis. At hæcenus non licuit esse tam beatorum.

13. Quid igitur faciam, aut quod consilium excogitabit COR meum cupidissimum speciei & pulchritudinis tuæ ? Quid agā Domine, vt fruar similitudine & imagine faciei tuæ ? Scio quid faciam : ingeniosus amor est, quod ille suggerit, perficere tentabo : tigilla mihi de Crucis tuæ ligno accipiam, quæ in quadratos margines compingam, in quibus COR meum, tamquam telam mundissimam, explicabo, illudque funibus,

nibus, quibus alligatus es, ô libertas mea, in
 quadrû ita distendam, vt nullâ habeat pli-
 cam vel rugâ, planumq; fiat, in quo effor-
 metur pictura faciei tuæ. Quis verò hic
 Apelles, qui viuis coloribus hanc mihi ex-
 primat? Quis Zeuxis aut Parrhasius, linea-
 menta hæc, Veronices findoni impressa,
 artifice manu imitabitur. Ipse ego hîc, dum
 alius non est, qualiscumq; pictoris munus
 obibo, & respiciens in faciem Christi mei *Psal. 83.*
 sudario impressam, eamdē, quâ potero, in *10.*
 CORDE meo phrygio opere adumbrabo.
 Sed vbi acus? vbi byssus? vbi versicoloria
 fila? Ignosce Domine, reuerentiam Amor
 nescit, foras mittit pudorem; à tua hæc om-
 nia desumam Passione. Suspiciendum An-
 gelicis potestatibus caput, sed spinis, eheu!
 coronatum, omnia mihi hæc suppeditabit.
 Pro radio enim & acu, mihi erit spina vna
 diadematis tui, quæ sanguine tuo purpura-
 ta, quoties CORDIS mei telam pun-
 get, eandem roscò cruore pinget; nec
 opus mihi bysso, sed euulsis è sacrâ cæsarie
 tuâ & honorandâ barbâ capillis texere mi-
 hi liceat. Quòd si non satis variegata videa-
 tur hæc pictura, lacrymis, ô Christe, tuis, ni-
 mium ruborem temperabo; vt pingam sci-
 licet Dilectum meum candidû & rubicun- *Cant. 5.*
 dum. Quis verò exactam adeò hîc pulchri- *10.*
 tudinem

tudinem requirat, cū ipsi prototypo non
 Isa. 53.2 fuerit species neque decor ; cū fuerit
 quasi absconditus vultus eius & despectus,
 Ps. 21.6. putatus quasi leprosus & percussus à Deo,
 vermis & non homo ; opprobrium ho-
 minum, & abiectio plebis. Nullus ergo
 in Nazaræo meo nimium candorem re-
 quirat, quem non licuit exprimere, nisi in
 Cant. 3. diademate quo coronauit eum mater sua.
 11. Nemo à manu mea columbinos illos ocu-
 Cant. 5. los velut lacte lotos expectet, cū imbres
 12. lacrymarum, & defluentem stillantes san-
 guinem defigurare oportuerit. Qualis
 qualis tamen hæc pictura est, aptissima illa
 & gratissima est CORDI meo ; & ideo
 Ps. 4.7. cum gaudio & exultatione dicam : Signa-
 tum est super me lumen vultus tui Domi-
 ne: magno vtique fructu; nam idcirco de-
 disti lætitiā in CORDE meo. Quid enim
 dulcius ? quid lætius, quā in CORDE
 suo portare Imaginem filij Dei ? Aptissi-
 mum porro est, vt hæc phrygia acu COR-
 DI intextetur ; vt ita non in superficie tan-
 tūm hæreat, sed vndique COR. penetret,
 & ex vtraque parte sanguineum Sponsū
 depictū exhibeat. Delebilis est pictura,
 quæ calamo fit aut penicillo : obliterari
 potest luto laminæ sculptura : eradi pos-
 sunt altissimæ cælatae litteræ: emollita cera,
 aut

aut nouo impresso signaculo, p̄erit quæ
 ei antea erat impressa forma. Mea au-
 tem indelebilis est pictura; stabit quamdiu
 COR stabit; cradi aut scindi non potest,
 nisi CORDE ex parte lacerato. Manebit
 igitur CORDI meo indita amoris mei fa-
 cies: Fasciculus Myrrhæ Dilectus meus
 mihi, inter vbera mea, in medio CORDIS
 mei, commorabitur. Ita fiat, Domine Iesu!
 Illustra faciem tuam super C O R serui tui,
 mansionem tuam in eo fac, nec deseras
 donec reuelatâ facie videam te, & adim-
 pleas me lætitiâ cum vultu tuo in æternum
 benedicto.

Cant. 1.

12.

Psal. 30.

17.

2. Cor. 3.

18.

Ps. 15. 11.

M m 3

L E-

COR. PHIALA. CHRISTO SITIENTI.

.Dabo tibi poculum ex vino condito. Cant. 8. 2.

Respuq. quę Iude genus offert, pocula fellis.

Compuncti CORDIS sed bibi, sponse, merum.

46.

LECTIO VII.

COR PHIALA Christo sitienti.

Dabo tibi poculam ex vino condūto.

Cant. 8. 2.

*Respue que Iuda genus offert pocula fellis,
Compuncti CORDIS sed bibe Sponse merum.*

ADMIRANDVM valdè fuit,
 Amator hominum Iesu,
 quòd tu, apud quem est *Psalm. 35.*
 fons vitæ, & aqua saliens *10.*
 in vitam æternam, fatiga-
 tus ex itinere, sedensque supra fontem,
 mulieri Samaritanæ dixeris: Da mihi bi- *Ioan. 4. 7*
 bere. Quam petitionem & ipsa non parum
 admirabatur. Verùm, sitis illa multò gra-
 uior, multoque admirabilior fuit, quam
 Passionis tuæ tempore tolerasti, quam
 non dubito ipsos quoque Angelos in ad-
 mirationem rapuisse, de qua sola in Cru- *Ioan. 19.*
 ce conqueri voluisti, & iam tanto ante *28.*
 tempore apud Prophetam Regium lamen-
 tabiliter eam deplorasti: Aruit, dicens, *Psalm. 21.*
 tamquam testa virtus mea, & lingua mea *16.*

M m 4

ad-

Cartag. adhæsit faucibus meis. Quid est hoc, Do-
hom. 7 de mine, quòd tu qui das potum omni carni,
pass. 1. 11. ipsemet sitias, & non habeas qui refrigeret
Iudic. 15. arentem linguam tuam? Sampsoni sitienti,
19. aquam potabilem ex asini mandibula de-
Gen. 21. disti. Sitiuit abiectus puer Ismahel in de-
19. serto, & matri Agar Angelus puteum aquæ
Num. 20 detexit. Sitiuit rebellis populus Iudæorū,
11. & largissimas aquas petra eis suppeditauit.
3. Reg. Ne siti periret Elias, iussus est recedere ad
17. 3. torrentem Carith, vt ex eo biberet. Et Do-
Matth. mino vniuersorum, calix aquæ frigida
10. 42. negatur. Potus enim ille, quem vitis alic-
Pf. 18. 11 fert, non potus est, sed tormentum: De
Cāt. 2. 14 quo audire lubet eloquium tuum, super
 mel dulce. Sonet vox tua in auribus meis:
 & explica mihi, ô Dilecte mi, vinum il-
 lud, quod tibi sub mortem propinatum
Pf. 68. 22 est. Dederunt, inquis, in escam meam fel;
 & in siti mea potauerunt me aceto. Cir-
Thr. 3. 15 cum dedit me (impia Synagoga) felle, re-
 pleuit me amaritudinibus, inebriauit me
 absynthio. Sed augetur hæc crudelitas,
 quòd & ego ex amaro CORDE meo pro-
Matth. pinem tibi quotidie vinum cum felle mix-
27. 34. tum, dum bona opera malâ intentione vi-
 tio, & corrumpo. Quid reddo tibi è vineâ,
Deuter. quam plantauit dextera tua, nisi vnam fel-
22. 32. lis,

lis, & botros amarissimos? Tu stabiluisti
 COR meum fructu frumenti, vini, & olei; *Pf. 4.8.*
 & pro eo, cheu! obtuli tibi fel draconum, *Deuter.*
 & venenum aspidum insanabile. Doleo, 32.33.
 Domine, super ingratitude meâ tantâ;
 atque opto deinceps, conuerso CORDE in
 vineam electam, & phialam auream, cha-
 ritate rutilantem, ex eodem propinare ti-
 bi vinum optimum, dignum Dilecto meo *Cant. 7.9.*
 ad potandum, labiisque & dentibus illius
 ad ruminandum. Verum, vt hoc de Cella-
 rio CORDIS mei proferam, necesse est, vt
 prius cognoscam quidnam sit illud, quod
 tantopere sitis. Sitis enim tua, salus nostra,
 redemptio nostra, conuersio Animarum
 nostrarum est: quæ multò plus, quàm
 Corporalis cruciatus te torquet. Quis mihi
 det, Domine Deus meus, vt possim restrin-
 gere hanc sitim tuam, & potare te vino *Pf. 59.5.*
 compunctionis, defluentis è torculari con-
 triti CORDIS mei! Lego scriptum: Date *Prou. 31.*
 ficceram mœrentibus, & vinum his qui 6.7.
 amaro sunt Animo; bibant, & obliuiscan-
 tur ægestatis suæ, & doloris sui non recor-
 dentur amplius. Quàm congruum esset,
 Domine, vt tibi in maximo mœrore &
 amaritudine Animæ existenti, hoc, quod
 ad mortem damnatis negari non solet, be-
 neficium impenderetur; qui vtique iam

inde à Natiuitatis tuæ exordio flagrantissimam hanc sitim semper habuisti, eamque in vltima mortis hora maximè aperuisti, vt tuus in nos Amor, planè eximius, nobis apertè pateret. Quis autem, ô amantissime Spōse Animæ meæ, adeò ferus sit, qui, cum audit te raucâ & intermoriente voce di-

Ioan. 19. centem, Sitio, non mitescat, & liquefiat,
28. vt totus conuertatur in potum, & leniat sitim amore captæ Animæ tuæ? Quis non

os illud, quod verba vitæ æternæ deprompsit, & ignita illa eloquia, penetrantia vsq;

Hebr. 4. ad diuisionem Animæ & Spiritus toties c-
12. ructauit, refocillare optaret, etiamsi ma-

2. Reg. ximo labore idipsum ei constaret? Concu-

23. 15. piuit in siti sua Dauid aquam de Cisterna

Bethlehem, & tres viri fortissimi irruerunt castra Philisthinorum, & haustam aquam attulerunt ad Regem: & non curram ego per medios cuneos aduersariorum meorum, per mille pericula Animæ meæ, vt hauriam aquam ad refocillandum Dilectum meum? Vereor enim, ne mihi dicat aliquando: Sitiui, & non dedisti mihi bibere.

Matt. 26. quando: Sitiui, & non dedisti mihi bibere.
35. Vtinam, Domine, vnicum solatium Animæ

meæ, dirumperes penetralia CORDIS mei, & scaturire facias fontes & torrentes in

Pf. 109. medio pectore meo, vt de torrente in via
7. bibas, antequam vitam morte claudas. Si

forem

forem beneficio gratiæ tuæ instar amatae
 Sullamitidis tuæ, darem equidem in hac
 æstuantissima siti tua, ori tuo poculum ex *Cāt. 8. 2.*
 vino condito, & mustum malorum grana-
 torum meorum. Qualiscumq; tamen sum,
 offero tibi COR meum, vt inde bibas qua-
 lemcumque amorem meum, satagentem
 sedare sitim tuā. Bibe Domine, obsecro te, *Ioan. 2*
 bibe COR meum liquefactum, quod cupit *Iesu Ma-*
 infundi CORDI tuo, & misceri amore li- *ria in*
 quescentibus visceribus tuis. Bibe citò, pre- *Theolog.*
 cor te, & absorbe vota mea, & innumera *myst.*
 libamenta, quæ profero tibi de præcordiis
 meis : & celebrabo conuiuium Regis mei,
 conuiuiū, cui præsidet sollicitus amor, qui
 poculis alternis certare solet. Verū quid
 loquor, suauissime Deus CORDIS mei?
 quale refrigerium tibi paro CORDIS vnus
 eliquatione, quā velut aquæ guttā, magis
 irritabitur inexplibilis sitis tua? Vtinā li-
 ceret mihi, tenerrime Sponse Animæ meæ,
 vniuersa generis humani CORDA liquare,
 vt hoc potu dulcissimo sitis tua sedaretur!
 sed vt video, cū tantus non suppetat po-
 tus, præ siti moriturus es. O sitis! ô sempi-
 terne ardor, vre me, vt satier à fonte viuo,
 qui surgit in amoenissimo Paradiso deli-
 ciarum, & irrigat ciuitatem Dei.

COMPVNCTIO CORDIS

CLAVO TIMORIS DEI.

Confortauit eum clauis ut non
moueretur. *Isaia. 41. 7.*

Hoc mihi COR sancti clauo transfige timoris,

Pro me, qui clauis in cruce fixus eras.
47.

LECTIO VIII.

Compunctio CORDIS clauo timoris Dei.

*Confortauit eum clauis, vt non moue-
retur. Isaia. 41. 7.*

*Hoc mihi COR, sancti, clauo transfige, timoris,
Pro me qui clauis in Cruce fixus eras.*

SIT IVIT in te Anima mea, Ps. 62. 3.
& COR meum multipliciter
Deus meus: desiderio enim
desideravi sequi te, & con-
iungi tibi; ideoque rogaui
te per viscera misericordiae tuae, vt in funi- Luc. i. 78
culis Adam, & vinculis charitatis traheres Osea 11.
me post te, & alligares me tibi. Verum, quae 4.
mea infidelitas fuit, confregi iugum, di-
rupi vincula, & retrò recessit COR meum. Ier. 5. 5.
Quo nexu igitur me tibi astringes, vt am-
plius non discedam à te? Confringi pos-
sunt vincula, computrescere funes; at for-
tius & durius figunt clauis. Quare, o Do-
mine, clauis tuis confige me tibi, vt nihil
omninò sit quod me possit separare à cha- Rom. 8.
ritate 39.

ritate tua, possitque de me illud dici: Con-
Isaia 41. fortauit eum clauis, vt non moueretur.
7. Voluisti tu, ô Sponse Animæ meæ, prius
quidem funibus trahi & extendi, deinde
verò in Cruce clauis configi, qui sacras
illas manus tuas foderunt, & terebrarunt.

Rom. 8. Quid autem hoc significare dicemus, nisi
29. quod electos tuos, quos prædestinasti cõ-
formes fieri imagini tuæ, per hos gradus
prouchas ad salutem? Primum enim trahis
eos funibus ad te, deinde etiam fortius cla-
uis tibi configis. Fune, ô Redemptor, alli-

Bernard. gatus tibi est, qui dum vehementiore ten-
Serm. de tatione turbatur, proponit sibi honestatis
triplici intuitum, memoriam promissionis, & hoc
vinculo. interim se fune retinet, ne propositum pe-
nitus abrumpatur. Durum profectò vin-
culū & molestū, sed & periculosum nimis,
& quod diu tenere non possit. Siquidem
putrescunt funes, & pudoris vinculum nos
obliuiscimur, aut abrumpimus citò. Est au-
tē qui clauis cõfigitur. Domino Maiestatis,
quem timor Dei ligat, qui non expauescit
ad vultus hominum, sed ad memoriam ge-
hennalium tormentorū. Et hic quidē pec-
care non metuit, sed ardere. Durius tamen
& fortius primò imprimitur, quia cū ille
vacillet in proposito, iste propositum non

Pf. 118. amittit. Confige igitur, timore tuo carnes
20. meas;

meas ; clauum timoris tui adige per C O R
 meum, vt vel sic diligam te. Vt verò ex-
 pressius desiderium CORDIS mei Dilecto
 meo exponam , opto fiat in me , quod fa-
 ctum est in te propter me , & meam
 salutem. Quid illud , quæso ? Audi Iesū
 Sacerdos magne, tu & amici tui, qui habi- *Zachar.*
 tant coram te. Nōne Pater cælestis 3.8.9.
 dixit de te : Ecce lapis quem dedi co-
 ram Iesu , super lapidem vnum sēp-
 tem oculi sunt : Ecce ego cælabo scul-
 pturam eius, ait Dominus exercituum: &
 auferam iniquitatem terræ illius in die
 vna. Lapis hic Tu ipse es , Domine Iesu, *Hier. &*
 lapis summus, angularis, electus, in funda- *Rupert.*
 mento fundatus, in quo septem dona Spi- *in cap.3.*
 ritus sancti, vt septem oculi, requieuerunt. *Zachar.*
 Hunc lapidem clauis Crucis Deus Pater
 per manus Iudæorum cælauit ; vt in die
 vna Passionis tuæ , auferret iniquitatem
 terræ. Eia age, Dilecte mi, ad imaginem
 & similitudinē istius, sculpe etiā in CORDE
 meo timorē tuum : esto quæso tu Cælator; *Ier.23.*
 clauus Crucis tuæ scalprū & cælū; malleus 29.
 verbū Dei (verba enim tua quasi malleus
 conterens petrā) lapis verò sit COR meū. In
 hoc ergo, ô Diuine sculptor, profundissi-
 mē insculpe timorē tuū, vt ille me à noxiis
 reuocet, & tibi configat COR meū. Timor
 enim

Eccli. 1. enim Domini expellit peccatum. Confige
27. ergo clavis, & destrue fomenta peccati,
Ambr. in moriatur in carne mea omnis illecebra de-
Pf. 118. lictorum: libertatē vagandi cupiditas vo-
 luptatum Crucī affixa non habeat. Est enim
 quidā clauus spiritalis, qui patibulo Crucis
 Dominicæ affigat has carnes. Quod si car-
 nes istæ reijciunt clauos diuini timoris,
Gen. 6. 3. haud dubiè dicitur: Non permanebit Spi-
 ritus meus in his hominibus, quoniam car-
 nes sunt. Nisi igitur affigantur Crucī, &
 configantur clavis à timore Domini, non
 permanebit in his Spiritus Dei. Confige
 igitur timore tuo COR meum, vt mortifi-
 cationem tuam, Domine Iesu, in Corpore
 meo iugiter portem.

SED tam timor Domini, quàm clauus
 Crucis, qui illum designat, erit mihi pro
Ambros. præsidio & fræno. Sic enim accepimus,
de obitu Helenam Constantini matrē, clauos Cru-
Theodos. cis tuæ, ô Domine, inuenisse, & vnum
 fræno, alterum Diademati Imperatoris in-
 texuisse. Non insolentia ista, sed pietas est;
 cùm defertur sacre Redemptioni. Rectè
 in capite clauus, vt vbi sensus est, ibi præ-
 sidium. In vertice corona, in manibus ha-
 bena; corona de Cruce, vt fides luceat;
 habena de Cruce, vt potestas regat. Im-
 pletum est in eo Zachariæ vaticinium: In
 die

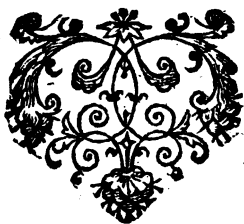
die illa erit quod super frænum equi est, *Zach. 14*
 sanctū Domino omnipotenti. Quare san- 20.
 ctum super frænum, nisi vt Imperatorum *Ita expo-*
 insolentiam refrænaret, & sancto dicere *nūq̃ Greg.*
 Spiritu videretur: Nolite fieri sicut equus *Tur. de gl.*
 & mulus: sed in fræno & chamo maxillas *Mart. c. 8*
 eorum constringe. Sit quoque, Domine, *Niceph. l.*
 clauus timoris tui CORDI meo galea sa- *S. c. 29.*
 lutis, & frænum restringens me à lapsu *Cyrill.*
 impietatis, retrahens à noxiis excessibus. *Ambros.*

S E D & aliud mihi beneficium omni *Lyran. in*
 acceptione dignissimum in clauo Crucis *Psal. 31.*
 tuæ contulisti. Ex clauo enim hoc licet
 mihi fabricare clauem, qua ingrediar pe-
 netralia tua. Clauis enim reſerans, clauus *Bernard.*
 penetrans factus est mihi, vt videam vo- *Ser. 61,*
 luntatem Domini. Quidni videam per fo- *in Cant.*
 ramen? clamat clauus, clamat vulnus, quòd
 verè Deus sit in Christo, mundum recon-
 cilians sibi. Ferrum pertransiit, Domine, *Pf. 104.*
 Animam tuam, & appropinquauit C O R 18.
 tuum; vt iam non nescias compati infir- *Hebr. 4.*
 mitatibus meis. Patet arcanum CORDIS, 15.
 per foramina Corporis, patet magnum
 illud pietatis Sacramentum, patent viscera *Luc. 1. 78*
 misericordiæ Dei nostri, in quibus nos vi-
 sitauit oriens ex alto. Liceat ergo mihi,
 Domine, clauic hac, de clauo tuo fabrica-
 tâ, introire in locum munitum, & in do- *Pf. 30. 3.*

N n

mum

mum refugij facratiffimorum Vulnerum
 tuorum : vt ibi abscondas me à conturba-
 tione hominum , à Spiritu pusillanimita-
 tis , & tempestate. Concede hoc, Amor
 meus , qui calamo clauorum tuorum ,
 atramento Sanguinis tui scripsisti me in
 manibus tuis , lege ibi scripturam tuam,
 & salua me opus manuum tuarum.

SE:

SEPTIMA CLASSIS.

CORDIS cum Cruce & Crucifixo conformatio.

R^{ex} Christi, Christusq;
Crucifixus, Iudæis qui I. Cor. I.
dem scandalum, Gentibus 23.

autem stultitia; Vocatis
verò atque electis, Dei
virtus & Dei sapientia;
iustitia, sanctificatio &

Redemptio est. Quare redempti à Domino, om-
nem suum honorem & gloriam in Cruce; con-
temptibili antea ligno, posuerant. Hinc Paulus
Apostolus dicebat: Mihi autem absit gloriari, Gal. 6.
nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi. Hanc 14.
venerabundus Andreas ita salutabat: Salve Breuiar.
Cruce, quæ in Corpore Christi dedicata es, & Rom.
ex membris eius tamquam margaritis ornata.
O bona Cruce, quæ decorem & pulchritudinem de
membris Domini suscepisti, accipe me ab homi-
nibus, & redde me Magistro meo; ut per te
me recipiat, qui per te me redemit. Hæc est
arbor illa, de qua Sponsa canit: Sicut malus Cæt. 2. 3.

N n 2

inter

inter ligna silvarum, sic Dilectus meus inter filios: Sub umbra illius, quem desideraueram, sedi;

Cant. 1. & fructus eius dulcis gutturi meo. Crux est lectulus floridus Nazarei nostri. Ferculum Salomonis

Cāt. 3.9. de lignis Libani, cuius reclinatorium aureum, ascensus purpureus, media charitate constrata propter filias Ierusalem. Crux Christi est ultima Schola nostra Classis, & supremus Gymnasi

Cāt. 1.6. CORDIS vertex. Venite ergo filie Sion, & ingredimini Classem hanc, & videte vbi pascat, vbi cubet Dilectus vester in meridie. Crucis hanc Arborem, è Golgothano colle in agrum CORDIS vestri transferte, totam COR triumphali titulo Domino consecrate. Si amore vulnerari iuuat, Lancea illa, qua Dominicum pectus aperuit, COR vestrum charitate vulnerabit. Si si-

Cāt. 8.2. tis torqueat, dabitur hic poculum ex vino condito, & mustum malorum granatorum de torculari Crucis profluens. Si Azylum queritis, &

Cant. 2. trepida columba, nidificare hic licet in foraminibus petra, & in cauerna maceria. Nec deest hic

Iac. 1.23. Speculum, in quo vultum natiuitatis vestra consideretis: quinque enim illa pretiosissima Christi Vulnera, totidem Specula sunt, omni vitro atque argento lucidiora, in quibus CORDIS vestri nauos facile aspicietis. Si vagata hactenus

Cāt. 1.6. post greges sodalium requiem queritis, extra Dilectum ne queratis; sed illi COR vestrum iun-

Ioan. 9. gite in monumento nouo, in quo sepultus fuit.

*Ibi cum illo dulciter requiescite, vbi vos nullus
suscitare neque euigilare faciet, quoadusque ipse
velit. Atque hæ sunt Lectiones, quæ in vltima
hac Classe explicantur.*

Nn 3

L E

CORDIS IN CRUCE EXPANSIO.

In simplicitate CORDIS quaerite illum. *Sap. 1. 1.*

In cruce, ne rugosa fores, expansus obui:

Sponsa tuum tendas cor, sit ut absq̃ plica.
48.

LECTIO IX.

CORDIS in Cruce expansio.

In simplicitate CORDIS *quarite illum.*

Sap. I. I.

In Cruce ne rugosa faves, expansus
in Cruce super tendas COR

Nec tulo tunc per noctem
quasi qui quærit diligit Ani-
ma mea. Quærit cum,
& non inueni. Quomodo
enim inuenissem in le-
cto quietis & sensualita-

Cāt. 3. I

tis meæ, qui triduo quæsitus à Sanctissima
Mater tua & castissimo Spōso eius Ioseph,
inter cognatos & notos tuos minime in-
uentus es. Surgam ergo, & circuibo ciuita-
tē: per vicos & plateas quæram quem diligit
Anima mea. Tandē autem post diligentem
inquisitionē, inueni vbi quiescas, vbi cubes
in meridie charitatis tuæ. Inueni autem
te in incommodo admodum lecto duris-
simæ Crucis. In lecto, si clauos attendo,

Luc. 2.

44.

Cāt. I. 6.

N n 4 ferro;

ferreo ; si ceruical, spineo; si Crucem , ligō
Cār. 3.9. ꝛeo. Iaces hīc, ô Rex pacifice, in nobilissī-
mo ferculo Salomonis de lignis Libani :
super omnia enim ligna cedrorum sola
Crux celsior, in quo mundi vita pependit,
cuius ascēsus purpureus, iunmò sacro tuo
Sanguine purpuratus , media autem eius
charitate constrata sunt , propter filias Je-
rusalem; quia tu ipse ardens charitate, me-
dium Crucis occupas , & fideles Animas
ad te attrahis. Durus fuerit hic lectulus,
horridum prorsus reclinātorium, cū ta-
men tu in eo caput & Corpus reclinās, di-
cam meritò: Dulce lignum, dulcis lectus,
dulce pondus sustinent ; sitque fatalis ista
Arbor, olim maledicta, per te,

Breuiar.

Arbor decora & fulgida,

Rom.

Ornata Regis purpura,

Cant. 1. Optimè dixit Sponsa tua : Lectulus noster
15. floridus. Quomodo enim non floridus, in

Cār. 2.1. quo non requiescit nisi flos campi, & li-
lium conuallium; in quo dormit flos de ra-

Isa. 11. 1. dice Iesse, roseo cruore vernans, & spirans
odorem suauitatis. An non floridus lectu-
lus qui in vertice Titulum inscriptum præ-
fert : Iesus Nazareus , id est florens , ac
floridus omnium virtutum varietate. Id
verò quod maximè in hoc lectulo placere
debet, est, quòd dicatur **NOSTER** , id est,
tibi

tibi mihiq̃ue communis: id scilicet me do-
 cens, vt consortium Crucis tuæ non ab-
 horream. Neceſſe enim eſt vt & crucifiga- *Rom. 6. 6*
 tur vetus homo cum Chriſto, vt reſurgat
 nouus: neceſſe eſt vt compatiatur, ſi velit *Rom. 8.*
 conregnare; crucifigendum eſt incircum- *17.*
 ciſum C O R, & rebellis caro: qui enim *Galat. 5.*
 ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt *24.*
 cum vitiis & concupiſcentiis. Sed quid
 peccauit vetus homo? quam accuſationem
 adfertis aduerſus C O R illius? quid mali *Ioan. 18.*
 fecit? Irritauit impius Deum; dixit enim *29.*
 in C O R D E ſuo, Non requiret. C O R eius *Pſ. 10. 13*
 congregauit iniquitatem ſibi. Dixit deni- *Pſ. 40. 7.*
 que in C O R D E ſuo: Non eſt Deus. Quid *Pſ. 13. 1.*
 vobis videtur? Blaſphemauit: crucifigatur: *Matth.*
 tolle, tolle crucifige eum. Iuſtum eſt, Do- *26. 66.*
 mine, iudicium tuū; crucifigendū prorſus *2. Mach.*
 eſt C O R hoc, vt moriatur mundo, & mun- *12. 41.*
 dus ipſi; vt poſſim cum Paulo dicere: Mi- *Galat. 6.*
 hi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. *14.*
 Accipe igitur, Domine, C O R meum, &
 crucifige illud tecum, affigens illud clauis
 timoris tui, vt vniuerſa eius deſideria non
 eius ſeruiant concupiſcentiæ, ſed mortifi-
 cationi maneanť affixa. Et ſicut qui patibu- *Caffian.*
 lo Crucis affigitur, non iam præſentia *1. 4. 35.*
 contemplatur, nec de ſuis affectionibus
 cogitat, non pro die craſtino ſollicitudine

curaque distenditur, sequē cum adhuc spirat in Corpore, cunctis elementis credit esse defunctum, illuc præmittens sui CORDIS intuitum, quò se non dubitat illicò transiturum. Ita me quoque timore tuo crucifixum, non solum carnalibus vitiis, verum etiam ipsis elementis mortuum fac, Domine; vt illuc habeam oculum CORDIS defixum, quò spero tecum per Crucem peruenire. Aliud præterea Documentum, Crucifixio tua CORDI suggerit. Simplex enim naturâ, simplicitatem CORDIS ex-

- Prov.* 3. 42. quiris: & ideò cum simplicibus sermocinatio tua. Hinc & admonemur, in simplicitate CORDIS quærere te. Hoc est, non aliud
Sap. 1. 1. te CORDIS quærere te. Hoc est, non aliud
Bern. ser. tamquam te, non aliud præter te, non aliud
2. ad Fra- post te. Contrà verò dehortatur nos Scriptura tua à duplicitate CORPIS, dicens: Ne
Eccli. 1. sis incredulus Deo, & ne accedas ad illum
 36. duplici CORDE. Vir enim duplex Animo, inconstans est in omnibus viis suis.
Iac. 1. 6. Quare autem est incōstans? quia nimirum caret anchorâ spei, quâ COR hominis affigitur, ne huc illucque, instar navis à vento agitatae, circumferatur. Quid igitur factum opus est, vt multiplicis CORDIS plicas, latebras, & recessus explicemus? Docuisti nos hoc, Domine, in Cruce extensus. Vt enim
Ephes. 5. exhiberes tibi gloriosam Ecclesiam, non
 27. habentem

habentē maculam aut rugam , remetipsum
 tradidisti pro ea. Vt illam mundares à ma-
 cula, Sanguinē tuum fudisti illi in lauacrū:
 vt expolires à ruga, extensus & explicatus
 es in Cruce ; atq; ita quidē, vt dispersa sint *Psal. 21.*
 omnia ossa tua, fieretq̃ue COR tuum tam- *15.*
 quam cera liquecens in medio ventris tui.
 Foderunt, ô Domine, manus tuas, & pedes
 tuos; & ne vlla plica remaneret in Corpo-
 re tuo, illud ita extenderunt, vt dinumera-
 rent omnia ossa tua. Tanti tibi constitit di-
 ducere rugas dilectæ Sponsæ tuæ ! Quis
 mihi det, Domine, vt COR meum tibi con-
 figatur Cruci, & expandatur vnde quaque,
 vt non remaneat in eo vlla plica aut ruga;
 vt habeam nimirum puram & simplicem
 omnibus in rebus intentionem, quā vni ti-
 bi Dilecto CORDIS mei placere deside-
 rem, dicamq̃ue illud: Dilectus meus mihi, *Cāt. 2. 16*
 & ego illi. Displicent tibi qui in CORDE & *Ps. 11. 3.*
 CORDE loquuntur, ore suo benedicentes, *Ps. 61. 5.*
 mala autem in CORDIBVS eorū. Oderunt *Ps. 27. 3.*
 quoq; filij hominū duplices CORDE. Hinc
 etiam prudentes huius sæculi , observantes
 fructū Arboris Perseæ formā CORDIS re- *Plutarc.*
 præsentare , folia autē similitudinē linguæ, *de Iside,*
 voluerunt illo designari, COR & linguam & *Osiri-*
 hominis debere conuenire; nec aliud lin- *de.*
 guā, aliud CORDE promendū. COR enim
 ingre-

Eccl. 3. ingrediens duas vias , non habebit succes-
 28. - sus; & prauum COR in illis scandalizabi-
 1. Paral. tur. Scio autem, Domine Deus meus, quòd
 29. 17. CORDA probes , & simplicitatem diligas,
 & ideò in simplicitate CORDIS mei offe-
 ro tibi meipsum totum ad crucifigendum,
 & ab omni plica explicandum, vt simplice
 CORDE vni Deo & simplici placere pos-
 sim. Placet mihi, Domine, Crux tua , quæ
 me tibi conformé faciat; quare cum B. An-
 drea Apostolo tuo dicam : O bona Crux,
 quæ decorem ex membris Domini susce-
 pisti , diu desiderata , sollicitè amata , sine
 intermissione quæsitā , & aliquando cu-
 pienti Animo præparata : securus & gau-
 dens venio ad te, ita & tu exultans recipias
 me : accipe me ab hominibus, & redde me
 Magistro meo ; vt per te me recipiat , qui
 per te me redemit.

Breuiar.
 Rom.

L E.

CRVCIS IN CORDE PLANTATIO

Plantatio Domino ad glorificandum. Jma. 6. 9.

Dulce. precor tenero CORDI crucis inferre lignum.

Faecundâ crescet nobilis arbor humo.

49.

LECTIO X.

Crucis in C O R D E plantatio.

Plantatio Domini ad glorificandum.

Isa. 61. 3.

Dulce precor, tenero C O R D E Crucis inserte

fructum nobis arbor humo.

Et tu, dilectus meus in
hominibus, non quidem
ut Lilia colligat, aut come- Cāt. 5. 1.
dat fructus pomorum suo-
rum: sed ut quasi colonus

& Agricola, rursum plantet Paradisum
voluptatis, sicut plantauerat ab initio. Gen. 2. 8.

Re- Isa. 5. 2.
purgavi terram C O R D I S mei à vepribus
& spinis, lapides selegi ex ea, & sarcu-
lo poenitentiae fuffodi eam. Quid igitur

restat, ô cœlestis Hortulane, nisi ut ve- Isa. 17. 10.
nias, & plantes plantationem fidelem?

Paratum C O R meum Deus, paratum C O R Ps. 107. 2.
meū! tempus plantationis aduenit: veni, &

planta

37
 planta hortum tuum, transfer lignum vitæ
 de monte Caluariæ, & insere illud humo
 CORDIS mei. Nobiliori sanè plantâ ver-
 nare non potest terra nostra, meliore ligno
 decorari non potest hortus noster. Est si-
 quidem

*Crux fidelis, inter omnes,
 Arbor vna nobilis;
 Nulla silua talem profert
 Fronde, flore, germine.*

Liuius. Fuerit olim infamis stipes, lignum igno-
lib. I. miniosissimum, arbor infelix; postquam ta-
 men in eâ salus mundi suspensa fuit, om-
 nis illi ignominia detracta est, atque, vò
 Sybilla cecinit,

Syb. apud *Est lignum felix, in quo Deus ipse pependit.*
Sozom. Ipse enim Rex regum contactu membro-
lib. 2. c. 1. rum suorum decorem & honorem huic
 ligno attulit,

Sedul. l. 4 *violentaq; robora membris*
Carm. *Illustrans propriis, pœnam vestiuit honore;
 Ipsaq; sanctificans in se tormenta beavit.*

Hæc est igitur Arbor nobilissima, in nobi-
 lissimo Paradisi mei loco collocanda. Ar-
 bor mali punici, vnde suauè rubens, hians-
 que pendet speciosissimus fructus, regiâ
 coronâ insignitus: hæc est Cedrus Libani,
 & Palma exaltata in Cades. Arbor hæc

Ecclesi. 24 quasi oliua pullulans, & Cypressus in alti-
19. tudini-

tudinem se extollens; immò, vt quidam
cecinit,

Vberior palmâ, platano formosior Arbor, *Balduin.*

Fertilior citro, nobiliorq; cedro: *Cabil. in*

Durior hæc ebena, buxiq; perennior vmbra, *Magdal.*

Quæ sibi pomiferum sola sit apta nemus. *l. 5. Epi-*

Quàm decora, quàm suavis est hæc Ar- *gram. 83*

bor, quæ nihil lethi habeat, sed tota læ-

titiae sit. Semper enim lignum Crucis vi- *Bernard.*

tam germinat, fructificat iucunditatem, *Ser. de S.*

oleum lætitiae stillat, balsamum sudat *Andrea.*

Spiritualium charismatum: non est silue-

stris arbor, lignum vitæ est apprehen- *Prou. 3.*

dentibus illam. Oliua est, vincti Messiae *18.*

pinguedine & misericordiae visceribus *Cæt. 1. 2.*

redundans; oleum enim effusum nomen *Ioan. 1.*

eius, de cuius plenitudine omnes acci- *16.*

piunt. Crux est vinea Engaddi, Botrum *Cant. 1.*

Cypri nobis exhibens, è quo vinum com- *13.*

punctionis bibere liceat. Crux Arbor est

dignissima, semper vitens,

Arbor, cui nostra stemma salutis inest. *I. Bqch.*

Ipsa Dei pietas ramorum amplexibus hæret, *in Carin.*

Et riguis Christi Sanguine vernat apex. *ad Lipsij*

De trunco fidei pendent mysteria nostra, *lib. de*

Maiestate Deus, corpore verus homo. *Cruce.*

Radicem cruor innocui purissimus Vni,

Qui lauat humana vulnera sortis, alit.

O o

O Crux

O *Crux*, ô *columen*, *spes vnica*, *planta salutis*,
O *lignum aetherij fertile depositi*.

- Quid mirum igitur, si vnâ hanc tam speciosam, tam frugiferam Arborem, præ omnibus C O R D I meo eligam inferendam, cum omnes fructuum vbertate superet? Desidero, ô Dilecte mi, vt vsque ad imum C O R D I S mei fundum, infigas mihi Arborem Crucis benedictæ, vt in eo radices agat, crescat, & refloreat; vt
- Galat. 2. 20.* viuam iam non ego, sed viuat in me Christus, & hic Crucifixus. Quod si lignum
- Pf. 1. 3.* hoc plantari desideret fecus decursus aquarum, vt proferat fructum in tempore suo; affundam radici eius copiosissimos lacrymarum riuos, quibus nouellam plantationem rigabo: neque imbres mihi deesse poterunt; si enim Crux mihi figatur in C O R D E, amore Amoris illius, qui in eâ pro me suffixus est, C O R compunctum scaturiet fontem lacrymarum, cuius exitus deducant oculi mei die ac nocte.
- Pf. 118. 136.* Quidni enim hoc sperem contactu salutaris huius ligni, si arida virga Moysis è durissimo saxo fontem profluum elicuit?
- Exod. 17. 6.* S E D quo emolumento hanc Arborem ita in horto meo plantari concupisco?
- Gal. 2. 3.* nisi vt cum Sponsâ dicā: Sub vmbra illius, quem desideraueram, sedi; & fructus eius
dulcis

dulcis gutturi meo. Refrigerium peto;
 & refectiōem: refrigerium ab umbrâ;
 vt scapulis tuis obumbres mihi, tu huius *Pf. 90. 4.*
 Arboris fructus suauissimè, cui diximus: In *Thren. 4.*
 umbrâ tuâ viuemus. Nathanael sub arbore *20.*
 fici videtur, Dauid in umbra alarum tua- *Ambr. in*
 rum sperat, Zachæus in arborem Syco- *Pf. 118.*
 mori ascendit, vt te, Dilecte mi, videat. *Pf. 16. 8.*
 Ego verò sub hac Arbore sedeo, in qua ex- *Luc. 19.*
 pandisti manus tuas, vt totum mundum *5.*
 obumbrâres: sedeo, inquam, vt Crucis tuæ
 velamento à malignitate sæculi, & Corpo-
 ris ardore protegar atque defendar. Quos
 enim adussit libido, hos, ô Domine Iesu,
 Crux tua refrigerat, in quâ te reclinasti, vt
 nostra delicta susciperes. Confugiat, Do-
 mine, Cor meum sub umbrâ alarum tua- *Augusti*
 rum, ab æstibus cogitationum huius sæcu- *Meditat.*
 li, vt in tui refrigerij temperamento ab- *cap. 37.*
 sconsum, cantet & dicat: In pace, in idip- *Pf. 4. 9.*
 sum dormiam & requiescam. Refectiōe
 quoque mihi dabit hæc Arbor, cuius fru- *Cāt. 2. 3.*
 ctus dulcis gutturi meo. Cetera quidem *Bernard.*
 siluarum ligna, etsi umbram solatij ha- *Serm. 48*
 beant; sed non vitæ refectiōem, non fru- *in Cant.*
 ctus perpetuos salutis: vnus est enim vitæ
 Auctor, vnus Mediator Dei & hominum *1. Timot.*
 homo Christus Iesus, qui dicit Sponsæ suæ: *2. 5.*
 Salus tua ego sum. Hic est fructus ligni vi- *Pf. 34. 3.*

Orig. ho- tæ gratus, suavis, & immortalitatem præ-
mil.13.in bens. O Domine, da mihi hunc fructum,
Cant. dulcem fructum CORDI meo; altus est,
 attolle desiderium; benedictus est, sancti-
 fica obsequium; imputribilis est, purifica
 affectum; suavis est, lætifica COR; vt in
 te solo delectetur, qui es potissimus fru-
 ctus potens illud in æternum satiare.

LE-

DEDICATIO CORDIS TITULO CRVCIS.

Titulus Domini, iuxta terminum altaris erit in
signum et in testimonium Domino exercituum. *Isaie. 55. 9.*

Hoc titulo, tibi, Christe, COR hoc, dico, consecro totum:

Nolo quod esse meum, si queat esse tuum.

50.

LECTIO XI.

Dedicatio CORPIS Titulo
Crucis.

*Titulus Domini iuxta lumen Alta-
ris, erit in signum, & in testimo-
nium Domini exercituum.*

Isaïæ. 19. 19.

*Hoc tibi, tibi Chryste COR hoc, dico, consecro
tuum,*

quod esse meum, si queat esse tuum.

CONSIDERA, ô Anima mea,
Sponsum tuum non vno mo-
do COR tuum sibi velle præ-
beri. Vult enim illud sibi
vendi pretio regni cælestis;
vult sibi dari in munus gratuitum; vult si-
bi offerri in sacrificium gratiarum actio-
nis, pro eo quòd tradidit semetipsum ob-
lationem, & hostiam Deo in odorem sua- Ephes. 5.
uitatis. Templum quoque desiderat in 2.
CORDE tuo sibi construi, in quo habiter;
idemque optat esse Altare, in quo spiri-
tuales ei hostiæ offerantur. Sequere, Ani-
ma mea, votum Sponsi tui, & Templum

O o 4

hoc

hoc ei consecra ; sanctificatum hoc Altare illi dedica. Quomodo verò, quibŭſve verbis ſolemnnem hanc dedicationem perficies ? Non aliis ſanè , quàm iis iſſis , quæ

Ioan. 19. Pilatus coronato capiti Amoris tui in Titulum ſuperpoſuit. Si enim Martyrum Baſilicæ , & prima Chriſtianorum Templà dicta ſint Tituli ; quidni conveniat Titulo

19. Crucis Dominicæ ſpirituale C O R P I S Templum Domino conſecrari. Conſtru-

Gen. 29. cturus Iacob Altare Domino , erexit lapidem in Titulum : erige & tu Titulum Dilecti tui ſuper lapidem Altaris C O R P I S tui , vt fiat quoque Bethel , id eſt , Domus Dei ,

Ath. 17. S U P E R S T I T I O S I Athenienſes Aram ſuam inſcripſerant , Ignoto Deo. Ego ve-

23. rò non ſic ; ſed dicam : Domini ego ſum ,

Iſaia 44. & manu mea ſcribam , Domino. Noto , in-

5. quam , in Iudæa Deo , C O R D I meo cognito , C O R D I S mei Cognitori & Conditori conſecrabo Aram C O R D I S mei. David ,

Pſ. 44. 1. dum eructaret C O R eius verbum bonum ,

1. Tim. dicauit opera ſua Regi : tibi verò Regi im-

1. 17. mortali & inuiſibili , Deo C O R D I S mei , dico ego non modò opera mea ; ſed ipſum

Matth. operum fontem C O R meum , vnde exeunt

15. 19. cogitationes meæ , laudationes tuæ. Tibi

Ieſu Nazareno Regi Iudæorū aram C O R P I S mei æternum dico , conſecroque :

tot

tot enim titulis **COR** totum tuum est, quot
 Titulus hic tuus verba præfert. Debetur
 enim tibi, ô Iesu Saluator, **COR** illud, pro
 quo saluando in Cruce mori dignatus es.
 Tuus igitur sum ego, saluum me fac, quem *Ps. 118.*
 tanto pretio redemisti; saluum fac à vi- 94.
 tiis, & à meipso, vt non meus, sed tuus
 esse possim. Nazareno florido Sponso, &
 flori de radice Iesse, in arbore Crucis ve-
 nustissimè vernanti, lectulum floridum
CORDIS mei ab eo consitum, ab eo cul-
 tum, sponte offero: vt, si quæ ibi sint de *Cāt. 6. 1.*
 eius munere, lilia colligat, & amore in
 Cruce languens, floribus meis vtcumque *Cāt. 2. 5.*
 fulciatur. Tu verò, ô Nazarene flos agri,
 & lilium conuallium, pretioso Sanguine *Cāt. 2. 1.*
 riga hunc hortum, vt denuò flores appa-
 reant in terra nostra. Regi super Sion *Ps. 2. 1.*
 montem sanctum constituto, qui glorio-
 sissimè regnavit à ligno, in quo suspensus
 fuerat, vt acquireret sibi regnum **CORDIS** *Rom. 6.*
 mei, & non regnaret in eo peccatum; *Re- 12.*
 gi, inquam, **CORDIS** mei, & amoris meo
 crucifixo dedico **COR** meum; vt in eo ad- *Matt. 6.*
 ueniat regnum ipsius, sedeatq; in illo tam- 10.
 quam in præparato solio maiestatis suæ.

Quare

Rex Christe clementissime,
Tu CORDA nostra possides;

O o 5

Tu

37
 planta hortum tuum, transfer lignum vitæ
 de monte Caluariæ, & insere illud humo
 CORDIS mei. Nobiliori sanè plantâ ver-
 nare non potest terra nostra, meliore ligno
 decorari non potest hortus noster. Est si-
 quidem

*Crux fidelis, inter omnes,
 Arbor vna nobilis;
 Nulla silua talem profert
 Fronde, flore, germine.*

Liuius.
lib. I. Fuerit olim infamis stipes, lignum igno-
 miniosissimum, arbor infelix; postquam ta-
 men in eâ salus mundi suspensa fuit, om-
 nis illi ignominia detracta est, atque, vò
 Sybilla cecinit,

Syb. apud
Sozom. *Est lignum felix, in quo Deus ipse pependit.*
lib. 2. c. 1. Ipse enim Rex regum contactu membro-
 rum suorum decorem & honorem huic
 ligno attulit,

Sedul. l. 4
Carm. *violentaq; robora membris
 Illustrans propriis, pœnam vestiuit honore;
 Ipsaq; sanctificans in se tormenta beavit.*
 Hæc est igitur Arbor nobilissima, in nobi-
 lissimo Paradisi mei loco collocanda. Ar-
 bor mali punici, vnde suauè rubens, hians-
 que pendet speciosissimus fructus, regiâ
 coronâ insignitus: hæc est Cedrus Libani,
 & Palma exaltata in Cades. Arbor hæc
Eccl. 24 quasi oliua pullulans, & Cypressus in alti-
19. tudini-

577
tudinem se extollens; immò, vt quidam
cecinit,

Vberior palmâ, platano formosior Arbor, Balduin.

Fertilior citro, nobiliorq; cedro: Cabil. in

Durior hæc ebeno, buxiq; perennior vmbra, Magdal.

Quæ sibi pomiferum sola sit apta nemus. l. 5. Epi-

Quàm decora, quàm suavis est hæc Ar- gram. 83

bor, quæ nihil lethi habeat, sed tota læ-

titiae sit. Semper enim lignum Crucis vi- Bernard.

tam germinat, fructificat iucunditatem, Ser. de S.

oleum lætitiae stillat, balsamum sudat Andrea.

Spiritualium charismatum: non est silue-

stris arbor, lignum vitæ est apprehen- Prou. 3.

dentibus illam. Oliua est, vincti Messiae 18.

pinguedine & misericordiae visceribus Cât. 1. 2.

redundans; oleum enim effusum nomen Ioan. 1.

eius, de cuius plenitudine omnes acci- 16.

piunt. Crux est vinea Engaddi, Botrum Cant. 1.

Cypri nobis exhibens, è quo vinum com- 13.

punctionis bibere liceat. Crux Arbor est

dignissima, semper vitens,

Arbor, cui nostra stemma salutis inest. I. Bqch.

Ipsa Dei pietas ramorum amplexibus hæret, in Carm.

Et riguus Christi Sanguine vernat apex. ad Lipsij

De trunco fidei pendent mysteria nostra, lib. de

Maiestate Deus, corpore verus homo. Cruce.

Radicem cruor innocui purissimus igni,

Qui lauat humana vulnera sortis, alit.

○ ○

○ Crux

O Crux, ô columen, spes vnica, planta salutis,

O lignum ætherij fertile depositi.

Quid mirum igitur, si vnâ hanc tam speciosam, tam frugiferam Arborem, præ omnibus C O R D I meo eligam inferendam, cum omnes fructuum vbertate superet? Desidero, ô Dilecte mi, vt vsque ad imum C O R D I S mei fundum, infigas mihi Arborem Crucis benedictæ, vt in eo radices agat, crescat, & refloreat; vt

Galat. 2. viuam iam non ego, sed viuat in me Christus, & hic Crucifixus. Quod si lignum

Pf. 1. 3. hoc plantari desideret fecus decursus aquarum, vt proferat fructum in tempore suo; affundam radici eius copiosissimos lacrymarum riuos, quibus nouellam plantationem rigabo: neque imbres mihi deesse poterunt; si enim Crux mihi figatur in C O R D E, amore Amoris illius, qui in eâ pro me suffixus est, C O R compun-

Pf. 118. ctum scaturiet fontem lacrymarum, cuius exitus deducant oculi mei die ac nocte:

Exod. 17. Quidni enim hoc sperem contactu salutaris huius ligni, si arida virga Moyſis & durissimo saxo fontem profluum elicuit?

Gal. 2. 3. S E D quo emolumento hanc Arborem ita in horto meo plantari concupisco? nisi vt cum Sponsâ dicâ: Sub vmbra illius, quem desideraueram, sedi; & fructus eius
dulcis

515
 dulcis gutturi meo. Refrigerium peto;
 & refectiōem: refrigerium ab umbrâ;
 vt scapulis tuis obumbres mihi, tu huius *Pf. 90. 4.*
 Arboris fructus suauissimè, cui diximus: In *Thren. 4.*
 umbrâ tuâ viuemus. Nathanael sub arbore *20.*
 ficī videtur, Dauid in umbra alarum tua- *Ambr. in*
 rum sperat, Zachæus in arborem Syco- *Pf. 118.*
 mori ascendit, vt te, Dilecte mi, videat. *Pf. 16. 8.*
 Ego verò sub hac Arbore sedeo, in qua ex- *Luc. 19.*
 pandisti manus tuas, vt totum mundum *5.*
 obumbrares: sedeo, inquam, vt Crucis tuæ
 velamento à malignitate sæculi, & Corpo-
 ris ardore protegar atque defendar. Quos
 enim adussit libido, hos, ô Domine Iesu,
 Crux tua refrigerat, in quâ te reclinasti, vt
 nostra delicta susciperes. Confugiat, Do-
 mine, Cor meum sub umbrâ alarum tua- *August.*
 rum, ab æstibus cogitationum huius sæcu- *Meditat.*
 li, vt in tui refrigerij temperamento ab- *cap. 37.*
 sconsum, cantet & dicat: In pace, in idip- *Pf. 4. 9.*
 sum dormiam & requiescam. Refectiōem
 quoque mihi dabit hæc Arbor, cuius fru- *Cāt. 2. 3.*
 ctus dulcis gutturi meo. Cetera quidem *Bernard.*
 siluarum ligna, etsi umbram solatij ha- *Serm. 48*
 beant; sed non vitæ refectiōem, non fru- *in Cant.*
 ctus perpetuos salutis: vnus est enim vitæ
 Auctor, vnus Mediator Dei & hominum *1. Timot.*
 homo Christus Iesus, qui dicit Sponsæ suæ: *2. 5.*
 Salus tua ego sum. Hic est fructus ligni vi- *Pf. 34. 3.*

Orig. ho- tæ gratus, suavis, & immortalitatem præ-
mil.13.in bens. O Domine, da mihi hunc fructum,
Cant. dulcem fructum CORDI meo; altus est,
 attolle desiderium; benedictus est, sancti-
 fica obsequium; imputribilis est, purifica
 affectum; suavis est, lætifica COR; vt in
 te solo delectetur; qui es potissimus fru-
 ctus potens illud in æternum satiare.

LE-

DEDICATIO CORDIS TITULO CRVCIS.

Titulus Domini, iuxta terminum altaris erit in
signum et in testimonium Domino exercituum. *Isaie. 55. 9.*

Hoc titulo, tibi, Christe, COR hoc, dico, confesco totum:

Nolo quod esse meum, si queat esse tuum.

50.

LECTIO XI.

Dedicatio CORDIS Titulo
Crucis.

Titulus Domini iuxta luminum Altaris, erit in signum, & in testimonium Domini exercituum.

Isaïæ. 19. 19.

*Hoc tibi, tibi Christe COR hoc, dico, consecro
votum,*

ut quod esse meum, si queat esse tuum.

CONSIDERA, ô Anima mea,
Sponsum tuum non vno modo COR tuum sibi velle præberi. Vult enim illud sibi vendi pretio regni cælestis; vult sibi dari in munus gratuitum; vult sibi offerri in sacrificium gratiarum actionis, pro eo quòd tradidit semetipsum oblationem, & hostiam Deo in odorem suavitatis. *Ephes. 5.* Templum quoque desiderat in CORDE tuo sibi construi, in quo habitet; idemque optat esse Altare, in quo spirituales ei hostiæ offerantur. Sequere, Anima mea, votum Sponsi tui, & Templum

hoc ei consecra ; sanctificatum hoc Altare illi dedica. Quomodo verò, quibusve verbis solemnem hanc dedicationem perficies ? Non aliis sanè , quàm iis ipsis , quæ

Ioan. 19. Pilatus coronato capiti Amoris tui in Titulum superposuit. Si enim Martyrum Ba-

19. filicæ , & prima Christianorum Templi dicta sint Tituli ; quidni conveniat Titulo Crucis Dominicæ spirituale **C O R P I S** Templum Domino consecrari. Constru-

Gen. 29. cturus Iacob Altare Domino , erexit lapidem in Titulum : erige & tu Titulum Dilecti tui super lapidem Altaris **C O R P I S** tui , vt fiat quoque Bethel , id est , Domus Dei ,

Ath. 17. **SUPERSTITIOSI** Athenienses Aram suam inscripserant , Ignoto Deo. Ego ve-

23. rò non sic ; sed dicam : Domini ego sum ,

Isaia 44. & manu mea scribam , Domino. Noto , in-

5. quam , in Iudæa Deo , **C O R D I** meo cognito , **C O R D I S** mei Cognitori & Conditori

Pf. 75. 2. consecrabo Aram **C O R D I S** mei. Dauid ,

Pf. 44. 1. dum eructaret **C O R** eius verbum bonum ,

1. Tim. dicauit opera sua Regi : tibi verò Regi im-

1. 17. mortali & inuisibili , Deo **C O R D I S** mei , dico ego non modò opera mea ; sed ipsum

Matth. operum fontem **C O R** meum , vnde exeunt cogitationes meæ , laudationes tuæ. Tibi

15. 19. Iesu Nazareno Regi Iudæorū aram **C O R P I S** mei æternum dico , consecroque :

tot

tot enim titulis COR totum tuum est, quot
 Titulus hic tuus verba præfert. Debetur
 enim tibi, ô Iesu Saluator, COR illud, pro
 quo saluando in Cruce mori dignatus es.
 Tuus igitur sum ego, saluum me fac, quem Ps. 118.
 tanto pretio redemisti; saluum fac à vi- 94.
 tiis, & à meipso, vt non meus, sed tuus
 esse possim. Nazareno florido Sponso, &
 flori de radice Iesse, in arbore Crucis ve-
 nustissimè vernanti, lectulum floridum
 CORDIS mei ab eo consitum, ab eo cul-
 tum, sponte offero: vt, si quæ ibi sint de Cāt. 6. 1.
 eius munere, lilia colligat, & amore in
 Cruce languens, floribus meis vtcumque Cāt. 2. 5.
 fulciatur. Tu verò, ô Nazarene flos agri,
 & lilium conuallium, pretioso Sanguine Cāt. 2. 1.
 riga hunc hortum, vt denuò flores appa-
 reant in terra nostra. Regi super Sion Ps. 2. 1.
 montem sanctum constituto, qui glorio-
 sissimè regnavit à ligno, in quo suspensus
 fuerat, vt acquireret sibi regnum CORDIS Rom. 6.
 mei, & non regnaret in eo peccatum; Re- 12.
 gi, inquam, CORDIS mei, & amoris meo
 crucifixo dedico COR meum; vt in eo ad- Matt. 6.
 ueniat regnum ipsius, sedeatq; in illo tam- 10.
 quam in præparato solio maiestatis suæ.

Quare

Rex Christe clementissime,
 Te CORDA nostra posside;

O o 5

Tu

Pf. 118. Tu esto Rex meus, & Dominus meus; vt
133. non dominetur mei omnis iniustitia. **Iu-**
2. Cor. 3. dæorū Regi, regnanti super Iudæos nō lit-
6. terâ, sed Spiritu, quorum **CORDA** circum-
 cisa sunt circumcisione spiritali, **COR-**
 meum in perpetuum offero sacrificium.
 Rex diceris Iudæorum, id est, confiten-
 tium, vel peccata sua, vel laudes tuas.
 Quare & ego confitebor tibi in directio-
Pf. 118. ne **CORDIS** omnes iniquitates meas,
7. & præuaricationes **CORDIS** mei; vt
Rom. 10. fiat mihi confessio ad salutem. Dignus
10. quoque es tu, Domine Iesu, vt omne
Philip. 2. **COR**, & omnis lingua confiteatur gloriam
11. nominis tui: sed & ego confitebor tibi in
Pf. 137. 1 toto **CORDE** meo, & collaudabo nomen
Eccli. 51. tuum assidue, nec erubescam te coram re-
1. gibus & principibus terræ; vt cū confes-
Matth. sus fuero te coram hominibus, confitearis
10. 22. & me coram Patre tuo, qui in cælis est.

Ecce Domine, debitum tibi tot titulis
COR meū, æterno affectu dedico tibi. Ag-
 nosce, quæso, inscriptionē Altaris huius, Ti-
 tulo Crucis tuæ exaratam, tibiq; illud ven-
 dica, vt numquam profanetur, aut ad deos
 alienos transferatur. Scripsi manu meâ, &
 inscripsi tibi possessionem Altaris huius;
 reclamet licet caro, obganniat mundus,
Ioan. 19. contradicat diabolus; quod scripsi, scripsi.
22. Non

Non refigo Titulum quem posui , non corrumpto Tituli inscriptionem. Quin-
 immò sit mihi hic Titulus pro fortissimo *Festus*
 præsidio, & munitissimâ tutelâ : siquidem *verb. tit.*
 Titulus, quasi tutulus à tuendo dictus est. & Varro
 Sit, inquam, mihi turris fortitudinis à *lib. 6. de*
 facie inimici; vt ex inscriptione Tituli, vi- *ling. la-*
 dens in cuius possessione sit locus cui præ- *tina.*
 ponitur, longè fugiat ab eo, sciens, quòd
 nemo possit tibi resistere.

ITA enim (Augustino teste) ne domum *In Ps. 21.*
 alicuius inuadat aliquis potens, ponit ibi *in Expo-*
 Titulos potentis; vt cum Titulus lectus *sit. 2.*
 fuerit, conterritus quis potentiâ nominis,
 abstineat se ab inuasionem. Et quando po-
 tens aliquis inuenerit Titulos suos, iure
 rem sibi vendicat, & dicit: Titulos meos
 posui, mea res est. Sic & qui Baptismum
 tuum, Christe Iesu, habemus, non delemus
 Titulos; sed agnoscimus Titulos Regis no-
 stri, Titulos Imperatoris nostri. Sed quid
 dicimus? ô domus misera, ille te possi-
 deat, cuius Titulos habes: Christi Titu-
 los habes, noli esse diaboli possessio. Tua
 sit ergo, Domine Iesu, possessio *COR-*
 DUS mei, Titulo tuo prænotata; sitque, *L. nequis.*
 oro, mihi pro regiis velis (vt vocabat *C. vt ne-*
 Iustinianus) regiisque cortinis (vt Am- *mo priu.*
 brosius loquebatur) sue, Sauue Guarde, *Amb. Ep.*
 33. ad
 Titulus *Marcell.*

Titulus tuus, qui contra aduersariorum impetus domum CORDIS mei custodiat.

AGNOSCE igitur, Dòmine, hanc scripturam, & tuere tuam creaturam; fiatque spiritali quodam modo in me illud, quod *Isaie* 19. apud Isaiam scriptum est: Titulus Domini iuxta terminum Altaris erit in signum, & in testimonium Domino exercituum. Sit, inquam, Titulus Domini mei positus iuxta, vel supra terminum CORDIS mei, in signum & testimonium Domino exercituum: quòd nempe Cruce & Passione suâ me sibi redemerit; ideoque ex Titulo hoc agnoscat me suum; agnoscat quoque ab aliis redemptus Iesu Christi, æternumque Regis mei mancipium glorioso eius Titulo insignitum.

L E.

APERTIO CORDIS,
LANCEÂ LONGINI.

Vulnerata charitate ego sum. conc. 2. 5.

COR. pia. transadigat diuinæ vulnerē amoris.

Lancea, que Jesu tincta cruore rubet.
51.

LECTIO XII.

Apertio C O R D I S Lancta
Longini.

Vulnerata charitate ego sum.

Cant. 25.

*Cor meum transadigit Dulcis vulnere amoris
Lancta Jesu tincta cruore rubet.*

Quod timore tantum, sed &
amore tuo, Amator C O R -
D I S mei dulcissime, confi-
gi desidero: non enim te in
Crucē timor detinuit, sed
amor. Magis enim amore mei, quā
ferreis istis clavis Crucē affixus eras. An
non igitur melius amore tibi coniungi,
quā timore? timor enim habet pœ-
nam, perfecta autem charitas foras mittit
timorem. Sed quā diues es, Domine, in
misericordia & miserationibus, qui non
passus es in Passione tua quidquam deesse,
quod nostræ saluti quoquo modo posset
deservire. Instrumenta enim Passionis tuæ,
facta sunt instrumenta perfectionis nostræ.

1. Ioan. 4.
18.

Eph. 2. 4.

Funes

Funes enim tui COR nostrum ad te trahunt, Columna tua COR sustentat, Flagella excitant, Corona munit, Clavi timore tuo

Ioan. 19. COR configunt. Quid restat, quæso, nisi ut
34. Lancea tua amore COR sauciet? Postquam

Bernard. enim iam mortuus eras, vnus militum Lanceâ sacratissimum latus tuum aperuit, &

Serm. quidem Animam tuam non attigit crudelis lancea; sed Matris vtique tuæ Animam

Signum magnum. pertransiuit. Tua, Domine, Anima, iam
Luca 2. ibi non erat, sed Matris tuæ planè inde

35. nequibat auelli. Tuum igitur Corpus, non Animam: Matris verò Animam non Corpus

Breuiar.

Mucrone dico lancea

Rom.

Longinus ille Centurio vulnerauit. O quam velim, vt integro Corpore, eadem lanceâ transfuerberes Animam meam, & COR meum amoris tui cuspide salubriter vulneres: potens est enim hæc lancea frigidum COR meum amoris igne succendere. Postquam enim feruentissimam fornam æstuantis amore pectoris tui introiuit, eodem igne candens & feruens regressa est. Non iam ampliùs riget, aut friget hoc ferrum, calido Sanguinis tui imbre tinctum: suavis est hasta, quam Dilecti mei purpurâ vestit, cruor diluit, amor efficit ignitam. Hac igitur lanceâ transfige pectus

pectus & COR meum; transige, dulcissime Bonantr.
 me Domine Iesu, medullas ac viscera in stim.
 Animæ meæ, suavissimo ac saluberrimo diuini
 amoris tui vulnere, verâ, serenaque, & amoris.
 Apostolicâ sanctissimâ charitate, vt lan-
 guescat & liquefiat Anima mea solo semper
 amore & desiderio tui. Meritò mihi re-
 posco vulnera, quia vulneratus es propter Isa. 53. 5
 iniquitates nostras: amore tuo vulnerari
 exopto, qui amore mei multò validius
 quàm lanceâ mucrone vulneratus es. Vn-
 de & dixisti: Vulnerasti COR meum, soror Cāt. 4. 9.
 mea Sponsa, vulnerasti COR meum in vno
 oculorum tuorum, & in vno crine colli
 tui. Vulneratus ergo à me, Amor meus,
 amoris vulnus reponc. COR enim meum Greg. 1. 6.
 sanè sanum est, eum nullo tui amore sau-
 ciatur; percussus autem charitatis spiculis, Moral.
 vulneratur in intîmis affectu pietatis, ard-
 et desiderio contemplationis: & miro modo cap. 14.
 viuificatur ex vulnere, quæ prius mortua
 iacebat in salute. His me Vulneribus offe-
 ro, felicem me reputans hac lanceâ sau-
 ciari. Hæc sunt enim Vulnera, quæ osculis Ambr. in
 præferuntur: Vtiliora vulnera amici, quàm Ps. 118.
 voluntaria oscula inimici. Saucia ergo Do-
 mine, pectus meum, vt cum Sponsâ di-
 cere queam: Vulnerata charitate ego sum, Pron. 27.
 Heul heu, Domine mi, quare me fecisti, 6.
 Cant. 2.

Renauet. si non debeo tibi esse coniunctus? quare
in prima non sum pariter tecum vulneratus? Pro
part. 1.2. me, Domine, pro me vulneratus es, non
Spim. pro te; & tu vulnera portas, non ego. Quid
diuini est hoc? Ego debeo esse subiectum vulne-
amoris. rum, & non tu: quia ego sum, qui peccaui,
 ego qui iniquè egi; sed tu, qui es innocens
 ouis, quid fecisti? Vertantur, obsecro,
 vulnera hæc in me, & in domum Patris
 mei. Redde nobis, Domine, redde vulne-
 ra nostra, ne tu, qui innocens es, nocens
 appareas, retinens vulnera aliena: aut
 saltem tecum vulnera **C O R D A** nostra.
 En mori volo, nisi vulneres mentem meâ.
 Abhorreo videre **C O R** meum non vul-
 neratum, cum videam te Saluatorem sic
 pro me vilissimo Cruci affixum. Aut ergo,
 Domine Iesu, me tecum conuulnera, aut
 certè da mihi licentiam transuerberandi
 meipsum materiali gladio. Nolo enim,
 Domine, sine vulnere viuere, quia te vi-
 deo vulneratum. O Domine, quare mi-
 hi quod peto non tribuis? Si te offendi,
 pro iustitia **C O R** meum vulnera. Si tibi
 seruiui, nunc pro mercede peto vulnera.
 Et ubi est, Domine, ubi est pietas tua? ubi
 est immensa clementia tua? quare fa-
 ctus es mihi crudelis, qui semper fuisti
 benignus? Quare factus es mihi amarus,
 qui

Cap. 3.

qui semper fuisti dulcis & pius? Quare factus es mihi auarus, qui semper fuisti liberalis & largus? Non peto à te, Domine, Solem, neque sidera; sed peto vulnera. Quid est hoc, quòd sic de istis vulneribus es auarus. Aut à me, Domine, vitam auferas corporalem, aut COR meum vulnera. Verecundum enim & opprobriosum est mihi, videre Dominum meum Iesum vulneratum, & me seruum vilissimum pertransire illæsum. Rogo te per illa salutifera *Aug. in* vulnera tua, quæ passus es in Cruce pro *Meditate* salute nostra, è quibus emanauit ille pretiosus Sanguis, quo sumus redempti: vulnera hanc Animam meam peccatricem, pro qua etiam mori dignatus es: vulnera eam igneo & potentissimo telo tuæ nimiae charitatis. Viuus est enim sermo Dei, & *Heb. 4.12* efficax, & penetrabilior omni gladio accipiti. Tu sagitta electa, & gladius acutissimus, qui durum scutum humani CORDIS penetrare tuâ potentiâ vales: confige COR meum iaculo tui amoris, vt dicat tibi Anima mea: Charitate tuâ vulnerata sum: ita *Cant. 2.5.* vt ex ipso vulnere amoris tui vberissimæ fluant lacrymæ die ac nocte. Iterum rogo te, Amor meus, vt

Per medullam CORDIS mei
Peccatoris, atque rei,

P p 2

Ex ryth-
mis S.
Bernard.

Tuum

Tuus Amor transfigatur ;
 Quo COR totum rapiatur
 Languens amoris vulnere.
 Da COR CORDI sociari,
 Tecum IESV vulnerari:
 Nam COR CORDI similatur,
 Si COR meum perforatur
 Tua mucrone lanceæ.

LE

MVSTVM CORDIS E
TORCVLARI CRVCIS.

Vinum latificet COR hominis . *Psal. 103. 15.*

En cypri premitur botrus, COR excipe, grata

De torculari, quę cruce vina fluunt.
52.

LECTIO XIII.

Mustum CORDIS è Torculari
Crucis,

Vinum latifcet COR hominis.

Psal. 103. 15.

*En Cypri premitur botrus, COR excipe, grata
De torculari quæ Cruce vina fluunt.*

VAM bonus Israël Deus, Ps. 72. 1.

his qui recto sunt CORDE!

Quid enim non præstas Anima
diligenti te, quæ omnia
habet in te, & cui tu es omnia?

Si à vulnere curari desiderat, medicus es: si
febris æstuat, fons es: si grauatur iniqui-
tate, iustitia es: si indiget auxilio, virtus es:
si mortem timet, vita es: si tenebras fugit,
lux es: si dubia fluctuat, veritas es: si perire
metuit, salus es: si cælū appetit, via es: si esu-
riat, cibus es: si sitiit, potus es. Confiteantur Ps. 106.
tibi, Domine, misericordiæ tuæ, quas mul- 8:
tiplicasti super filios hominū. Dedisti enim
eis frumentū, & vinū, quod in iucunditatē

Eccli. 31. à te creatum est : Exultatio enim Animæ
 3. & CORDIS, vinum moderatè potatum.
 At dolendum est, quòd optimo dono tuo
 pessimè abutantur homines ; vsq; adeò, vt
 fiat illis beneficium totum in venenum. Vi-
Osee. 4. num enim lætificandis CORDIBVS natū,
 11. aufert COR, multosq; exterminauit ; vt
 non immeritò dixerit Apostolus tuus ; Bo-
Rom. 14. num est non bibere vinum. Verum, multò
 21. pretiosius vinum seruasti Animæ nostræ,
 Domine Deus, vinum sanè præstantissi-
Zachar. mum, vinum germinans Virgines, de Vit-
 9. 17. gine carne profluens, viteq; illà quam
Ioã. 15. 1 plantauit cælestis Agricola, Pater tuus. Bo-
Gen. 1. trus Cypri Dilectus meus mihi, in vineis
 14. Engaddi. Tu enim, Dilecte mi, instar bo-
 tri vinearum Engaddi, ex vicinis fructi-
 bus aromaticis suaueolentis, ad Crucis
 tercular expressus, nostra propitiatio &
 expiatio factus es, atque vinum hoc quòd
Pf. 103. 3 lætificat COR hominis, in Eucharistico
 Calice nobis propinas. Hoc est poculum
Cāt. 8. 2. ex vino condito, & mustum malorum gra-
Num. 13 natorum. Tu botrus terræ promissionis,
 24. quem duo exploratores ad filios Israël è
 vecte suspensum detulerunt. Quis enim
August. est racemus ex ligno pendens, nisi Amor-
Ser. 100. meus in Cruce appensus? Botrus hic spiti-
de temp. talis vindemia, sacre Passionis tuæ tem-
 pore

pōre prælo Crucis expressas, vinum læti-
 tiæ fidelibus exhibet. Tunc enim torcular *Isaia 63.*
 calcasti solus, & aspersus est Sanguis super *3.*
 vestimenta tua, & omnia indumenta tua
 inquinasti. Tanti tibi stetit, Domine, vt si-
 cienti Sponsæ vinum sacratissimi Sanguis-
 nis tui exprimeres. Sed & lauisti in vino *Gen. 49.*
 stolam tuam, & in sanguine vusæ pallium *11.*
 tuum. Stola autem hæc tua est Ecclesia, *Otig. in*
 quam mundaſti tibi Sanguine tuo non ha- *Gen. ho-*
 bentem maculam aut rugam. Quando ve- *mil. 17.*
 rò sanguis vusæ dicitur, quod aliud vinum, *Ephes. 5.*
 quàm Calicis Domini Sanguis ostendi- *16.*
 tar? Hunc porrò Sanguinem vusæ non tan- *Cypria.*
 tū effudisti in remissionem peccatorum; *Epist. 63.*
 sed etiam in potum longè suauissimum *Matt. 26*
 Ecclesiæ tuæ reliquisti. An non enim ipse *28.*
 ore tuo Sancto & benedicto dixisti: San- *Ioan. 6.*
 guis meus verè est potus. Et qui bibit *55.*
 meum Sanguinem, manet in me, & ego in
 eo. Nec reliquisse tantū Amori tuo satis
 fuit, sed suauissimè etiam nos ad biben-
 dum inuitas. An non hæc tuæ voces? Si quis *Ioan. 7.*
 sitit, veniat ad me, & bibat. Omnes sitientes *36.*
 venite ad aquas, & qui non habetis argen- *Isaia 55.*
 tum, properate, emite, & comedite: Venite, *1.*
 emite absq; argento, & absq; vlla commu-
 tatione vinum & læ. Quàm dulcia verò
 hæc tua apud Sapientem verba: Venite, *Prou. 9. 5*

comedite panem meum , & bibite vinum quod miscui vobis. Relinquitte infantiam , & viuite , & ambulate per vias prudentiæ. Quid dulcius, quid voluptuosius nobis hac benignissimâ tuâ inuitatione, Sponse charissime ? Quin & prælibatoris officium subire non renuis, ipse prior prægustans Calicem , ad quem inuitas ; agnosco enim vocem tuam : Comedi fauum cum melle meo , bibi vinum meum cum lacte meo: Comedite amici, & bibite, & inebriamini charissimi. Quid vltra addi, aut excogitari posset? Eheu Domine, quanto desiderio desideras te ipsum commu-

Breniar.
Român.

*Leti bibamus sobriam
Ebrietatem Spiritus,*

Ambros. Bona enim ebrietas, quæ ad meliora, atque
Serm. 13 iucunda, quemdam facit mentis excessum:
in Psal. vt immemor sollicitudinum Animus no-
118. ster, vino iucunditatis hilaretur. Inebria-

Cæt. 2.4. tæ fuerunt hoc vino charissime tibi Spon-
sæ, S. Catharina Senensis , & S. Lutgar-
dis: quas tu benignissime Rex introduxisti
in cellam vinariam , & potasti vino de Sa-
cratissimo Lateris tui vulnere scaturiente.

Sûrins.
in vita

Illam enim, cum post insignem mortifica-
tionis actum, quo diabolus, propriamque
naturam debellauit, vulneri Lateris tui ad-
mouisti,

mouisti, & ineffabili potu ita refecisti, vt
 deinceps cibum capere nequiuert. Huic *Cantipr.*
 autem, Cruci affixum, & cruentatum te *lib. 1.*
 obuium exhibuisti, depositoq̃ de Cruce *vita s.*
 brachio eam amplexans, os eius vulnere *Lutgar-*
 Lateris tui applicuisti: vnde tantam hau- *dis.*
 sit suauitatem, vt in Dei seruitio semper &
 robustior & alacrior fieret. Vnde & salua
 oris eius mellis dulcedinem superabat:
 neque id mirum, quando COR illius &
 diuinitatis tuæ mel, & humanitatis lac ru-
 minabat. Quis mihi det, vt quod illis
 visibiliter exhibere dignatus es, idem
 CORDI meo inuisibiliter etiam præstes?
 Ecce, Domine, prouocatus tuâ inuitatio-
 ne, prouocatus harum exemplo, venio
 etiam ad te: introducas me, quæso, in cel-
 laria tua, vt hauriam de fontibus Saluato- *Isa. 12.3*
 ris mustum spiritualium deliciarum, bi- *Esther. 1.*
 bamq̃ue vinum illud magnificentia regiâ *7.*
 dignū, quod fluit de torculari tuo. Eia Do-
 mine, dignare vt excipia illud in mundissi-
 mo vasculo CORDIS mei, & refocillem si-
 tientem Animam meam. Quemadmodum
 enim desiderat Ceruus ad fontes aquarū, *Ps. 41.1.*
 ita desiderat Anima mea ad te Deus. Sitiuit
 Anima mea ad Deū fontē viuū: o quando
 veniam, quando inueniam potum Animæ
 meæ, instar testæ præ siti exarescentis!

O

- August.* O fons vitæ! vena aquarum viuentium,
soliloq. quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ,
cap. 35. de terra deserta, & inuia, & inaquosa;
Pf. 62.3. vt satiem ex aquis misericordiæ tuæ fi-
 tim meam? Sitio, Domine, Fons vitæ es;
 satia me. Sitio, Domine, sitio te Deum vi-
Deut. 32 uum. Sitio Sanguinem tuum meracissimum.
14. Eia Domine, inebria me, vt dicat tibi Ani-
Pf. 22.5. ma mea: Calix tuus inebrians quàm præ-
Cyprian. clarus est! Quia Sanguis tuus bibentes sic
Epist. 63. inebriat, vt sobrios faciat, & mentes ad spi-
 ritualē sapientiam redigat; vt à sapore isto
 seculari, ad intellectū Dei vnusquisq; resi-
 piscat. Et, quemadmodum vino isto com-
 muni mens soluitur, & Anima relaxetur,
 & tristitia omnis exponitur: ita & potate
 Sanguine Domini, & poculo salutari, ex-
 ponatur memoria veteris hominis, & fiat
 obliuio conuersationis pristinae secularis,
 & moestum pectus ac triste, diuinæ indul-
 gentiæ lætitiā resoluatur. Lætificet ergo
 vinum hoc Cor meum, vt non recordetur
Prou. 31. doloris sui, sicut scriptum est: Date fice-
9. ram moerentibus, & vinum his qui amaro
 sunt Animo; bibant & obliuiscantur age-
Sap. 12.1. statis suæ. Vbi ergo gustauerit Cor meum
Luce 1. quàm suauis est Dominus, exultet Spiri-
47.1 tus meus in Deo salutari suo.

O quàm

O quàm dulcis sapor iste!

Qui te gustat, Iesu Christe,

Tuo victus à dulcore,

Mori posset præ amore,

Te vnum amans vnice:

Sed & hoc insuper peto, vt salutaris hic
 potus emundet COR meum ab omni pec-
 cato. Si enim sanguis Hircorum, aut Tau- *Hebr. 9.*
 rorum, inquinatos sanctificat ad emunda- *13.*
 tionem carnis; quantò magis Sanguis tuus,
 Domine Iesu, emundabit conscientiam
 meam ab operibus mortuis, ad seruiendum
 Deo viuenti? Verè beati, qui lauant stolas *Apocal.*
 suas in Sanguine Agni, vt sit potestas co- *22. 14.*
 rum in ligno vitæ! Rogo igitur te

Pie Pellicane Iesu Domine,

Me immundum munda tuo Sanguine,

Cuius vna stilla saluum facere

Totum mundum possis omni scelere.

Ex D.

Thoma.

LE-

AZYIVM CORDIS IN
LATERE VVLNERATO.

*Esto quasi Columba nidificans in
summo ore foraminis. Jerem. 48. 28.*

Fas lateris thalamo latitare, et amoris azylo.

Et COR cum Domini iungere CORDE mei.
53.

LECTIO XIV.

Azylum CORDIS in Latere
Vulherato.

*Esto quasi Columba nidificans in summa
ore foraminis. Ierem. 48. 28.*

*Eas Lateris thalamo latitare, & amoris azylō,
Et COR cum Domini iungere CORDE mei,*

D te Domine lauauī Ani- Ps. 24. 1.
mam meam, & clamaui
per singulos dies: Esto mi- Ps. 30. 3.
hi in Deum protectorem,
& in domum refugij, vt sal-
uum me facias. Sed vt video te in Cruce
extensum, ibi Domine refugium factus Ps. 89. 1.
es nobis. In vulnere enim transfixi Late-
ris tui apertum est ostium, per quod in-
troire possimus in ciuitatem refugij: ibi, & Ps. 83. 4.
Domine, passer inuenit sibi domum, &
turtur nidum sibi, vbi ponat pullos suos.
Nec tantum ad hoc azylum & pro-
pugnaculum Lateris tui nos admittere
dignaris; sed suauissimè etiā inuitas, Cant. 2.
dicens: Surge amica mea, speciosa mea, 13.

&

- & veni : columba mea in foraminibus petrae, in cauerna maceriae. Et per Prophetam : Relinquire ciuitates, & habitate in petra, habitatores Moab, & estote quasi columba nidificans in summo ore foraminis.
- Ier.* 48. 28. Quam dulce hoc faucibus meis eloquium tuum, Domine? Haecenus enim gemens in valle lacrymarum, in loco quem posuisti, ascensiones in corde disponebam, & dicebam: Quis dabit mihi penas sicut columbae, & volabo & requiescam? Nunc autem,
- Cant.* 2. 13. O optatissima requies mea, tu dicis: Veni columba mea in foraminibus petrae, in cauerna maceriae; & esto quasi columba nidificans in summo ore foraminis. Et quoniam haec foramina petrae, nisi Vulnera manuum & pedum, Domine? Et quoniam cauerna maceriae, nisi Vulnus lateris, quod lancea factum est. Quam tuta firmaque infirmis securitas & requies in vulneribus Saluatoris? Petra refugium herinacis, petra autem est Christus; in petra se columba tutatur, & circum volitantem intrepida intuetur Accipitrem: fremit mundus, fremit corpus, diabolus insidiatur, non cado, fundatus enim sum supra firmam Petram.
- Gregor.* in *Cant.* Bernard. *Serm.* 61. in *Cant.* *Pf.* 103. 18. *I. Cor.* 10.4. *Matt.* 7. 24.

E I A igitur, Anima mea, si de adolescentularum adhuc numero es, quae vaga sequeris

equeris vestigia sodalium tuorum, & peccatorum aculeis instar herinacij etiam nū 6.

horres; pone refugium tuum in hac petra.

Si insipientium concubinarum consortiū *Prouerb.*
adep̃ta es, esto quasi lepusculus, plebs in- 30. 26.

ualida, qui in petra ponit cubile suum. Si
Reginarum, proficientium statum attigi- *Iob.* 39.
sti; velut aquila, in arduis pone nidum 28.

tuum, mane in petra hac. Si verò iam mi-
serentis Sponsi dignatione, ad vnicæ co-
lumbæ dignitatem euecta es, nidifica in *Ierem.*

summo ore foraminis, occupa cauernam 48. 28.
maceriæ. Hic enim fuges mel de petra, *Deuter.*

oleumque de saxo durissimo. Ingredere, 32. 11.
ingredere Anima mea in petram, ibique *Isaia.* 2.

abscondere; nusquam enim extra eam re- 10.
quiem inuenies, nusquam tibi melius erit.

FELIX es tu, ô Sancte Ioannes, cui *Breuiar.*
priuilegio amoris præcipui concessum est *Rom an.*
supra pectus Domini in cœna recumbere,

& fluenta Euangelij de sacro Dominici
pectoris fonte largius potare: hinc scilicet
altiùs ceteris intonas, & Verbum, quod *Ioan.* 1. 1.

erat in principio apud Deum, mūdo eru-
ctas! Felix, ô lancea Longini, cui sacrū *Ioan* 19.

Latus aperire, & Domini Sanguinem 34.
haurire licuit! Inuideo rigido frigidoque
huic ferro tanti honoris prærogatiuam.

VTINAM, vtinam Amor, ingeniosus

Qq

Faber,

Faber, COR hoc in lanceam recudat, Dominicum Latus subituram! An non enim natura trigonum COR effecit, & in morem triformis cuspidis exacuit? Hoc igitur hastæ impositum, currat in pectus Domini, & amoris vulnere Dilectum sauciet. Liceat tantum, Amor meus crucifixe, non facile semel admissum COR meum intra dulcissima amoris limina, inde egredietur; non ut militis illius lancea facto vulnere redibit, sed perpetuo immorari, immoriq̃ue volet purpureo huic amoris thalamo, roseoque Sponsi sui lectulo.

Ioan. 20.

27.

FORTUNATE nimium Thoma, qui inuitatus à Domino, manum in Vulnus hoc sacrati pectoris immisisti. Sed & tibi licet, ô Anima mea! aperuit enim Longinus ostium, per quod ingredi possis. Accede ergo ad Deum CORDIS tui, ad COR Dei tui, in quo tabernaculum tibi figas, domiciliumq̃; constituas. Iunge hîc COR tuum CORDI amoris tui, non digitum, non manum, sed COR iaculare in patentem hunc Dilecti tui thalamum. En patet fenestra in

Gen. 8. 6

latere Arcæ salutiferæ, frustra cum coruo vagaris, frustra circa cadauera mundi moraris: Ingredere ad Noë in Arcam, ut salueris in diluuiio aquarum multarum. Et

Psal. 131. 14.

dic: Hæc requies mea in sæculum sæculi: hîc

hic habitabo, quoniam elegi eam. *Habitabat ibi Beatus Elzearius Afiani comes, ad quem diutius absentem cum famulū vxor misisset; respondit per litteras: Sanus corpore sum & sospes; quod si verò videre me cupis, quære in vulnere Lateris Christi; ibi habito, ibi poteris me inuenire, frustra alibi quæsitura. Hoc quoque deinceps erit habitaculum Corbi meo: per hoc ostiū si introiero, pascua inueniam, panemq; in fornace amoris mei coctum. Hic cella vinaria musto malorum granatorum redundans: hic apotheca medicamentorum salutarium; omnem curans languorem, omnem sanans infirmitatem. Vulnus hoc, mi Domine, est refrigerium & leuamen omnium afflictorum, ciuitas refugij omnium fugientium à facie iræ Dei, ad misericordiæ tuæ asylum; porta aurea, ante quam sedentes mendici peccatores, expectant eleemosynam multiplicis misericordiæ Dei. Hoc vulnus ostium lateris Templi, & porta orientalis, præter quam non est aditus ad vitam æternam, neque ianua alia, per quam intret quis, ut stare possit coram Deo. Ad hanc Portā, ad hoc Templū, ad hæc Sancta Sanctorū, ad hanc Arcā Testamenti adorabo, & nomē Domini iugiter laudabo. Quàm bonum & iucundum,*

Surius in eius vita
 27. Sep-
 temb. ca.

30.

Ioan. 10
 9.

Cat. 8. 2

Matth.
 9. 35.

Actor.
 3. 2.

Ezech.
 48. 10.

Rupert.
in cap.

16. lib.
 3. Reg.

Bernard. in hoc CORDE habitare? Bonus Thesau-
Ser. 20. rus, bona Margarita, COR tuū, bone Iesu,
de Pas- quā effosso agro tui Corporis inuenimus.
sione Do- Quis hanc Margaritam abiiciat? Quin po-
mini. tius dabo omnia, omnes cogitationes &
 affectus mentis commutabo, & compara-
Psal. 54. bo illam mihi, iactans omnem cogitatum
 23. in COR Domini Iesu, & sine fallacia illud
 me enutriet. Eia igitur, vt cum mellifluis
 Bernardo tuo dicam,

Bernard.
in Ryth-
mis:

Salve Latus Saluatoris,
In quo latet mel decoris,
In quo patet vis amoris,
Ex quo scatet fons cruoris,
Qui CORDA lauat sordida
Ecce tibi appropinquo,
Parce Iesu, si delinquo:
Verecundā quidem fronte,
Ad te tamen veni sponte,
Scrutari tua Vulnera.
Salve initis apertura,
De qua manat vena pura:
Porta patens & profunda,
Super rosam rubicunda,
Medela salutifera.
Plaga rubens aperire,
Fac COR meum te sentire,
Sine me in te transire,
Vellem totus introire,

Pulsanti

*Pulsanti pande pauperi.
 In hac fossa me retonde,
 Infer COR meum profundè ,
 Vbi latens incalescat ,
 Et in pace conquiescat,
 Nec prorsus quemquam timeat.*

Q93

LE.

SPECVLVM CORDIS IN
QVINQVE VVLNERIBVS.

Inspice et fac secundum Exemplar quod
tibi in monte monstratum est. *Exod. 24. 26.*

Pro speculo CORDIS, COR aspice dulcis Jesu.

Imprimet hoc CORDI, vulnera viua, tuo.

54.

LECTIO XV.

Speculum CORDIS in Quinque Vul-
neribus.

*Inspice, & fac secundum Exemplar, quod
tibi in monte monstratum est.*

Exod. 25. 40.

*Pro Speculo CORDIS COR aspice dulcis IESU,
Imprimet hoc CORDI Vulnera viua tua.*

VID Anima mea, quid Di-
lectus tuus Speciosus formâ Ps. 44. 3.
præ filiis hominum, à te re-
quirit, nisi ut ad imaginem
& similitudinem eius com-
posita, specie tuâ & pulchritudine tuâ illi
placere quàm maximè studeas? Ut hoc
autem aptè facere possis, necesse est, ut
frequenter consideres vultum natiuitatis Iacob. 1.
tuæ in Speculo; ut ex eo agnoscens næuos 23.
tuos, quamque deformis & incompta
sis, teipsam expolias atque exornes, ut
illo nō indigna videaris Sponsa, cuius pul-
chritudinē Sol & Luna mirantur. Verum,
quis tibi arte elaboratū Speculū exhibebit,

¶ Q 4

in

Sap. 7.
26.

in quo te explores & contempleris ? Ipse
qui tibi omnia est in omnibus, Sponsus
tuus hoc præstabit : Candor est enim lu-
cis æternæ, & Speculum sine macula Dei
maiestatis, & imago bonitatis illius. Verè
enim Christus Dominus Speculum Dei
Patris est, non tantum ut Dei Filius, diui-
nitatis splendorem, & Patris Imaginem
referens; verum etiam ut homo, radios di-
uini illius splendoris è mundissimo ac ni-
tidissimo sacrosanctæ humanitatis vitro

Laurent.
Iustin. in
fascic.
amoris

cap. 2.

Idem lib.

de humil.

cap. 21.

Basil. cō-

stit. Mo-

nast. c. 5.

ad nos reflectit, ac reuoluerat. Speculum
estu, Domine Iesu, præclarissimum, omni
carens imperfectionis maculâ, omni que
deformitate virtutis : quædam enim Dei-
formis species fulget in te. Tu liber vitæ,
exemplar verum, perfectionis Speculum,
forma rectè viuendi, perlucida via, reli-
gionis magisterium, cunctarumque nor-
ma virtutum. Tu, ô Saluator noster, omni-
bus quicumque pietatem colere vellent,
virtutis Speculum, ac pictura veluti proba,
expressam effigiem quandâ in te propo-
suisti; vnde cuncti, lineamentis tuis inspe-
ctis, (simile pro se quisque) in vitam suâ
exemplum transferrent. Si enim fideliter
atque sapienter creationis meæ considero
exordium, inuenio sanè ideò ad imaginē
Dei hominem conditum, ut imitator
sui

Leo Ser.
1. de ie-
iunio.

fui esset Auctoris : & hanc esse nostri ge-
 neris dignitatem, si in nobis, quasi in quo-
 dam Speculo, diuinitatis forma resplen-
 deat, ad quam tuâ gratiâ reparamur. Equi-
 dem cognoui, Domine, quia omnis tua
 actio, nostra est instructio; & tota vita
 tua, vitæ nostræ Speculum est : verumta-
 men in sacratissimis quinque Vulneribus
 tuis, splendidissimum & nobilissimū mi-
 hi Speculum exhibitum agnosco. Specu-
 lum, inquam, quintuplex, in Vulnerum
 tuorum foraminibus excauatum, quod
 non modò me mihi repræsentat (vt pla-
 na Specula efficere solent) sed collectis in
 vnum punctum radiis, calorem etiam
 emittit, & in obiectam materiam eiacula-
 tur, eamque non rarò accendit. Ita con-
 cauo vstulantiq̃ue Speculo, Archimedes
 Syracusanus hostiles naues incēdisse nar-
 ratur. Quidni & Vulnerum tuorum con-
 caua Specula ignem illum in C O R D E
 meo accendant, quem venisti mittere in *Luc. 12.*
 terram, & vehementer exardescere vo- *49.*
 luisti ? Præstitisti id amantissimæ Sponsæ
 tuæ S. Gertrudi ; quæ dum ita clemen-
 tiam tuam exoraret : Scribe, misericordis- *Insinuat.*
 sime Domine, Vulnera tua in C O R D E *diuin,*
 meo pretioso Sanguine tuo, vt in eis le- *pietat:*
 gam tuum dolorem pariter & amorem, & *lib. 2.*

Qq 5

Vulne- c. 4.

Vulnerum tuorum memoria iugiter in se-
creto **CORDIS** mei permaneat. Cum enim
hisce occuparetur, sensit in **CORDE** suo,
quasi corporalibus locis impressa colenda
illa & adoranda sanctissimorum Vulnerū
tuorū stigmata, quibus Animæ eius Vulne-
ribus medicasti, nec non poculum nectarij
amoris propinasti. Quantum verò amoris
ignem Vulnerum tuorum radiis in eius

Isa. 59. 1 **CORDE** accēderis, quis enarrare sufficiat?
Non est abbreviata manus tua, Domine;
fac quoq; & hanc cum seruo tuo miseri-
cordiam, vt si non Vulnerum tuorum pre-
tiosa monilia, saltem eorumdem salutarem
memoriam & compassionis dolorē **COR-**
DI meo imprimas, vt ardor dilectionis
tuæ, à Vulnerum tuorum Speculo radij in-
star euibratus, & à **CORDE** meo reflexus,
luculentissimè accendatur.

Hebr. 12 **2.** SED vt iam me ipsis Speculis ex aduerso
opponam, & aspiciam in Auctore fidei &
consummatorem Iesum, video in iis exactā
mihi viuendi normam descriptam esse. In
transfossis enim istis manibus, pro me in
Cruce extensis, quid manibus operari de-
beam; in pedibus, quò mihi sit ambulan-
dum; in **CORDE**, quid mihi sit cogitandū
& desiderandū, perspicuè, velut in archo-
typo, conspicio. Adeoq; hinc disco pruden-
tiam

tiam Sanctorū, quæ est nosse me, & nosse te. Tornatiles illæ tuæ aureæq; manus, plenæ hyacinthis, docēt manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum. Illæ sunt quæ instruunt præliari prælia Domini, aduersus mundum, carnem, & sanguinem.

Cant. 5.
14.
Pf. 143.
2.
1. Reg.
18. 17.

MERITO mihi Speculū formo in Vulneribus manuum tuarū, Domine; ibi enim video descriptum me. Sed quis Scriptor? Amor tuus, bone Iesu. Quis calamus? Clauj. Quo atramento? Sanguine tuo pretioso. In qua charta? In palmis manuum tuarū, quibus Crux mensæ loco fuit, in qua characteribus æternæ dilectionis, æternūq; duraturis, scripsisti me. Quid verò hæ litteræ à me requirunt, nisi vt & manus meæ stillent myrrham mortificationis, & digiti mei pleni sint myrrhâ probatissimâ?

Isa. 49.
16.

Cant. 5. 5

SED & pedibus meis Speculum inueni, in pedibus illis toties pro me præparatis in Euangelizationem pacis. Nitidissimum prorsus Speculū, pedes Domini mei, Magdalenæ lacrymis loti, capillisterfi, vnguento delibuti. Ad speciosos hos pedes, cum eadem sedebo, vt ibi misericordiam inueniam, & hauriam salutem à Domino. Pedes hi, velut Cynosura, dirigent pedes meos in viam pacis, & salutis æternæ. Sequar hos pedes, Domine,

Ephes. 6.
15.
Luce 7.
38.
Luce 10
39.
Proverb.
8. 35.
Luce. 79

mine , & eos sequens , non errabo ; sed
recto itinere gradiar : ipsi enim me dedu-
cent in domum Dilecti mei.

Psalm.
63. 7. NEQUE deest Speculum CORDI meo,
quod in aperto Latere Saluatoris mei ap-
paret . Quid namque cogitare in CORDE
meo debeam , in hoc CORDE scriptum
inuenio . COR enim tuum , est regula &
amussis humanorum CORDIVM , quæ di-
rigi debent iuxta normam CORDI S tui .
Accedam igitur ad COR altum , & ad COR
Dei mei , & speculabor perfectiones eius ;
vt eas , opitulante eiusdem gratiâ , in COR
meum transferam . Fuit , ô Deus CORDIS
mei , COR tuum mundum ab humana de-
lectatione & temporalium amore , à pla-
cendi desiderio & intentione sinistrâ , ab
inutili cogitatione , curis superfluis , anxie-
tate , impatientiâ , & propriâ voluntate .
Dignare , Domine , Amator CORDIVM
nostrorum , transfundere hæc in COR ser-
ui tui ; vt sit COR eius perfectum tecum .
Complacens enim tibi in iis , quorum est
COR secundum COR tuum . An non enim
1. Reg.
2. 35. ita de Samuele locutus es : Suscitabo mihi
Sacerdotem fidelem , qui iuxta COR meum
& Animam meam faciet ? Et de Dauid :
Actor.
13. 22. Inueni Dauid filium Iesse , virum secun-
dum COR meum , qui faciet omnes volun-
tates

tates meas ? Ergone etiam, Domine, tam
chari tibi sunt homines iuxta COR tuum,
vt è numero filiorum Adam sollicitè vnū
talem requiras, eoq̃ue reperto, quasi gra-
tulabundus exclames: Inueni hominem se-
cundū COR meum ? Quid verò cum in-
uento hoc concorde tibi homine facis ?
Illud sanè arbitror, quod Iehu Regem
Israel cum Ionadab fortissimo viro, quem
ad delendam impij Regis Achab progeniē
in Samariam miserat, fecisse legimus. Iehu 4. Reg.
enim occurrentem sibi Ionadab interro- 10. 15.
gaur: Nūquid est COR tuum rectum, si-
cut COR meum cum CORDE tuo ? Cui *Gabriel*
cū illo respondisset: Est. Si est, inquit, *Inchino.*
da manum tuam. Qui dedit ei manū suā. *Concion.*
At ille leuauit eum ad se in currum, & du- *De mun-*
xit in Samariam. Quid autem hoc signifi- *ditia Cor-*
cat, nisi quòd tu, Deus CORDIS mei (verus *dis.*
Iehu, id est existēs) nostræ mortalitatis ve-
stimēto indutus veneris in Samariā huius
mundi, vt dæmonis familiam (Achab stir-
pe notatam) prorsus excinderes, & idolo-
latras Baal internecone deleres. Inueniēs
autem Ionadab (hominem spontaneū, vo-
toq̃; tibi astrictū) interrogas eum, an COR
eius sit rectum cum CORDE tuo, intelli-
gensq̃ue ita esse, præbes ei manum diui-
næ gratiæ tuæ, subleuasq̃ue illum in trium-
phalem

phalem curram Sanctissimæ Crucis tuæ,
Hebr. 2. pergensq; deinceps cum eo, regnum pec-
14. cati destruis, tandemque victorem vnâ
tecum in cælestem Ierusalemintroducis.
Hoc scilicet meritum vnanimis, & vniceor-
dis tecum viri. Eia igitur, Domine, pone
me iuxta COR tuum; vt inspiciam illud, &
secundum exemplar illius rectificem COR
Ps. 118. meum. Aspice & tu in me, & miserere mei
132. Domine; atque ex hoc vsulanti Speculo
CORDIS tui, immitte ignitos radios in COR
meum, qui illud accendant, & confor-
ment sacratissimo CORDI tuo. Fac me,
2. Cor. 3. quæso, reuelatâ facie ita gloriam Domi-
18. nici CORDIS speculari, vt in eamdē ima-
ginem transformer à claritate in clarita-
2. Cor. 4. tem; vt mortificationem Iesu in Corpore
10. & CORDE meo circumferens, vita quo-
que eius manifestetur in Corpore meo
mortali.

LE.

THALAMVS CORDIS
 IN CHRISTI SEPVLCHRO
 Consepulti sumus cum christo. *Rom. 6. 4.*
 COR CORDIS, viteq; mee quo vita sepulchro
 Conditur, hoc vitam, et COR quoq; claudio meum.
 55.

LECTIO XVI.

Thalamus CORDIS in Christi
Sepulchro.

Consepulti sumus cum Christo.

Ad Rom. 6. 4.

COR CORDIS, vitæq; mea quo vita
Sepulchro

Conditur, hoc vitam, & COR quoque claudo
meum.

ERGONE in tenebrosis collo-
cata est lux mea, sicut mortui *Thren. 3*
sempiterni? Ergone in Se- 6.
pulchro mortua vita iacet?
Ergone speluncâ recondi-
tur cæli terræq; Conditor? Ergo in saxeo
hoc lectulo Nazareus ille, floridusque
Animæ meæ Amor, cubat & requiescit?
Quid facies Anima mea? Discedes hinc?
Amor non patitur. Manebis? Prohibet
militaris custodia. En lectulum Salomo- *Cār. 3. 7.*
nis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis
Israel, omnes tenentes gladios, & ad bella
doctissimi: vniuscuiusque ensis super fe-
mur suum. Quid facies inermis, tantâ ar-

R. f.

ma-

matorum militum cincta manu ? Qui,
 quæso, audebis ad lectulum hunc terrore
 consternata, vel eminùs adrepere ? Noli
 tamen expauescere, Anima mea, noli fu-
 gam capere, mane hîc etiam cum Magda-
 lenâ, quæ

Breniar.
Roman.

*Amore perstans saucia,
 Sepulchro inharet anxia,
 Truces nec horret milites,
 Pellit timorem charitas.*

Matth.
6.21.

Plutare.
li. de Fu-
neral.

Pf. 30.13

Tunc igitur deseres Dilectum tuum, Vi-
 tam vitæ tuæ, Animā tuæ Animæ, & COR-
 DIS tui COR ? & quò sine vitâ, sine Ani-
 mâ, sine CORDE cures ? Eia Domine, nò
 discedo à te. Vbi est thesaurus meus, ibi &
 COR meum erit. Ideoque COR meum tuo
 includo Sepulchro, vt maneat coniunctū
 & vnitum CORDI tuo. Solebant olim ami-
 corum sepulchris CORDIS figuram inscul-
 pere, vt hoc symbolo significarent, se
 non modò viuum, sed mortuum etiam
 amore prosequi, & CORDI insculptum
 retinere. Mihi verò minimè satis erit COR
 appingere, aut Sepulchro insculpere; sed
 viuum ipsum COR meum, ô Vita mea, tuo
 impono Sepulchro. Licet enim mortuus
 sis, Domine, non es tamé mortuus à COR-
 DE meo, in quo viuit mortis tuæ memo-
 ria, nec viuere cupit extra tuum Sepul-
 chrum.

thrum. Maneat, obsecro, Cor meū munda-
do & peccato mortuum, tibi consepulcrum,
tibi que soli uiuat, qui pro me mortuus, &
sepultus es. Protegat & muniat me, ut sit
tuum Monumentum Cordis mei munia-
mentum à facie inimici, & ab aduersan-
tium hostium incurſu. Neque verò gratis
omnino glorioſi Sepulchri tui consortium
efflagito; ſed habeo, quem pro eo offe- *Matth.*
ram, Sanguinem tuum pretioſum, pro me *27. 7.*
in Cruce effuſum. Si enim pretium San-
guinis tui expendi voluiſti in agrum figu-
ri, in Sepulturam peregrinorum, cur pe-
regrino etiam nūm abs te CORDI meo, re-
quies & Sepultura, Sanguinis tui merito,
non prouideatur? Sed de ſpiritali noſtra
Sepultura lubet audire Sanctum tuū Am-
oroſium ſic loquentem: Ideò peregrinis *serm. 51*
Chriſti Sepultura promittitur, ut qui ſe à
carnalibus vitiis, ut peregrinum & alie-
num cuſtodierit, is Chriſti requiem me-
atur. Nos peregrini in hoc mundo ſu-
us, & nobis Sanguinis Chriſti pretio
mpta eſt Sepultura: Conſepulti enim ſu- *Rom. 6.*
us, ſicut ait Apoſtolus, cum illo per Ba-
tiſmum in mortem. Baptiſmus igitur *4.*
Chriſti nobis eſt Sepultura, in quo pecca-
s morimur, ac ſepelimur; & veteris ho-
minis conſcientiā reſolutā in alteram Na-
R r 2 tiui.

tiuitatem, rediuiuâ infantia reparamur. Magna huius gratia Sepulturæ, quæ & morte purificat peccatorem, & simul viuificat morientem. Ita Domine, iuxta S. huius Viri sententiam, consepultus tecum fui per Baptismum; sed quia malâ deinde vitâ sæpius, prô dolor! reuixi, iterum tecum mori, iterum sepeliri desidero: atque ideo COR meum tuo impono Sepulchro, vt ibi tecum moriatur, tecum sepeliatur, tecum maneat.

- SED resurgente te, Domine, nolo remaneat COR meum in Sepulchro; sed te.
- Rō. 6.4. cum pariter resurgat, & in nouitate vitæ tecum ambulet. Dabis hoc mihi, Amor
- Rom. 6. 5. meus, qui per Apostolum tuum dixisti: Si complātati facti sumus similitudini mortiseius; simul & resurrectionis erimus.
- Ioā. 12. 24. Tu enim es, Domine, granum frumenti, cum quo, in terram Sepulchri cadente ac moriente, COR meum complantatum, commori, & consepeliri optat: vt te resurgente, surgat noua seges, fructusque seminis tui. Et an non ideo in Horto sepeliri voluisti, vt ibi arboris instar plantata, reuiresceret ac refloresceret Caro tua? Rō
- Pf. 27.7. floruit illa, cū succiso per Iudæos Corporis flore, rediuiua de Sepulchro Resurrectionis gloriâ germinauit, & in floribus
- Ambros. Ser. 54. modum

nodum, odorem pariter & nitorem cun-
 ctis hominibus immortalitatis affluit. Ita
 quoque refloreat COR, & caro mea viro- *Pf. 27. 7.*
 e sanctitatis, & flore iustitiæ. Cur enim
 hoc non sperem à contactu sacri Corporis *I. Reg. 2.*
 tui, Domine; qui mortificas, & viuificas; *6. Tobie*
 leducis ad inferos, & reducis? Si enim *13. 2.*
 Elisei sepulti Corpus, mortuum excitare *4. Reg.*
 potuerit, quidni resuscitet me in nouita- *13. 21.*
 tem vitæ Corpus tuum, qui Auctor es om-
 nis vitæ? Concede hoc mihi, qui solus po-
 es, benignissime Iesu, per sanctam Sepul-
 cram, & admirabilem Resurrectionem
 tuam. Sed fortassè, vt ego COR meum te-
 rum sepeliri desidero, ita vicissim spiritua-
 le Sepulchrum ex CORDE meo tibi fieri
 concupiscis: vt non tantum requiescas in
 CORDE terræ, sed etiam in terra COR-
 DIS mei. Paratum COR meum Deus, pa- *Pf. 56. 8.*
 ratum COR meum; sed à gratia tua præ-
 paratum. Veni Domine Iesu, requiesce
 molliter in CORDE serui tui. Verum, qua-
 e illud esse debeat, tuum me instruit Mo-
 numentum, factum mihi iam monimen-
 tum; mentem enim meam monet, mo-
 letque vt ad eius similitudinem præparet
 ibi CORDIS habitaculum. Sed quia scio,
 Visu tu, Domine, ædificaueris hanc tibi *Psalms.*
 domum, in vanum laborare omnes qui *126. 1.*

- Pfal. 50.* *12.* ædificant eam : Te humiliter rogo , Spiritum rectum innoua in visceribus meis, pulsisque vetustatis immunditiis, Cornu-um pro tua Sepultura mihi concede. Sit
- Cant. 4.* *12.* illud (velut hortus conclusus) odoriferis virtutum floribus confitum & exornatum;
- Marc. 15. 46.* sit excisum in petra, soliditate immutabili propositi constans. Sit prope montem Caluariæ, vt totus mihi figaris in CORP E, qui totus fixus es pro me in Cruce : sit denique alienum ab omni immunditia carnis & spiritus. In hoc verò Sepulchro, te Myrrhâ mortificationis vnctum, in Sindone mundissimæ conscientie inuolutum, spiritualibus desideriorum brachiis componam ; vt & mihi cum Sponsa tua dicere
- Cant. 1.* *11.* liceat : Fasciculus Myrrhæ Dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur. Morare, Domine, in medio CORP I S mei, quod æternâ charitate dilexisti ; ibi
- Cant. 4.* *6.* cuba, ibi requiesce, donec aspiret dies Resurrectionis tuæ, Sed ne quis hunc thesaurum mihi eripiat aut deprædetur, saxū magnum aduoluendum video ad ostium
- Marc. 15. 46.* monumenti. Occlude ergo, Domine, ianuam CORP I S & sensuum meorum; ne per eam irrepant latrunculi aut fures, qui spolient me Dilecto CORP I S mei. Sed & appone vigilēs custodes, Angelos tuos Sanctos,

Sanctos, qui omnes insidias inimici ab eo *Breniar.*
 longè repellant, & Sepulchrum tuum in *Rom.*
 pace custodiant. Eia Domine, iterùm ro-
 go te, fiat hoc modo Cor meum Sepul- *Isaia.*
 chrum tuum gloriosum; vt tu Rex gloriæ, *II. 10.*
 & Domine virtutum, illud sanctifices,
 virtutibus exornes, reddasquē tui capax,
 nunc & in æternum.

FINIS LIBRI QVARTI.

R 1 4 LÆ

**LAETETVR
COR
QVÆRENTIVM
DOMINVM.**

Psalmo 104. 3.

INDEX

I N D E X

R E R V M

M E M O R A B I L I V M.

A.
Ablutio Cordis. 217
 qua fiat aqua. 221.
 Aceto Christum potant peccatores. 552
 Acupiscitua spiritualis in tela Cordis expressa. 545
 Adamante durius Cor humanum. 128
 Ager spiritualis Cor nostrum. 339. Exarandus. 342. semine spargendus. 352. Irrigandus. 361. maledictus expers fructus. 365
 Agricultura Cordis. 339
 Alexandria magni cupiditas. 147
 Altare Dei Cor nostrum. 455. 586.
 Ambitio insaturabilis. 147
 Amans, dormiens vigilat. 462.
 Amor amatis speculū. 482
 Christum Cruci affixit. 591.
 Dei erga homines. 308. 455.

Emollit Cor. 214
 Amor unit. 477. transit in amantem. 479. Corda animasque in vnum conflant. 480
 Eius proprietates. 457
 Anima corpore grauatur. 404.
 Hortus est. 350
 Id est, quod amat. 482
 lumentū spirituale ararum ducens. 343
 Quot titulis Christi sit. 45. vt Dei sponsa efficiatur. 69
 Anima vitis. 85
 Animæ sedes vbi sit. 17
 Animæ sordes. 219
 Annulus signatorius charorum effigiem gestare solitus. 425. Sponsis cur detur. 427
 Apponere Cor quid sit. 120.
 Ascendendum de valle lacrymarum. 396
 Duce Christo. 471
 Ascendere vis ? descende. 198. 400.
 R. 5   Aquat

THALAMVS CORDIS
IN CHRISTI SEPVLCHRO.

Consepulti sumus cum christo. *Rom. 6. 4.*

COR CORDIS, vitęq; mee quo vita sepulchro.

Conditur, hoc vitam, et COR quoq; claudio meum.
55.

LECTIO XVI.

Thalamus CORDIS in Christi
Sepulchro.

Consepulti sumus cum Christo.

Ad Rom. 6. 4.

COR CORDIS, vitæq; mea quo vita
Sepulchro

Conditur, hoc vitam, & COR quoque claudo
meum.

ERGONE in tenebrosis collo-
cata est lux mea, sicut mortui Thren. 3
sempiterni? Ergone in Se- 6.
pulchro mortua vita iacet?
Ergone speluncâ recondi-
tur cæli terræq; Conditor? Ergo in saxeo
hoc lectulo Nazareus ille, floridusq;e
Animæ meæ Amor, cubat & requiescit?
Quid facies Anima mea? Discedes hinc?
Amor non patitur. Manebis? Prohibet
militaris custodia. En lectulum Salomo- Cār. 3.7.
nis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis
Israel, omnes tenentes gladios, & ad bella
doctissimi: vniuscuiusque ensis super fe-
mur suum. Quid facies inermis, tantâ ar-

R.

ma-

matorum militum cincta manu ? Quis,
 quæso, audebis ad lectulum hunc terrore
 consternata, vel eminùs adrepere ? Noli
 tamen expauescere, Anima mea, noli fu-
 gam capere, mane hîc etiam cum Magda-
 lenâ, quæ

*Breniar.
 Roman.*

*Amore perfans saucia,
 Sepulchro inharet anxia,
 Truces nec horret milites,
 Pellit timorem charitas.*

*Matth.
 6.21.*

*Plutare.
 li. de Fu-
 neral.*

Pf. 30.13

Tunc igitur deseres Dilectum tuum, Vi-
 tam vitæ tuæ, Animā tuæ Animæ, & COR-
 DIS tui COR ? & quò sine vitâ, sine Ani-
 mâ, sine CORDE cures ? Eia Domine, nō
 discedo à te. Vbi est thesaurus meus, ibi &
 COR meum erit. Ideoque COR meum tuo
 includo Sepulchro, vt maneat coniunctū
 & vnitum CORDI tuo. Solebant olim ami-
 corum sepulchris CORDIS figuram inscul-
 pere, vt hoc symbolo significarent, se
 non modò viuum, sed mortuum etiam
 amore prosequi, & CORDI insculptum
 retinere. Mihi verò minimè fatis erit COR
 appingere, aut Sepulchro insculpere; sed
 viuum ipsum COR meum, ô Vita mea, tuo
 impono Sepulchro. Licet enim mortuus
 sis, Domine, non es tamē mortuus à COR-
 DE meo, in quo viuit mortis tuæ memo-
 ria, nec viuere cupit extra tuum Sepul-
 chrum.

thrum. Maneat, obsecro, COR meū mun-
 do & peccato mortuum, tibi consepul-
 tum, tibi que soli viuat; qui pro me mortuus, &
 sepultus es. Protegat & muniat me, vt sit
 tuum Monumentum CORDIS mei muni-
 mentum à facie inimici, & ab aduersan-
 tium hostium incurſu. Neque verò gratis
 omninò glorioſi Sepulchri tui conſortium
 efflagito; ſed habeo, quem pro eo offe- *Matthi*
 ram, Sanguinem tuum pretioſum, pro me *27. 7.*
 in Cruce effuſum. Si enim pretium San-
 guinis tui expendi voluiſti in agrum figu-
 li, in Sepulturam peregrinorum, cur pe-
 regrino etiam nūm abs te CORDI meo, re-
 quies & Sepultura, Sanguinis tui merito,
 non prouideatur? Sed de ſpirituali noſtra
 Sepultura lubet audire Sanctum tuū Am-
 broſium ſic loquentem: Ideò peregrinis *Serm. 51*
 Chriſti Sepultura promittitur, vt qui ſe à
 carnalibus vitiis, vt peregrinum & alie-
 num cuſtodierit, is Chriſti requiem me-
 reatur. Nos peregrini in hoc mundo ſu-
 mus, & nobis Sanguinis Chriſti pretio
 empta eſt Sepultura: Conſepulti enim ſu- *Rom. 6.*
 mus, ſicut ait Apoſtolus, cum illo per Ba-
 ptiſmum in mortem. Baptiſmus igitur *4.*
 Chriſti nobis eſt Sepultura, in quo pecca-
 tis morimur, ac ſepelimur; & veteris ho-
 minis conſcientiā reſolutā in alteram Na-
 turali

tiuitatem, rediuiuâ infantiâ reparamur. Magna huius gratia Sepulturæ, quæ & morte purificat peccatorem, & simul viuificat morientem. Ita Domine, iuxta S. huius Viri sententiam, consepultus tecum fui per Baptismum; sed quia malâ deinde vitâ sæpius, prò dolor! reuixi, iterum tecum mori, iterum sepeliri desidero: atque ideo COR meum tuo impono Sepulchro, vt ibi tecum moriatur, tecum sepeliatur, tecum maneat.

- SED resurgente te, Domine, nolo remaneat COR meum in Sepulchro; sed te-
- Rō. 6.4.* cum pariter resurgat, & in nouitate vitæ tecum ambulet. Dabis hoc mihi, Amor
- Rom. 6.5.* meus, qui per Apostolum tuum dixisti: Si complātari facti sumus similitudini mortiseius; simul & resurrectionis erimus.
- Ioā. 12.24.* Tu enim es, Domine, granum frumenti, cum quo, in terram Sepulchri cadente ac moriente, COR meum complantatum, commori, & consepeliri optat: vt te resurgente, surgat noua seges, fructusque seminis tui. Et an non ideo in Horto sepeliri voluisti, vt ibi arboris instar plantata, reuiresceret ac refloretet Caro tua? Re-
- Pf. 27.7.* floruit illa, cū succiso per ludæos Corporis flore, rediuiua de Sepulchro Resurrectionis gloriâ germinauit, & in floris modum,

inodum, odorem pariter & nitorem cun-
 ctis hominibus immortalitatis affluit. Ita
 quoque refloreat COR, & caro mea viro- *Pf. 27. 7.*
 re sanctitatis, & flore iustitiæ. Cur enim
 hoc non sperem à contactu sacri Corporis *1. Reg. 2.*
 tui, Domine; qui mortificas, & viuificas; *6. Tobia*
 deducis ad inferos, & reducis? Si enim *13. 2.*
 Elisei sepulti Corpus, mortuum excitare *4. Reg.*
 potuerit, quidni resuscitet me in nouita- *13. 21.*
 tem vitæ Corpus tuum, qui Auctor es om-
 nis vitæ? Concede hoc mihi, qui solus po-
 tes, benignissime Iesu, per sanctam Sepul-
 turam, & admirabilem Resurrectionem
 tuam. Sed fortassè, vt ego COR meum te-
 cum sepeliri desidero, ita vicissim spiritua-
 le Sepulchrum ex CORDE meo tibi fieri
 concupiscis: vt non tantum requiescas in
 CORDE terræ, sed etiam in terra COR-
 DIS mei. Paratum COR meum Deus, pa- *Pf. 56. 8.*
 ratum COR meum; sed à gratia tua præ-
 paratum. Veni Domine Iesu, requiesce
 molliter in CORDE serui tui. Verum, qua-
 le illud esse debeat, tuum me instruit Mo-
 numentum, factum mihi iam monimen-
 tum; mentem enim meam monet, mo-
 uetque vt ad eius similitudinem præparet
 tibi CORDIS habitaculum. Sed quia scio,
 Nisi tu, Domine, ædificaueris hanc tibi *Psalms.*
 domum, in vanum laborare omnes qui *126. 1.*

- ædificant eam : Te humiliter rogo , Spiritum rectum innoua in visceribus meis,
Psal. 50. pulsisque vetustatis immunditiis, CORNO-
12. uum pro tua Sepultura mihi concede. Sit
Cant. 4. illud (velut hortus conclusus) odoriferis
12. virtutum floribus confitum & exornatum;
Marc. sit excisum in petra , soliditate immutabi-
15. 46. lis propositi constans. Sit prope montem
 Caluariæ, vt totus mihi figaris in CORPE,
 qui totus fixus es pro me in Cruce : sit de-
 nique alienum ab omni immunditia car-
 nis & spiritus. In hoc verò Sepulchro , te
 Myrrhâ mortificationis vnctum , in Sin-
 done mundissimæ conscientiæ inuolutum,
 spiritualibus desideriorum brachiis com-
 ponam ; vt & mihi cum Sponsa tua dicere
Cant. 1. liceat : Fasciculus Myrrhæ Dilectus meus
11. mihi , inter vbera mea commorabitur.
 Morare, Domine , in medio CORPIS
 mei , quod æternâ charitate dilexisti ; ibi
Cant. 4. 6 cuba, ibi requiesce, donec aspiret dies Re-
 surrectionis tuæ, Sed ne quis hunc the-
 saurum mihi eripiat aut deprædetur , saxū
Marc. magnum aduoluendum video ad ostium
15. 46. monumenti . Occlude ergo , Domine ,
 ianuam CORPIS & sensuum meorum; ne
 per eam irrepant latrunculi aut fures , qui
 spolient me Dilecto CORPIS mei. Sed &
 appone vigiles custodes , Angelos tuos
 Sanctos.

Sanctos, qui omnes insidias inimici ab eo *Breviar.*
 longè repellant, & Sepulchrum tuum in *Rom.*
 pace custodiant. Eia Domine, iterùm ro-
 go te, fiat hoc modo Cor meum Sepul- *Isaia.*
 chrum tuum gloriosum; vt tu Rex gloriæ, *II. IO.*
 & Domine virtutum, illud sanctifices,
 virtutibus exornes, reddasquē tui capax,
 nunc & in æternum.

FINIS LIBRI QVARTI.

R 4 LÆ-

**LAETETVR
COR
QVÆRENTIVM
DOMINVM.**

Psalmo 104. 3.

INDEX

INDEX R E R V M MEMORABILIVM.

A.
Ablutio Cordis. 217
 qua fiat aqua. 221.
 Aceto Christum potant peccatores. 552
 Acupiscitura spiritualis in tela Cordis expressa. 545
 Adamante durius Cor humanum. 128
 Ager spiritualis Cor nostrum. 339. Exarandus. 342. semine spargendus. 352. Irrigandus. 361. maledictus expers fructus. 365
 Agricultura Cordis. 339
 Alexandria magni cupiditas. 147
 Altare Dei Cor nostrum. 455. 586.
 Ambitio insaturabilis. 147
 Amans, dormiens vigilat. 462.
 Amor amatis speculū. 482
 Christum Cruci affixit. 591.
 Dei erga homines. 308. 455.

Emollit Cor. 214
 Amor unit. 477. transit in amantem. 479. Corda animasque in vnum constat. 480
 Eius proprietates. 457
 Anima corpore grauatur. 404.
 Hortus est. 370
 Id est, quod amat. 482
 Iumentū spirituale aratrum ducens. 343
 Quot titulis Christi sit. 45. vt Dei sponsa efficiatur. 69
 Anima vitis. 85
 Animæ sedes vbi sit. 17
 Animæ sordes. 219
 Annulus signatorius charorum effigiem gerere solitus. 425. Sponsis cur detur. 427
 Apponere Cor quid sit. 120.
 Ascendendum de valle lacrymarum. 396
 Duce Christo. 471
 Ascendere vis ? descende. 198. 400.
 R. 5   Aquat

Auari Cor in thesauro
post mortem reperiunt,
121.
Avaritiæ sitis. 146
Augustinus amore fau-
cibus. 444

B.

Balneum Constantini
ex infantium san-
guine. 515
Balneum Cordis, san-
guineus Christi sudor 513
Baptismus, spiritualis se-
pultura. 627
ß. Benedictus ut secum ha-
bitarit. 166. præsentia
Dei, & examinis con-
scientiæ iugis exercita-
tor. 167. Scalam humi-
litis construxit. 202
Boves, quibus Cor aratur.
343.
Bulla Christianorum, ver-
ba Euangelij. 334
Bulla Ægyptiorum, & Ro-
manorum quid desig-
net. 4

C.

Cassitas lilio compa-
ratur. 373
Castrum Cordis. 384
387.
S. Catharinæ Senensis pia
instructio. 296. auferit

Christus ab ea Cor
proprium, illique suum
tribuit. 311. spineam
coronam pro aurea eli-
git. 543. vulnere lateris
Christi admota. 602
Capacitas Cordis. 145
Centrum Cordis Deus. 496
Cæcitas Cordis. 315. quæ
mala. 321
Cæli cum Corde simili-
do. 24
Charitas vinum sponsi. 411.
eius effectus. 412
Christus amanti omnia
599. circumcissus. 179.
fons ablundo Cordi.
221. probatica piscina.
222. humilitatis doctor.
400. sequendus vsque ad
Crucem. 510. speculum
perfectionis. 616. in
Corde sepeliendus. 630
Christi pulchritudo, Cor
vulnerat. 437. flagella-
tio. 331. manus & pedes
nostris speculum sunt. 619
Circumcisio Cordis. 177.
eius utilitas. 183
Circumcidendus totus ho-
mo. 189. quo cultus.
182.
Classes Scholæ Cordis. 82
Clauus crucis, Cordis præ-
sidium. 560. clauis est,
qua Christi referantur
penetrabilia. 561. Cor eo
cazandum. 559. Christo
affigen-

affigendum. 557
 Cogitationes Cordis soli
 Deo notæ. 281. in die Iu-
 dicij reuelabuntur. 285
 Columna hr. fli, sustenta-
 culum Cordis. 523. an-
 chora fluctuantis Cor-
 dis nauem sitens. 526
 Compunctio Cordis clauo
 timoris Dei. 337
 Conscientia bona custo-
 dit Cor. 378
 Contritio Cordis. 127 eius
 fructus. 192
 Cor unde deriuetur. 420.
 varia eius significata. 10
 vbi situm. 378. pyrami-
 dis formam cui imite-
 tur. 475. cui. latius in su-
 periori, quam in inferiori
 parte. 473. quàm à na-
 turâ munitum. 388. eius
 figura quid moneat.
 527 inuerso situ qui ha-
 beant. 474. qui eo ca-
 reant. 89. sepulchru
 olim insculptum. 626.
 tricuspidis instar laceræ,
 lateri Saluatoris immit-
 tendum. 610
 Cor fili, Matris, & Iudicis
 unicuique assumendum,
 & quare. 79. sursum
 spectet. 106. quid Mo-
 mus & Philosophus qui-
 dam in eo reprehende-
 rint. 280. abyssus est.
 279. mare tempestuo-

sum. 125. pilosum quid
 designet. 306. contrahi-
 tur tristibus, dilatatur
 lætis. 404. est primum
 quod in homine nasci-
 tur. 240. à Deo expeti-
 tur. 132. cur præ alijs?
 236. quia operum no-
 strorum radix. 237. me-
 ritorum fons. 252. 258.
 Dei monile. 241. Dei
 templum. 319. nihil eo
 dignius diuinæ Maie-
 stati offertur. 247. p. 9
 floribus Deo offere-
 dum. 242. pro phiala li-
 scienti Christo exhiben-
 dum 551. *Alia de Cor-
 de, vide sparsim toto hoc
 Indice.*

Corona spinea scipimen-
 tum Cordis. 539. quàm
 gloriosa. 542
 Crux aratrum, quo terrâ
 Cordis proscinditur. 339
 Cordi inferenda 576.
 Ferulum Salomonis, &
 Lectulus floridus. 568.
 in ea moriendum. 346.
 supremus Scholæ Cor-
 dis vertex. 564. varia
 eius encomia. 577. quâ
 appetens crucis S. An-
 dræas. 563. 572
 Crucifigendum Cor, &
 vetus homo. 569
 Custodia Cordis. 377

Deo

D.

- D**eo & mundo serui-
ri non potest. 138
Deus Cor suum ho-
mini dat. 307
Deus fluius & aquadu-
ctus 364. solus Cor no-
strum replet 148. singu-
las actiones nostras con-
siderat 282. cur ocu'o
hyetoglyphicè designe-
tur. 284
Dæmones, porci. 162
Dilatatio Cordis. 403
quomodo fiat. 406. quo-
hinc. 408. vt in tribula-
tione etiam Deus Cor
dilatet. 409
Discipulus Scholæ Cor-
dis. 35. vnde dicatur. 54.
eius officium. 48. varia
eorum genera. 51. dili-
gentes præmium, ne-
gligentes pœnam re-
portant. 40. alij inci-
pientes, alij proficien-
tes, alij perfecti. 83
Distorti Corde, Deum non
esse, aut iniustum pu-
tant. 292
Distortum Cor quod sit.
190.
Diuisio Cordis quantum
malum. 136
Diuitiæ fluxæ. 119. earum
venenum. 117. spinis

- comparatz. 122. quare
eis Cor non apponen-
dum. 121. eclipsant no-
bis solem iustitiæ. 118
Dolor de peccatis quantus
esse debeat. 189
Domus Cordis mundan-
da 417
Donatio Cordis 231. cur
Deo fiat. 238
Duplicitas Cordis. 570
Durities Cordis. 125. ari-
æ lapidibus compara-
tur. 127. quanta adfe-
rat damna. 129. quomo-
do emolliatur. 209

E.

- E**brietas spiritalis. 602
Effusio cordis. 169
Effundenda peccata è
Corde. 170
Elatio Cordis deiicit. 400
Elevatio Cordis noxia. 198
398.
Emollio Cordis. 207
Epictetus Philosophus quā
resignatæ volūtatis. 294
Epistola Dei Cor. 330. vel
ipse homo cuius Cor
cera, sigillum excipiens.
427.
Euangelium ex collo sus-
pensum. 335. Cordi in-
scribendum. 336. in
morbis ad caput poni
solutum. ibid.
Ea-

Examen Cordis quadruplex. 227. **primum.** 255.
secundum. 267. **tertium.**
 279. **quartum.** 289
Exilium hęc vita. 471

F.

Facies Christi Cordi imprimenda. 546
 Ful Christo oblatum, nostra peccata. 542
Filiorum Dei conditiones. 233.
Flagella Christi Cordis stimulus 531
Flagellatio filiorum Dei nota. 523. voluntaria, expiat peccata. 534. pietatiam excutit, sapientiam tribuit. 535
Flores Cordis. 369
Fons paradisi, Christus cruc fixus. 222
Fuga Discipulorum tempore Passionis, Christi auxit tristitiam. 509
Fugit Cor puerorum more. 92
Fulcrum Cordis, columna Christi. 525
Funes Christi, vincula charitatis. 521. iis ligari gloriosum. 522. qui Christo alligentur. 558

G.

S. G Etrudis quae formula Deo Cor suum tradiderit. 241. quàm Dei voluntati conformis. 293. ut Christi membra salutarit. 98 Christi Cor accipit 309 in eius corde Iesus inuenitur. 435. Corde transfixa. 445. Christo intimè vnita. 481. Cordi eius Christi vulnera impressa. 618
Gloriæ Cupido. 99
Gradatim in virtutibus proficiendum. 397
Gradus templi Salomonis quid significant. 395
Gratia Dei aquæ comparatur. 361
Gratis Deus diligendus. 235
Grauedo Cordis, 109. eius -remedium. 112
Gulæ damna. 110

H.

H Abitat Deus in Corde. 152
Helena quid fecerit clauis Dominicæ crucis. 560.
Homo cælo natus & destinatus. 105
Honoris vanitas. 98
Hortus

Hortus Christi. Cor est. 370.
 diligenter sepiendus. 380.
 339. spinis coronæ Christi.
 341.
In horto cut Christus au-
spicatus passionem. 313
 cur in eo sepultus. 628
Hostes Cordis. 387
Humiliatio Cordis. 197
Humilitas duplex. 199 via
 ad exaltationem. 200.
 399. exterior, interiori
 iungenda. 201. Eius fru-
 ctus. 203. Deo coniun-
 git. 204
Hymnus pro Cordis illu-
minatione. 325

I.

Iesus in Corde S. Igna-
 tij. 433. Margaretæ
 de Castello. 434. Cla-
 ræ de monte Falco, cuius-
 dam martyris. SS. Ger-
 trudis & Mechtildis.
 ibid.

Ignis Deus est. 451, quid
 efficiat. 452. eius pro-
 prietates. 457. alienus
 non offerendus. 453.
 perpetuus in altari con-
 servandus. 454

Illuminatio Cordis. 315.
 quantum Dei benefi-
 cium. 321
ad Imaginem Dei cur ho-
mo factus. 616

Imaginum utilitas. 8
Incipientium status. 154
Inflammatio Cordis. 451
Inhabitatio Cordis. 411
Insatiabile Cor hominis.
 146
Instabilitas Cordis. 325
Instrumēta passionis Chri-
sti, adiumenta perfectio-
nis nostræ. 591
Intentio recta 260. medul-
 la Cordis. 261. 283. mul-
 tiplex. 263
Ioui pluvio cur olim sup-
plicatum. 362
Irrequietum est Cor, extra
Deum. 490
Irrigatio Cordis. 361
Iudicij extremi examē-
 285.

L.

Lacrymarum virtus.
 123. 224. illis Cor
 effunditur. 172

Lacrymæ Petri 212. Mago-
 dalenæ. 172. 192. 212

Lancea Longini Christi
 pectus aperiens 609. eā-
 dem Cor vulnerandum.
 592.

Lapis cælatus, Christus
 crucifixus. 559

Lateris Christi vulnus
 sponsæ lectulus. 610. ha-
 bitaculum Cordis, ciui-
 tas refugij, porta tem-
 pli.

pli. 611. S. Bernardi
 Rythmo salutatum. 612.
 asylum Cordis. 607
 Lauacrum Cordis. 222
 Lectio quomodo instituenda. 56
 Legis tabula Cor. 329
 Lex in Corde ponenda. 332. Exemplo Christi. 333. B. Mariæ, & Davidis. 334. quo fructu. 336.
 Lilia Christus quærit. 371. ipse lilium. 372
 Lilium quas virtutes nobis commendat. 373. anima lilium sit. 375
 Lingua Cordi respondeat. 571.
 Loqui ad Cor. 43
 Lumen Cordis. 318 quomodo extinguatur. 323
 S. Lutgardis Cor suum cum Christo commutat. 313. è latere Christi porata. 603
 Luxuria hominem dementat. 111

M.

M Agdalena ad Christi pedes. 619.
 a Christi sepulchrū. 626. Diuini amoris iaculo transfixa. 443. eius lacrymæ. 172. 192. 212
 Magister Scholæ Cordis.

32. vt suos ad Scholam inuitet. 36. eiusdem exhortatio. 39. docendi modus. 41
 Manè meditandum. 456
 B. Mariæ Virginis somnus. 465.
 S. Mechthildis quomodo Cor suum Deo obtulerit. 240. ab eo rursus diuinum Cor in pignus accepit. 310. Christum in Corde gestauit. 435. iaculo amoris vulneratur. 447. Cor eius cum Christi Corde in vnum coalescit. 480
 Medicina Cordis. 27
 Militia est vita hominis. 387.
 Minimum & maximum quidnam sit. 145
 Monita Discipulo Scholæ Cordis tradita. 54
 Mortificatio necessaria. 331. vomis quo Cor aratur. 343. continua esse debet. 345. in eâ perseverandum. 346. eius neglectus quàm periculosus. ibid.
 Mundatio Cordis. 217 interior & exterior. 218. quare necessaria. 220
 Mundi Cordis præmium. 225.
 Mundus totus Cordi non sufficit. 150
 Musica

N.

Nativitatis Christi
imago, Cordi
cuiusdam virginis
inscripta. 434
Nazareus quid sit. 568.
585.

Nomen Iesu S. Ignatii Cor-
di inscriptum. 433

Nouum Cor. 303. abs-
que eo homo moritur.
304. Deus promittit, &
dat. 306. est ipsius Dei.
307.

Numisma Dei, Cor no-
strum. 429. Deo red-
dendum, cuius imagi-
nem gerit. 430

Numulariorum statera.
355. officium. 267

O.

Oblatio Cordis vt in-
stituenda. 240

Obsignatio Cordis.

425.

Omnia tendunt ad cen-
trum. 494

Oratio Cordis effusio. 173.
medium ad scientiam.

55. in ea vigilandum.

463. in ea distrahi, dor-
mire est. 464. S. Tho-
mæ pro Cordis perfe-

ctione.

77

P.

Paradisus voluptatis,
Cor est. 381. quem
Christus tuetur. 383

Pars Cordis cur Deo grata
non sit. 140

Passio Christi eibus om-
nium palatio deseruiens.

24. scutum Cordis. 392.

sublimissima philoso-

phia. 504. nobis imitan-

da. 341. eius memoria

Cor exarandum. 340.

quomodo id fiat. 342.

meditatio eius quàm uti-

lis. 498. Bernardo quàm

familiaris. 502. mensa

exhibens panem & vi-

num. 505. S. Bonauen-

turæ ad eam exhortatio.

506.

Patria nostra cælum. 403

Pax quanta conuertentium

ad Cor 166.

Peccata funes & vincula.

519. iis Christus ligatus.

520.

Peccator Cor non habet.

90. quantum hoc ma-

lum. 94. comparatur ex-

cordi columbæ. 91

Peccatum talentum plum-

bi. 107. eius considera-

tio, amuletum vanæ

gloriæ. 201

Peregrinatio cum Christo

patiente. 73

Poenitentia fructus. 191

Per-

Perfectio Cordis. 260.
 quàm Deo grata. 620
Perfectiones Cordis Christi. ibid.
Perfectorum status. 411
Perseuerantia. 357
Pessulum vt à Corde remouendum. 50
Pingenda in Corde Christi facies. 547
Plantatio Crucis in Corde. 578.
Pluuia gratiæ à Deo petenda. 363
Ponderatio Cordis. 255.
 qua libra fiat. 259
Possidet Deum, qui possidetur à Deo. 153
Præcordia. 378
Præsentia diuinæ praxis. 431. fructus. 432
Principale Cordis quid sit. 15.
Præuilegia Scholæ Cordis. 58.
Probatio Cordis. 267
Prodigi Historia, peccatori accommodata. 160
Proficientium status. 299
Protectio Cordis. 387
Purgatiua via. 154

Q

Q Vale Cor, talis homo. 3
Querela Sanctorum quòd in corpore deti-

neantur. 495
Querit Deus homines iuxta Cor suum. 621
Quies Cordis. 489. in solo Deo sita. 490. vbi querenda. 492. in Christi Sepulchro. 625. in latere vulnerato. 611. quam læta sit. 495

R.

R Ecedere à Corde. 158
Rectificatio Cordis. 289.
Rectum Cor quod dicatur. 290. quàm Deo gratum. 296 621
Refrigerium & refectio in Cruce. 579
Regula Cordis, Dei voluntas. 289
Renouatio Cordis. 303. quomodo fiat. 304. 306
Repugnantem voluntatem vt Deus ad Cor reducat. 164.
Reueri ad Cor. 157. 160

S.

S Acrificiū Cordis. 245.
 quàm Deo gratum. 251. cur Deo immolandum 248. medullatum esse debet. 261. huius altare, Sacerdos, cultus, ignis. 249
Sagitta charitas, Sagittarius Deus. 439. hac sagitta

gitta Sancti vulnerati.
 443. Augustinus & The-
 resia. 444. Gertrudis. 445.
 Mechtildis. 447. triplex
 cuspis sagittæ amoris. 446
 Sanguis Christi lauacrum
 & medicina. 515. eius
 virtus. 222. est vinum
 Cor lætificans. 600
 Sancti viri eum grauiter læ-
 pè ægrotent. 273
 Scalæ Cordis. 395. gradus
 earum. 397
 Scholæ Cordis eminentiâ.
 20. 58. vtilitas. 60. pax.
 61. lætitia ibid. delineâ-
 tio. 65. Epitome. 76
 Scribit Deus in charta Cor-
 dis nostri. 330. quare.
 332. quando. ibid
 Scrutinium Cordis 279
 Scutum Cordis diuina gra-
 tia. 389. oratio. 390.
 Christus. 391. eiusdem
 passio. 392
 Seminatio Cordis. 351. no-
 stra culpa malè succedit.
 356.
 Sepulchrum Christi, thala-
 mus Cordis. 625. quo
 pretio Cor in eo sepeli-
 tur 627. ex eo reflorescit
 & germinat. 628. quid
 nos doceat. 629. sepe-
 liendus in Corde nostro
 Christus. 630
 Signaculum Cordis. 425.
 vt custodiatur adhibi-

tum. 427. ipse Christus
 Cordi insculptus. 428
 Silentium. 381
 Similitudinem Dei vt ex-
 primere debeamus. 484
 Simplicitas Cordis Deo
 grata. 570
 Situs animæ ad Deum. 494.
 Christi. 551. compun-
 ctione Cordis restingui-
 tur. 553. sitit anima Chri-
 sti sanguinem. 604
 Somnus spiritualis. 462.
 contemplationis. 465
 Speculum Cordis, Christi
 vulnera. 615
 Sponsus vt Cordis ostium
 pulset. 44
 Spinæ Dominicæ, acus qua
 Christi facies Cordi in-
 suitur. 347. iis cur Chri-
 stus coronatus. 541. iis
 Cor sciendum. 542
 Spiritus Sanctus Dei digi-
 tus, quo in Corde scri-
 bit. 330. Cordis inhabi-
 tator. 415. ei præparanda
 domus Cordis. 417. eum
 mundus non potest acci-
 pere. 418. eiusdem inuo-
 catio. 419. ad quos ve-
 niat. 420. eius fructus.
 421. orat pro nobis. 422
 Stabilitas Cordis Deus. 492
 Statera quâ Cor appendi-
 tur. 262
 Sursum Corda, 472

Tene-

T.

- T**enebræ Cordis. 315.
 quomodo dispellantur. 317
 in Tentationibus ad Christi passionem recurrendum. 392.
 Tepiditas spiritualis. 404.
 tollitur spe regni celestis. 406
 Terrenum Cor igne diuini amoris succendendum. 452.
 S. Theresiæ Cor aurea sagitta transfixum. 444
 Thesaurus est Cor nostrum. 377. in arca seruandus. 378. custodi commendandus. 379
 Thuribulum Cordis igne diuini amoris implendum. 453
 Timor Domini clauus Cor purgens. 557. 560
 Titulus Crucis Cordi præscriptus. 584. vnde dictus. 587. Cor tuetur. 587. olim templa ita vocata. 584
 Totum Cor Deus querit. 135.
 Triangularis Cordis figura quid designet. 148
 Tribulationes ignis quo iusti probantur. 268. animam mundant. 271. qua

consideratione sufferendæ. 273. ab inferioribus Cor autocāt 274. diuinæ voluntati Cor hominis subdunt. 275. æternam gloriam merentur. ibid. vt Cor dilatent. 409. ad Deum redire cogunt. 443
 Trinitate signati sumus. 430. illa sola Cor adæquatè replet. 151
 Tussio pectoris quid designet. 191

V.

- V**anitatis studium. 101
 Verbum Dei semen, in agro Cordis spargendum. 352. emolliat Cor. 209. eius efficacia. 210. vt audiendum. 353. & sequent.
 Ventris cura Cor grauatur. 109
 Veronicæ sudarium, prototypum in Corde exprimendum. 545
 Via purgatiua, illuminatiua, & vnitiua, vt in hac Schola explicetur. 83. 407. 609. purgatiua via. 154. illuminatiua. 299. vnitiua. 411
 Vigilia Cordis. 461
 Vinculum Cordis ex funibus Christi. 519.
 Vineæ putatio. 155. eius visitatio. 228. quando floreat. 2

INDEX RERVM MEMORABILIVM.

reat.	299	Voluntati Dei nostra con-
Vinum compunctionis.	553	formanda. 291. 483. quo-
Vinum Cordi lætificando,		modo id practicandum.
Christi sanguis.	600	293. quanta ex eo letitia.
Vita à Corde vt procedat.	2	295. homines Christo
Vnio Cordium.	477. simili-	assimilat. 297
tudinibus explicata.	480.	Vulnera Christi refugium
quomodo fiat.	483. quæ	animarum. 393. 608.
illam cum Deo impe-		Cordis speculum. 615.
diant.	77. non nisi inter	concauum & vrens. 617
similes esse potest.	484	Vulneratio Cordis. 437. a-
Volatus Cordis.	471. alis	moris vulnere. 593. sagit-
amoris efficitur,	472. at-	ta amoris fit. 440. quam
que instar nubium à		necessaria & utilis. ibid.
Christo sive eleuatarum.		absque ea homo malè sa-
473.		nus. 441. eius effectus.
Voluntas bona quàm Deo		442. pro ea deprecatio.
grata.	252. 258	447. 594.

INDEX

INDEX L O C O R V M S A C R Æ SCRIPTURÆ, QVÆ IN HAC SCHOLA EXPLICANTVR.

Genesis.

- CAP. I. **E**T tenebræ erant super faciem abyssi.
Dixitque Deus : fiat lux, & facta est lux. 317
2. Requieuit die septimo ab vniuerso opere quod pa-
trarat. 152
4. Respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius. 257
8. Quæ cum non inuissit ubi requiesceret pes eius,
reuersa est ad eum in arcam. 491
22. Tolle filium tuum vnigenitum, quem diligis Isaac,
etc. 246
34. Conglutinata est anima eius cum ea. 478
49. Catulus leonis Iuda: ad prædā fili mi ascēdisti. 67. 339
- Lauabit in vino stolam suam, & in sanguine vix pal-
lium suum. 601

Exodus.

13. **S**ANctifica mihi omne primogenitum. 245
14. **S**Cur clamas ad me? 26
25. Inspice & fac secundum exemplar, quod tibi in
monte monstratum est. 615

Leuiticus.

1. **I**Ntestina verò & pedes lauabunt aqua. 220
6. **I**gnis autem in altari semper ardebit. 249. 454
10. Posuerunt ignem & incensum desuper, offerentes
coram Domino ignem alienum. 435
16. Assumptoque thuribulo quod de prunis altaris im-
pleuerit, & hauriens manu compositum thymiama in

- incensum. 453
19. Agrum tuum non seres diuerso semine. 138
27. Omnis æstimatio, siclo sanctuarij ponderabitur. 259
- Numeri.*
8. **C**andelabrum in Australi parte erigatur. 319
13. **C**absciderunt palmitem cum vua, quem portauerunt in vecte. 600
- Deuteronomium.*
9. **D**ominus Deus tuus ignis deuorans, atque consumens est. 451
10. Et patribus tuis cõglutinator est Dominus. 478
- Circumcidite præputium Cordis vestri. 179
21. Si ingressus fueris ad pugnam contra inimicos tuos, & videris in numero captiuorum mulierem pulchram, &c. 66
22. Si ambulans per viam, in arbore vel in terra nidum auis inueneris, &c. 178
- Non arabis in boue simul & asino. 138
- Non indueris vestimento, quod ex lana, linoque contextum est. ibid.
30. Circumcidet Dominus Deus tuus Cor tuum, & Cor feminis tui. 197
- Lib. 1. Regum.*
13. **Q**uæsiuit Dominus virum iuxta Cor suum. 13
- Lib. 2. Regum.*
14. **P**onderabat capillos capitis sui ducentis siclis, pondere publico. 114
- Lib. 3. Regum.*
3. **D**abis ergo seruo tuo Cor docile. 12
18. **E**t tu conuertisti Corda eorum iterum. ibid.
- Lib. 4. Regum.*
10. **N**umquid est Cor tuum rectum sicut Cor meum cum Corde tuo? Et ait: Est. 621
- Iob.*
7. **M**ilitia est vita hominis super terram. 387
12. **S**i continuerit aquas, omnia siccabuntur, si emisit eas, subuertent terram. 362
23. **D**eus molliuit Cor meum. 207

4. **F**ilij hominum vsquequò graui Corde? 107
 21. Factum est Cor meum tamquam cera liques-
 cens, in medio ventris mei. 11. 214
 22. Calix tuus inebrians quàm præclarus est. 604
 23. Innocens manibus, & mundo Corde. 12. 214
 32. Qui finxit singillatim Corda eorum. 32
 36. Gladius eorum intret in Corda ipsorum. 11
 37. Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi. 391
 Ibid. Miser factus sum & curuatus sum vsq; in finē. 107
 38. Concaluit Cor meum intra me: & in meditatione
 mea exardescit ignis. 451
 39. Legem tuam in medio Cordis mei. 333
 Et Cor meum dereliquit me, 12. 91. 93
 41. Quemadmodum desiderat Cervus ad fontes aqua-
 rum, ita desiderat anima mea ad te Deus. 493
 Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum. 363
 44. Specie tua & pulchritudine tua intende, prosperè
 procede, & regna. 437
 Et filiz Tyri in muneribus vultum tuum deprecabun-
 tur omnes diuites plebis. 231
 50. Cor mundum crea in me Deus. 305
 Sacrificium Deo spiritus contribulatus; Cor contritum
 & humiliatum Deus non despicias. 187. 245
 55. In me sunt Deus vota tua, quæ reddam laudationes
 tibi. 250
 56. Paratum Cor meum Deus, paratum Cor meū. 13
 61. Effundite coram illo Corda vestra, 169
 Diuitiz si affluent, nolite Cor apponere. 119
 65. Holocausta medullata offeram tibi. 261
 68. Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potaue-
 runt me aceto. 552
 71. Reges Tharsis & Insulæ munera offerent. 232
 72. Cum hominibus non flagellabuntur. 534
 75. Viri diuitiarum. 128
 83. Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum
 viuum. 11
 Ascensiones in Corde suo disposuit. 395

91. Iustus vt palma florebit.	200
96. Rectis Corde lætitia.	289
103. Et vinum lætificet Cor hominis.	599
Posuisti tenebras, & facta est nox : in ipsa pertransibunt omnes bestię siluæ.	316
Petra refugium herinacijs.	608
104. Conuertit Cor eorum vt odirent populum eius.	13
111. Confirmatum est Cor eius, nō comouebitur. <i>ibid.</i>	
114. Conuerti anima mea in requiem tuam.	489
118. Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti Cor meum.	403
130. Domine non est exaltatum Cor meum, neque elati sunt oculi mei, &c.	203
142. Anima mea sicut terra sine aqua tibi.	361. 367

Proverbia.

4. O Mni custodia serua Cor tuum, quia ex ipsa vita procedit.	377
10. Virga in dorso eius, qui indiget Corde.	95. 531
16. Spirituum ponderator est Dominus.	256
Pondus & statera iudicia Domini sunt.	<i>ibid.</i>
17. Sicut igne probatur argentum, & aurum camino: ita Corda probat Dominus.	267
20. Propter frigus piger arare noluit, mendicabit ergo æstare, & non dabitur ei.	346
21. Appendit autem Corda Dominus.	255
23. Præbe fili mi Cor tuum mihi.	232

Ecclesiastes.

10. C Or sapientis in dextera eius, & Cor stulti in sinistra illius.	97

Cantica.

1. P osuerunt me custodem in vineis : vineam meam non custodiui.	86
Fasciculus Myrrhæ dilectus meus mihi; inter vbera mea commorabitur.	15. 502
Botrus cypri dilectus meus mihi, in vineis Engaddi.	600
Lectulus noster floridus.	568
2. Sub vmbra illius, quem desideraueram, sedi : & fructus eius dulcis gutturi meo.	578
Fulci.	

Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore languco. 442

Flores apparuerunt in terra nostra, tempus putationis aduenit. 154

Columba mea in foraminibus petrae, in cauerna mace-
riae. 608

Vinea nostra floruit. 300

3. In lectulo meo per noctes quaesui quem diligit ani-
ma mea. 567

Ferculum fecit sibi Rex Salomon de lignis Libani. 67.
568.

4. Vulnerasti Cor meum soror mea sponsa. 308

5. Ego dormio, & Cor meum uigilat. 461

Vox dilecti mei pulsantis: aperi mihi soror mea, amica
mea, columba mea. 44-48

Surrexi ut aperirem dilecto meo. 49

Manus meae stillauerunt myrrham. 51

Pessulum ostij mei aperui dilecto meo. 50

Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. 2 RO. 214

Labia eius lilia distillantia myrrham primam. 37

6. Ut pascatur in hortis, & lilia colligat. 369

Et inspicerem si floruisset uinea. 227

7. Videamus si floruit uinea. 228

8. Apprehendam te, & ducam in domum matris meae,
ibi me docebis. 53

Dabo tibi poculum ex uino condito. 55 I. 600

Pone me ut signaculum super Cor tuum, ut signaculum
super brachium tuum. 34 I. 425

Sapientia.

1. **I**N simplicitate Cordis quaerite illum. 570

2. **S**ermo scilicet nulla ad commouendum Cor nostrum:
qua extincta, cinis erit corpus nostrum. 2

7. Candor est lucis aeternae, & speculum sine macula.
616.

Ecclesiasticus.

2. **D**Eprime Cor tuum, & sustine. 197

Illuminabuntur Corda uestra. 315

3. Cor ingrediens duas vias, non habebit succes-
sus. 55 5

INDEX LOCORVM

sus.	14
14. Infatiabilis oculus cupidi.	145
16. Qui minoratur Corde cogitat inania.	101
23. Quis superponet in cogitatu meo flagella , & in Corde meo doctrinam sapientiæ.	536
24. Rigabo hortum meum plantationum.	361
28. Sepi aures tuas spinis.	542

Isaias.

19. T itulus Domini iuxta terminum altaris erit in signum, & in testimonium Domino exerci- tuum.	583
28. Coangustatum est stratum , ita vt alter decadat , & pallium breue vtrumque operire non potest.	138
41. Confortauit eum clauis, vt non moueretur.	552
46. Redite præuaricatores ad Cor.	157
47. Non posuisti hæc super Cor tuum.	13
51. Incuruare, vt transeamus.	108
61. Plantatio Domini ad glorificandum.	575
63. Torcular calcanti solus.	601
64. Vtinam dirumperes cælos & descenderes, à facie tua montes defluerent.	213

Jeremias.

4. L ua à malitiâ Cor tuum.	11. 217
Circumcidimini Domino , & auferte præputia Cordium.	179
5. Indurauerunt facies suas supra petram.	127
Audi popule stulte, qui non habes Cor.	12
6. Euidire Ierusalem, ne fortè recedat anima mea à te.	40
Defecit sufflatorium , in igne consumptum est plum- bum.	271
9. Omnis domus Israel incircumcisi sunt Corde.	179
17. Prauum est Cor hominis & inscrutabile.	279
22. Si fuerit Iechonias annulus in manu dextera mea, inde euellam eum.	426
23. Numquid non verba mea sunt quasi ignis , dicit Dominus : & quasi malleus conterens petram.	299.

Dabo

SACRÆ SCRIPTURÆ.

Dabo legem meam in visceribus eorum, & in Corde eorum scribam eam. 329

48. Esto quasi columba nidificans in summo ore foraminis. 607. 609

Threni.

2. **E**ffunde sicut aquam Cor tuum ante conspectum Domini. 169

8. Cum dedit me felle. 552
Tendit arcum suum, & posuit me quasi signum ad sagittam. 437

Dabis eis scutum Cordis laborem tuum. 387

Ezechiel.

3. **D**omus Israel attrita fronte est, & duro Corde. 130.

11. Dabo eis Corvum. 477

22. Eò quòd conuerli estis omnes in scoriam. 269

24. Multo labore sudatum est, & aqua exiit de ea nimia rubigo eius. 279. 513

28. Nihili factus es. 395

36. Conuertar ad vos, & arabimini, & accipietis sementem. 339

Dabo vobis Cor nouum, & spiritum nouum ponam in medio vestri. 393

40. Et pone Cor tuum in omnia, quæ ostendam tibi. 13

44. Inducitis filios alienos incircumcisos Corde. 180

Daniel.

5. **A**ppensus es in statera; & inuentus es minus hanc. 256

Osee.

2. **S**epiam viam tuam spinis, &c. 539
Ducam eam in solitudinem, & loquar ad Cor eius. 43

7. Columba seducta non habens Cor. 12. 91

10. Diuisum est Cor eorum, nunc interibunt. 136

11. In funiculis Adam traham eos, & in vinculis caritatis. 519

13. Dirumpam interiora iecoris. 11
Ioel

INDEX LOCORVM

Ioël.

2. **S**cindite Corda vestra, & non vestimenta vestra. 342
 9. **E**t fons de domo Domini egredietur, & irrigabit
 torrentem spinarum. 514

Ionas.

2. **I**n profundum in Corde maris. 11. 491

Micheas.

6. **I**ndicabo tibi, ô homo, quid sit bonum, & quid
 Dominus requirat à te: vtique facere iudicium,
etc. 79

Nahum.

1. **I**ndignatio eius effusa est vt ignis, & petrae dissolu-
 tæ sunt ab eo. 207

Aggeus.

1. **P**onite Corda vestra super vias vestras. 13
 2. **P**onam te quasi signaculum, quia te elegi. 426

Zacharias.

3. **E**cce lapis, quem dedi coram Iesu: super lapidem
 vnum septem oculi sunt: ecce ego cælabo
 sculpturam eius. 559
 7. Cor suum posuerunt vt adamantem, ne audirent
 legera. 128
 9. Vinum germinans virgines. 609
 13. Fons patens domui Dauid, & habitantibus Ierusa-
 lem, in ablutionem peccatoris. 221
 14. In die illa erit quod super frænum equi est sanctum
 Domini. 561

EX NOVO TESTAMENTO.

Matthæi.

5. **B**eati mundo Corde, quoniam ipsi Deum viden-
 bunt. 12
 6. Vbi est thesaurus tuus, ibi est & Cor tuum. 121
 Nemo potest duobus dominis seruire. 138

Discite

11. Discite à me, quia mitis sum, & humilis Cor.
de. 198
12. Erit filius hominis in Corde terræ. 11
13. Verbum seminatum est in Corde, &c. 358
- Qui autem super petrosâ seminatus est, &c. non habet
in se radicem, &c. 354
22. Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei
Deo. 430
- Diliges Dominum Deum tuum ex toto Corde tuo. 13
26. Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem.
463.
27. Emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam pere-
grinorum. 627

Marci.

15. **C**Hristus Rex Israel descendat nunc de Cruce.
345.

Lucæ.

8. **E**Xiit qui seminat seminare semen suum. 352
Dum seminat, aliud cecidit secus viam. 353
Aliud cecidi in spinas. 322, 355
12. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ve
accendatur? 451
14. Qui se humiliat, exaltabitur. 200
15. In se autem reuersus, dixit, &c. 160
18. Percutiebat pectus suum. 191
21. Hæc vidua plus quàm omnes misit. 258
- Attendite ne grauentur Corda vestra crapula & ebrieta-
te, & curis huius vitæ. 109

Ioannis.

14. **S**piritum veritatis, quem mundus non potest ac-
cipere, &c. 417
Ad eum veniemus, & mansionem apud eum fa-
ciemus. 420
19. Iesus Nazarenus Rex Iudæorum. 584
- Vnus militum lancea latus eius aperuit. 592

Actuum Apostolorum.

7. **E**Cce video caelos apertos. 211
12. Et Petrus ad se reuersus, dixit. 159
- Inuenti

INDEX LOCORVM SACRÆ SCRIPTVRÆ.

13. Inueni Dauid filium Iesse virum secundum Cor
meum. 13. 620

Ad Romanos.

1. **O**bscuratum est insipiens Cor eorum. 12
6. **O** Consepulti sumus cum Christo per baptismum
in mortem. 625. 628

8. Sapientia carnis inimica est Deo. 418

Ad Galatas.

2. **V**luc autem iam non ego, viuit verò in me
Christus. 477

4. Misit Deus spiritum filij sui in Corda nostra.

415.

6. Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. 569
Ego stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. 418

Ad Ephesios.

1. **D**eus det vobis illuminatos oculos Cordis vestri.
12.

3. Christum habitare per fidem in Cordibus ve-
stris. 152

4. Qui descendit, ipse est & qui ascendit. 400

5. Ut exhiberet ipse sibi Ecclesiam gloriosam, non ha-
bentem maculam neque rugam. 570

Ad Colossenses.

3. **Q**uæ sursum sunt quærite. 471

4. **Q**uæ orationi instate, vigilantes in ea. 464

Iacobi.

1. **V**ir duplex animo inconstans est in omnibus viis
suis. 570

3. Confirmate Corda vestra. 525

Petri.

4. **V**igilate in orationibus. 463

Apocalypsis.

3. **E**cce sto ad ostium, & pulso. 44

22. **B**eati qui lauant stolas suas in sanguine agni.
223.

FINIS INDICIS.

MEN.

SIC EMENDA.

Emendata sunt.

- P**Ag. 22. lin. 3. à fine. littera. leg. litteris.
 23. l. 4. vinceretur. leg. vinciretur.
 29. l. 24. solo. leg. soli
 30. l. 20. Negotium. leg. Vegetium.
 36. l. 7. præcepta. leg. Præceptorem.
 72. l. 5. dele hoc.
 121. l. 23. lachino. leg. Inchino.
 155. l. 15. qui filij. leg. quæ filia.
 164. l. 22. Pontitiani. leg. Potitiani.
 242. l. 17. mens. leg. meus.
 250. l. penult. Eum. leg. Cùm.
 325. l. 3. paterni luminis. leg. paternæ gloriæ.
 339. l. 4. leg. Ezechielis 36.
 346. in margine leg. Exod. 23.
 Ibid. l. 27. qui. leg. quæ.
 373. l. 9. retrorsis. leg. retortis.
 381. l. 12. ianua. leg. ianuam.
 410. l. 12. χαριστρίαις. leg. χαριστρίαις.
 416. l. 25. leg. Quanta verò dignitas est.
 453. l. 13. cui. leg. quibus.
 462. l. 2. vigiliæ. leg. vigiliam.
 478. l. 5. glutinæ leg. glutino.
 479. l. 12. die. leg. Diæ.
 504. l. 22. consideremus. leg. confideremus.
 509. l. 12. eò. leg. ea.
 514. l. 10. irriguo. leg. irriguum.
 549. l. 11. Veronice. leg. Berenice.
 546. l. 19. beatos. leg. beato.
 553. l. 20. defluentis. leg. defluente.
 592. l. ult. ignitum leg. ignitam.
 600. l. 19. carnem. leg. carne.
 611. l. 13. redundant. leg. redundans.

Alia, si qua occurrant, siue mea, siue Typographi errata, & præsertim in interpunctionibus; excusata suo tempore, LECTOR, habe.

CEN.

HÆC SCHOLA CORDIS, quam, inspirante COR-
 DIVM Scrutatore, instruxit REVERENDVS ac
 ERVEDITISSIMVS D. BENEDICTVS HÆFTE-
 NVS, AFFLIGENTI PRÆPOSITVS, vbique publicanda
 videtur; vt ad eam confluant omnes pusilli & magni: illi, vt
 elementa exordij Sermonum Dei addiscant; hi, vt sapientiam,
 non illam huius sæculi, quæ inflat & destruitur; sed superemi-
 nentem illam, quam loquebatur Apostolus inter perfectos, quæ
 illustratur oculus, quo solo videri potest Deus deorum in Sion.
 Felices proinde censeo eos, qui terunt limen SCHOLÆ huius,
 & qui vigilant ad fores eius quotidie, & observant ad postes
 ostij eius, vt hauriant scientiam & salutem à Domino. Ita cen-
 seo, Bruxellæ, hac 25. Martij, 1629.

Henricus Calenus, S Theol. Licentiatius, Archibres-
 byter Bruxellensis, Librorum Censor.

SVMMA PRIVILEGII REGII.

Philippus Dei gratia, Hispaniarum, Indiarum, &c. Rex
 Catholicus, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Bra-
 bantiæ, &c. Serenissimus Belgarum Princeps, diplo-
 mate suo sanxit, ne quis Librum, cui Titulus est: SCHOLA
 CORDIS, siue, *Auersi à DEO CORDIS ad eundem*
Reductio & Instructio, Auctore D. BENEDICTO
 HÆFTENO Vltraiectionis, Reformati Monasterij Affli-
 geniensis Ordinis S. Benedicti PRÆPOSITO, præter Boëtij
 à Bolswert voluntatem, vlllo modo imprimat, aut alibi
 impressum in Inferioris Germaniæ ditiones importet,
 venalemve habeat. Qui secus faxit, confiscatione Li-
 brorum, & alia graui pœna mulcabitur, vti latius patet
 in Litteris datis Bruxellæ, VI. Martij, M. DC. XXIX.

Signat

Wouwere.

